

ΕΝΣΦΡΑΓΙΣΤΕΣ ΛΑΒΕΣ ΑΜΦΟΡΕΩΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΠΕΛΛΑΣ
ΑΝΑΣΚΑΦΗ 1980-1987

ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΥ ΚΑΙ ΡΟΔΟΥ

© Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, Πανεπιστημίου 22, Ἀθῆναι 106 72

ISSN 1105-7785

ISBN 960-8145-04-X

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΟΥΣΗ ΜΠΡΑΤΖΙΩΤΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: ΗΛΕΚΤΡΑ ΑΝΔΡΕΑΔΗ

ΙΩΑΝΝΟΥ Μ. ΑΚΑΜΑΤΗ

ΕΝΣΦΡΑΓΙΣΤΕΣ ΛΑΒΕΣ ΑΜΦΟΡΕΩΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΠΕΛΛΑΣ
ΑΝΑΣΚΑΦΗ 1980-1987

ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΥ ΚΑΙ ΡΟΔΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 2000

Μνήμη Μαρίας Σιγανίδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9-11
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13-30
1. Όμάδα Παρμενίσκου	13-22
2. Ένσφράγιστες λαβές Ρόδου	23-30
B. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ	31-103
1. Όμάδα Παρμενίσκου	31-49
2. Ένσφράγιστες λαβές Ρόδου	50-103
ΠΕΡΙΟΔΟΣ I	50
Έπώνυμοι	50
Κατασκευαστές	50
ΠΕΡΙΟΔΟΣ II	50-54
Έπώνυμοι	50-52
Κατασκευαστές	52-54
ΠΕΡΙΟΔΟΣ III	55-71
Έπώνυμοι	55-63
Κατασκευαστές	63-71
ΠΕΡΙΟΔΟΣ IV	71-81
Έπώνυμοι	71-76
Κατασκευαστές	76-81
ΠΕΡΙΟΔΟΣ V	81-99
Έπώνυμοι	81-90
Κατασκευαστές	90-99
ΠΕΡΙΟΔΟΣ VI	99-103
Έπώνυμοι	99-100
Κατασκευαστές	100-103
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	105-109
1. Στοιχεία των ένσφράγιστων λαβών της ομάδας Παρμενίσκου	105-106
2. Στοιχεία των ροδιακών ένσφράγιστων λαβών	107-109
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	111-126
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	127-214
ΑΓΓΛΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ	215-229
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	231-241
ΣΧΕΔΙΑ	1-15
ΠΙΝΑΚΕΣ	1-15

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἀφορμὴ γιὰ τὸ ξεκίνημα τῆς μελέτης αὐτῆς ὑπῆρξε ἡ ἀνάγκη παρουσίας τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας τὸ συντομότερο δυνατό. Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ γίνεται ἀκόμα πιὸ ἐπιτακτικὴ λόγῳ τῆς πολὺ περιορισμένης ἀκόμα ἐλληνικῆς βιβλιογραφίας γιὰ τὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς καὶ γενικότερα τῆς ἔλλειψης ἐργασιῶν στὴν ἐλληνικὴ σχετικῶν μὲ μεγάλα ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα.

Ἡ ἐργασία σχεδιάστηκε ὡς ἐργαλεῖο γρήγορου προσανατολισμοῦ γιὰ τὸν ἀρχαιολόγο-ἀνασκαφέα καὶ ὡς μέσο εὐκόλης ἀναφορᾶς γιὰ τὸν ἐρευνητὴ πὺν ἐτοιμάζει ἀνασκαφικὸ ὑλικὸ γιὰ δημοσίευση. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ στόχοι αὐτοὶ παρατίθενται ἐκτεταμένες βιβλιογραφικὲς παραπομπές, ἀναλυτικὲς περιγραφές, λεπτομερεῖς μετρήσεις, καθὼς καὶ πλούσια εἰκονογράφηση καὶ σχέδια μιᾶς ἐλάχιστα γνωστῆς κατηγορίας ἀμφορέων, τῆς ὁμάδας Παρμενίσκου.

Ἡ μελέτη αὐτὴ ἀναπτύσσεται σὲ δύο μέρη, τὴν Εἰσαγωγὴ καὶ τὸν Κατάλογο, καὶ ἀκολουθεῖ τὸ Παράρτημα. Ἐξετάζονται δύο ὁμάδες ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὶς ἀνασκαφὲς τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας, ἡ ὁμάδα Παρμενίσκου, γιὰ τὴν ὁποία γίνεται ἐκτενέστερος λόγος μὲ τὴν προσκόμιση στοιχείων πὺν συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς προέλευσός της ἀπὸ τὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς Μακεδονίας, πιθανὸν ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πρωτεύουσα Πέλλα, καὶ ἡ ὁμάδα τῆς Ρόδου, ἡ πολναριθμότερη στὴν Πέλλα. Στὰ σχετικὰ ἀνασκαφικὰ εὐρήματα ἀπὸ τὸν ἴδιο χῶρο συγκαταλέγονται ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴ Θάσο, τὴν Κόρινθο, τὴν Κνίδο, τὴν Κῶ, τὴν Πάρο, τὴ Σινώπη καὶ μιὰ ὁμάδα κυκλικῶν σφραγισμάτων σὲ μορφὴ τροχοῦ, ἡ ὁποία θὰ ἀποτελέσει ἀντικείμενο προσεχοῦς μελέτης.

Ἡ Εἰσαγωγὴ ἀρθρώνεται σὲ δύο κεφάλαια. Στὸ πρῶτο ἀναπτύσσονται οἱ παρατηρήσεις πὺν σχετίζονται μὲ τὴν ὁμάδα Παρμενίσκου, ἐνῶ στὸ δεύτερο καταγράφεται ὅ,τι εἶναι γνωστὸ γιὰ τὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο. Οἱ ἀριθμοὶ καταλόγου τῶν δύο ὁμάδων χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὰ ΠΑΡ καὶ Ρ, πὺν προηγοῦνται τοῦ αὐξοντος ἀριθμοῦ καθεμιᾶς ἀπὸ τὶς ὁμάδες τοῦ Παρμενίσκου καὶ τῶν Ροδίων. Τὸ δεύτερο μέρος καταλαμβάνει ὁ ἀναλυτικὸς Κατάλογος τῶν ὁμάδων μὲ σχόλια γιὰ τοὺς ἀντίστοιχους ἐπωνύμους καὶ κατασκευαστές, καὶ γίνεται ἀναφορὰ τῶν θέσεων ὅπου βρέθηκαν οἱ ἀμφορεῖς καὶ τὰ τμήματα τῶν ἐνσφράγιστων ἀμφορέων.

Στὸ Παράρτημα παρουσιάζονται ἀντιστοιχίες τῶν ἀριθμῶν καταλόγου, τοῦ ἀριθμοῦ εὐρετηρίου εἰσαγωγῆς τῶν ἀντικειμένων, τῶν κατασκευαστῶν, τῶν ἐπωνύμων, τῶν διαστάσεων τῶν σφραγίδων καὶ τοῦ χρώματος τοῦ πηλοῦ τῶν εὐρημάτων.

Οἱ συμβολισμοὶ πὺν υἰοθετήθηκαν καὶ συνοδεύουν τὶς μεταγραφὲς τῶν ἐπιγραφῶν ἀναφέρονται στὴν κατεύθυνση τῶν γραμμῶν, στὴ μορφὴ τοῦ σφραγίσματος γιὰ τὰ κυκλικά, καθὼς καὶ στὴ θέση καὶ τὴν κατεύθυνση τῶν συμβόλων πὺν συνοδεύουν τὰ σφραγίσματα. Τέλος, ἡ προέλευση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν διευκρινίζεται ἱκανοποιητικὰ, πιστεύω, μὲ τὴν ἀνάγνωση τοῦ τοπογραφικοῦ σχεδίου τῆς ἀγορᾶς (σχ. 1), πὺν παρατίθεται στὴ μελέτη.

Ἡ ὁρολογία πὺν ἀναφέρεται στὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς στὰ ἐλληνικὰ παρουσιάζει ἀκόμα μεγάλα κενά. Ἄν ἐξαιρέσει κανεὶς τὸ ἄρθρο τοῦ *Empereur* 1990, πὺν ὅμως εἶδα μετὰ τὴν ὁλοκλήρωση σχεδὸν αὐτῆς τῆς ἐργασίας, καθὼς καὶ τὸ σύντομο ἄρθρο τῆς Βλαχοπούλου-Οἰκονόμου 1979, ἡ βιβλιογραφία στὰ ἐλληνικὰ εἶναι περίπου ἀνύπαρκτη. Σημειώνεται ἐδῶ πὺς

για τὸ ἐργαλεῖο μὲ τὸ ὁποῖο γινόταν ἡ ἀποτύπωση τῶν ἐπιγραφῶν καὶ συμβόλων χρησιμοποιήθηκε ἡ λέξη σφραγίδα, ἐνῶ τὸ ἀποτύπωμα ἀπὸ τὴν χρήση τῆς σφραγίδας πάνω στὴ μαλακὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἄψητου πηλοῦ τῶν ἀγγείων ἀναφέρεται ὡς σφράγισμα (βλ. σχ. 2). Ὁ ὅρος δευτερεῦον σφράγισμα χρησιμοποιεῖται γιὰ τὰ μικρὰ ἀποτυπώματα ποὺ μερικὲς φορὲς ἀπαντοῦνται στὴ ρίζα συνήθως τῆς λαβῆς τῶν ἀμφορέων ἐπιπλέον τῶν σφραγισμάτων τοῦ ἐπωνύμου καὶ τοῦ κατασκευαστῆ. Ὁ ἐπώνυμος παραπέμπει στοὺς ἱερεῖς τοῦ Ἡλίου, ποὺ στὴ Ρόδο ἦταν καὶ ἐπώνυμοι ἄρχοντες. Τέλος, ἡ λέξη κατασκευαστῆς ἀναφέρεται στὸ ὄνομα ποὺ ἀπαντᾶται στὸ δεύτερο σφράγισμα, πέρα ἀπὸ αὐτὸ τοῦ ἐπωνύμου. Ὁ ὅρος εἶναι συμβατικός, ἀφοῦ δὲν γνωρίζουμε τὴν ἀκριβὴ σχέση τοῦ προσώπου αὐτοῦ μὲ τὴν κατασκευὴ τοῦ ἀγγείου. Ὅπως προτείνεται ἀπὸ τὸν *Empereur* 1990, 199, ἡ χρήση του σὲ εἰσαγωγικά εἶναι ὀρθότερη.

Ἡ προσφορὰ τοῦ τεχνικοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἐφορείας, ἰδιαίτερα τοῦ συντηρητῆ κ. Κ. Χατζόπουλου, στὴ συμπλήρωση καὶ ἀποκατάσταση τῶν δύο ἀμφορέων τῆς ομάδας Παρμενίσκου ἦταν οὐσιαστικὴ.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ δὲν θὰ μπορούσε νὰ πάρει τὴ μορφή ποὺ ἔχει χωρὶς τὴν οὐσιαστικὴ βοήθεια τοῦ συναδέλφου δρ. Totko Stojanov, ποὺ μοῦ ἔδωσε πληροφορίες σχετικὰ μὲ ὑλικὸ ἀπὸ τὴ Βουλγαρία καὶ μοῦ ἔκανε προσιτὲς μελέτες μεταφράζοντάς τες ἀπὸ τὰ ρωσικά καὶ τὰ βουλγαρικά, σὲ βάρος πολλῆς φορὲς τῆς προσωπικῆς του ἐρευνας.

Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ὀφείλονται στὸν ἀρχιτέκτονα κ. Γιάννη Κιαγιά γιὰ τὴν καταγραφή τοῦ προγράμματος μέτρησης τοῦ ὄγκου τῶν ἀμφορέων, ἀλλὰ καὶ τὴ σχεδίαση τῶν τομῶν τριῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας Παρμενίσκου, καθὼς καὶ στὸν κ. Β. Πράππα γιὰ τὴ σχεδίαση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν τῆς ἴδιας ομάδας. Στὸν κ. Μ. Στεφανίδη ὀφείλω εὐχαριστίες γιὰ τὴ φωτογράφιση ἐνὸς ὑλικοῦ ποὺ δὲν προσφέρεται καλλιτεχνικά. Οὐσιαστικὴ ἦταν ἡ προσφορὰ τῶν φοιτητῶν ποὺ μετέχουν κάθε χρόνο στὶς ἀνασκαφικὲς ἐργασίες τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας, καὶ ἰδιαίτερα τῶν Ἀ. Δαλαβέρα καὶ Μ. Ἐλευθεριάδη ποὺ μετεῖχαν στὸ τελικὸ στάδιο τῆς ἐργασίας. Ἐπίσης θὰ ἠθελα νὰ εὐχαριστήσω γενικὰ τὸ φυλακτικὸ καὶ τὸ διοικητικὸ προσωπικὸ τόσο στὴν Πέλλα ὅσο καὶ στὴν Ἐδεσσα γιὰ τὴν πρόθυμη βοήθειά τους σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς. Ἀκόμα εὐχαριστίες ὀφείλονται στοὺς Ἐ. Ἀσημακοπούλου, Μ. Βουτυρά, Σ. Δρούγου, P. W. Lehmann, Ἀ. Μουστάκα, Κ. Ρωμιοπούλου, Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου, Μ. Τιβέριο, Π. Φάκλαρη, Κ. Χατζηενσταθίου καὶ Ἀ. Χριστοδούλου γιὰ τὴ βοήθειά τους σὲ διάφορα θέματα.

Οἱ συνεχεῖς ἀναφορὲς στὶς ἐργασίες τῆς V. Grace ἀλλὰ καὶ στὸ συλλογικὸ ἔργο τῶν Grace - Pétroroulakou 1970 καθιστοῦν σαφὴ τὴν οὐσιαστικὴ ὀφειλὴ τῆς μελέτης μου στοὺς συγγραφεῖς αὐτοὺς. Ἡ προσφορὰ τῶν ἐρευνητῶν τῶν χωρῶν τοῦ Εὐξείνου Πόντου στὸν τομέα τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν εἶναι πολὺ σημαντικὴ. Δυστυχῶς σὲ μεγάλο βαθμὸ τὰ γλωσσικὰ προβλήματα καθιστοῦν τὴν ἐκμετάλλευση τῶν συμπερασμάτων τους πολὺ δύσκολη. Οἱ τίτλοι τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν μεταφέρονται ἀπὸ τὴν περίληψη ἢ τὴ βιβλιογραφημένη μορφή τους σὲ δυτικοευρωπαϊκὴ γλώσσα.

Στὸ τελικὸ στάδιο τῆς ἐργασίας τὸ Ἰδρυμα τοῦ Ἰνστιτούτου Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νέας Ὑόρκης μοῦ πρόσφερε πολὺτιμη φιλοξενία. Στὸν διευθυντὴ του καθηγητῆ J. R. McCredie καὶ τὴν καθηγήτρια E. Harrison ὀφείλω θερμὲς εὐχαριστίες. Ἰδιαίτερα ὁ πρῶτος κατέβαλε κάθε δυνατὴ προσπάθεια γιὰ νὰ καταστήσει τὴν παραμονή μου στὸ Ἰνστιτούτο ἄνετη καὶ εὐχάριστη. Γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ ἐκφράζω τὶς θερμότερες εὐχαριστίες μου στοὺς

J. και E. Dusenbery για την πολύμορφη και ουσιαστική βοήθειά τους κατά την παραμονή μου στις ΗΠΑ.

Θερμές ευχαριστίες όφείλω στο Συμβούλιο της Αρχαιολογικής Έταιρείας για τη συμβολή της στις δημοσιεύσεις των ανασκαφών της Πέλλας, και ιδιαίτερα στον Πρόεδρο κ. Γεώργιο Δοντά και τον Γενικό Γραμματέα κ. Βασίλειο Πετράκο για την έγκριση της δημοσίευσης της μελέτης μου στη σειρά της Βιβλιοθήκης της Έταιρείας.

Ευχαριστώ επίσης θερμά την κυρία Ήλέκτρα Ανδρεάδη για την επιμέλεια του κειμένου και την κυρία Λούση Μπρατζιώτη για την εκδοτική επιμέλεια του βιβλίου.

Η βοήθεια της Μαρίας Λιλιμπάκη-Ακαμάτη υπήρξε ουσιαστική σε κάθε στάδιο της εργασίας· την ευχαριστώ θερμά.

Η εργασία αυτή αφιερώνεται στη μνήμη της Μαρίας Σιγανίδου ως ελάχιστη ανταπόδοση του χρέους μου προς αυτήν για τη συνεχή συμπαράσταση, την ενθάρρυνση και τη ζεστασιά που πρόσφερε απλόχερα ή παρουσία της ανάμεσά μας.

Θεσσαλονίκη 1999

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΥ

Με τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστὴ μιὰ ομάδα ὀξυπύθμενων ἀμφορέων τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς, ποὺ φαίνεται νὰ ἔχει τὶς ἀρχές τῆς στὴν ὕστερη κλασικὴ περίοδο ἢ τὰ πρῶμα ἐλληνιστικὰ χρόνια. Ἡ ομάδα Παρμενίσκου ἐντοπίστηκε τὸ 1956 ἀπὸ τὴ V. Grace¹ καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἔγινε ἀποδεκτὸς ἀπὸ τὴ νεότερη ἔρευνα². Σὲ αὐτὴ τὴν πρώτη παρουσίαση ἡ V. Grace δημοσίευσε τρεῖς ἐνσφράγιστες λαβές ἀπὸ τὴν Πνύκα³ καὶ μνημόνευσε τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ομάδας. Οἱ παρατηρήσεις τῆς βασίστηκαν σὲ ὀγδόντα πέντε παραδείγματα ποὺ ὑπῆρχαν στὰ ἀρχεῖα τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς καὶ προέρχονταν κυρίως ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Δῆλο. Ἐκτοτε ἐλάχιστες οὐσιαστικὲς προσθήκες ἔγιναν ἀπὸ τὴν ἔρευνα στὶς γνώσεις μας γιὰ τὴν ομάδα αὐτή.

Στὶς ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις ἐντάσσεται ἡ παρατήρηση τοῦ Brashinsky γιὰ πιθανὴ προέλευση τῆς ομάδας Παρμενίσκου ἀπὸ τὴ Μακεδονία (Πέλλα);⁴. Μοναδικὸ ὅμως ἐπιχείρημα στὸ ὁποῖο στήριξε τὴν ἄποψή του ὁ Ρῶσος μελετητὴς ἦταν ἡ ἀναφορὰ ἀπὸ τὸν Χ. Μακαρόνα στὰ Χρονικά τοῦ ΑΔ⁵ ἑκατὸν σαράντα ἔξι σφραγισμάτων τῆς ομάδας ἀπὸ τὶς ἀνασκαφές τῆς Πέλλας. Τὴν παρατήρηση αὐτὴ τοῦ Brashinsky δὲν ἀντικρούουν οἱ V. Grace καὶ Μ. Σαββατιανοῦ-Πετροπουλάκου: "A large number of handles of this Class have now been found at Pella in Macedonia, cf. Makaronas, p. 82, which discovery suggests that the center of production was somewhere in that area"⁶. Οἱ Empereur καὶ Hesnard τὸ 1987 παραθέτουν τὴν ἀνέκδοτη ὥς τότε πληροφορία γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς ομάδας ἀπὸ τὴ Μ. Σαββατιανοῦ-Πετροπουλάκου στὴ μικρὴ θεσσαλικὴ πόλη Μελίβοια. Παραγωγή ἐνσφράγιστων ἀμφορέων στὴν πόλη αὐτὴ εἶναι βέβαιη, ἀφοῦ στηρίζεται σὲ μία τουλάχιστον καταγραφή τοῦ ἐθνικοῦ σὲ λαβὴ ἀπὸ τὶς παλιότερες ἀνασκαφές τῆς Πέλλας, καὶ ἐπιβεβαιώνεται καὶ μὲ δεύτερο παράδειγμα ἀπὸ τὶς πρόσφατες ἀνασκαφές στὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας. Ἡ παραγωγή οἴνου καὶ στὴ θεσσαλικὴ Μελίβοια ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν κοπὴ νομισμάτων μὲ τὴν ἀπεικόνιση καὶ δύο βότρεων στὸν ὀπισθότυπό τους⁷. Ἡ ἀπόδοση τῆς ομάδας Παρμενίσκου στὴ Μελίβοια βασίζεται στὸ γεγονὸς τῆς ἀναγραφῆς τοῦ ἐθνικοῦ σὲ δύο σειρές. Ἡ ἀπλὴ ὁμοιότητα στὴ διάταξη τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶναι ἀρκετὸ στοιχεῖο. Ἀνάλογη ὁμοιότητα ἀπαντᾶται σὲ μερικὰ σφραγίσματα καὶ ἄλλων πόλεων, ὅπως τῆς Ρόδου⁸, τῆς Ἡράκλειας ἢ ἀκόμα καὶ μιᾶς ομάδας πτολεμαϊκῶν ἀμφορέων⁹. Δὲν λείπουν παρόμοιες ἀναγραφές καὶ σὲ σειρὰ κεραμίδων ὁροφῆς ἐργαστηρίου ποὺ δούλεψε στὴν Πέλλα¹⁰. Ἐπειδὴ ἡ ομάδα τῶν τεχνιτῶν αὐτῶν τῶν κεραμίδων προερχόταν ἀπὸ τὴ Μονδαία στὴ Θεσσαλία, δὲν ἀποκλείω τὴν πιθανότητα τῆς ἀποτύπωσης τοῦ ἐθνικοῦ σὲ δύο σειρές ὕστερα ἀπὸ υἱοθέτηση τοῦ τρόπου ἀναγραφῆς τῶν ὀνομάτων σὲ πρῶμους ἀμφορεῖς τῆς ομάδας Παρμενίσκου¹¹.

Σποραδικές ὥς σπάνιες εἶναι καὶ οἱ ἀπλές καταγραφές ὕλικου τῆς ομάδας Παρμενίσκου ἀπὸ τὶς περιοχές τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῆς Θράκης, ἀλλὰ καὶ ἄλλες θέσεις¹².

Οἱ ἐνσφράγιστες λαβές τῆς ομάδας Παρμενίσκου ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας ποὺ παρουσιάζονται ἐδῶ σὲ πρώτη δημοσίευση ἀποτελοῦν τὸ μεγαλύτερο ὥς σήμερα σχετικὸ σύνολο. Ἡ ἀναλυτικὴ πραγμάτευσή τους ἀποκτᾶ ἰδιαίτερη σημασία λόγῳ τοῦ ὄγκου τῶν πληροφοριῶν ποὺ προσφέρουν σὲ σύγκριση μὲ τὴν ἰσχνότατη ὥς σήμερα βιβλιογραφία γιὰ τὸ θέμα.

Στην ομάδα περιλαμβάνονται ενενήντα τμήματα ένσφράγιστων λαβών και τρεις άμφορείς, άπό τούς όποιους ό ένας σώζεται άποσπασματικά. Άκόμα μεγαλύτερο είναι τό άδημοσίευτο σύνολο τών ένσφράγιστων λαβών της ομάδας άπό τις παλιότερες άνασκαφές της Πέλλας, χωρίς νά είναι εύκαταφρόνητος και ό άριθμός τους άπό νεότερες έρευνες στην πόλη¹³. Στην ίδια ομάδα πιθανότατα άνήκουν και λίγα άκόμα παραδείγματα με ένσφράγιστα μονογράμματα, πού όμως κατατάχτηκαν στα άδιάγνωστα, έπειδή ή τομή του χείλους τους είναι περισσότερο κυκλική άπό αύτή τών τυπικών δειγμάτων της ομάδας, και δέν συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο πού δημοσιεύεται έδω. Στην ομάδα αύτή προσγράφεται και μιá άλλη μικρή κατηγορία άποσπασματικών άμφορέων, πού στα σφραγίσματα τών λαβών τους εμφανίζονται όνόματα της ομάδας Παρμενίσκου. Διαφέρουν όμως οί άμφορείς αύτοί ως πρός τό χείλος και ένμέρει και ως πρός τη λαβή, ή όποία είναι περισσότερο κυλινδρικής διατομής. Τό χείλος τους επίσης, πού διογκώνεται έλαφρά στη ρίζα της λαβής, άνεβαίνει πρός τά πάνω στην εύθεία τών έσωτερικών τοιχωμάτων του άγγείου σαν κάθετο γλωσσίδι και άπολήγει άπότομα σέ έλαφριά καμπύλη στην πάνω επιφάνεια, χωρίς νά δημιουργεί τό τριγωνικό έξωτερικό περιγράμμα τών τυπικών παραδειγμάτων της ομάδας Παρμενίσκου¹⁴.

Τό ολοκληρωμένο σχήμα τών άμφορέων της ομάδας παρέμενε ως σήμερα άγνωστο, άφού δέν είχε δημοσιευτεί κανένας άμφορέας με άκέραιη κατατομή¹⁵. Τό κενό αύτό έρχεται νά άναπληρώσει ένα σύνολο ένσφράγιστων άμφορέων και τμημάτων άμφορέων άπό ένα πηγάδι έργαστηρίου της άγορής της Πέλλας. Δύο μάλιστα άμφορείς, αρ. ΠΑΡ74 (σχ. 3, 8 και πίν. 5) και ΠΑΡ75 (σχ. 3, 8 και πίν. 5), άποκαταστάθηκαν όλόκληροι. Έτσι είναι δυνατό τώρα νά γίνουν ακριβέστερες παρατηρήσεις πάνω στο σχήμα τών άμφορέων της ομάδας, και μπορεί νά επιτευχθεί ή όγκομέτρησή τους και νά γίνει εύκολότερη ή άναγνώριση άποσπασματικών εύρημάτων του είδους αύτου του όξυπύθμενου άμφορέα σέ περισσότερες θέσεις, πράγμα πού θα διευκολύνει και τη μελέτη τών οικονομικών άνταλλαγών του έργαστηρίου κατασκευής και τών θέσεων εύρεσής τους.

Τό σωμα τών άμφορέων της ομάδας είναι ωοειδές¹⁶. Τό κάτω μέρος άπολήγει σέ μικρή συμπαγή βάση, πού διαμορφώνεται σέ κομβίόσχημο έμβολο με μικρή κοιλότητα στο κάτω μέρος. Τό σωμα άνοίγει και γίνεται σχεδόν σφαιρικό στο ύψος του ώμου, πού είναι καμπυλόσχημο. Η μετάβαση άπό τόν ώμο στον λαϊμό επιτυγχάνεται με άπαλή κύρτωση. Ο λαϊμός είναι στενός, αλλά όχι πολύ ψηλός. Στο μέσο περίπου του ύψους τών λαβών τόν λαϊμό διατρέχει άδρή λευκή ταινία, πλάτους 0.008 ως 0.012 μ., πού βρίσκεται περίπου 0.10-0.11 μ. κάτω άπό τό χείλος. Η έξωτερική διάμετρος του χείλους είναι 0.09 ως 0.10 μ., με πολύ μικρό πάχος, 0.008-0.010 μ. περίπου. Τά τοιχώματα όλων τών άμφορέων είναι ιδιαίτερα λεπτά για την κατηγορία τών όξυπύθμενων άμφορέων. Τό πάχος τους ποικίλλει άπό 0.004 ως 0.006 μ., ένω σπανιότερα φτάνει ως και τά 0.009 μ. Λεπτά είναι τά τοιχώματα άκόμα και κοντά στο όμφαλόσχημο έμβολο της βάσης.

Τό χείλος έχει χαρακτηριστικό σχήμα, πού εύκολα άναγνωρίζεται και βοηθάει ουσιαστικά στην άπόδοση τών άμφορέων στην ομάδα. Τό ύψος του είναι μικρό, μόλις 0.007 ως 0.010 μ. Η κατατομή του είναι τριγωνική, λοξότμητη. Η κορυφή του τριγώνου βρίσκεται στο κέντρο του πάχους της έξωτερικής πλευρής του χείλους και έχει μορφή όξείας γωνίας. Ο τρόπος κατασκευής τών περισσότερων άμφορέων πού διατηρούν τό χείλος είναι όμοίομορφος (σχ. 3-4). Στην έσωτερική πλευρά του λαϊμού τό χείλος καμπυλώνει, όσο και τό πάχος τών τοιχωμάτων.

Στή συνέχεια γωνιάζει πλάγια προς τὰ κάτω. Ἡ πλευρὰ αὐτὴ διαμορφώνεται μὲ ἐπίπεδο ἐργαλεῖο. Μὲ τὸ ἴδιο ἐργαλεῖο τραβιέται πρὸς τὰ πάνω καὶ ἔξω τὸ κάτω μέρος τοῦ χεῖλους, σχηματίζοντας τὴ γωνιώδη κατατομή του. Ἡ τομὴ τοῦ χεῖλους τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας θυμίζει μορφολογικὲς καὶ τεχνικὲς λεπτομέρειες μερικῶν παραδειγμάτων σὲ χεῖλη μητρῶν τῆς Πέλλας¹⁷, πού ὅλα βρέθηκαν εἴτε σὲ ἀποθέτη ἔξω ἀπὸ τὸ ἐργαστήριό τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας, εἴτε κάτω ἀπὸ τὸ τελευταῖο δάπεδο τοῦ ἴδιου ἐργαστηρίου καὶ κατὰ συνέπεια προηγούνται χρονολογικὰ τοῦ στρώματος καταστροφῆς τῆς ἀγορᾶς, ἀνήκουν ὁμως στὸ ἐργαστήριό τῆς μακεδονικῆς πρωτεύουσας¹⁸.

Οἱ λαβὲς τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ μέσο περίπου τοῦ ὧμου, κυρτώνουν ἐλαφρὰ στὸ κάτω μισό καὶ σχηματίζοντας μικρὸ τόξο ἀπολήγουν κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ αὐτό, μόλις 0.020 ὡς 0.030 μ. Τὸ ὕψος τους εἶναι σχετικὰ μικρὸ καὶ ποικίλλει ἀπὸ 0.18 ὡς 0.20 μ. Ἡ τομὴ τῶν λαβῶν εἶναι ὠοειδῆς, σχετικὰ πλατιά, 0.035 ὡς 0.047 μ. Τὸ πάχος τῶν λαβῶν τῆς ομάδας ποικίλλει ἀπὸ 0.015 ὡς 0.025 μ.¹⁹ Λίγοι μόνο ἀμφορεῖς εἶναι ἐνσφράγιστοι. Τὰ σφραγίσματα εἶναι μικρὰ καὶ ἐπαναλαμβάνονται στὶς δύο λαβές.

Τὸ σχῆμα τῶν ἀμφορέων ΠΑΡ74 καὶ ΠΑΡ75 μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ ἀμφορεῖς ἀπὸ τὴν Κῶ καὶ τὴν πρώιμη παραγωγή τῆς Ρόδου κατὰ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. Τὸ σῶμα τῶν δύο ἀμφορέων τῆς Πέλλας εἶναι περισσότερο ἐξελιγμένο ἀπὸ αὐτὸ τοῦ ἀμφορέα PR 50 τοῦ β' τετάρτου τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Κορώνη²⁰ καὶ τοῦ P 6353 ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ ἀγορὰ, ἀλλὰ εἶναι λιγότερο ραδινὸ ἀπὸ τὸν ἀμφορέα SS 8214 τοῦ α' μισοῦ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν ἴδια συλλογὴ²¹.

Ἡ ἐξελικτικὴ πορεία γίνεται πρὸς τὸ ραδινότερο, ὅπως φαίνεται στὸ σχ. 3ε. Ἄν δεχτοῦμε μιὰ τοποθέτηση τοῦ ἀμφορέα ἀρ. 84.815 (ΠΑΡ75) περὶ τὸ τέλος τοῦ γ' τετάρτου ἢ τὶς ἀρχὲς τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. καὶ τοῦ ἀμφορέα ἀρ. 84.814 (ΠΑΡ74) στὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 3ου αἰ.²², τότε ὁ A 3690 ἀπὸ τὶς παλιότερες ἀνασκαφές ἴσως μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ στὶς ἀρχὲς τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Ἡ ἔλλειψη ἀρκετῶν χρονολογημένων συνόλων μὲ ἀμφορεῖς τῆς ομάδας κάνει τὴ χρονολόγηση τῶν παραπάνω ἀμφορέων προσωρινή. Ἄν λάβουμε ὑπόψη τὸ γεγονὸς πὼς οἱ ἀμφορεῖς ρίχτηκαν στὸ πηγάδι μὲ πολλὰ ἄλλα ἀγγεῖα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀντιγόνου, εἶναι πιθανὴ μιὰ χρονολόγηση τῶν ἀμφορέων στὰ χρόνια αὐτοῦ τοῦ βασιλιᾶ. Πάντως ἡ συστηματικὴ ἐξέταση τῆς ἐξελικτικῆς πορείας τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας δὲν μπορεῖ νὰ γίνει χωρὶς τὴ μελέτη πολλῶν συμπληρωματικῶν στοιχείων, πού θὰ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἐξαντλητικὴ δημοσίευση παραδειγμάτων ἀπὸ καλὰ χρονολογημένα σύνολα.

Ἡ ὀγκομέτρηση τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας παρουσιάζει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ μελέτη τῆς τυποποιήσεως τοῦ ὄγκου τους, τῆς χρήσεως τῶν μέτρων καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐμπορίου. Ἔτσι ἡ δυνατότητα ὑπολογισμοῦ τοῦ ὄγκου τριῶν ἀμφορέων, πού μᾶς δίνεται γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἀγγεῖα τῆς ομάδας, ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν πρόοδο τῆς ἔρευνας. Οἱ ἀμφορεῖς αὐτοὶ εἶναι οἱ ΠΑΡ74 καὶ ΠΑΡ75 ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας καὶ ὁ A 3690 ἀπὸ τὶς παλιότερες ἀνασκαφές, πού δὲν ἔχει ἐνσφράγιστες λαβές, ἀλλὰ ἀποδίδεται στὴν ομάδα μὲ βάση ὅλα τὰ μορφολογικὰ του στοιχεῖα.

Ἡ μέτρηση τῶν ὀγκων τῶν τριῶν ἀμφορέων ἔδωσε 29.884 λίτρα γιὰ τὸν ΠΑΡ74, 29.789 λίτρα γιὰ τὸν ΠΑΡ75 καὶ 29.512 λίτρα γιὰ τὸν A 3690. Ὁ ὑπολογισμὸς ἔχει γίνει ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ ἡ τελικὴ ἀπόκλιση εἶναι ἐλάχιστη. Τὸ ἀκριβὲς σημεῖο τοῦ λαμποῦ στὸ ὁποῖο γινόταν ἡ μέτρηση στοὺς ἀμφορεῖς τῆς ομάδας, πού θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελέσει σταθερὸ στοιχεῖο τυποποιήσεως, δὲν ἔχει ἀκόμα ἐπιβεβαιωθεῖ. Μιὰ ὑπόθεση ὁμως πού σχετίζεται μὲ τὸ πρόβλημα

αυτό παρουσιάζεται, έστω και προκαταρκτικά, άμέσως παρακάτω. Μὲ τὸ σημεῖο αὐτὸ πιθανὸν νὰ σχετίζεται μιὰ ὀριζόντια λευκὴ γραμμὴ στὸν λαϊμὸ τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας, πού θὰ μπορούσε νὰ ἔχει γίνει μετὰ τὸ ψήσιμο τῶν ἀγγείων, κατὰ συνέπεια μετὰ τὴν ὀγκομέτρηση τοῦ ἀμφορέα, καὶ θὰ ἦταν δυνατό νὰ χρησιμεύσει ὡς σταθερὸ σημεῖο πλήρωσής του²³.

Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ἀμφορέων καὶ τῶν ἀγγείων γενικότερα ἔχει γίνει μὲ πρόγραμμα QBASIC. Παράλληλα δίνεται ἡ δυνατότητα ἐκτύπωσης καὶ τῆς ἐσωτερικῆς τομῆς τῶν ἀγγείων μὲ ἀπόκλιση 1% γιὰ τοὺς ἀμφορεῖς²⁴.

Ἄλλο βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ομάδας εἶναι ἡ ὀρθογώνια, σχετικὰ μικρὴ ἔντυπη σφραγίδα, πού περιλαμβάνει ἓνα ὄνομα, χωρὶς σύμβολο, τὶς περισσότερες φορὲς κομμένο σὲ δύο σειρές, στὴ γενική²⁵. Σπανιότερα τὸ ὄνομα γράφεται σὲ ἓνα μόνο στίχο, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ ὀνόματα *Ἡγησίου*²⁶ καὶ *Νικίου*. Μερικὲς φορὲς ἔχουμε στὴ σφραγίδα μέρος τοῦ ὀνόματος, τὴν ἀρχή του, ὅπως στὶς σφραγίδες τῶν *Δημο*²⁷, *Εὐγεί*²⁸ καὶ *Νικο*²⁹. Ἄλλοτε πάλι τὸ ὄνομα ἀναγράφεται καὶ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, βλ. ΠΑΡ3 (*Απολλώνιος*), 88.88 (*Φίλιππος*), ἐνῶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις τὸ σφράγισμα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα μονόγραμμα ἢ ἀκόμα καὶ δύο γράμματα. Ἀπὸ τὶς τελευταῖες κατηγορίες τὰ παραδείγματα πού δημοσιεύονται στὴν ἐργασία αὐτή, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, εἶναι τὰ πρῶτα σχετικὰ δείγματα. Ἔτσι ἡ παρουσίαση τῶν εἰκοσι πέντε σφραγισμάτων μὲ γράμματα καὶ μονογράμματα ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας πού γίνεται ἐδῶ ἀποκτᾷ ἰδιαίτερη σημασία³⁰.

Οἱ διαστάσεις τῶν σφραγίδων τῆς ομάδας Παρμενίσκου, σὲ σχέση μὲ αὐτὲς ἄλλων περιοχῶν, εἶναι μικρές. Τὸ μήκος τους ποικίλλει ἀπὸ 0.018 ὠς 0.035 μ., ἐνῶ τὸ πλάτος τους ἀπὸ 0.010 ὠς 0.025 μ.³¹

Ὁ πηλὸς τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας εἶναι λεπτὸς μὲ λίγη ἄμμο, συνήθως σκληρὸς καὶ σχεδὸν πάντα περιέχει μαρμαρυγία. Τὸ χρῶμα του εἶναι κόκκινο, κοκκινωπὸ καφέ ἢ κοκκινωπὸ κίτρινο. Ὁ πυρήνας εἶναι συνήθως σκουρότερος καφέ³². Σὲ μερικὰ παραδείγματα διατηροῦνται χαρακτηριστικὰ ἴχνη κόκκινου χρώματος γύρω ἀπὸ τὸν λαϊμὸ καὶ τὴν περιοχὴ ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαϊμό. Ἀρκετὰ χαρακτηριστικὲς γιὰ τὴ διατήρηση τῶν ἰχνῶν αὐτῶν εἶναι οἱ λαβὲς ΠΑΡ55 (*Παρμενίσκος*), ΠΑΡ53 (*Πάμφιλος*), οἱ ἀμφορεῖς ΠΑΡ73 (*ΜΙ*), ΠΑΡ77 (*ΜΙ*), ΠΑΡ78 (*ΜΙ*) κ.ἄ. Σὲ λίγα ἀκόμα παραδείγματα διασώζονται ὑπολείμματα ὑποκίτρινου ἐπιχρίσματος, ὅπως στὶς λαβὲς ΠΑΡ3 (*Απολλώνιος*), ΠΑΡ41 (*Μικίων*), ΠΑΡ60 (*Ποσειδίππος*), στὸν ἀποσπασματικὸ ἀμφορέα ΠΑΡ73 (*ΜΙ*), στοὺς ἀμφορεῖς ΠΑΡ74 (*ΜΙ*) καὶ ΠΑΡ75 (*ΜΙ*) κ.ἄ. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς δημοσιευόμενους ἀμφορεῖς διατηροῦν ἀποσπασματικὰ μόνο τὸ ὑποκίτρινο γάνωμα. Θὰ πρέπει νὰ δεχτοῦμε πὼς ἀρχικὰ τὸ ἔφεραν ὅλοι ἢ οἱ περισσότεροι.

Ἡ πρώτη παρουσίαση τῆς ομάδας τοῦ Παρμενίσκου ἀπὸ τὴ V. Grace συνοδεύτηκε ἀπὸ κατάλογο εἰκοσι πέντε ὀνομάτων πού ἀναφέρονται στὰ σφραγίσματα τῶν λαβῶν τῶν ἀμφορέων. Στὸν κατάλογο ἐκεῖνο ἡ νεότερη ἔρευνα ἔχει προσθέσει τρία ὀνόματα: τοῦ *Νικολέους*³³, τοῦ *Δημοσθένους* καὶ τοῦ *Κλεωνύμου*³⁴. Μὲ μεγάλη πιθανότητα στὰ παραπάνω θὰ μπορούσαν νὰ προστεθοῦν καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ *Εὐδώρου* καὶ τοῦ *Ἀλκάνορος*, γνωστὰ ἀπὸ κέντρα τοῦ Εὐξείνου Πόντου³⁵.

Τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας καὶ τὴν περιοχὴ τῆς σχεδὸν διπλασιάζει τὸν ἀρχικὸν κατάλογο τῆς V. Grace, ἀφοῦ προστίθενται συνολικὰ ἄλλα εἰκοσι ἓνα ὀνόματα, γράμματα καὶ μονογράμματα³⁶. Στὰ καινούρια ὀνόματα περιλαμβάνονται αὐτὰ τοῦ *Βίωνος* (ΠΑΡ5),

του Ἀπολλωνίου (ΠΑΡ3), του Εὐβούλου (ΠΑΡ17), του Εὐκλέους (ΠΑΡ22), του Ἰπποστράτου (ΠΑΡ31), του Κηφισοδώρου (ΠΑΡ36), του Κριτολάου (ΠΑΡ37, ΠΑΡ38), του Παμφίλου (ΠΑΡ51, ΠΑΡ52 καὶ ΠΑΡ53), του Παραμόνου (ΠΑΡ54) καὶ του Φιλίππου; (88.88). Γράμματα καὶ μονογράμματα τῆς ομάδας αὐτῆς παρουσιάζονται γιὰ πρώτη φορά καὶ εἶναι τὰ παρακάτω δύο γράμματα: *IM* (2)³⁷, *MI* (12)³⁸, καὶ δέκα μονογράμματα: *ΑΦ* (1)³⁹, *ΑΤΡΚ* (3)⁴⁰, *ΧΑΤ*; (1)⁴¹, *ΜΩΚ* (1)⁴², *ΜΥΤΡ*; (1)⁴³, *ΜΥΤΡΑ*; (1)⁴⁴, *ΜΕΑΤ*; (1)⁴⁵, *ΝΑΚ* (1)⁴⁶, *Ο* (1)⁴⁷ καὶ *Ο* (1)⁴⁸. Ἐπίσης, μὰ ἄλλη ἐνσφράγιση λαβή, ἡ ἀρ. ΠΑΡ62 (*ΡΟΙΜ/ΙΣΟΥ*), μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα μᾶς ὀρθότερης ἀνάγνωσης τοῦ ὀνόματος τῆς σφραγίδας τῆς σὲ *Ροίμιος* ἀντὶ τοῦ δημοσιευμένου Ροῖμος, ὅπως εἶχε προταθεῖ ἀρχικὰ⁴⁹. Τὸ μικρὸ σφράγισμα διατηρεῖ μὲ εὐκρίνεια τὸ γιώτα στὴν ἀρχὴ τοῦ δευτέρου στίχου. Ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ ἄλλα ἀδημοσίευτα ἀκόμα παραδείγματα ἀπὸ τὶς πρόσφατες ἀνασκαφές τῆς Πέλλας. Καὶ ἐκεῖ τὸ γιώτα εἶναι εὐκρινές.

Ἡ χρονολογικὴ κατάταξη τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας οὐσιαστικὰ δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμα⁵⁰. Τὰ σύνολα τῆς Πέλλας προσφέρονται γιὰ μὴ πρώτη χρονολογικὴ προσέγγιση πολλῶν ἀποσπασματικῶν ἀμφορέων καὶ βοηθοῦν σημαντικὰ στὴν κατάταξη ἀρκετῶν ἀπὸ αὐτοὺς, δὲν λύνουν ὅμως πολλὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ σύνολο τῶν ὀνομάτων ποὺ παρουσιάστηκαν ἐδῶ. Π' αὐτὸ καὶ θὰ ἀπαιτηθοῦν ἐκτενέστερες μελέτες ποὺ πρέπει νὰ στηριχτοῦν στὴν ἀνάλυση καλὰ χρονολογημένων συνόλων τόσο ἀπὸ τὴν Πέλλα ὅσο καὶ ἀπὸ ἄλλες θέσεις.

Τὸ μεγαλύτερο ὁμοιόμορφο σύνολο στὴν ἀγορὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ πηγάδι τοῦ χώρου 1 τῆς ἀνατολικῆς στοᾶς. Στὸ γέμισμά του, σὲ στρῶμα τῆς 12 καὶ 13 Αὐγούστου 1984, βρέθηκαν οἱ ἀμφορεῖς ΠΑΡ74 καὶ ΠΑΡ75⁵¹ ποὺ φέρουν τὸ σφράγισμα *MI*. Στὸ ἴδιο στρῶμα ἀνήκουν καὶ οἱ ἀποσπασματικοὶ ἀμφορεῖς ΠΑΡ76 ὡς ΠΑΡ79, οἱ ὁποῖοι σφραγίστηκαν ὅλοι μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα ποὺ ἔγινε ἡ ἀποτύπωση στοὺς δύο προηγούμενους ἀμφορεῖς. Μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα ἔχει ἀποτυπωθεῖ καὶ τὸ σφράγισμα ποὺ φέρει ὁ ἀποσπασματικὸς ἀμφορέας ΠΑΡ73, ποὺ συγκολλήθηκε μὲ θραύσματα ἀπὸ στρῶμα τῆς 8⁵² καὶ 9 Αὐγ. 1984⁵³. Στὸ πηγάδι τοῦ χώρου 1 βρέθηκαν καὶ ἄλλες δύο ἐνσφράγιστες λαβές τῆς ομάδας. Ἡ πρώτη φέρει ἀποτύπωμα μὲ τὸ μονόγραμμα *ΑΤΡΚ* (ΠΑΡ83) καὶ ἀνήκει σὲ στρῶμα τῆς 7 Αὐγ. 1984⁵⁴, ἐνῶ στὴ δεύτερη, ποὺ βρέθηκε σὲ στρῶμα τῆς 10 Αὐγ. 1984⁵⁵, εἶναι ἀποτυπωμένο τὸ ὄνομα τοῦ *Μικίωνος* (ΠΑΡ44).

Ἡ παρουσία στὸ πηγάδι τοῦ χώρου 1 σχετικὰ μεγάλου ἀριθμοῦ χρονολογημένων νομισμάτων, ποὺ βρέθηκαν στὰ στρώματα τῶν ἐνσφραγιστῶν ἀποσπασματικῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας, διευκολύνει καὶ τὴ χρονολογικὴ τους κατάταξη.

Στὸ στρῶμα τῆς 18 Σεπτ. 1983 (βάθ. 5.80-6.50 μ. ἀπὸ τὸ στόμιο τοῦ πηγαδιοῦ) βρέθηκαν πέντε χάλκινα νομίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ τρία δὲν ἔγινε δυνατό νὰ ἀναγνωριστοῦν⁵⁶. Τὰ ἄλλα δύο εἶναι κοπές τοῦ Κασσάνδρου καὶ τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

1. N83.379. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Ἀρκετὰ φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιά. Ὀπισθότυπος: ἱππείας πρὸς τὰ δεξιά. Κάτω μονόγραμμα *ΑΝΤ*⁵⁷.
2. N83.380. Κασσάνδρου. Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιά. Ὀπισθότυπος: ἀνακεκλιμένο λιοντάρι πρὸς τὰ δεξιά⁵⁸.

Στὸ στρῶμα τῆς 7 Αὐγ. 1984 (βάθ. 12.40-12.70 μ.) βρέθηκαν τρία χάλκινα νομίσματα, ἀπὸ

τὰ ὅποια τὸ ἓνα εἶναι ἀδιάγνωστο⁵⁹. Τὰ ἄλλα δύο ἀποδίδονται στὸν Ἀντίγονο Γονατᾶ καὶ τὸν Δημήτριο Β' (ἢ κατὰ K. Liampi, *Der makedonische Schild*, Bonn 1998, τὸν Δημήτριο Α').

1. N84.123. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Φθαρμένο, ἓνα μέρος του λείπει. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὁπισθότυπος: ἰππείας πρὸς τὰ δεξιὰ. Κάτω μονόγραμμα *ANT*⁶⁰.
2. N84.122. Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α'). Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: μακεδονικὴ ἀσπίδα μὲ ἐπίσημα μονόγραμμα *ΔΗΜΤΡ*. Ὁπισθότυπος: κωνικὴ περικεφαλαία⁶¹.

Στὸ στρῶμα τῆς 8 Αὐγ. 1984 (βάθ. 12.70-13.20 μ.) βρέθηκαν δέκα χάλκινα νομίσματα. Ἀπὸ αὐτὰ τέσσερα εἶναι ἀδιάγνωστα, ἐνῶ ἡ ἀναγνώριση δύο ἄλλων, λόγω τῆς μεγάλης φθορᾶς τους, γίνεται δύσκολα⁶². Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα, τὸ ἓνα εἶναι τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ καὶ τὰ τρία τοῦ Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α'). Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἓνα δὲν εἶναι ἀπολύτως βέβαιο.

1. N84.128. Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: πιθανῶς κεφάλι Ἡρακλῆ. Ὁπισθότυπος: ἀδιάγνωστος.
2. N84.129. Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ; Ὁπισθότυπος: ἰππείας πρὸς τὰ δεξιὰ;
3. N84.132. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὁπισθότυπος: ἰππείας πρὸς τὰ δεξιὰ. Κάτω μονόγραμμα *ANT*⁶³.
4. N84.133. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Διατήρηση καλὴ. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἀθηνᾶς πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὁπισθότυπος: Πάνας στεφανώνει τρόπαιο, πάνω: *B/A*. Στὸ μέσο ἀριστερά: *Φ*. Κάτω μονόγραμμα *ANT*⁶⁴.
5. N84.130. Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α'). Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: μακεδονικὴ ἀσπίδα μὲ ἐπίσημα μονόγραμμα *ΔΗΜΤΡ*. Ὁπισθότυπος: περικεφαλαία⁶⁵.
6. N84.131. Πιθανῶς Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α'). Φθαρμένο. Ἐνα κομμάτι λείπει. Ἐμπροσθότυπος: μακεδονικὴ ἀσπίδα, ὅπου πιθανῶς διακρίνεται τὸ μονόγραμμα τοῦ Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α'). Ὁπισθότυπος: περικεφαλαία⁶⁶.

Στὸ στρῶμα τῆς 9 Αὐγ. 1984 (βάθ. 13.20-13.60 μ.) βρέθηκαν ἕξι νομίσματα. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἓνα εἶναι δυσδιάγνωστο. Τὰ ὑπόλοιπα ἀνήκουν σὲ κοπὲς τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

1. N84.134. Φθαρμένο. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὁπισθότυπος: ἰππείας πρὸς τὰ δεξιὰ. Κάτω μονόγραμμα *ANT*⁶⁷.
2. N84.135. Φθαρμένο. Ὅπως τὸ προηγούμενο.
3. N84.136. Φθαρμένο. Ἐνα μέρος λείπει. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Ἐμπροσθότυπος: μακεδονικὴ ἀσπίδα μὲ ἐπίσημα μονόγραμμα *ANT*. Ὁπισθότυπος: περικεφαλαία⁶⁸.
4. N84.137. Φθαρμένο. Ὅπως τὸ προηγούμενο.
5. N84.138. Φθαρμένο. Ὅπως τὸ προηγούμενο.
6. N84.139. Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: μακεδονικὴ ἀσπίδα (;) μὲ ἐπίσημα μονόγραμμα τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ ἢ τοῦ Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α'). Ὁπισθότυπος: περικεφαλαία.

Στὸ στρῶμα τῆς 10 Αὐγ. 1984 (βάθ. 13.60-13.90 μ.) βρέθηκαν τρία χάλκινα νομίσματα, ἀπὸ τὰ ὅποια μόνο τὸ ἓνα ἀναγνωρίζεται καὶ ἀνήκει σὲ κοπὴ τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

1. N84.144. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Φθαρμένο. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὁπισθότυπος: ἰππείας πρὸς τὰ δεξιὰ. Κάτω μονόγραμμα *ANT*⁶⁹.
- 2-3. N84.145-146. Ἀδιάγνωστα.

Στὸ στρῶμα τῆς 11 Αὐγ. 1984 (βάθ. 13.90-14.40 μ.) βρέθηκαν δύο χάλκινα νομίσματα Φιλίππου Β' καὶ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

1. N84.142. Φιλίππου Β'. Φθαρμένο. Έμπροσθότυπος: κεφάλι στεφανωμένου Δία πρὸς τὰ δεξιά. Όπισθότυπος: ἱππίας πρὸς τὰ δεξιά. Ἀνάμεσα στὰ σκέλη τοῦ ζώου Φ⁷⁰.
2. N84.143. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Φθαρμένο. Ἐνα μέρος του λείπει. Έμπροσθότυπος: μακεδονικὴ ἀσπίδα με ἐπίσημα τὸ μονόγραμμα ΑΝΤ. Όπισθότυπος: κρᾶνος⁷¹.

Στὸ στρῶμα τῆς 12 Αὐγ. 1984 (βάθ. 14.60-14.70 μ.) βρέθηκαν δύο χάλκινα νομίσματα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

1. N84.140. Ἀλεξάνδρου Γ'. Φθαρμένο. Ἐνα μέρος λείπει. Έμπροσθότυπος: κεφάλι Ἀπόλλωνα πρὸς τὰ δεξιά. Όπισθότυπος: τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πεδίου φθαρμένο. Πάνω ἀριστερὰ διακρίνεται καλὰ ἡ ἐπιγραφή [Α]ΛΕΞΑΝΔ[ΡΟΥ]⁷².
2. N84.141. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Φθαρμένο. Ἐνα μέρος λείπει. Έμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιά. Όπισθότυπος: ἱππίας πρὸς τὰ δεξιά. Κάτω μονόγραμμα ΑΝΤ⁷³.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω γίνεται κατανοητὸ πὼς ὁ ἀποσπασματικὸς ἀμφορέας ΠΑΡ73 βρέθηκε σὲ στρῶμα ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὰ νεότερα νομίσματα N84.130 καὶ N84.131 στὰ χρόνια τοῦ Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α'). Σύγχρονοι ἢ λίγοι ἀρχαιότεροι εἶναι οἱ ἀμφορεῖς ΠΑΡ74 καὶ ΠΑΡ75, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀποσπασματικοὶ ἀμφορεῖς μετὰ τὴν ἐνσφράγιση λαβῆς ΠΑΡ76-ΠΑΡ79, ποὺ ὅλοι προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο στρῶμα καὶ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὰ νομίσματα N84.141 καὶ N84.143 στὰ χρόνια τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Τὰ νομίσματα N84.134-N84.138 βοηθοῦν στὴ χρονολόγηση τοῦ σφραγίσματος ΠΑΡ44 μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Μικίωνος, ἐνῶ ἡ ἐνσφράγιση λαβῆ ΠΑΡ83 μετὰ τὸ μονόγραμμα ΑΤΡΚ ἐντάσσεται σὲ στρῶμα τοῦ Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α') (N84.122).

Τέσσερις ἐνσφράγιστες λαβῆς μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν Διονυσόδωρου (ΠΑΡ15), Καλλιμάχου (ΠΑΡ33), Κριτολάου (ΠΑΡ38) καὶ Παρμενίσκου (ΠΑΡ57) βρέθηκαν στὸ πηγάδι τοῦ χώρου 18 τῆς ἀνατολικῆς στοᾶς τῆς ἀγορᾶς. Ἀπὸ αὐτὲς ἡ δευτέρη βρέθηκε τὴν 1 Αὐγ. 1983, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιπες τὴν 15 Ἰουλίου.

Στὸ στρῶμα τῶν τριῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν, ἀλλὰ τὴν προηγούμενη ἡμέρα εἶχαν βρεθεῖ καὶ ἑπτὰ χάλκινα νομίσματα (βάθ. 3.30 ὥς 3.70 μ.). Ἀπὸ αὐτὰ τέσσερα ἀναγνωρίζονται μετὰ ἀσφάλεια καὶ ἀνήκουν σὲ κοπὲς τοῦ Ἀλεξάνδρου Γ', τοῦ Κασσάνδρου καὶ τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ, ἐνῶ τὸ τέταρτο εἶναι κοπὴ τοῦ Περσέα, ποὺ ὅμως βρέθηκε σὲ βάθ. 3.30 μ. καὶ πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ στὸ ἀμέσως προηγούμενο στρῶμα.

- 1-3. N83.391-N83.392 καὶ N83.395 δυσδιάκριτα⁷⁴.
4. N83.394. Φθαρμένο. Ἀλεξάνδρου Γ'. Έμπροσθότυπος: κεφάλι Ἀπόλλωνα πρὸς τὰ δεξιά. Όπισθότυπος: ἵππος ποὺ καλπάζει πρὸς τὰ δεξιά. Κάτω, ἀνάμεσα στὰ σκέλη τοῦ ζώου, Α⁷⁵.
5. N83.393. Ἀντιγόνου Γονατᾶ. Φθαρμένο. Έμπροσθότυπος: κεφάλι Ἀθηνᾶς πρὸς τὰ δεξιά. Όπισθότυπος: Πάνας στεφανώνει τρόπαιο⁷⁶.
7. N83.396. Περσέα. Σχετικὰ καλὴ κατάσταση. Έμπροσθότυπος: κεφάλι Περσέα πρὸς τὰ δεξιά. Όπισθότυπος: ἀετὸς σὲ κεραιὸν μετὰ ἀνοικτὰ φτερά. Ἀριστερὰ μονόγραμμα ΠΕΡ⁷⁷.

Μαζὶ μετὰ τὴν ἐνσφράγιση λαβῆς τῆς ὁμάδας Παρμενίσκου βρέθηκαν καὶ ἄλλες τρεῖς: ἡ μία (ἀρ. 83.323) δὲν ἔγινε δυνατὸ ἀκόμα νὰ ταυτιστεῖ⁷⁸ ἡ δευτέρη ἀνήκει σὲ ροδιακὸ ἀμφορέα καὶ ἀναφέρει τὸν ἐπώνυμο Ὀνάσανδρο (Ρ4) τῆς περιόδου Ια, καὶ ἐπομένως χρονολογεῖται λίγο μετὰ τὸ 240 π.Χ.⁷⁹ ἡ τρίτη εἶναι θασίτικη καὶ ἀνήκει σὲ ἀμφορέα ποὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Νικο[δήμου] 2ου καὶ χρονολογεῖται γύρω στὸ 250 π.Χ.⁸⁰ Ἀπὸ τὰ παραπάνω γίνεται κατα-

νοητό πώς ή τοποθέτηση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν μὲ τὰ ὀνόματα τῶν *Διονυσιοδώρου*, *Κριτολάου* καὶ *Παρμενίσκου* στὸ γ' τέταρτο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. φαίνεται ἢ πιθανότερη. Ἡ χρονολόγηση αὐτὴ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ ἄλλα εὐρήματα ποὺ βρέθηκαν σὲ χαμηλότερη στάθμη καὶ ἀνήκουν στὸ ἴδιο στρώμα. Στὰ εὐρήματα αὐτὰ περιλαμβάνονται νομίσματα τὰ νεότερα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀνήκουν σὲ κοπὲς τοῦ Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α')⁸¹.

Ἡ ἐνσφράγιση λαβῆ τοῦ *Καλλιμάχου* (ΠΑΡ33) βρέθηκε μαζὶ μὲ τέσσερα νομίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο σώζονται σὲ πολὺ κακὴ κατάσταση⁸². Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα μόνο τὸ ἓνα ἀναγνωρίζεται μὲ σχετικὴ πιθανότητα καὶ ἀποδίδεται σὲ τύπο τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

1. N83.50. Φθαρμένο, ἓνα μέρος του λείπει. Ἐμπροσθότυπος: κεφάλι Ἡρακλῆ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὁπισθότυπος: ἱππῆας πρὸς τὰ δεξιὰ.
2. N83.449. Ἐμπροσθότυπος: μακεδονικὴ ἀσπίδα μὲ ἐπίσημα μονόγραμμα *ANT*; Ὁπισθότυπος: περικεφαλαία μὲ λοφίο. Κάτω: *BA*-[ΣΙ]⁸³.

Ἀμέσως κάτω ἀπὸ αὐτά, τὴν ἐπόμενη ἀνασκαφικὴ ἡμέρα, 5 Αὐγ. 1983, τὸ γέμισμα τοῦ πηγαδιοῦ ἔδωσε ἀνάμεσα στὰ ἄλλα καὶ τέσσερις ἐνσφράγιστες λαβές, ἀπὸ τίς ὁποῖες οἱ τρεῖς εἶναι θασιίτικες καὶ ἡ τέταρτη ἀπὸ τὴν Κόρινθο. Ἡ πρώτη, ἀρ. 83.371, εἶναι ἀδιάγνωστη. Οἱ ἄλλες δύο, ἀρ. 83.368 καὶ 83.369, προέρχονται ἀπὸ ἀμφορεῖς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ *Μεγακλείδου*, ποὺ τοποθετεῖται στὸ γ' τρίτο τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.⁸⁴ Τὸ σφράγισμα τῆς κορινθιακῆς λαβῆς εἰκονίζει μονόγραμμα *ΦΤ* καὶ χρονολογεῖται πιθανότατα στὸν ὕστερο 4ο ἢ τίς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.⁸⁵ Ἦσως τὸ σφράγισμα τοῦ *Καλλιμάχου* νὰ ἀνήκει στίς ἀρχές ἢ στὸ α' μισὸ τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.

Ἡ ἀπόδοση τοῦ ἐργαστηρίου ποὺ κατασκεύαζε τοὺς ἀμφορεῖς τῆς ὁμάδας *Παρμενίσκου* στὴν Πέλλα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γίνῃ χωρὶς ἀμφισβήτηση, πρὶν ἀποκαλυφθεῖ τὸ ἐργαστήριον ἢ τὰ ἐργαστήρια κατασκευῆς τῶν ἀμφορέων μὲ τοὺς ἀποθέτες τους, ἀπὸ τὰ εὐρήματα τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ δυνατὴ ἡ ταύτιση τοῦ συνόλου ἢ τουλάχιστον μέρους τῶν ἐνσφράγιστων ἀμφορέων ποὺ ἔχουν ἤδη ἀποδοθεῖ στὴν ὁμάδα.

Ἕνας σχετικὰ μεγάλος ἀριθμὸς ἀμφορέων σὲ ἀποσπασματικὴ κατάσταση ἔχει βρεθεῖ στὸ πηγάδι τοῦ χώρου 1 μαζὶ μὲ πολλὰ κατάλοιπα τοῦ κεραμικοῦ τῆς Πέλλας, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀνήκουν σὲ ἀγγεῖα μὲ προβλήματα στεγανότητας, μὲ παραμορφωμένο σχῆμα ἢ ἄλλα χαρακτηριστικὰ ἐλαττώματα, ποὺ τὰ ἔκαναν ἀκατάλληλα γιὰ πώληση. Στὸ πηγάδι αὐτὸ λοιπόν, ὅπως καὶ σὲ ἄλλα τῆς ἀνατολικῆς στοᾶς ποὺ ἔχουν ἤδη ἐρευνηθεῖ, πετάχτηκαν προϊόντα τοῦ κεραμικοῦ ἐργαστηρίου τῆς πόλης καὶ μάλιστα τοῦ ἐργαστηρίου ποὺ στεγαζόταν στοὺς συνεχόμενους χώρους Α καὶ 1. Τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ εἶχε συνεχὴ παράδοση κατασκευῆς κεραμικῶν προϊόντων ἀπὸ τὸν 3ο ὡς τίς ἀρχές τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. Ἡ δραστηριότητα αὐτὴ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ ἀπορρίμματα στὸ πηγάδι καὶ στὸν χῶρο ἔξω ἀπὸ τὸν στυλοβάτη τῆς στοᾶς στὴν ὁποία στεγαζόταν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ στρώμα καταστροφῆς τῶν δύο χώρων, ὅπου βρέθηκαν σὲ σειρὲς ἀποθηκευμένα κεραμικὰ προϊόντα, μῆτρες γιὰ τὴν κατασκευὴ ἀγγείων, ἀλλὰ καὶ ὑπολείμματα καθαροῦ πηλοῦ στὸ δάπεδο τοῦ πίσω χώρου. Ἡ παραγωγή ὅμως τῶν ἀμφορέων τῆς ὁμάδας, μὲ τὰ σημερινὰ τουλάχιστον δεδομένα, δὲν φαίνεται νὰ ἀκολουθεῖ τὴν πορεία τῶν κεραμικῶν ἐργαστηρίων ὡς τὸ τέλος. Πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα γιὰ τὴ συνέχιση τῆς παραγωγῆς στὸ β' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Τὴ διαφοροποίησις αὐτὴ θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ τὴ συσχετίσει μὲ τίς ἀλλαγές στὸν οἰκονομικὸ τομέα, ποὺ ἀκολούθησαν τὴν κατάληψη τῆς πόλης ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους.

Οί ἀναλύσεις τοῦ πηλοῦ τῶν κεραμικῶν προϊόντων τῆς ἀγορᾶς δὲν ἔχουν ἀκόμα ὀλοκληρωθεῖ, γι' αὐτὸ καὶ ἡ παρουσίαση τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τεχνολογικῆς αὐτῆς ἔρευνας δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γίνεи ἀκόμα. Οἱ ἐμπειρικὲς ὁμῶς παρατηρήσεις πάνω στοὺς ἀμφορεῖς τῆς ὁμάδας δείχνουν πὼς ὁ πηλὸς τους εἶναι χαρακτηριστικὰ ὁμοῖος μὲ τὸν πηλὸ πολλῶν ἀβαφῶν ἀγγείων ἀπὸ τὸ ἴδιο κατάστημα, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀβαφῶν ἀγγείων τῆς ἀγορᾶς, καὶ θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς ἔνδειξη ἐργαστηριακῆς προέλευσης.

Ἡ προέλευση τῆς ὁμάδας ἀπὸ τὴν Πέλλα ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὴν παραβολὴ τῆς κατατομῆς τοῦ χαρακτηριστικοῦ τριγωνικοῦ χείλους τῶν ἀμφορέων τῆς μὲ τὸ χεῖλος μητρῶν ἀπὸ παλιότερα στρώματα κεραμικοῦ ἐργαστηρίου τῆς ἀγορᾶς⁸⁶. Μεγάλες ὁμοιότητες παρουσιάζει καὶ τὸ πρασινοκίτρινο ἐπίχρῖσμα στὴν ἐπιφάνεια τῶν ἀγγείων, καθὼς συγκρίνεται μὲ ἄλλα ἀγγεῖα, ὅπως τῶν μητρῶν ποὺ βρέθηκαν στὸν ἴδιο χῶρο, ἀλλὰ στὸ στρώμα καταστροφῆς.

Ἐνα τουλάχιστον μέρος τῆς παραγωγῆς τῶν ἀμφορέων τῆς ὁμάδας Παρμενίσκου θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴ διακίνηση κρασιοῦ. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου στὴν Ἑλλάδα ἀνάγεται ἀπὸ τὴν ἔρευνα στὴν τέταρτη χιλιετία, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἐπόμενη χιλιετία φαίνεται πὼς γίνεται χρῆση τῆς σταφυλῆς καὶ γιὰ τὴν οἶνοπαραγωγή⁸⁷. Ἡ ἀμπελοκαλλιέργεια δὲν ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ ὡς σήμερa καὶ ἐπιγραφικὰ στὴν Πέλλα, ὅπως συμβαίνει σὲ μερικὲς περιοχὲς τοῦ ἀρχαίου κόσμου⁸⁸. Ἡ οἶνοπαραγωγή ὁμῶς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Πολυδεύκη, ποὺ ἀναφέρει τὸν *πελλαῖο οἶνο*⁸⁹, τὸν ὁποῖο μάλιστα κατατάσσει ἀνάμεσα στὰ διασημότερα κρασιὰ τῆς ἀρχαιότητος⁹⁰. Ἡ καλλιέργεια λοιπὸν τοῦ ἀμπελιοῦ στὴν περιοχὴ τῆς Πέλλας καὶ ἡ ἐμπορία τοῦ οἴνου εἶναι δεδομένη. Τὰ ἀνασκαφικὰ μάλιστα εὐρήματα τῶν τελευταίων χρόνων ἐπιβεβαιώνουν τὶς παραπάνω πληροφορίες καὶ δίνουν πρόσθετα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἀπασχόληση τῶν κατοίκων καὶ τὴν ἐμπορία τῶν προϊόντων τῆς περιοχῆς.

Ἡ ἀνασκαφικὴ δραστηριότητα τῶν τελευταίων χρόνων ἔχει ἀποκαλύψει σὲ τρία τουλάχιστον σημεῖα σειρὲς ἀπὸ λαξεύματα ποὺ ἔχουν ἀνοιχτεῖ στὸν μαλακὸ φυσικὸ βράχο τῆς περιοχῆς. Ἡ ἐκτενέστερη ἀποκάλυψη τέτοιων λαξευμάτων ἔγινε σὲ θέση δυτικὰ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου⁹¹. Ἡ μορφή καὶ τὸ μέγεθος τῶν λαξευμάτων, ὅπως ἐπισημάνθηκε πρόσφατα ἀπὸ τὴ Μ. Λιλιμπάκη-Ἀκαμάτη, ἀνταποκρίνονται στὰ στοιχεῖα ποὺ δίνονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς γιὰ τὴν καλλιέργεια ἀμπελιῶν⁹².

Μιὰ ἄλλη περιοχὴ στὴν ὁποία βρέθηκαν ἀνάλογα λαξεύματα σὲ ἀρκετὴ ἔκταση βρίσκεται πάνω στὸν λόφο τῆς ἀκρόπολης, στὴ θέση ὅπου ἀργότερα χτίστηκε καὶ ἀπλώθηκε τὸ ἀνάκτορο τῆς Πέλλας. Ἡ παρουσία τῶν λαξευμάτων αὐτῶν δὲν εἶναι σύγχρονη μὲ τὰ κτίρια, ἀφοῦ πολλοὶ τοῖχοι πατοῦν πάνω στὰ ὀρθογώνια λαξεύματα καὶ μάλιστα ἡ κατεύθυνσή τους εἶναι διαγώνια πρὸς τὸν οἰκοδομικὸ κἀνναβο.

Ἡ τρίτη θέση ὅπου ἀποκαλύφθηκε ὁμοῖα συγκροτημένη καλλιέργεια βρίσκεται ἀνατολικά τοῦ τετραγώνου 1 τῶν παλιότερων ἀνασκαφῶν, νοτιοανατολικά τῆς ἀγορᾶς⁹³. Ἀμέσως βόρεια τῶν λαξευμάτων, ἀπὸ τὸν ὕστατο 5ο ὡς καὶ τὸ γ' τέταρτο τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., ἀπλωνόταν ἓνα νεκροταφεῖο, μέρος τοῦ ὁποῖου ἔχει βρεθεῖ καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴ πτέρυγα τῆς ἀγορᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀνατολικά της, κάτω ἀπὸ τὸν δημόσιο δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὸν σύγχρονο οἰκισμό τῆς Πέλλας. Ἡ περιοχὴ τοῦ νεκροταφείου καὶ τῶν λαξευμάτων στὰ νότιά του καλύφθηκε κατὰ τὴν πρώιμη ἑλληνιστικὴ περίοδο ἀπὸ κτίρια τῆς ἐπεκταμένης πρὸς Ἀ. πρωτεύουσας τῶν Μακεδόνων. Ἡ μικρὴ ἀπόσταση ποὺ χώριζε τὸ νότιο ὄριο τοῦ νεκροταφείου ἀπὸ τὰ λαξεύματα παρέμεινε ἀκάλυπτη ὡς τὴν ἀστικὴ ἐγκατάσταση καὶ φαίνεται πὼς μαρ-

τυρεῖ τὴ συνύπαρξιν τῶν λαξευμάτων μετὰ τὸ νεκροταφεῖο. Στενότερη χρονολόγησις πρὸς τὸ παρὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ, ἀφοῦ στὸ σύνολο τῶν λαξευμάτων ποὺ ἐρευνήθηκαν τὸ χῶμα ἦταν καθαρό. Οἱ διαστάσεις τῶν λαξευμάτων παρουσιάζουν μικρὰς ἀνισομενίαις, ποὺ ὀφείλονται πιθανότατα εἰς τὴ φθορὰ τοῦ μαλακοῦ βράχου. Τὸ μῆκος τοὺς κυμαίνεται ἀπὸ 1.50 ὡς 2.00 μ., τὸ πλάτος τοὺς εἶναι περίπου 0.50 μ., ἐνῶ τὸ βάθος τοὺς ποικίλλει ἀπὸ 0.30 ὡς 0.60 μ.⁹⁴ Μεταξὺ τῶν λαξευμάτων ὑπάρχει ἀπόστασις 2.00 ὡς 2.50 μ., ἐνῶ μεταξὺ τῶν σειρῶν τὰ μονοπάτια ἔχουν πλάτος 2.50-3.00 μ. Οἱ διαστάσεις καὶ ἡ διάταξις τῶν λαξευμάτων παρουσιάζουν χαρακτηριστικὰ ἀναλογίαις μετὰ τὴ μορφή καὶ τὸ μέγεθος τῶν λάκκων ποὺ προτείνονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς γιὰ μιὰ σωστὴ ἀμπελοκαλλιέργεια, τὸ μῆκος μάλιστα τῶν λαξευμάτων, 2.00-2.50 μ., ἐπιτρέπει τὴν τοποθέτησιν στὰ δύο ἄκρα δύο ριζῶν⁹⁵. Ἀπὸ τὰ παραπάνω φαίνεται πῶς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν λαξευμάτων ἀνατολικά τοῦ παλιότερου ἀρχαιολογικοῦ χώρου θὰ πρέπει νὰ εἶχαμε καλλιέργειαν ἀμπελῶν μᾶλλον καὶ ὄχι ἄλλων δέντρων.

Οἱ ἀμπελῶνες τῆς Πέλλας ἀκολουθοῦσαν τὸ γραμμικὸ σύστημα (κορδόνια), ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς σήμερον, ἐπεὶ διευκόλυνε τὸν ἀερισμὸν, τὸν φωτισμὸν, τὸ κλάδεμα, τὸν τρυγητὸν κλπ. Οἱ μικρὰς μάλιστα κοιλότητες ποὺ ἐπισημάνθηκαν σὲ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ λαξεύματα θὰ πρέπει νὰ ἐρμηνευτοῦν ὡς θέσεις ὑποδοχῶν τῶν πασσάλων στερέωσης τῶν γραμμικῶν κληματίδων. Ἡ διάταξις τῶν γραμμικῶν ἀμπελώνων καὶ οἱ ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν γραμμῶν καὶ τῶν ριζῶν δὲν διαφέρουν σήμερον ἀπὸ αὐτὰς ποὺ περιγράφηκαν παραπάνω⁹⁶. Ἡ ποιότης τοῦ παραγόμενου κρασιοῦ τῶν ἀμπελώνων τῆς ἀρχαίας πόλεως δὲν εἶναι δυνατόν μετὰ τὰ σημερινὰ δεδομένα νὰ προσεγγιστεῖ ἔστω καὶ μετὰ σχετικὴ ἀκρίβεια. Θὰ μπορούσαμε ἴσως νὰ ὑποστηρίξουμε πῶς οἱ ἀμπελῶνες στὰ συγκεκριμένα λαξεύματα λόγῳ τοῦ ἀσβεστοῦχου ἐδάφους θὰ ἔδιναν κρασί μετὰ πολὺ οἶνόπνευμα, χρῶμα καὶ ἄρωμα, ὅχι ὅμως λεπτῆς γεύσεως⁹⁷.

Ἡ χρησιμοποίησις ὅμως τοῦ ἀμπελώνα τῆς ἀγορᾶς, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων δύο θέσεων ποὺ ἀναφέρθηκαν παραπάνω, προηγεῖται χρονικὰ τῆς δραστηριότητος τοῦ κεραμικοῦ ἐργαστηρίου εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπως ἔχει ἤδη ἀναφερθεῖ. Εἶναι φυσικὸν ἢ γεωργικὴ παραγωγή νὰ μετατοπίσθη ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, ὅταν ἡ ἀστικὴ ἐπέκτασις ἐπέβαλε ἐγκατάστασιν κτιρίων εἰς τὰς περιοχὰς τῶν παλιότερων καλλιεργειῶν. Ἐναπόκειται εἰς τὴν μελλοντικὴν ἐρευναν νὰ ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἀμφορεῖς ποὺ κατασκευάζονταν εἰς τὴν Πέλλα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Ὑπάρχουν λοιπὸν ἀρκετὰ ὡς ἰσχυρὰ ἐνδείξεις γιὰ τὴν προέλευσιν τῆς ομάδας Παρμενίσκου ἀπὸ τὴν Πέλλα. Ἴσως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὕτη θὰ μπορούσε νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ καὶ τὸ σφράγισμα *Δημο* ποὺ ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐνσφράγιστες κεραμίδες ὁροφῆς ἀπὸ τὴν Πέλλα⁹⁸. Ἡ ἐρμηνεία τῶν δύο σφραγισμάτων θὰ μπορούσε νὰ εἶναι διαφορετικὴ. Τὸ σφράγισμα στὸν ἀμφορέα πιθανότατα εἶναι τὸ πρῶτον μέρος κύριου ὀνόματος, ἐνῶ τὸ σφράγισμα τῆς κεραμίδος ὁροφῆς μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ, ὅπως συνήθως γίνεται σὲ τέτοια παραδείγματα, ὡς *δημό[σιος κέραμος]* ἢ *δημο[σία κεραμίδες]*⁹⁹.

2. ΕΝΣΦΡΑΓΙΣΤΕΣ ΛΑΒΕΣ ΡΟΔΟΥ

Οί ροδιακές ένσφραγιστες λαβές σχηματίζουν τη μεγαλύτερη ομάδα λαβών με έκτυπα σφραγίσματα από την ανασκαφή της αγοράς της Πέλλας. Ο αριθμός τους φτάνει τις εκατόν εξήντα τέσσερις¹⁰⁰. Σ' αυτές περιλαμβάνονται και σαράντα δυσανάγνωστες και προβληματικές ένσφραγιστες λαβές, οί όποιες και δέν έχουν συμπεριληφθεῖ στον κατάλογο πού ακολουθεῖ. Ο μέγάλος σέ σχέση μέ άλλα ἐργαστήρια ἀριθμός τῶν ροδιακῶν ἀμφορέων δέν ἀποτελεῖ γιά τήν περίπτωσή μας ἀντικείμενο ἰδιαίτερου ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀφοῦ ἀμφορεῖς ἀπό τή Ρόδο ἔχουν βρεθεῖ σέ μέγāλες ποσότητες σέ ὅλα τὰ ἐμπορικά κέντρα τοῦ ἐλληνιστικοῦ κόσμου¹⁰¹.

Οἱ σφραγίδες τῶν ὀξυπύθμενων ἀμφορέων τῆς Ρόδου περιλαμβάνουν τρία βασικά στοιχεῖα¹⁰². Τό πρῶτο ἀπό αὐτά, πού χρονολογεῖ καί τοὺς ἀμφορεῖς, εἶναι ἡ καταγραφή τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντα στή γενική μέ τήν πρόθεση ἐπί. Σπανιότερα ὅμως μπροστά ἀπό τὸ ὄνομα, ἀλλά μετά τήν πρόθεση, τοποθετεῖται καί ὁ τίτλος τοῦ ἐπωνύμου: *ἱερεὺς*. Στά πρῶτα παραδείγματα ἡ πρόθεση παραλείπεται¹⁰³.

Τό δεύτερο στοιχεῖο εἶναι ἡ καταγραφή τοῦ ὀνόματος τοῦ «κατασκευαστῆ», συνήθως σέ πτῶση γενική, σπάνια ὅμως καί στήν ὀνομαστική. Τό τρίτο εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ μήνα ἀπό τὸ ροδιακὸ ἡμερολόγιο, στή γενική¹⁰⁴. Σέ ἀντίθεση μέ ἄλλες πόλεις παραγωγῆς, οἱ Ρόδιοι δέν χρησιμοποίησαν σχεδὸν ποτὲ τὸ ἐθνικό¹⁰⁵.

Τὰ τρία αὐτὰ χαρακτηριστικά ἐπιγραφικά στοιχεῖα τῶν ένσφραγιστων ἀμφορέων τῆς Ρόδου κατανέμονται στίς δύο λαβές ἀκολουθώντας ἓνα σταθερὸ σχῆμα¹⁰⁶. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου μέ ἢ χωρὶς τὰ συνοδευτικά του στοιχεῖα τοποθετεῖται στή μία λαβὴ μέ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα ἀποκάτω¹⁰⁷. Στὴ δεύτερη λαβὴ καταγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ, ἐνῶ δέν λείπουν καί τὰ παραδείγματα ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ μήνα ἐμφανίζεται μαζί μέ τοῦ κατασκευαστῆ καί ὄχι μέ τοῦ ἐπωνύμου. Σέ σπανιότατες περιπτώσεις μόνο μπορεῖ νά γίνει ταυτόχρονη καταγραφή στήν ἴδια σφραγίδα τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου μαζί μέ τοῦ κατασκευαστῆ, τότε ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ μήνα ἐμφανίζεται ἀπομονωμένο στήν ἄλλη λαβή.

Ἐλάχιστα εἶναι καί τὰ συμπληρωματικά σφραγίσματα, πού ἀπαντοῦνται στίς ένσφραγιστες λαβές τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας. Σέ σχέση μέ τὸν συνολικὸ ἀριθμὸ τῶν εὐρημάτων, τὰ σφραγίσματα αὐτὰ εἶναι ἐλάχιστα, μόλις πέντε, ἀποτελοῦν δηλαδή τὸ 3.08% τοῦ συνόλου¹⁰⁸.

Στὴ συλλογὴ τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας ὑπάρχουν ἐξήντα τέσσερις ένσφραγιστες ροδιακές λαβές μέ ὀνόματα ἐπωνύμων καί ἐξήντα ὀκτῶ μέ ὀνόματα κατασκευαστῶν, ἐνῶ τριάντα εἶναι ἀδιάγνωστες¹⁰⁹. Ἡ ἀποτύπωση τοῦ σφραγίσματος γινόταν σὸν μαλακὸ πηλὸ, ὅσο τὸ ἀγγεῖο ἦταν ἄψητο. Οἱ σφραγίδες μέ τίς ὁποῖες γινόταν ἡ ἀποτύπωση ἦταν πῆλινες, ἀλλά καί ξύλινες¹¹⁰. Ἀπὸ αὐτὲς μόνο μία, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, πῆλινη, ἀπὸ τὴ Θάσο ἔχει βρεθεῖ. Φαίνεται μάλιστα πὼς πετάχτηκε χωρὶς νά χρησιμοποιηθεῖ¹¹¹. Ἡ προσεκτικὴ καταστροφὴ τέτοιων σφραγίδων μετά τὴν χρησιμοποίησή τους γινόταν γιά προφανεῖς λόγους. Γι' αὐτὸ καί δικαιολογεῖται ἡ ἀπουσία τους σέ ἀποθέτες ἐργαστηρίων ἀλλὰ καί ἐργαστήρια¹¹².

Τὰ περισσότερα σφραγίσματα τῶν ἀμφορέων τῆς Ρόδου ἔχουν σχῆμα ὀρθογώνιο. Ἀρκετὰ εἶναι κυκλικά, ἐνῶ ἐλάχιστα ἀπὸ τίς ένσφραγιστες λαβές πού ἔχουν βρεθεῖ ὡς σήμερα εἶναι φυλλόσχημες ἢ ρομβοειδεῖς¹¹³. Τὸν γενικὸ αὐτὸ κανόνα ἀκολουθοῦν καί τὰ εὐρήματα τῆς

ομάδας που μελετούμε. Η κατανομή των ένσφραγιστων λαβών της αγοράς της Πέλλας σύμφωνα με το γεωμετρικό σχήμα των σφραγισμάτων τους έχει ως εξής:

ΣΧΗΜΑ	ΕΠΩΝΥΜΟΙ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ	ΑΔΙΑΓΝΩΣΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Όρθογώνιο	53	62	20	135
Κυκλικό	11	6	10	27
Σύνολο	64	68	30	162

Πολύ μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των σφραγισμάτων στα όποια περιλαμβάνεται και ο μήνας. Σε πενήντα πέντε ένσφραγιστες λαβές το όνομα του μήνα αποκαθίσταται με ασφάλεια. Σε σαράντα έξι από αυτές συνδυάζεται με το όνομα ενός επωνύμου και μόνο σε δύο και με το κατασκευαστή¹¹⁴, ενώ σε επτά ή αποσπασματική διατήρηση δεν μας επιτρέπει τη σύγκριση ένταξή τους σε μία από τις δύο κατηγορίες¹¹⁵. Χωρίς αμφιβολία όμως και εδώ οι περισσότερες θα πρέπει να προέρχονται από σφραγίδες, όπου εμφανίζεται το όνομα του επωνύμου. Η ποσοστιαία κατά μήνα κατανομή των ένσφραγιστων λαβών από την αγορά της Πέλλας καταγράφεται στον παρακάτω πίνακα:

ΟΝΟΜΑ ΜΗΝΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ	%
Άγριάνιος	12	21.818
Άρταμίτιος	1	1.818
Βαδρόμιος	4	7.273
Δάλιος	12	21.818
Διόσθιος	0	0
Θεσμοφόριος	4	7.273
Θευδαίσιος	1	1.818
Καρνεῖος	1	1.818
Πάναμος	10	18.182
Πάναμος Δεύτερος	0	0
Πεδαγείτνιος	0	0
Σμίνθιος	3	5.455
Ύακινθος	7	12.727
Σύνολο	55	100%

Ο αριθμός των σφραγισμάτων από την αγορά της Πέλλας που φέρουν το όνομα του μήνα δεν είναι πολύ μεγάλος. Η μηνιαία όμως παραγωγή μπορεί να συγκριθεί με πολύ μεγαλύτερα σύνολα από άλλες περιοχές. Διαπιστώνεται έτσι ότι τα περισσότερα σφραγίσματα και εκεί καταγράφουν τους μήνες Άγριάνιο, Δάλιο, Πάναμο και Ύακινθιο. Οι τέσσερις αυτοί μήνες βρίσκονται στην πρώτη τετράδα και στα εύρηματα από τη Φαναγόρεια¹¹⁶, την Όλβια¹¹⁷, το Μυρμήκιο και την Τάναη¹¹⁸. Το ίδιο ισχύει και για ένα σύνολο 255 ένσφραγιστων λαβών με καταγραφή του μήνα από θέσεις της δυτικής περιοχής του Εύξεινου Πόντου, όπως είναι η Απολλωνία, ή Μεσημβρία, ή Όδησσός, ή Βιζώνη, ή Κάλλατη, οί Τόμοι, ο Ίστρος και άλλες περιοχές της Βουλγαρίας, της Δοβρουτσάς και του Δούναβη¹¹⁹.

Μικρές διαφοροποιήσεις στη σειρά της τετράδας οφείλονται πιθανότατα στους μικρούς αριθμούς των δειγμάτων¹²⁰. Οί ίδιοι μήνες περιλαμβάνονται στην πρώτη τετράδα και σέ ένα πολύ μεγάλο δείγμα που συγκέντρωσε ο Nilsson και περιλαμβάνει 3.200 ένσφραγιστες λαβές από διαφορετικές περιοχές. Έδω ή ποσοστιαία σειρά είναι: Πάναμος, Άγριάνιος, Ύακίνθιος, Δάλιος και ακολουθεί ο Άρταμίτιος¹²¹. Ανάλογα είναι τα αποτελέσματα και από την ευρύτερη περιοχή των βόρειων ακτών του Εύξεινου Πόντου¹²².

Χαρακτηριστικά σταθερή είναι και η σειρά που καταλαμβάνουν οι τέσσερις μήνες με τα χαμηλότερα ποσοστά. Οί μήνες αυτοί στο δείγμα από την Πέλλα είναι οί: Διόσθυος, Θευδαίσιος, Καρνείος και Πεδαγείννος (δεν εξετάζεται ο έμβόλιμος μήνας Πάναμος Δεύτερος, από τον οποίο δεν υπάρχουν παραδείγματα στο δείγμα της αγοράς της Πέλλας). Οί ίδιοι μήνες βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις και στα δείγματα από τις βόρειες ακτές του Εύξεινου Πόντου, της Όλβιας, του Μυρμηκίου, της Φαναγόρειας και κυρίως της μεγάλης ομάδας που συγκέντρωσε ο Nilsson και που αναφέραμε παραπάνω¹²³.

Γενικά μπορούμε να συμπεράνουμε πώς υπάρχει μιὰ κατὰ μήνα αντιστοιχία παραγωγής ένσφραγιστων λαβών για όλους τους άμφορείς από τη Ρόδο, που βρίσκονται στις διάφορες θέσεις του αρχαίου κόσμου¹²⁴. Ο Μ. Nilsson συσχέτισε τη σφράγιση των άμφορέων με την παραγωγή τους και ύποστηριξε πώς ή διαφορά του αριθμού μεταξύ των μηνών του ροδιακού ήμερολογίου οφείλεται στις έποχιακές συνθήκες παραγωγής των κεραμικών ειδών, που βασίζεται στη δυνατότητα στεγνώματος των άγγείων¹²⁵. Μάλιστα ο Schuchhardt είχε συμπεράνει πώς ή προσθήκη του μήνα σχετιζόταν με τον ακριβή χρόνο στεγνώματος του άμφορέα και έπομένως τὸ έντυπο σφράγισμα αναφερόταν στο άγγείο και ὄχι στο περιεχόμενο¹²⁶.

Ο συσχετισμός της σφράγισης των άμφορέων με σκοπό τη χρονολόγηση του περιεχομένου τους είναι πάρα πολύ παλιός¹²⁷. Μιὰ τέτοια έξήγηση θά ήταν κατανοητή για τὰ λεπτά κρασιά προέλευσης, ὅπως τὰ κρασιά της Θάσου, της Λέσβου και της Χίου, στα ὁποία ή παλαίωση είχε εὐνοϊκά αποτελέσματα¹²⁸, ἀλλὰ δὲν έχει καμιά ἰσχύ στα ροδιακά και τὰ κνιδιακά, στα ὁποία γινόταν προσθήκη μεγάλων ποσοτήτων θαλασσινοῦ νεροῦ για τὴ συντήρησή τους. Η κατανάλωση των προϊόντων αὐτῶν έπρεπε νὰ γίνει σὲ σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα¹²⁹. Σὲ αντίθεση με τὰ παραπάνω ή U. Krushkol προσπάθησε νὰ συσχετίσει τὴν έποχιακή παραγωγή των άμφορέων με τὴν εμφιάλωση του ροδιακού κρασιού και θεώρησε τὴν αποτύπωση των σφραγίδων στους άμφορείς ὡς άπαραίτητο στοιχείο έλέγχου της παραγωγής¹³⁰. Μιὰ τέτοια ὁμως θεωρία αποδυναμώνεται από τὸ γεγονός της ύπαρξης ἰδιων σφραγισμάτων τόσο σὲ άμφορείς ὅσο και σὲ κεραμίδες ὁροφής¹³¹, πράγμα που ύποδηλώνει μάλλον συσχέτιση των έντυπων σφραγισμάτων με τὸν έλεγχο της παραγωγής των άγγείων και ὄχι με τὸ περιεχόμενό τους. Αὐτὸ ὁμως δὲν σημαίνει και έγγύηση ύψηλότερου επιπέδου παραγωγής, αφού μιὰ διαφοροποίηση στην καλύτερη ποιότητα των σφραγισμένων άγγείων από τὰ άσφράγιστα δὲν πιστοποιεῖται από τὰ ανασκαφικά δεδομένα¹³².

Φαίνεται πὼς καμιά συγκεκριμένη έρμηνεία του λόγου για τὸν ὁποῖο σφραγίζονταν οί ὀξυπύθμενοι άμφορείς δὲν είναι απόλυτα ἱκανοποιητική και θά πρέπει νὰ αναζητηθεῖ μιὰ συνθετότερη έρμηνεία, που σχετίζεται με τὴς οικονομικές διαδικασίες των πόλεων. Ο πολύμορφος ὁμως έλεγχος των αρχόντων και οί διαδικασίες της οικονομικῆς ζωῆς στην αρχαιότητα μᾶς είναι σχεδὸν σὲ περισσότερες λεπτομέρειες άγνωστες. Η σφράγιση των άμφορέων αποτελοῦσε τὸ βασικό στοιχείο αναγνώρισης μιᾶς παραγωγῆς και μπορεῖ νὰ σχετιζόταν με

τὴν παραχώρηση ἀδείας γιὰ ἓνα χρονικὸ διάστημα, ποὺ ἐπέτρεπε στὸν κατασκευαστὴ, ἔναντι σχετικῆς φορολογίας, νὰ πουλᾷ ἓνα προϊόν. Ἡ ἀδεια αὐτὴ ἴσως ἀκολουθοῦσε κανόνες μηνιαίου ἐλέγχου γιὰ τὴ Ρόδο, ὅπως ὑποστήριξαν οἱ Paton καὶ Hicks¹³³. Ἡ σφράγιση τῶν ἀμφορέων χρονολογοῦσε τὴν κατασκευὴ τους καὶ σηματοδοτοῦσε τὴν τοποθέτηση τοῦ περιεχομένου τους. Ὁριοθετεῖτο ἔτσι ἡ ἡλικία τῶν λεπτῶν κρασιῶν καὶ ἐπιτυγχανόταν ἡ ἀποφυγὴ ἄλλων πέρα ἀπὸ ἓνα χρονικὸ ὄριο. Ἀκόμα ἡ ἀποτύπωση τῆς σφραγίδας ἴσως σήμαινε καὶ μία τυποποίηση, πολὺ χρήσιμη γιὰ ὅλους τοὺς ἐνδιαφερόμενους, φοροεισπράκτορες, ἐμπόρους καὶ ἀγοραστές.

Πέρα ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου, ποὺ ἡ παρουσία τοῦ χρονολογεῖ τὸ ἀγγεῖο¹³⁴, ἓνα δεῦτερο ὄνομα ἀποτελεῖ τὸ δεῦτερο στοιχεῖο τῶν ροδιακῶν σφραγίδων. Ἡ σύγχρονη ἔρευνα χαρακτηρίζει τὸ ἄτομο αὐτὸ ὡς «κατασκευαστὴ», ἐργαστηριάρχη ἢ κεραμάρχη. Τὸ πρόσωπο αὐτὸ σχετίζεται ἄμεσα μὲ τὸ ἐργαστήριο κατασκευῆς τῶν ἀμφορέων. Ἡ ἀκριβὴς ὁμως σχέση τοῦ ἀκόμα μᾶς διαφεύγει. Πιθανότατα «προϊσταται» τῆς παραγωγῆς, πράγμα ποὺ δηλώνεται καὶ σὲ σφραγίσματα πάνω σὲ ἀμφορεῖς μὲ τὸ ὄνομά του¹³⁵.

Στὸ ἐργαστήριο δουλεύουν περισσότερα τοῦ ἑνὸς ἄτομα, ἀφοῦ οἱ ἐγκαταστάσεις ἦταν συνήθως ὁλόκληρα συγκροτήματα. Ἐχει πρόσφατα ἐπισημανθεῖ σὲ ἀνασκαφικὲς ἐρευνες πὼς μαζὶ μὲ τοὺς ἀμφορεῖς κατασκευάζονταν καὶ ἄλλα ἀγγεῖα¹³⁶.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς οἱ ροδιακὲς σφραγίδες μερικὲς φορὲς ἀπεικονίζουν σύμβολα. Ὁ κανόνας εἶναι γενικότερος στὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς διαφόρων κέντρων παραγωγῆς. Τὰ σύμβολα αὐτὰ σχετίζονται μὲ ἐμβλήματα, ποὺ ἐξυπηρετοῦν τὴν ἀναγνώριση τῶν κέντρων παραγωγῆς¹³⁷, σύμβολα ποὺ σχετίζονται μὲ ἐργαστήρια ἢ συγκεκριμένους ἄρχοντες¹³⁸. Οἱ κυκλικὲς σφραγίδες τῶν ἐπωνύμων τῆς Ρόδου ἔχουν στὸ κέντρο ἓνα ρόδο ἢ σπανιότερα τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου, ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὰ ἐθνικὰ σύμβολα τῆς Ρόδου, ἐνῶ ἡ ἐπιγραφὴ ἀναπτύσσεται περιμετρικὰ ἄλλοτε σὲ ζώνη καὶ ἄλλοτε χωρὶς αὐτὴ¹³⁹. Στὶς ὀρθογώνιες σφραγίδες τῶν ἐπωνύμων σπάνια ἀπεικονίζονται σύμβολα. Ὅσες ὁμως φορὲς γίνεται κάτι τέτοιο, συνήθως ἐπαναλαμβάνονται τὰ σύμβολα τῶν κυκλικῶν σφραγίδων, ἀλλὰ, σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς κυκλικὲς, παρουσιάζεται ἐδῶ συχνότερα τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου¹⁴⁰.

Τὰ ἐμβλήματα ποὺ ἐμφανίζονται μὲ τὶς σφραγίδες τῶν κατασκευαστῶν ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἴδια καὶ χρησιμεύουν στὴν ταύτιση τοῦ ἀντίστοιχου ἐργαστηρίου. Τὰ σύμβολα αὐτὰ δὲν εἶναι σπάνια στὸ α' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. καὶ αὐξάνονται στὸ δεῦτερο. Ποτὲ ὁμως δὲν γίνονται ἀπαραίτητα συμπληρωματικὰ στοιχεῖα γιὰ ὅλα τὰ σφραγίσματα¹⁴¹. Τὰ ὀνόματα τῶν *Μίδα* καὶ *Γαλέστη* συνοδεύονται συνήθως ἀπὸ ἓνα κηρύκειο καὶ βότρυ (P106, P107, P108 καὶ P109 τοῦ Μίδα, καὶ P92 καὶ P93 τοῦ Γαλέστη), ἐνῶ τὰ ὀνόματα τῶν *Ἰμᾶ* καὶ *Εὐκλείτου* μόνο μὲ κηρύκειο (P57 καὶ P58 τοῦ πρώτου καὶ P100 τοῦ δεύτερου), τοῦ *Σωκράτη* μὲ πυρσό (P36), τῶν *Διοδότου* καὶ *Λίνου* μὲ βότρυ (P96 καὶ P97 τοῦ πρώτου, P101 καὶ P102 τοῦ δεύτερου) καὶ τοῦ *Πολυράτου* μὲ θύρσο (P112 καὶ P113). Μερικὰ σύμβολα χρησιμοποιοῦνται σπάνια, ὅπως ὁ διπλὸς πέλεκυς, ποὺ συνδέεται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ *Παγχάρη* (P62 καὶ P63).

Γιὰ ἓνα μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἡ ἔρευνα ἀπασχολήθηκε μὲ τὴ χρονολογικὴ κατάταξη τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὴ Ρόδο. Ἡ ἔνταξη τῶν ὀξυπύθμενων ἀμφορέων μὲ ἐμπίεστα σφραγίσματα σὲ ἓνα χρονικὸ πλαίσιο ἀπόλυτης χρονολόγησης ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς βασικοὺς τομεῖς ἔρευνας τῆς ἐλληνιστικῆς κεραμικῆς τὰ τελευταῖα χρόνια μὲ θετικὰ ἀποτελέσματα. Πολλὰ προβλήματα ἔνταξης τῶν ἐνσφράγιστων ἀμφορέων σὲ στενὰ χρονικὰ πλαίσια

έχουν σήμερα επιλυθεί, αρκετά όμως δευτερεύοντα κυρίως θέματα αναμένουν την επίλυσή τους.

Η χρονολογική κατάταξη των ένσφράγιστων λαβών από τη Ρόδο προωθήθηκε ουσιαστικά από τη V. Grace με μια σειρά από έκτεταμένα άρθρα κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενήκονταετίας. Οί βάσεις όμως της σχετικής έρευνας τοποθετήθηκαν στις αρχές του αιώνα.

Όρισμένα καλά χρονολογημένα σύνολα αποτέλεσαν τον βασικό κορμό για κάθε χρονολογική άναφορά. Από τους καλύτερα χρονολογημένους αποθέτες με άμφορείς από τη Ρόδο είναι ο αποθέτης του Περγάμου, που για ιστορικούς λόγους τοποθετήθηκε από τους Schuchhardt¹⁴² και Bleckmann μεταξύ 220 και 180 π.Χ.¹⁴³ Τα χρονικά αυτά όρια καθόρισε στενότερα ή V. Grace μεταξύ 210 και 175 π.Χ.¹⁴⁴ Η δημοσίευση του παραπάνω αποθέτη από τον Schuchhardt έδωσε τη δυνατότητα στον Bleckmann να παρουσιάσει έναν κατάλογο έπωνύμων και κατασκευαστών που άνάγονται στην περίοδο αυτή¹⁴⁵. Η ταξινόμηση του συνόλου των όνομάτων, που περιλαμβάνονται στις ένσφράγιστες λαβές του στρώματος καταστροφής της Καρχηδόνας, βοήθησε ουσιαστικά στην άναγνώριση των έπωνύμων και κατασκευαστών της περιόδου από το 180 ως το 146 π.Χ. από τον ίδιο έρευνητή¹⁴⁶. Ένα σημαντικό σύνολο ένός εργαστηρίου, σύγχρονο του αποθέτη του Περγάμου (περίπου 210-175 π.Χ.), άποκαλύφτηκε στη Βιλλανόβα της Ρόδου το 1921 και δημοσιεύτηκε από τον Maiuri¹⁴⁷. Ένα ένδιαφέρον σύνολο του 3ου και του 2ου αϊ. π.Χ. έχει άποκαλυφτεί σε δεξαμενή της άγοράς της Όλβίας και δημοσιεύτηκε από τον Levi¹⁴⁸. Τέλος πολύ σημαντικό θεωρείται το σύνολο του γεμίματος της μεσαίας στοάς στην άθηναϊκή άγορά, που σφραγίστηκε το έτος 183/182 π.Χ. και περιλαμβάνει πολλούς ροδιακούς άμφορείς¹⁴⁹.

Μερικά κλειστά σύνολα προέρχονται από έρευνες ναυαγίων, ο άριθμός των όποιων τελευταία αυξάνει. Στα σύνολα αυτά ιδιαίτερη σημασία άπόκτησαν τα εύρηματα στον χώρο του Grand Congloué, ιδιαίτερα μετά τη συμπληρωματική έρευνα του 1980, που απέδειξε την ύπαρξη στην ίδια θέση δύο ναυαγίων¹⁵⁰.

Η ουσιαστικότερη όμως προσπάθεια για τη χρονολογική κατάταξη των ροδιακών λαβών υπήρξε άντικείμενο μακροχρόνιας έρευνας από τη V. Grace. Σε μια σειρά άρθρα ή Grace άξιολόγησε στρωματογραφικά δεδομένα από άνασκαφές στην άγορά της Άθήνας¹⁵¹, στην Πνύκα¹⁵², στην Ταρσό¹⁵³ και στη Δήλο¹⁵⁴, με παράλληλη χρησιμοποίηση του πιο έκτεταμένου ως σήμερα καταλόγου άμφορέων με ένσφράγιστες λαβές από τον άρχαίο κόσμο. Στα παραπάνω άρθρα έγιναν οί πρώτες ουσιαστικές προσπάθειες να ταξινομηθούν οί ένσφράγιστες λαβές από τη Ρόδο, κυρίως όσες προηγούνται χρονικά από τον αποθέτη του Περγάμου αλλά και αυτές που άκολουθούν την καταστροφή της Καρχηδόνας.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην κατάταξη των έπωνύμων σε χρονολογικές περιόδους και στη συνέχεια ο συγχρονισμός των κατασκευαστών με έπωνύμους. Η δημιουργία ζευγαριών έπωνύμων και κατασκευαστών στηρίχτηκε στους άκέραιους άμφορείς ή τους άμφορείς που διατηρούν και τις δύο τους λαβές. Ο άριθμός των άμφορέων αυτών δέν ξεπερνά τους χίλιους¹⁵⁵. Η σπουδαιότητα του συγχρονισμού αυτού άναγνωρίζεται από όλους τους έρευνητές με άποτέλεσμα ή δημοσίευση τέτοιων καταλόγων να επιχειρηθεί πολύ νωρίς¹⁵⁶. Σήμερα μās είναι γνωστοί πάνω άπό έκατόν πενήντα τέτοιοι συνδυασμοί, κανένας όμως μέχρι στιγμής δέν προέρχεται με βεβαιότητα από την άγορά της Πέλλας, άν και έχουν γίνει δύο σχετικές προτάσεις¹⁵⁷.

Πα τούς πρώιμους ροδιακούς ἀμφορείς τοῦ 4ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. ἰδιαίτερη σημασία εἶχε ἡ μελέτη τῶν ἀμφορέων ἀπὸ τὸ φρούριο τῆς Κορώνης, πού κατασκευάστηκε πιθανῶς στὶς ἀρχές τοῦ Χρεμωνιδείου πολέμου¹⁵⁸. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ σημασία ἀξιολόγησης τῶν ἀποθηκευμένων ροδιακῶν ἀμφορέων σὲ οἰκόπεδο στὴν ἴδια τὴ Ρόδο. Ὅλοι οἱ ἀμφορείς ἐδῶ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Πανσανία, σύγχρονο τῆς ομάδας Β τοῦ Thompson¹⁵⁹.

Τὸ χρονικὸ ὄριο μεταξὺ τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου καὶ τῶν μέσων τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἡ λίγο μετὰ καλύπτεται ἀπὸ τὰ εὐρήματα τοῦ στρώματος καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνας καὶ συνεπικουρεῖται ἀπὸ τὰ εὐρήματα τοῦ στρώματος καταστροφῆς τῆς Κορίνθου¹⁶⁰.

Τὸ β' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. σημαδεύεται ἀπὸ τὰ εὐρήματα τῆς Σαμάρειας, πού παύει νὰ ὑπάρχει τὸ 108 π.Χ. Ἔτσι ἡ περίοδος V (146-108 π.Χ.) ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιλαμβάνει ὀνόματα ἐπωνύμων καὶ κατασκευαστῶν πού δὲν ἐμφανίζονται σὲ πρωιμότερους ἀποθέτες¹⁶¹, ἐνῶ ἡ περίοδος μεταξὺ τοῦ 108 καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. ὁρίζεται ἀπὸ σχετικὰ λίγα εὐρήματα τῆς καταστροφῆς τῆς Ἀθήνας ἀπὸ τὸν Σύλλα τὸ 86 π.Χ., εὐρήματα στὴν Cosa καὶ ἓνα σημαντικὸ ἀποθέτη στὴν Alba Fucens¹⁶².

Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ συνόλου τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὴ Δῆλο ὁδήγησε τὴ V. Grace στὴν κατάταξη του σὲ ἑξι ἀρχικὰ ομάδες στὶς ὁποῖες ἀργότερα πρόσθεσε καὶ μία ἑβδομη¹⁶³. Ἡ κατάταξη αὐτὴ ἔλαβε ὑπόψη τὰ χρονολογημένα εὐρήματα ἀπὸ τοὺς ἀποθέτες μὲ παράλληλη συνεκτίμηση καὶ τοῦ σχήματος τῶν ἀμφορέων καὶ ἰδιαίτερα τῆς μορφῆς τῶν λαβῶν¹⁶⁴.

Ἡ μορφολογικὴ μέθοδος ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὶς μεθόδους πού πρότεινε ὁ Grakon γιὰ τὴ χρονολόγηση τῶν ἀμφορέων τὸ 1929¹⁶⁵ καὶ ἔκτοτε χρησιμοποιήθηκε ἐκτεταμένα ἀπὸ πολλοὺς μελετητές, ἰδιαίτερα χωρὼν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, γιὰ τὴ χρονολόγηση τῶν ἀσφράγιστων ἀμφορέων¹⁶⁶.

Πρόσφατα ὁ Jean-Yves Empereur ἀπαρίθμησε τὰ βασικὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ κριτήρια μὲ τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται οἱ ροδιακὲς σφραγίδες καὶ κατὰ συνέπεια καὶ οἱ ἀμφορείς. Στὰ ἀπόλυτα (α) ἢ σχετικὰ (β) ἐξωτερικὰ κριτήρια τοποθετεῖ τοὺς καλὰ χρονολογημένους ἀποθέτες ἢ ἀρχαιολογικὰ σύνολα ἀντίστοιχα. Στὰ ἐσωτερικὰ κριτήρια (γ) περιλαμβάνει τὴν τυπολογία τῶν ἀμφορέων, τὶς ομάδες τῶν ἐπωνύμων καὶ τὶς ἐπαναχαράξεις. Τέλος, χρησιμοποιοῦνται οἱ ἐπιγραφές καὶ οἱ λοιπὲς φιλολογικὲς πηγές (δ)¹⁶⁷.

Μετὰ ἀπὸ μερικὴ ἀναπροσαρμογὴ τῶν ομάδων I-II¹⁶⁸ καὶ τὴν ἀναλυτικότερη καταγραφή τῶν τελευταίων ομάδων οἱ ἀπόλυτες χρονολογίες τῶν ροδιακῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν κατὰ περίοδο ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Περίοδος I	τέλος 4ου αἰ. π.Χ. - 240 π.Χ.
Περίοδος II	περ. 240 - περ. 210 π.Χ.
Περίοδος III	περ. 210 - περ. 175 π.Χ.
Περίοδος IV	περ. 175 - περ. 146 π.Χ.
Περίοδος V	περ. 146 - περ. 108 π.Χ.
Περίοδος VI	περ. 108 - περ. 80 π.Χ.
Περίοδος VII	80 π.Χ. - γ' τέταρτο 1ου αἰ. π.Χ.

Ἡ παρουσίαση χρονολογικῶν ὑπο-ομάδων καὶ ἡ ταξινόμηση τῶν ἐπωνύμων καὶ τῶν κατασκευαστῶν σ' αὐτὲς ἔχει ἀρχίσει τὰ τελευταῖα χρόνια¹⁶⁹. Ἡ παραπάνω χρονολογικὴ κατά-

ταξη ισχύει και για τις υπόλοιπες κατηγορίες των ένσφραγιστων λαβών με πολύ μικρές διαφοροποιήσεις που σχετίζονται με την παραγωγή από την Κνίδο¹⁷⁰.

Για την κατάταξη όμως του ύλικού στις παραπάνω ομάδες απαιτούνται χρονολογημένα σύνολα και ο συγχρονισμός των συνόλων αυτών με άλλες ένσφραγιστες λαβές που περιλαμβάνουν ονόματα κατασκευαστών ή έπωνύμων. Απώτερος σκοπός ή τοποθέτηση των έπωνύμων σε συγκεκριμένες χρονιές, πράγμα πολύ δύσκολο αλλά όχι ανέφικτο. Κάτι ανάλογο βέβαια δεν μπορεί να είπωθεϊ για τους κατασκευαστές, αφού ή δραστηριότητά τους άπλώνεται σε μεγάλο χρονικό διάστημα.

Ο συγχρονισμός έπωνύμων και κατασκευαστών, όταν δεν σώζονται και οί δύο λαβές του άμφορέα, μπορεί να έπιτευχθεϊ και με τη μελέτη των δευτερευόντων σφραγισμάτων¹⁷¹. Πρόκειται για μικρά όρθογώνια και κυκλικά έντυπα σφραγίσματα που τοποθετούνται συνήθως στην πλάγια πλευρά της συμβολής της λαβής με τον λαμό του άγγείου και συμπληρώνουν τά δύο άλλα κύρια σφραγίσματα με τά όνόματα του έπωνύμου και του κατασκευαστή¹⁷².

Τά δευτερεύοντα σφραγίσματα άποτελούνται από μονογράμματα, γράμματα ή μικρά σύμβολα, που έχουν σε πολλές περιπτώσεις έντοπιστεϊ, αλλά δεν ύπηρξαν άντικείμενο ειδιικής μελέτης¹⁷³. Η χρήση σφραγισμάτων της μορφής αυτής έχει πιστοποιηθεϊ από τά μέσα του 3ου αι. π.Χ.¹⁷⁴, αλλά μέχρι στιγμής δεν είναι δυνατό να παρακολουθήσουμε τη σειρά στο β' μισό του 3ου αι. και την πρώτη δεκαετία του 2ου, γι' αυτό και ή χρήση τέτοιων σφραγισμάτων από τον κατασκευαστή Σωτᾶ στον 3ο αι. π.Χ. άποδόθηκε από τον Shelon στον μεταγενέστερο όμώνυμό του¹⁷⁵. Η χρήση των συμπληρωματικών σφραγισμάτων από κατασκευαστές με μεγάλη παραγωγή τοποθετεϊται περί τó 188 π.Χ., στο έργαστήριο της οϊκογένειας του Δαμοκράτη και των διαδόχων του, Ίπποκράτη και Άριστοκλή (P29, Ο σε όρθογώνιο πλαίσιο)¹⁷⁶. Ο τελευταίος δουλεύει και στην Κνίδο, όπου χρησιμοποιεί τά ίδια δευτερεύοντα σφραγίσματα του έργαστηρίου της οϊκογένειας στη Ρόδο¹⁷⁷.

Στό ύλικό που μελετοϋμε σώζονται πέντε δευτερεύοντα, συμπληρωματικά σφραγίσματα. Έκτός από αυτό του Άριστοκλή, που άναφέρθηκε παραπάνω και άνήκει στην περίοδο III/IV, ένα άλλο τοποθετεϊται στην περίοδο IV (P91, ΕΞΩ; σε όρθογώνιο πλαίσιο), δύο κυκλικά άνήκουν στην περίοδο V (P76 με μονόγραμμα ΔΤ και P108 με Α;) και ένα είναι της περιόδου VI (P124: ΘΑ σε όρθογώνιο πλαίσιο)¹⁷⁸.

Τά δευτερεύοντα σφραγίσματα τοποθετούνται μόνο στη μία από τις δύο λαβές χωρίς καμία προτίμηση. Έτσι τά βρίσκουμε είτε κοντά στα σφραγίσματα με τó όνομα του έπωνύμου είτε δίπλα στοϋ κατασκευαστή. Κάθε ένα έμφανίζεται στα προϊόντα ενός έργαστηριάρχη. Μερικοί κατασκευαστές χρησιμοποιούν μεγάλο άριθμό από δευτερεύοντα σφραγίσματα¹⁷⁹. Παρά τη σημασία των σφραγισμάτων αυτών για τόν συγχρονισμό έπωνύμων και κατασκευαστών, ό άριθμός των έργαστηρίων που τις χρησιμοποιούν σε σχέση με τó σύνολό τους είναι σχετικά περιορισμένος. Ένα έπιπλέον πρόβλημα σχετίζεται με την κοινότητα των συμβόλων, των γραμμάτων και των μονογραμμάτων των σφραγίδων, που συχνά έπαναλαμβάνονται και γι' αυτό ό ταυτισμός τους έπιτυγχάνεται με δυσκολία¹⁸⁰.

Άπό τις έκατόν έξιήντα τέσσερις (163+1 δευτερεύον σφράγισμα) ένσφραγιστες λαβές από την άγορά της Πέλλας έκατόν είκοσι τέσσερις άναγνωρίστηκαν και κατατάχτηκαν σε μιά από τις έξι περιόδους της V. Grace. Άπό αυτές πολυπληθέστερη περίοδος είναι ή τρίτη και ή πέμπτη, ενώ πολύ κοντά στην τρίτη άκολουθεϊ ή τέταρτη. Άντίθετα ή πρώτη αντιπροσω-

πεύεται μόνο με δύο σφραγίσματα, ενώ ή δεύτερη και ή έκτη με έννέα και δέκα παραδείγματα αντίστοιχα. Η ποσοστιαία αναλογία κατά περίοδο και ό αριθμός με τον όποιο κάθε περίοδος αντιπροσωπεύεται στο ύλικό της άγοράς της Πέλλας φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

ΟΜΑΔΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	ΑΡ. ΚΑΤ.	ΣΥΝΟΛΟ	%
Περίοδος I	τέλος 4ου αϊ.-240 π.Χ.	P1-P2	2	1.613
Περίοδος II	240-220 π.Χ. περ.	P3-P11	9	7.258
Περίοδος III	220-180 π.Χ. περ.	P12-P39	30	24.194
Περίοδος IV	180-146 π.Χ. περ.	P40-P63	28	22.580
Περίοδος V	146-108 π.Χ. περ.	P64-P113	45	36.290
Περίοδος VI	108-90 π.Χ. περ. ¹⁸¹	P114-P124	10	8.065

Είναι προφανές πώς οι έτήσιες εισαγωγές ροδιακών άμφορέων στην Πέλλα δέν μπορούν να έκτιμηθούν από τον παραπάνω πίνακα, λόγω των μεγάλων χρονικών διαφορών ως προς τη διάρκεια των έξι περιόδων. Μια πρώτη περιορισμένη έντύπωση μπορούμε να έχουμε, με τη διαίρεση του αριθμού των ένοσφράγιστων λαβών κάθε ομάδας με τó σύνολο των έτών τους:

Περίοδος I	2 : 60 = 0.033
Περίοδος II	9 : 20 = 0.45
Περίοδος III	30 : 40 = 0.75
Περίοδος IV	28 : 34 = 0.82
Περίοδος V	45 : 38 = 1.18
Περίοδος VI	10 : 18 = 0.55

Είναι φανερό πώς τó ύλικό είναι πάρα πολύ περιορισμένο για τη συναγωγή ούσιαστικών συμπερασμάτων, μπορεί όμως να γίνει μια προκαταρκτική έκτίμηση. Ός τó β' μισό του 3ου αϊ. π.Χ. ή παρουσία όξυπύθμενων άμφορέων από τη Ρόδο στην περιοχή της άγοράς της Πέλλας είναι πάρα πολύ μικρή ως έλάχιστη. Οι περιορισμένες αυτές εισαγωγές πιθανόν να σχετίζονται με τις κακές πολιτικές σχέσεις της Ρόδου με τη Μακεδονία¹⁸² και την κυριαρχία στην άγορά των αντίστοιχων προϊόντων από τη Θάσο¹⁸³.

Οι εισαγωγές όμως από τη Ρόδο αυξάνονται ξαφνικά στο τελευταίο τέταρτο του 3ου αϊ. π.Χ., στα χρόνια δηλαδή του Φιλίππου Ε'¹⁸⁴, ενώ παράλληλα διατηρούνται σέ ψηλά επίπεδα και στη διάρκεια της βασιλείας του Περσέα, με τον όποιο συντάχτηκαν οι Ρόδιοι έναντίον των Ρωμαίων¹⁸⁵. Οι εισαγωγές αυξήθηκαν ακόμα περισσότερο μετά την κατάκτηση της Μακεδονίας από τους Ρωμαίους, με τους όποιους οι Ρόδιοι, παρά την πρόσκαιρη διακοπή των σχέσεων με τη Μακεδονία στα χρόνια του Περσέα, διατηρούσαν στενές σχέσεις φιλίας ήδη από τó 306 π.Χ.¹⁸⁶ Η ξαφνική μείωση των εισαγωγών στο τέλος του 2ου αϊ. π.Χ. θά μπορούσε να σχετιστεί με τη γενικότερη πτώση της παραγωγής στο νησί, αλλά και με τά μεγάλα οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπιζε ή Μακεδονία στο τέλος του 2ου και στίς αρχές του 1ου π.Χ. αϊ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η μελέτη του Marek Palaczyk, *Die Zusatzstempel ("Secondary Stamps") der rhodischen Amphoren*, *ÖJh* 68, 1999, 59-103 έμφανίστηκε όταν ή έργασία αυτή βρισκόταν στο τυπογραφείο. Τό ίδιο ισχύει και για τó συλλογικό έργο του Jean-Yves Empereur (έκδ.), *Commerce et artisanat dans l'Alexandrie hellénistique et romaine. Actes du Colloque d'Athènes organisé par le CNRS, le Laboratoire de Céramologie de Lyon et l'École Française d'Athènes, 11-12 décembre 1988* (Athènes 1998), καθώς και τη μονογραφία Gerhard Jöhrens, *Amphorenstempel im Nationalmuseum von Athen: zu den von H.G. Lolling aufgenommenen "unedierten Henkelinschriften"*. *Mit einem Anhang: Die Amphorenstempel in der Sammlung der Abteilung Athen des Deutschen Archäologischen Instituts* (DAI, Mainz am Rhein 1999).

Β. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

1. ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΥ

ΠΑΡ1 (80.310), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μέρος του κάθετου τμήματος της λαβής με τὸν ὦμο της, μικρὸ κομμάτι τοῦ λαιμοῦ, καθὼς καὶ ἐλάχιστο μέρος ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς με λίγη μαρμαρυγία, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.032, πλάτ. 0.017 μ.

Ἀμεινο \triangleleft
νίκου \triangleleft

Προέλευση: τομὴ ἀποχέτευσης, χώρος δωρικών σφονδύλων ΝΑ. τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ Grace δημοσίευσε ἓνα ὅμοιο σφράγισμα ἀπὸ τὴν Πνύκα καὶ μνημόνευσε τὴν ὑπαρξὴ ἄλλων τεσσάρων παραδειγμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἐνσφράγιστο τμήμα ἀμφορέα ἀπὸ τὸν ἀθηναϊκὸ Κεραμεικὸ ποὺ διατηρεῖ ὁλόκληρο τὸ μήκος τῆς λαβῆς (0.21 μ.)¹⁸⁷.

ΠΑΡ2 (84.38), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μικρὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς με λίγη μαρμαρυγία, ἔχει χρῶμα ἀδύνατο κόκκινο στὸν πυρήνα (2.5 YR 5/2) καὶ ἀδύνατο κόκκινο στὴν ἐπιφάνειά του (2.5 YR 6/8). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.024, πλάτ. 0.015 μ.

Ἀντ[ι] \triangleleft
δώρου \triangleleft

Προέλευση: δυτικὴ στοὰ ἀγορᾶς.

Τὸ σφράγισμα μετὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν περιλαμβάνεται στὸν δημοσιευμένο κατάλογο τῆς ομάδας Παρμενίσκου, Grace 1956, 168. Ὑπάρχουν ὅμως ἀρκετὰ στοιχεῖα ποὺ συνδέουν ἀναμφίβολα τὴ λαβὴ αὐτὴ με τὴν ὁ-

μάδα ποὺ μελετοῦμε. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ εἶναι ἡ ὑφὴ τοῦ πηλοῦ, ἡ μορφὴ τοῦ σφραγίσματος καὶ τὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων τοῦ θραύσματος.

ΠΑΡ3 (82.40), σχ. 5, πίν. 1. Σώζεται μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/8), με λίγα ξένα στοιχεῖα. Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο γάνωμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.035, πλάτ. 0.016 μ.

Ἀπολλω \triangleleft
νίου \triangleleft

Προέλευση: στυλοβάτης νότιας στοᾶς, 76 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Πὰ τὸ σφράγισμα αὐτὸ βλ. τὸν κατάλογο στὸ Grace 1956, 168.

ΠΑΡ4 (81.444), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς με λίγη μαρμαρυγία, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 4.5/4). Σφράγισμα ὀρθογώνιο, μήκ. 0.028, πλάτ. 0.015 μ.

Ἀριστο \triangleleft
φάνου \triangleleft

Προέλευση: ἀγορά, ἀνατολικὴ στοὰ, χώρος 4.

Ὁ Ἀριστοφάνης τοῦ σφραγίσματος ἀναφέρεται στὸ Grace 1956, 168.

ΠΑΡ5 (80.1555), σχ. 5, πίν. 1. Σώζεται τὸ πάνω μισὸ τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 5/4),

μέ λίγη μαρμαρυγία. Στόν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.018, πλάτ. 0.013 μ.

Βίω \trianglerightarrow

νος \trianglerightarrow

Προέλευση: ἀνατολική στοά, χῶρος Γ.

Ὁ Βίων δὲν περιλαμβάνεται στόν κατάλογο τῆς Grace 1956, 168. Ἡ ἀποσπασματικότητα τῆς λαβῆς δὲν μᾶς ἐπιτρέπει τὴν ἀπόδοση μὲ βεβαιότητα τῆς ἐνσφράγισης λαβῆς στὴν ομάδα Παρμενίσκου.

ΠΑΡ6 (83.2025), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ τμῆμα τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (5 YR 6/4), μέ λίγη μαρμαρυγία. Στόν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.019, σ. πλάτ. 0.010 μ.

Γλαν \trianglerightarrow

κίου \trianglerightarrow

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Οἱ κάθετες κεραῖες τῶν γραμμάτων εἶναι μακρινές.

Τὸ ὄνομα τοῦ σφραγίσματος αὐτοῦ βρίσκεται πολὺ κοντὰ στίς σφραγίδες τοῦ Γλαύκου, πού εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου¹⁸⁸, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ δύο παραδείγματα στὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας¹⁸⁹. Ἡ ἀνάγνωση τοῦ σφραγίσματος εἶναι σίγουρη, ἀφοῦ τὸ γιώτα τοῦ δεύτερου στίχου, παρὰ τὴν τοποθέτησή του πολὺ κοντὰ στοῦ ὀμικρον πού ἀκολουθεῖ, εἶναι εὐκρινές.

Τὸ ὄνομα τοῦ Γλανκία, πού προστίθεται στόν κατάλογο τῆς ομάδας Παρμενίσκου μὲ τὸ σφράγισμα αὐτό, ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ ἄλλα ἀδημοσίευτα ἀκόμα σφραγίσματα, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα καὶ τὸ Α 1713 τῶν παλιότερων ἀνασκαφῶν τῆς Πέλλας.

ΠΑΡ7 (82.72), σχ. 4 καὶ 5, πίν. 1. Σώζονται

μέρος τοῦ ὦμου, τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμῆμα τοῦ χείλους καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 4.5/6). Στόν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.026, πλάτ. 0.014 μ.

Γλαύ \trianglerightarrow

κον \trianglerightarrow

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 125-126 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Γιὰ τὴν ἐνσφράγιση αὐτὴ λαβὴ βλ. Ἀκαμάτη 1998, 39 εἰκ. 23. Γιὰ τὸν Γλαῦκο βλ. τὸν κατάλογο στοῦ Grace 1956, 168. Τὸ σφράγισμα αὐτὸ καὶ τὸ σφράγισμα πού ἀκολουθεῖ ἔχουν γίνε μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ μορφή καὶ τὶς διαστάσεις τῶν σφραγίδων καὶ τῶν γραμμάτων.

ΠΑΡ8 (82.28), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/8), μέ λίγη μαρμαρυγία καὶ μάργα. Στόν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.030, πλάτ. 0.014 μ.

Δημη \trianglerightarrow

τρίου \trianglerightarrow

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 8-14 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Τὸ ὄνομα τοῦ Δημητρίου δὲν μνημονεύεται στόν κατάλογο πού δημοσίευσε παλιότερα ἡ V. Grace¹⁹⁰, ἔχει ὅμως προστεθεῖ σὲ πρόσφατη ἐργασία τῆς ἴδιας ἐρευνήτριας¹⁹¹. Τὰ σφραγίσματα τοῦ Δημητρίου ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας εἶναι ἴδια μὲ σφράγισμα σὲ ροδίτικο ἀμφορέα τοῦ κατασκευαστῆ Δημητρίου, πού χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἱερέα Ἀρετακλῆ λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ 240 π.Χ. Τὸ μὴ δωρικὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ κατασκευαστῆ τὸν κατατάσσει στὰ ἀσυνήθιστα ὀνόματα τῶν ροδίτικων σφραγίδων¹⁹². Ἡ καταγωγή τοῦ Δημητρίου ἀπὸ τὴ Μακεδονία δὲν

μπορεί να αποκλειστεί. Όμως απομένουν αναπόδεικτες οι πιθανές σχέσεις του με τον Δημήτριο της ομάδας Παρμενίσκου.

Το τμήμα του ένσφράγιστου αμφορέα ΠΑΡ8, καθώς και τα άλλα δύο σφραγίσματα με το ίδιο όνομα που ακολουθούν, έχουν αρκετά μορφολογικά στοιχεία για να αποδοθούν με βεβαιότητα στην ομάδα Παρμενίσκου, ενισχύοντας καθοριστικά την πρόταση της V. Grace¹⁹³.

ΠΑΡ9 (82.488), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται το μεγαλύτερο μέρος της λαβής και τμήμα του λαιμού. Ο πηλός είναι λεπτός, περιέχει άμμο και μαρμαρυγία, και έχει χρώμα κιτρινωπό κίτρινο (5 YR 4/6). Στόν ωμο ορθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.030, πλάτ. 0.015 μ.

Δημη ∆
τρίου ∆

Προέλευση: νότια στοά, τομή στυλοβάτη.

ΠΑΡ10 (83.246), σχ. 5, πίν. 1. Διατηρούνται μέρος από τον λαιμό και τον ωμο της λαβής. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6). Ορθογώνιο σφράγισμα στον ωμο, μήκ. 0.029, πλάτ. 0.013 μ.

Δημη ∆
τρίου ∆

Προέλευση: δρόμος Ν. νότιας στοάς, 0-5 μ. Δ. της πύλης.

ΠΑΡ11 (83.247), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μέρος από τη λαβή, τον λαιμό και το χείλος. Ο πηλός είναι λεπτός, κόκκινος (10 R 4/7). Μικρό ορθογώνιο σφράγισμα στον ωμο, μήκ. 0.022, πλάτ. 0.009 μ.

Δημο ∆

Προέλευση: δρόμος Ν. νότιας στοάς, 0-5 μ. Δ. της πύλης.

Δέν μου είναι γνωστό αν το σφράγισμα

με την επιγραφή *Δημ.* του καταλόγου της Grace 1956, 168 αναφέρεται στο ίδιο όνομα ή όχι. Η ένταξη όμως του τμήματος αυτού του αμφορέα στην ομάδα Παρμενίσκου, αλλά και των άλλων αποσπασματικών όξυπύθμενων αμφορέων με το σφράγισμα *Δημο* που ακολουθούν, γίνεται δυνατή με τη σύγκριση των μορφολογικών στοιχείων των αμφορέων, ιδιαίτερα του χαρακτηριστικού χείλους και της σχέσης του με τη λαβή του αμφορέα, που επαναλαμβάνονται και στο επόμενο ένσφράγιστο τμήμα και ταυτίζονται με αυτά της ομάδας που μελετούμε.

ΠΑΡ12 (83.2046), σχ. 5, πίν. 1. Διατηρούνται ο ωμος της λαβής και μέρος του λαιμού και του χείλους. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), με μαρμαρυγία. Στόν ωμο μικρό ορθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.020 μ., πλάτ. 0.007 μ.

Δημο ∆

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. νότιας στοάς, 34-43 μ. δυτικά της πύλης.

ΠΑΡ13 (84.63), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μέρος του λαιμού και το μεγαλύτερο τμήμα της λαβής. Ο πηλός είναι λεπτός, σκληρός, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), με λίγη μαρμαρυγία και ελάχιστα ξένα στοιχεία. Στην καμπή του ωμου μικρό ορθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.017, πλάτ. 0.007 μ.

[Δ]ημο ∆

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 5, πηγάδι.

ΠΑΡ14 (82.1135), σχ. 5, πίν. 1. Σώζεται μέρος του ωμου και μικρό τμήμα του λαιμού. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κιτρινωπού κόκκινου (5 YR 5/6), με μαρμαρυγία. Στην επιφάνεια υπάρχουν ίζηματα και απο-

κρούσεις. Ἀπὸ τὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς διατηρεῖται τὸ κάτω τμήμα του (σ. μήκ. 0.016 μ., σ. πλάτ. 0.006 μ.).

[Δημο] \triangleleft
τίμων \triangleleft

Προέλευση: ἀνατολική στοά, χῶρος 10, ἀπὸ τὸ αὐλάκι διαρπαγῆς τοῦ δυτικοῦ τοίχου.

Πιθανότατα τὸ ὄνομα τοῦ σφραγίσματος συμπληρώνεται ὡς *Δημότιμος*, πού ἀναφέρεται καὶ στὸ Grace 1956, 168. Στενὸ παράλληλο τοῦ σφραγίσματος εἶναι τὸ A2087 τῶν παλιότερων ἀνασκαφῶν. Ἴσως ἀποτυπώθηκαν καὶ μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα. Μία ἐνσφράγιση λαβῆς μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα βρέθηκε πρόσφατα στὶς ἀνασκαφές τῆς Δημητριάδος¹⁹⁴.

ΠΑΡ15 (83.325), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται τμήμα τοῦ χεῖλους, τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κίτρινου κόκκινου (5 YR 5/6) μὲ πολὺ μικρὸς φυσαλίδες καὶ λίγη μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.035 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Διονυσο \triangleleft
δώρον \triangleleft

Προέλευση: ἀνατολική στοά, χῶρος 18, πηγάδι.

Ὁ Διονυσόδωρος, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, δὲν ἔχει ἀπὸ ἄλλου ταυτιστεῖ μὲ τὴν ομάδα Παρμενίσκου. Ἡ ἀπόδοσή του ὅμως θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ βέβαιη, ὅπως συμπεραίνεται ἀπὸ τὸ χρῶμα καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ πηλοῦ, ἀλλὰ κυρίως τῇ μορφῇ τοῦ χεῖλους.

ΠΑΡ16 (82.75), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ κάθετο τμήμα τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (10 R 5/6) μὲ μαρμαρυγία

καὶ λίγα ξένα στοιχεῖα. Ὁρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.026 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Εὐβου \triangleleft
λίδου \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 114-116 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Ὁ Εὐβουλίδης τῆς ομάδας τοῦ Παρμενίσκου μνημονεύεται στὸ Grace 1956, 168.

ΠΑΡ17 (83.282), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μικρὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ ὦμου. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Ἀπὸ τὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα λείπει ἡ ἀριστερὴ ἀκμὴ. Σ. μήκ. 0.020 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Εὐβο \triangleleft
ύλου \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Τὸ *E* καὶ τὸ *B* εἶναι μεγάλα. Τὸ *O* μικρό.

ΠΑΡ18 (83.333), σχ. 5, πίν. 1. Σώζονται μέρος τοῦ χεῖλους, τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μαλακός, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ μαρμαρυγία καὶ λίγα ξένα στοιχεῖα. Σφράγισμα μήκ. 0.019 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Εὐβο \triangleleft
ύλου \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς, 37-43 μ. Δ. τῆς πύλης.

Ὁριζόντια ἀνάγλυφη γραμμὴ χωρίζει τοὺς δύο στίχους. Τὸ *O* εἶναι μικρό, τὸ *E* καὶ τὸ *B*, ἀντίθετα, εἶναι μεγάλα.

ΠΑΡ19 (86.36), σχ. 5, πίν. 2. Σώζονται μέρος τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς, ὁ ὦμος μαζί μὲ ἐλάχιστο μέρος ἀπὸ τὸν λαιμό.

Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/5), με μαρμαρυγία. Ὁρθογώνιο σφράγισμα μήκ. 0.028 μ., πλάτ. 0.011 μ.

Εὐγεί \triangle

Προέλευση: τετράγωνο I/6 ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ Grace 1956, 168 συμπληρώνει τὸ ὄνομα τοῦ σφραγίσματος ὡς *Εὐγείτων*. Ἄν καὶ τὸ σφράγισμα εἶναι γνωστὸ τόσο ἀπὸ τὶς παλιότερες ἀνασκαφές ὅσο καὶ ἀπὸ νεότερα εὐρήματα ἄλλων περιοχῶν τῆς Πέλλας, δὲν μοῦ εἶναι γνωστὸ με συμπληρωμένο τὸν δεῦτερο στίχο του.

ΠΑΡ20 (86.1), σχ. 5, πίν. 2. Σώζεται μέρος τοῦ ὤμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/8). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.027 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Εὐγεί \triangle

Προέλευση: τετράγωνο I/6 ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὰ γράμματα εἶναι ἰδιαίτερα μεγάλα. Οἱ κάθετες κεραίες μακριές.

ΠΑΡ21 (83.312), σχ. 5, πίν. 2. Σώζεται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), με μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο δυσδιάγνωστο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.028 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Εὐ[γ]εί \triangle

Προέλευση: ΒΔ. γωνία μικροῦ τετραγώνου, Ν. τῆς ἀνατολικῆς στοᾶς τῆς ἀγορᾶς.

ΠΑΡ22 (83.2026), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται ὁ ὦμος, μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), με λίγη μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα με ἀποστρογγυλεμένες γωνίες. Ἡ πάνω δεξιὰ γωνία εἶναι ἀπο-

κρουσμένη. Μήκ. 0.031 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Εὐκλ[έ] \triangle

ους \triangle

Προέλευση: περισυλλογὴ στὸν δρόμο Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Τὰ γράμματα εἶναι λεπτά. Τὸ Σ μηνοειδές, ἐνώνεται με τὴν πλάγια γραμμὴ τοῦ Υ ποὺ προηγείται. Τὸ Ο εἶναι πολυγωνικό. Ἡ χάραξη ἀσταθής.

Καὶ τὸ σφράγισμα αὐτὸ με τὸ ὄνομα *Εὐκλῆς*, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, δὲν ἔχει ὡς τώρα σχετιστεῖ με τὴν ὁμάδα Παρμενίσκου. Τὸ χαρακτηριστικὸ ὅμως χεῖλος, ὅπως καὶ τὰ λοιπὰ μορφολογικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ θραύσματος τοῦ ἀμφορέα, τὸ ἐντάσσουν χωρὶς ἀμφιβολία σ' αὐτή.

ΠΑΡ23 (82.204), σχ. 4 καὶ 6, πίν. 2. Σώζονται ὁλόκληρη ἡ λαβή, καθὼς καὶ τμήμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, με μαρμαρυγία καὶ ἔχει χρῶμα κόκκινο (2.5 YR 5/6). Ὁρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς με ἀποστρογγυλεμένες γωνίες, μήκ. 0.031 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Εὐκλ[έ] \triangle

ους \triangle

Προέλευση: τομὴ στυλοβάτη δυτικῆς στοᾶς, 8 μ. Β. τοῦ νότιου στυλοβάτη.

Τὰ γράμματα, ὅπως τοῦ προηγούμενου.

Πὰ τὴν ἔνταξη τοῦ τμήματος τοῦ ἀμφορέα αὐτοῦ στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου βλ. παραπάνω.

ΠΑΡ24 (83.223), σχ. 4 καὶ 6, πίν. 2. Σώζονται μέρος τοῦ χεῖλους, τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Πηλὸς λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (10 R 4/6), με λίγη μαρμαρυγία. Μακρόστενο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.043 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Ἡγησίον \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. της νότιας στοᾶς.

Τὰ γράμματα μικρά, ιδιαίτερα τὸ *O*, τὸ μνηοειδὲς *Σ* καὶ τὸ *Γ*. Ἡ ἐπιγραφή καλύπτει σχετικὰ μικρὸ μέρος τοῦ ὀρθογώνιου πλαισίου.

Τὰ φυσικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πηλοῦ, ἀλλὰ κυρίως τὰ μορφολογικὰ στοιχεῖα τοῦ τμήματος τοῦ ἀμφορέα τὸν ἐντάσσουν στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου. Πὰ τὸν Ἡγησῖνο τῆς ὁμάδας βλ. Grace 1956, 168. Ἕνα σφράγισμα μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔχει βρεθεῖ στὴ Δημητριάδα¹⁹⁵ καὶ ἕνα στὴν Καβύλη¹⁹⁶.

ΠΑΡ25 (80.317), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Πηλὸς λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ μαρμαρυγία καὶ λίγη ἄμμο. Στὸν ὦμο μικρὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.017 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Ἡγησ \triangle
ίνου \triangle

Προέλευση: τομὴ δημόσιου δρόμου, Ἀ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ πλαίσιο εἶναι σχεδὸν τετράγωνο καὶ καλύπτεται ἀπὸ ραδιὰ γράμματα.

ΠΑΡ26 (86.32), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/5), σκληρὸς, μὲ μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.032 μ., σ. πλάτ. 0.012 μ.

Ἡγη \triangle
σίνου \triangle

Προέλευση: τετράγωνο Ι/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

ΠΑΡ27 (84.14), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται μέρος τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαιμοῦ, καθὼς καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη ἄμμο

καὶ μαρμαρυγία. Σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.035 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Ἡγη \triangle
σίνου \triangle

Προέλευση: δυτικὴ στοὰ ἀγορᾶς.

ΠΑΡ28 (83.2059), σχ. 4 καὶ 6, πίν. 2. Σώζονται ὁ ὦμος, μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ μαρμαρυγία. Ὁρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.019, πλάτ. 0.013 μ.

[Ἡγ]η \triangle
[σι]νου \triangle

Προέλευση: δυτικὴ πύλη δυτικῆς στοᾶς.

Τὰ σφραγίσματα ΠΑΡ26, ΠΑΡ27 καὶ ΠΑΡ28 φαίνεται πὼς ἔχουν γίνει μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα. Τὰ γράμματα εἶναι λιγότερο ραδιὰ ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ΠΑΡ25 καὶ λιγότερο καλλιγραφικὰ ἀπὸ τοῦ ΠΑΡ24. Τὰ τρία γράμματα τῆς πρώτης σειρᾶς χαράχτηκαν ἀραιά.

ΠΑΡ29 (83.332), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται μικρὸ μέρος τοῦ χεῖλους, τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/8), μὲ λίγα ξένα στοιχεῖα. Σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.039 μ., πλάτ. 0.019 μ.

Θεοδό \triangle
του \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Τὸ *O* μεγάλο, τὰ *T* καὶ *Y* μὲ μικροὺς ἀκραιμoneς.

Πὰ τὸν Θεόδοτο, βλ. τὸν κατάλογο στὸ Grace 1956, 168. Ἕνα σφράγισμα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοδότου ἀπὸ σωστικὴ ἀνασκαφὴ στὴν Ποτίδαια Χαλκιδικῆς, πιθανότατα ἱεροῦ, εἰκονίζεται στὸ Σισμανίδης-Καραϊσκου

1992, 489, εικ. 12 άριστ. Τὸ ἴδιο καὶ στὸ Huber - Varalis 1995, 964, εικ. 105.

ΠΑΡ30 (84.16), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὸ μεγαλύτερο τμήμα τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, μὲ λίγη ἄμμο καὶ μαρμαρυγία. Τὸ χρῶμα του εἶναι κόκκινο (2.5 YR 5/6) στὸν πυρήνα, ἐνῶ τὸ περίβλημά του εἶναι ἀνοιχτότερο κόκκινο (10 YR 7/3). Ὁρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.022 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Θεοδ \triangle
ότου \triangle

Προέλευση: δυτικὴ στοὰ ἀγορᾶς.

Μεγάλα κυκλικά γράμματα μὲ ἀκραίμονες. Ἰδια διάταξη γραμμάτων ἔχει τὸ σφράγισμα στὸ Dumont 1871, 317 ἀρ. 119, ἀλλὰ ἀποδίδεται στοὺς κνιδιακοὺς ἀμφορεῖς.

ΠΑΡ31 (82.76), σχ. 6, πίν. 2. Σώζεται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 4/7). Σφράγισμα μήκ. 0.025 μ., πλάτ. 0.022 μ.

Ἴππο \triangle
στράτο[υ] \triangle

Προέλευση: νότια στοὰ, τομὴ στυλοβάτη, 114-116 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Σφραγίσματα ἀμφορέων τοῦ Ἴπποστράτου μοῦ εἶναι ἄγνωστα ἀπὸ ἄλλοῦ. Τὰ μορφολογικὰ στοιχεῖα τοῦ θραύσματος τοῦ ἀμφορέα καὶ τοῦ σφραγίσματος στὸν ὦμο τῆς λαβῆς βοηθοῦν στὴν ἔνταξή του στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου. Τὰ γράμματα εἶναι ἀμελή. Τὸ *Π* μεγάλο, τὸ *Ο* κακοχαραγμένο.

ΠΑΡ32 (80.298), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ ἐλάχιστο μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5.5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Μικρὸ ὀρθογώνιο σφρά-

γισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.019 μ., πλάτ. 0.010 μ.

Καλλι \triangle
μάχου \triangle

Προέλευση: πήλινος ἀγωγὸς στὸν δρόμο ἀμέσως Ἀ. τῆς ἀνατολικῆς στοᾶς τῆς ἀγορᾶς.

Ὁ Καλλιμάχος τοποθετεῖ τὰ δύο *Α* πολὺ κοντὰ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο, ἔτσι ὥστε νὰ φαίνονται σὰν πεπλατυσμένο *Μ*. Τὸ *Ο* εἶναι μικρό, τὸ *Μ* μεγάλο. Τὸ *Α* μὲ ἀνοιχτὲς τὶς πλάγιες κεραῖες.

Ἡ Grace δημοσίευσε ἓνα σφράγισμα τοῦ Καλλιμάχου ἀπὸ τὴν Πνύκα¹⁹⁷. Παράλληλα μνημόνευσε ἄλλα τέσσερα παραδείγματα ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀγορᾶς, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα καὶ ἀπὸ πηγὰδι τῆς Κορίνθου σὲ σύνολο εὐρημάτων τῶν ἀρχῶν τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Στὰ παραδείγματα αὐτὰ παρατηρήθηκε μικρὴ μόνο διαφοροποίηση τῆς σφραγίδας. Πᾶ ἓνα ἄλλο σφράγισμα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα βλ. Dumont 1871, 318 ἀρ. 132: *Καλλι/μάχου* (ἀποδίδεται στὰ κνιδιακά). Ἀπὸ τὴν Δημητριάδα προφανῶς προέρχεται, ἂν καὶ δὲν δηλώνεται, ὁ ἀποσπασματικὸς ἀμφορέας μὲ τὴν ἐνσφράγιση λαβὴ πού φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Καλλιμάχου¹⁹⁸.

Τὰ τέσσερα σφραγίσματα τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας ἔχουν γίνει μὲ τρεῖς σφραγίδες. Στὴν ἴδια ἀνήκουν τὰ ΠΑΡ32 καὶ ΠΑΡ33. Ἐλαφρὰ μεγαλύτερων διαστάσεων εἶναι τὸ σφράγισμα ΠΑΡ34, ἐνῶ τὸ ΠΑΡ35 ἔχει λίγο μεγαλύτερο πλάτος, ἀλλὰ μικρότερο μήκος. Τὸ τελευταῖο φαίνεται πὼς ἔχει γίνει μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα μὲ τὴν ὁποία ἀποτυπώθηκε καὶ τὸ σφράγισμα πού δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Χ. Μακαρόνα¹⁹⁹. Ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας ἔχει γνωστοποιηθεῖ καὶ ἄλλη μία ἐνσφράγιση λαβὴ τοῦ Καλλιμάχου²⁰⁰.

ΠΑΡ33 (83.2063), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται μέρος του ὤμου της λαβῆς καὶ τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Μικρὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο της λαβῆς, μήκ. 0.023 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Καλλι \triangle

μάχου \triangle

Προέλευση: ἀνατολική στοά, χώρος 18, πηγάδι.

Γιὰ τὸν Καλλίμαχο βλ. παραπάνω.

ΠΑΡ34 (82.170), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος της λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μὲ λίγη μαρμαρυγία καὶ ἐσωτερικὰ σκασίματα. Τὸ χρώμα του εἶναι κιτρινωπὸ κόκκινο (5 YR 7/5) στὸ ἐξωτερικὸ μέρος, μὲ λίγο σκουρότερο πυρήνα. Στὸν ὦμο μικρὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.021 μ., πλάτ. 0.011 μ.

Καλλι \triangle

μάχου \triangle

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ Β. τοῦ τετραγώνου I/2.

Γιὰ τὸν Καλλίμαχο βλ. παραπάνω.

ΠΑΡ35 (82.325), σχ. 6, πίν. 2. Σώζονται μέρος τοῦ ὤμου της λαβῆς, τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ μαρμαρυγία καὶ μερικὲς φυσαλίδες. Μικρὸ σφράγισμα στὸν ὦμο της λαβῆς, μήκ. 0.018 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Καλλι \triangle

μάχου \triangle

Προέλευση: δρόμος στὴ ΒΑ. ἐξωτερικὴ γωνία τῆς ἀγορᾶς.

Γιὰ τὸν Καλλίμαχο τῆς ομάδας Παρμενίσκου βλ. παραπάνω.

ΠΑΡ36 (83.2048), σχ. 4 καὶ 6, πίν. 2. Σώζονται ὁλόκληρη ἡ λαβὴ καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Τὸ ὕψος τῆς λαβῆς εἶναι 0.180 μ. καὶ μαζί μὲ τὸν λαιμὸ καὶ τὸ χεῖλος φτάνει τὰ 0.195 μ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ μαρμαρυγία. Στὴν ἐπιφάνειά του διακρίνονται ὑπολείμματα ἱζημάτων. Σφράγισμα κατὰ μήκος τοῦ ὤμου, μήκ. 0.030 μ., πλάτ. 0.009 μ.

Κηφισοδώρου \triangle

Προέλευση: δρόμος Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Ἡ σφραγίδα εἶναι ἄγνωστη ἀπὸ ἀλλοῦ. Ἡ ἀπόδοσή της στὴν ομάδα Παρμενίσκου εἶναι βέβαιη, γιατί ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικά τῆς ομάδας, ἃν καὶ ἡ σφραγίδα ἀναπτύσσεται μόνο σὲ ἓνα στίχο.

ΠΑΡ37 (80.312), σχ. 6, πίν. 3. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς, καθὼς καὶ μικρὸ τμήμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μὲ ἄμμο καὶ λίγη μαρμαρυγία. Τὸ χρώμα του εἶναι ἀδύνατο κόκκινο στὸν πυρήνα (2.5 YR 4/2) καὶ κόκκινο στὸ ἐξωτερικὸ μέρος (2.5 YR 5/6). Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ κιτρινωπὸ ἐπίχρυσμα. Μικρὸ σφράγισμα στὸν ὦμο της λαβῆς, μήκ. 0.017 μ., σ. πλάτ. 0.010 μ.

Κριτο \triangle

λάου \triangle

Προέλευση: τομὴ ἀποχέτευσης, χώρος δωρικῶν σφονδύλων ΝΑ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ *Ο* εἶναι μικρό. Οἱ κάθετες κεραῖες μακριές.

Σφραγίσματα τοῦ Κριτολάου τῆς ομάδας Παρμενίσκου, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, δὲν ἔχουν μέχρι σήμερα ἀναγνωρισθεῖ. Στὴν ομάδα αὐτὴ πιθανῶς πρέπει νὰ ἐνταχθεῖ ἓνα σφράγισμα ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο στὸ Μουσεῖο Ἑρμιτὰς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης, ποὺ βρέ-

θηκε τὸ 1891²⁰¹. Τὰ φυσικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πηλοῦ, ἀλλὰ ἰδιαίτερα τὰ μορφολογικὰ τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ ἀμφορέα τὸν κατατάσσουν στὴν ὁμάδα ποὺ ἐξετάζεται ἑδῶ. Πὰ τοὺς ἴδιους λόγους στὴν ὁμάδα τοποθετεῖται καὶ τὸ ἐπόμενο σφράγισμα ΠΑΡ38, ἂν καὶ ἔχει γίνει μὲ διαφορετικὴ σφραγίδα. Τὸ ὄνομα τοῦ Κριτολάου πρέπει νὰ διαβαστεῖ καὶ σὲ ἐνσφράγιση λαβὴ τῆς ὁμάδας ἀπὸ τὴν Ποτίδαια²⁰².

ΠΑΡ38 (83.326), σχ. 6, πίν. 3. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ, ὁ ὦμος καὶ τμήμα τοῦ κάθετου μέρους τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.021 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Κριτο ∆
λάου ∆

Προέλευση: ἀνατολικὴ στοά, χῶρος 18, πηγάδι.

ΠΑΡ39 (82.95), σχ. 6, πίν. 3. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Ὁρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς μὲ ἀποστρογγυλεμένες γωνίες, μήκ. 0.025 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Λυσι ∆
πόνου ∆

Προέλευση: λεωφόρος βόρεια τῆς βόρειας στοᾶς.

Ἡ χάραξη τῶν γραμμάτων εἶναι λεπτή. Τὸ *Ο* μικρό.

Σφραγίσματα τοῦ Λυσιπόνου εἶναι ἄγνωστα ἀπὸ ἄλλου. Στὸν ἀποσπασματικὸ ἀμφορέα ἀναγνωρίζονται ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ὁμάδας Παρμενίσκου γιὰ νὰ τὸν ἐντάξουμε μὲ βεβαιότητα σ' αὐτή.

ΠΑΡ40 (82.51), σχ. 6, πίν. 3. Σώζονται μέρος τοῦ χεῖλους, τοῦ λαμποῦ τοῦ ἀμφορέα καὶ ὁ ὦμος τῆς μιᾶς λαβῆς του. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία καὶ μάργα. Ὁρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο, μήκ. 0.027 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Μικί ∆
ωνος ∆

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 91.30 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ Μικίωνος εἶναι ἰδιαίτερα πολυπληθῆ σὲ σχέση μὲ τὰ ὑπόλοιπα. Ἡ ὁμάδα τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας περιλαμβάνει ἑπτὰ βέβαια παραδείγματα. Σχεδὸν βέβαιη εἶναι ἡ ἀπόδοση στὸν Μικίωνα καὶ ἐνὸς ἀκόμα σφραγίσματος, τοῦ ΠΑΡ47. Στὶς πρόσφατες ἀνασκαφές ἔχουν βρεθεῖ καὶ ἄλλες ἐνσφράγιση λαβές ποὺ φέρουν τὸ ὄνομά του, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔχει δημοσιευτεῖ μία²⁰³.

Μεγάλος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν σφραγισμάτων μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Μικίωνος καὶ στὰ εὐρήματα ἀπὸ ἄλλες περιοχές. Ἡ V. Grace δημοσιεύει ἓνα παράδειγμα ἀπὸ τὴν Πνύκα. Παράλληλα μνημονεύει καὶ ἄλλα δώδεκα ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς. Τέσσερα ἀπὸ αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ τὴ Δῆλο, τὴ Θάσο, τὸν Ἅγιο Γεώργιο Ἀκροποτάμου στὴν περιοχὴ τῶν Φιλίππων²⁰⁴, τὸ Παντικαπαιο²⁰⁵, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα βρέθηκαν στὴν Ἀθήνα²⁰⁶. Στὰ παραδείγματα αὐτὰ πρέπει νὰ προστεθοῦν τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Αἰανή²⁰⁷, τὴ Δημητριάδα²⁰⁸, τὴ Θάσο²⁰⁹, τὴν Ποτίδαια²¹⁰, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο²¹¹, τὸν Τύρα²¹², τὸν Ἴστρο²¹³, τὴν Κάλλατη²¹⁴, καθὼς καὶ δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ὀδησσό²¹⁵.

ΠΑΡ41 (83.280), σχ. 4 καὶ 6, πίν. 3. Σώζονται σχετικὰ μεγάλο μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ μαρμαρυγία. Ἡ ἐπι-

φάνεια καλύπτεται από κιτρινωπό κίτρινο επίχρυσμα (2.5 YR 6/6). Σφράγισμα στον ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.027 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Μικί \triangle
ωνος \triangle

Προέλευση: δρόμος Ν. νότιας στοᾶς, 27-34 μ. Δ. τῆς πύλης.

ΠΑΡ42 (83.305), σχ. 6, πίν. 3. Σώζονται μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5.5/6), με λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.028 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Μικί \triangle
ωνος \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

ΠΑΡ43 (83.331), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), με μικρὲς φυσαλίδες καὶ μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.029 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Μικί \triangle
ωνος \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

ΠΑΡ44 (84.96), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, με ἰζήματα, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 5/6). Σφράγισμα σ. μήκ. 0.028 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Μικί \triangle
ωνος \triangle

Προέλευση: ἀνατολική στοά, πηγάδι χώρου 1, βάρθ. 13.60 μ.

Τὸ σφράγισμα αὐτὸ βρέθηκε με τὰ νομίσματα N84.140 καὶ N84.141. Τὸ δεύτερο ἀνήκει σὲ κοπή τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

ΠΑΡ45 (84.194), σχ. 7, πίν. 3. Σώζεται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, με μαρμαρυγία. Ἡ ἐπιφάνειά του εἶναι γκριζα, ἐνῶ ὁ πυρήνας του εἶναι κόκκινος (2.5 YR 5/6). Σφράγισμα σ. μήκ. 0.026 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Μικί \triangle
ωνος \triangle

Προέλευση: περισυλλογή ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς ἀγορᾶς.

ΠΑΡ46 (87.17), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), με ἄμμο καὶ λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.025 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Μικί \triangle
ωνος \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

ΠΑΡ47 (83.2061), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τοῦ λαιμοῦ τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, κόκκινος (2.5 YR 6/8), με μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο διατηρεῖται μέρος ὀρθογώνιου σφραγίσματος, ποὺ ἔχει ἀποτυπωθεῖ καλὰ μόνο ἢ κάτω ἀριστερὴ γωνία του, σ. μήκ. 0.015 μ., σ. πλάτ. 0.012 μ.

Μ[ικί] \triangle
ωνος \triangle

Προέλευση: ἀνατολική στοά, χῶρος 28.

Ἡ συμπλήρωση εἶναι πολὺ πιθανή, ἀλλὰ ὄχι βέβαιη. Ἡ σφραγίδα με τὴν ὁποία ἀποτυπώθηκε δὲν χρησιμοποιήθηκε σὲ ἄλλα σφραγίσματα τῆς ομάδας τοῦ Μικίωνος. Ὅμως τὰ χαρακτηριστικὰ γραφῆς τοῦ Ω καὶ τοῦ Ν εἶναι ἴδια με αὐτὰ τῶν ὑπόλοιπων τοῦ Μικίωνος.

ΠΑΡ48 (86.288), σχ. 7, πίν. 3. Σώζεται τὸ πάνω μισὸ τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, κόκκινος (2.5 YR 4.5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Μικρὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.019 μ., πλάτ. 0.008 μ.

Νικίου \triangle

Προέλευση: τετράγωνο I/6 ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὰ γράμματα εἶναι λεπτὰ. Τὸ *Ο* μικρό. Οἱ κάθετες κεραῖες μακριές.

Τὰ μορφολογικὰ χαρακτηριστικὰ στὸ σφράγισμα αὐτὸ τοῦ Νικίου εἶναι ἄρκετὰ γιὰ νὰ ἐντάξουμε τὴ λαβὴ στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου.

ΠΑΡ49 (84.12), σχ. 4 καὶ 7, πίν. 3. Σώζονται μεγάλο σχετικὰ μέρος τοῦ χεῖλους, τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Ὁρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς μὲ ἀποστρογγυλεμένες γωνίες, μήκ. 0.030 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Νικο \triangle

Προέλευση: τομὴ τῆς δυτικῆς στοᾶς τῆς ἀγορᾶς.

Τὰ δύο πρῶτα γράμματα εἶναι μεγάλα. Τὸ *Ν* εἶναι στραμμένο πρὸς τὰ ἀριστερά. Τὸ *Ο* εἶναι μικρὸ καὶ συμπαγές. Ἄν καὶ τὸ σφράγισμα αὐτὸ τυπολογικὰ διαφέρει ἀπὸ τὴν πλειονότητα τῶν σφραγισμάτων τῆς ὁμάδας, τὰ μορφολογικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαμποῦ, καθὼς καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ πηλοῦ, ἐντάσσουν καὶ αὐτὸν τὸν ἀποσπασματικὸ ἀμφορέα στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου.

ΠΑΡ50 (82.193), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μικρὸ μέρος ἀπὸ τὸν λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κυτρινωποῦ κόκκινου (5 YR 4/6), μὲ ἄμμο καὶ μαρμαρυ-

γία. Στὴν ἐπιφάνεια διακρίνονται ἱζήματα. Σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, σ. μήκ. 0.021 μ., πλάτ. 0.023 μ.

Νικο[σ] \triangle

τράτ[ου] \triangle

Προέλευση: περισυλλογὴ ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς ἀγορᾶς.

Τὰ γράμματα εἶναι καλλιγραφικά, λεπτὰ. Τὸ *Τ* ἔχει χαρακτηριστικὰ μεγάλη ὀριζόντια κεραία στὴν ἀριστερὴ πλευρά του, σὰν νὰ ὑπῆρχε κάθετη κεραία *Π*, ποὺ σβήστηκε γιὰ νὰ γίνει *Τ*. Πιθανῶς τὴν ἴδια σφραγίδα ἔχουμε καὶ στὸ Grace 1934, 283 ἀρ. 244, ὅπου σώζεται καὶ μέρος τοῦ χεῖλους τοῦ ἀμφορέα. Πρβ. καὶ Grace 1956, 168.

ΠΑΡ51 (80.304), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται ὁ ὦμος, μικρὸ μέρος τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Μικρὸ, ὀρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.023 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Παμ \triangle

φίλου \triangle

Προέλευση: πήλινος ἀγωγὸς στὸν δρόμο ἀμέσως Ἀ. τῆς ἀνατολικῆς στοᾶς τῆς ἀγορᾶς.

Ἀμφορεῖς μὲ τὸ σφράγισμα *Παμφίλου* τῆς ὁμάδας Παρμενίσκου, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, δὲν ἔχουν ἀναγνωριστεῖ. Ἡ ἀγορὰ τῆς Πέλλας καὶ ἡ περιοχὴ τῆς ἔδωσαν τρεῖς ἐνσφράγιστες λαβὲς ποὺ ἔχουν γίνει μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα. Ὁ ταυτισμὸς τῶν σφραγισμάτων εἶναι δυνατός, ὅχι μόνο λόγω τῶν ἰδίων διαστάσεων τοῦ περιγράμματος καὶ τῶν γραμμάτων τῶν σφραγισμάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μικρὸ ἐξόγκωμα στὴν κορυφὴ τοῦ *Φ*, ποὺ ἐμφανίζεται καὶ στὰ σφραγίσματα ΠΑΡ51 καὶ ΠΑΡ53, καὶ πρέπει νὰ ὀφείλεται σὲ φθορὰ τῆς σφραγίδας μὲ τὴν ὁποία ἀποτυπώθηκε. Ἡ ἐνταξὴ καὶ τῶν τριῶν σφραγι-

σμάτων στην ομάδα Παρμενίσκου είναι δυνατή από το σύνολο των χαρακτηριστικών της ομάδας αυτής, που υπάρχουν στις τρεις ένσφραγιστες λαβές.

ΠΑΡ52 (87.247), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται ό ὠμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.022 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Παμ \triangleleft
φίλου \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. νότιας στοᾶς.

ΠΑΡ53 (83.2023), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται ό ὠμος, μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Ἰχνη μίλτου (;) διακρίνονται πάνω στὸν λαιμὸ καὶ στὴν περιοχὴ τῆς ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαιμὸ.

Παμ \triangleleft
φίλου \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. νότιας στοᾶς.

ΠΑΡ54 (86.33), σχ. 7, πίν. 3. Σώζονται ό ὠμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), σκληρός, μὲ λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.027 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Παρα \triangleleft
μόνου \triangleleft

Προέλευση: τετράγωνο Ι/6 στῇ ΝΔ. γωνία τῆς ἀγορᾶς.

Ἄν καὶ δὲν σώζεται ό λαιμὸς τοῦ ἀμφορέα, τὸ σύνολο τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ τὸν ἐντάσσουν καὶ αὐτὸν στὴν ομάδα Παρμενίσκου. Πὰ ἓνα τμήμα ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Ὀλβία ἀρ. 2048 μὲ τὴν ἐπιγραφὴ *Παραμόνου* βλ. Pridik 1917, 142 ἀρ. 37.

ΠΑΡ55 (80.1614), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται ό ὠμος, μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/5). Στὴν περιοχὴ σύνδεσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαιμὸ διακρίνονται ὑπολείμματα κόκκινου χρώματος. Σφράγισμα μήκ. 0.012 μ., πλάτ. 0.021 μ.

Παρμε \triangleleft
νίσκου \triangleleft

Προέλευση: ἀνατολικά δημόσιου δρόμου Ἀ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ Παρμενίσκου ἔδωσαν τὸ ὄνομα στὴν ομάδα, ποὺ ἀναγνωρίστηκε ἀπὸ τὴ V. Grace²¹⁶. Σφραγίσματα τοῦ Παρμενίσκου εἶχαν δημοσιευτεῖ παλιότερα ἀπὸ τὸν Dumont²¹⁷ καὶ τὸν Schuchhardt ἀπὸ τὸ Πέργαμο²¹⁸, ἀπὸ τὸν Pridik ἀπὸ τὴν Ἀθήνα²¹⁹ καὶ τὴν Grace ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ ἀγορὰ²²⁰, ὅπου σώζεται μόνο ἡ κάτω σειρὰ. Τὰ σφραγίσματα ΠΑΡ55 καὶ ΠΑΡ58 ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῇ Πέλλας ἔχουν γίνει μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα. Ἐνα ἀκόμα σφράγισμα ἀπὸ τὶς παλιότερες ἀνασκαφές τῆς Πέλλας δημοσιολογήθηκε ἀπὸ τὸν Μακαρόνα²²¹, καθὼς καὶ ἓνα ἀπὸ τὴ Δημητριάδα ἀπὸ τὶς πρόσφατες ἀνασκαφές τῶν Γερμανῶν²²². Ἀπὸ τὴν ἴδια ἀνασκαφὴ προέρχεται καὶ ἓνα ἄλλο σφράγισμα τῆς ομάδας μὲ τὸ ὄνομα τοῦ *Παρμενίτου*, ποὺ μοῦ εἶναι ἄγνωστο ἀπὸ ἀλλοῦ²²³.

Στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου ἡ ομάδα Παρμενίσκου ἐκπροσωπεῖται μὲ μία ἐνσφραγιστὴ λαβή²²⁴. Ἡ παρουσία τῆς ἐνσφραγιστῆς λαβῆς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Παρμενίσκου στὸν ἀποθέτη ἐπιτρέπει τὴ χρονολόγηση τῆς παραγωγῆς τοῦ σπ. τέλους τοῦ 3ου καὶ τὶς ἀρχές τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.

Εἶναι προφανὲς πὼς καὶ ἡ παραγωγὴ τοῦ Παρμενίσκου, ὅπως καὶ αὐτὴ τοῦ Μικίωνος, εἶναι ἰδιαίτερα ἀνυμμένη σὲ σχέση μὲ τὰ εὐρήματα ποὺ ἀναφέρονται σὲ ὀνόματα τῆς ἴδιας ομάδας.

ΠΑΡ56 (83.205), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται μέρος από τὸ χεῖλος, τὸν λαϊμὸ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6/7), μὲ πυρήνα κόκκινο (2.5 YR 5/7). Σφράγισμα μήκ. 0.021 μ., πλάτ. 0.011 μ.

Παρμε \triangle

νίσκου \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Πὰ τὰ σφραγίσματα τοῦ Παρμενίσκου βλ. παραπάνω.

ΠΑΡ57 (83.327), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται μικρὸ τμήμα τοῦ λαίμου καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μὲ ἄμμο, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/6). Σφράγισμα μήκ. 0.011 μ., πλάτ. 0.022 μ.

Παρμε \triangle

νίσκου \triangle

Προέλευση: ἀνατολικὴ στοᾶ, πηγὰδι χώρου 18.

ΠΑΡ58 (87.248), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται ὁ ὦμος, μέρος τοῦ λαίμου καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 5/4), μὲ μαρμαρυγία καὶ λίγα ξένα στοιχεῖα. Τὸ σφράγισμα ἔχει πιεστεῖ δύο φορές. Μήκ. 0.022 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Παρμε \triangle

νίσκου \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

ΠΑΡ59 (83.2045), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαίμου καὶ τοῦ χεῖλους τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/5), μὲ μαρμαρυγία. Ὁρθογώνιο σφράγισμα μήκ. 0.016 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Παρ[με] \triangle

νί[σκου] \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς, 34-43 μ. Δ. τῆς πύλης.

ΠΑΡ60 (84.13), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται μέρος τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαίμου, καθὼς καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.022 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Ποσει \triangle

δίππου \triangle

Προέλευση: τομὴ τῆς δυτικῆς στοᾶς.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ποσειδίππου περιλαμβάνεται στὸν κατάλογο τῆς Grace 1956, 168. Τὸ *Ο* εἶναι μικρό, τὸ *Υ* μεγάλο. Ἰδιότυπη εἶναι ἡ δεξιὰ κάθετη κεραία τοῦ *Π*, ποὺ εἶναι μηνοειδῆς.

ΠΑΡ61 (82.74), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται μέρος τοῦ λαίμου καὶ τοῦ χεῖλους, καθὼς καὶ τμήμα τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6), μὲ μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.021 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Ποσ[ει] \triangle

δίπ[ου] \triangle

Προέλευση: τομὴ στυλοβάτη νότιας στοᾶς, 125-126 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Πὰ τὴν ἔνταξή του στὴν ὁμάδα βλ. Grace 1956, 168.

ΠΑΡ62 (82.171), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται μέρος ἀπὸ τὸν λαϊμὸ καὶ τὸν ὦμο τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κίτρινωποῦ κόκκινου (5 YR 5.5/8), μὲ λίγη μαρμαρυγία καὶ μάργα. Σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.018 μ., πλάτ. 0.011 μ.

Ρομι \trianglerightarrow

ίσου \trianglerightarrow

Προέλευση: περισυλλογή από την περιοχή της άγορᾶς.

Βλ. κατάλογο Grace 1956, 168 καὶ σχόλια παραπάνω σ. 17.

ΠΑΡ63 (84.1), σχ. 7, πίν. 4. Σώζονται μέρος τοῦ χείλους καὶ τοῦ λαιμοῦ, καθὼς καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (5 YR 6/6), μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγίας. Σφράγισμα μήκ. 0.030 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Σωπά \trianglerightarrow

τρον \trianglerightarrow

Προέλευση: τομὴ στὸν δυτικὸ τοῖχο τῆς δυτικῆς στοᾶς.

Βλ. Grace 1956, 168.

ΠΑΡ64 (80.307), σχ. 8, πίν. 4. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 5/4), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Σφραγίδα μήκ. 0.030 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Τιμαι \trianglerightarrow

νέτου \trianglerightarrow

Προέλευση: τομὴ Ἀ. τῆς άγορᾶς.

Ὁ Τιμαίνετος ἀναφέρεται στὸ Grace 1956, 168. Τὸ *Ο* εἶναι πάρα πολὺ μικρό. Οἱ ὀριζόντιες κεραῖες ἐλαφρὰ καμπύλες. Τὸ *Μ* ἀνοιχτό.

ΠΑΡ65 (83.206), σχ. 8, πίν. 4. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/7), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.030 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Τιμαι \trianglerightarrow

νέτου \trianglerightarrow

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

ΠΑΡ66 (83.535), σχ. 8, πίν. 4. Σώζονται ὁ ὦμος, μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ μικρὸ τμήμα τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος καφέ (7.5 YR 4.5/4), μὲ ἄμμο καὶ λίγη μαρμαρυγία. Σφράγισμα ἀποτυπωμένο διαγώνια στὸν ὦμο τῆς λαβῆς.

Τιμαι \trianglerightarrow

νέτου \trianglerightarrow

Προέλευση: χῶρος στάθμευσης, ΝΑ. τῆς άγορᾶς.

ΠΑΡ67 (83.245), σχ. 8, πίν. 4. Διατηροῦνται μέρος ἀπὸ τὸν ὦμο τῆς λαβῆς, καθὼς καὶ τμήμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (10 YR 5/7), μὲ λίγη ἄμμο. Σφράγισμα μήκ. 0.024 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Φανο \trianglerightarrow

λάου \trianglerightarrow

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς, 0-5 μ. Δ. τῆς πύλης.

Πὰ τὸν Φανόλαο βλ. κατάλογο στὸ Grace 1956, 168. Πὰ ἓνα σφράγισμα ἀπὸ τὴν Ὀλβία, Pridik 1917, 115 ἀρ. 332. Τὸ *Φ* εἶναι ἡμισφαιρικό, τὸ *Υ* πολὺ ἀνοιχτό.

ΠΑΡ68 (83.2060), σχ. 8, πίν. 4. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τμήμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 6/8), μὲ μαρμαρυγία. Σφράγισμα μήκ. 0.024 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Φανο \trianglerightarrow

λάου \trianglerightarrow

Προέλευση: δυτικὴ στοᾶ, δυτικὴ πύλη.

ΠΑΡ69 (84.3), σχ. 8, πίν. 4. Διατηροῦνται μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ

πηλός είναι λεπτός, με λίγη άμμο και μαρμαρυγία. Ο πυρήνας του έχει χρώμα κόκκινο (2.5 YR 5/6), ενώ το εξωτερικό μέρος του είναι κοκκινωπό γκριζο (5 YR 5/2). Σφράγισμα σ. μήκ. 0.024 μ., πλάτ. 0.016 μ.

$\Phi_{\alpha\nu\omicron} \triangleq$
 $\lambda\acute{\alpha}\omicron\upsilon \triangleq$

Προέλευση: τομή στον δυτικό τοίχο της δυτικής στοάς.

ΠΑΡ70 (82.98), σχ. 8, πίν. 4. Σώζεται μέρος του λαμπού και ο ώμος της λαβής. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κοκκινωπού καφέ (2.5 YR 5/4). Στον ώμο σώζεται έλαφρά χτυπημένο δυσδιάκριτο σφράγισμα, μήκ. 0.022 μ., σ. πλάτ. 0.007 μ.

---- (ίχνη αδιάγνωστων γραμμάτων)

Προέλευση: βόρεια στοά. Λεωφόρος Β. της βόρειας στοάς. Μέσα από ρεϊθρο άγωγού.

ΠΑΡ71 (83.319), σχ. 4 και 8, πίν. 4. Σώζονται μέρος του χείλους, του λαμπού και ο ώμος της λαβής. Ο πηλός κόκκινος (2.5 YR 5/6), με άμμο και μαρμαρυγία. Στον ώμο κυκλικό σφράγισμα διαμ. 0.015 μ., με δύο πρόστυπα γράμματα.

$IM \triangleq$

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. της νότιας στοάς, 20-27.50 μ. Δ. της πύλης.

Το σύνολο των χαρακτηριστικών του τμήματος του άμφορέα αυτού τον εντάσσει στην ομάδα Παρμενίσκου. Έτσι στην ομάδα αυτή τοποθετείται και το τμήμα του άμφορέα ΠΑΡ72 με το ίδιο σφράγισμα, αν και δεν σώζεται το χείλος του.

ΠΑΡ72 (86.423), σχ. 8, πίν. 4. Σώζονται το μεγαλύτερο μέρος της λαβής και τμήμα του λαμπού. Ο πηλός είναι λεπτός, σκληρός, χρώματος κοκκινωπού καφέ (2.5 YR 5/5),

με μαρμαρυγία. Κόκκινο χρώμα (μίλτος;) γύρω από την περιοχή της ένωσης της λαβής με τον λαμό. Στον ώμο κυκλικό σφράγισμα, διαμ. 0.014 μ., με πρόστυπα δύο γράμματα.

$IM \triangleq$

Προέλευση: τετράγωνο Ι/6, ΝΔ. της άγορας.

ΠΑΡ73 (84.813), σχ. 3δ και 8, πίν. 5. Άποσπασματικός όξυπύθμενος άμφορέας, συν. σωζ. ύψ. 0.30 μ. Σώζονται τμήματα του ώμου, το μεγαλύτερο μέρος του λαμπού και του χείλους, και οι δύο λαβές του με μέρος του ώμου. Πολλά θραύσματα από το σώμα συνανήκουν, αλλά δεν κολλούν. Ο πηλός είναι λεπτός, σκληρός, κόκκινος (2.5 YR 5/6), με μαρμαρυγία και άμμο. Γύρω από το χείλος και στις λαβές ίχνη μίλτου. Έλάχιστα ίχνη διακρίνονται από το κίτρινο επίχρισμα. Στον λαμό, 0.096 μ. κάτω από το χείλος, λευκή γραμμή, πλάτ. 0.008-0.010. Στους ώμους των δύο λαβών επαναλαμβάνεται το ίδιο σφράγισμα, από δύο πρόστυπα γράμματα, μήκ. 0.014 μ., πλάτ. 0.010 μ.

α) $MI \triangleq$ β) $MI \triangleq$

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 1, πηγάδι.

ΠΑΡ74 (84.814), σχ. 3α,ε και 8, πίν. 5. Όξυπύθμενος άμφορέας, συγκολλημένος από πολλά θραύσματα και συμπληρωμένος σε αρκετά τμήματά του. Σώζεται ολόκληρη ή κατατομή του. Λείπει ένα μέρος του ώμου και του σώματος. Λίγα κομμάτια συνανήκουν, αλλά δεν κολλούν. Ο πηλός είναι σκληρός με άμμο και μαρμαρυγία, κόκκινος (2.5 YR 5.5/8), ενώ ή επιφάνειά του έχει χρώμα καφέ (7.5 YR 5/4). Πολλά θραύσματα διατηρούν ίχνη κιτρινοπράσινου επιχρίσματος, που ήταν ευκρινέστερο σ' όλη την επιφάνεια πριν από το πλύσιμο των οστρά-

κων. Στο μέσο περίπου του λαιμού υπήρχε εμφανής λευκή γραμμή, πλάτ. περ. 0.010 μ., γύρω στα 0.108 μ. από το χείλος, που τώρα είναι δυσδιάκριτη. Στους ώμους των δύο λαβών επαναλαμβάνεται το ίδιο σφράγισμα από δύο πρόστυπα γράμματα.

α) $MI \rightarrow$ β) $MI \rightarrow$

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 1, πηγάδι.

Για τον άμφορέα στο Άκαμάτης 1998, 39 εικ. 26 και σχ. 3. Η σφραγίδα δεν έχει πεσεί βαθιά ώστε να διακρίνεται το περιγράμμα της. Στην ομάδα Παρμενίσκου με πιθανότητα πρέπει να αποδοθεί ένσφραγιστη λαβή από τη Θεοδοσία με έμπιεστα γράμματα MI σε κυκλικό πλαίσιο, όπως στα παραδείγματα από την Πέλλα²²⁵.

ΠΑΡ75 (84.815), σχ. 3β,ε και 8, πίν. 5. Όξυπύθμενος άμφορέας με άκέραιη κατατομή, συγκολλημένος από πολλά θραύσματα και συμπληρωμένος σε αρκετά τμήματα. Λείπουν μέρος του λαιμού και του χείλους, ή μία λαβή και τμήματα του σώματός του. Ο πηλός είναι λεπτός, κόκκινος (2.5 YR 5/7), με άμμο και μαρμαρυγία. Στον ώμο της λαβής σφράγισμα από δύο πρόστυπα γράμματα.

$MI \rightarrow$

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 1, πηγάδι.

ΠΑΡ76 (84.816), σχ. 8, πίν. 6. Σώζεται ή λαβή μαζί με μέρος του ώμου και του λαιμού. Πηλός λεπτός, σκληρός με άμμο και μαρμαρυγία, χρώματος κοκκινωπού καφέ (2.5 YR 5/5). Στον ώμο το ίδιο σφράγισμα με των προηγούμενων.

$MI \rightarrow$

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 1, πηγάδι.

ΠΑΡ77 (84.817), σχ. 8, πίν. 6. Σώζονται ή λαβή, μέρος του λαιμού και του χείλους, καθώς και τμήμα του ώμου. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), με άμμο και μαρμαρυγία, με επιφάνεια κοκκινωπή κίτρινη (2.5 YR 5/6). Στον ώμο το σφράγισμα της προηγούμενης λαβής.

$MI \rightarrow$

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 1, πηγάδι.

Για την ένσφραγιστη λαβή βλ. Άκαμάτη 1998, 39 εικ. 25.

ΠΑΡ78 (84.818), σχ. 8, πίν. 6. Σώζονται ή λαβή, συγκολλημένη από τρία θραύσματα, μέρος του λαιμού και του ώμου. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κοκκινωπού καφέ (2.5 YR 5/5), με άμμο και μαρμαρυγία. Ίχνη μίλτου στο χείλος και τον ώμο της λαβής. Στον ώμο το σφράγισμα της προηγούμενης λαβής.

$MI \rightarrow$

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 1, πηγάδι.

ΠΑΡ79 (84.819), σχ. 8, πίν. 6. Τμήμα όξυπύθμενου άμφορέα, συγκολλημένου από τρία θραύσματα. Σώζονται ή λαβή, μέρος του λαιμού, του χείλους και του ώμου. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κοκκινωπού καφέ (2.5 YR 5/5), με άμμο και μαρμαρυγία. Στον ώμο το σφράγισμα της προηγούμενης λαβής.

$MI \rightarrow$

Προέλευση: ανατολική στοά, χώρος 1, πηγάδι.

ΠΑΡ80 (83.289), σχ. 8, πίν. 6. Σώζονται μέρος του χείλους, του λαιμού και ο ώμος της

λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λίγη μαρμαρυγία καὶ ξένα στοιχεῖα. Στὸν ὦμο δύο πρόστυπα γράμματα, σ. μήκ. 0.012 μ., πλάτ. 0.010 μ.

MI \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Μὲ τὴ λαβὴ αὐτὴ συνδέεται καὶ ὁ ἐπόμενος ἐνσφράγιστος ἀμφορέας ΠΑΡ81, ποὺ ἔχει τὸ ἴδιο σφράγισμα. Ἡ ἔνταξή τους στὴν ομάδα Παρμενίσκου γίνεται γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους ποὺ ἀναλύθηκαν σὲ πολλὰ καινούρια ἐνσφράγιστα τμήματα ἀμφορέων.

ΠΑΡ81 (86.289), σχ. 4 καὶ 8, πίν. 6. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χείλους, καθὼς καὶ τμήμα τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 5/4), μὲ λίγη μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο δύο πρόστυπα γράμματα, πλάτ. 0.014 μ., ὕψ. 0.014 μ.

MI \triangleleft

Προέλευση: τετράγωνο Ι/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

ΠΑΡ82 (82.80), σχ. 8, πίν. 6. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, καὶ μέρος τοῦ χείλους καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κιτρινωποῦ κόκκινου (5 YR 4/6), μὲ μαρμαρυγία καὶ μάργα. Ἰχνη κόκκινου χρώματος στὸν λαμὸ καὶ τὴ λαβή. Κυκλικὸ σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, σ. διάμ. 0.019 μ.

(ΑΦ:)

Προέλευση: τομὴ τῆς νότιας στοᾶς.

Τὸ ἰδιότυπο χεῖλος, ἀλλὰ καὶ τὸ σύνολο τῶν ὑπόλοιπων χαρακτηριστικῶν τοῦ ἀποσπασματικοῦ ἀμφορέα τὸν ἐντάσσουν στὴν ομάδα Παρμενίσκου.

ΠΑΡ83 (84.95), σχ. 4 καὶ 8, πίν. 6. Σώζεται ὁ

ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο ὠοειδὲς σφράγισμα, διαμ. 0.014 μ., μὲ μονόγραμμα:

(ΑΤΡΚ)

Προέλευση: ἀνατολικὴ στοά, χῶρος 1, πηγὰδι.

Τὸ σύνολο τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ἀποσπασματικῶν σωζόμενου ἀμφορέα τὸν ἐντάσσουν καὶ αὐτὸν στὴν ομάδα Παρμενίσκου. Ἔτσι στὴν ἴδια ομάδα ἀνήκουν καὶ τὰ ἐνσφράγιστα τμήματα τῶν ἀμφορέων ΠΑΡ84 καὶ ΠΑΡ85, ἀφοῦ ἔχουν τὸ ἴδιο σφράγισμα, ἀλλὰ καὶ ὅμοια τὰ ὑπόλοιπα χαρακτηριστικὰ τῆς ομάδας.

Τὸ σφράγισμα αὐτὸ εἶναι γνωστὸ καὶ ἀπὸ τὶς παλιότερες ἀνασκαφὲς στὴν Πέλλα, ἀλλὰ κατατάσσεται ὡς ἀπροσδιόριστο²²⁶. Μαζί του βρέθηκαν τρία χάλκινα νομίσματα, Ν84.121-Ν84.123. Τὸ πρῶτο εἶναι ἀδιάγνωστο. Στὸ δεύτερο μὲ μεγάλη πιθανότητα ἀναγνωρίζεται κοπὴ τοῦ Δημητρίου Β' (ἢ Δημητρίου Α') καὶ στὸ τρίτο κοπὴ τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.

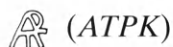
ΠΑΡ84 (87.251), σχ. 8, πίν. 6. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ ἄμμο καὶ μαρμαρυγία. Κυκλικὸ σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, διαμ. 0.014 μ.

(ΑΤΡΚ)

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

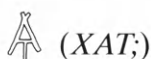
ΠΑΡ85 (82.917), σχ. 8, πίν. 6. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μικρὸ τμήμα τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 4/6). Μικρὸ ὠοειδὲς σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, διαμ. 0.014 μ.

(ATPK)

Προέλευση: τομή στυλοβάτη ανατολικής στοᾶς.

ΠΑΡ86 (85.319), σχ. 8, πίν. 6. Σώζεται μικρό τμήμα του ὤμου της λαβῆς, μέρος του λαιμοῦ καὶ του χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος κόκκινου (10 R 5/6), με λίγη μαρμαρυγία καὶ ἄσβεστο. Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα με μονόγραμμα, διαμ. 0.018 μ.

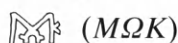

(XAT;)

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ χεῖλους, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα στοιχεῖα τοῦ τμήματος τοῦ ἀμφορέα τὸν ἐντάσσουν στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου.

ΠΑΡ87 (84.18), σχ. 4 καὶ 8, πίν. 6. Σώζονται μέρος τοῦ χεῖλους, τοῦ λαιμοῦ καὶ τμήμα τοῦ ὤμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/8), με λίγη μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο σώζεται τὸ μεγαλύτερο μέρος ἑνὸς σφραγίσματος με μονόγραμμα, σ. μήκ. 0.025 μ., πλάτ. 0.016 μ.

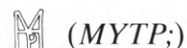
(MΩK)

Προέλευση: τομή τῆς δυτικῆς στοᾶς.

Πὰ τὴν ἐνσφράγιση λαβὴ στὸ Ἀκαμάτης 1998, 39 εἰκ. 24. Πὰ τὴν ἔνταξη τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ ἀμφορέα στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου συνηγοροῦν τὸ χεῖλος του, ἀλλὰ καὶ τὸ σύνολο τῶν ἄλλων χαρακτηριστικῶν του. Τμήμα ἀμφορέα με τὸ σφράγισμα αὐτὸ εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴν Ὀλβία στὸ Μουσεῖο τῆς Ἀγίας Πετροῦπολης²²⁷, καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς ἀνασκαφές στὸν Τύρα²²⁸.

ΠΑΡ88 (83.2022), σχ. 4 καὶ 8, πίν. 6. Σώζονται μέρος τῆς λαβῆς, τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεί-

λους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, με λίγη μαρμαρυγία καὶ μάργα. Τὸ χρῶμα του εἶναι κοκκινωπὸ καφέ (2.5 YR 5/4) στὴν ἐπιφάνεια καὶ κόκκινο (2.5 YR 5/6) στὸν πυρήνα. Στὸν ὦμο τῆς λαβῆς ὀρθογώνιο σφράγισμα με μονόγραμμα, μήκ. 0.016 μ., πλάτ. 0.021 μ.

(MYTP;)

Προέλευση: γέμισμα τοῦ δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ ἔνταξη τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ ἀμφορέα στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου βασίζεται στὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ χεῖλους του, ἀλλὰ καὶ στὸ σύνολο τῶν μορφολογικῶν στοιχείων τοῦ τμήματος τοῦ ἀμφορέα.

ΠΑΡ89 (83.337), σχ. 8, πίν. 6. Σώζεται μέρος ἀπὸ τὸν λαιμὸ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, πιεσμένο δύο φορές. Τὸ μονόγραμμα τοῦ σφραγίσματος ἔχει γίνεи ἀπὸ τὴν ἴδια σφραγίδα με ἐκεῖνο τοῦ ἀμφορέα ΠΑΡ88. Τὸ σφράγισμα ἔχει πλάτ. 0.014 μ., ὕψ. 0.020 μ.

(MYTPA;)

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς, 37-43 μ. Δ. τῆς πύλης.

Πὰ τὴν ἔνταξη τοῦ ἀποσπασματικοῦ ἀμφορέα στὴν ὁμάδα Παρμενίσκου, βλ. τὸν ΠΑΡ88.

ΠΑΡ90 (80.309), σχ. 8, πίν. 6. Σώζονται μέρος τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς καὶ ὁ ὦμος τῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), με λίγη μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο ὠοειδὲς σφράγισμα με μονόγραμμα, μέγ. διαμ. 0.022 μ., ἐλάχ. πλάτ. 0.014 μ.

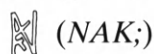

(MEAT;)

Προέλευση: τομή Ἀ. τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ ἀπόδοση τοῦ τμήματος αὐτοῦ τῆς λαβῆς γίνεται μετὰ τὴ βοήθεια τῶν μορφολογικῶν της στοιχείων.

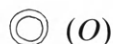
ΠΑΡ91 (85.694), σχ. 8, πίν. 6. Σώζεται μικρὸ μέρος τοῦ ὤμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, κόκκινος (10 R 5/5). Στὴν καμπὴ τοῦ ὤμου ὠοειδὲς σφράγισμα μέγ. σωζ. μήκ. 0.018 μ., ἐλάχ. 0.014 μ.

(NAK;)

Προέλευση: βόρεια στοά, χώρος 1, ἀλλάκι διαρπαγῆς δυτικοῦ τοίχου.

ΠΑΡ92 (83.2028), σχ. 4 καὶ 8, πίν. 6. Σώζεται ὁ ὤμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀδύνατου κόκκινου (10 R 5/4), μετὰ λίγη ἄμμο καὶ μαρμαρυγία. Στὸν ὤμο τῆς λαβῆς ἔμπαιστο *O*, διαμ. 0.010 μ.

⊙ (*O*)

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Ἡ ἀπόδοση τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ ἀμ-

φορέα στὴν ομάδα Παρμενίσκου γίνεται σχετικὰ εὐκόλα μετὰ σύγκριση μετὰ τὸ σύνολο τῶν μορφολογικῶν χαρακτηριστικῶν του, ἀλλὰ καὶ τοῦ πηλοῦ. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς χαρακτηριστικὰ ἐπαναλαμβάνονται καὶ στὸ τμήμα τοῦ ἀμφορέα ΠΑΡ93.

ΠΑΡ93 (86.452), σχ. 4 καὶ 8, πίν. 6. Σώζονται μέρος τοῦ ὤμου τῆς λαβῆς, καὶ τμήμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/8), μετὰ μαρμαρυγία καὶ ἐπιφανειακὰ ἰζήματα. Ἰχνη μίλτου διακρίνονται στὴ λαβὴ καὶ τὸν λαιμό. Στὸν ὤμο ἔμπαιστο *O*.

⊙ (*O*)

Προέλευση: γέμισμα τοῦ τάφου 53, ΝΑ. τῆς ἀγορᾶς.

Πὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ ἀποσπασματικοῦ αὐτοῦ ἀμφορέα στὴν ομάδα Παρμενίσκου βλ. τὴν προηγούμενη λαβή. Τὰ σφραγίσματα τῶν δύο ἀμφορέων μοιάζουν τόσο πολὺ πὺ πιθανότατα ἀποτυπώθηκαν μετὰ τὴν ἴδια σφραγίδα.

2. ΕΝΣΦΡΑΓΙΣΤΕΣ ΛΑΒΕΣ ΡΟΔΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ I (περ. 331 - περ. 240 π.Χ.)

Ἐπώνυμοι

P1 (82.323), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6.5/6), περιέχει λίγα ξένα στοιχεῖα καὶ καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφραγίσμα, διαμ. 0.028 μ., μὲ ρόδο στὸ κέντρο, γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο, σὲ ζώνη, ἡ ἐπιγραφή:

[Ἐπ]ὶ Δαήμ[ονος]
ρόδο

Προέλευση: τομὴ τῆς βόρειας στοᾶς.

Ὁ Δαήμων ἀνήκει στὴν ὁμάδα τῶν ἐπώνυμων, πρὶν ἐμφανιστεῖ ἡ συνήθεια τῆς προσθήκης τοῦ μήνα μαζί μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντα²²⁹. Στὰ κομβιόσημα σφραγίσματα τῆς ὁμάδας παραλείπεται καὶ ἡ πρόθεση ἐπί.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Δαήμονος εἶναι συνήθως κυκλικές, ἀλλὰ καὶ ὀρθογώνιες. Σ' αὐτὲς μερικὲς φορές περιλαμβάνεται ὡς σύμβολο κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ τοῦ ὀνόματος. Οἱ κυκλικὲς εἰκονίζουν ρόδο στὸ κέντρο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπώνυμου περιμετρικὰ σὲ ζώνη ἢ χωρὶς αὐτή. Ἀρκετὰ σφραγίσματα ἔχουν σχῆμα κομβιόσημο (bouton), ἐνῶ μερικὲς φορές εἶναι κυκλικὰ μὲ στάχυ στὸ κέντρο καὶ κεφάλι Ἡλίου στὴν κορυφή, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπώνυμου τοποθετεῖται στὶς δύο πλευρὲς τοῦ συμβόλου.

Ἐνσφραγιστές λαβὲς τοῦ Δαήμονος δὲν ἔχουν βεβαιωθεῖ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου²³⁰. Εἶναι γνωστὲς ὅμως στὴν Ἀθήνα²³¹, στὴ Σάμο²³², στὴ Ρόδο²³³, στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο Θερωμάτων τῆς Ρώμης ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου²³⁴, στὸ Μουσεῖο Ἐρμιτάζ τῆς Ἀγίας

Πετρούπολης²³⁵, στὴ Δῆλο²³⁶, στὸ Πέργαμο²³⁷, στὴν Ἰασό²³⁸, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)²³⁹, στὴ Σαμάρεια²⁴⁰, στὴν Ἱερουσαλήμ²⁴¹ καὶ στὴν Ἀλεξάνδρεια²⁴², στὸ Al-beṣṭi²⁴³, στὴν Κάλλατη²⁴⁴, στὴ Satu Nou τῆς περ. Κωνσταντίας²⁴⁵. Ὁ Pridik μνημονεύει ὀκτὼ συνολικὰ παραδείγματα τοῦ Δαήμονος στὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, χωρὶς ὅμως νὰ κατονομάζονται οἱ περιοχὲς προέλευσής τους²⁴⁶. Τρεῖς ἐνσφραγιστές λαβὲς τοῦ ἐπώνυμου βρέθηκαν στὴν Καβύλη²⁴⁷.

Κατασκευαστές

P2 (85.717), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς καὶ μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ κάθετο τμήμα τῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, κόκκινος (10 R 5/4), μὲ λίγα τρίμματα ψημένου κεραμιδιοῦ καὶ μικρὲς φυσαλίδες. Στὴν καμπὴ τοῦ ὦμου μικρὸ ὀρθογώνιο σφραγίσμα μὲ δυσανάγνωστη ἐπιγραφή σὲ δύο στίχους, μήκ. 0.023 μ., πλάτ. 0.018 μ.

Δα \triangle
μο \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Ὁρθογώνια σφραγίσματα τοῦ Δαμο μὲ τὴν ἐπιγραφή σὲ δύο σειρὲς εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα²⁴⁸ καὶ τὸ Κίτιο²⁴⁹ τῆς Κύπρου, καθὼς καὶ τὴν Παλαιστίνη²⁵⁰.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ II (περ. 240 - περ. 210 π.Χ.)

Ἐπώνυμοι

P3 (87.146), σχ. 9, πίν. 7. Σώζεται μόνο ἡ γωνία τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι

λεπτός, χρώματος άνοιχτού κόκκινου (2.5 YR 6/5), με μικρές φυσαλίδες και υποκίτρινο επίχρισμα στην επιφάνεια. Όρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Ἐπὶ Αἰσχῦ Ἀ
λίνου Ἀ

Προέλευση: από περισυλλογή.

Τὰ γράμματα *E* και *Σ* εἶναι μνηοειδή, ἐνῶ τὸ *Π* φέρει ἰσομήκεις κεραῖες. Τὸ σύνολο τῶν γραμμάτων ἔχει χαραχτεῖ ἄτακτα. Οἱ γωνίες τοῦ σφραγίσματος εἶναι ἀποστρογγυλεμένες, πρᾶγμα πού μαρτυρεῖ ἀνάλογη διαμόρφωση καὶ στὴ σφραγίδα.

Ὁ Αἰσχυλῖνος ἀνήκει στὴν ὁμάδα τῶν ἐπωνύμων Εὐκλέους, Πολυκράτους, Σωχάρου, πιθανότατα καὶ τῶν Φιλοκράτη καὶ Φιλωνίδα τῆς μεταβατικῆς περιόδου, πρὶν ἀπὸ τὴ σταθερὴ χρησιμοποίηση τῶν μνηῶν, καὶ χρονολογεῖται μεταξὺ 240 καὶ 220 π.Χ.²⁵¹

Σφραγίσματα τοῦ Αἰσχυλίνου εἶναι γνωστά ἐκτὸς τῶν ἄλλων θέσεων καὶ στὴ Ρόδο²⁵², σὲ περιοχὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου²⁵³, στὴν Καβύλη²⁵⁴, στὸ Κίτιο²⁵⁵, στὴ Σαμάρεια²⁵⁶, στὴν Gezer²⁵⁷, στὴν Ἱερουσαλήμ²⁵⁸, πιθανῶς στὴ Σκυθόπολη (Beth-Shan)²⁵⁹, στὴν Ἀλεξάνδρεια²⁶⁰, στὴν Καρχηδόνα²⁶¹, στὴ Θάερο τῆς Σαρδηνίας²⁶², ἀλλὰ ἐπίσης ὑπάρχουν στὰ μουσεῖα τῶν Συρακουσῶν²⁶³, στὸ Ἑρμιτάζ τῆς Ἀγίας Πετρούπολης²⁶⁴, τοῦ Bourgas²⁶⁵ καὶ τῶν Θεσμῶν τῆς Ρώμης²⁶⁶.

Ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας ἔχει δημοσιευτεῖ κομβιόσχημο σφράγισμα τοῦ ἐπωνύμου χωρὶς τὴν πρόθεση καὶ ὄνομα μήνα, ὅπως δηλαδὴ συμβαίνει στίς ἐνσφραγιστεὶς λαβὲς με ὀνόματα κατασκευαστῶν²⁶⁷.

P4 (83.322), σχ. 9, πίν. 7. Σῶζονται μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος άνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6), με λίγα ξένα στοιχεῖα. Ἡ ἐπιφάνειά

τοῦ καλύπτεται ἀπὸ υποκίτρινο επίχρισμα, ἐνῶ στὴν περιοχὴ συγκόλλησης τῆς λαβῆς με τὸν λαιμὸ διατηροῦνται ὑπολείμματα κόκκινου χρώματος. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, πλάτ. 0.041 μ., πάχ. 0.035 μ.

Ἐπὶ Ὅνα Ἀ
σάνδρου Ἀ

Προέλευση: ἀνατολικὴ στοά, χώρος 18, πηγάδι.

Ἡ μία κάθετη κεραία τοῦ *Π* εἶναι κοντύτερη. Τὰ *Δ* καὶ *Ο* εἶναι λίγο μικρότερα ἀπὸ τὰ ἄλλα γράμματα. Τὸ *Υ* κολλητὰ στὸ *Ο*. Στὸ πλαίσιο τοῦ βάθους τοῦ σφραγίσματος διακρίνονται ἀποτυπώματα ἀπὸ τὴν ξύλινη σφραγίδα.

Ὁ Ὀνάσανδρος κατατάχτηκε παλιότερα στὴν περίοδο Ι²⁶⁸, στὴν ὁποία ὅμως ἀνήκουν ἐπώνυμοι πρὶν ἀπὸ τὴ συνήθεια καταγραφῆς καὶ τοῦ μήνα. Ἔτσι ἡ ἐπανεξέταση τῶν δεδομένων πού σχετίζονται με τὸν ἐπώνυμο ὀδήγησαν τὴ νεότερη ἔρευνα στὴν τοποθέτηση τοῦ Ὀνασάνδρου, ὅπως καὶ τῶν ἐπωνύμων Εὐκλέους, Ξεναρέτου κ.ἄ., στὴν περίοδο Ια (246-225 π.Χ. περίπου)²⁶⁹. Στὸ ἴδιο συμπέρασμα ὀδηγεῖ καὶ ἡ δημοσίευση ἀμφορέα ἀπὸ τὸν Εὐξείνου Πόντο τοῦ κατασκευαστῆ Ρόδωνος (*Ρόδονος*), πού χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ὀνάσανδρο (*Ὀνάσ/ανδρος*, με μνηοειδὲς *Σ*)²⁷⁰. Πρόσφατα στὸν ἐπώνυμο ἀποδόθηκε ἀπὸ τὸν Böcker ἀποσπασματικὰ σωζόμενη λαβὴ ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, ἡ ὁποία παλιότερα εἶχε συμπληρωθεῖ ἀπὸ τὸν Schuchhardt με τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλεξ]άνδρου ἢ Ἀναξ]άνδρου²⁷¹.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ Ὀνασάνδρου εἶναι ὀρθογώνια ἀλλὰ καὶ κυκλικά, με ἡ χωρὶς τὴν καταγραφή καὶ τοῦ μήνα. Μερικὲς φορές παραλείπεται καὶ ἡ πρόθεση, ἀλλὰ τότε συνήθως τὸ ὄνομα καταγράφεται στὴν ὀνομαστικῇ, πρᾶγμα πού συμβαίνει καὶ με

άλλους πρώιμους έπωνύμους. Στις κυκλικές σφραγίδες χρησιμοποιούνται ως σύμβολα τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου καὶ τὸ ρόδο. Πολλές φορές ἡ ἐπιγραφή τοποθετεῖται σὲ ζώνη ἀπὸ ὁμόκεντρους κύκλους.

Ἡ παλιότερη ἔρευνα κοινοποίησε ἓναν περιορισμένο ἀριθμὸ σφραγισμάτων τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τους σταδιακὰ αὐξάνει. Μεταξὺ τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν μὲ τὸ ὄνομά του περιλαμβάνονται εὐρήματα ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία²⁷², ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο²⁷³ καὶ τὸ μουσεῖο Ἐρμιτὰς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης²⁷⁴.

Ἄλλα σφραγίσματα τοῦ ἐπωνύμου Ὀνασάνδρου ἔχουν γνωστοποιηθεῖ καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῶν Θερωῶν στὴ Ρώμη²⁷⁵, τὴ Ρόδο²⁷⁶, τὴ Δῆλο²⁷⁷, τὴ Θάσο²⁷⁸, τὴ Βύβλο²⁷⁹, τὴ Σαμάρεια²⁸⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια²⁸¹, τὴ Satu Nou (περ. Κωνσταντῆς)²⁸², τὴν Τάναη²⁸³, τὸ Νυμφαῖο²⁸⁴ κ.ά.

Κατασκευαστές

P5 (83.365), σχ. 9, πίν. 7 καὶ 14. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6/5), μὲ ἐπιφανειακά ἰζήματα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.015 μ. Τὸ κάτω μέρος του εἶναι ἀποτμημένο.

Διονυσίου ⇨
Υ[α]κ[ινθίου] ⇨

Προέλευση: ἀνατολικὴ στοά, χῶρος 4, πηγάδι.

Ἡ Grace στὴ δημοσίευση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὴν Ταρσοὺ παρουσιάζει ἓνα σφράγισμα τοῦ Διονυσίου σὲ δύο στίχους καὶ τὸ κατατάσσει στὴν πρώτη περίοδο, πρὶν ἀπὸ τὸ 220 π.Χ.²⁸⁵, σημειώνοντας

τὴν ἀπουσία του ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου. Πράγματι δὲν ὑπάρχει ἴδιο σφράγισμα στὸν ἀποθέτη αὐτόν. Ἡ ὑπαρξὴ ὅμως μιᾶς ἐνσφράγιστης λαβῆς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ καὶ στὸν παραπάνω ἀποθέτη ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ ἓνα σφράγισμα, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου στὴν πρώτη σειρὰ καὶ κηρύκειο στὴ δεύτερη²⁸⁶, ποὺ ὅμως ἀποδίδεται σὲ ἓνα μεταγενέστερο κατασκευαστῆ τῆς περιόδου Π²⁸⁷.

Τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου σὲ δύο σειρὰς ἀπαντᾶται σὲ ἀρκετὰ παραδείγματα, ὅπως σὲ ἐνσφράγιστες λαβὲς στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῶν Θερωῶν στὴ Ρώμη²⁸⁸, στὸ μουσεῖο Ἐρμιτὰς²⁸⁹, στὴ Σαμάρεια²⁹⁰, στὸ Tell Sandannah (Marissa)²⁹¹ καὶ στὴν Ὀδησσό²⁹². Ὁ Διονύσιος ἀναγνωρίζεται ἀκόμα σὲ σφραγίδες ἀπὸ τὴ Μεσημβρία²⁹³, τὴ Βιζώνη²⁹⁴, τὸν Ἰστρο²⁹⁵.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ Διονυσίου ὁ Pridik ἀναφέρει καὶ ἔντεκα δείγματα μόνο ἀπὸ περιοχὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, τρία μὲ κουκουβάγια καὶ κηρύκειο, ἓνα μὲ τὸν μήνα Δάλιο καὶ ἓνα μὲ τὸν μήνα Πάναμο²⁹⁶. Τέσσερα παραδείγματα εἶναι γνωστὰ ἀπὸ παλιότερα καὶ ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας²⁹⁷. Ἐνσφράγιστες λαβὲς ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου εἶναι γνωστὲς καὶ ἀπὸ τὴ Δῆλο²⁹⁸, τὴ Ρόδο²⁹⁹, τὴν Ἀθήνα³⁰⁰, τὴν Ἱερουσαλήμ³⁰¹, τὴν Ἀλεξάνδρεια³⁰² κ.ά.

Τὰ σφραγίσματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ δύο σειρὰς εἶναι πιθανῶς τὰ παλιότερα. Ὁ τύπος αὐτὸς δὲν ἐμφανίζεται ἀκόμα στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου. Ἡ ὑπαρξὴ μάλιστα μόνο μιᾶς λαβῆς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου σὲ μιὰ σειρὰ ἴσως ἐπιβεβαιώνει τὴν παραμονὴ τῆς ἀπὸ παλιότερη ἐποχῆ. Ἡ χρονολόγηση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ Διονυσίου γίνεται σήμερα δυνατὴ καὶ μὲ τὴ σύνδεση τῶν τύπων μὲ σχημα-

τοποποιημένο βότρυ και ιδιόρρυθμα φύλλα με τὸν ἐπώνυμο Εὐφράνορα, πού τοποθετεῖται στὴν περίοδο 240-225 π.Χ.³⁰³

P6 (83.2042), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται μέρος τοῦ ὤμου τῆς λαβῆς, καὶ τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι πολὺ λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/6). Σὲ τμήματά του τὸ θραῦσμα ἔχει βαθὺ σκοῦρο χρῶμα ἀπὸ τὴν ἐπαφή του με φωτιά ἢ ἀπανθρακωμένα ὑλικά. Στὴν περιοχή σύνδεσης τῆς λαβῆς με τὸν λαμὸ διακρίνονται ἴχνη ἀπὸ κόκκινο χρῶμα. Στὸν ὦμο τμήμα κυκλικοῦ κομβιόσημου (bouton) σφραγίσματος, διαμ. 0.014 μ., με ἐπιγραφή στὴν περίμετρό του:

[Ἱεροτ]έλευ[ς]
κομβιόσημος κύκλος

Προέλευση: δρόμος Ν. νότιας στοᾶς, 34-43 μ. Δ. τῆς πύλης.

Ἀναλυτικά γιὰ τὸν Ἱεροτέλη καὶ τὴν τοποθέτηση τοῦ ἐργαστηρίου του στὴ ροδιακὴ Περαία βλ. Empereur-Tuna 1989, 277-299³⁰⁴. Μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἐπωνύμων Ἀγήμενος, Εὐκλῆ, Ἰσιδότου, Καλλικράτη 1, Κλεωνύμου 1, Λυσάνδρου, Νίκωνος, Πανσανία 1, Τιμάρχου, Τιμοκλείδα, Τιμοστράτου καὶ Φιλωνίδα, με τοὺς ὁποίους συνδέεται ὁ Ἱεροτέλης στὶς λαβὲς τῶν ἀμφορέων, καὶ σὲ συνδυασμὸ με ἄλλους σχετιζόμενους κατασκευαστές, ἡ μακρόχρονη δραστηριότητά του τοποθετεῖται μεταξὺ τῶν ἐτῶν περ. 269 καὶ περ. 225 π.Χ. Ἡ χρονολογία αὐτὴ ἔχει προταθεῖ γιὰ τοὺς κομβιόσημους τύπους τοῦ Ἱεροτέλη ἀπὸ τὴ V. Grace ἤδη ἀπὸ τὸ 1974³⁰⁵.

Πρὸς τὸ τέλος τῆς μακροχρόνιας δραστηριότητάς τοῦ Ἱεροτέλη οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς με τοὺς κομβιόσημους τύπους, πού εἶναι τυπικοὶ γιὰ τὸν κατασκευαστὴ αὐτόν³⁰⁶, ἀποκοτῶν συμπληρωματικὲς ὀρθογώνιες σφραγίδες με τὸ ὄνομα τοῦ μήνα,

προφανῶς ἀμέσως μετὰ τὴ συνήθεια καταγραφῆς του. Ἡ προσθήκη αὐτὴ σημαδεύεται ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους Εὐκλῆ, Καλλικράτη 1, Πανσανία 1 καὶ Τιμοκλείδα³⁰⁷.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἱεροτέλη ἀπὸ τὴ ροδιακὴ Περαία, πού ἀποτελέσαν ἀντικείμενο ἐρευνας τελευταῖα ἀπὸ τοὺς Empereur καὶ Tuna, σφραγίσματα τοῦ κατασκευαστῆ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴ Σαμάρεια³⁰⁸, τὸ Tell Keisan³⁰⁹, τὴν Ἱερουσαλήμ³¹⁰, τὴν Ἀζωτο (Ashdod)³¹¹, τὴ Ρόδο³¹², τὴ Σάμο³¹³, τὴ Δῆλο³¹⁴, τὴν Ἐρέτρια³¹⁵, τὴν Κύπρο³¹⁶, τὴν Ἀλεξάνδρεια³¹⁷, τὴν Ταπόσειρη, δυτικὰ τῆς Ἀλεξάνδρειας³¹⁸, τὸ Pietriou NA. Μουντενίας³¹⁹ καὶ ἄλλες περιοχὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου³²⁰ κ.ά.

P7 (86.38), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται πολὺ μικρὸ μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5.5/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.032 μ., πλάτ. 0.014 μ.

[Μ]έντορος
Βαδρομίον

Προέλευση: τετράγωνο Ι/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ Δ εἶναι ἀνάστροφο καὶ τὸ Ο μικρὸ. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ εἶναι γνωστὲς στὴν Ἀθήνα³²¹, στὴ Σαμάρεια³²², στὸ Tell Sandahannah (Marissa)³²³, στὴν Ἱερουσαλήμ³²⁴, στὴ Λίνδο³²⁵, στὸν Εὐξείνου Πόντο³²⁶, στὴ Δῆλο³²⁷, στὴν Τήνο³²⁸ καὶ στὶς Συρακοῦσες³²⁹.

Ἡ μορφή τῶν ἀμφορέων τοῦ κατασκευαστῆ δικαιολογεῖ τὴ χρονολόγησή στὸν 3ο αἰ. Ὁ συσχετισμὸς τῶν λαβῶν του με εὐρήματα ἀποθέτη τῆς ἀγορᾶς τῆς Ἀθήνας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπουσία ἐνσφράγιστων λαβῶν με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας, συνηγοροῦν γιὰ τὴ χρονολόγησή του στὴν περίοδο ΙΙ καὶ ὅχι στὴν ΙΙΙ³³⁰.

P8 (87.243), σχ. 9, πίν. 7. Διατηρείται μόνο ο ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ μικρὲς φυσαλίδες. Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὴν καμπὴ τοῦ ὦμου ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.023 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Μέντο \triangle
ρος Δά \triangle
λιος \triangle

Προέλευση: τομὴ δυτικῆς στοᾶς (τομὴ 100 ἀθηναϊκῶν τετραδράχμων).

Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. σχόλια στὸ προηγούμενο P7. Ὁ μήνας ἀποδίδεται στὴν ὀνομαστική, ὅπως συμβαίνει σπανιότερα.

P9 (82.351), σχ. 9, πίν. 7. Διατηρεῖται μόνο ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6.5/6), μὲ φυσαλίδες καὶ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.028 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Πανσανία \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου N. τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ φέρουν Ρόδιοι κατασκευαστὲς καὶ ἐπώνυμοι ἀπὸ τὸν 3ο ὡς τὰ μέσα περίπου τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.³³¹ Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τους ἀποκαλύφθηκαν σὲ πολλὰς θέσεις καὶ σὲ μεγάλους ἀριθμούς. Ἡ μορφὴ τῶν γραμμάτων καὶ ὁ τύπος τοῦ σφραγίσματος τῶν τριῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας κατατάσσουν τὰ σφραγίσματα αὐτὰ ἢ στὸ τέλος τῆς περιόδου II ἢ στὴν περίοδο III.

Ἐνα ὅμοιο σφράγισμα περιλάμβανε καὶ ὁ ἀποθέτης τοῦ Περγάμου³³². Πολλὰ σφραγίσματα μνημονεύονται στὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀπὸ τὸν Pridik, ἀλλὰ χωρὶς νὰ διαχωρίζονται οἱ ὁμώνυμοι³³³. Ἀκόμα

ὅμοια σφραγίσματα ἔχουν βρεθεῖ σὲ θέσεις τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ἰταλίας³³⁴, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀθήνα³³⁵, τὴ Ρόδο³³⁶, τὸ Ἄργος³³⁷, τὴ Δῆλο³³⁸, τὴ Σάμο³³⁹, τὴν Ὀδησσό³⁴⁰, τὸν Ἰστρο³⁴¹, τὴν Κάλλατη³⁴², τοὺς Τόμους³⁴³, τὴν Albești³⁴⁴ καὶ τὴ Satu Nou τῆς περ. Κωνσταντίας³⁴⁵, τὴν Τάναη³⁴⁶, τὸ Νυμφαῖο³⁴⁷, τὸ Πέργαμο³⁴⁸, τὴν Ταρσό³⁴⁹, τὴ Σαμάρεια³⁵⁰, τὴ Βύβλο³⁵¹, τὴν Beth-Zur³⁵², τὴν Gezer³⁵³, τὴν Ἱερουσαλήμ³⁵⁴, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)³⁵⁵, τὸ Κίτιο³⁵⁶, τὴ Νέα Πάφο³⁵⁷, τὸ Tell Atrib³⁵⁸, τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη³⁵⁹, τὴν Ἀλεξάνδρεια³⁶⁰, τὴν Καρχηδόνα³⁶¹. Ἐνα παράδειγμα ὑπάρχει καὶ στὸ Καθολικὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μιλάνου³⁶².

P10 (83.287), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνεια. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.031 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Πανσανία \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου N. τῆς ἀγορᾶς.

Πὰ τὸν κατασκευαστὴ Πανσανία, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἄλλους συνώνυμους κατασκευαστὲς καὶ ἐπώνυμους βλ. παραπάνω σχόλια στὸ P9.

P11 (87.278), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5). Στὴν περιοχὴ σύνδεσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαμὸ διακρίνονται ἴχνη κόκκινου χρώματος. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.038 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Πανσανία \triangle

Προέλευση: νότια στοᾶ, δυτικὸ ἄκρο.

Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. παραπάνω.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΙΙ (220-180 π.Χ.)

Ἐπώνυμοι

P12 (86.11), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται μέρος τοῦ λαίμου καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (5 YR 6/4), μὲ ἀδύνατο κίτρινο (2.5 Y 7/4) ἐπίχρσιμα, ποὺ καλύπτει τὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο τῆς λαβῆς ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.037 μ., πλάτ. 0.018 μ.

Ἐπὶ Ἀγεμά \rightarrow
 χου \rightarrow
 Δαλίου \rightarrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6 ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ *Ο* εἶναι μικρότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα γράμματα. Ἡ δεξιὰ κάθετη κεραία τοῦ *Π* κοντύ-τερη. Μία ἀπὸ τὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου ἔχει τὴν ἴδια ἐπιγραφή σὲ τρεῖς στίχους καὶ ἴσως ἔγινε μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα³⁶³.

Ὁ ἐπώνυμος εἶναι γνωστός ἀπὸ ὀρθογώνια καὶ κυκλικά σφραγίσματα. Μερικὲς φορὲς τὸ ὄνομα τοῦ μήνα παραλείπεται, ἐνῶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις ὁ ἐπώνυμος χαρακτηρίζεται καὶ μὲ τὸν τίτλο *ιερέυς*. Στὰ ὀρθογώνια σφραγίσματα μερικὲς φορὲς ἐμφανίζεται ὡς σύμβολο τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου³⁶⁴.

Σχετίζεται μὲ τοὺς κατασκευαστὲς Ἀρίστωνα καὶ Δαμοκράτη 1 τῆς περιόδου ΙΙΙ³⁶⁵. Ἔχει προταθεῖ ἡ σύζευξή του καὶ μὲ τὸν κατασκευαστὴ Ἀριστείδα τῆς ἴδιας περιόδου³⁶⁶. Ἔχει προταθεῖ ὁ ταυτισμός του μὲ ἕναν Ἀγέμαχο, ποὺ ἀπαντᾶται σὲ ροδίτικα νομίσματα τοῦ 3ου καὶ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν Ἀγέμαχο Γόργωνος, ἱεροθύτη τῆς Ἀθηνᾶς Λινδίας περὶ τὸ 240 π.Χ. Πρέπει μὲ βεβαιότητα σήμερον νὰ ἀπορριφθεῖ ὁ ταυτισμός τοῦ Blinkenberg μὲ τὸν Ἀγέμαχο Ἀριστοτέλους, ἱερέα τῆς Ἀθηνᾶς τὸ 135 π.Χ.³⁶⁷

Μεγάλος ἀριθμὸς ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ Ἀγεμάχου ἔχουν δημοσιευτεῖ ἀπὸ τὸ Πέργαμο³⁶⁸, τὴ Ρόδο³⁶⁹, τὴν Ἀθήνα³⁷⁰, τὴ Δῆλο³⁷¹ καὶ περιοχὲς τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας³⁷². Πολλὲς λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου βρέθηκαν στὴν περιοχὴ τοῦ βόρειου Εὐξείνου Πόντου καὶ μᾶς εἶναι γνωστὲς ἀπὸ παλιότερες³⁷³ ἀλλὰ καὶ νεότερες ἔρευνες στὴν περιοχὴ, ὅπως στὴν Ὀλβία³⁷⁴, στὸ Μυρμήκιο³⁷⁵, στὴ σκυθικὴ Νεάπολη³⁷⁶, στὸ Παντικάπαιο³⁷⁷, στὴν Τάναη³⁷⁸, ἐνῶ δὲν λείπουν τὰ εὐρήματα καὶ ἀπὸ τὴ Σινώπη³⁷⁹, τὴν Ὀδησσό³⁸⁰, τὴν Καβύλη³⁸¹, τοὺς Τόμους³⁸², τὴν Κάλλατη, τὴ Ν. Δοβρουτσά³⁸³, τὴ Medgidia τῆς περιοχῆς Κωνσταντῆς³⁸⁴, τὴν Independenta (Murighiol)³⁸⁵, τὸν Ἴστρο³⁸⁶, ἀλλὰ καὶ τὴ συλλογὴ Slobozianu³⁸⁷ στὸ Βουκουρέστι. Στὴν Κύπρο σφραγίσματα τοῦ Ἀγεμάχου ἔχουν δημοσιευτεῖ ἀπὸ τὶς ἀνασκαφὲς στὴ Νέα Πάφος³⁸⁸, στὴ Σαλαμίνα³⁸⁹ καὶ στὸ Κίτιο³⁹⁰.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγεμάχου εἶναι γνωστὲς ἀκόμα ἀπὸ τὴ Σελεύκεια³⁹¹, τὴ Βύβλο³⁹², τὴν Ἱερουσαλήμ³⁹³, τὸ Tell Keisan³⁹⁴ καὶ πέντε ἀπὸ τὴ Σαμάρεια³⁹⁵. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου στὴν Ἀφρικὴ ἔχουν γίνεῖ γνωστὲς ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια³⁹⁶ καὶ τὴν περιοχὴ τῆς Κυρήνειας³⁹⁷. Ἐνα σφράγισμα βρίσκεται στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο³⁹⁸ καὶ ἄλλο ἓνα στὴ συλλογὴ Μ. Hombert³⁹⁹.

Ἡ παρουσία ἀμφορέων μὲ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἀγεμάχου στοὺς ἀποθέτες τοῦ Περγάμου καὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς Ὀλβίας χρονολογοῦν τὸν ἐπώνυμο στὴν τρίτη περίοδο, μεταξὺ 220 καὶ 180 π.Χ.⁴⁰⁰

P13 (81.2227), σχ. 9, πίν. 7. Διατηροῦνται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ ἐλάχιστο τμήμα τοῦ λαίμου. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/6). Ἡ ἐπιφάνεια

τοῦ θραύσματος καλύπτεται ἀπὸ ἀδύνατο κίτρινο (2.5 Y 7/4) ἐπίχρισμα. Σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.023 μ.

Ἐπὶ \triangle
Ἀθανοδότου \triangle
Πανάμου \triangle

Προέλευση: περισυλλογὴ ἀπὸ τὸν δρόμο N. τῆς ἀγορᾶς.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Ἀθανοδότου εἶναι εἴτε ὀρθογώνιες εἴτε κυκλικές. Στὶς τελευταῖες μερικὲς φορὲς προστίθεται καὶ ἓνα δευτερεῦον σφράγισμα, συνήθως ἓνα *T* ἢ *Y*, ὅπως συμβαίνει στὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς τῶν Δαμοκράτη καὶ Ἰπποκράτη. Ἡ V. Grace θεωρεῖ τὸν Ἀθανόδοτο τὸν τελευταῖο ἐπώνυμο τοῦ γεμίσματος τῆς μεσαίας στοᾶς καὶ τοποθετεῖ τὸ ἀξίωμά του στὸ ἔτος 183 π.Χ.⁴⁰¹ Μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα εἶναι γνωστὸς καὶ ἓνας κατασκευαστὴς τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.⁴⁰²

Δευτερεύοντα σφραγίσματα *T* καὶ *Y* συνδέουν τὸν ἐπώνυμο αὐτὸν μὲ τοὺς κατασκευαστὲς Δαμοκράτη καὶ Ἰπποκράτη. Ὁ ἴδιος ἐπώνυμος χρονολογεῖ καὶ ἀμφορεῖς τῶν κατασκευαστῶν Ἀγαθοκλῆ ²⁴⁰³, Ἀμύντα μὲ στεφάνι, Ἀντιμάχου μὲ κηρύκειο, Ἀρίστωνα μὲ κηρύκειο, Σαραπίωνα μὲ ἀστερίσκους καὶ Φιλαινίου⁴⁰⁴.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Ἀθανοδότου ἐμφανίζεται σὲ ἀρκετὰ παραδείγματα τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου⁴⁰⁵, καθὼς καὶ ἐκείνου τῆς ἀγορᾶς τῆς Ὀλβίας⁴⁰⁶. Σφραγίσματα τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ ἔχουν βρεθεῖ σὲ διάφορες πόλεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται παλιότερα καὶ νεότερα εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ὀλβία, τὸ Παντικάπαιο, τὴν Τάναη, τὴν τούμπα τοῦ Μιθριδάτη⁴⁰⁷ καὶ τοὺς Τόμους⁴⁰⁸.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου Ἀθανοδότου εἶναι ἀκόμα γνωστὲς ἀπὸ τὴ νότια Γαλλία⁴⁰⁹, τὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία⁴¹⁰,

τὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία⁴¹¹, τὴν Ἀθήνα⁴¹², τὴ Ρόδο⁴¹³, τὴ Δῆλο⁴¹⁴, τὶς Κεγχρεές⁴¹⁵, τὴν Ἀλικαρνασσό⁴¹⁶, τὴ Σαμάρεια⁴¹⁷, τὴν Ταρσό⁴¹⁸, τὴν Ἱερουσαλήμ⁴¹⁹, τὸ Tell Abu Hawam⁴²⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁴²¹, τὴν Ἐρμόπολη⁴²², τὸ Κάιρο⁴²³, τὴν περιοχὴ τῆς Κυρηναϊκῆς⁴²⁴ καὶ τὴν Καρχηδόνα⁴²⁵ στὴ Β. Ἀφρική, τὴ Σαλαμίνα⁴²⁶ καὶ τὴ Νέα Πάφο στὴν Κύπρο⁴²⁷. Στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας ὑπάρχει ἀκέραιος ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Ἀμύντα, μὲ σύμβολο στεφάνι (τὸ ἐργαστήριο δραστηριοποιεῖται μεταξὺ 191 καὶ 176 π.Χ.), ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀθανόδοτο, τὸ ἀξίωμα τοῦ ὁποίου τοποθετεῖται στὸ ἔτος 183 π.Χ.⁴²⁸ Μία σφραγίδα κυκλικὴ μὲ ρόδο βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας⁴²⁹, μία στὴ συλλογὴ Slobozianu στὴ Ρουμανία⁴³⁰ καὶ μία στὸ Βασιλικὸ Μουσεῖο τοῦ Ὀντάριο στὸ Τορόντο⁴³¹.

P14 (85.709), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ λαδὶ ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνειά του. Ὁρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.042 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Ἐπὶ Ἀθανοδό \triangle
του \triangle
Ἀγριανίου \triangle

Προέλευση: βόρεια στοά, χῶρος 9.

Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. ἀμέσως παραπάνω.

P15 (86.416), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ μέρος ἀπὸ τὸν λαιμό. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.037 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Ἐπὶ \triangle
Αἰνήτορος \triangle
Ἰακιντίου \triangle

Προέλευση: χώρος στάθμευσης, τάφος 74, γέμισμα.

Στὸ ὄνομα τοῦ μήνα ὑπάρχει *T* ἀντὶ *Θ*, πράγμα πὺν συμβαίνει καὶ σὲ ἄλλα παραδείγματα, ἐνῶ σὲ μερικὰ ἐμφανίζεται καὶ ὁ τίτλος του. Ἐνσφράγιστες λαβές του βρέθηκαν στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου⁴³², ἀλλὰ καὶ στὸν ἀποθέτη τῆς ἀγορᾶς τῆς Ὀλβίας⁴³³. Σὲ ἀμφορέα πὺν βρέθηκε στὴ Monte Judica ὁ ἐπώνυμος Αἰνῆτωρ χρονολογεῖ ἀμφορέα τοῦ Ἀριστάρχου⁴³⁴, ἐνῶ ἄλλοι τρεῖς ἀμφορεῖς τῶν κατασκευαστῶν Ἀγαθοκλῆ, Φιλαινίου καὶ Δαμοκράτη ἀπὸ τὸν τύμβο Α στὸ Sarighiol τῆς περιοχῆς Tulcea χρονολογούνται ἀπὸ τὸν ἴδιο ἐπώνυμο, τὸ ἀξίωμα τοῦ ὁποῖου ἀπὸ τὴ Lungu τοποθετεῖται στὸ 194 π.Χ.⁴³⁵, ἐνῶ ἡ V. Grace τὸ χρονολογεῖ λίγο χαμηλότερα, στὸ 190 π.Χ.⁴³⁶

Πολλές ἄλλες ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ προέρχονται ἀπὸ παλιότερες καὶ νεότερες ἀνασκαφές στὴν περιοχή τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁴³⁷ καὶ τὴν Καβύλη⁴³⁸. Ἐνσφράγιστες λαβές του εἶναι δημοσιευμένες καὶ ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία⁴³⁹, τὴν Καρχηδόνα⁴⁴⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁴⁴¹, τὴν Ἀθήνα⁴⁴², τὴ Δῆλο⁴⁴³, τὴ Ρόδο⁴⁴⁴, τὴν Κύπρο⁴⁴⁵, τὴ Σαμάρεια⁴⁴⁶, τὴν Gezer⁴⁴⁷, τὴν Ἱερουσαλὴμ⁴⁴⁸ καὶ τὴν Araq el-Emir τῆς Ἀραβίας⁴⁴⁹. Ἀκόμα σφραγίσματα τοῦ Αἰνῆτορος ὑπάρχουν στὶς συλλογές τῶν μουσείων Ἑρμιτὰς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης⁴⁵⁰, τῶν Θεσμῶν στὴ Ρώμη⁴⁵¹ καὶ τοῦ Καίρου⁴⁵².

P16 (82.205), σχ. 9, πίν. 7. Διατηροῦνται ὁ ὅμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαίμου. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/5), μὲ ἐπιφανειακὰ ἰζήματα. Στὸν ὅμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., σ. πλάτ. 0.021 μ.

[Ἐπὶ Ἀρισ]τεῖ ▷

δα ▷

Ἰακινθίου ▷

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη.

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστοὶ τρεῖς ἐπώνυμοι ἀπὸ τὴ Ρόδο. Ὁ πρῶτος ἀνήκει στὴν περίοδο I ἢ II καὶ χρονολογεῖται στὸν 3ο αἰ. μὲ βάση τὸ σχῆμα καὶ τὸ χεῖλος τοῦ ἀμφορέα⁴⁵³. Μία ἐνσφράγιση λαβὴ τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ ἀναγνωρίζεται καὶ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου⁴⁵⁴.

Ὁ Ἀριστείδας 2 τοποθετεῖται μετὰ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν ἀθηναϊκὴ ἀγορά, μετὰ τὸ 183 π.Χ., ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἐνσφράγιστες λαβές μὲ τὸ ὄνομά του. Ἐπειδὴ ὅμως σφραγίσματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ περιλαμβάνονται στὰ εὐρήματα τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, τὸ ἀξίωμά του θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθεῖ πρὶν ἀπὸ τὸ σφράγισμα τοῦ τελευταίου, γύρω στὸ 176 π.Χ. καὶ μετὰ τὸ 182 π.Χ. Ὁ τρίτος ὁμώνυμος τοποθετεῖται στὸ β' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. ἢ στὴν καμπὴ τοῦ 1ου αἰ.

Ὁ ἐπώνυμος Ἀριστείδας ἀναγνωρίστηκε σὲ ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν περαία τῆς Ρόδου καὶ χρονολογήθηκε περὶ τὸ 200 π.Χ., ἀλλὰ νεότερες ἐρευνες τοῦ Böcker κατέβασαν τὴ χρονολογία τοῦ μνημείου, ἔτσι ὁ ἐπώνυμος πὺν ἀναφέρεται στὴν ἐπιγραφή αὐτὴ ταυτίστηκε μὲ τὸν τρίτο ὁμώνυμο⁴⁵⁵.

Τὸ σφράγισμα τῆς Πέλλας ἀνήκει στὸν Ἀριστείδα 2ο. Τὰ σφραγίσματα τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ εἶναι συνήθως ὀρθογώνια. Πολὺ συχνὰ περιλαμβάνουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα. Στὰ σύμβολα ἀνήκουν τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου καὶ τὸ ρόδο στὰ κυκλικά, ἀλλὰ σπάνια τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου καὶ τὸ ἄστρο περιλαμβάνονται στὰ ὀρθογώνια, ἐνῶ μερικὲς φορὲς ἀναγράφεται καὶ ὁ τίτλος του. Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ συμπίπτει μὲ τὴ δραστηριότητα τῶν ἐρ-

γαστηρίων τοῦ Νανίου⁴⁵⁶ καὶ τοῦ Μενεκρά-
τη 2⁴⁵⁷.

Σφραγίσματα τοῦ ἐπωνύμου Ἀριστείδα
εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὸ Πέργαμο⁴⁵⁸, τὴν Καρ-
χηδόνα⁴⁵⁹, τὴν Τουλούζη⁴⁶⁰, τὴ Σικελία καὶ
τὴν Ἰταλία⁴⁶¹, παλιότερα εὐρήματα περιο-
χῶν τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁴⁶², ἀλλὰ καὶ νεό-
τερα ἀπὸ τὴν Ὀλβία⁴⁶³, τὴ Φαναγόρεια⁴⁶⁴,
τὴν Τάναη⁴⁶⁵, τὸ Μυρμήκιο⁴⁶⁶, τὸ Νυμ-
φαῖο⁴⁶⁷, τὸν Ἰστρο⁴⁶⁸, τὴν Cascioarele⁴⁶⁹, τὴν
Cetățeni⁴⁷⁰, τὴν Κάλλατη⁴⁷¹, τὴ Stoienești-
Cetatea⁴⁷². Ἀκόμα ἀπὸ τὰ μουσεῖα Ἑρμιτὰς
τῆς Ἀγίας Πετρούπολης⁴⁷³, τῆς Βαρσο-
βίας⁴⁷⁴ καὶ τῶν Θερωῶν στὴ Ρώμη⁴⁷⁵, ἀλλὰ
καὶ τὴν Ἀθήνα⁴⁷⁶, τὴ Ρόδο⁴⁷⁷, τὴ Δῆλο⁴⁷⁸, τὴν
Τήνο⁴⁷⁹, τὴν Gezer⁴⁸⁰, τὴν Beth-Zur⁴⁸¹, τὴν
Ἱερουσαλήμ⁴⁸², τὴ Σαμάρεια⁴⁸³, τὴ Σκυθόπο-
λη⁴⁸⁴, τὴ Βύβλο⁴⁸⁵, τὸ Κίτιο⁴⁸⁶, τὴν Ἀλεξάν-
δρεια⁴⁸⁷ καὶ τὸ Μιλάνο⁴⁸⁸.

P17 (82.354), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται ὁ ὦμος
καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λε-
πτός, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5
YR 6.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα. Στὸν
ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, σ. διαμ. 0.025, μὲ
ρόδο στὸ κέντρο, γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο, σὲ ζώ-
νῃ, δυσανάγνωστη ἐπιγραφή.

[Ἐπὶ] Ἀριστείδα
ρόδο

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς.

Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. παραπάνω P16.

P18 (87.280), σχ. 9, πίν. 7. Σώζονται ὁ ὦμος
τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χεί-
λους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος ἀνοι-
χτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5). Στὴν περιοχὴ
τῆς ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαμὸ ἔχνη
κόκκινου χρώματος. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο
σφράγισμα, σ. μήκ. 0.049 μ., σ. πλάτ. 0.019 μ.,
οἱ γωνίες τοῦ ὁποῖου δὲν ἔχουν ἀποτυπω-
θεῖ.

[Ἐ]πὶ Ἀρισ
τείδα
Δαλίον

Προέλευση: ΝΔ. γωνία ἀγορᾶς, ἀρχεῖο, χῶ-
ρος 4.

Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. παραπάνω P16.

P19 (80.314), σχ. 9, πίν. 8. Διατηρεῖται μόνο
ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός,
χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6),
μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα στὴν ἐπιφάνειά
του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ.
0.037 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπὶ Ἀρισ
τοδάμου
Πανάμου

Προέλευση: δρόμος Ἀ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ σφράγισμα τῆς λαβῆς αὐτῆς ἔχει πρό-
σφατα ἀπεικονιστεῖ στὸ Ἀκαμάτης 1989, 89
εἰκ. 15.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ φέρουν δύο ἐπώνυμοι
ἀπὸ τὴ Ρόδο. Ὁ Ἀριστόδαμος 1 ἀνήκει στὴν
περίοδο Ι καὶ διακρίνεται ἀπὸ τὴ μορφή τῆς
λαβῆς καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἀμφορέα⁴⁸⁹. Τὸ
σφράγισμα ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας ἀνή-
κει στὸν Ἀριστόδαμο 2. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπω-
νύμου αὐτοῦ καταγράφεται καὶ χωρὶς τὸ
ὄνομα τοῦ μήνα. Τὰ σφραγίσματα τοῦ Ἀρι-
στοδάμου 2 εἶναι κυκλικά καὶ ὀρθογώνια.
Στὰ σύμβολα περιλαμβάνονται τὸ ρόδο στὰ
κυκλικά καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου στὰ ὀρθο-
γώνια. Μερικὲς φορές ἐμφανίζεται στὴν ἐπι-
γραφή καὶ ὁ τίτλος, *ἱερεὺς*.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου αὐ-
τοῦ ἔχουν βρεθεῖ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγά-
μου καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας, ἀλλὰ δὲν
ὑπάρχουν στὸ γέμισμα τῆς μεσαιᾶς στοᾶς
τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς. Κατὰ συνέπεια τὸ
ἄξιμά του πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ μεταξὺ
183 καὶ 176 π.Χ., στὴν περίοδο IIIc. Συγκα-

ταλέγεται μεταξύ τῶν ἑπτὰ ἐπωνύμων πού ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς Ἀγορᾶς ἀλλὰ ἐμφανίζονται στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου. Ὁ Ἀριστόδαμος 2 μάλιστα ἀντιπροσωπεύεται στὸν ἀποθέτη μὲ 24 παραδείγματα⁴⁹⁰.

Ἀμφορεῖς τοῦ Ἀριστοδάμου 2 μὲ τοὺς κατασκευαστὲς Θίασο⁴⁹¹, Ἰάσονα⁴⁹², Ἴππαρχο, Ἴπποκράτη, Φιλαίνιο καὶ τῆς κατασκευάστριας Καλλιοῦς προέρχονται ἀπὸ τὴν Oristano στὴ Σαρδηνία⁴⁹³, τὴ Σαμάρεια⁴⁹⁴, τὴ Σκυθόπολη⁴⁹⁵, τὴν Gezer⁴⁹⁶, τὴν Ἱερουσαλήμ⁴⁹⁷, τὴν Τάναη⁴⁹⁸ καὶ τὸ Μουσείο τῆς Λευκωσίας ἀντίστοιχα⁴⁹⁹. Ἐνας ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Οἰα τοῦ κατασκευαστῆ Νανίου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρισ[τεῖ]δα/Πανά[μου]. Ὅμως ἡ συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος ἀντὶ τοῦ Ἀριστείδα 2 μὲ αὐτὸ τοῦ Ἀριστοδάμου 2 δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλειστεῖ⁵⁰⁰.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω θέσεις ἔχουν βρεθεῖ ἀρκετὲς στὸ γέμισμα τοῦ Περγάμου⁵⁰¹. Ἀκόμα εἶναι γνωστὲς ἀπὸ θέσεις τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας⁵⁰², παλιότερα ἀποκτήματα ἀπὸ περιοχὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁵⁰³, ἀλλὰ καὶ νεότερες ἔρευνες στὴν ἴδια περιοχὴ, ὅπως στὴν Ὀλβία⁵⁰⁴, στὸ Παντικᾶπαιο⁵⁰⁵, στὴν Τάναη⁵⁰⁶, στὸ Νυμφαῖο⁵⁰⁷, στοὺς Τόμους⁵⁰⁸, στὴν Κάλλατη⁵⁰⁹, στὴ Lunca Ciurea⁵¹⁰, στὴ θέση Vadu Vacilor τοῦ Δούναβη⁵¹¹ καὶ στὴ Spantov⁵¹². Ἀκόμα ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστοδάμου προέρχονται ἀπὸ τὴ Ρόδο⁵¹³, τὴν Ἀθήνα⁵¹⁴, τὴ Δῆλο⁵¹⁵, τὴ Σαμάρεια⁵¹⁶, τὴν Beth-Zur⁵¹⁷, τὸ Tell Abu Hawam⁵¹⁸, τὴ Βύβλο⁵¹⁹, τὴν Ταρσό⁵²⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁵²¹, τὴν Καρχηδόνα⁵²². Βρίσκονται καὶ στὸ μουσεῖο Ἑρμιτάζ τῆς Ἀγίας Πετρούπολης ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁵²³, ἀπὸ τὴ Ρόδο⁵²⁴ στὸ Μουσεῖο τῶν Θερμῶν στὴ Ρώμη καὶ τὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας⁵²⁵.

P20 (87.242), σχ. 9, πίν. 8. Σώζονται ὁ ὦμος μὲ τὴ γωνία τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς μὲ μικρὲς φυσαλίδες, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 6/4). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.038 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπὶ Δαμο ⇨
κλεῦς ⇨
Θεσμοφορίου ⇨

Προέλευση: δυτικὴ στοά, τομὴ 100 ἀθηναϊκῶν τετραδράχμων.

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἡ Grace διακρίνει δύο ἐπωνύμους. Ὁ Δαμοκλῆς 1 τοποθετεῖται στὴν πρώτη περίοδο⁵²⁶. Ἡ σφραγίδα τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας ἀνήκει στὸν Δαμοκλῆ 2. Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικὲς μὲ ρόδο στὸ κέντρο. Οἱ ὀρθογώνιες σὲ σπάνιες περιπτώσεις φέρουν σύμβολο, προτομὴ Ἡλίου ἀριστερά. Ἡ καταγραφή τοῦ μήνα δὲν εἶναι ἀπαραίτητη. Σὲ μερικὲς περιπτώσεις δηλώνεται καὶ ὁ τίτλος τοῦ ἐπωνύμου.

Ὁ Δαμοκλῆς 2 συνδυάζεται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Μαρσούα σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Κύπρο⁵²⁷. Μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα εἶναι γνωστὸς καὶ ἓνας κατασκευαστής, πού συνδέεται μὲ τὸν ἐπώνυμο Ἀρχιλαΐδα καὶ χρονολογεῖται στὴν περίοδο III⁵²⁸.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Δαμοκλῆ βρέθηκαν στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν ἀθηναϊκὴ ἀγορά⁵²⁹, στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου⁵³⁰ καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας⁵³¹. Ἀκόμα σφραγίσματά του βρέθηκαν στὴν Κύπρο⁵³², στὴν Καρχηδόνα⁵³³, στὴ Σικελία καὶ στὴν Ἰταλία⁵³⁴, σὲ περιοχὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου παλιότερα⁵³⁵, ἀλλὰ καὶ σὲ νεότερες ἔρευνες στὴ σκυθικὴ Νεάπολη⁵³⁶, στὸν Ἰστρο⁵³⁷, στὴν Κάλλατη⁵³⁸, στὴν Independenta (Murighiol) τῆς περιοχῆς Tulcea⁵³⁹ καὶ στὴ Σινώη⁵⁴⁰. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἴδιου

ἐπωνύμου βρέθηκαν επίσης στην Ἀθήνα⁵⁴¹, στη Ρόδο⁵⁴², στη Δήλο⁵⁴³, στη Σαλαμίνα⁵⁴⁴, στους Σόλους⁵⁴⁵ καὶ στη Νέα Πάφο⁵⁴⁶ τῆς Κύπρου, στη Σαμάρεια⁵⁴⁷, στη Βύβλο⁵⁴⁸, στην Gezer⁵⁴⁹, στην Ἱερουσαλήμ⁵⁵⁰, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)⁵⁵¹, στην Ἀλεξάνδρεια⁵⁵², στην Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη⁵⁵³, στὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου⁵⁵⁴ καὶ στην Κυρηναϊκή⁵⁵⁵. Τέλος, ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Δαμοκλῆ εἶναι ἀπὸ παλιότερα γνωστὲς στὰ μουσεῖα Ἑρμιτᾶς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης⁵⁵⁶ καὶ τῶν Θερμῶν στὴ Ρώμη ἀπὸ τὴ Ρόδο⁵⁵⁷.

P21 (82.73), σχ. 9, πίν. 8. Σώζονται τὸ πάνω μέρος τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5) μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.036 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Ἐπ' ἱερέως \triangleleft
Κλευκ[ρ]άτου \triangleleft
Πανάμου \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 125-126 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Κλευκράτη εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικές. Στὴν πρώτη κατηγορία σπάνια χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολο, ἀριστερά, κεφάλι Ἡλίου, ἐνῶ στὴ δεύτερη τὸ κέντρο καταλαμβάνει ῥόδο. Σὲ λίγες περιπτώσεις καταγράφεται καὶ ὁ τίτλος τοῦ ἐπωνύμου.

Ὁ Κλευκράτης, ὅπως καὶ οἱ Καλλικρατίδας 2 καὶ Σύμμαχος, εἶναι ἀπὸ τὰ τελευταῖα ὀνόματα στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀγορᾶς τῆς Ἀθήνας. Μερικὲς ἐνσφράγιστες λαβές τῶν τριῶν αὐτῶν ἐπωνύμων συνδέονται μὲ δευτερεῦον σφράγισμα, ἓνα μικρὸ ῥόδο, μὲ τὸν κατασκευαστὴ Δαμοκράτη καὶ ἐντοπίζονται τόσο στὸν ἀπο-

θέτη τοῦ Περγάμου ὅσο καὶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν Ἀθήνα⁵⁵⁸. Ἡ Grace τοποθετεῖ τὸν ἐπώνυμο μεταξὺ 188 καὶ 186 π.Χ.⁵⁵⁹, ἐνῶ παλιότερα τὸ ἀξίωμα του εἶχε προσδιοριστεῖ ἀκριβέστερα στὸ 183 π.Χ.⁵⁶⁰ Ἐνα σφράγισμα ἀπὸ τὴν Τάναη πιθανῶς εἶναι ἴδιο μὲ αὐτὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας⁵⁶¹.

Σφραγίσματα τοῦ ἐπωνύμου εἶναι γνωστὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἀποθέτη στὸ Πέργαμο⁵⁶², ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας⁵⁶³, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία⁵⁶⁴. Ἀκόμα βρίσκονται στὸ μουσεῖο Ἑρμιτᾶς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης, προερχόμενα ἀπὸ περιοχὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁵⁶⁵, στὴ συλλογὴ Ulise Berar στὸ Βουκουρέστι⁵⁶⁶ καὶ στὸ Μουσεῖο τῶν Θερμῶν στὴ Ρώμη, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου στὴ Ρόδο⁵⁶⁷.

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ ἴδιου ἐπωνύμου εἶναι γνωστὲς καὶ ἀπὸ ἀλλοῦ, τὴ Ρόδο⁵⁶⁸, τὴ Δήλο⁵⁶⁹, τὴν Πνύκα⁵⁷⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁵⁷¹, τὴν Ὀδησσό⁵⁷², τὸ Κίτιο⁵⁷³, τὴ Σαμάρεια⁵⁷⁴, τὴν Ἱερουσαλήμ⁵⁷⁵, τὴν Geser⁵⁷⁶ καὶ τὸ Tell Keisan⁵⁷⁷.

P22 (82.5), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται μέρος τοῦ λαμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 7/6). Ὁρθογώνιο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς, μήκ. 0.038 μ., πλάτ. 0.017 μ.

[Ἐπ]ὶ Νικασαγόρα \triangleleft
[Σμ]ινθίου \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ νότιου στυλοβάτη, 35-40 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστοὶ τρεῖς ἐπώνυμοι ἀπὸ τὴ Ρόδο. Ὁ πρῶτος ἀναγνωρίστηκε πρόσφατα ἀπὸ τὸν Finkielsztejn καὶ ὀνομάστηκε Νικασαγόρας πρεσβύτερος, γιὰ νὰ παραμείνει ἡ παλιότερη διάκριση τῶν Νικασαγόρα 1 καὶ 2. Στὸν παλιότερο ἐπώνυμο ἀποδόθηκε μία ἐνσφράγιση λαβῆ

του Μουσείου Gréco-Romain και το άξιωμα του χρονολογήθηκε κοντά σ' αυτό του Φιλωνίδα περί το 240 π.Χ.⁵⁷⁸ Η V. Grace τοποθέτησε το άξιωμα του Νικασαγόρα 1 στο έτος 185 π.Χ., ενώ ο δεύτερος όμώνυμος, Νικασαγόρας 2, κατατάσσεται στην πέμπτη περίοδο και το άξιμά του χρονολογείται επιγραφικά λίγο μετά το 123 π.Χ.⁵⁷⁹ ή από άλλους περί το 130 π.Χ.⁵⁸⁰ Ο Νικασαγόρας 1 χρονολογεί άμφορείς των κατασκευαστών Άγησίππου⁵⁸¹, Άμύντα⁵⁸², Άριστοκλή⁵⁸³, Δαμοκράτη⁵⁸⁴, Ηρακλείτου⁵⁸⁵ και Ίπποκράτη⁵⁸⁶, με τους όποιους και συνδύζεται⁵⁸⁷.

Σφραγίσματα του Νικασαγόρα 1 έχουν βρεθεί στο γέμισμα της μεσαίας στοάς στην άθιναϊκή άγορά (όκτώ)⁵⁸⁸, στην άγορά της Όλβίας (δεκατρία)⁵⁸⁹ και στον άποθέτη του Περγάμου (έννέα)⁵⁹⁰. Από τη Δήλο είναι γνωστά τουλάχιστον δέκα παραδείγματα⁵⁹¹. Πολλές ένσφραγιστες λαβές με το όνομα του έπωνύμου βρέθηκαν στην περιοχή του Εύξεινου Πόντου, αλλά στίς παλιότερες δημοσιεύσεις δέν γίνεται διαχωρισμός των όμωνύμων⁵⁹². Το ίδιο συμβαίνει και σέ πολλές άλλες παρουσιάσεις του ύλικού. Π' αυτό και ή διάκριση των δύο όμωνύμων από τά δημοσιευμένα παραδείγματα, ιδιαίτερα όπου δέν υπάρχουν καλές φωτογραφίες, είναι πολύ δύσκολη.

Άκόμα άρκετές σφραγίδες με το όνομα του Νικασαγόρα βρέθηκαν στην Ίταλία και στη Σικελία⁵⁹³, στη θέση Vadu Vacilor του Δούναβη⁵⁹⁴, στην Τάναη⁵⁹⁵, στο Παντικάπαιο⁵⁹⁶, στη σκυθική Νεάπολη⁵⁹⁷, στη Ρόδο⁵⁹⁸, στην Άλικαρνασσό⁵⁹⁹, στη Βύβλο⁶⁰⁰, στην Ίερουσαλήμ⁶⁰¹, στη Σαμάρεια⁶⁰² και στην Άττική⁶⁰³.

P23 (87.245), σχ. 10, πίν. 8. Σώζεται μόνο ό ώμος της λαβής. Ο πηλός είναι λεπτός, σκληρός, χρώματος άνοιχτού κόκκινου (10

R 6/6), με λίγη άμμο. Η έπιφάνειά του καλύπτεται από ύποκίτρινο έπίχρισμα, ένώ στην περιοχή ένωσης της λαβής με τον λαμό διακρίνονται ίχνη από κόκκινο χρώμα. Στόν ώμο όρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.035 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Έπι Ξενοφάνευσ Δ

Πάναμος Δ

Προέλευση: γέμισμα δρόμου N. της νότιας στοάς, 17 μ. Ά. της πύλης.

Με το όνομα αυτό είναι γνωστοί δύο έπωνυμοί από τη Ρόδο. Ο πρώτος της περιόδου II και ό δεύτερος της περιόδου III⁶⁰⁴.

Ο έπωνυμος του σφραγίσματος της άγοράς της Πέλλας είναι ό δεύτερος. Από την έρευνα ταυτίστηκε με τον Ξενοφάνη [του Ίέρω]νος, ιερέα του Άλίου, πού άναφέρεται σέ επιγραφή της Καμίρου και χρονολογείται περί το 189 π.Χ.⁶⁰⁵ Ο Finkielsztejn τοποθετεί το άξιωμα του έπωνύμου περί το 202-199 π.Χ.⁶⁰⁶, ένώ ό Agiel λίγο νωρίτερα, περί το 200 π.Χ.⁶⁰⁷ Μερικές φορές το όνομα συνοδεύεται από το πατρώνυμο: Ξενοφάνης Ίέρωνος⁶⁰⁸.

Ένσφραγιστες λαβές με το όνομα του έπωνύμου Ξενοφάνη είναι γνωστές από τον άποθέτη του Περγάμου (8) και τη μεσαία στοά της Άθήνας⁶⁰⁹. Είναι σύγχρονος του Πρατοφάνη και του Κρατίδα⁶¹⁰. Σέ άμφορείς του άποθέτη της Villanova ό Ξενοφάνης συνδέεται με τον κατασκευαστή Δίσκο 2⁶¹¹ και σέ άποσπασματικά σωζόμενο άμφορέα από την Όλβία συσχετίζεται με τον κατασκευαστή Σωκράτη⁶¹².

Η τοποθέτηση του άξιώματος του Ξενοφάνη στην περίοδο III ένισχύεται και από τη σύνδεσή του με κατασκευαστές της περιόδου αυτής, όπως του Σωκράτη, πού ή δραστηριότητά του χρονολογείται από τους έπωνύμους Ίέρωνα 1, Σώδαμο, Σώστρατο 2, και του Φιλαινίου, πού συνδυάζεται με τους

ἐπωνύμους Ἀγέστρατο 2, Πρατοφάνη, Φιλόδαμο⁶¹³.

Στὰ σύμβολα τοῦ Ξενοφάνη περιλαμβάνονται τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου καὶ τὸ ἄστρο ἀριστερὰ τῆς ἐπιγραφῆς.

Σφραγίσματα τοῦ Ξενοφάνη εἶναι γνωστά ἀπὸ τὸ Πέργαμο⁶¹⁴, τὴν Ἀθήνα⁶¹⁵, τὶς Κεγχρεές⁶¹⁶, τὸ Νεκρομαντεῖο τοῦ Ἀχέροντα⁶¹⁷, τὴ Ρόδο⁶¹⁸, τὴ Δῆλο⁶¹⁹, τὴ Νέα Πάφο⁶²⁰, τὸ Κίτιο⁶²¹, τὴ Σαμάρεια⁶²², τὴ Βύβλο⁶²³, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)⁶²⁴, τὸ Tell Keisan⁶²⁵, τὸ Tell Abu Hawam⁶²⁶, τὴν Ταρσό⁶²⁷, τὴν Gezer⁶²⁸, τὴν Ἱερουσαλήμ⁶²⁹, τὴν Ἀζωτο (Ashdod)⁶³⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁶³¹, τὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου⁶³², τὴν Καρχηδόνα⁶³³, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία⁶³⁴, τὴ Μασσαλία⁶³⁵, τὸν Εὐξείνιο Πόντο⁶³⁶, τὸν Ἰστρο⁶³⁷, τὴν Ὀδησσό⁶³⁸, τὴ Stoienești-Cetățeni⁶³⁹, τὴν Topolog⁶⁴⁰, τὸ Τύρνοβο⁶⁴¹, τὴν Cetățeni⁶⁴² καὶ τὴν Τάναη⁶⁴³.

P24 (82.825), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, καλύπτεται μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα καὶ ἔχει στὴν ἐπιφάνειά του ἰζήματα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.039 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Ἐπὶ Ξενοφῶντος
ντος
Πανάμου

Προέλευση: Ρεῖθρο τῆς ΒΑ. γωνίας τοῦ στυλοβάτη τῆς ἀγορᾶς.

Ἐνσφραγιστες λαβές τοῦ ἐπωνύμου Ξενοφώντος περιλαμβάνονται στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας, ἀλλὰ εἶναι ἄγνωστες στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀγορᾶς στὴν Ἀθήνα. Ἐπομένως θὰ πρέπει τὸ ἀξίωμά του νὰ τοποθετηθεῖ πρὶν ἀπὸ τὸ κλείσιμο τοῦ πρώτου, ἀλλὰ μετὰ τὸ σφράγισμα τοῦ γεμίματος τῆς στοᾶς, δηλαδὴ μεταξὺ τῶν ἐτῶν περ.

183 καὶ περ. 176 π.Χ. (περίοδος IIIc)⁶⁴⁴.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ Ξενοφώντος εἶναι ὀρθογώνια, ἀλλὰ καὶ κυκλικά μὲ ρόδο στὸ κέντρο ἢ σὲ σπάνιες περιπτώσεις μὲ σύμβολο κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ τῆς ἐπιγραφῆς. Σπανιότερα στὴ ρίζα τῆς λαβῆς ὑπάρχει δευτερεῦον σφράγισμα⁶⁴⁵. Ἀρκετὲς φορὲς τὸ ὄνομα συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὸν τίτλο *ἱερέως*.

Σφραγίσματα τοῦ Ξενοφώντος εἶναι γνωστά ἀπὸ τὸ Πέργαμο⁶⁴⁶, ἀπὸ τὴν Κύπρο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀμύντα⁶⁴⁷, τὸ Ἐμπορεῖο τῆς Ἰβηρικῆς⁶⁴⁸, τὴν Καρχηδόνα⁶⁴⁹, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία⁶⁵⁰, παλιότερα εὐρήματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁶⁵¹, ἀλλὰ καὶ τὸ Παντικάπαιο⁶⁵², τὸ Νυμφαῖο⁶⁵³, τὴν Τάναη⁶⁵⁴, τὴν Ὀλβία⁶⁵⁵, τὸν Ἰστρο⁶⁵⁶, τὴν Ciurea⁶⁵⁷, τὴν Κάλλατη⁶⁵⁸, τὴν Ὀδησσό⁶⁵⁹ καὶ τὸ Isar-Marvinci⁶⁶⁰.

Ἀρκετὰ παραδείγματα προέρχονται ἀπὸ τὴ Ρόδο⁶⁶¹, ἀλλὰ καὶ τὴ Δῆλο⁶⁶², τὴν Ἰασό⁶⁶³, τὰ Λάβρανδα⁶⁶⁴, τὴ Βύβλο⁶⁶⁵, τὴ Σαμάρεια⁶⁶⁶, τὴν Ἱερουσαλήμ⁶⁶⁷, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)⁶⁶⁸, τὸ Tell Keisan⁶⁶⁹, τὴ Νέα Πάφο⁶⁷⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁶⁷¹, τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη⁶⁷²· ὑπάρχουν, ἐπίσης στὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου⁶⁷³ καὶ στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου⁶⁷⁴.

P25 (86.35), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται μέρος τοῦ λαμοῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 5/5). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ καφετὶ κίτρινο ἐπίχρισμα (10 YR 6.5/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.028 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Ἐπ' ἱερέως
Ξενοφῶντος
Βαδρουμίου

Προέλευση: τετράγωνο I/6 ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. παραπάνω τὰ ἐκτενὴ σχόλια στὸ P24.

Κατασκευαστές

P26 (83.215), σχ. 10, πίν. 8. Διατηρεῖται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, μὲ πολὺ μικρὲς φυσαλίδες, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6). Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα. Ἰχνη κόκκινου χρώματος διακρίνονται στὴν ἄκρη τῆς λαβῆς. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.036 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Ἀγαθοκλεῦς ⇨

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς νότιας στοᾶς.

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστοὶ δύο κατασκευαστές. Ὁ δεῦτερος, στὸν ὁποῖο ἀνήκει καὶ ἡ ἐνσφράγιση λαβῆ τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας, ἀνήκει στὸν Ἀγαθοκλῆ 2 τῆς περιόδου ΙΙΙ. Ἡ δραστηριότητά του σχετίζεται μὲ αὐτὴ τῶν Ἀμύντα, Ἀντιμάχου, Ἀρίστων, Ἀρχιλαΐδα, Σαραπίωνα καὶ Φιλαίνιου⁶⁷⁵. Τὸ ἐργαστήριό του θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον παραγωγικά, ὅπως συμπεραίνουμε ἀπὸ τὸν μεγάλο ἀριθμὸ τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ποὺ βρέθηκαν σὲ πάρα πολλές περιοχές.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγαθοκλῆ βρέθηκαν σὲ μεγάλο σχετικὰ ἀριθμὸ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου⁶⁷⁶, στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας⁶⁷⁷, ἀλλὰ καὶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀγορᾶς τῆς Ἀθήνας⁶⁷⁸, καὶ συνδέονται μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπωνύμου Ἀθανοδότου, τὸ ὁποῖο τοποθετήθηκε ἀπὸ τὴ V. Grace στὸ 183 π.Χ.⁶⁷⁹ Σὲ ἄλλους ἀμφορεῖς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγαθοκλῆ συνδυάζεται μὲ τοὺς ἐπωνύμους Φιλαίνιο, Ἀγέστρατο⁶⁸⁰ καὶ Σύμμαχο τῆς περιόδου ΙΙΙ⁶⁸¹. Ἀμφορέας ἀπὸ τάφο τῆς περιοχῆς

Πάφου τοῦ κατασκευαστῆ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρχιλαΐδα⁶⁸², καὶ ἕνας ἄλλος ἀπὸ τὸν τύμβο Α στὴν Independenta (Murighiol) τῆς περ. Tulcea χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Αἰνήτορα, ποὺ ἀπὸ τὴ Lungu τοποθετεῖται στὸ 194 π.Χ.⁶⁸³

Ἡ ἀναγνώριση ταυτόσημων σφραγίδων εἶναι πάντα δύσκολη χωρὶς τὴν ἐπιτόπια μελέτη τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν. Ὅπωςδήποτε ἡ χρῆση καλῶν φωτογραφιῶν γιὰ μιὰ τέτοια προσπάθεια εἶναι ἀπαραίτητη. Μὲ μεγάλη ἐπιφύλαξη μποροῦμε νὰ διατυπώσουμε τὴν ὑπόθεση πὼς τρεῖς ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴ Βιζώνη⁶⁸⁴, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁶⁸⁵ καὶ τὸ Κίτιο⁶⁸⁶ πιθανῶς νὰ εἶναι ἴδιες μὲ αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας.

Τὰ ὀρθογώνια σφραγίσματα τοῦ Ἀγαθοκλῆ, μὲ ἢ χωρὶς τὸ ὄνομα τοῦ μήνα, ἀναπτύσσουν τὴν ἐπιγραφὴ σὲ μία ἢ δύο σειρές. Μερικὲς φορὲς τὸ ὄνομα τοῦ μήνα προτάσσεται. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παραπάνω, σφραγίσματα αὐτοῦ τοῦ κατασκευαστῆ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία⁶⁸⁷, τὴν Ἀθήνα⁶⁸⁸, τὴ Ρόδο⁶⁸⁹, τὴ Δῆλο⁶⁹⁰, τὴν Τήνο⁶⁹¹, τὸ Πέργαμο⁶⁹², τὰ Λάβρανδα⁶⁹³, τὴ Σαμάρεια⁶⁹⁴, τὴν Ταρσό⁶⁹⁵, τὴ Βύβλο⁶⁹⁶, τὸ Tell Keisan⁶⁹⁷, τὴ Σκυθόπολη (Beth-Shan)⁶⁹⁸, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)⁶⁹⁹, τὴν Ἀζωτο⁷⁰⁰, τὴν Ἱερουσαλήμ⁷⁰¹, τὴ Βαβυλώνα⁷⁰², τὴ Σαλαμίνα⁷⁰³, τὸ Κίτιο⁷⁰⁴, τὸ Κούριο⁷⁰⁵ καὶ τὴ Νέα Πάφο⁷⁰⁶, τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη⁷⁰⁷, τὸ Tell-Atrib⁷⁰⁸, τὴν Καρχηδόνα⁷⁰⁹ κ.ἄ.

Σημαντικὸς εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν σφραγισμάτων τοῦ κατασκευαστῆ ἀπὸ παλιότερα εὐρήματα στὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁷¹⁰, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ νεότερες ἐρευνες σὲ θέσεις τῆς ἴδιας περιοχῆς, ὅπως τῆς Νεάπολης⁷¹¹, τοῦ Τύρα⁷¹², τῆς Ὀδησοῦ⁷¹³, τῆς Ν. Δοβρουτσᾶς⁷¹⁴, τοῦ Ἰστρου⁷¹⁵, τῶν Τόμων⁷¹⁶, τῆς Κάλλατης⁷¹⁷, τῆς Τάναης⁷¹⁸, τῆς συλλογῆς τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου

τοῦ Μιλάνου⁷¹⁹ καὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Βασιλικοῦ Μουσείου τοῦ Ὀντάριο στὸ Τορόντο⁷²⁰.

Μία ἐνσφράγιση λαβὴ τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ βρέθηκε στὸ ναυάγιο τοῦ Grand Congloué κοντὰ στὴ Μασσαλία⁷²¹ καὶ μία στὴ Μασσαλία⁷²². Ἀρκετὲς ἐνσφράγιστες λαβὲς προέρχονται ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία. Ἀνάμεσα στὶς θέσεις αὐτὲς περιλαμβάνονται ἡ Ἔρυκα, ἡ Κατάνη, τὸ Λιλύβαιο (Μάρσαλα), ἡ Ἐλωρος, τὸ Παλέρμο, οἱ Συρακοῦσες, τὰ Κεντόριπα, ἡ Tusa, ἡ Licata, τὸ Castellaccio di Sagana, τὸ Κάλιαρι, ὁ Τάρας, τὸ Monte Vairano⁷²³.

P27 (82.68), σχ. 10, πίν. 8. Σώζεται μόνο ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπιχρίσμα στὴν ἐπιφάνεια. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.040 μ., πλάτ. 0.027 μ.

Ἀντιμάχου ⇨

Ἡλιος, κηρύκειο →

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 122 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀντιμάχου σπάνια περιλαμβάνουν καὶ ὀρθογώνιες σφραγίδες μὲ ῥόδο στὸ κέντρο. Τὸ σύμβολό του εἶναι κηρύκειο, ποὺ βρίσκεται εἴτε πάνω εἴτε κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Μερικὲς φορές, ὅπως ἐδῶ, στὸ ἄκρο τοῦ κηρυκείου τοποθετεῖται κεφάλι Ἡλίου μὲ ἀκτίνες.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ ὑπάρχουν στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου⁷²⁴ καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας⁷²⁵, ἐνῶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν Ἀθήνα τὸ ὄνομα τοῦ Ἀντιμάχου συνδέεται μὲ τὸν ἐπώνυμο Ἀθανόδοτο, τὸ ἀξίωμα τοῦ ὁποίου τοποθετεῖται στὸ 183 π.Χ.⁷²⁶ Σὲ ἀμφορέα τοῦ Μουσείου τῆς Λευκωσίας τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ συνοδεύεται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρίστωνα τῆς τρίτης περιόδου⁷²⁷, ἐνῶ σὲ

ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες τὸ ὄνομά του συνυπάρχει μὲ αὐτὸ τοῦ ἐπώνυμου Ἰέρωνος¹⁷²⁸. Ἀπὸ τὸν Badalyants ὁ κατασκευαστὴς συνδέεται μὲ τοὺς ἐπώνυμους Ἀλεξίμαχο, Ἀθανόδοτο καὶ Πρατοφάνη⁷²⁹.

Σφραγίσματα τοῦ Ἀντιμάχου εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴ Μασσαλία⁷³⁰, τὴν Καρχηδόνα⁷³¹, τὴ Βερενίκη (Sidi Khrebish)⁷³², τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία⁷³³, τὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία⁷³⁴, τὴ Ρόδο⁷³⁵, τὴ Δῆλο⁷³⁶, τὴν Ἀθήνα⁷³⁷, ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο⁷³⁸ παλαιότερα εὐρήματα, καὶ ἀπὸ νεότερες ἔρευνες στὴν Ὀδησσό⁷³⁹, στοὺς Τόμους⁷⁴⁰, στὴ θέση Vadu Vacilor τοῦ Δούναβη⁷⁴¹, στὴν Ὀλβία⁷⁴², στὸν Τύρα⁷⁴³, στὸ Μυρμήκιο⁷⁴⁴, στὴν Τάναη⁷⁴⁵. Ἐπίσης ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀντιμάχου βρέθηκαν στὴν Ἰασό⁷⁴⁶, στὴν Πριήνη⁷⁴⁷, στὴ Βύβλο⁷⁴⁸, στὴ Σαμάρεια⁷⁴⁹, στὴν Ἱερουσαλήμ⁷⁵⁰, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)⁷⁵¹, στὸ Tell Halaf⁷⁵², στὴν Beth-Zur⁷⁵³, στὴ Βαβυλώνα⁷⁵⁴, στὸ Ibel Khalid⁷⁵⁵, στὴν Ἀλεξάνδρεια⁷⁵⁶, στὴν Πάφο⁷⁵⁷, στὴ Λάρνακα⁷⁵⁸, ἐνῶ ὑπάρχουν καὶ στὴ συλλογὴ W. Peek⁷⁵⁹, ὅπως καὶ στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο⁷⁶⁰.

P28 (87.34), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαίμου καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 6/4). Στὸν ὦμο δυσδιάκριτο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.053 μ., πλάτ. 0.013 μ.

κηρύκειο ←

Ἀντιμάχου ⇨

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. σχόλια στὸ P27. Ἰδιο πιθανῶς εἶναι καὶ τὸ σφράγισμα ποὺ βρέθηκε στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας⁷⁶¹. Τὸ σφράγισμα τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας εἶναι ἴδιο μὲ τὸ A 2763 τῶν παλιότερων ἀνασκαφῶν στὴν ἴδια πόλη, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ὁ-

ποίου επιβεβαιώνεται και η ανάγνωση του θραύσματος της ἀγορᾶς.

P29 (87.262), σχ. 10, πίν. 8 και 14. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς και μεγάλο μέρος τοῦ λαίμου και τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, κόκκινος (2.5 YR 5/6), με ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, σ. διαμ. 0.026 μ., με μικρὸ ρόδο στὸ κέντρο και ἐπιγραφή στὴν περίμετρο σὲ ζώνη. Στὴν πλευρά, κοντὰ στὴ ρίζα ἔνωσης με τὸν λαϊμό, δευτερεῦον σφράγισμα με τὸ γράμμα *O* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, μήκ. 0.009 μ., πλάτ. 0.008 μ.

Ἀριστοκλεῦς
ρόδο

Δευτερεῦον σφράγισμα: *O* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο.

Προέλευση: νότια στοά, χώρος XVII.

Ὁ Ἀριστοκλῆς ἀνήκει σὲ μιὰ οἰκογένεια κατασκευαστῶν ἀπὸ τὴ Ρόδο, πὺν δημιούργησε παράδοση τόσο στὸ νησί ὅσο και στὴν Κνίδο. Ὁ πατέρας του Δαμοκράτης δούλεψε στὴ Ρόδο στὸ τέλος τοῦ 3ου και τὶς ἀρχές τοῦ 2ου αἰ.⁷⁶² Ὁ ἴδιος κατασκεύαζε ροδίτικους και κνιδιακοὺς ἀμφορεῖς. Εἶναι σύγχρονος τοῦ Ἰπποκράτη, ἴσως και ἀδελφός του, με τὸν ὁποῖο κληρονομοῦν τὸ πατρικὸ ἐργαστήριο και χρησιμοποιοῦν τὸ ἴδιο σύμβολο με τοῦ πατέρα τους, τὸ ρόδο. Ὁ γιὸς τοῦ Ἀριστοκλῆ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ παπποῦ του, συνήθως ὑπογράφει ὡς *Δαμοκράτης ὁ Ἀριστοκλεῦς*⁷⁶³. Μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα ἀναφέρεται και προγενέστερος κατασκευαστής, πὺν ἴσως εἶναι ὁ πρῶτος πὺν χρησιμοποίησε κυκλικὲς σφραγίδες με ρόδο⁷⁶⁴.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Ἀριστοκλῆ εἶναι κυκλικὲς με τὴν ἐπιγραφή πολλὲς φορὲς σὲ ζώνη και ρόδο στὸ κέντρο. Ἀρκετὰ παραδείγματα κυκλικῶν σφραγίδων ἔχουν μορφή κομβίοςχημη. Λιγότερα εἶναι τὰ ὀρθογώνια

σφραγίσματα με ἄστρα στὶς γωνίες. Μερικὲς φορὲς οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς του συνοδεύονται και ἀπὸ δευτερεύοντα σφραγίσματα, ὅπως εἶναι τὰ γράμματα *B, K, O, P* και *Ω* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Ἡ κνιδιακὴ παραγωγή χαρακτηρίζεται ἀπὸ κυκλικὲς σφραγίδες με ἡμίτομο βουκρανίου ἢ λιονταριοῦ⁷⁶⁵.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἀριστοκλῆ βρέθηκαν στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου⁷⁶⁶, στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν Ἀθήνα⁷⁶⁷ και στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας⁷⁶⁸. Σὲ ἀμφορέα τοῦ Μουσείου τῆς Λευκωσίας ὁ Ἀριστοκλῆς χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρχιλαῖδα τῆς περιόδου III με δευτερεῦον σφράγισμα *B* πρὸς τὰ ἀριστερά⁷⁶⁹. Ἡ δραστηριότητα τοῦ Ἀριστοκλῆ, ἀλλὰ και τοῦ ἀδελφοῦ (;) του Ἰπποκράτη βασίζεται σὲ ἀμφορεῖς με χρονολογημένα ζεύγη ἀρχόντων και ἀπλώνεται ἀπὸ τὸ 182 π.Χ. ὡς τὰ μέσα περίπου τοῦ 2ου π.Χ. αἰ.⁷⁷⁰ Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστοκλῆ ἔχει συνδεθεῖ με τὰ ἀξιώματα τῶν Ἀρατοφάνη 1, Ἀριστοκράτη 2, Ἀριστομβροτίδα 1, Ἀρίστωνα, Ἀρχιδάμου, Ἀρχιλαῖδα, Εὐδάμου, Ἱεραγόρα, Λαφεῖδη, Πανσανία 2, και Τιμοδίκου⁷⁷¹.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ εἶναι ἀκόμα γνωστὲς ἀπὸ τὴ Μασσαλία⁷⁷², τὴν Καρχηδόνα⁷⁷³, τὴν Ἰταλία και τὴ Σικελία⁷⁷⁴, τὸν Εὐξείνιο Πόντο⁷⁷⁵, και ἀπὸ νεότερες ἔρευνες στὴν ἴδια περιοχὴ, ὅπως στὸ Παντικάπαιο⁷⁷⁶, στὴν Ὀδησσό⁷⁷⁷, στὴ Σινώη⁷⁷⁸, στὴ Sarichioi (ἐπαρχία Tulcea)⁷⁷⁹, στὴν Albești (περ. Κωνσταντῆας)⁷⁸⁰, στὴ Φαναγόρεια⁷⁸¹, στὸ Νυμφαῖο⁷⁸², στὴν Τάναη⁷⁸³, στὸ Μυρμήκιο⁷⁸⁴, στὸ Elisavetovskoe⁷⁸⁵, στὴν Καβύλη⁷⁸⁶, ἀλλὰ και ἀπὸ τὴ Ρόδο⁷⁸⁷, τὴν Ἀθήνα⁷⁸⁸, τὴν Κόρινθο⁷⁸⁹, τὶς Κεγχρεές⁷⁹⁰, τὴ Δῆλο⁷⁹¹, τὴν Ἰασό⁷⁹², τὰ Λάβρανδα⁷⁹³, τὴν Uruk⁷⁹⁴, τὴν Ταρσό⁷⁹⁵, τὴν Ἱερουσαλήμ⁷⁹⁶, τὴν Gezer⁷⁹⁷, τὸ Tell Sandannah (Marissa)⁷⁹⁸, τὴ Σκυθόπολη (Beth-Shan)⁷⁹⁹, τὴν Beth-Zur⁸⁰⁰, τὴ Σαμάρεια⁸⁰¹, τὴ

Βύβλο⁸⁰², τὴν Κύπρο⁸⁰³, τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη⁸⁰⁴, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁸⁰⁵, τὴν Κυρηναϊκὴ χερσόνησο⁸⁰⁶ καὶ τὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου⁸⁰⁷.

P30 (84.40), σχ. 10, πίν. 8. Διατηροῦνται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ καθέτου τμήματός της. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/5). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφραγίσμα, μήκ. 0.035 μ., πλάτ. 0.013 μ. Στὶς τέσσερις γωνίες ἀπὸ ἓνα μικρὸ ἄστρο.

Ἀριστοκράτευ ➤

4 ἄστρα στὶς γωνίες

Προέλευση: περισυλλογὴ ἀπὸ τὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ τελικὸ Σ δὲν ἔχει ἀποτυπωθεῖ καὶ πιθανότατα δὲν ὑπῆρχε καὶ στὴ σφραγίδα. Ἀνάλογο δημοσιευμένο παρὰδειγμα ἔχουμε σὲ τμήμα ἐνσφράγισης λαβῆς ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν στὴ Ρόδο, ἀλλὰ καὶ ἄλλοῦ. Ἴσως τὰ δύο σφραγίσματα νὰ ἔχουν γίνῃ μετὰ τὴν ἴδια σφραγίδα⁸⁰⁸. Οἱ ὀρθογώνιες σφραγίδες τοῦ Ἀριστοκράτη καταγράφουν τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία ἢ δύο σειρές. Σπανιότερα περιλαμβάνεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα. Στὶς γωνίες συνήθως τοποθετοῦνται ἄστρα ἢ καὶ μικροὶ σταυροί.

Μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα ἀναφέρεται σὲ ἐνσφράγιστες λαβές καὶ ἓνας ἐπώνυμος, ποὺ ἀνῆλθε στὸ ἀξίωμά του στὴν πρώτη περίοδο⁸⁰⁹.

Ἡ δραστηριότητα τοῦ Ἀριστοκράτη μετὰ τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ συγχρονισμοὺς τῶν ἀμφορέων του τοποθετήθηκε ἀπὸ τὴ V. Grace μεταξὺ 208 καὶ 196 π.Χ.⁸¹⁰ Δημοσιευμένοι ἀμφορεῖς του, ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐπώνυμους Ἰέρωνα 1, Θέστωρα καὶ Τιμασαγόρα, βρίσκονται ἀντίστοιχα στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν ἀπὸ τὰ Κεντόριπα⁸¹¹, στὸ Μουσεῖο Castel Ursino τῆς Κατάνης⁸¹², καὶ στὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου⁸¹³.

Ὁ κατασκευαστὴς Ἀριστοκράτης ἀντιπροσωπεύεται στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου μετὰ πέντε παραδείγματα⁸¹⁴. Ἡ διάδοσις τῶν προϊόντων του εἶναι ἐντυπωσιακὴ. Σφραγίσματα τοῦ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα⁸¹⁵, τὸ Λιλύβαιον (Marsala), τὴν Ἐρυκα, τὴν Calatafimi, τὰ Κεντόριπα, τὴν Κατάνη, τὶς Συρακοῦσες, τὸ Ρήγιο, τὸν Τάραντα, τὸ Κάλιαρι καὶ τὴ Θάρρο στὴν Ἰταλία⁸¹⁶, τὴ Ρόδο⁸¹⁷, τὴν Ἀθήνα⁸¹⁸, τὴ Δῆλον⁸¹⁹, τὴν Τήνον⁸²⁰, τὴν Ἰασόν⁸²¹, τὸ Tell Keisan⁸²², τὴ Σαμάρεια⁸²³, τὴ Βύβλο⁸²⁴, τὴν Ἱερουσαλήμ⁸²⁵, τὴν Gezer⁸²⁶, πιθανῶς τὴν Ἀζωτο (Ashdod)⁸²⁷, τὴν Ἀλεξάνδρεια⁸²⁸, τὴ Νέα Πάφος⁸²⁹, τὴ Λάρνακα⁸³⁰, τὴ Σαλαμίνα καὶ τὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας στὴν Κύπρο⁸³¹. Τέλος, ἀρκετὲς ἐνσφράγιστες λαβές μετὰ τὸ ὄνομά του βρέθηκαν σὲ θέσεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁸³², ὅπως ἡ Ὀδησσός⁸³³, ὁ Ἰστρος⁸³⁴, ἡ Τάναη⁸³⁵, τὸ Μυρμήκιο⁸³⁶, τὸ Elisavetovskoe⁸³⁷ καὶ ὁ Τύρας⁸³⁸.

P31 (80.300), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τμήμα τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μαλακὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ καφέ (7.5 YR 6/4). Στὸν ὦμο τῆς λαβῆς κυκλικὸ σφράγισμα, διαμ. 0.027 μ., μετὰ ῥόδο στὸ κέντρο καὶ ἐπιγραφή στὴν περίμετρο.

Δαμοκράτε[υς] ☉
ῥόδο

Προέλευση: τομὴ ἀποχέτευσης, πῆλινος ἀγωγός.

Τὸ σφράγισμα τῆς λαβῆς ἔχει δημοσιωποιηθεῖ καὶ ἀπεικονιστεῖ⁸³⁹.

Ὁ Δαμοκράτης μετὰ κυκλικὰς σφραγίδες καὶ σύμβολο ἓνα ῥόδο εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς μεγάλης οἰκογενείας κατασκευαστῶν μετὰ τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ τόσο στὴ Ρόδο ὅσο καὶ στὴν Κνίδον⁸⁴⁰. Τὸ ὄνομά του πολλὰ φορὲς περιλείεται σὲ ζώνη ἀπὸ δύο ὁμόκεντρος ἀνάγλυφους κύκλους. Ἀρκετὰ ὅμως εἶναι

και τὰ σφραγίσματα μετὰ τὸ ὄνομα γύρω ἀπὸ τὸ σύμβολο στὸ κέντρο χωρὶς ζώνη.

Ἀπὸ τὰ δημοσιευμένα μετὰ φωτογραφίες παραδείγματα τρία πιθανότατα ἔχουν γίνῃ μετὰ τὴν ἴδια σφραγίδα, μετὰ τὴν ὁποία ἀποτυπώθηκε καὶ τὸ σφράγισμα τῆς λαβῆς τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας⁸⁴¹.

Μερικὲς φορὲς τὰ σφραγίσματα τοῦ κατασκευαστῆ συνοδεύονται ἀπὸ δευτερεύοντα σφραγίσματα ποὺ τοποθετοῦνται στὴ ρίζα τῆς λαβῆς⁸⁴². Περί τὸ 188 π.Χ. ὁ Δαμοκράτης εἰσάγει τὴ χρῆση μικρῆς σφραγίδας μετὰ τὴ μορφή ἑνὸς ῥόδου, τὴν ὁποία χρησιμοποιοῦν ὡς δευτερεῦον σφράγισμα τοποθετώντας τὴν στὸ πάνω μέρος τῆς πλευρικῆς ρίζας τῆς λαβῆς. Τὸ σύμβολο αὐτὸ συνδέει τὸν Δαμοκράτη μετὰ ἐνσφράγιστες λαβὲς ὅπου ἐμφανίζονται τὰ ὀνόματα τῶν ἐπωνύμων Καλλικρατίδα 2, Κλευκράτη 1 καὶ Συμμάχου. Τὰ ἀξιιώματά τους πρόσφατα τοποθετήθηκαν σὲ διαδοχὴ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 188 καὶ 186⁸⁴³. Ἡ σειρὰ αὕτη ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ παραδείγματα μετὰ τὸ δευτερεῦον σφράγισμα, ἓνα μικρὸ ῥόδο, τόσο στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου ὅσο καὶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς⁸⁴⁴.

Ἡ δραστηριότητα τοῦ Δαμοκράτη 1 συνδέεται ἀπὸ τὴν ἔρευνα μετὰ τὰ ἀξιιώματα τῶν ἐπωνύμων Ἀγεμάχου⁸⁴⁵, Ἀριστοκράτη 2, Ἀρίστωνα 2, Καλλικράτη²⁸⁴⁶, Καλλικρατίδα²⁸⁴⁷, Κλευκράτη⁸⁴⁸, Κλεωνύμου²⁸⁴⁹, Νικασαγόρα¹⁸⁵⁰, Πausανία 2, Πρατοφάνη⁸⁵¹, Συμμάχου⁸⁵² καὶ Φιλοδάμου⁸⁵³. Μετὰ πιθανότητα συνδέεται καὶ μετὰ τοὺς ἐπωνύμους Θεαίδητο καὶ Ἀθανόδοτο⁸⁵⁴, ἐνῶ ἀμφορέας τοῦ Δαμοκράτη ἀπὸ τὸν τύμβο Α' στὴν Independenta (περ. Tulcea) χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Αἰνιήτορα⁸⁵⁵.

Ὁ Δαμοκράτης εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς παραγωγικότερους κατασκευαστὲς τοῦ ῥοδίτικου κεραμικοῦ. Μόνο ἡ συλλογὴ τῆς Ἀλεξάνδρειας περιλαμβάνει τριακόσια ἐβδο-

μήντα παραδείγματα. Ἀνάλογα σὲ ποσότητα εἶναι καὶ τὰ σφραγίσματα μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἀπὸ τοὺς διάφορους ἀρχαιολογικοὺς χώρους.

Στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου ἔχουν καταγραφῇ πενήντα ἕξι παραδείγματα τοῦ Δαμοκράτη (55 μετὰ βεβαιότητα)⁸⁵⁶. Μεγάλος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τους καὶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς⁸⁵⁷, στὴν Καρχηδόνα⁸⁵⁸, καθὼς καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας⁸⁵⁹. Ἀμφορεῖς τοῦ κατασκευαστῆ μετὰ κυκλικά σφραγίσματα καὶ σύμβολο ῥόδο ὑπῆρχαν καὶ στὸν ἀποθέτη τῆς Βιλλανόβα⁸⁶⁰.

Πολλὲς ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Δαμοκράτη ἔχουν δημοσιευθεῖ παλιότερα καὶ προέρχονται ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο⁸⁶¹, ἀλλὰ καὶ πιὸ πρόσφατα ἀπὸ τὴν Ὀδησσό⁸⁶², τὴ Βιζώνη⁸⁶³, τὴν Ciurea⁸⁶⁴, τὸ Sarichioi (περ. Tulcea)⁸⁶⁵, τὴν Independenta (περ. Tulcea)⁸⁶⁶, τὴ Medgidia⁸⁶⁷, τὴ Σινώνη⁸⁶⁸, τὴν Troesmis⁸⁶⁹, τὴν Tulcea⁸⁷⁰, τὴν Καβύλη⁸⁷¹, τὸ Velico Tarnavo (Tzurevetz)⁸⁷², τὸν Ἀετό⁸⁷³, τὸν Ἰστρο⁸⁷⁴, τὴ Φαναγόρεια⁸⁷⁵, τὸ Νυμφαῖο⁸⁷⁶, τὸ Παντικάπαιο⁸⁷⁷, τὴν Τάναη⁸⁷⁸, τὴ σκυθικὴ Νεάπολη⁸⁷⁹, ὑπάρχουν ἐπίσης τὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας⁸⁸⁰ καὶ τὸ Βασιλικὸ Μουσεῖο τοῦ Ὀντάριο στὸ Τορόντο⁸⁸¹.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Δαμοκράτη σὲ μεγάλους ἀριθμοὺς βρέθηκαν στὴ Ρόδο⁸⁸², στὴ Δῆλο⁸⁸³, στὴν Ἀθήνα⁸⁸⁴, στὴν Τήνο⁸⁸⁵, στὸ Νεκρομαντεῖο τοῦ Ἀχέροντα⁸⁸⁶, στὴ Νέα Πάφο⁸⁸⁷, στὴ Σαλαμίνα⁸⁸⁸ καὶ στὸ Κίτιο τῆς Κύπρου⁸⁸⁹, στὸ Πέργαμο⁸⁹⁰, στὰ Λάβρανδα⁸⁹¹, στὴ Μίλητο⁸⁹², στὴν Πέλλα τῆς Παλαιστίνης⁸⁹³, στὸ Tell Keisan⁸⁹⁴, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)⁸⁹⁵, στὸ Ras el Basit⁸⁹⁶, στὸ Ibn Hani τῆς Συρίας⁸⁹⁷, στὴ Σελεύκεια⁸⁹⁸, στὴν Ταρσό⁸⁹⁹, στὴ Βύβλο⁹⁰⁰, στὴ Σαμάρεια⁹⁰¹, στὴν Ἱερουσαλὴμ⁹⁰², στὴν Gezer⁹⁰³, στὸ Tell-Atrib⁹⁰⁴, στὴν Ἀλεξάνδρεια⁹⁰⁵, στὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη⁹⁰⁶, στὸ Μουσεῖο τοῦ Καῖρου⁹⁰⁷, στὴν Καρχηδό-

να⁹⁰⁸, στο ναυάγιο του Grand Congloué⁹⁰⁹ κοντά στη Μασσαλία και στη Μασσαλία⁹¹⁰.

Σχετικά μεγάλος είναι ο αριθμός ένσφραγιστων λαβών του Δαμοκράτη 1 και στην ιταλική χερσόνησο. Τα εύρηματά αυτά προέρχονται από τις Άκρες, την Έρυνκα, το Λιλύβαιο (Marsala), τις Συρακούσες, τα Κεντόριπα, τη Μεσσήνη, την Κατάνη, το Comiso, το Ρήγιο, τον Τάραντα, τη Νεάπολη και την Άγκώνα⁹¹¹. Άκόμα σφραγίσματα του ίδιου κατασκευαστή βρίσκονται και στη συλλογή του Καθολικού Πανεπιστημίου στο Μιλάνο⁹¹² με προέλευση την Αίγυπτο.

P32 (82.679), σχ. 10, πίν. 8. Σώζεται μόνο η γωνία του ώμου της λαβής. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κοκκινωπού καφέ (2.5 YR 5.5/4), με κιτρινωπό επίχρισμα. Στόν ωμο τμήμα κυκλικού σφραγίσματος, διαμ. 0.028 μ., με αποκρουσμένο το κεντρικό του τμήμα, όπου πιθανότατα υπήρχε ρόδο.

Δαμ[οκράτε]υς
ρόδο

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. της άγορᾶς, τομή άγωγού.

Το όνομα του κατασκευαστή είναι τοποθετημένο σε ζώνη. Για τον κατασκευαστή βλ. σχόλια στο P31.

P33 (82.87), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται μέρος του λαμπού και ο ώμος της λαβής. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος ανοιχτού κόκκινου (2.5 YR 6/5). Η επιφάνειά του καλύπτεται από υποκίτρινο επίχρισμα. Στόν ωμο κυκλικό σφράγισμα, διαμ. 0.032 μ., με ρόδο στο κέντρο, γύρω από το οποίο διακρίνεται σε ζώνη ή επιγραφή:

[Γ]ποκράτευς
ρόδο

Προέλευση: ΒΑ. γωνία στυλοβάτη άγορᾶς.

Ο Ίποκράτης άνήκει σε μιá μεγάλη οικογένεια κατασκευαστών από τη Ρόδο, που έδρασαν τόσο στο νησί όσο και στην Κνίδο⁹¹³. Το όνομά του συνδυάζεται σε άμφορείς με τους έπωνύμους Άριστόδαμο²⁹¹⁴, Θεαίδητο⁹¹⁵, Ξενοφάντο⁹¹⁶ και Πυθογένη⁹¹⁷, αλλά και με τους Αυτοκράτη, Άρατοφάνη 1, Άριστοκράτη 2, Άρίσωνα, Άρίστρατο, Έρωνα 1, Εϋδαμο, Κλεόμβροτο 1 και Ξεναρέτο⁹¹⁸, καθώς και τους Πανσανία 3, Μένωνα, Νικασαγόρα 1, Άλεξιμάχο⁹¹⁹ και Άθανόδοτο⁹²⁰. Η παραγωγή του έτσι άπλώνεται από την τελευταία φάση της περιόδου ΙΙΙ ως τα μέσα του 2ου αϊ. Άν και η κύρια δραστηριότητά του συμπίπτει με την τέταρτη περίοδο, εντάσσεται και αυτός, όπως και άλλοι κατασκευαστές, στην περίοδο ΙΙΙ, εξαιτίας της πρώιμης δραστηριότητάς του.

Οί σφραγίδες του Ίποκράτη είναι κυκλικές με ρόδο. Συχνά συνοδεύονται από δευτερεύοντα σφραγίσματα: Α, Β, Δ, Ε, Κ, Ο, Τ, Υ, ΙC, ΚΑ. Με βάση τα δευτερεύοντα σφραγίσματα ή παραγωγή του συνδέθηκε με μεγάλο αριθμό έπωνύμων, χωρίς να άπαιτείται ή ταυτόχρονη παρουσία και των δύο λαβών των άμφορέων.

Άμφορείς και άποσπασματικά τμήματα άμφορέων με ένσφραγιστες λαβές του Ίποκράτη είναι γνωστά από τους άποθέτες στο Πέργαμο⁹²¹, στην άγορά της Όλβίας⁹²² και στο γέμισμα της μεσαίας στοᾶς της άγορᾶς της Άθήνας⁹²³. Άκόμα, άρκετές ένσφραγιστες λαβές του κατασκευαστή αυτού βρέθηκαν στη Σικελία και την Ίταλία, όπως στην Έρυνκα, στο Λιλύβαιο (Marsala), στη Licata, στην Κατάνη, στο Monte Iato, στο Παλέρμο, στην Πάνορμο, στις Συρακούσες, στο Άρέτζο, στους Λεοντίνους, στον Τάραντα και στα Κεντόριπα⁹²⁴, στην Καρχηδόνα⁹²⁵, στη Βύβλο⁹²⁶, στη Σαμάρεια⁹²⁷, στην Ίερουσαλήμ⁹²⁸, στο Tell Sandahannah (Marissa)⁹²⁹, στη Ρόδο⁹³⁰, στην Άθήνα⁹³¹, στο

Λαύριο⁹³², στη Δήλο⁹³³, στην Τήνο⁹³⁴, στη Λέσβο⁹³⁵, στην Ίασό⁹³⁶, στη Φαιστό⁹³⁷, στη Νέα Πάφο⁹³⁸, στο Κίτιο⁹³⁹, στη Λευκωσία⁹⁴⁰, στην Άλεξάνδρεια⁹⁴¹, στην Gezer⁹⁴², στην Beth-Zur⁹⁴³, σε θέσεις του Εύξεινου Πόντου⁹⁴⁴ υπάρχουν και στη συλλογή του Καθολικού Πανεπιστημίου στο Μιλάνο⁹⁴⁵ και στη Μασσαλία⁹⁴⁶.

P34 (82.84), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται μικρό μέρος του λαιμού του άμφορέα και ο ώμος της λαβής του. Ο πηλός είναι λεπτός, σκληρός, χρώματος κοκκινωπού καφέ (2.5 YR 5.5/4). Στόν ωμο ορθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.042, πλάτ. 0.017 μ.

Καλλιούς \rightarrow

2 άστρα στις δύο πάνω γωνίες

Προέλευση: ΒΑ. γωνία στυλοβάτη άγοράς.

Οί σφραγίδες της κατασκευάστριας Καλλιούς είναι ορθογώνιες με το όνομα σε μία ή δύο σειρές, με δύο οκτάκτινα μικρά άστρα στις πάνω γωνίες ή τέσσερα στις τέσσερις γωνίες. Μερικές φορές καταγράφεται το όνομα χωρίς σύμβολα.

Η δραστηριότητά της έμπιπτει στη θητεία των ιερέων του Ήλιου Άρατοφάνη 1 και Άριστοδάμου⁹⁴⁷, και ή παρουσία σφραγίδων της στον άποθέτη του Περγάμου πιστοποιεί την άρχή της δραστηριότητάς της πριν από το 175 π.Χ.⁹⁴⁸

Η παρουσία των γυναικών στον κεραμικό της Ρόδου δέν περιορίζεται μόνο στην Καλλιό. Στις ένσφράγιστες λαβές από το νησί έμφανίζονται και άλλα γυναικεία όνόματα, όπως της Διοκλείας, της Τιμούς και Νικαγίδος⁹⁴⁹.

Ένσφράγιστες λαβές της Καλλιούς είναι γνωστές από τον άποθέτη του Περγάμου⁹⁵⁰ και την άγορά της Όλβίας⁹⁵¹, την Αθήνα⁹⁵², τη Ρόδο⁹⁵³, τη Δήλο⁹⁵⁴, την Beth-Zur⁹⁵⁵, τη Σκυθόπολη (Beth-Shan)⁹⁵⁶, την Έγρουσα-

λήμ⁹⁵⁷, το Tell Sandahannah (Marissa)⁹⁵⁸, το Tel Beersheba⁹⁵⁹, τη Σαμάρεια⁹⁶⁰, την Άλεξάνδρεια⁹⁶¹, την Καρχηδόνα⁹⁶², την Ίταλία και τη Σικελία⁹⁶³ αλλά και τον Εύξεινο Πόντο⁹⁶⁴.

P35 (82.477), σχ. 10, πίν. 8. Διατηρείται μόνο ή γωνία του ώμου της λαβής. Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κοκκινωπού καφέ (5 YR 6/4), με υποκίτρινο επίχρισμα. Στόν ωμο σώζεται το άριστερό άκρο ορθογώνιου σφραγίσματος, σ. μήκ. 0.011 μ., πλάτ. 0.018 μ. Στις γωνίες υπήρχαν τέσσερα άστρα, από τα όποια διατηρούνται τα δύο άριστερά.

Κα[λλιούς] \rightarrow

άστρα στις γωνίες, άριστερά

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. της νότιας στοάς, Δ. του όχετου.

Πά την Καλλιό βλ. παραπάνω σχόλια στο P34.

P36 (82.181), σχ. 10, πίν. 8. Σώζονται ο ώμος της λαβής και πολν μικρό τμήμα από τον λαιμό. Ο πηλός είναι λεπτός, καθαρός, χρώματος κοκκινωπού κίτρινου (7.5 YR 6/6), με υποκίτρινο επίχρισμα στην επιφάνειά του. Στόν ωμο ορθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.036 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Σωκράτης \rightarrow πυρσός \uparrow

Προέλευση: νότια στοά, τομή στυλοβάτη, 126 μ. Δ. του ανατολικού στυλοβάτη.

Οί ένσφράγιστες λαβές του Σωκράτη συνοδεύονται συνήθως από πυρσό ως σύμβολο στην ίδια σειρά με το όνομα. Το σύμβολο εικονίζεται δεξιά, κάθετα ή πλάγια. Σπανιότερα τοποθετείται πάνω από το όνομα. Η δραστηριότητά του άρχίζει γύρω στο 215 π.Χ. ή λίγο νωρίτερα και καλύπτει σχεδόν όλη την περίοδο ΙΙΙ⁹⁶⁵.

Ο κατασκευαστής αυτός αντιπροσωπεύ-

εται στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου μὲ δεκατρία παραδείγματα⁹⁶⁶ καὶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς μὲ δεκαεπτὰ. Οἱ σφραγίδες του συνδυάζονται σὲ ἀμφορεῖς μὲ ἀρκετοὺς ἐπωνύμους, ὅπως τοὺς Αἰνησίδαμο ²⁹⁶⁷, Θευφάνη⁹⁶⁸, Ἰέρωνα ¹⁹⁶⁹, Ξενοφάνη ²⁹⁷⁰, Σώδαμο⁹⁷¹, Ἀρχίδαμο⁹⁷², Σύμμαχο⁹⁷³, Σώστρατο ²⁹⁷⁴.

Μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα εἶναι γνωστὸς καὶ ἓνας ἐπώνυμος τῆς περιόδου V. Ἡ V. Grace φαίνεται πὺς δέχεται καὶ ἓναν πρωιμότερο συνώνυμο τοῦ κατασκευαστῆ, οἱ σφραγίδες τοῦ ὁποῖου δὲν ἔχουν σύμβολο ἀλλὰ περιλαμβάνουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα⁹⁷⁵.

Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ Σωκράτη ἔχουν βρεθεῖ σὲ πολλὰς θέσεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου⁹⁷⁶, στὴν Καβύλη⁹⁷⁷, στὴν Ρόδο⁹⁷⁸, στὴν Κρήτη (Κόμμο)⁹⁷⁹, στὴν Ἀθήνα⁹⁸⁰, στὸ Νεκρομαντεῖο τοῦ Ἀχέροντα⁹⁸¹, στὴν Ἰασό⁹⁸², στὴν Κύμη⁹⁸³, στὴν Gadara⁹⁸⁴, στὴν Ταρσό⁹⁸⁵, στὴ Σαμάρεια⁹⁸⁶, στὴ Βύβλο⁹⁸⁷, στὴν Ἱερουσαλήμ⁹⁸⁸, στὴν Gezer⁹⁸⁹, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)⁹⁹⁰, στὸ Tell Keisan⁹⁹¹, στὸ Tell Halaf⁹⁹², στὴ Δῆλο⁹⁹³, στὴ Νέα Πάφο⁹⁹⁴, στὸ Κίτιο⁹⁹⁵, στὴν Κάτω Πάφο⁹⁹⁶, στὴ Σαλαμίνα⁹⁹⁷, στὴν Ταμασό⁹⁹⁸, στὴν Ἀλεξάνδρεια⁹⁹⁹, στὴν Κροκοδηλόπολη¹⁰⁰⁰, στὴν Ἐρμόπολη¹⁰⁰¹, στὸ Fayum¹⁰⁰², στὴν Καρχηδόνα¹⁰⁰³, στὴν Ἰταλία καὶ στὴ Σικελία¹⁰⁰⁴, στὴ Μάλτα¹⁰⁰⁵. Σφραγίσματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Σωκράτη ὑπάρχουν ἀκόμα στὴ Συλλογὴ Δ. Μιχαηλίδη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο¹⁰⁰⁶, στὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου¹⁰⁰⁷, στὸ Μουσεῖο τῆς Κοπεγχάγης ἀπὸ τὸ Tel Bisseh τῆς Συρίας¹⁰⁰⁸, στὴν πανεπιστημιακὴ συλλογὴ τῆς Οὐτρέχτης¹⁰⁰⁹, στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου¹⁰¹⁰, στὸ Βασιλικὸ Μουσεῖο τοῦ Ὀντάριο, στὸ Τορόντο¹⁰¹¹ κ.ἄ.

P37 (82.86), σχ. 10, πίν. 9. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς

εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο σφράγισμα, μήκ. 0.037 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Φα[νί]α \triangleleft

Προέλευση: ΒΑ. γωνία στυλοβάτη ἀγορᾶς.

Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Φανία φέρουν ὀρθογώνια σφραγίσματα. Συνήθως περιλαμβάνουν τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ καὶ σπανιότερα καὶ σύμβολο ἑνα ἄνθος ἢ ἄστρο. Στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου ὁ κατασκευαστῆς αὐτὸς ἀντιπροσωπεύεται μὲ ἓνα μόνο σφράγισμα μὲ σύμβολο ρόδο, δεξιά τοῦ ὀνόματος¹⁰¹².

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁰¹³, τὸν Εὐξείνου Πόντο¹⁰¹⁴, τὴ Δῆλο¹⁰¹⁵, τὴ Ρόδο¹⁰¹⁶, τὴ Σαμάρεια¹⁰¹⁷, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁰¹⁸ κ.ἄ.

P38 (82.88), σχ. 10, πίν. 9. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 6/6). Στὸν ὦμο διατηρεῖται μέρος ὀρθογωνίας σφραγίδας, σ. μήκ. 0.037 μ., σ. πλάτ. 0.015 μ.

Φανί[α] \triangleleft

Προέλευση: ΒΑ. γωνία στυλοβάτη.

Γιὰ τὸν κατασκευαστῆ βλ. παραπάνω σχόλια στὸ P37.

P39 (85.708), σχ. 10, πίν. 9. Σώζονται μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 5.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.039 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Φιλαινίου \triangleleft

Προέλευση: βόρεια στοᾶ, χῶρος 7.

Οί σφραγίδες του Φιλαινίου είναι ὀρθογώνιες, σπάνια μὲ σύμβολα στεφάνι, κηρύκειο, ἔλικα. Σπάνιες εἶναι καὶ οἱ κυκλικές σφραγίδες του μὲ στεφάνι ἢ στεφάνι καὶ Κ στὸ κέντρο. Μερικὲς φορὲς ἀποτυπώνεται καὶ ὁ μήνας πάνω ἢ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ μὲ ἢ χωρὶς τὴν ἀπεικόνιση συμβόλου. Τὸ ὄνομά του συνδυάζεται μὲ ὀκτὼ ἐπωνύμους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀρχαιότερος εἶναι ὁ Πρατοφάνης (201 π.Χ.) καὶ νεότερος ὁ Ἀριστόδαμος (182-176 π.Χ.). Ἀνάμεσα στοὺς γνωστοὺς ἐπωνύμους μὲ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται σὲ ἀμφορεῖς ὁ Φιλάινιος ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς δύο παραπάνω εἶναι οἱ Ἀθανόδοτος¹⁰¹⁹, ὁ Ξενοφάνης²¹⁰²⁰, ὁ Φιλόδαμος¹⁰²¹, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀγέστρατος²¹⁰²² καὶ ὁ Αἰνῆτωρ¹⁰²³.

Ἡ παραγωγή τοῦ Φιλαινίου εἶναι πολὺ μεγάλη. Ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομά του εἶναι γνωστὲς στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου¹⁰²⁴, στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας¹⁰²⁵ καὶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας¹⁰²⁶. Ἀκόμα πολλὲς ἐνσφράγιστες λαβὲς βρέθηκαν σὲ μεγάλους ἀριθμοὺς σὲ ὅλη τὴ μεσογειακὴ λεκάνη. Στὰ εὐρήματα αὐτὰ περιλαμβάνονται σφραγίσματα ἀπὸ παλιότερες ἀνασκαφὲς στὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹⁰²⁷, εὐρήματα ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα¹⁰²⁸, τὴν Ἰταλία καὶ Σικελία¹⁰²⁹, τὴ Μασσαλία¹⁰³⁰. Ἐπίσης ἀπὸ νεότερες ἐρευνες στὸν Εὐξείνου Πόντο, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀπὸ τὸν Ἰστρο, τὴ Δοβρουτσά, τὸ Παντικάπαιο, τὴν Τάναη, τὴν Ὀδησσό¹⁰³¹.

Ἀρκετὰ εἶναι τὰ εὐρήματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Φιλαινίου στὴν περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου, τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς βόρειας Ἀφρικῆς. Σ' αὐτὰ περιλαμβάνονται εὐρήματα ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁰³², τὴ Δῆλο¹⁰³³, τὴν Ἀθήνα¹⁰³⁴, τὸ Ἀσκληπιεῖο τοῦ Περγάμου¹⁰³⁵, τὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου¹⁰³⁶, τὴ Νέα Πάφο¹⁰³⁷ καὶ στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας¹⁰³⁸. Στὸ ἴδιο νησί βρέθηκε ἀμφορέας τοῦ Φιλαινίου πού

χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Φιλόδαμο¹⁰³⁹. Τέλος, ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ ἔχουν βρεθεῖ καὶ στὴν Ταρσό¹⁰⁴⁰, στὰ Σοῦσα¹⁰⁴¹, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁰⁴², στὴ Σαμάρεια¹⁰⁴³, στὴ Βύβλο¹⁰⁴⁴, στὴν Ἱερουσαλήμ¹⁰⁴⁵, στὴν Gezer¹⁰⁴⁶, στὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁰⁴⁷, στὴν Κυρηναϊκὴ¹⁰⁴⁸, στὴν Καρχηδόνα¹⁰⁴⁹, ἐνῶ μία ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ὑπάρχει καὶ στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο¹⁰⁵⁰. Μιὰ ἄλλη ἐνσφράγιση λαβὴ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Φιλαινίου βρίσκεται στὴ Συλλογὴ Ulise Berar στὸ Βουκουρέστι¹⁰⁵¹, ἐνῶ ἓνας ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Independenta (περ. Tulcea) τοῦ κατασκευαστῆ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Αἰνῆτωρ¹⁰⁵².

ΠΕΡΙΟΔΟΣ IV (περ. 175 - περ. 146 π.Χ.)

Ἐπώνυμοι

P40 (87.283), σχ. 10, πίν. 9. Σώζονται ὁ ὅμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαίμου. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5), μὲ μικρὲς φουσαλίδες, ἐνῶ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα καλύπτει τὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὅμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.040 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπὶ Αὐτο ጎ

κράτενς ጎ

Θευδαισίον ጎ

Προέλευση: νότια στοά, χώρος 4, 2.

Διόρθωση ψηφίσματος ἀπὸ τὴν Τῆνο, πού ἀναφέρεται σὲ γιατρὸ τῆς Μιλήτου ἀπὸ τὸν R. Etienne ἐπιτρέπει τὴν τοποθέτηση τοῦ ἀξιώματος τοῦ Αὐτοκράτη κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Γ' Μακεδονικοῦ πολέμου (171-168; π.Χ.)¹⁰⁵³. Ὁ ἐπώνυμος ἀπὸ παλιότερα εἶχε ἐνταχθεῖ στὴν περίοδο IV, περὶ 175 ἕως 146 π.Χ. Μεταξὺ τῶν γνωστῶν

συγχρονισμῶν τοῦ ἐπωνύμου περιλαμβάνονται ἀμφορεῖς τοῦ Βρομίου καὶ τοῦ Ἰμᾶ¹⁰⁵⁴, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἱπποκράτη, τοῦ Ἑρμαίου καὶ τοῦ Θευμνάστου¹⁰⁵⁵.

Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Αὐτοκράτη εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικές καὶ προέρχονται ἀπὸ τὸ Ἐμπορεῖο τῆς Ἰβηρικῆς¹⁰⁵⁶, τῇ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁰⁵⁷, τὴν Ἀλγερία¹⁰⁵⁸, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁰⁵⁹, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁰⁶⁰, τὴ Σκυθόπολη (Beth-Shan)¹⁰⁶¹, τὴν Ἀζωτο (Ashdod)¹⁰⁶², τὴ Σαμάρεια¹⁰⁶³, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁰⁶⁴, τὴν Καβύλη¹⁰⁶⁵, τὴ Ρόδο¹⁰⁶⁶, τὴ Δῆλο¹⁰⁶⁷, τὴ Μίλητο¹⁰⁶⁸ κ.ά.

P41 (82.63), σχ. 10, πίν. 9. Διατηρεῖται μέρος τοῦ ὤμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5.5/6). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.044 μ., πλάτ. 0.011 μ.

κεφάλι Ἐπὶ Γόρ \triangleleft
Ἡλίου \uparrow γωνος \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 109 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Οἱ μορφολογικὲς λεπτομέρειες τῶν ἀμφορέων στοὺς ὁποίους ἐμφανίζεται τὸ ὄνομα τοῦ Γόργωνος δὲν συνηγοροῦν στὴ χρονολόγησή τους στὸν 3ο αἰ. π.Χ. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου δὲν ἔχουν βρεθεῖ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀγορᾶς στὴν Ἀθήνα, οὔτε στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου. Θὰ πρέπει ἐπομένως τὸ ἀξίωμά του νὰ τοποθετηθεῖ μετὰ τὴν περίοδο III.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Γόργωνος εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικές. Ἀρκετὲς φορὲς χρησιμοποιεῖται καὶ ὁ τίτλος *ἱερεὺς*. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου ἔχουν βρεθεῖ στὸ Ἐμπορεῖο τῆς Ἰβηρικῆς¹⁰⁶⁹, στὴν Καρχηδόνα¹⁰⁷⁰, στὴ Σικελία καὶ στὴν Ἰταλία¹⁰⁷¹, στὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία¹⁰⁷², στὸν Εὐξείνιο

Πόντο¹⁰⁷³, στὸ Πέργαμο¹⁰⁷⁴, στὴν Ἱερουσαλήμ¹⁰⁷⁵, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁰⁷⁶, στὴ Βύβλο¹⁰⁷⁷, στὴ Σαμάρεια¹⁰⁷⁸, στὸ Tell Keisan¹⁰⁷⁹, στὴ Ρόδο¹⁰⁸⁰, στὴν Ἀμοργό¹⁰⁸¹, στὴ Δῆλο¹⁰⁸², στὴν Ἀθήνα¹⁰⁸³, στὴν Ταρσό¹⁰⁸⁴, στὴν Gezer¹⁰⁸⁵, στὴν Beth Zur¹⁰⁸⁶, στὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁰⁸⁷ κ.ά.

P42 (82.91), σχ. 10, πίν. 9. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, πολὺ ἀδύνατον καφὲ χρώματος (10 YR 7/4), μὲ ὁμοιόχρωμο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.034 μ., πλάτ. 0.009 μ.

Ἐπὶ Δαμινέ \triangleleft
του Δ[αλίου] \triangleleft

Προέλευση: τομὴ στὴ νότια στοά.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Δαμινέτου δὲν ὑπάρχουν στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου. Οἱ σφραγίδες του εἶναι κυκλικές μὲ ρόδο καὶ ὀρθογώνιες, στίς ὁποῖες ὑπάρχει ἐνίοτε προτομὴ Ἡλίου. Μερικὲς φορὲς προστίθεται καὶ ὁ τίτλος.

Δύο ἐνσφράγιστοι ἀμφορεῖς ἀπὸ τὴν Κύπρο ἐπὶ ἐπωνύμου Δαμινέτου διατηροῦν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κατασκευαστῶν Ἰμᾶ καὶ Μενεσθέα, τοὺς ὁποίους καὶ χρονολογοῦν, ἐνῶ σὲ μερικὰ ἀποσπασματικὰ τμήματα ἀμφορέων ἀπὸ τὸ ἴδιο νησί ἀναγνωρίζεται μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Δαμινέτου¹⁰⁸⁸.

Στίς ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Δαμινέτου περιλαμβάνονται εὐρήματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνιου Πόντου¹⁰⁸⁹, τὴν Καρχηδόνα¹⁰⁹⁰, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁰⁹¹, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο στὸ Μιλάνο¹⁰⁹², τὴν Ἀθήνα¹⁰⁹³, τὴ Ρόδο¹⁰⁹⁴, τὴ Δῆλο¹⁰⁹⁵, τὴ Φαιστό¹⁰⁹⁶, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁰⁹⁷, τὰ Λάβρανδα¹⁰⁹⁸, τὴ Βαβυλώνα¹⁰⁹⁹, τὴ Σαμάρεια¹¹⁰⁰, τὴν Ἱερουσαλήμ¹¹⁰¹, τὴν Bethel¹¹⁰², τὴ Βύβλο¹¹⁰³ κ.ά.

P43 (84.5), σχ. 11, πίν. 9 και 14. Σώζονται περίπου τὸ μισὸ τοῦ χεῖλους, μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὁλόκληρη ἡ λαβή, ἐκτὸς ἀπὸ πολὺ μικρὸ τμήμα της στὸ κάτω ἄκρο. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (5 YR 6/3), μὲ ἀνοιχτὸ κιτρινωπὸ καφέ ἐπίχρισμα (10 YR 6/4). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.043 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Ἐπὶ Δαμαι \triangle
 νέτον \triangle
 Δαλ[ί]ου \triangle

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

Γὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. παραπάνω. Ἴδιο πιθανότατα εἶναι ἓνα σφράγισμα ἀπὸ τὴν Τάναη¹¹⁰⁴.

P44 (84.23), σχ. 11, πίν. 9. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, μέρος τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/5), κίτρινο (10 YR 7/5) ἐπίχρισμα καλύπτει τὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.047 μ., πλάτ. 0.020 μ.

Ἐπὶ Δαμαι \triangle
 νέτον \triangle
 Ἀγριανίου \triangle

Προέλευση: πύλη δυτικῆς στοᾶς.

Γὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. παραπάνω. Πιθανῶς ἴδιο σφράγισμα ἀπὸ τὸν Ἰστρο¹¹⁰⁵.

P45 (87.261), σχ. 11, πίν. 9. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ κίτρινο ἐπίχρισμα, ἐνῶ στὴν περιοχὴ ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαιμὸ διακρίνονται ἴχνη κόκκινου χρώματος. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.039 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπὶ Δαμαι \triangle
 νέτον \triangle
 Ἀγριανίου \triangle

Προέλευση: νότια στοά, χῶρος II.

Τὸ σφράγισμα εἶναι ἴδιο μὲ τὸ P42, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. παραπάνω.

P46 (84.35), σχ. 11, πίν. 9. Σώζεται μόνο ἡ γωνία τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (5 YR 5/4). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὠχρὸ κίτρινο (2.5 Y 7/4) ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο διατηρεῖται τὸ δεξιὸ μεγαλύτερο μέρος ὀρθογώνιου σφραγίσματος, σ. μήκ. 0.038 μ., σ. πλάτ. 0.020 μ.

[Ἐπὶ Δα]μαι \triangle
 νέτον \triangle
 Ἀγριανίου \triangle

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

Τὸ σφράγισμα εἶναι ἴδιο μὲ τὰ P44 καὶ P45.

P47 (81.2226), σχ. 11, πίν. 9. Σώζεται μόνο ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6), μὲ ἀδύνατο κίτρινο ἐπίχρισμα (2.4 YR 7/4). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.044 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Ἐπὶ Εὐδάμ \triangle
 ου \triangle
 Πανάμου \triangle

Προέλευση: γέμισμα δρόμου N. τῆς νότιας στοᾶς.

Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου Εὐδάμου εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικές. Οἱ ὀρθογώνιες ἀναπτύσσουν τὴν ἐπιγραφὴ σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές. Συνήθως περιλαμβάνουν τὸ ὄνομα τοῦ μήνα, ἀλλὰ σπανιότερα καὶ τὸν τίτλο τοῦ ἐπωνύμου. Ἐνσφραγιστες λαβές

τοῦ Εὐδάμου εἶναι ἄγνωστες στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου καὶ στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀγορᾶς στὴν Ἀθήνα, ὅχι ὁμως καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας¹¹⁰⁶. Ἐπομένως τὸ ἀξίωμα τοῦ θὰ πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ μετὰ τὸ κλείσιμο τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου περὶ τὸ 176 π.Χ., ἀλλὰ πρὶν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.¹¹⁰⁷

Ἐχει ἐπισημανθεῖ πὼς οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Εὐδάμου συνοδεύονται ἀπὸ δευτερεύοντα σφραγίσματα, χαρακτηριστικὰ τῶν κατασκευαστῶν Ἀριστοκλέους καὶ Ἱπποκράτους, τῶν ὁποίων ἡ δραστηριότητα συμπύπτει μὲ τὶς τρεῖς πρῶτες δεκαετίες τοῦ 2ου αἰ.¹¹⁰⁸ Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπομένως πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ περὶ τὸ τέλος τῆς τρίτης δεκαετίας τοῦ 2ου αἰ., λίγο μετὰ τὸ σφράγισμα τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, ἢ καὶ τὶς ἀρχὲς τῆς ἐπόμενης.

Φαίνεται λοιπὸν πιθανὴ ἡ πρόταση γιὰ τὸν ταυτισμὸ ἐνὸς Εὐδάμου, πὺν ἀναφέρεται ὡς διοικητῆς τοῦ στόλου τῆς Ρόδου στὴν Τένεδο τὸ 168 π.Χ., μὲ τὸν ἐπώνυμο Εὐδαμο τῶν ροδιακῶν σφραγίδων. Μιὰ τέτοια ὑπόθεση ἰσχυροποιεῖται ἀπὸ τὴν ἀπουσία ὁμωνύμων στὴ Ρόδο κατὰ τὸ β' τέταρτο τοῦ 2ου αἰ., ὁπότε τοποθετεῖται ἀπὸ τὴν ἔρευνα τὸ ἀξίωμα τοῦ Εὐδάμου¹¹⁰⁹.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ἱπποκράτη καὶ Ἀριστοκλῆ εὐρήματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Εὐδάμου συγχρονίζονται μὲ ἀμφορεῖς τοῦ Θευμνάστου¹¹¹⁰, τοῦ Μηνοδώρου¹¹¹¹, πιθανῶς καὶ τοῦ Νικασίωνος¹¹¹².

Ἐνσφράγιστα τμήματα λαβῶν ὀξυπύθμενων ἀμφορέων τοῦ Εὐδάμου εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὸ Glanum τῆς Γαλλίας¹¹¹³, τὴν Aci-reale, τὴν Gioia del Colle, τὴν Ἔρικα, τοὺς Λεοντίνους, τὴ Λicata, τὸ Λιλύβαιο (Marsala), τὶς Συρακοῦσες καὶ τὸν Τάραντα στὴν ἰταλικὴ χερσόνησο¹¹¹⁴, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹¹¹⁵, τὴ Ρόδο¹¹¹⁶, τὴ Δῆλο¹¹¹⁷, τὴν Ἀθήνα¹¹¹⁸, τὸ Πέργαμο¹¹¹⁹, τὴν Κύπρο¹¹²⁰, τὴν

Ἀλεξάνδρεια¹¹²¹, τὴν Ταρσό¹¹²², τὴ Σαμάρεια¹¹²³, τὴν Ἱερουσαλήμ¹¹²⁴, τὴ Σκυθόπολη (Beth-Shan)¹¹²⁵, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹¹²⁶, τὴν Ashdod (Ἀζωτο) καὶ τὰ Γέρασα¹¹²⁷, καθὼς καὶ τὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας¹¹²⁸, τὸ Μιλάνο¹¹²⁹ κ.ά.

P48 (87.37), σχ. 11, πίν. 9. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ καφέ (10 R 6/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα καὶ κόκκινο χρῶμα στὴν περιοχὴ τῆς ἔνωσης τῆς μὲ τὸν λαμό. Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, διαμ. 0.030 μ., μὲ ρόδο στὸ κέντρο καὶ ἐπιγραφή σὲ ζώνη στὴν περίμετρο.

Ἐπὶ Πεισιστράτου Ἀγριανίου

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

Πὰ τὸ σφράγισμα αὐτὸ βλ. Ἀκαμάτη 1998, 37 εἰκ. 19.

Ὁ Πεισίστρατος φαίνεται πὼς ἀνῆλθε στὸ ἀξίωμα τοῦ ἱερέως τοῦ Ἡλίου περὶ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. καὶ εἶναι σύγχρονος τῶν ἐπωνύμων Ἀριστομάχου καὶ Ἡραγόρα, πὺν τοποθετοῦνται περὶ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.¹¹³⁰ Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ δὲν ἔχουν βρεθεῖ στοὺς ἀποθέτες τῆς περιόδου III. Τὸ ὄνομά του συνυπάρχει μὲ τῶν κατασκευαστῶν πὺν ἡ δραστηριότητά τους συμπύπτει μὲ τὴν περίοδο IV, ὅπως τοῦ Μαρσύα¹¹³¹ ἡ δραστηριότητα τοῦ ὁποίου ἀρχίζει στὸ τέλος τῆς περιόδου III, στὰ ἔτη τῶν ἐπωνύμων Ἀρίστωνος 2 καὶ Δαμοκλῆ 2, καὶ ἀπλώνεται στὴν περίοδο IV, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ χρονιὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Πεισιστράτου, καὶ σὲ αὐτὰ τῶν Ἡραγόρα, Ἀρχοκράτη, Τιμασαγόρα καὶ Ἀριστομάχου¹¹³².

Οἱ σφραγίδες τοῦ Πεισιστράτου εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικές. Συνήθως καταγράφουν τὸ ὄνομα καὶ τοῦ μήνα ἢ ἀκόμα, σὲ λίγα παραδείγματα, καὶ τὸν τίτλο¹¹³³. Οἱ

ὀρθογώνιες ἀναπτύσσουν τὴν ἐπιγραφὴν σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές, ἐνῶ σπάνια περιλαμβάνεται καὶ σύμβολο, προτομὴ Ἡλίου. Τὸ σύμβολο αὐτὸ βρίσκεται καὶ στὶς κυκλικές, ἂν καὶ συνήθως σ' αὐτὲς τὸ κέντρο καταλαμβάνει ρόδο.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Πεισιστράτου ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, βρέθηκαν ὁμως σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς πόλης¹¹³⁴. Ἔχουν ἐπίσης βρεθεῖ στὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹¹³⁵, στὸν Εὐξείνιο Πόντο¹¹³⁶, στὴ Ρόδο¹¹³⁷, στὴν Ἀθήνα¹¹³⁸, στὴ Δῆλο¹¹³⁹, στὴν Τήνο¹¹⁴⁰, στὴ Φαιστό¹¹⁴¹, στὴν Ἀλικαρνασσό¹¹⁴², στὴν Ἰασό¹¹⁴³, στὴ Βύβλο¹¹⁴⁴, στὴ Σαμάρεια¹¹⁴⁵, στὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹¹⁴⁶, στὴν Ἱερουσαλήμ¹¹⁴⁷, στὴν Τάνιν¹¹⁴⁸, στὴν Ἀλεξάνδρεια¹¹⁴⁹, ἐπίσης ὑπάρχουν στὴ Συλλογὴ Δ. Μιχαηλίδη¹¹⁵⁰, στὸ Μουσεῖο τοῦ Καίρου¹¹⁵¹, στὴ Σαλαμίνα¹¹⁵², στὴν Καρχηδόνα¹¹⁵³, στὴ Νέα Πάφο¹¹⁵⁴ κ.ά.

P49 (82.353), σχ. 11, πίν. 9. Σώζεται μόνο ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, διαμ. 0.032 μ. Στὸ κέντρο τοῦ ρόδο καὶ ἐπιγραφὴ σὲ ζώνη στὴν περίμετρο.

Ἐπὶ Σωσικλεῦς Δαλίου

ρόδο

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Σωσικλέους εἶναι ὀρθογώνιες σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές καὶ κυκλικές μὲ ρόδο στὸ κέντρο. Σπάνια καὶ στὶς ὀρθογώνιες τοποθετεῖται σύμβολο, ἓνας Ἡλιος. Ὁ ἀποθέτης τοῦ Περγάμου, ἀλλὰ καὶ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς δὲν περιλαμβάνουν ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ, ἀλλὰ σφραγίσματά του ἔχουν βρεθεῖ στὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνας. Πρέπει ἐπομένως νὰ χρονολογηθεῖ μετὰ τὸ

τέλος τῆς περιόδου III. Στοὺς συγχρονισμοὺς τοῦ ἐπωνύμου περιλαμβάνεται αὐτὸς μὲ τὸν κατασκευαστὴ Ὀνασίοικο¹¹⁵⁵. Ὁ ἐπώνυμος θεωρήθηκε διάδοχος τοῦ Ἡραγόρα, ἐπειδὴ σὲ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ Μαρσύα μοιράζονται ἓναν ἀστερίσκο, ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς δευτερεῦον σφράγισμα¹¹⁵⁶.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Σωσικλέους ἔχουν βρεθεῖ στὴ Σικελία καὶ στὴν Ἰταλία¹¹⁵⁷, στὸν Εὐξείνιο Πόντο¹¹⁵⁸, στὴν Ἀθήνα¹¹⁵⁹, στὴ Ρόδο¹¹⁶⁰, στὴ Δῆλο¹¹⁶¹, στὴν Τήνο¹¹⁶², στὸ Ἄργος¹¹⁶³, στὸ Πέργαμο¹¹⁶⁴, στὴν Ἰασό¹¹⁶⁵, στὴν Ταρσό¹¹⁶⁶, στὴν Κύπρο¹¹⁶⁷, στὴ Σαμάρεια¹¹⁶⁸, στὸ Tel Anafa¹¹⁶⁹, στὴ Βύβλο¹¹⁷⁰, στὴν Ἱερουσαλήμ¹¹⁷¹, στὸ Tell Halaf¹¹⁷², στὴν Ἀλεξάνδρεια¹¹⁷³, στὴν Καρχηδόνα¹¹⁷⁴, ὑπάρχουν ἐπίσης στὸ Βασιλικὸ Μουσεῖο τοῦ Ὀντάριο στὸ Τορόντο¹¹⁷⁵ κ.ά.

P50 (87.16), σχ. 11, πίν. 9. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαίμου. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.038 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Ἐπὶ Τιμορ
ρόδο
Ἀγριανίου

Προέλευση: νότια στοά, χώρος XIX.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Τιμουρρόδου ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, ἀλλὰ βρίσκονται στὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνας. Τὸ ἀξίωμα του ἐπομένως πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ στὴν περίοδο IV, πράγμα ποὺ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ ἀμφορεῖς τῶν κατασκευαστῶν Ἰμά καὶ τὸν Ἑρμία μὲ ἐπώνυμο τὸν Τιμούρροδο¹¹⁷⁶. Τὸ ὄνομά του ἀπαντᾶται ὡς Τιμόρροδος, Τιμούροδος ἢ Τιμούρροδος. Συχνὰ στὶς ἐπιγραφὰς τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν μὲ τὸ ὄνο-

μα τοῦ Τιμορρόδου περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος του¹¹⁷⁷.

Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Τιμουρρόδου ἔχουν ὀρθογώνια καὶ κυκλικά ἀποτυπώματα. Μερικὲς φορὲς συνοδεύονται ἀπὸ δευτερεύοντα σφραγίσματα. Ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἔχουν δημοσιευτεῖ ἀπὸ πολλὰς περιοχές, ὅπως εἶναι ἡ Σικελία καὶ ἡ Ἰταλία¹¹⁷⁸, ἡ Καρχηδόνα¹¹⁷⁹, διάφορες θέσεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹¹⁸⁰, ἡ Ρόδος¹¹⁸¹, ἡ Δῆλος¹¹⁸², ἡ Ἀθήνα¹¹⁸³, ἡ Σκυθόπολη¹¹⁸⁴, ἡ Ἱερουσαλήμ¹¹⁸⁵, ἡ Βύβλος¹¹⁸⁶, ἡ Σαμάρεια¹¹⁸⁷, τὸ Πέργαμο¹¹⁸⁸, ἡ Ταρσός¹¹⁸⁹, ἡ Ἀλεξάνδρεια¹¹⁹⁰, οἱ Σόλοι¹¹⁹¹, ἡ Νέα Πάφος¹¹⁹², τὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας¹¹⁹³, τὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου¹¹⁹⁴, τὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν¹¹⁹⁵ καὶ ἀκέραιος ἀμφορέας τοῦ Ἑρμῖα στὸ Μουσεῖο Καλῶν Τεχνῶν τῆς Βοστώνης¹¹⁹⁶ κ.ἄ.

P51 (87.29), σχ. 11, πίν. 9. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ ἐλάχιστο μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀδύνατου κόκκινου (10 R 6/4), μὲ ἴχνη κόκκινου στήν περιοχὴ ἐνώσεώς της μὲ τὸν λαιμό. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.044 μ., πλάτ. 0.013 μ.

κεφάλι Ἐπὶ Τιμουρ ρόδου
Ἡλίου ↑ ρόδου

Προέλευση: Νότια στοά. ΝΔ. γωνία.

Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. παραπάνω.

P52 (84.6), σχ. 11, πίν. 9. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς καὶ τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (5 YR 6/4), μὲ ἀδύνατο κίτρινο (2.5 Y 7/5) ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο διατηρεῖται ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.033 μ. καὶ πλάτ. 0.015 μ.

Ἐπὶ [Τι]μουρρ
[ό]δου
Υακινθίου

Προέλευση: ΝΔ. γωνία ἀγορᾶς.

Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. παραπάνω.

Κατασκευαστὲς

P53 (82.164), σχ. 11, πίν. 9. Σώζεται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ πολὺ μικρὸ μέρος ἀπὸ τὸν λαιμό. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6), μὲ ἐλάχιστα ἴχνη μαρμαρυγίας. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ. καὶ πλάτ. 0.013 μ., μὲ ἀποκρουσμένο τὸ πάνω ἄκρο.

Βρομίου ρόδου ↑

Προέλευση: νότια στοά.

Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ Βρομίου¹¹⁹⁷ εἶναι ὀρθογώνιες μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρᾶ. Πολλὲς φορὲς δεξιὰ εἰκονίζεται σύμβολο, ἓνα ταινιωτὸ στεφάνι. Ὁ τύπος χωρὶς τὸ στεφάνι κατὰ τὴ V. Grace δὲν μαρτυρεῖται σὲ σύνολα τῆς περιόδου IV, γι' αὐτὸ καὶ ἐντάσσεται στήν ἐπόμενη περίοδο V¹¹⁹⁸. Σφραγίσματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ δὲν ἔχουν βρεθεῖ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, ἀλλὰ περιλαμβάνονται στὸ στρώμα καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνας, καὶ ἔτσι ἡ δραστηριότητά του θὰ πρέπει νὰ ἐμπίπτει στήν περίοδο IV. Ὁ Börker ἀποδίδει μίαν ἐνσφράγιση λαβῆ τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ ἀπὸ τὴν Uruk μὲ σύμβολο στεφάνι δεξιὰ σὲ ἀποσπασματικὸ τμήμα ἀμφορέα τοῦ ἐπωνύμου Πυθοδώρου καὶ χρονολογεῖ τὸ ἀξίωμα τοῦ τελευταίου μὲ ἐπιγραφικά καὶ ἀνασκαφικά δεδομένα λίγο πρὶν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.¹¹⁹⁹

Τὰ σφραγίσματα τοῦ Βρομίου χρονολο-

γούνται από τους έπωνύμους Άλεξιάδα, Αὐτοκράτη καὶ Γόργωνα, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν Πυθόδωρο. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Ἄλεξιάδας τοποθετήθηκε ἀπὸ τὴν Grace στὴν ἀρχὴ τῆς περιόδου V, ἐνῶ ὁ Αὐτοκράτης στὴν περίοδο IV¹²⁰⁰. Ἐνα νέο εὑρημα ἀπὸ τὴ Marissa συσχετίζει τὸν κατασκευαστὴ μὲ τὸν ἐπώνυμο Ἀριστόγειτο, ποὺ χρονολογεῖται στίς ἀρχὲς τοῦ β' μισοῦ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.¹²⁰¹ Στὴν τελευταία περίοδο τοποθετοῦνται ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ εὑρήματα στὴν Καρχηδόνα οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὰ ὀνόματα τοῦ Γόργωνος, τοῦ Πυθοδώρου καὶ τοῦ Βρομίου¹²⁰².

Ἀποσπασματικοὶ ἀμφορεῖς τοῦ κατασκευαστῆ Βρομίου εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ χώρους τῆς Καρχηδόνας¹²⁰³, τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ἰταλίας¹²⁰⁴, τῆς Ἀπολλωνίας στὴν Ἀλβανία¹²⁰⁵, τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹²⁰⁶, τῆς Ἀθήνας¹²⁰⁷, τῆς Δήλου¹²⁰⁸, τῆς Ρόδου¹²⁰⁹, τοῦ Περγάμου¹²¹⁰, τῆς Μιλήτου¹²¹¹, τῆς Σαμάρειας¹²¹², τῆς Ταρσοῦ¹²¹³, τῆς Βύβλου¹²¹⁴, τοῦ Tell Sandahannah (Marissa)¹²¹⁵, τοῦ Tel Anafa¹²¹⁶, τῆς Ἱερουσαλήμ¹²¹⁷, τῆς Uruk¹²¹⁸, τῆς Ἀλεξάνδρειας¹²¹⁹, τῆς Νέας Πάφου¹²²⁰ καὶ τῆς Κροκοδηλόπολης - Ἀρσινόης¹²²¹. Ἀπὸ μία ἐνσφράγιστη λαβὴ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Βρομίου βρίσκονται στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας¹²²² καὶ στὸ Βασιλικὸ Μουσεῖο τοῦ Ὀντάριο στὸ Τορόντο¹²²³.

P54 (86.37), σχ. 11, πίν. 9. Σώζεται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/5). Ἰχνη κόκκινου χρώματος διατηροῦνται γύρω ἀπὸ τὴν ἔνωση τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαμό. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.047 μ. καὶ πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπικρά \rightarrow μεγάλο
τευς \rightarrow 8κτινο ἄστρο

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Ἰδιο σφράγισμα μὲ τὸ P54 εἶναι τὸ A342 (;) ἀπὸ τὶς παλιότερες ἀνασκαφές στὴν Πέλλα¹²²⁴. Ἡ τοποθέτησή του στὴν περίοδο IV βασίζεται καὶ σὲ σφράγισμα λαβῆς τμήματος ὀξυπύθμενου ἀμφορέα ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ ἀγορά, ποὺ φέρει τὸ ὄνομά του, ἐνῶ στὴν ἄλλη λαβὴ τοῦ ἴδιου ἀμφορέα ἀναγνωρίζεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Πανσανία τῆς περιόδου IV¹²²⁵.

Ὁ Badalyants καταγράφει δύο ὁμωνύμους καὶ κατατάσσει τὸν πρῶτο στὴν περίοδο IV (περ. 180 - περ. 150) λόγω τῆς σύνδεσής του μὲ τὸν Πανσανία 3, καὶ τὸν δεῦτερο στὴν περίοδο VI (περ. 108 - περ. 80) καὶ τὸν συνδέει μὲ τὸν ἐπώνυμο Βάκχιο¹²²⁶.

Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ εἶναι ὀρθογώνιες, δὲν λείπουν ὅμως καὶ οἱ κυκλικές. Στὰ σύμβολα τῶν ὀρθογώνιων σφραγίδων περιλαμβάνονται τὸ ὀκτάκτινο ἄστρο καὶ τὸ διπλὸ κέρας Ἀμαλθείας. Χωρὶς παράλληλο φαίνεται νὰ εἶναι τὸ κεφάλι μὲ ἀκτίνες στὴ μία ἀπὸ τὶς δύο ἐνσφράγιστες λαβὲς ποὺ βρέθηκαν στὴ Δήλο¹²²⁷.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ Ἐπικράτη, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω εἶναι γνωστὲς καὶ ἀπὸ τὴ Ρόδο¹²²⁸, τὸν Εὐξείνου Πόντο¹²²⁹, τὴ Δήλο¹²³⁰, τὴ Βύβλο¹²³¹, τὴν Ἱερουσαλήμ¹²³² καὶ τὴν Αἴγυπτο¹²³³.

P55 (82.66), σχ. 11, πίν. 10. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα καὶ κόκκινο χρώμα γύρω ἀπὸ τὴν περιοχὴ ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαμό τοῦ ἀμφορέα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.032 μ. καὶ πλάτ. 0.013 μ.

Ἐρμ[ί]α \rightarrow

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 128 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ Ἑρμία εἶναι ὀρθογώνιες, σχετικὰ μικρές. Τὰ γράμματα λεπτά καὶ ραδινα. Στὰ σύμβολά του περιλαμβάνονται τὸ ἄστρο, τὸ ἄνθος καὶ ὁ βότρυς. Ἀμφορεῖς τοῦ Ἑρμία μὲ ἄστρο καὶ τοῦ Ἰμᾶ μὲ κηρύκειο συνδέονται μὲ τὸν ἐπώνυμο Τιμούρροδο τῆς περιόδου IV¹²³⁴, ἐνῶ σὲ ἄλλον ἀμφορέα τῆς συλλογῆς Πιερίδη στὴν Κύπρο ἀμφορέας τοῦ Ἑρμία χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀλεξιμαχο τῆς ἰδίας περιόδου¹²³⁵.

Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἑρμία εἶναι ἄγνωστες στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου καὶ ἐπομένως ἡ δραστηριότητά του ἐντοπίζεται μετὰ τὸ κλείσιμο τοῦ ἀποθέτη αὐτοῦ. Ἐπίσης ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομά του δὲν βρέθηκαν καὶ στὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνας. Ὅμως ἀποδεδειγμένα συνυπάρχει μὲ ἐπωνύμους καὶ κατασκευαστὲς τῆς περιόδου IV, ἐνῶ ἀποσπασματικοὶ ἀμφορεῖς του ἔχουν ἐντοπιστεῖ καὶ στὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς Κορίνθου. Ἡ δραστηριότητά του ἐπομένως μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ κοντὰ στὸ 146 π.Χ.¹²³⁶ Στὰ ἴδια χρόνια πρέπει νὰ ἀνήκει καὶ ἓνα παράδειγμα ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας¹²³⁷.

Σφραγίσματα τοῦ Ἑρμία εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴ Ρόδο¹²³⁸, τὴ Φαιστό¹²³⁹, τὴ Σαλαμίνα¹²⁴⁰ καὶ τὴ Λάρνακα τῆς Κύπρου¹²⁴¹, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹²⁴², τὴ Σαμάρεια¹²⁴³, τὸ Tell Abu Hawam¹²⁴⁴, τὴν Ἱερουσαλὴμ¹²⁴⁵, τὸ Πέργαμο¹²⁴⁶, τὸν Εὐξεῖνο Πόντο¹²⁴⁷, τὸν Τάραντα¹²⁴⁸, τὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν¹²⁴⁹, τὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο¹²⁵⁰ κ.ἄ.

P56 (82.185), σχ. 11, πίν. 10. Σώζεται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.043 μ., πλάτ. 0.012 μ.

Ἰέρωνος \triangle

κηρύκειο \rightarrow

Προέλευση: νότια στοά.

Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ Ἰέρωνας συνήθως ἐμφανίζουν τὸ ὄνομά του σὲ μία σειρὰ μὲ σύμβολο ἓνα κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐνῶ μερικές φορές ἔχουμε τὸ ὄνομα σὲ δύο σειρές, σπανιότερα καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα. Στὰ σύμβολα μερικές φορές περιλαμβάνεται καὶ ὁ θύρσος.

Μεταξὺ τῶν ἐπωνύμων κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἀξιώματος τῶν ὁποίων κατασκευάζει ἀμφορεῖς ὁ Ἰέρων εἶναι οἱ Ἀστυμήδης 2 καὶ Ἀνάξανδρος, ὅπως μαρτυρεῖται σὲ δύο ἀμφορεῖς τοῦ Μουσείου τῆς Λευκωσίας¹²⁵¹, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἐπωνύμοι τῶν μέσων περιπυ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., ὅπως εἶναι ὁ Τιμόδικος¹²⁵². Ἡ ὑπαρξὴ δύο ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ Ἰέρωνος στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου μὲ τὴν ταυτόχρονη ἀπουσία ἀνάλογου εὐρήματος στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς, βοηθᾷ στὴν τοποθέτηση τῶν πρώιμων ἀμφορέων τοῦ κατασκευαστῆ στὸ τέλος τοῦ 4' τετάρτου τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., μετὰ τὸ 183 π.Χ. Ὁ ἐντοπισμὸς ὅμως τῶν δύο ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ Ἰέρωνος στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου ὀδήγησε πολλοὺς ἐρευνητὲς νὰ ἐντάξουν τὸν κατασκευαστὴ στὴν περίοδο III¹²⁵³.

Τμήματα ἐνσφράγιστων λαβῶν καὶ ἀμφορέων τοῦ Ἰέρωνος προέρχονται ἀπὸ τὸ Πέργαμο¹²⁵⁴, τὴν Καρχηδόνα¹²⁵⁵, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹²⁵⁶, τὸν Εὐξεῖνο Πόντο¹²⁵⁷, τὴ Ρόδο¹²⁵⁸, τὴ Δῆλο¹²⁵⁹, τὴν Ἀθήνα¹²⁶⁰, τὴν Κύπρο μὲ δύο ἀκέραιους ἀμφορεῖς¹²⁶¹, τὴν Αἴγυπτο¹²⁶², τὴ Σαμάρεια¹²⁶³, τὴν Gezer¹²⁶⁴, τὴ Βύβλο¹²⁶⁵, τὴν Ἱερουσαλὴμ¹²⁶⁶ κ.ἄ.

P57 (84.11), σχ. 11, πίν. 10. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμποῦ

του ἄμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ καφέ (5 YR 5.5/4). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ἀνοιχτὸ κοκκινωπὸ καφέ (10 R 6.5/4) ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.032 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἰμα \triangle
κηρύκειο \rightarrow

Προέλευση: δυτική στοά.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Ἰμα εἶναι ὀρθογώνιες μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία σειρὰ καὶ σύμβολο συνήθως κηρύκειο. Σπανιότερα τὸ ὄνομα συνοδεύεται ἀπὸ κηρύκειο καὶ κέρας Ἀμαλθείας ἢ κηρύκειο καὶ βότρου ἢ φαρέτρα καὶ ρόπαλο. Στὸν τύπο μὲ τὸ κηρύκειο τὸ σύμβολο μπορεῖ νὰ βρῖσκεται σὲ διαφορετικὴ θέση¹²⁶⁷. Τὸ ὄνομα φαίνεται πὼς δὲν εἶναι ἐλληνικόν. Ἡ προέλευσή του ὅμως εἶναι ἀβέβαιη, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὁ τονισμὸς του¹²⁶⁸. Ἀπὸ μερικὸν ἐρευνητὲς θεωρεῖται μικρασιατικῆς ἢ φρυγικῆς καταγωγῆς καὶ ἴσως ἀνήκει σὲ ἀπελεύθερο¹²⁶⁹.

Ἡ δραστηριότητα τοῦ Ἰμα χρονολογεῖται ἀπὸ ἄμφορεῖς στοὺς ὁποίους συνοδεύεται ἀπὸ σφραγίσματα μὲ τὰ ὀνόματα τῶν Πυθοδώρου¹²⁷⁰, Πausanία¹²⁷¹, Τιμουρρόδου¹²⁷², Θερσάνδρου¹²⁷³, Δαμαινέτου¹²⁷⁴ καὶ Αὐτοκράτη¹²⁷⁵. Ἡ παρουσία μιᾶς ἐνσφράγισης λαβῆς μὲ τὸ ὄνομά του στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου μὲ τὴν ταυτόχρονη ἀπουσία του ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς Ἀθήνας, ἀλλὰ τὴν ἀυξημένη παρουσία του στὴν Καρχηδόνα, μᾶς υποχρεώνει νὰ δεχτοῦμε τὴν ἐναρξη τῆς δραστηριότητάς του λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ κλείσιμο τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, ἐνῶ ἡ κύρια δραστηριότητά του εἶναι σύγχρονη μὲ τὴν περίοδο IV¹²⁷⁶.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς παραπάνω ἄμφορεῖς ἔχουν κατὰ καιροὺς δημοσιευτεῖ πολλές ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ Ἰμα

ἀπὸ παλιότερες καὶ νεότερες ἐρευνες σὲ διάφορες θέσεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹²⁷⁷, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας¹²⁷⁸, τοῦ Περγάμου¹²⁷⁹, τῆς Ρόδου¹²⁸⁰, τοῦ Ἀργους¹²⁸¹, τῆς Ἀθήνας¹²⁸², τῆς Κορίνθου¹²⁸³, τῆς Φαιστοῦ¹²⁸⁴, τοῦ Λιλυβαίου¹²⁸⁵, τῆς Δήλου¹²⁸⁶, τῶν Κεγχρεῶν¹²⁸⁷, τῆς Κύπρου¹²⁸⁸, τῆς Καρχηδόνας¹²⁸⁹, τῆς Ἀλεξάνδρειας¹²⁹⁰, τῆς Ταπόσειρης¹²⁹¹, τῆς Κροκοδηλόπολης-Ἀρσινόης¹²⁹², τῆς Σαμάρειας¹²⁹³, τῆς Gezer¹²⁹⁴, τῆς Ἱερουσαλήμ¹²⁹⁵, τοῦ Tell Sandahannah (Marissa)¹²⁹⁶, τῆς Βύβλου¹²⁹⁷. ὑπάρχουν ἐπίσης στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας¹²⁹⁸ καὶ στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου¹²⁹⁹.

P58 (87.279), σχ. 11, πίν. 10. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5.5/6). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Σὲ σημεῖα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ θραύσματος διατηροῦνται ἔγνη σιδηροσκουριάς. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.038 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Ἰμα \triangle
κηρύκειο \rightarrow

Προέλευση: νότια στοά, Δ. χώρων XXV-XXVI.

Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. P57.

P59 (87.275), σχ. 11, πίν. 10. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ τμῆμα τοῦ λαμποῦ τοῦ ἄμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5), μὲ κίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.011 μ.

Μενεσθέως \triangle

Προέλευση: ἀρχεῖο, χώρος 3.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ Μενεσθέως δὲν

είναι πολλά. Οί σφραγίδες του είναι ὀρθογώνιες με τὸ ὄνομα στὴ γενική. Ἡ ἀπουσία ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ κατασκευαστῆ ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου καὶ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν Ἀθήνα τοποθετεῖ τὴ δραστηριότητά του μετὰ τὴν περίοδο III, ἐνῶ ἡ ὑπαρξὴ ἀμφορέα του ἀπὸ τὴν Κύπρο, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Δαμαίνετο, ἐντάσσει τὴ δραστηριότητά του στὴν περίοδο IV¹³⁰⁰.

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Μενεσθέως εἶναι γνωστὲς ἐκτὸς τῶν ἄλλων θέσεων καὶ ἀπὸ τὴ Ρόδο¹³⁰¹, τὴ Σαλαμίνα¹³⁰², τὴ Νέα Πάφο¹³⁰³, τὴν Ἱερουσαλήμ¹³⁰⁴, τὴ Σαμάρεια¹³⁰⁵, τὴν Καρχηδόνα¹³⁰⁶ καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹³⁰⁷.

P60 (86.8), σχ. 11, πίν. 10 καὶ 14. Σώζονται μέρος τοῦ ὧμου καὶ τὸ κάθετο τμήμα τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/5). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ καφετὶ κίτρινο ἐπίχρισμα (10 YR 6.5/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.043 μ. καὶ σ. πλάτ. 0.015 μ.

Νικία \rightarrow βότρυς \uparrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Με τὸ ὄνομα αὐτὸ ὑπάρχουν δύο κατασκευαστὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο. Ὁ πρῶτος χρησιμοποιοῖ ὡς σύμβολα πῖλους με ἄστρα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ ὀνόματος, ἢ κηρύκειο ἢ βότρυ δεξιὰ τοῦ ὀνόματος. Ἀπὸ τὶς σφραγίδες αὐτὲς ὁ τύπος με τὸν βότρυ, ὅπως ἐδῶ, φαίνεται πὺς εἶναι ὁ νεότερος. Παλιότερα εἶχε τοποθετηθεῖ στὶς ἀρχὲς τῆς περιόδου V. Ἄν ὅμως τὸ σύμβολο αὐτὸ ἀποκατασταθεῖ με βεβαιότητα καὶ σὲ λαβὴ ἀπὸ τὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνας, τότε τὸ σύνολο τῆς παραγωγῆς τοῦ Νικία ἐμπίπτει στὴν περίοδο IV, πρὶν ἀπὸ τὸ 146 π.Χ.¹³⁰⁸

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ κατασκευαστῆ

εἶναι ἀκόμα γνωστὲς ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα¹³⁰⁹, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹³¹⁰, τὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία¹³¹¹, τὴ Ρόδο¹³¹², τὴ Δῆλο¹³¹³, τὴν Κύπρο¹³¹⁴, τὴ Βύβλο¹³¹⁵, τὴ Σαμάρεια¹³¹⁶, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹³¹⁷, τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη¹³¹⁸, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹³¹⁹, τὴν Ἀθήνα¹³²⁰ κ.ἄ.

Ὁ Νικίας 2 συνδέεται σὲ ἀμφορέα στὴν Ἀγκυρα με τὸν Δαμοκράτη 2 καὶ χρονολογεῖται στὴν περίοδο VIa¹³²¹.

P61 (83.330), σχ. 11, πίν. 10 καὶ 14. Σώζονται μέρος τοῦ ὧμου τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται με ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.038 μ., πλάτ. 0.016 μ.

γυναικεία μορφή \uparrow *Νυσίου* \rightarrow

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς, 37-43 μ. Δ. τῆς πύλης.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Νυσίου εἶναι ὀρθογώνιες. Τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ πολὺ συχνά συνοδεύεται ἀπὸ γυναικεία μορφή δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ τοῦ ὀνόματος¹³²². Μερικὲς φορὲς στὴ σφραγίδα προστίθενται ἄστρα, σταυροί, ἢ ἀκόμα καὶ κηρύκειο.

Ἐνας ἀμφορέας τοῦ Νυσίου με σύμβολο ὀλόσωμη μορφή χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Πausανία 3 τῆς περιόδου IV¹³²³, ἕνας ἄλλος ἀπὸ τὴ Σαρδηνία χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρατοφάνη¹³²⁴, ἐνῶ ἕνας τρίτος ἀπὸ τὸ ἴδιο νησί χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἀναξίβουλο¹³²⁵. Ἡ ἀπουσία ἐνσφράγιστων λαβῶν στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν Ἀθήνα σὲ συνδυασμὸ με τὴν παρουσία τους στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου¹³²⁶ καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας¹³²⁷, φαίνεται νὰ ὑποδεικνύει τὴν ἐναρξὴ παραγωγῆς τοῦ κατασκευαστῆ μετὰ τὸ 183 π.Χ., ἀλλὰ πρὶν ἀπὸ τὸ 176 π.Χ.

Πολλές ένσφράγιστες λαβές τοῦ Νυσίου εἶναι γνωστές ἀπὸ παλιότερες¹³²⁸ ἀλλὰ καὶ νεότερες ἔρευνες στὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξεινίου Πόντου¹³²⁹, στὴν Ἀθήνα¹³³⁰, στὴ Ρόδο¹³³¹, στὴ Δῆλο¹³³², στὴ Νέα Πάφο¹³³³, στὴν Ἀλεξάνδρεια¹³³⁴, στὰ Λάβρανδα¹³³⁵, στὴν Ταρσό¹³³⁶, στὴ Σαμάρεια¹³³⁷, στὴν Ἱερουσαλήμ¹³³⁸, στὴ Βύβλο¹³³⁹, στὴν Ἑρυνκα¹³⁴⁰· ὑπάρχουν καὶ στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν¹³⁴¹.

P62 (87.270), σχ. 11, πίν. 10. Διατηρεῖται μόνο ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.039 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Παγχάρεν \triangle
διπλὸς πέλεκυς \rightarrow ζ

Προέλευση: ἀρχεῖο, χῶρος 2.

Οἱ σφραγίδες του εἶναι ὀρθογώνιες, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία ἢ δύο σειρές, συχνὰ μὲ σύμβολο ἓνα διπλὸ πέλεκυ. Σπάνια τὸ ὄνομα ἀπαντᾶται καὶ σὲ συντομογραφία.

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ εἶναι γνωστές ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹³⁴², τὸν Εὐξεινὸ Πόντο¹³⁴³, τὴ Δῆλο¹³⁴⁴, τὴ Ρόδο¹³⁴⁵, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹³⁴⁶, τὴν Κυρηναϊκὴν¹³⁴⁷, πιθανῶς καὶ τὴ Σαμάρεια¹³⁴⁸.

P63 (87.273), σχ. 11, πίν. 10. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5), μὲ μικρὲς φυσαλίδες. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.035 μ., πλάτ. 0.017 μ. Τὰ ἄκρα τοῦ κεντρικοῦ τμήματος, καθὼς καὶ ἡ δεξιὰ πλευρὰ, δὲν ἔχουν ἀποτυπωθεῖ καλὰ.

Παγχά[ρεν] \triangle
διπλὸς πέλεκυς \rightarrow ζ

Προέλευση: νότια στοά.

Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. P62.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ V

(περ. 146 π.Χ. - περ. 108 π.Χ.)

Ἐπωνυμοί

P64 (86.28), σχ. 12, πίν. 10. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτός, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα (2.5 Y 7.5/4). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.047 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπὶ Αἰσχίνα \triangle
Ἰακινθίου \triangle

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ ένσφράγιση αὐτῆς λαβῆς μὲ σχόλια γιὰ τὸν ἐπώνυμο στὸ Ἀκαμάτης 1989, 179-180 ἀρ. 2 εἰκ. 10.

Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου Αἰσχίνα εἶναι ὀρθογώνιες, ἀλλὰ καὶ κυκλικές. Μερικὲς φορὲς παραλείπεται ὁ μῆνας. Στὶς κυκλικὲς χρησιμοποιοῦνται ὡς σύμβολα τὸ ρόδο καὶ ἡ προτομὴ Ἡλίου. Τὸ ὄνομά του συνδυάζεται σὲ ἀμφορεῖς μὲ τοὺς κατασκευαστὲς Σωσικλῆ, Βόσπορο καὶ Μενέστρατο¹³⁴⁹. Ἐνσφράγιστες λαβές μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, τὴν Καρχηδόνα καὶ τὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς Κορίνθου. Μὲ σχετικὴ πιθανότητα τὸ ἀξίωμά του τοποθετεῖται περὶ τὸ 114 π.Χ.¹³⁵⁰

Ἐχουν σωθεῖ πολλὲς ένσφράγιστες λαβές τοῦ ἐπωνύμου Αἰσχίνα ἀπὸ διάφορες περιοχές, ὅπως τὴ Ρόδο¹³⁵¹, τὴ Δῆλο¹³⁵², τὴν Τήνο¹³⁵³, τὴν Κύπρο¹³⁵⁴, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹³⁵⁵, τὴ Σαμάρεια¹³⁵⁶, τὸ Tell Sandahannah (Ma-

rissa)¹³⁵⁷, τὴ Nessana¹³⁵⁸, τὸ Πέργαμο¹³⁵⁹, τὴν Alba Fucens¹³⁶⁰, διάφορες θέσεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹³⁶¹· ὑπάρχουν καὶ στὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου¹³⁶².

P65 (87.276), σχ. 12, πίν. 10. Σώζονται μέρος τοῦ ὤμου καὶ τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 6/4), μὲ λίγες φουσαλίδες. Στὸν ὤμο μέρος ὀρθογώνιου σφραγίσματος, σ. μήκ. 0.033 μ., σ. πλάτ. 0.013 μ.

[Ἐπὶ] Αἰσχί \triangleleft
να \triangleleft
Δαλίου \triangleleft

Προέλευση: ἀρχεῖο, χῶρος 4.

Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. P64.

P66 (83.241), σχ. 12, πίν. 10. Σώζονται ὁ ὤμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαίμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μὲ ἐσωτερικὰ σκασίματα, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5.5/6). Στὸν ὤμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.022 μ.

Ἐπ' ἱερέω[ς] \triangleleft
Ἀρι<σ>τάκου \triangleleft
Δαλίου \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ Σ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ εἶχε παραλειφθεῖ καὶ φαίνεται νὰ ξαναχαράχτηκε πάνω στὸ Τ. Τὰ σφραγίσματα τοῦ Ἀριστάκου εἶναι ὀρθογώνια καὶ σπανιότερα κυκλικά. Ὀλόκληροι ἀμφορεῖς του ἀπὸ τὴν Κύπρο τὸν συνδέουν μὲ τοὺς κατασκευαστὲς Δρακοντίδα καὶ Εὐκλειτο¹³⁶³, ἐνῶ ἀμφορέας ἀπὸ τὴ Σαρδηνία τὸν σχετίζει μὲ τὸν Σωσίδα(:)¹³⁶⁴. Ἀκόμα συγχρονίζεται καὶ μὲ τὸν Ἀγαθόβουλο¹³⁶⁵.

Δημοσιευμένες ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου Ἀριστάκου προέρχονται ἀπὸ τὴ

Σαρδηνία¹³⁶⁶, τὴ Ρόδο¹³⁶⁷, τὴ Δῆλο¹³⁶⁸, τὴν Τήνο¹³⁶⁹, τὴν Κύπρο¹³⁷⁰, τὴ Σαμάρεια¹³⁷¹, τὴν Gezer¹³⁷², τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹³⁷³, τὰ Λάβρανδα¹³⁷⁴, πολλὰς περιοχὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹³⁷⁵, τὴν Τάνιν¹³⁷⁶, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹³⁷⁷· ὑπάρχουν καὶ στὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου¹³⁷⁸.

P67 (82.1425), σχ. 12, πίν. 10. Διατηρεῖται μόνο ὁ ὤμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, καθαρὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ ἐπιφανειακὰ ἰζήματα καὶ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὤμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.048 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Ἐπὶ Ἀριστά[κου] \triangleleft
Ἰακίνθιος \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη.

Τὸ Ν εἶναι γραμμένο πρὸς τὰ ἀριστερά. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. P66.

P68 (87.23), σχ. 12, πίν. 10. Σώζεται ὁ ὤμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνεια. Στὸν ὤμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπὶ Ἀριστά \triangleleft
νακτος \triangleleft
Πανάμου \triangleleft

Προέλευση: ἀρχεῖο, χῶρος 4.

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστοὶ δύο ἐπώνυμοι. Ὁ πρῶτος, μὲ κομβιόσχημες σφραγίδες, τοποθετεῖται περὶ τὰ μέσα τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (ὑστερὴ περίοδος Ι)¹³⁷⁹, πρὶν ἀπὸ τὴ συνήθεια τῆς καταγραφῆς καὶ τῶν μηνῶν μαζί μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου¹³⁸⁰.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀριστάνακτος 2 τοποθετήθηκε παλιότερα ἀπὸ τὴ V. Grace στὴν περίοδο V, τὸ ἴδιο καὶ ἀπὸ τὴν Criscuolo μὲ βάση τὴ μορφολογία τῆς λαβῆς καὶ τὴν παλαιογραφικὴ ἀνάλυση τῆς ἐπιγραφῆς¹³⁸¹. Ὁ

Finkielsztejn ἐντόπισε μιὰ ἐνσφράγιση λαβῆ τοῦ Ἀριστάνακτος 2 στή Σαμάρεια-Σεβαστή, πού καταστράφηκε περὶ τὸ 108 π.Χ., καὶ μελέτησε τὶς σφραγίδες μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου, τοποθετώντας τὸ ἀξίωμά του στὸ 111 π.Χ.¹³⁸²

Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου Ἀριστάνακτος 2 εἶναι ὀρθογώνιες σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές. Σπάνια ὁ μήνας παραλείπεται. Οἱ ἐνσφράγιστες λαβές του εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο¹³⁸³, τὴ Δῆλο¹³⁸⁴, τὴ Βύβλο¹³⁸⁵, τὸ Tel Anafa¹³⁸⁶, τὴ Σαμάρεια¹³⁸⁷, τὸ Tel Beersheba¹³⁸⁸, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹³⁸⁹, τὴν Πομπηία¹³⁹⁰ καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹³⁹¹. Σφραγίσματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ βρίσκονται στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο¹³⁹² καὶ στὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου¹³⁹³.

P69 (87.239), σχ. 12, πίν. 10. Σώζεται μόνο ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.051 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Ἐπ[ὶ Ἀρι]σ[τά] >
νακτος >
Παν[άμου] >

Προέλευση: νότια στοά, ΝΔ. γωνία ἀγορᾶς.

Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. P68.

P70 (86.34), σχ. 12, πίν. 10. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ κιτρινωπὸ ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο ὑπάρχει κυκλικὸ σφράγισμα, διαμ. 0.020 μ., μὲ ρόδακα στὸ κέντρο του καὶ ἐπιγραφὴ στὴν περιμέτρό του, σὲ ζώνη. Στὸ πλαϊνὸ μέρος τῆς λαβῆς, κοντὰ στὴν ἐννομή της μὲ τὸν λαιμό, ἔχει ἀποτυπωθεῖ δευτερεῦον κυκλικὸ σφρά-

γισμα, διαμ. 0.012 μ., μὲ μονόγραμμα (ΔΤ) σὲ ραβδωτὸ βάθος.

Ἐπὶ [Ἀρισ]τογένε[υς] >
ρόδο

Δευτερεῦον σφράγισμα: ΔΤ >

Προέλευση: τετράγωνο Ι/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Πὰ τὸ σφράγισμα αὐτὸ βλ. Ἀκαμάτη 1989, 179 ἀρ. 1 εἰκ. 9.

Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου Ἀριστογένους εἶναι ὀρθογώνιες σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές καὶ κυκλικές μὲ σύμβολο ρόδο ἢ κεφάλι Ἡλίου. Μερικὲς φορὲς ἡ σφραγίδα συνοδεύεται ἀπὸ δευτερεῦον σφράγισμα στὴ ρίζα τῆς λαβῆς, ὅπως ἐδῶ. Ἐνσφράγιστες λαβές μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, βρίσκονται ὅμως στὴ Σαμάρεια καὶ τὴ Marissa.

Δύο ἀμφορεῖς ἀπὸ τὴν Κύπρο συνδέουν τὸν ἐπώνυμο μὲ τὸ ἐργαστήριό τοῦ κατασκευαστῆ Μίδα τῆς ἴδιας περιόδου¹³⁹⁴.

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Ἀριστογένους εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹³⁹⁵, τὸ Πέργαμο¹³⁹⁶, τὴ Ρόδο¹³⁹⁷, τὴ Δῆλο¹³⁹⁸, τὴν Ἰασό¹³⁹⁹, τὴ Νέα Πάφο¹⁴⁰⁰, τὸ Tell Sandannah (Marissa)¹⁴⁰¹, τὴ Σαμάρεια¹⁴⁰², τὴ Βύβλο¹⁴⁰³, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁴⁰⁴, τὴ Συλλογὴ Δ. Μιχαηλίδη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο¹⁴⁰⁵, τὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου¹⁴⁰⁶, τὴν Gezer¹⁴⁰⁷, τὴν Ἐρυνκα¹⁴⁰⁸, τὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία¹⁴⁰⁹ κ.ά.

P71 (87.41), σχ. 12, πίν. 10. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος πορτοκαλί (5 YR 7/4), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.047 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Ἐπὶ Ἀριστο >
γίτου >
Βαδρομίου >

Προέλευση: νότια στοά.

Πὰ τὸ σφράγισμα αὐτὸ βλ. Ἀκαμάτη 1998, 37 εἰκ. 21. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου συνήθως ἀπαντᾷ ὡς Ἀριστόγειτος. Τὰ σφραγίσματά του εἶναι ὀρθογώνια σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές. Δὲν λείπουν ὅμως καὶ τὰ κυκλικὰ μὲ σύμβολο ρόδο ἢ κεφάλι Ἡλίου. Μερικὲς φορὲς περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος του¹⁴¹⁰.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου Ἀριστογείτου εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὸ Πέργαμο¹⁴¹¹, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁴¹², τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁴¹³, τὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία¹⁴¹⁴, τὴ Ρόδο¹⁴¹⁵, τὴ Δῆλο¹⁴¹⁶, τὴ Σαλαμίνα¹⁴¹⁷, τὴ Νέα Πάφο¹⁴¹⁸, τὴ Σαμάρεια¹⁴¹⁹, τὴ Βύβλο¹⁴²⁰, τὸ Μουσεῖο τοῦ Καῖρου¹⁴²¹, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁴²², τὸ Μιλάνο¹⁴²³ κ.ά.

P72 (87.277), σχ. 12, πίν. 10. Διατηροῦνται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, καθαρὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ καφέ (7.5 YR 6/4), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο μικρὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.023 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Ἐπὶ Ἀριστ
τονβρο[τί] >
δα Ἀγρια >
νίου >

Προέλευση: ἀρχεῖο, χῶρος 4.

Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου Ἀριστομβροτίδα εἶναι ὀρθογώνιες, ἀλλὰ καὶ κυκλικὲς μὲ ρόδο ἢ κεφάλι Ἡλίου στὸ κέντρο. Ὁ Ἀριστομβροτίδας εἶναι σύγχρονος τῶν ἐπωνύμων Αἰσχίνα, Ἀριστοπόλεως καὶ λίγο μεταγενέστερος τοῦ Ἀγοράνακτος¹⁴²⁴. Σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὴ Σαμάρεια ὁ Ἀριστομβροτίδας συνδέεται μὲ τὸν κατασκευαστὴ Μενέστρατο¹⁴²⁵, ἐνῶ σὲ δύο ἀμφορεῖς ἀπὸ τὴν Κύπρο τὸ ὄνομά του συγχρονίζεται μὲ τοὺς κατασκευαστὲς Πολυάρατο μὲ σύμβολο θύρσο¹⁴²⁶ καὶ Γαλέστη¹⁴²⁷, καὶ σὲ τρίτο στὴν Ἀλεξάνδρεια μὲ τὸν Δῶρο¹⁴²⁸. Ἡ συνο-

λικὴ ἐξέταση τῶν ἀμφορέων καὶ τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ὁδήγησε τὸν Finkielsztejn νὰ τοποθετήσει τὸ ἀξίωμα του στὸ ἔτος 116, μετὰ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοπόλεως καὶ πρὶν ἀπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου¹⁴²⁹.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου ἔχουν δημοσιευτεῖ ἀπὸ τὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία¹⁴³⁰, τὴ Ρόδο¹⁴³¹, τὴ Δῆλο¹⁴³², τὴ Νέα Πάφο¹⁴³³, τὴ Σαμάρεια¹⁴³⁴, τὸ Tel Anafa¹⁴³⁵, τὴ Marissa¹⁴³⁶, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁴³⁷ καὶ περιοχὲς τοῦ Εὐξείνιου Πόντου¹⁴³⁸, ἐνῶ ὑπάρχουν καὶ στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο¹⁴³⁹ μὲ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

P73 (84.22), σχ. 12, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κοκκινωποῦ καφέ (2.5 YR 6/4), μὲ πολὺ ἀδύνατο καφέ (10 YR 7/4) ἐπίχρισμα. Στὴν περιοχὴ ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαμπὸ ὑπολείμματα κόκκινου χρώματος. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.045 μ., πλάτ. 0.020 μ.

Ἐπὶ Ἀριστ
τονόμου >
Σμινθίου >

Προέλευση: δυτικὴ στοά, πύλη.

Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου εἶναι ὀρθογώνιες σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές. Ὁ Ἀριστόνομος κατατάσσεται ἀπὸ τὴ V. Grace στὴν περίοδο V μᾶλλον παρὰ στίς ἀρχὲς τῆς περιόδου VI, μαζί μὲ τοὺς ἐπωνύμους Ἀγοράνακτα, Αἰσχίνα καὶ Ἀριστομβροτίδα¹⁴⁴⁰.

Οἱ λίγες σχετικὰ μὲ ἄλλους ἐπωνύμους τῆς περιόδου ἐνσφράγιστες λαβὲς του προέρχονται ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁴⁴¹, τὴ Δῆλο¹⁴⁴², τὴ Νέα Πάφο¹⁴⁴³, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁴⁴⁴ καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁴⁴⁵.

P74 (86.17), σχ. 12, πίν. 11. Σώζεται τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κοκκινωπὸς κίτρινος (5 YR 6/6). Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, διαμ. 0.017 μ., μὲ προτομὴ Ἡλίου στὸ κέντρο καὶ ἐπιγραφὴ στὴν περιμέτρο.

Ἐπὶ Ἀριστράτου Καρνείου
προτομὴ Ἡλίου

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Μὲ πιθανότητα ἀναγνωρίζεται ὁ ἐπώνυμος Ἀρίστρατος τῆς περιόδου V. Οἱ σφραγίδες του εἶναι κυρίως ὀρθογώνιες μὲ τὴν ἐπιγραφὴν σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές, ἀλλὰ σπανιότερα καὶ κυκλικές μὲ σύμβολα ῥόδο ἢ κεφάλι Ἡλίου¹⁴⁴⁶. Ἕνας ἀκέραιος ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Κύπρο ἐπὶ ἐπωνύμου Ἀριστράτου προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐργαστήριον τοῦ Ρόδωνος καὶ χρονολογήθηκε ἀπὸ τοὺς ἐκδότες του περὶ τὸ 150 π.Χ.¹⁴⁴⁷, ἐξαιτίας λαθεμένης ἀποκατάστασης τοῦ ὀνόματος σὲ ἐνσφράγιση λαβῆ ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα¹⁴⁴⁸. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ρόδωνα ὁ ἐπώνυμος πιθανῶς συγχρονίζεται μὲ τὸν κατασκευαστὴ Ἀλέξανδρο¹⁴⁴⁹. Τελευταῖα τὸ ἀξιωματικὸν τοποθετήθηκε περὶ τὸ 123 π.Χ.¹⁴⁵⁰

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου βρέθηκαν σὲ ἀρκετὰς θέσεις, τόσο στὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹⁴⁵¹ ὅσο καὶ στὴν ἀφρικανικὴ ἡπειρο¹⁴⁵², ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, ὅπως στὴ Ρόδο¹⁴⁵³, στὴ Δῆλο¹⁴⁵⁴, στὸ Πέργαμο¹⁴⁵⁵, στὴν Κύπρο¹⁴⁵⁶, στὴ Σαμάρεια¹⁴⁵⁷, στὴν Ἱερουσαλήμ¹⁴⁵⁸, στὸ Tel Beersheba¹⁴⁵⁹, στὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁴⁶⁰ κ.ά.

P75 (82.60), σχ. 12, πίν. 11. Σώζονται μέρος τῆς λαβῆς καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5.5/6). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα. Ἰχνη κόκκινου χρώματος διατηροῦνται στὴ συμβολὴ ἔνω-

σης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαμποῦ τοῦ ἀγγείου. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.034 μ., σ. πλάτ. 0.012 μ.

[Ἐπὶ] Ἀρχεμβρό \rightarrow
[το]ν \rightarrow

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 113 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς δὲν ἔχει ἀποτυπωθεῖ στὸν πηλό, ἐπειδὴ ἡ σφραγίδα δὲν ἔχει πιεστεῖ βαθιά¹⁴⁶¹.

Μὲ τὸ ὄνομα Ἀρχέμβροτος εἶναι γνωστοὶ δύο ἐπώνυμοι, τῶν ἀρχῶν τοῦ β' μισοῦ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. Ἡ μορφή τῶν γραμμάτων καὶ τὸ σχῆμα τοῦ λαμποῦ καὶ τῆς λαβῆς τοῦ τμήματος τοῦ ἀμφορέα συνηγοροῦν γιὰ τὸν ταυτισμὸ τοῦ ἐπωνύμου μὲ τὸν Ἀρχέμβροτο¹⁴⁶².

Ὁ Ἀρχέμβροτος 1 χρονολογεῖ τὴν παραγωγὴν τοῦ Ἀγαθοβούλου¹⁴⁶³ καὶ τοῦ Δρακοντίδα¹⁴⁶⁴, μὲ τοὺς ὁποίους συνδυάζεται σὲ ἀμφορεῖς ἢ καὶ ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀγαθοβούλου στὴν ἴδια σφραγίδα¹⁴⁶⁵. Συνολικὰ σχετίζεται μὲ πέντε κατασκευαστὲς τῆς περιόδου V¹⁴⁶⁶. Ὁ Finkielsztein προτείνει μιὰ χρονολόγησιν μεταξὺ 135 καὶ 132 π.Χ.¹⁴⁶⁷

Ὁ ὁμώνυμός του Ἀρχέμβροτος 2 συνδέεται μὲ τὴν παραγωγὴν τῶν ἐργαστηρίων τοῦ Μενάνδρου¹⁴⁶⁸ καὶ τοῦ Στεφάνου¹⁴⁶⁹, τῶν ὁποίων ἡ δραστηριότητα ἀπλώνεται στὴν περίοδο VI.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἀρχεμβρότου 1 ἔχουν δημοσιευτεῖ ἀπὸ περιοχές τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹⁴⁷⁰, ἀπὸ τὴν Κύπρο¹⁴⁷¹, τὴ Ρόδο¹⁴⁷², τὴ Δῆλο¹⁴⁷³, τὸ Πέργαμο¹⁴⁷⁴, τὴ Σαμάρεια¹⁴⁷⁵, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁴⁷⁶, τὸ Tel Beersheba¹⁴⁷⁷, τὴν Ashdod (Ἀζωτο)¹⁴⁷⁸, τὴν Gezer¹⁴⁷⁹, τὴν Ἱερουσαλήμ¹⁴⁸⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁴⁸¹, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία¹⁴⁸².

P76 (82.82), σχ. 12, πίν. 11. Σώζονται μικρό μέρος του λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6), μὲ πολὺ λίγα ξένα στοιχεῖα. Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.036 μ., πλάτ. 0.018 μ., μὲ ἀποκρουσμένο τὸ δεξιὸ μέρος του.

Ἐπὶ Δάμ[ωνος] Δαλ[ίου]

Προέλευση: νότια στοά.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Δάμωνος δὲν ὑπάρχουν στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς Ἀθήνας, στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἀξίωμα του τοποθετήθηκε ἀπὸ τὴν V. Grace μετὰ τὸ κλείσιμο τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, στὴν περίοδο IV, ἴσως ἐξαιτίας τῆς παρουσίας μιᾶς ἐνσφράγιστης λαβῆς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου στὴν Κόρινθο, τὴν καταστροφή τῆς ὁποίας τὸ 146 π.Χ. θεωροῦσε ἡ Grace γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα ὡς ὀλοκληρωτική¹⁴⁸³. Πρόσφατα ὅμως, μὲ ἀνάλυση τῆς μορφολογίας τῶν λαβῶν σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα, τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπωνύμου τοποθετήθηκε μετὰ τὴν καταστροφή τῆς Κορίνθου. Ἐχει μάλιστα προταθεῖ ὡς ὁ τελευταῖος ἐπώνυμος τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὴ Σαμάρεια καὶ ἐπομένως τὸ ἀξίωμα του τοποθετήθηκε περὶ τὸ 109 π.Χ.¹⁴⁸⁴

Οἱ σφραγίδες του εἶναι κυκλικές καὶ ὀρθογώνιες. Σὲ ὀρισμένα σφραγίσματα τὸ ὄνομα συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὸν τίτλο *ἱερεὺς*. Μερικὲς φορὲς τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολο, ἐνῶ οἱ κυκλικὲς σφραγίδες ἀπεικονίζουν τὸ ρόδο.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τμήματα ἐνσφράγιστων ἀμφορέων ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁴⁸⁵, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁴⁸⁶,

τὴ Ρόδο¹⁴⁸⁷, τὴ Δῆλο¹⁴⁸⁸, τὴ Νέα Πάφο¹⁴⁸⁹, τὴ Σκυθόπολη¹⁴⁹⁰, τὸ Tel Anafa¹⁴⁹¹, τὴ Σαμάρεια¹⁴⁹². Τρία παραδείγματα βρίσκονται στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν, ἓνα στὸ Campobasso ἀπὸ τὸ Monte Vairano¹⁴⁹³ καὶ δύο στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου¹⁴⁹⁴.

P77 (86.19), σχ. 12, πίν. 11. Σώζονται μικρό μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, μὲ ἀποκρουσμένη τὴν κάτω ἐπιφάνεια. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/7). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ καφετὶ κίτρινο (10 YR 6/5) ἐπίχρσιμα. Στὴ συμβολὴ τῆς ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαμὸ διατηροῦνται ἴχνη ἀπὸ κόκκινο χρῶμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.049 μ., πλάτ. 0.015 μ.

[Ε]πὶ Δάμωνο[ς] Πανάμον

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

P78 (87.269), σχ. 12, πίν. 11 καὶ 14. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μὲ μικρὲς φυσαλίδες, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5/5). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.050 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Ἐπὶ Δάμωνος Πανάμον

Προέλευση: νότια στοά, ἀρχεῖο, χῶρος 2.

P79 (86.26), σχ. 12, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (10 R 5/5). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.018 μ.

Ἐπὶ Ἰέρ[ωνος] Πανάμον

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Με τὸ ὄνομα αὐτὸ ὑπῆρχαν δύο ἐπώνυμοι ἱερεῖς τοῦ Ἡλίου στὴ Ρόδο, πού ἀπέχουν μεταξύ τους περίπου τρεῖς γενιές. Τμήματα ἀμφορέων ἐπὶ Ἰέρωνος 1 ἔχουν βρεθεῖ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς Ἀθήνας καὶ στὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας. Χωρὶς ἀμφιβολία τὸ ἀξίωμά του ἐντάσσεται στὴν περίοδο ΙΙΙ, καὶ ἀκριβέστερα τελευταῖα τοποθετήθηκε περὶ τὸ ἔτος 198 π.Χ.¹⁴⁹⁵

Τὸ ὄνομά του χρονολογεῖ ἀρκετοὺς ἀμφορεῖς τῶν κατασκευαστῶν Ἀντιγόνου, Ἰπποκράτη, Δαμοφίλου 1, Δίσκου 2, Λυσικλῆ καὶ Σωκράτη¹⁴⁹⁶.

Σὲ σχέση μετὰ τὸν διατηρημένο ἀριθμὸ τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ πρώτου ἐπώνυμου, οἱ ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Ἰέρωνος 2, στὸν ὁποῖο ἀνήκει πιθανῶς καὶ τὸ σφράγισμα τῆς Πέλλας, εἶναι περιορισμένες. Πρόσφατα τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἰέρωνος 2 τοποθετήθηκε στὸ ἔτος 120 π.Χ., μετὰ ἀπὸ τοῦ Τιμαγόρα 1, καὶ πιθανῶς πρὶν ἀπὸ αὐτὸ τοῦ Ἀρχίνου¹⁴⁹⁷. Ἡ διάκριση μεταξὺ τῶν ὁμωνύμων γίνεται μόνο σὲ μερικὲς πρόσφατες δημοσιεύσεις. Ἀρκετὲς ἀπὸ τίς παρακάτω δημοσιεύσεις περιλαμβάνονται στὴν κατηγορία αὐτή. Ἐνσφράγιστες λαβές μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰέρωνος εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴν Κύπρο, ὅπου ἕνας ἀμφορέας τὸν συνδέει μετὰ τὸν κατασκευαστὴ Ἀγαθόβουλο¹⁴⁹⁸, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁴⁹⁹, τὸν Ἰστρο¹⁵⁰⁰, τὸ Νυμφαῖο¹⁵⁰¹, τὴ Σαμάρεια¹⁵⁰², τὴ Σκυθόπολη¹⁵⁰³, τὴν Ἱερουσαλήμ¹⁵⁰⁴, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁵⁰⁵, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁵⁰⁶, ἐνῶ πολλὰ λαβές μετὰ τὸ ὄνομά του ἔχουν βρεθεῖ καὶ στὸν Εὐξεῖνο Πόντο¹⁵⁰⁷, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁵⁰⁸ κ.ά.

P80 (82.64), σχ. 12, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὅμος τῆς λαβῆς, καὶ τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/7), μετὰ ὑποκίτρινο ἐπίχρι-

σμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὅμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.045 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Ἐπὶ Λεον[τί] Δ

δα Δ

Δ[-

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 116 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ Λεοντίδα εἶναι ὀρθογώνια καὶ κυκλικά μετὰ σύμβολο κεφαλῆ Ἡλίου ἢ συχνότερα ἄνθος¹⁵⁰⁹. Ὁ Λεοντίδας εἶναι σύγχρονος τοῦ Κληνοστράτου, τοῦ Τιμοδίκου καὶ τοῦ Πολυαράτου¹⁵¹⁰.

Τὸ ὄνομα Λεοντίδας ἐμφανίζεται στὴ Λίνδο σὲ δύο ἀναθήματα ἱεροθυτῶν περὶ τὸ 100 καὶ 55 π.Χ. ἀντίστοιχα, ἀλλὰ ὁ συσχετισμὸς μετὰ ἕναν ἀπὸ τοὺς δύο εἶναι ἀδύνατος¹⁵¹¹. Τὸ ἀξίωμά του τοποθετήθηκε τελευταῖα στὸ ἔτος 126 π.Χ. μετὰ ἀπὸ αὐτὸ τοῦ Καλλικράτη 3 καὶ πρὶν ἀπὸ τοῦ Κληνοστράτου¹⁵¹².

Ἐνσφράγιστες λαβές του ἔχουν δημοσιευτεῖ ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁵¹³, τὸν Εὐξεῖνο Πόντο¹⁵¹⁴, τὴ Ρόδο¹⁵¹⁵, τὴ Δῆλο¹⁵¹⁶, τὴ Ρήνεια¹⁵¹⁷, τὴν Κύπρο¹⁵¹⁸, τὴν Ἰασό¹⁵¹⁹, τὴ Σαμάρεια¹⁵²⁰, τὴ Βύβλο καὶ τὰ Γέρασα¹⁵²¹, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁵²², τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη¹⁵²³, τὸ Μουσεῖο τοῦ Καίρου¹⁵²⁴ καὶ τὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο¹⁵²⁵.

P81 (82.32), σχ. 12, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὅμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 7/6). Στὴν ἐπιφάνειά του διακρίνονται ὑπολείμματα κίτρινωποῦ χρώματος. Στὸν ὅμο μέρος ὀρθογώνιου σφραγίσματος, σ. μήκ. 0.040 μ., σ. πλάτ. 0.013 μ.

[Ἐπὶ]

Ναυσίππου Δ

Ἀγριανίου Δ

Προέλευση: νότια στοά, τομή στυλοβάτη, 24-27.50 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Γιὰ τὴ λαβὴ αὐτὴ βλ. Ἀκαμάτη 1993, 308-309 ἀρ. Λ 5 πίν. 315α καὶ Ἀκαμάτη 1998, 37 εἰκ. 20.

Ὁ ἐπώνυμος Ναύσιππος κατατάσσεται στὸ β' μισό τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Οἱ σφραγίδες του εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικές. Στὶς ὀρθογώνιες κυριαρχοῦν αὐτὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου καὶ τοῦ μήνα σὲ τρεῖς σειρές, ἐνῶ στὶς κυκλικές συνήθως χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολο τὸ ρόδο. Μερικὲς φορὲς στὴν ἐπιγραφή περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος του.

Χαρακτηριστικὸς εἶναι ἓνας ἀκέραιος ἀμφορέας στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας, ὅπου πιθανὸν ἀπὸ λάθος ἢ σφραγίδα μὲ τὸν ἐπώνυμο ἔχει χρησιμοποιηθεῖ καὶ στὴ θέση τοῦ κατασκευαστῆ¹⁵²⁶. Ὁ Ναύσιππος ἀναφέρεται ὡς ὁ τελευταῖος ἐπώνυμος στὰ εὐρήματα τῆς Σκυθόπολης, ποὺ καταστράφηκε τὸ 106 π.Χ., γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἀξίωμά του τοποθετεῖται τὸ ἴδιο ἔτος¹⁵²⁷.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ναυσίππου εἶναι γνωστὲς καὶ ἀπὸ ἄλλες περιοχές, ὅπως τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁵²⁸, τὴ Ρόδο¹⁵²⁹, τὴ Δῆλο¹⁵³⁰, τὸ Ἄργος¹⁵³¹, τὴν Ἀλικαρνασσό¹⁵³², τὴ Βύβλο¹⁵³³, τὴν Κύπρο¹⁵³⁴, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁵³⁵ καὶ θέσεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹⁵³⁶.

P82 (83.340), σχ. 13, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ μικρὲς φυμαλίδες καὶ ἐλάχιστη μαρμαρυγία. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., σ. πλάτ. 0.018 μ.

Ἐπὶ Ναυσίπ
που Ὑακιν
θίου

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς.

Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. P81.

P83 (86.21), σχ. 13, πίν. 11. Σώζονται τμήμα τῆς λαβῆς, μικρὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ μαζί μὲ μέρος τοῦ ὦμου. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κοκκινωπὸς κίτρινος (5 YR 6.5/6). Στὸν ὦμο τμήμα κυκλικοῦ σφραγίσματος, διαμ. 0.034 μ., μὲ ρόδο στὸ κέντρο καὶ ἐπιγραφή στὴν περιμέτρο του.

[Ἐπὶ] Ναυσίππου Ἀγριανίου ρόδο

Προέλευση: τετράγωνο Ι/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. P81.

P84 (82.158), σχ. 13, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς μὲ μικρὰ σκασίματα, χρώματος κιτρινωποῦ κόκκινου (5 YR 6/6). Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.048 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Ἐπὶ Νικασα
γόρα
Ἀρ[ταμιτί]ου

Προέλευση: νότια στοά, τομή στυλοβάτη, 120-126 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Γιὰ τὴν ἐνσφράγιση λαβὴ P84 βλ. Ἀκαμάτη 1993, 309, Λ6, πίν. 315β (ὅπου τοποθετεῖται στὴν περίοδο V-VI) μὲ σχόλια¹⁵³⁷. Μιὰ ἐνσφράγιση λαβὴ μὲ τὸ ἴδιο ἢ παρόμοιο σφράγισμα βρέθηκε στὴν Ciurea τῆς περιοχῆς Ἰασίου¹⁵³⁸.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ φέρουν δύο Ρόδιοι ἐπώνυμοι, ποὺ τοποθετήθηκαν ἀπὸ τὴ V. Grace περὶ τὸ 185 π.Χ. ὁ πρῶτος¹⁵³⁹ καὶ λίγο μετὰ τὸ 123 π.Χ. ὁ δεύτερος¹⁵⁴⁰. Τὸ ἀξίωμα τοῦ τελευταίου χρονολογήθηκε ἀπὸ τὸν Finkel-sztejn περὶ τὸ 130 π.Χ.¹⁵⁴¹ Ἡ διάκριση γίνεται μὲ ἐπιγραφικὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ σχήματος τοῦ ἀγγείου¹⁵⁴². Γιὰ τὸν Νικασαγόρα 1 βλ. σχόλια στὸ P22.

Σὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ εὐρήματα μὲ τὸ ὄνομα

τοῦ Νικασαγόρα δὲν γίνεται διάκριση τῶν δύο ὁμωνύμων. Σὲ μερικὲς ὅμως περιπτώσεις ἀκέραιοι ἢ ἀποσπασματικά σωζόμενοι ἀμφορεῖς διατηροῦν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ. Ἀμφορέας τοῦ Διοφάντου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Νικασαγόρα 2¹⁵⁴³. Σὲ ἀμφορέα τοῦ Μουσείου τῆς Λευκωσίας ὁ Νικασαγόρας 2 συνδυάζεται μετὰ τὸν Εὐφράνορα 2 καὶ μετὰ δευτερεῦον σφράγισμα ΠΑ καὶ χρονολογεῖται στὶς ἀρχὲς τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.¹⁵⁴⁴ Στὴ Marissa ὁ ἐπώνυμος χρονολογεῖ ἀμφορέα τοῦ Λυσίωνα ἀπὸ τὸ στρώμα καταστροφῆς οἰκίας ποὺ χρονολογεῖται περὶ τὸ 112 π.Χ., κατὰ τὴν κατάκτηση τῆς πόλης¹⁵⁴⁵. Στὸ Tel Beersheba ἐνσφράγιση λαβῆ τοῦ ἐπωνύμου μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Πανάμου 2ου καὶ δευτερεῦον σφράγισμα συνδέεται μετὰ ἐνσφράγιση λαβῆ τοῦ κατασκευαστῆ Δαμοφίλου τῆς περιόδου V¹⁵⁴⁶. Δύο λαβὲς ἀπὸ τὴν Gezer μετὰ δευτερεῦον σφράγισμα ἀνήκουν στὸν Νικασαγόρα 2, ἀφοῦ μιὰ τρίτη μετὰ τὸ ἴδιο δευτερεῦον σφράγισμα καταγράφει τὸ ὄνομα τοῦ Εὐκλείτου¹⁵⁴⁷. Ἀκόμα ἀμφορέας στὴ Ρόδο συσχετίζει τὸν ἐπώνυμο μετὰ τὸν κατασκευαστὴ Λίνο¹⁵⁴⁸.

P85 (87.27), σχ. 13, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαίμου καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (10 R 5/6), μετὰ ὑποκίτρινο ἐπίχρῳσμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.045 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Ἐπὶ Νικασαγόρα Δ
Πανάμου Δ

Προέλευση: ΝΔ. γωνία ἀγορᾶς.

P86 (87.26), σχ. 13, πίν. 11 καὶ 14. Σώζονται μέρος τοῦ ὦμου καὶ τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (10 YR 5/6), μετὰ ἱχνη κίτρινου ἐπιχρίσματος.

Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.051 μ., σ. πλάτ. 0.020 μ.

Ἐπὶ Τιμοκλεῦς Δ
Ἀγριανίου Δ

Προέλευση: ΝΔ. γωνία.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ φέρουν δύο Ρόδιοι ἐπώνυμοι τῶν περιόδων I καὶ V ἀντίστοιχα. Ἡ διάκριση γίνεται σχετικὰ εὐκόλα, τόσο ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν ἀμφορέων, ὅσο καὶ ἀπὸ ἐπιγραφικὰ στοιχεῖα¹⁵⁴⁹.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἔχει συνδεθεῖ μετὰ ἀμφορεῖς τοῦ κατασκευαστῆ Ἱεροκλῆ¹⁵⁵⁰.

Δημοσιευμένες ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Τιμοκλεῦς 2 προέρχονται ἀπὸ τὴ Δῆλο¹⁵⁵¹, τὸ Πέργαμο¹⁵⁵², τὴν Τάναη¹⁵⁵³, τὴ σκυθικὴ Νεάπολη¹⁵⁵⁴, τὴν Ὀδησσό¹⁵⁵⁵, τὴν Gezer¹⁵⁵⁶ κ.ά. Μερικὲς φορὲς τὸ ὄνομα τοῦ μήνα ἀποδίδεται σὲ συντομογραφία, ὅπως συμβαίνει καὶ στοὺς ἐπωνύμους Σωκράτη καὶ Φαινίλα τῆς ἴδιας περιόδου¹⁵⁵⁷.

P87 (82.57), σχ. 13, πίν. 11. Σώζονται μέρος τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ τοιχώματος τοῦ λαίμου τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5.5/6). Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, μετὰ ῥόδο στὸ κέντρο καὶ ἐπιγραφή, σὲ ζώνη, στὴν περίμετρο.

Ἐπὶ Τις]αμενο[ῦ Σμινθίου] Δ
ῥόδο

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 104 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Τὸ σφράγισμα εἶναι ἴδιο μετὰ αὐτὸ τῆς ἐνσφράγισης λαβῆς A2956 τῶν παλιότερων ἀνασκαφῶν, μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ ὁποῖου ἀποκαθίσταται καὶ ἡ ἐπιγραφή τῆς λαβῆς ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἀπαντᾶται καὶ μετὰ τὴ γραφὴ *Τεισαμενός*. Οἱ σφραγίδες του εἶναι συνήθως ὀρθογώνιες μετὰ σύμβολο ἄν-

θος ἢ προτομή Ἡλίου. Μερικὲς φορές καταγράφεται καὶ ὁ τίτλος του¹⁵⁵⁸. Ἀμφορεῖς ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ τὴ Σκυθόπολη τὸν συγχρονίζουν μὲ τοὺς κατασκευαστὲς Μίδα καὶ Πολυάρατο¹⁵⁵⁹. Πρόσφατα τὸ ἀξίωμα του ἔχει τοποθετηθεῖ στὸ ἔτος 122 π.Χ.¹⁵⁶⁰

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁵⁶¹, τὴ Δῆλο¹⁵⁶², τὸ Πέργαμο¹⁵⁶³, τὴν Κύπρο¹⁵⁶⁴, τὴ Σκυθόπολη¹⁵⁶⁵, τὴν Ἀλικαρνασσό¹⁵⁶⁶, τὴ Βύβλο¹⁵⁶⁷, τὸ Tel Anafa¹⁵⁶⁸, τὴ Σαμάρεια¹⁵⁶⁹, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁵⁷⁰, τὴν Κροκοδιλόπολη-Ἀρσινόη¹⁵⁷¹ καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁵⁷². Μία ἀκόμα ἐνσφράγιση λαβὴ τοῦ ἐπωνύμου στὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας δημοσιεύτηκε πρόσφατα¹⁵⁷³, καθὼς καὶ μία ἄλλη στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο¹⁵⁷⁴ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Μία ἐνσφράγιση λαβὴ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὸ Larino¹⁵⁷⁵, ἐνῶ μία ὀρθογώνια λαβὴ μὲ τὸ ὄνομά του βρίσκεται στὴν Enserune τῆς νότιας Γαλλίας¹⁵⁷⁶.

P88 (82.350), σχ. 13, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κοκκινωπὸς κίτρινος (7.5 YR 6.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἐπιφάνεια. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.040 μ., πλάτ. 0.013 μ.

Ἐπὶ Τισαμε \triangleleft

νοῦ \triangleleft

Ἀγριανίου \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς.

Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. P87.

Κατασκευαστὲς

P89 (82.189), σχ. 13, πίν. 11. Διατηροῦνται ἡ καμπὴ τοῦ ὦμου καὶ τμήμα τοῦ κάθετου μέρους τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, σκληρὸς, χρώματος σκούρου καφέ (7.5 YR

4/2), μὲ ἴχνη ὑποκίτρινου ἐπιχρίσματος. Στὸν ὦμο τμήμα ὀρθογώνιου σφραγίσματος, σ. μήκ. 0.032 μ., πλάτ. 0.023 μ.

[Ἀγαθ]ό \triangleleft

[βου]λος \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 65-66 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Μεγάλος ἀριθμὸς ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ κατασκευαστῆ Ἀγαθοβούλου βρέθηκε στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, καθὼς καὶ στὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνας, ὀρίζοντας ἔτσι τὴ χρονολόγησή του πρὶν ἀπὸ τὸ σφράγισμα τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου. Τὸ ζευγάρισμα ὁμῶς ἐνσφράγιστων λαβῶν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγαθοβούλου μὲ τοὺς ἐπωνύμους Ἀνδρία, Ἀρχέμβροτο, Ἀστυμήδη 3, Θέρσανδρο καὶ Ἰέρωνα 2, ἀποδεικνύει τὴν ὑπαρξὴ καὶ ἐνὸς νεότερου Ἀγαθοβούλου 2, ποὺ ἡ δραστηριότητά του ἐκτείνεται στὸ β' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.¹⁵⁷⁷

Οἱ σφραγίδες τοῦ Ἀγαθοβούλου 2 εἶναι ὀρθογώνιες. Μία ὁμάδα ἔχει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου στὴν ἴδια σφραγίδα. Συχνὰ οἱ ὀρθογώνιες σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ περιλαμβάνουν ὡς σύμβολο βότρου, κηρύκειο ἢ τὰ γράμματα ME. Σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις τὸ ὄνομα χαράσσεται σὲ δύο σειρὲς χωρὶς σύμβολο, σὲ μία περίπτωση συννύπτει σὲ ἀποσπασματικὸ ἀμφορέα μὲ τὸν ἐπώνυμο Ἀστυμήδη καὶ πρέπει νὰ χρονολογηθεῖ λίγο μετὰ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἀγαθοβούλου 2 εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁵⁷⁸, τὴ Δῆλο¹⁵⁷⁹, τὸ Πέργαμο¹⁵⁸⁰, τὴν Κύπρο¹⁵⁸¹, τὴν Ἰασό¹⁵⁸², ἀλλὰ καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁵⁸³, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁵⁸⁴, καθὼς ἐπίσης καὶ στὸ Medelhavsmuseet τῆς Στοκχόλμης.

P90 (86.31), σχ. 13, πίν. 11. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ κάθετου τμήματος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κοκκινωπὸς κίτρινος

(5 YR 6/5), με ὠχρὸ κίτρινο (2.5 Y 7.5/6) γάνωμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.044 μ., σ. πλάτ. 0.017 μ.

Ἀγαθό[β] \triangle
 ουλος \triangle

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Πὰ τῇ σφραγίδα βλ. Ἀκαμάτη 1989, 181-182 ἀρ. 5 εἰκ. 13 με σχόλια. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ P89.

P91 (82.156), σχ. 13, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, με μικρὰ ἐσωτερικὰ σκασίματα, χρώματος κιτρινωποῦ κόκκινου (5 YR 5.5/6). Ἡ ἐπιφάνειά του εἶναι γαλακτόχρωμη ὡς ὑποκίτρινη. Στὸν ὦμο σφράγισμα, μήκ. 0.046 μ. καὶ πλάτ. 0.017 μ., ἐνῶ στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τῆς λαβῆς μικρὸ ὀρθογώνιο δευτερεῦον σφράγισμα με τρία δυσδιάκριτα γράμματα, ἴσως *ΕΞΩ*;

Ἀρατοφάνευσ \triangle

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 110 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Με τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστοὶ στὸν κεραμικὸ τῆς Ρόδου τόσο ἐπώνυμοι¹⁵⁸⁵ ὅσο καὶ ἕνας κατασκευαστής. Τὸ ὄνομα τοῦ τελευταίου συνυπάρχει στὸ ἴδιο σφράγισμα σὲ ἐνσφράγιση λαβῆ ἀπὸ τὴ Λίνδο με αὐτὸ τοῦ ἐπωνύμου Ἀριστομάχου¹⁵⁸⁶, τὸ ἀξίωμα τοῦ ὁποίου τοποθετεῖται ἀπὸ τὴ V. Grace στὴν ὕστερη περίοδο IV, περὶ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., ἀφοῦ προηγεῖται τοῦ Ἡραγόρα, πὺν με βεβαιότητα ἐντάσσεται στὴν ἴδια περίοδο¹⁵⁸⁷. Καὶ παλαιογραφικὰ τὸ σφράγισμα τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας δὲν φαίνεται νὰ χρονολογεῖται στὴν καμπὴ τοῦ 2ου-1ου αἰ. π.Χ., ὅπου ὁ Shelon ἔχει τοποθετήσει ἕναν κατασκευαστὴ Ἀρατοφάνη, σύγχρονο δηλαδὴ τοῦ Ἀριστομάχου²¹⁵⁸⁸. Ὁ συγχρονισμὸς ὁμῶς αὐτὸς πρέπει νὰ ἀμ-

φισβητηθεῖ. Ἔτσι ἡ δραστηριότητα τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ κατασκευαστῆ συμπίπτει κυρίως με τὴν περίοδο V¹⁵⁸⁹, πράγμα πὺν συνάγεται καὶ ἀπὸ τὴν παντελὴ ἀπουσία ἐνσφράγιστων λαβῶν του στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, τὴν Κόρινθο καὶ τὴν Καρχηδόνα¹⁵⁹⁰.

Τὰ σφραγίσματα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀρατοφάνη σὲ σχέση με ἄλλα εἶναι ὀλιγάριθμα. Ἐνσφράγιστες λαβὲς με τὸ ὄνομά του εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁵⁹¹, τὴ Ρόδο¹⁵⁹², τὴ Δῆλο¹⁵⁹³, τὴν Ταρσό¹⁵⁹⁴, τὴ Σαμάρεια¹⁵⁹⁵, τὴν Gezer¹⁵⁹⁶, τὸ Tel Beersheba¹⁵⁹⁷ καὶ τὴν Τάναη¹⁵⁹⁸.

P92 (86.20), σχ. 13, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, καθὼς καὶ μέρος τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/7). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ καφετὶ κίτρινο (10 YR 5/7) ἐπίχρυσμα. Ἰχνη κόκκινου χρώματος διατηροῦνται στὴ συμβολὴ τοῦ λαμποῦ καὶ τῆς λαβῆς. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.015 μ. Τὸ κάτω ἀριστερὸ τμήμα τοῦ σφραγίσματος εἶναι ἀποκρουσμένο.

Γαλέστης \triangle

κηρύκειο \rightarrow βότρης \uparrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ μορφή τῶν γραμμάτων τῶν τριῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας εἶναι πολὺ κοντὰ στὰ γράμματα τῶν Φαινίλα, Ἀριστάνακτος, Ἀριστονόμου καὶ Ναυσίππου, ἐπωνύμων τῆς περιόδου V. Ἴσως μάλιστα καὶ μία ἢ περισσότερες λαβὲς τοῦ Γαλέστη συνδυαζόταν ἐδῶ με τοὺς ἐπωνύμους αὐτοὺς. Ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Γαλέστη ἀπὸ τάφο τῆς περιοχῆς τῆς Πάφου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀριστομβροτίδα τῆς περιόδου V¹⁵⁹⁹, ἐνῶ ἕνας ἄλλος ἀποσπασματικὸς ἀμφορέας τοῦ κατασκευ-

αστή από τη Σκυθόπολη χρονολογείται από τον έπωνυμο Ἀρατοφάνη 2, τὸ ἀξίωμα τοῦ ὁποίου τοποθετεῖται περὶ τὸ 108 π.Χ., ἐνῶ λείπει ἀπὸ τῆ Σαμάρεια, πού καταστρέφεται τὸ 108-107 π.Χ.¹⁶⁰⁰

Οἱ ὀρθογώνιες σφραγίδες τοῦ Γαλέστη ἔχουν γιὰ σύμβολό τους κηρύκειο, βότρυ ἢ κηρύκειο καὶ βότρυ¹⁶⁰¹. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ ἔχουν βρεθεῖ στίς Συρακοῦσες¹⁶⁰², στὸ Monte Vairano¹⁶⁰³, στήν Ἀλεξάνδρεια¹⁶⁰⁴, στὴ Ρόδο¹⁶⁰⁵, στὴ Δῆλο¹⁶⁰⁶, στὴ Νέα Πάφο¹⁶⁰⁷, στὴ Σκυθόπολη¹⁶⁰⁸ καὶ στὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁶⁰⁹.

P93 (86.27), σχ. 13, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τμήμα τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (10 YR 5/5). Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.040 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Γαλέστης \triangleleft

κηρύκειο \rightarrow βότρυς \uparrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

P94 (87.33), σχ. 13, πίν. 12. Σώζεται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.040 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Γαλέστ[ης] \triangleleft

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

P95 (82.94), σχ. 13, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/5), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, διαμ. 0.034 μ., μὲ ρόδο στὸ κέντρο καὶ ἐπιγραφή σὲ ζω- νὴ στὴν περιμέτρο.

Δαμοφίλου \curvearrowright

ρόδο

Προέλευση: λεωφόρος Β. τῆς ἀγορᾶς.

Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ εἶναι κυκλικές μὲ σύμβολο ρόδο¹⁶¹⁰. Συχνὰ στὴ ρίζα τῆς λαβῆς τοποθετεῖται δευτερεῦον σφράγισμα. Τὰ σφραγίσματα αὐτὰ σχετίζονται τὸν Δαμόφιλο, μεταξὺ ἄλλων, καὶ μὲ τὸν ἑπωνυμο Κληνόστρατο τῆς περιόδου V¹⁶¹¹.

Ὁ Badalyants διακρίνει δύο ὁμωνύμους καὶ συνδέει τὸν πρῶτο μὲ τοὺς ἑπωνύμους Ἰέρωνα 1, Ἰεραγόρα καὶ Λαφείδη, καὶ τὸν κατατάσσει στὴν περίοδο III, ἐνῶ ὁ δεύτερος συνδέεται μὲ τοὺς Κληνόστρατο (;) καὶ Πολυάρατο(;) καὶ τοποθετεῖται στὴν περίοδο V¹⁶¹².

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Δαμοφίλου προέρχονται ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁶¹³, τὴ Δῆλο¹⁶¹⁴, τὴ Σαμάρεια¹⁶¹⁵, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁶¹⁶, τὸ Tel Beersheba¹⁶¹⁷, τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη¹⁶¹⁸, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁶¹⁹, τὴν Entremont τῆς νότιας Γαλλίας¹⁶²⁰, περιοχὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹⁶²¹ κ.ἄ.

P96 (82.83), σχ. 13, πίν. 12 καὶ 14. Διατηρεῖται τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5), μὲ μικρὲς φυμαλίδες. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.043 μ., πλάτ. 0.018 μ.

Διοδό \triangleleft

του \triangleleft βότρυς \uparrow

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ 7.

Ἡ ἔρευνα διέκρινε δύο ὁμωνύμους. Ὁ Διόδοτος 1 γράφει τὸ ὄνομά του σὲ μία σειρὰ μέσα σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, χωρὶς τὴν προσθήκη συμβόλου. Ἡ παραγωγή του ἀντιπροσωπεύεται στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου μὲ μία μόνο λαβή¹⁶²². Ἡ δραστηριό-

τητά του έπομένως άρχισε στην περίοδο IIIc και συνεχίστηκε στην έπόμενη περίοδο IV.

Ό Διόδοτος 2 χρησιμοποιεί και αυτός όρθογώνιες σφραγίδες, αλλά γράφει τó όνομά του σέ δύο σειρές μέ σύμβολο βότρου, πού συνήθως τοποθετείται δεξιά, χωρίς νά λείπουν τά παραδείγματα στά όποία τó σύμβολο τοποθετείται και άριστερά. Για τόν Διόδοτο 2 ή V. Grace πρότεινε τήν περίοδο VI, αλλά άλλοι μελετητές θεωρούν τή διαμόρφωση τής σφραγίδας μέ τó όνομα σέ δύο σειρές και μέ σύμβολο βότρου στή μία άκρη χαρακτηριστικά τής περιόδου V¹⁶²³.

Η παλιότερη έρευνα δέν διαχωρίζει τούς δύο όμωνύμους. Όπου δέν υπάρχουν έπαρκή στοιχεία τεκμηρίωσης τής μορφής τουλάχιστον τών σφραγισμάτων, ή διάκριση δέν είναι δυνατή. Ένσφράγιστες λαβές μέ τó όνομα τού Διοδότου είναι γνωστές και άπό τή Σικελία και τήν Ίταλία¹⁶²⁴, τόν Εϋξεινο Πόντο¹⁶²⁵, τήν Άθήνα¹⁶²⁶, τή Ρόδο¹⁶²⁷, τή Δήλο¹⁶²⁸, τή Νέα Πάφο¹⁶²⁹, τή Σαμάρεια¹⁶³⁰, τó Tell Sandahannah (Marissa)¹⁶³¹, τó Tel Anafa¹⁶³², τó Tell Abu Hawam¹⁶³³, τήν Άλεξάνδρεια¹⁶³⁴ και τήν Τάνιν¹⁶³⁵.

P97 (82.317), σχ. 13, πίν. 12. Σώζονται ó ώμος και μέρος τού λαιμού. Ό πηλός είναι λεπτός, χρώματος κοκκινωπού κίτρινου (5 YR 6.5/6), μέ μικρές φυμαλίδες και ύποκίτρινο επίχρισμα. Στόν ώμο όρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.044 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Διοδό \triangle

του \triangle βότρου \uparrow

Προέλευση: άνατολική στοά, τομή τής ΝΑ. έξωτερικής γωνίας τής άγοράς.

Τó σφράγισμα αυτό πιθανότατα είναι ίδιο μέ τó P96, στό όποίο βλ. και σχετικά σχόλια.

P98 (82.177), σχ. 13, πίν. 12. Σώζεται ó ώμος τής λαβής. Ό πηλός είναι λεπτός, μέ μικρές

φυμαλίδες, χρώματος κοκκινωπού κίτρινου (7.5 YR 6/6). Στόν ώμο ύπάρχει κυκλικό σφράγισμα, διαμ. 0.024 μ., ένα μέρος τού όποιου δέν άποτυπώθηκε. Στό κέντρο διακρίνεται ρόδο και άνάμεσα στό τελευταίο και τó πρώτο γράμμα τής έπιγραφής στήν περιφέρειά του πῖλος μέ έπίστεψη άστρου.

Διοκλε[ία]ς \bigcirc πῖλος μέ άστρο \uparrow
ρόδο

Προέλευση: νότια στοά, τομή στυλοβάτη, 125 μ. Δ. τού άνατολικού στυλοβάτη.

Οί ένσφράγιστες λαβές τής Διοκλείας είναι σχεδόν πάντα όρθογώνιες, πολλές φορές μέ άστρα στίς γωνίες. Η ίδια φαίνεται πώς χρησιμοποιεί ως σύμβολο και τόν θύρσο. Δέν λείπουν και σφραγίδες τής κατασκευάστριας μέ τó όνομα σέ δύο σειρές, αλλά χωρίς σύμβολο. Σπανιότερα τó όνομα γράφεται πρós τά άριστερά, όπως σπάνια εμφανίζεται και τó όνομα τού μήνα. Σπάνια χρησιμοποιεί και σφραγίδες κυκλικές μέ ρόδο στό κέντρο, ένώ στήν περίμετρο μεταξύ τής άρχής και τού πέρατος τής έπιγραφής τοποθετείται πῖλος μέ έπίστεψη άστρου, όπως έδω. Άνάλογο μέ τής Πέλλας, ίσως και ίδιο σφράγισμα, μου είναι γνωστό μόνο ένα, άπό τή Βύβλο¹⁶³⁶.

Άμφορείς τής κατασκευάστριας Διοκλείας χρονολογούνται έπί τών έπωνύμων Πυθοδώρου σέ άμφορέα άπό τó Malcosi τής Β. Δοβρουτσάς¹⁶³⁷, και Άλεξιάδα σέ άμφορέα άπό τήν Κύπρο¹⁶³⁸. Έχουν άκόμα προταθεί οί συγχρονισμοί μέ τούς έπωνύμους Γόργωνα¹⁶³⁹ και Εϋδαμο¹⁶⁴⁰. Ένας άκόμα άμφορέας άπό τάφο τής περιοχής τής Πάφου φέρει τó όνομα τής ίδιας κατασκευάστριας, αλλά δέν έχει άκόμα άναγνωστεί ó έπώνυμος πού είχε άποτυπωθεί στήν άλλη λαβή¹⁶⁴¹.

Τό έργαστήριο τής Διοκλείας συγκαταλέγεται στά πιό παραγωγικά τού β' μισού τού

2ου αἰ. π.Χ.¹⁶⁴² Ἐνσφράγιστες λαβές μετ' ὄνομά της ἔχουν δημοσιευθεῖ ἀπὸ τὸ Πέργαμο¹⁶⁴³, τὴν Ἀθήνα¹⁶⁴⁴, τὴ Δῆλο¹⁶⁴⁵, τὴ Ρόδο¹⁶⁴⁶, τὴν Κόρινθο¹⁶⁴⁷, τὴν Ἰασό¹⁶⁴⁸, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁶⁴⁹, τὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία¹⁶⁵⁰, τὴ Γαλλία¹⁶⁵¹, τὴν Κύπρο¹⁶⁵², τὴ Σαμάρεια¹⁶⁵³, τὴν Ταρσό¹⁶⁵⁴, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁶⁵⁵, τὸ Tell Atrib¹⁶⁵⁶ καὶ τὴ Βύβλο¹⁶⁵⁷.

P99 (82.49), σχ. 13, πίν. 12. Διατηρεῖται μόνο ὁ ὦμος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, μαλακὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 8/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.044 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Δρακοντίδα ∆

κηρύκειο →

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 94 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ κατασκευαστῆ Δρακοντίδα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς ἀποθέτες τοῦ Περγάμου, τῆς ἀγορᾶς τῆς Ὀλβίας καὶ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς, καὶ κατὰ συνέπεια θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθοῦν μετὰ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. Ὁ συνδυασμὸς τοῦ ὀνόματος τοῦ κατασκευαστῆ σὲ ἀμφορεῖς μετὰ τοὺς ἐπωνύμους Ἀρχέμβροτο 1, Ἀρίστακο καὶ Ἀλεξιάδα μᾶς βοηθοῦν νὰ τοποθετήσουμε τὴν κύρια παραγωγή τοῦ κατασκευαστῆ στὴν περίοδο V¹⁶⁵⁸, ἐνῶ ἡ ἔναρξίς της δραστηριότητάς του βρίσκεται λίγο πρὶν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ αἰῶνα.

Ὁ Gentili παρουσίασε τμήμα ἀμφορέα τοῦ Δρακοντίδα, ποὺ διατηρεῖ τίς δύο λαβές του καὶ προέρχεται ἀπὸ τὰ Κεντόριπα, τὸν ὁποῖο χρονολόγησε στὴν περίοδο III, ἐπειδὴ στὸ σφράγισμα τῆς δεύτερης λαβῆς διάβασε τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Ἀρχοκράτη¹⁶⁵⁹. Ὅμως εἶναι πολὺ πιθανὸ ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀρχοκράτη νὰ διαβαστεῖ αὐτὸ τοῦ Αὐτοκράτη τῆς περιόδου IV,

ὅπως προτάθηκε ἀπὸ τὸν Nachtergaele¹⁶⁶⁰.

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Δρακοντίδα εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁶⁶¹, τὴ Βερενίκη (Sidi Khrebish)¹⁶⁶², τὴ Ρόδο¹⁶⁶³, τὴ Δῆλο¹⁶⁶⁴, τὸ Πέργαμο¹⁶⁶⁵, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁶⁶⁶, τὴν Costinesti¹⁶⁶⁷, τὴ Mosneni¹⁶⁶⁸, τὴν Κάλλατη στὴ συλλογὴ Slobozianu¹⁶⁶⁹, τὴν Κύπρο¹⁶⁷⁰, τὴν Gezer¹⁶⁷¹, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁶⁷², τὴ Σαμάρεια¹⁶⁷³, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁶⁷⁴ καὶ τὸ Μουσείο τοῦ Καΐρου¹⁶⁷⁵.

P100 (84.33), σχ. 14, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, μέρος τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος πορτοκαλί (7.5 YR 7/4). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.049 μ., πλάτ. 0.020 μ.

Εὐκλείτος ∆

κηρύκειο →

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Εὐκλείτου εἶναι ὀρθογώνιες, μετ' ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία ἢ δύο σειρὲς καὶ σύμβολο κηρύκειο, κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Ἀμφορεῖς τοῦ κατασκευαστῆ Εὐκλείτου χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους Ἀγέστρατο, Ἀρίστακο, Ἀστυμήδη, Θέρσανδρο, Νικασαγόρα 2, Τιμόδικο καὶ Τιμόθεο. Ἡ δραστηριότητά του ἐπικεντρώνεται στὸ β' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.¹⁶⁷⁶

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ κατασκευαστῆ ὑπάρχουν πολλὲς καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁶⁷⁷, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁶⁷⁸, τὴν Ἀθήνα¹⁶⁷⁹, τὴ Ρόδο¹⁶⁸⁰, τὴ Δῆλο¹⁶⁸¹, τὴν Τήνο¹⁶⁸², τὴν Ἰασό¹⁶⁸³, τὴν Κύπρο, ὅπου περιλαμβάνονται καὶ ἀκέρατοι ἀμφορεῖς¹⁶⁸⁴, τὴ Nessana¹⁶⁸⁵, τὴν Gezer¹⁶⁸⁶, τὴ Σαμάρεια¹⁶⁸⁷, τὴ Σκυθόπολη¹⁶⁸⁸, τὸ Tel Beersheba¹⁶⁸⁹, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁶⁹⁰, τὴ Shiqmona τῆς Παλαιστίνης¹⁶⁹¹, τὴν Ἀζωτο (Ashdod)¹⁶⁹², τὴ Βύβλο¹⁶⁹³, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁶⁹⁴, τὴν Ταπόσειρη¹⁶⁹⁵, τὸ Fayum¹⁶⁹⁶,

τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη¹⁶⁹⁷, τὴ Βερενίκη (Sidi Khrebish)¹⁶⁹⁸· ὑπάρχουν ἐπίσης στὴ Συλλογὴ Δ. Μιχαηλίδη¹⁶⁹⁹, στὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας¹⁷⁰⁰ καὶ στὴ συλλογὴ τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου στὸ Μιλάνο¹⁷⁰¹ κ.ά.

P101 (86.9), σχ. 14, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κοκκινωπὸς κίτρινος (7.5 YR 6/6), μὲ πολὺ ὠχρὸ καφέ (10 YR 6/6) ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο σώζεται τὸ πάνω δεξιὸ μέρος.

[Λί]νον \triangleleft βότρεις \uparrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ Λίνου εἶναι συνήθως ὀρθογώνιες μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ καὶ σύμβολα ἓνα ἢ δύο βότρες ἢ ἓνα βότρυ μὲ ἄστρα. Σπανιότερα οἱ σφραγίδες του εἶναι κυκλικές μὲ ρόδο ἢ ἀκόμα καὶ καρδιόσχημες.

Ἡ δραστηριότητά του ἐμπίπτει στὴν περίοδο V, ἀφοῦ ἐνσφραγίστες λαβές μὲ τὸ ὄνομά του ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, τὴν Καρχηδόνα καὶ τὴν Κόρινθο, ἐνῶ ὑπάρχουν στὴ Σαμάρεια¹⁷⁰².

Ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Λίνου στὴ Ρόδο χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Νικασαγόρα 2 στὴν περίοδο V-VI. Ὁ ἀμφορέας αὐτὸς δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὸν Maiuri καὶ θεωρήθηκε πὼς μὲ πιθανότητα μπορεῖ νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τῆς Villanova, γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καὶ τὸν χρονολογεῖ στὴν περίοδο III¹⁷⁰³. Ὁ Λίνος συνδέεται καὶ μὲ τὸν ἐπώνυμο Ἀνάξανδρο, πὺν τοποθετεῖται ἀπὸ τὴν ἔρευνα στὴν περίοδο V¹⁷⁰⁴.

Στὰ σφραγίσματα τοῦ Λίνου ὑπάρχουν εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁷⁰⁵, τὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁷⁰⁶, τὸ Tel Beersheba¹⁷⁰⁷, τὴ Ρόδο¹⁷⁰⁸, τὴ Δῆλο¹⁷⁰⁹, τὸ Πέργα-

μο¹⁷¹⁰, τὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου¹⁷¹¹, τὴ Σαμάρεια¹⁷¹² καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁷¹³.

P102 (86.420), σχ. 14, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5.5/6), μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο διατηρεῖται τὸ μεγαλύτερο μέρος ὀρθογωνίου σφραγίσματος, σ. μήκ. 0.039 μ., πλάτ. 0.013 μ.

[Λί]νον \triangleleft βότρεις \uparrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. P101.

P103 (82.180), σχ. 14, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6/6). Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται μὲ ὑποκίτρινο ἀπολεπιζόμενο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο δυσδιάκριτο, ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.039 μ., σ. πλάτ. 0.018 μ.

Λ[υσί]ων[ος] \triangleleft
ἄγκυρα \leftarrow

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 126 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Ἴδιο εἶναι τὸ σφράγισμα A8767 τῶν παλιότερων ἀνασκαφῶν τῆς Πέλλας, ὅπου διακρίνεται ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ κατασκευαστῆ: ΛΥΣΙ. Σφραγίσματα τοῦ Λυσίωνος εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴ Λίνδο, μὲ σύμβολο τὴν ἄγκυρα κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ, ὅπως ἐδῶ.¹⁷¹⁴ Ἑπτὰ παραδείγματα, ὅλα μὲ σύμβολο τὴν ἄγκυρα, εἶναι γνωστὰ ἀπὸ παλιότερες ἀνασκαφές στὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁷¹⁵.

Ἐνα ἐνσφράγιστο τμῆμα ἀμφορέα τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ μνημονεύεται ἀπὸ τὴ V. Grace στὴ Δῆλο¹⁷¹⁶, δύο ἄλλα σφραγίσματα τοῦ ἔχουν βρεθεῖ στὸ Tell Sandahannah (Marissa)¹⁷¹⁷ καὶ στὸ Tel Abu Hawam¹⁷¹⁸,

ἐνῶ ἓνα ἀκόμα παράδειγμα ἔχει γίνει τελευταία γνωστό ἀπὸ τὴν Τήνο¹⁷¹⁹. Ἄλλα σφραγίσματα εἶναι γνωστά ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁷²⁰, τὴ Stoienesti-Cetățeni¹⁷²¹, τὴ σκυθικὴ Νεάπολη¹⁷²² καὶ τὸ Βασιλικὸ Μουσεῖο τοῦ Ὀντάριο στὸ Τορόντο¹⁷²³. Ἡ χρονολόγηση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ Λυσίωνος ὑποβοηθεῖται ἀπὸ τὴ δημοσίευση ὁλόκληρου ἀμφορέα ἐπὶ ἐπωνύμου Ἀνδρονίου, τῆς περιόδου V¹⁷²⁴.

P104 (86.3), σχ. 14, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαίμου. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5.5/6) στὸν πυρήνα καὶ κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/6) στὸ ἐξωτερικὸ τμήμα. Ἡ ἐπιφάνειά του καλύπτεται ἀπὸ κίτρινο (10 YR 7.5/6) ἐπίχρισμα.

Με νες Δ
 βουκράνιο ↑
τρά [του] Δ

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Πὰ τὴ λαβὴ αὐτὴ βλ. Ἀκαμάτη 1989, 182-183 ἀρ. 6 εἰκ. 14.

Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Μενεστράτου φέρουν σφραγίσματα ὀρθογώνια καὶ σπάνια κυκλικά μὲ ρόδο. Μεγαλύτερη εἶναι ἡ ποικιλία τῶν συμβόλων στὰ ὀρθογώνια, πὺν τοποθετοῦνται στὸ κέντρο, ἀριστερὰ ἢ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ: βουκράνιο (;), δελφίνι τυλιγμένο σὲ ἄγκυρα, κηρύκειο.

Τὸ ὄνομα τοῦ Μενεστράτου συνδέεται σὲ ἀμφορεῖς μὲ τοὺς ἐπωνύμους Εὐάνορα σὲ ἀμφορέα πὺν βρέθηκε κοντὰ στὴ Vastea¹⁷²⁵, μὲ τὸν Ἀριστόπολη σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁷²⁶, τὸν Ἀριστομβροτίδα ἀπὸ τὴ Σαμάρεια, τὸν Ἑστιεῖο σὲ ἀμφορέα συλλογῆς τῆς Κύπρου¹⁷²⁷, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀρχίβιο καὶ Αἰσχίνα¹⁷²⁸.

Ἡ γνωστότερη καὶ μεγαλύτερη ὁμάδα

ἀμφορέων τοῦ κατασκευαστῆ προέρχεται ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν στὴ Ρόδο καὶ εἶναι γνωστὴ ὡς ὁμάδα Paris, ἀπὸ τὸν μελετητὴ τῆς. Στὴν ὁμάδα αὐτὴ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ συνδέεται μὲ τοὺς ἐπωνύμους Αἰσχίνα, Ἀριστόπολη, Ἀρχίβιο καὶ Ἀρχίνο. Ὅλοι οἱ προηγούμενοι ἐπώνυμοι ἐντάσσονται στὴν περίοδο V¹⁷²⁹.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς παραπάνω ἀμφορεῖς ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Μενεστράτη ἔχουν γίνει γνωστὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁷³⁰, τὴ Δῆλο¹⁷³¹, τὴ Νέα Πάφο, τὴν Κύπρο¹⁷³², τὸ Tel Beersheba¹⁷³³, τὴ Σαμάρεια¹⁷³⁴, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁷³⁵, τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁷³⁶ καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁷³⁷.

P105 (86.4), σχ. 14, πίν. 12. Διατηροῦνται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, καθὼς καὶ μέρος τοῦ λαίμου καὶ τοῦ χεῖλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6.5/6). Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ πολὺ ὠχρὸ καφὲ χρῶμα (10 YR 8/4). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.053 μ., πλάτ. 0.020 μ. Κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ δελφίνι τυλιγμένο σὲ ἄγκυρα.

Μενεστράτου Δ

δελφίνι καὶ ἄγκυρα →

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Τὰ ἴδια σύμβολα ἐμφανίζονται σὲ ἀμφορεῖς τῆς ὁμάδας Paris¹⁷³⁸. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. P104.

P106 (82.45), σχ. 14, πίν. 12. Διατηροῦνται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαίμου τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6) μὲ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο σώζεται μέρος ὀρθογώνιου σφραγίσματος, μήκ. 0.049 μ., πλάτ. 0.014 μ.

Μίδα Δ βότρης ↑

κηρύκειο →

Προέλευση: νότια στοά, τομή στυλοβάτη, 50-53 μ. Δ. του ανατολικού στυλοβάτη.

Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ εἶναι ὀρθογώνιες μὲ βότρου δεξιὰ τοῦ ὀνόματος καὶ κηρύκειο κάτω ἢ μόνο κηρύκειο κάτω, ἐνῶ σπάνια σὲ σφραγίδες τοῦ ἔχουμε βότρου δεξιὰ καὶ πυρσὸ μὲ κηρύκειο κάτω¹⁷³⁹. Με- ρικὲς φορὲς τὸ κύριο σφράγισμα στὸν ὦμο τῆς λαβῆς συνοδεύεται ἀπὸ δευτερεῦον στῇ ρίζᾳ τῆς, καὶ ἔτσι συνδέεται μὲ ἀρκετοὺς ἐπωνύμους¹⁷⁴⁰. Ὁ κατασκευαστὴς συνδυά- ζεται σὲ ἀμφορεῖς μὲ τοὺς ἐπωνύμους Ἀλε- ξιάδα, Ἀριστογέννη, Ἀριστοκλῆ καὶ Κληνό- στρατο (:)¹⁷⁴¹, ἐνῶ ἀκέραιος ἀμφορέας τοῦ Μίδα στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας χρονο- λογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Τεισαμενὸ στὸ γ' τέταρτο τοῦ 2ου αἰ.¹⁷⁴²

Οἱ ἀμφορεῖς τοῦ Μίδα ἦταν εὐρύτατα διαδεδομένοι στὰ κέντρα κατανάλωσης τῆς ἀρχαιότητος. Ἀμφορεῖς τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ χρονολογοῦνται ἀπὸ δώδεκα ἐπωνύ- μους τοῦ γ' τέταρτου τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Ἡ δραστηριότητά του καλύπτει ὅλο σχεδὸν τὸ β' μισὸ τοῦ 2ου αἰ.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Μίδα ἔχουν δη- μοσιευτεῖ ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία¹⁷⁴³, τὴν Ἀπολλωνία στὴν Ἀλβανία¹⁷⁴⁴, τὴ Ρό- δο¹⁷⁴⁵, τὴ Δῆλο¹⁷⁴⁶, τὴ Θάσο¹⁷⁴⁷, τὴν Κύ- προ¹⁷⁴⁸, τὸ Πέργαμο¹⁷⁴⁹, τὸ Tell Sandahan- nah (Marissa)¹⁷⁵⁰, τὸ Tel Beersheba¹⁷⁵¹, τὸ Tell Abu Hawam¹⁷⁵², τὴν Ἱερουσαλήμ¹⁷⁵³, τὴ Σαμάρεια¹⁷⁵⁴, τὴν Gezer¹⁷⁵⁵, τὴν Ἀζωτο (Ashdod)¹⁷⁵⁶, τὴ Βύβλο¹⁷⁵⁷, τὴν Ἀλεξάν- δρεια¹⁷⁵⁸, τὴν Κυρηναϊκή¹⁷⁵⁹, τὴν Κροκοδη- λόπολη-Ἀρσινόη¹⁷⁶⁰, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁷⁶¹ κ.ά.

P107 (82.163), σχ. 14, πίν. 12. Σώζονται ὁ ὦμος καὶ μικρὸ τμήμα ἀπὸ τὸ κάθετο μέρος τῆς λαβῆς, καθὼς καὶ πολὺ μικρὸ τμήμα ἀπὸ τὸν λαμό. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώ-

ματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 5.5/6), μὲ μικρὲς φουσαλίδες καὶ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο τῆς λαβῆς ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.054 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Μίδα \triangle βότρου \uparrow
κηρύκειο \rightarrow

Προέλευση: νότια στοά.

Τὸ σφράγισμα ἴσως εἶναι ἴδιο μὲ ἐνὸς ἀμφορέα στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας¹⁷⁶². Πὰ τὴ σφραγίδα αὕτῃ βλ. Ἀκαμάτη 1993, 308 ἀρ. Α 4 πίν. 314ε.

P108 (82.190), σχ. 14, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6/6), μὲ φουσαλίδες καὶ ὑποκίτρινο ἐπίχρσιμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.043 μ., πλάτ. 0.017 μ. Στὴν πλευρὰ τῆς λαβῆς, κοντὰ στὸ σημεῖο ἐνωσῆς τῆς μὲ τὸν λαμό, δευτερεῦον σφράγισμα μὲ τὸ γράμμα Α σὲ κυκλικὸ βάθος.

Μίδα \triangle βότρου \uparrow
κηρύκειο \rightarrow

Δευτερεῦον σφράγισμα: Α \bigcirc

Προέλευση: νότια στοά, τομή στυλοβάτη, 65-66 μ. Δ. τοῦ ανατολικού στυλοβάτη.

Πὰ τὸν κατασκευαστῆ βλ. P106.

P109 (86.13), σχ. 14, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.047 μ., σ. πλάτ. 0.015 μ.

[Μί]δα \triangle βότρου \uparrow
κηρύκειο \rightarrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ ἐνσφράγιστη λαβὴ στὸ Ἀκαμάτης

1986, 180 ἀρ. 3 εἰκ. 11 με σχόλια. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ P106.

P110 (87.281), σχ. 14, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5), με ἐπιφανειακὰ ἰζήματα καὶ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.052 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Νικάρχου \triangleleft

Προέλευση: ἀρχεῖο, χῶρος 4.

Οἱ σφραγίδες τοῦ Νικάρχου εἶναι ὀρθογώνιες με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία σειρά. Ἀμφορέας τοῦ Νικάρχου ἀπὸ τὴ Δῆλο με δευτερεῦον σφράγισμα χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Νικόμαχο στὸν ὕστερο 2ο ἢ τὶς ἀρχές τοῦ 1ου αἰ. π.Χ.¹⁷⁶³ Στὴ Δωδώνη ἕνας ἀποσπασματικὸς ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ συγχρονίζεται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀριστόβουλο¹⁷⁶⁴ τῆς περιόδου VI, συγχρόνου τοῦ ἐπωνύμου Μηνοφίλου¹⁷⁶⁵.

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Νικάρχου εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁷⁶⁶, τὴ Δῆλο¹⁷⁶⁷, τὴν Ἀθήνα¹⁷⁶⁸, τὴ Δωδώνη¹⁷⁶⁹, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁷⁷⁰ κ.ά.

P111 (82.182), σχ. 14, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, με μικρὲς φυσαλίδες, ἔχει χρῶμα κοκκινωπὸ κίτρινο (7.5 YR 6/6) καὶ καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.041 μ., πλάτ. 0.017 μ.

Πολυαρά \triangleleft

του \triangleleft

θύρσος (:) \rightarrow

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 46 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Ὁ Πολυάρατος χρησιμοποιεῖ ὀρθογώνιες σφραγίδες με διπλὸ κέρας Ἀμαλθείας καὶ διπλὸ πέλεκυ ἢ θύρσο ὡς σύμβολά του. Δύο ἀμφορεῖς τοῦ ἀπὸ τὴν Κύπρο χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους Ἀριστομβροτίδα καὶ Ναύσιππο, πού χρονολογοῦνται στὴν περίοδο Vc¹⁷⁷¹. Τὰ ἀξιώματα τῶν παραπάνω ἐπωνύμων τοποθετήθηκαν τελευταῖα στὰ ἔτη περίπου 116 καὶ 106 π.Χ. ἀντίστοιχα. Κατὰ συνέπεια ἡ δραστηριότητα τοῦ Πολυαράτου ἐντάσσεται στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς περιόδου V καὶ στὶς ἀρχές τῆς ἐπομένης VIa¹⁷⁷².

Ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Πολυαράτου προέρχονται ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁷⁷³, τὴ Δῆλο¹⁷⁷⁴, τὴν Κύπρο¹⁷⁷⁵, τὴ Σκυθόπολη¹⁷⁷⁶, τὸ Tel Anafa¹⁷⁷⁷, τὴ Σαμάρεια¹⁷⁷⁸, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁷⁷⁹, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁷⁸⁰. ὑπάρχουν ἐπίσης στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν¹⁷⁸¹ κ.ά.

P112 (82.203), σχ. 14, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, με μικρὲς φυσαλίδες καὶ λίγα ξένα στοιχεῖα. Τὸ χρῶμα του εἶναι κοκκινωπὸ κίτρινο (5 YR 6/5) καὶ καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρισμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.040 μ., σ. πλάτ. 0.014 μ.

[Πο]λυαρά \triangleleft

του \triangleleft

θύρσος \leftarrow

Προέλευση: δυτικὴ στοά, τομὴ στυλοβάτη, 8 μ. Β. τοῦ νότιου στυλοβάτη.

P113 (86.29), σχ. 14, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μικρὸ μέρος τοῦ λαμποῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6) στὸν πυρήνα καὶ ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/5) στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο μέρος ὀρθογώνιου σφραγίσματος, σ. μήκ. 0.040 μ., σ. πλάτ. 0.020 μ.

[Πο]λυαράτου \triangleleft

θύρσος \leftarrow

Προέλευση: τετράγωνο I/6, ΝΔ. τῆς ἀγορᾶς.

Γὰ τὴ σφραγίδα αὐτὴ καὶ σχόλια γιὰ τὸν κατασκευαστὴ Πολυάρατο βλ. Ἀκαμάτη 1989, 181 ἀρ. 4 εἰκ. 12, ὅπου καὶ βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ VI (περ. 108-80 π.Χ.)

Ἐπώνυμοι

P114 (83.303), σχ. 14, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἀμφορέα. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/6), μὲ κίτρινο ἐπίχρῖσμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο κυκλικὸ σφράγισμα, σ. διαμ. 0.027 μ., στὸ ὁποῖο ὑπάρχει τριστίχη ἐπιγραφή.

Ἐπὶ Ἀ \triangleleft

πολλο \triangleleft

νίου \triangleleft

Δα[λίου] \triangleleft

Προέλευση: γέμισμα δρόμου Ν. τῆς ἀγορᾶς.

Ἴδια σφραγίδα μοῦ εἶναι ἄγνωστη ἀπὸ ἄλλου. Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ εἶναι σχετικὰ σπάνιες¹⁷⁸². Ὁ ἐπώνυμος συγχρονίζεται μὲ τὸν κατασκευαστὴ Δῶρο(:)¹⁷⁸³.

Τὰ σφραγίσματά του εἶναι συνήθως ὀρθογώνια, μὲ ἢ χωρὶς τὸ ὄνομα τοῦ μήνα, καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀθήνα¹⁷⁸⁴, τὴ Δῆλο¹⁷⁸⁵, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁷⁸⁶, τὴν περιοχὴ τῆς Κωνσταντίας¹⁷⁸⁷ καὶ τὸ Παντικάπαιο¹⁷⁸⁸.

P115 (82.188), σχ. 15, πίν. 13 καὶ 15. Διατηροῦνται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 6/6), μὲ ὑπο-

κίτρινο ἐπίχρῖσμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.045 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Ἐπὶ [Ἀρισ]τομέ \triangleleft

νευς \triangleleft

Καρνεῖον \triangleleft

Προέλευση: ἀνατολικὴ στοά, τομὴ στυλοβάτη, 38-41 μ. Β. νοτίου στυλοβάτη.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀριστομένη παλιότερα εἶχε τοποθετηθεῖ στὴν περίοδο V. Ἀναλυτικότερη μελέτη τοῦ συνόλου τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν καὶ κυρίως αὐτῶν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια ὀδήγησαν τὴ V. Grace στὴν ἐπαναχρονολόγησή του στὴν περίοδο VIa¹⁷⁸⁹. Ὁ ἐπώνυμος συγχρονίζεται μὲ τὸν κατασκευαστὴ Φίλιππο¹⁷⁹⁰.

Ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστομένη ἐκτὸς ἀπὸ τὴ Δῆλο¹⁷⁹¹ εἶναι γνωστὲς καὶ ἀπὸ τὴ Ρόδο¹⁷⁹², τὴ Νέα Πάφο¹⁷⁹³, τὸν Εὐξεινο Πόντο¹⁷⁹⁴ κ.ά.

P116 (87.30), σχ. 15, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος ἀνοιχτοῦ κόκκινου (2.5 YR 6/6) καὶ καλύπτεται ἀπὸ ὑποκίτρινο ἐπίχρῖσμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.046 μ., σ. πλάτ. 0.012 μ.

Ἐπὶ Λινίνου \triangleleft

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

Τὸ Ν εἶναι γραμμένο πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἐπώνυμος μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ μοῦ εἶναι ἄγνωστος ἀπὸ ἄλλου. Ἡ ἀνάγνωση δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἀπολύτως βέβαιη. Ἡ μεγάλη ὁμοιότητα τῶν ιδιόμορφων γραμμάτων τοῦ σφραγίσματος μὲ τὴν ἐνσφράγιση λαβῆς P119 (Δαμοκράτης / ΚΓ), μὲ τὴν ὁποία βρέθηκε καὶ στὴν ἴδια τομὴ, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ υποθέσουμε πὺς προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀμφορέα. Μέχρι στιγμῆς ὅμως δὲν ἔχει

ἐπιχειρηθεῖ ἡ ἀνασύνθεση τοῦ ἀγγείου στοῦ ὁποῖο ἴσως ἀνῆκαν οἱ λαβές. Ὁ μήνας πιθανόν εἶναι ὁ Σμίνθιος.

P117 (82.8), σχ. 15, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (7.5 YR 7/6), μὲ ὑπόλευκο ἐπίχρυσμα στὴν ἐπιφάνειά του καὶ ἱχνη κόκκινου χρώματος στὴν περιοχὴ ἔνωσης τῆς λαβῆς μὲ τὸν λαιμό.

Ἐπὶ Φαιν \triangleleft

[ί]λα ΠΑ \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 13-18.50 μ. δυτικὰ τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Πὰ τὴν ἐνσφράγιση λαβῆ P117 βλ. Ἀκαμάτη 1993, 309 ἀρ. Λ7 πίν. 315γ.

Οἱ σφραγίδες τοῦ ἐπωνύμου χρονολογοῦνται στοῦ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Πολλὲς φορὲς στοῦ ὄνομα περιλαμβάνεται καὶ σύντμηση τοῦ ὀνόματος τοῦ μήνα, ὅπως ἐδῶ. Ὁ ἐπώνυμος συνδέεται σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Ρόδο μὲ τὸν κατασκευαστὴ Ἱεροκλῆ 2 τῆς περιόδου VI (καὶ ὄχι V-VI).

Ὁ ἐπώνυμος ἀντιδιαστέλλεται ἀπὸ τὸν Ἱεροκλῆ 1 τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., παραδείγματα τοῦ ὁποῖου ἔχουν βρεθεῖ μεταξὺ ἄλλων περιοχῶν στὴ Marissa¹⁷⁹⁵ καὶ στὴ Σαμάρεια¹⁷⁹⁶.

Σὲ στρῶμα τῆς Alba Fucens ὁ ἴδιος ἐπώνυμος περιλαμβάνεται σὲ ὁμάδα ἐνσφράγι-στων λαβῶν τοῦ τέλους τοῦ 2ου αἰ., καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου¹⁷⁹⁷. Οἱ ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ ἐπωνύμου εἶναι σχετικὰ λίγες καὶ προ-έρχονται ἀπὸ θέσεις ὅπως ἡ Λίνδος, ἡ Νέα Πάφος, τὸ Tel Anafa, ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ σκυθικὴ Νεάπολη¹⁷⁹⁸.

Κατασκευαστές

P118 (82.35), σχ. 15, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ τμήμα τοῦ λαιμοῦ. Ὁ πηλὸς

εἶναι λεπτὸς, κόκκινος (2.5 YR 5/6), μὲ ὑπο-κίτρινο ἐπίχρυσμα. Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.049 μ., πλάτ. 0.019 μ.

Βοσπόρου \triangleleft

θύρσος \triangleleft

Προέλευση: νότια στοά, τομὴ στυλοβάτη, 24-27 μ. Δ. τοῦ ἀνατολικοῦ στυλοβάτη.

Πὰ τὴν ἐνσφράγιση λαβῆ P118 βλ. Ἀκαμάτη 1993, 310 ἀρ. Λ8, πίν. 316α καὶ Ἀκαμάτη 1998, 37 εἰκ. 22 (τυπωμένη ἀνάστροφα). Οἱ σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ Βοσπόρου εἶναι ὀρθογώνιες καὶ κυκλικές. Ὁ ἀριθμὸς τους εἶναι ἀκόμα σχετικὰ περιορι-σμένος καὶ προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὴν Ρόδο¹⁷⁹⁹, τὴν Δῆλο¹⁸⁰⁰, τὸ Monte Vairano¹⁸⁰¹ κ.ά. Στὰ σύμβολα τοῦ Βοσπόρου συγκατα-λέγονται ἡ προτομὴ τοῦ Ἡλίου μὲ ἀκτίνες στὰ κυκλικά καὶ ὁ θύρσος στὰ ὀρθογώνια σφραγίσματα.

P119 (87.32), σχ. 15, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς, καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, κοκκινωπὸς κίτρινος (5 YR 6.5/6). Στὸν ὦμο ὀρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.050 μ., πλάτ. 0.018 μ.

Δαμοκράτης \triangleleft

ΚΓ \triangleleft

Προέλευση: δυτικὴ στοά.

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστὰ μέλη μιᾶς οἰκογένειας κατασκευαστῶν ἀπὸ τὴν Ρόδο ποὺ ἔφτιαχναν καὶ κνιδιακοὺς ἀμφο-ρεῖς¹⁸⁰². Ὁ Δαμοκράτης αὐτῆς τῆς ἐνσφρά-γισης λαβῆς, καθὼς καὶ τῆς ἐπόμενης, εἶναι ὁ τρίτος μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα κατασκευαστῆς ἀπὸ τὴν Ρόδο. Εἶναι σύγχρονος ἢ λίγο νεότε-ρος ἐνὸς ὁμωνύμου ἐπωνύμου.

Ὁ Δαμοκράτης 3 τοποθετεῖ μερικὲς φο-ρὲς κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομά του ἓνα, δύο ἢ καὶ περισσότερα γράμματα, ποὺ ἔχουν ἐρμη-νευτεῖ ἀπὸ τὴν V. Grace ὡς δήλωση ἐτῶν. Ἡ

άποψη αυτή ενισχύεται σημαντικά από την τοποθέτηση σε μερικές περιπτώσεις μprostά από το γράμμα ή τα γράμματα και της λέξης *ήτη* ή *ετα*, πράγμα βεβαιωμένο και σε κυκλική ένσφράγιση λαβή του κατασκευαστή 'Αλίνου¹⁸⁰³. 'Ανάλογα παραδείγματα υπάρχουν και σε ένσφράγιστες λαβές που δεν είναι ροδίτικες¹⁸⁰⁴.

Οί αριθμοί κάτω από το όνομα του Δαμοκράτη δεν χρονολογούν τον άμφορέα, αφού στην άλλη λαβή υπάρχει πάντα ο κλασικός τρόπος χρονολόγησης με τους έπωνύμους. Η V. Grace συνέδεσε αυτόν τον τρόπο καταγραφής έτών με απόσπασμα από τις 'Ωδές του 'Ορατίου¹⁸⁰⁵ και τον έρμήνευσε ως δήλωση παλαιότητας του κρασιού. Έναπόκειται όμως στη μελλοντική έρευνα να αποδείξει αν οί χρονολογικές ένδείξεις των σφραγίδων του Δαμοκράτη, που είναι τα γράμματα *Z, E, Θ, KB, KA, KE, AE, ME*, άφορούν την ήλικία του κρασιού, το έτος δραστηριότητας του κατασκευαστή ή το έτος από την ίδρυση της ρωμαϊκής άσιατικής έπαρχίας, όπως πρόσφατα έπισημάνθηκε¹⁸⁰⁶, ή και κάτι άλλο που ακόμα μάς διαφεύγει.

Τα γράμματα *KΓ* κάτω από το όνομα του Δαμοκράτη υπάρχουν σε ένσφράγιση λαβή από την 'Αρσάμεια της Τουρκίας, σε λαβή από τη Δήλο¹⁸⁰⁷, καθώς και σε ένσφράγιση λαβή από την Ταπόσειρη, δυτικά της 'Αλεξάνδρειας¹⁸⁰⁸, από την 'Αλεξάνδρεια¹⁸⁰⁹ κ.ά.

Το σχήμα των λαβών των άμφορέων, όπως και το σχήμα όλόκληρου άμφορέα του κατασκευαστή με τον έπωνυμο 'Αντίπατρο, αλλά και συγχρονισμός του με τον έπωνυμο 'Εχέβουλο τοποθετούν τη δραστηριότητα του Δαμοκράτη αυτού στην περίοδο Vc-VIa¹⁸¹⁰.

Στόν ίδιο πιθανότατα κατασκευαστή ανήκουν και σφραγίδες με σύμβολα βότρου και θύρσο ή ρόπαλο (:).

Σφραγίσματα του Δαμοκράτη έχουν βρεθεί επίσης στη Ρόδο¹⁸¹¹, στη Σκυθόπολη¹⁸¹², στην Gezer¹⁸¹³, στο Tel Anafa¹⁸¹⁴, στην 'Αλεξάνδρεια¹⁸¹⁵, στη Medinet, στην Κροκοδηλόπολη-'Αρσινόη¹⁸¹⁶ και στο Fayum¹⁸¹⁷, στον Εύξεινο Πόντο¹⁸¹⁸, στις Συρακούσες¹⁸¹⁹ κ.ά.

P120 (87.268), σχ. 15, πίν. 13 και 15. Σώζονται ο ώμος της λαβής, και μέρος του λαμπού και του χείλους. 'Ο πηλός είναι λεπτός, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5.5/6), καλύπτεται από υποκίτρινο επίχρισμα και έχει έπιφανειακά ίζήματα. Στόν ώμο όρθογώνιο σφράγισμα, σ. μήκ. 0.037 μ., πλάτ. 0.016 μ.

Δαμοκράτης Δ
ΔΗ Δ

Προέλευση: γέμισμα δρόμου N. της άγορᾶς.

Γιά τον κατασκευαστή βλ. P119.

P121 (86.14), σχ. 15, πίν. 13. Σώζονται ο ώμος της λαβής και τμήμα του λαμπού. 'Ο πηλός είναι λεπτός, κόκκινος (2.5 YR 5/5) και καλύπτεται από κίτρινο (2.5 Y 7/6) επίχρισμα. Στόν ώμο όρθογώνιο σφράγισμα, μήκ. 0.036 μ., πλάτ. 0.015 μ.

Δώρου Δ

Προέλευση: τετράγωνο I/6, NΔ. της άγορᾶς.

Γιά τη σφραγίδα αυτή βλ. 'Ακαμάτη 1989, 183 άρ. 7 εικ. 15.

Το όνομα μερικές φορές γράφεται προς τα άριστερά. Οί σφραγίδες του Δώρου είναι όρθογώνιες με το όνομα σε μία ή και δύο σειρές. Πολλές φορές το όνομα μπορεί να αποδοθεί με πρόχειρα γράμματα προς τα άριστερά. Στην ομάδα αυτή καταγράφηκαν περι τοús δεκαπέντε ως είκοσι έπωνυμοί. Το σύνολο αποδίδεται στόν Δώρο 2 και έπιβεβαιώνεται από τουλάχιστον δύο άκέραιους άμφορείς, από την 'Αλεξάνδρεια όπου συν-

δύάζεται με τὸν ἐπώνυμο Ἀριστομβροτίδα (116 π.Χ.) καὶ στήν Πάφο με τὸν ἐπώνυμο Ἀριστώνυμο ¹⁸²⁰. Ὁ Δῶρος, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἐπισημασμένους τύπους τῆς ὕστερης περιόδου V καὶ τῆς πρώτης VI, πὺν μελέτησε ὁ Shelon¹⁸²¹, χρησιμοποίησε καὶ καλύστερες σφραγίδες στίς ὁποῖες περιλαμβάνονται ὡς σύμβολα ὁ βότρυς, τὸ ρόδο (:), πιθανῶς καὶ ὁ θύρσος. Ἡ ὁμάδα αὕτη συνδέεται με τὸν ἐπώνυμο Νικόμαχο σὲ ἓνα ἀποσπασματικὸ ἀμφορέα ἀπὸ τῆς Δῆλου καὶ χρονολογεῖται περὶ τὸ 100 π.Χ.¹⁸²² Ἀκόμη ἡ δραστηριότητα τοῦ Δῶρου σχετίζεται με τὸ ἀξίωμα καὶ τοῦ ἐπωνύμου Ἀπολλωνίου τῆς περιόδου VIa¹⁸²³.

Τὰ προϊόντα τοῦ Δῶρου ἀπλώνονται σὲ σχετικὰ μεγάλη ἀκτίνα σὲ σχέση με τοὺς σύγχρονους τοῦ κατασκευαστῆς, ἀφοῦ ἐνσφράγιστες λαβὲς με τὸ ὄνομά του ἔχουν βρεθεῖ στὴ Ρόδο¹⁸²⁴, στὴ Σάμο¹⁸²⁵, στὴν Alba Fucens¹⁸²⁷, στὴν Κύπρο¹⁸²⁸, στὴ Σαμάρεια¹⁸²⁹, στὴν Gezer¹⁸³⁰, στὸ Tel Anafa¹⁸³¹, στὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁸³², στὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁸³³, στὸ Monte Vairano τῆς Ἰταλίας¹⁸³⁴. ὑπάρχουν ἐπίσης στὸ καθολικὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μιλάνου¹⁸³⁵ κ.ά.

P122 (82.173), σχ. 15, πίν. 13. Σώζονται ὁ ὦμος τῆς λαβῆς καὶ μέρος ἀπὸ τὸν λαϊμό. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου (2.5 YR 5/7), με πολλὰ μικρὰ φυσαλίδες καὶ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμον ὀρθογώνιον σφράγισμα, μήκ. 0.045 μ., πλάτ. 0.017 μ.

[Μουσ]αίου \triangleq βότρυς \uparrow

Προέλευση: νότια στοά.

Πὰ τὴν ἐνσφράγιση αὕτη λαβὴ βλ. Ἀκαμάτη 1993, 310 ἀρ. Λ9. Συνηθέστεροι τύποι σφραγίδων τοῦ κατασκευαστῆ εἶναι ὀρθογώνιοι με σύμβολο βότρυς. Δὲν λείπουν ὁμως καὶ τὰ ὀρθογώνια σφραγίσματα μό-

νο με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ. Ὅλοι οἱ τύποι χρονολογοῦνται πρὶν ἀπὸ τὸ 86 π.Χ.¹⁸³⁶

Ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Μουσαίου εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τῆς Ρόδου¹⁸³⁷, τῆς Δῆλου¹⁸³⁸, τὸ Πέργαμον¹⁸³⁹, τὴν Κύπρο¹⁸⁴⁰, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁸⁴¹, τὸν Εὐξείνιο Πόντο¹⁸⁴², τὸ Monte Vairano¹⁸⁴³, πιθανῶς τὴν Καβύλη¹⁸⁴⁴ κ.ά.

P123 (82.202), σχ. 15, πίν. 13 καὶ 15. Σώζεται τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κοκκινωποῦ κίτρινου (5 YR 6/5), με μικρὰ φυσαλίδες καὶ ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα στὴν ἐπιφάνειά του. Στὸν ὦμον ὀρθογώνιον σφράγισμα, μήκ. 0.046 μ., πλάτ. 0.021 μ.

Στράτων \triangleq

ρόδο \uparrow βότρυς \uparrow

Προέλευση: ΝΔ. γωνία στυλοβάτη ἀγορᾶς.

Οἱ ὀρθογώνιες σφραγίδες τοῦ κατασκευαστῆ φέρουν συνήθως ρόδο καὶ βότρυς κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Συνδέεται με δευτερευόν σφράγισμα (MI) με τὸν ἐπώνυμο Ἀριστόμαχο 2, τῆς περιόδου VI καὶ εἶναι σύγχρονος τοῦ κατασκευαστῆ Στεφάνου¹⁸⁴⁵. Ἀκόμα ἀποσπασματικὸς ἀμφορέας του ἀπὸ τὸ Tel Anafa συνδέθηκε με τὸν ἐπώνυμο Καλλίξενον τῆς ἰδίας περιόδου¹⁸⁴⁶.

Ἀρκετὲς ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Στράτωνος ἔχουν δημοσιευτεῖ ἀπὸ τῆς Σικελίας καὶ τὴν Ἰταλία¹⁸⁴⁷, τὴν Ρόδο¹⁸⁴⁸, τὴν Δῆλον¹⁸⁴⁹, τὸ Ἄργος¹⁸⁵⁰, τὴν Κύπρο¹⁸⁵¹, τὸ Tel Anafa¹⁸⁵², τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη¹⁸⁵³, τὴν Ἀλεξάνδρεια¹⁸⁵⁴, ἀρκετὲς θέσεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου¹⁸⁵⁵, τὴν συλλογὴν τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου¹⁸⁵⁶ κ.ά.

P124 (87.264), σχ. 15, πίν. 13. Σώζεται τὸ κάτω μέρος τοῦ ὦμου τῆς λαβῆς. Ὁ πηλὸς εἶναι λεπτὸς, χρώματος κόκκινου με ὑποκίτρινο ἐπίχρυσμα. Στὴ ρίζα τῆς λαβῆς ὀρθο-

γώνιο δευτερεῦον σφράγισμα, μήκ. 0.016 μ.
καὶ πλάτ. 0.012 μ.

[*Ἀλίνου;*]

δευτερεῦον σφράγισμα: $\Theta A \triangle$

Προέλευση: δυτική στοά, πηγάδι.

Πιθανότατα ἴδιο εἶναι τὸ δευτερεῦον σφράγισμα σὲ λαβὴ ἀπὸ τῆ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου. Τὸ δευτερεῦον σφράγισμα τῆς λαβῆς αὐτῆς συμπληρώνει ἀντίστοιχα κυκλικὸ σφράγισμα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀλίνου. Ἀπὸ τὸν Calvet, ποὺ δημοσίευσε τὴ λαβή, τοποθετήθηκε στὴν περίοδο VI¹⁸⁵⁷. Ἴσως μὲ

τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλίνου ἀντὶ *X]άλινο[ς* θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ τὸ ὄνομα σὲ ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὴ Ρόδο στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο μὲ τὸ ἴδιο (;) δευτερεῦον σφράγισμα ΘA σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Στὴν ἴδια συλλογὴ ὑπάρχει καὶ δεύτερη ἐνσφράγιση λαβὴ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Ἀρχεμβρότου τῆς περιόδου VI μὲ συμπληρωματικὸ σφράγισμα [ΘA]¹⁸⁵⁸.

Σφραγίσματα τοῦ Ἀλίνου, ὅπως συμβαίνει πολλὰς φορές καὶ μὲ αὐτὰ τοῦ Δαμοκράτη 3, φέρουν ἔνδειξη καὶ τοῦ ἔτους¹⁸⁵⁹.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: 1

Άρ. κατ.	Άρ. εὔρ.	Όνομα	Μήκ. σφρ.	Πλ. σφρ.	Διάμ.	Τιμή Munsell
ΠΑΡ1	80.310	ΑΜΕΙΝΟΝΙΚΟΣ	0.031	0.014		5 YR 5/6
ΠΑΡ2	84.38	ΑΝΤΙΔΩΡΟΣ	0.030	0.015		2.5 YR 5/2, 2.5 YR 6/6
ΠΑΡ3	82.40	ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ	0.035	0.016		5 YR 6/8
ΠΑΡ4	81.444	ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ	0.028	0.015		2.5 YR 4.5/4
ΠΑΡ5	80.1555	ΒΙΩΝ	0.018	0.013		2.5 YR 5/4
ΠΑΡ6	83.2025	ΓΛΑΥΚΙΑΣ	0.019	0.010		5 YR 6/4
ΠΑΡ7	82.72	ΓΛΑΥΚΟΣ	0.026	0.014		2.5 YR 4.5/6
ΠΑΡ8	82.28	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	0.029	0.014		5 YR 6/8
ΠΑΡ9	82.488	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	0.028	0.015		5 YR 4/6
ΠΑΡ10	83.246	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	0.025	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ11	83.247	ΔΗΜΟ	0.022	0.009		10 R 4/7
ΠΑΡ12	83.2046	ΔΗΜΟ	0.020	0.007		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ13	84.63	ΔΗΜΟ;	0.017	0.007		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ14	82.1135	ΔΗΜΟΤΙΜΟΣ;	0.016	0.006		5 YR 5/6
ΠΑΡ15	83.325	ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΣ	0.035	0.015		5 YR 5/6
ΠΑΡ16	82.75	ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΣ	0.026	0.016		10 R 5/6
ΠΑΡ17	83.282	ΕΥΒΟΥΛΟΣ	0.020	0.012		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ18	83.333	ΕΥΒΟΥΛΟΣ	0.019	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ19	86.36	ΕΥΓΕΙ	0.028	0.011		2.5 YR 5/5
ΠΑΡ20	86.1	ΕΥΓΕΙ	0.027	0.012		5 YR 6/8
ΠΑΡ21	83.312	ΕΥΓΕΙ;	0.028	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ22	83.2026	ΕΥΚΛΗΣ	0.031	0.012		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ23	82.204	ΕΥΚΛΗΣ	0.031	0.021		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ24	83.223	ΗΓΗΣΙΝΟΣ	0.033	0.013		2.5 YR 5.5/6
ΠΑΡ25	80.317	ΗΓΗΣΙΝΟΣ	0.017	0.012		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ26	86.32	ΗΓΗΣΙΝΟΣ	0.032	0.012		2.5 YR 5/5
ΠΑΡ27	84.14	ΗΓΗΣΙΝΟΣ	0.035	0.014		2.5 YR 6/6
ΠΑΡ28	83.2059	ΗΓΗΣΙΝΟΣ;	0.019	0.019		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ29	83.332	ΘΕΟΔΟΤΟΣ	0.028	0.015		2.5 YR 5/8
ΠΑΡ30	84.16	ΘΕΟΔΟΤΟΣ	0.022	0.014		2.5 YR 5/6, 10 YR 7/3
ΠΑΡ31	82.76	ΙΠΠΟΣΤΡΑΤΟΣ	0.025	0.014		2.5 YR 4/7
ΠΑΡ32	80.298	ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ	0.019	0.010		2.5 YR 5.5/6
ΠΑΡ33	83.2063	ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ	0.012	0.023		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ34	82.170	ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ	0.021	0.011		5 YR 7/5
ΠΑΡ35	82.325	ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ	0.018	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ36	83.2048	ΚΗΦΙΣΟΔΩΡΟΣ	0.030	0.009		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ37	80.312	ΚΡΙΤΟΛΑΟΣ	0.017	0.010		2.5 YR 4/2, 2.5 YR 5/6
ΠΑΡ38	83.326	ΚΡΙΤΟΛΑΟΣ	0.015	0.021		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ39	82.95	ΛΥΣΙΠΟΝΟΣ	0.025	0.015		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ40	82.51	ΜΙΚΙΩΝ	0.027	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ41	83.280	ΜΙΚΙΩΝ	0.027	0.014		5 YR 6/6
ΠΑΡ42	83.305	ΜΙΚΙΩΝ	0.028	0.015		2.5 YR 5.5/6
ΠΑΡ43	83.331	ΜΙΚΙΩΝ	0.029	0.015		2.5 YR 5/6

ΠΑΡ44	84.96	ΜΙΚΙΩΝ	0.028	0.014		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ45	84.194	ΜΙΚΙΩΝ	0.026	0.015		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ46	87.17	ΜΙΚΙΩΝ	0.013	0.025		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ47	83.2061	ΜΙΚΙΩΝ;	0.015	0.012		2.3 YR 6/8
ΠΑΡ48	86.288	ΝΙΚΙΑΣ	0.019	0.008		2.5 YR 4.5/6
ΠΑΡ49	84.12	ΝΙΚΟ	0.030	0.012		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ50	82.193	ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ	0.021	0.013		5 YR 4/6
ΠΑΡ51	80.304	ΠΑΜΦΙΛΟΣ	0.023	0.012		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ52	87.247	ΠΑΜΦΙΛΟΣ	0.022	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ53	83.2023	ΠΑΜΦΙΛΟΣ	0.023	0.011		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ54	86.33	ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ	0.027	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ55	80.1614	ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΣ	0.021	0.012		2.5 YR 5/5
ΠΑΡ56	83.205	ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΣ	0.021	0.011		2.5 YR 5/7, 7.5 YR 6/7
ΠΑΡ57	83.327	ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΣ	0.022	0.011		5 YR 6/6
ΠΑΡ58	87.248	ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΣ	0.022	0.014		2.5 YR 5/4
ΠΑΡ59	83.2045	ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΣ	0.016	0.015		2.5 YR 5/5
ΠΑΡ60	84.13	ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ	0.022	0.016		5 YR 6/6
ΠΑΡ61	82.74	ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ	0.021	0.015		2.5 YR 6/6
ΠΑΡ62	82.171	ΡΟΙΜΙΣΟΣ	0.018	0.011		5 YR 5.5/8
ΠΑΡ63	84.1	ΣΩΠΑΤΡΟΣ	0.030	0.012		5 YR 6/6
ΠΑΡ64	80.307	ΤΙΜΑΙΝΕΤΟΣ	0.030	0.013		2.5 YR 5/4
ΠΑΡ65	83.206	ΤΙΜΑΙΝΕΤΟΣ	0.030	0.015		2.5 YR 5/7
ΠΑΡ66	86.535	ΤΙΜΑΙΝΕΤΟΣ	0.027	0.014		7.5 YR 4.5/4
ΠΑΡ67	83.245	ΦΑΝΟΛΑΟΣ	0.024	0.015		10 R 5/7
ΠΑΡ68	83.2060	ΦΑΝΟΛΑΟΣ	0.024	0.016		2.5 YR 6/8
ΠΑΡ69	84.3	ΦΑΝΟΛΑΟΣ	0.024	0.016		2.5 YR 5/6, 5 YR 5/2
ΠΑΡ70	82.98		0.021			2.5 YR 5/4
ΠΑΡ71	83.319	ΙΜ			0.015	2.5 YR 5/6
ΠΑΡ72	86.423	ΙΜ			0.014	2.5 YR 5/5
ΠΑΡ73	84.813	ΜΙ-ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ74	84.814	ΜΙ-ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5.5/8, 7.5 YR 5/4
ΠΑΡ75	84.815	ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/7
ΠΑΡ76	84.816	ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/5
ΠΑΡ77	84.817	ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ78	84.818	ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/5
ΠΑΡ79	84.819	ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/5
ΠΑΡ80	83.289	ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ81	86.289	ΜΙ	0.014	0.010		2.5 YR 5/4
ΠΑΡ82	82.80	ΑΦ;			0.019	5 YR 4/6
ΠΑΡ83	84.95	ΑΤΡΚ;			0.014	2.5 YR 5/6
ΠΑΡ84	87.251	ΑΤΡΚ;			0.014	2.5 YR 5/6
ΠΑΡ85	82.917	ΑΤΡΚ;			0.015	2.5 YR 4/6
ΠΑΡ86	85.319	ΧΑΤ			0.018	10 R 5/6
ΠΑΡ87	84.18	ΜΩΚ;	0.025	0.016		2.5 YR 5/8
ΠΑΡ88	83.2022	ΜΥΤΡ;	0.020	0.014		2.5 YR 5/4, 2.5 YR 5/6
ΠΑΡ89	83.337	ΜΤΡΑ;	0.014	0.019		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ90	80.309	ΜΑΤ;	0.021	0.013		2.5 YR 5/6
ΠΑΡ91	85.694	ΝΑΚ;	0.018	0.014		10 R 5/5
ΠΑΡ92	83.2028	Ο			0.010	10 R 5/4
ΠΑΡ93	86.452	Ο			0.011	2.5 YR 5/8

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: 2

Άρ. κατ .	Άρ. μονο.	Άρχων	Κατασκευαστής	Μήνας	Μ. σφρ.	Πλ. σφρ.	Δ. σφρ.
P1	82.323	ΔΑΗΜΩΝ					0.028
P2	85.717		ΔΑΜΟ;		0.021	0.017	
P3	87.146	ΑΙΣΧΥΛΙΝΟΣ			0.028	0.012	
P4	83.322	ΟΝΑΣΑΝΔΡΟΣ			0.027	0.016	
P5	83.365		ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		0.038	0.015	
P6	83.2042		ΙΕΡΟΤΕΛΗΣ;				0.026
P7	86.38		ΜΕΝΤΩΡ	ΒΑΔΡΟΜΙΟΣ	0.032	0.014	
P8	87.243		ΜΕΝΤΩΡ	ΔΑΛΙΟΣ	0.023	0.013	
P9	82.351		ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ 2		0.028	0.014	
P10	83.287		ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ 2		0.031	0.014	
P11	87.278		ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ 2		0.038	0.015	
P12	86.11	ΑΓΕΜΑΧΟΣ		ΔΑΛΙΟΣ	0.037	0.018	
P13	81.2227	ΑΘΑΝΟΔΟΤΟΣ		ΠΑΝΑΜΟΣ	0.041	0.013	
P14	85.709	ΑΘΑΝΟΔΟΤΟΣ		ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	0.042	0.015	
P15	86.416	ΑΙΝΗΤΩΡ		ΥΑΚΙΝΘΙΟΣ	0.037	0.014	
P16	82.205	ΑΡΙΣΤΕΙΔΑΣ 2		ΥΑΚΙΝΘΙΟΣ	0.041	σ. 0.021	
P17	82.354	ΑΡΙΣΤΕΙΔΑΣ 2					σ. 0.025
P18	87.280	ΑΡΙΣΤΕΙΔΑΣ		ΔΑΛΙΟΣ	σ. 0.049	σ. 0.019	
P19	80.314	ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΟΣ 2		ΠΑΝΑΜΟΣ	0.037	0.017	
P20	87.242	ΔΑΜΟΚΛΗΣ		ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΟΣ	0.038	0.017	
P21	82.73	ΚΛΕΥΚΡΑΤΗΣ;		ΠΑΝΑΜΟΣ	0.036	0.016	
P22	82.5	ΝΙΚΑΣΑΓΟΡΑΣ 1		ΣΜΙΝΘΙΟΣ	σ. 0.038	0.017	
P23	87.245	ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ 2		ΠΑΝΑΜΟΣ	0.035	0.012	
P24	82.825	ΞΕΝΟΦΩΝ		ΠΑΝΑΜΟΣ	0.039	0.014	
P25	86.35	ΞΕΝΟΦΩΝ		ΒΑΔΡΟΜΙΟΣ	0.026	0.014	
P26	83.215		ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ		0.036	0.015	
P27	82.68		ΑΝΤΙΜΑΧΟΣ		0.040	0.027	
P28	87.34		ΑΝΤΙΜΑΧΟΣ		0.053	0.013	
P29	87.262		ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ;				0.026
P30	84.40		ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣ		0.035	0.013	
P31	80.300		ΔΑΜΟΚΡΑΤΗΣ 1				0.027
P32	82.679		ΔΑΜΟΚΡΑΤΗΣ 1;				0.028
P33	82.87		ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ;				0.032
P34	82.84		ΚΑΛΛΙΩ		0.042	0.017	
P35	82.477		ΚΑΛΛΙΩ;		σ. 0.011	0.018	
P36	82.181		ΣΩΚΡΑΤΗΣ		0.036	0.016	
P37	82.86		ΦΑ[ΝΙ]ΑΣ		0.037	0.015	
P38	82.88		ΦΑΝΙΑΣ;		0.037	0.015 ;	
P39	85.708		ΦΙΛΑΙΝΙΟΣ		0.039	0.012	
P40	87.283	ΑΥΤΟΚΡΑΤΗΣ		ΘΕΥΔΑΙΣΙΟΣ	0.040	0.017	
P41	82.63	ΓΟΡΓΩΝ			0.044	0.011	
P42	82.91	ΔΑΜΑΙΝΕΤΟΣ		ΔΑΛΙΟΣ	0.034	0.009	
P43	84.5	ΔΑΜΑΙΝΕΤΟΣ		ΔΑΛΙΟΣ	0.043	0.016	

P44	84.23	ΔΑΜΑΙΝΕΤΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	0.047	0.020	
P45	87.261	ΔΑΜΑΙΝΕΤΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	0.039	0.017	
P46	84.35	ΔΑΜΑΙΝΕΤΟΣ;	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	σ. 0.038	0.020	
P47	81.2226	ΕΥΔΑΜΟΣ	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.044	0.015	
P48	87.37	ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ		0.030	
P49	82.353	ΣΩΣΙΚΛΗΣ	ΔΑΛΙΟΣ		0.032	
P50	87.16	ΤΙΜΟΥΡΡΟΔΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	0.038	0.013	
P51	87.29	ΤΙΜΟΥΡΡΟΔΟΣ		0.044	0.013	
P52	84.6	ΤΙΜΟΥΡΡΟΔΟΣ;	ΥΑΚΙΝΘΙΟΣ	0.033	0.015	
P53	82.164		ΒΡΟΜΙΟΣ	0.041	0.013	
P54	86.37		ΕΠΙΚΡΑΤΗΣ	0.047	0.017	
P55	82.66		ΕΡΜ[Ι]ΑΣ	0.032	0.013	
P56	82.185		ΙΕΡΩΝ	0.043	0.012	
P57	84.11		ΙΜΑΣ	σ. 0.032	0.017	
P58	87.279		ΙΜΑΣ	0.038	0.016	
P59	87.275		ΜΕΝΕΣΘΕΥΣ	0.041	0.011	
P60	86.8		ΝΙΚΙΑΣ	0.043	0.015	
P61	83.330		ΝΥΣΙΟΣ	0.038	0.016	
P62	87.270		ΠΑΓΧΑΡΗΣ	0.039	0.016	
P63	87.273		ΠΑΓΧΑΡΗΣ	0.035	0.017	
P64	86.28	ΑΙΣΧΙΝΑΣ	ΥΑΚΙΝΘΙΟΣ	0.047	0.017	
P65	87.276	ΑΙΣΧΙΝΑΣ	ΔΑΛΙΟΣ	0.033	0.013	
P66	83.241	ΑΡΙΣΤΑΚΟΣ	ΔΑΛΙΟΣ	0.041	0.022	
P67	82.1425	ΑΡΙΣΤΑΚΟΣ;	ΥΑΚΙΝΘΙΟΣ	0.048	0.014	
P68	87.23	ΑΡΙΣΤΑΝΑΞ	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.041	0.017	
P69	87.239	ΑΡΙΣΤΑΝΑΞ;	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.051	0.017	
P70	86.34	ΑΡΙΣΤΟΓΕΝΗΣ				0.020
P71	87.41	ΑΡΙΣΤΟΓΙΤΟΣ	ΒΑΔΡΟΜΙΟΣ	0.047	0.015	
P72	87.277	ΑΡΙΣΤΟΝΒΡΟΤΙΔΑΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	0.023	0.014	
P73	84.22	ΑΡΙΣΤΟΝΟΜΟΣ	ΣΜΙΝΘΙΟΣ	σ. 0.045	0.020	
P74	86.17	ΑΡΙΣΤΡΑΤΟΣ;				0.017
P75	82.60	ΑΡΧΕΜΒΡΟΤΟΣ 1		σ. 0.034	σ. 0.012	
P76	82.82	ΔΑΜΩΝ	ΔΑΛΙΟΣ	0.036	0.018	
P77	86.19	ΔΑΜΩΝ	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.049	0.015	
P78	87.269	ΔΑΜΩΝ	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.050	0.015	
P79	86.26	ΙΕΡΩΝ 2	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.041	0.018	
P80	82.64	ΛΕΟΝΤΙΔΑΣ;	Δ[ΑΛΙΟΣ];	0.045	0.014	
P81	82.32	ΝΑΥΣΙΠΠΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	σ. 0.040	σ. 0.013	
P82	83.340	ΝΑΥΣΙΠΠΟΣ	ΥΑΚΙΝΘΙΟΣ	0.041	σ. 0.018	
P83	86.21	ΝΑΥΣΙΠΠΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ			0.034
P84	82.158	ΝΙΚΑΣΑΓΟΡΑΣ 2	ΑΡΤΑΜΙΤΙΟΣ	0.048	0.016	
P85	87.27	ΝΙΚΑΣΑΓΟΡΑΣ 2	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.045	0.015	
P86	87.26	ΤΙΜΟΚΛΗΣ 2	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	0.051	σ. 0.020	
P87	82.57	ΤΙΣΑΜΕΝΟΣ	ΣΜΙΝΘΙΟΣ			σ. 0.038
P88	82.350	ΤΙΣΑΜΕΝΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΙΟΣ	0.040	0.013	
P89	82.189		ΑΓΑΘΟΒΟΥΛΟΣ;	σ. 0.032	0.023	
P90	86.31		ΑΓΑΘΟΒΟΥΛΟΣ	0.044	σ. 0.017	
P91	82.156		ΑΡΑΤΟΦΑΝΗΣ	0.046	0.017	
P92	86.20		ΓΑΛΕΣΤΗΣ	0.041	0.015	
P93	86.27		ΓΑΛΕΣΤΗΣ	0.040	0.015	

P94	87.33	ΓΑΛΕΣΤΗΣ	0.040	0.015	
P95	82.94	ΔΑΜΟΦΙΛΟΣ			0.034
P96	82.83	ΔΙΟΔΟΤΟΣ	0.043	0.018	
P97	82.317	ΔΙΟΔΟΤΟΣ	0.044	0.014	
P98	82.177	ΔΙΟΚ[ΛΕΙΑ]			0.024
P99	82.49	ΔΡΑΚΟΝΤΙΔΑΣ	0.044	0.015	
P100	84.33	ΕΥΚΛΕΙΤΟΣ	0.049	0.020	
P101	86.9	ΛΙΝΟΣ	σ. 0.045	σ. 0.015	
P102	86.420	ΛΙΝΟΣ	σ. 0.039	0.013	
P103	82.180	ΛΥΣΙΩΝ;	σ. 0.039	σ. 0.018	
P104	86.3	ΜΕΝΕΣΤΡΑΤΟΣ	0.058	0.021	
P105	86.4	ΜΕΝΕΣΤΡΑΤΟΣ	0.053	0.020	
P106	82.45	ΜΙΔΑΣ	0.049	0.014	
P107	82.163	ΜΙΔΑΣ	0.045	0.016	
P108	82.190	ΜΙΔΑΣ	0.043	0.017	
P109	86.13	ΜΙΔΑΣ	0.047	σ. 0.015	
P110	87.281	ΝΙΚΑΡΧΟΣ	σ. 0.052	0.017	
P111	82.182	ΠΟΛΥΑΡΑΤΟΣ	0.041	σ. 0.017	
P112	82.203	ΠΟΛΥΑΡΑΤΟΣ	0.040	0.014	
P113	86.29	ΠΟΛΥΑΡΑΤΟΣ	σ. 0.040	σ. 0.020	
P114	83.303	ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ;	ΔΑΛΙΟΣ		0.027
P115	82.188	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ;	ΚΑΡΝΕΙΟΣ	0.045	0.016
P116	87.30	ΛΙΝΙΝΟΣ;		σ. 0.046	σ. 0.012
P117	82.8	ΦΑΙΝΙΛΑΣ	ΠΑΝΑΜΟΣ	0.040	0.020
P118	82.35	ΒΟΣΠΟΡΟΣ	0.049	0.019	
P119	87.32	ΔΑΜΟΚΡΑΤΗΣ 3	0.051	0.018	
P120	87.268	ΔΑΜΟΚΡΑΤΗΣ 3;	σ. 0.037	0.016	
P121	86.14	ΔΩΡΟΣ	0.036	0.015	
P122	82.173	ΜΟΥΣΑΙΟΣ;	0.045	0.017	
P123	82.202	ΣΤΡΑΤΩΝ	0.046	0.021	
P124	87.264	[ΑΛΙΝΟΣ] ΘΑ	0.016	0.012	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Adamsheck 1979 Adamsheck B., *Kenchreai. Eastern Port of Corinth. Results of Investigations by the University of Chicago and Indiana University for the American School of Classical Studies at Athens*, IV. *The Pottery* (Leiden 1979).
- Adriani 1933-1935 Adriani A., *Annuaire du Musée Gréco-Romain* 1933/4-1934/5, 162.
- Άκαμάτης 1988 Άκαμάτης Ί. Μ., Ἡ ἀγορὰ τῆς Πέλλας, *AEMΘ* 2, 1988 (1991), 75-90.
- Άκαμάτης 1989 Άκαμάτης Ί. Μ., Πρόσθετα ἀνασκαφικά στοιχεῖα γιὰ τὴ χρονολόγηση τῆς καταστροφῆς τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας, *Εγνατία* 1, 1989, 171-193.
- Άκαμάτης, Άγορὰ 1989 Άκαμάτης Ί. Μ., Ἡ ἀγορὰ τῆς Πέλλας κατὰ τὸ 1989, *AEMΘ* 3, 1989 (1992), 75-90.
- Άκαμάτης 1993 Άκαμάτης Ί. Μ., *Πήλινες μῆτρες ἀγγείων ἀπὸ τὴν Πέλλα. Συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς ἐλληνιστικῆς κεραμικῆς* (Ἀθήνα 1993).
- Άκαμάτης 1998 Άκαμάτης Ί., Ἐμπόριο κρασιοῦ στὴν Πέλλα, πρωτεύουσα τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, *Ἀμπελοοινικὴ ἱστορία στὸ χῶρο τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, Ε' τριήμερο ἐργασίας, Νάουσα, 17-19 Σεπτεμβρίου 1993* (Ἀθήνα 1998) 31-44.
- Aleksieva Ana, Estampilles d'amphores du Musée de Bourgas, *IzvBurgas* 1, 1950, 45-51 (στὰ βουλγαρικά μὲ ρωσικὴ καὶ γαλλικὴ περίληψη).
- Almagro 1952 Almagro Martin, *Las inscripciones ampuritanas griegas, ibéricas y latinas. Monografías ampuritanas II* (Barcelona 1952).
- Alpözen T. Oğuz, Bodrum müzesi ticari amphoralari, *TurkAD* 22, 2, 1975, 5-32.
- Arav 1989 Arav Rami, *Hellenistic Palestine. Settlement Patterns and City Planning, 337-31 B.C.E.* (BAR International Series 485, Oxford 1989).
- Arias 1937 Arias Paolo Enrico, Comiso. Esplorazione di edificio romano e di varie zone della città antica, *NSc.* 15, 1937, 456-475.
- Ariel 1988 Ariel Donald T., Two Rhodian Amphoras, *IsrExplJ* 38, 1988, 31-35.
- Ariel 1990 Ariel Donald T., Imported Stamped Amphora Handles στὸ *Excavations at the City of David 1978-1985, II, Directed by Yigal Shiloh* (Jerusalem 1990) 13-98.
- Ariel - Finkielsztejn 1994 Ariel Donald T. καὶ Finkielsztejn Gerald, Stamped Amphora Handles στὸ Sharon C. Herbert et al., *Tel Anafa I, i. Final Report on Ten Years of Excavation at a Hellenistic and Roman Settlement in Northern Israel* (Ann Arbor, Mi 1994) 183-240.
- Avram 1988 Avram Alexandru, Amfore și țigle ștampilate din colecția "Dr. Horia Slobozianu", *StIstor* 39, 1988, 3, 287-313.
- Avram Alexandru - Opait Andrei, Le vin, l'huile et les amphores dans l'antiquité classique (*À propos des Recherches sur les amphores grecques*, édités par J.-Y. Empereur et Y. Garlan, Athènes-Paris, 1986, *BCH*, Supplément XIII), *Dacia* 31, 1-2, 1987, 135-144.
- Avram - Sandu 1988 Avram A. - Sandu V., Toarte de amfore ștampilate din colecții particulare Bucureștene, *StIstor* 39, 1988, 1, 53-58.
- Badalyants Yu. S., *Le Bosphore et Rhodes aux IIIe-IIe siècles avant notre ère (Compte rendu de thèse des Sciences Historiques)*, Μόσχα 1970, στὰ ρωσικά).
- Badalyants 1970 Badalyants Yu. S., Rhodian Amphora Stamps from Nymphaeum, *VDI* 1970, 3, 113-126 (στὰ ρωσικά μὲ ἀγγλικὴ περίληψη).
- Badalyants 1973 Badalyants Yu. S., Supplementary and Cursive Stamps on Amphoras of Hellenistic Rhodes, *VDI* 1973, 4, 48-64 (στὰ ρωσικά μὲ ἀγγλικὴ περίληψη).

- Badalyants 1976 Badalyants Yu. S., La concordance chronologique des noms d'éponymes et de fabricants sur les amphores de Rhodes, *SA* 1976, 4, 32-41 (στά ρωσικά με γαλλική περίληψη).
- Badalyants 1978 Badalyants Yu. S., Les marques des amphores de Rhodes trouvées à Nymphaeum (fouilles de 1970-1974), *SA* 1978, 4, 207-217 (στά ρωσικά με γαλλική περίληψη).
- Badalyants, Homonyms 1980 Badalyants Yu. S., Homonyms among Personal Names on Rhodian Amphoras, *VDI* 1980, 3, 167-179 (στά ρωσικά με αγγλική περίληψη).
- Badalyants Yu. S., Essai de classification chronologique des timbres de fabricants rhodiens, *NE* 13, 1980, 3-12 (στά ρωσικά).
- Badalyants 1980 Badalyants Yu. S., On the Chronological Position of Some Personal Names at the Rhodes Amphoras, *SA* 1980, 2, 161-166 (στά ρωσικά με αγγλική περίληψη).
- Badalyants Yu. S., Le développement de l'épigraphie céramique rhodienne, *Klio* 65, 1983, 81-105 (στά ρωσικά).
- Badalyants 1986 Badalyants Yu. S., Trade and Other Economic Ties Between Rhodes and the North Black Sea Area in the Hellenistic Period, *VDI* 176, 1, 1986, 87-99 (στά ρωσικά με αγγλική περίληψη).
- Balkanska 1984 Balkanska A., Amphorae and Amphora Stamps στο *Seuthopolis I* (Sofia 1984) 115-158 (στά βουλγαρικά με αγγλική περίληψη).
- Bărbulescu M. - Buzoianu L. - Chelută-Georgescu N., Tipuri de amfore elenistice descoperite în așezarea Greco-autohtonă de la Albești (Jud. Constanța), *Pontica* 20, 1987, 79-106.
- Bass G. F. - Katzev M. L., New Tools for Underwater Archaeology, *Archaeology* 21, 1968, 164-173.
- Baumann 1973-1975 Baumann V. H., Considerații asupra importului de amfore grecești în nordul Dobrogei, *Peuce* IV, 1973-1975, 29-47 (στά ρουμανικά με γαλλική περίληψη).
- Becker 1862 Becker Paul, Über eine Sammlung unedierter Henkelinschriften aus dem südlichen Russland, *Jahr. f. klass. Philol. Suppl. IV* (Leipzig 1862) 453-502.
- Becker 1869 Becker Paul, Über eine zweite Sammlung unedierter Henkelinschriften aus dem südlichen Russland, *Jahr. f. klass. Philol. Suppl. V* (Leipzig 1869) 447-536.
- Benoît 1958 Benoît Fernand, Nouvelles épaves de Provence, *Gallia* XVI, 1958, 29-33.
- Benoît 1961 Benoît F., Fouilles sous-marines: L'épave du Grand Congloué à Marseille, *Gallia Suppl. XIV* (Paris 1961).
- Berthier A., *RevAfr.* 87, 1943, 24.
- Bevilacqua 1980 Bevilacqua G., Bolli anforari rodii dal centro sannitico di Monte Vairano, *Tituli* 2, 1980, 21-34.
- Bevilacqua - De Benedittis, Larino 1980: Bevilacqua G. - De Benedittis G., Bolli Rodi (Larino) στο *Sannio. Pentri e frentani dal VI al I sec. A.C.* Isernia, Museo Nazionale. Ott.-Dic. 1980 (1980) 306-308.
- Bevilacqua - De Benedittis 1980: Bevilacqua G. - De Benedittis G., Bolli Rodi (Monte Vairano) στο *Sannio. Pentri e frentani dal VI al I sec. A.C.* Isernia, Museo Nazionale. Ott.-Dic. 1980 (1980) 342-348.
- Bickerman E. J., *Chronology of the Ancient World* (London 1968).
- Biezantz H., Griechisch-römische Altertümer in Larissa und Umgebung, *AA* 1959, 78-81.
- Bischoff E., De fastis graecorum antiquioribus, *Leipziger Studien* VII, 1884, 383-384.
- Bischoff E., *RE* X, 2 (1919) στ. 1568-1602: λ. *Kalender*.

- Bisi A. M. - Tusa Curtoni A., Lilibeo (Marsala). Nuovi scavi nella necropoli punica (1969-1970), *NSc.*, ser. 8, τ. 25, 1971, 662-769.
- Βλαχοπούλου-Οικονόμου 1979 Βλαχοπούλου-Οικονόμου Α., "Έντυπες σφραγίδες σὲ λαβὲς ἀμφορέων ἀπὸ τὸ Νεκρομαντεῖο τοῦ Ἀχέροντα καὶ τῇ Δωδώνῃ, *Δωδώνη* 8, 1979, 279-298.
- Bleckmann 1907 Bleckmann Fr., *De inscriptionibus quae leguntur in vasculis rhodiis* (Gottingae 1907).
- Bleckmann 1912 Bleckmann Fr., Zu den rhodischen eponymen Heliospriestern, *Klio* 12, 1912, 249-258.
- Blinkenberg 1941 Blinkenberg Ch., *Lindos. Fouilles de l'Acropole 1902-1914, II. Inscriptions A-B* (Berlin 1941).
- Boehrer - Krauss 1937 Boehrer E. - Krauss Fr., *Das Temenos für den Herrscherkult. "Prinzessinnen Palais"*. *Altertümer von Pergamon IX* (Berlin 1937).
- Bon 1957 Bon A. M. - Bon A. - Grace V. R., *Les timbres amphoriques de Thasos. Études thasiennes IV* (Paris 1957).
- Börker 1974 Börker Chr., Griechische Amphorenstempel vom Tell Halaf bis zum persischen Golf, *BaMitt.* 7, 1974, 31-49.
- Börker Christoph, Der rhodische Kalender, *ZPE* 31, 1978, 193-218.
- Börker 1978 Börker Chr., Zur Datierung einiger Inschriften aus der rhodischen Peraia, *ZPE* 28, 1978, 35-39.
- Börker Chr., Die Herkunft der Schiffsburg-Stempel, *BCH Suppl. XIII* (1986) 473-478.
- Börker - Burow 1998 Börker Chr., Der Pergamon-Komplex καὶ Burow Johannes, Die übrigen Stempel aus Pergamon, *Die hellenistischen Amphorenstempel aus Pergamon, Pergamenische Forschungen XI* (Berlin 1998).
- Botti 1893 Botti G., *Notice des monuments exposés au Musée Gréco-Romain d'Alexandrie* (Alexandrie 1893) 228-246.
- Botti 1901 Botti G., *Catalogues des monuments exposés au Musée Gréco-Romain d'Alexandrie* (1901).
- Bounni A. - Lagarce E. καὶ N. - Saliby N., Rapport préliminaire sur la première campagne de fouilles (1975) à Ibn Hani (Syrie), *Syria* 53, 1976, 233-279.
- Boyaval 1966 Boyaval B., 21 documents inédits de la collection Despoina Michaelidès, *BIFAO* 64, 1966, 75-84.
- Boyaval 1974 Boyaval B., Brèves communications, *CRIPEL* 2, 1974, 267.
- Brashinsky 1961 Brashinsky J. B., The Successes of Ceramic Epigraphy, *SA* 1961, 2, 293-306 (στὰ ρωσικά).
- Brashinsky 1966 Brashinsky J. B., Recent Research on Ceramic Epigraphy Abroad, *SA* 1966, 2, 332-340 (στὰ ρωσικά).
- Brashinsky, Pella 1966 Brashinsky J. B., On Amphora Stamps from Pella, *SA* 1966, 4, 229-230 (στὰ ρωσικά).
- Brashinsky 1973 Brashinsky J. B., The Progress of Greek Ceramic Epigraphy in the USSR, *Eirene* 11, 1973, 111-144.
- Brashinsky 1980 Brashinsky J. B., *Les importations céramiques grecques sur le Don inférieur du Ve au IIIe siècle avant notre ère* (Leningrad 1980, στὰ ρωσικά).
- Brashinsky 1984 Brashinsky J. B., *Méthodes d'analyse du commerce antique (l'exemple de la côte Nord de la Mer Noire)* (Leningrad 1984, στὰ ρωσικά).
- Braun 1970 Braun K., Der Dipylon-Brunnen B1. Die Funde, *AM* 85, 1970, 129-269.
- Breccia 1907 Breccia E., La necropoli de l'Ibrahimieh, *Bulletin de la Société Archéologique d'Alexandrie* 9, 1907, 73-86.
- Breccia E., *Bulletin de la Société Archéologique d'Alexandrie* 20, 1924, 278-279.

- Bresson Alain, Remarques sur la dispersion des amphores rhodiennes, *BCH Suppl. XIII* (1986) 81-86.
- Brugnone 1986 Brugnone A., Bolli anforari rodii dalla necropoli di Lilibeo, *Κώκαλος* 32, 1986, 19-113.
- Buchholz Hans-Guenter, Tamassos, Zypern, 1974-1976, 3. Bericht, *AA* 1978, 155-230.
- Buck C. D., *The Greek Dialects. Grammar. Selected Inscriptions* (1955).
- Buzoianu L., Noi ștampile pe amfore descoperite la Callatis, *Pontica* 12, 1979, 77-95.
- Buzoianu 1980 Buzoianu L., Ștampile rhodiene de la edificiul roman cu mozaic, *Pontica* 13, 1980, 119-129.
- Buzoianu 1982 Buzoianu L., Importul amforelor thasiene la Tomis în Perioada Elenistică, *Pontica* 15, 1982, 137-151.
- Buzoianu 1986 Buzoianu L., Les premières importations d'amphores timbrées dans les cités grecques de Tomis et de Callatis, *BCH Suppl. XIII* (1986) 407-415.
- Buzoianu - Georgescu 1983 Buzoianu L. - Cheluță-Georgescu N., Ștampile de amfore inedite de la Callatis, *Pontica* 16, 1983, 149-188.
- Calvet 1972 Calvet Y., *Les timbres amphoriques (1965-1970). Salamine de Chypre III* (Paris 1972).
- Calvet 1978 Calvet Y., Timbres amphoriques de Salamine (1971-1974), *RDAC* 1978, 222-234.
- Calvet 1982 Calvet Y., *Les timbres amphoriques. Kition-Bamboula I* (Paris 1982).
- Caminiti 1892 Caminiti G., Reggio Calabria. Nuove scoperte di antichità dentro e fuori l'abitato, *NSc.* 1892, 486-490.
- Canarache 1957 Canarache V., *Importul amforelor ștampilate la Istria* (Bucarest 1957).
- Carettoni Gianfilippo, Tusa (Messina), Scavi di Halaesa (prima relazione), *NSc.*, ser. 8, 13, 1959, 293-349.
- Casson L.S., Sea-Digging, *Archaeology* 6, 1953, 221-228.
- CIL VIII, Suppl. 3* Schmidt I. - Cagnat R. - Dessau H., *Inscriptionum Mavretaniae latinarum iliariorum et instrumenti domestici in provinciis africanis repertorum, Supplementum* (Berlin 1904) 2189-2200.
- Coja 1979 Coja M. - Dupont P., Ateliers céramiques, *Histria V* (Paris 1979) 52-53.
- Coja 1986 Coja M., Les centres de production amphorique identifiés à Istros Pontique, *BCH Suppl. XIII* (1986) 417-450.
- Connor P., A Fortified Macedonian Military Settlement at Jebel Khalid, North Syria. Excavations 1986-87 στο Α. Μ. Τamis (ἐκδ.), *Macedonian Hellenism* (Melbourne 1990) 11-26.
- Conovici - Mușeteanu 1975 Conovici N. - Mușeteanu Cr., Cîteva torți ștampilate de amfore elenistice din județul Jalomița și Sud-Vestul Dobrogei, *StClstor* 26, 1975, 4, 541-550.
- Conovici - Irimia 1991 Conovici Nicolae - Irimia Mihai, Timbres amphoriques et autres inscriptions céramiques découvertes à Satu Nou (comm. d'Oltina, Dép. de Constantza), *Dacia* 35, 1991, 139-175.
- Coulson 1986 Coulson W. D. E. - Wilkie N. C. - Rehard J. W., Amphoras from Naukratis and Environs, *BCH Suppl. XIII* (1986) 535-550.
- Coulson W. D. E. - Leonard Jr, A., Investigations at Naukratis and Environs, 1980 and 1981, *AJA* 86, 1982, 361-380.
- Coulson - Mook - Rehard 1997 Coulson W. D. E. - Mook M. S. - Rehard J. W., Stamped Amphora Handles from Tel Beersheba, *BASOR* 306, 1997, 47-62.
- Courbin P., Rapport sur la fouille de Ras el Bassit en 1971, *Annales Archéologiques Arabes Syriennes* 22, 1972, 58.

- Criscuolo 1982 Criscuolo L., *Bolli d'anfora greci e romani. La collezione dell'Università Cattolica di Milano* (Milano 1982).
- Crowfoot 1957 Crowfoot J. W. - Crowfoot G. M. - Kenyon K. M., *Samaria Sebaste. The Objects from Samaria* (London 1957) 379-88.
- Crowfoot - Fitzgerald 1927 Crowfoot J. W. - Fitzgerald G. M., Excavations in the Tyropoeon Valley, Jerusalem, 1927, *PalEQ* 5, 1927 (1929), 86-89.
- Debidour 1979 Debidour M., Réflexions sur les timbres amphoriques thasiens, *BCH Suppl.* V (1979) 269-314.
- Delorme 1948 Delorme J., Identification et chronologie des palestres de Délos, *Mélanges Charles Picard*, RA 29-30, 1948, 252-266.
- Demetrias I Milojevic V. - Theocharis D. (ἐκδ.), *Demetrias I* (Bon 1976).
- De Nino A.V., Casteldisangro. Avanzi di costruzioni presso l'abitato, *NSc.* 1902, 401-402.
- Dörner - Goell 1963 Dörner F. K. - Goell T., et al., *Arsameia am Nymphaios. Die Ausgrabungen im Hierothesion des Mithradates Kallinikos von 1953-1956. Istanbuler Forschungen* 23, 1963.
- Dothan 1971 Dothan M., Ashdod II-III. The Second and Third Seasons of Excavations 1963, 1965. Soundings in 1967, *Atiqot*, ἀγγλική σειρά IX-X, 1971.
- Dothan - Freedman 1967 Dothan M. - Freedman D. N., Ashdod I. The First Season of Excavations 1962, *Atiqot*, ἀγγλική σειρά VII, 1967.
- Dumont 1871 Dumont A., Inscriptions céramiques de Grèce. *Archives des missions scientifiques et littéraires, Choix des Rapports et Instructions*, 2e série, 6 (Paris 1871).
- Dumont A., Timbres rhodiens trouvés à Arezzo et à Chiusi, *Mélanges d'archéologie et d'épigraphie* 1892, 138.
- Dunand 1939 Dunand M., *Fouilles de Byblos 1926-1932*, τ. 1, 1 (Paris 1939).
- Dunand 1954 Dunand M., *Fouilles de Byblos 1933-1938*, τ. 2, 1 (Paris 1954).
- Dunand 1958 Dunand M., *Fouilles de Byblos 1933-1938*, τ. 2, 2 (Paris 1958).
- Edwards G. R., Koroni: The Hellenistic Pottery, *Hesperia* 32, 1963, 109-111.
- Elgavish Joseph, Pottery from the Hellenistic Stratum at Shiqmona, *IEJ* 26, 1976, 65-76.
- Elnitsky L. A., On Bosporean Amphora Stamps, *VDI* 1940, 3-4, 318 κέ. (στα ρωσικά).
- Empereur 1977 Empereur J.-Y., Timbres amphoriques de Crocodilopolis-Arsinoé, *BIFAO* 77, 1977, 197-233.
- Empereur 1979 Empereur J.-Y., Timbres amphoriques à Chypre, *REG* 92, 1979, 220-223.
- Empereur 1982 Empereur J.-Y., Les anses d'amphores timbrées et les amphores: Aspects quantitatifs, *BCH* 106, 1982, 219-233.
- Empereur 1990 Empereur Jean-Yves, 'Η χρονολόγηση τῶν ροδιακῶν ἀμφορέων στὴν ἐλληνιστικὴ περίοδο, *Β' Ἐπιστημονικὴ Συνάντηση γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμεικὴ. Χρονολογικὰ προβλήματα τῆς ἐλληνιστικῆς κεραμεικῆς. Πρακτικά. Ρόδος 22-25 Μαρτίου 1989* (Ἀθήνα 1990) 199-209.
- Empereur J.-Y. - Garlan Y., Bulletin archéologique: amphores et timbres amphoriques (1987-1991), *REG* 105, 1992, 176-220.
- Empereur - Guimier-Sorbets 1986: Empereur J.-Y. - Guimier-Sorbets A.-M., Une banque de données sur les vases conteneurs-amphores et lagynoi dans le monde grec et romain, *BCH Suppl.* XIII (1986) 127-141.
- Empereur - Hesnard 1987 Empereur J.-Y. - Hesnard A., Les amphores hellénistiques, στὸ Lévêque P. - Morel J.-P. (ἐκδ.), *Céramiques hellénistiques et romaines* II (Paris 1987) 9-71.
- Empereur - Tuna 1989 Empereur J.-Y. - Tuna N., Hiérotélès, potier rhodien de la Pérée, *BCH* 113, 1989, 277-299.
- Etienne 1986 Etienne R., Anses timbrées, στὸ Ténos I. *Le Sanctuaire de Poseidon et d'Amphitrite* (Paris 1986) 233-258.

- Etienne 1986-1 Etienne R., La date du prêtre éponyme de Rhodes, Autocrates, *BCH Suppl.* XIII (1986) 45-47.
- Ζερβουδάκη Ή., Fairbanks 1928 Ἡλιος καὶ Ἀλκίεια, *ΑΔ* 30, 1975 (1978), Α, 1-20.
- Fairbanks A., *Catalogue of Greek and Etruscan Vases*, I. *Early Vases, Preceding Athenian Blackfigured Ware* (Cambridge, Mass. 1928).
- Ferron - Pinard 1955 Ferron J. - Pinard M., Les fouilles de Byrsa 1953-1954, *CahByrsa* 5, 1955, 31-81.
- Ferron - Pinard 1960-1961 Ferron J. - Pinard M., Les fouilles de Byrsa, *CahByrsa* 9, 1960-1961, 98-126.
- Finkielsztejn 1989 Tell Abu Hawam: réexamen des périodes hellénistique et perse (fouilles de 1929 à 1933), *Rbibl* 96, 1989, 224-34.
- Fitzgerald 1930 Fitzgerald M. Gerald, *The Four Canaanite Temples of Beth-Shan. Publications of the Palestine Section of the Museum of the University of Pennsylvania* II, 2. *The Pottery* (Philadelphia 1930).
- Fitzgerald 1931 Fitzgerald M. Gerald, *Beth-Shan Excavations 1921-1923. The Arab and Byzantine Levels. Publications of the Palestine Section of the Museum of the University of Pennsylvania* III (Philadelphia 1931).
- Fraser P. M., Ptolemaic Alexandria I-II, IIa (Oxford 1972).
- Fraser - Bean 1954 Fraser P. M. - Bean G. E., *The Rhodian Peraia and Islands* (Oxford 1954).
- Fraser - Matthews, *LGN* 1987 Fraser P. M. - Matthews E., *A Lexicon of the Greek Personal Names*, I. *The Aegean Islands, Cyprus, Cyrenaica* (Oxford 1987).
- Furtwängler 1992 Zur Handelsausrichtung der Stadt Demetrias im Lichte neuerer Grabungsergebnisse στο *Διεθνές συνέδριο για την αρχαία Θεσσαλία στη μνήμη του Δ.Ρ. Θεοχάρη* (Αθήνα 1992) 366-369.
- Gaebler 1935 Gaebler H., *Die antiken Münzen von Makedonia und Paionia*² (Berlin 1935).
- Garlan Y., De l'usage par les historiens du matériel amphorique grec, *DHA* 11, 1985, 239-255.
- Garlan 1986 Garlan Y., Quelques nouveaux ateliers amphoriques à Thasos, *BCH Suppl.* XIII (1986) 201-276.
- Garlan 1988 Garlan Y., *Vin et amphores de Thasos* (Athènes 1988).
- Gauckler - Merlin 1910 Gauckler M. P. - Merlin M. A. - Poinssot M. L. - Drappier M. L. - Hauteceur M. L., *Catalogue du Musée Alaoui. Supplément* (1910).
- Gelder H. van, Over Rhodischen Kruikstempeln en hun Belang voor onze Kennis van den Rhodischen Handel, *Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Afdeling Letterkunde*, 5e Reeks, Deel 1 (Amsterdam 1915) 199-200.
- Gentili 1951 Gentili G. V., Siracusa. Scoperte nelle due nuove arterie stradali, la Via di Circovallazione, ora Viale P. Orsi, e la Via Archeologica, ora Viale F. S. Cavallari, *NSc*, ser. 8 V 1951, 261-334.
- Gentili G. V., Siracusa, *Nsc*, ser. 8 VIII 1954, 302-384.
- Gentili 1958 Gentili G. V., I timbri anforari rodii nel Museo Nazionale di Siracusa, *Archivio storico Siracusano* 4, 1958, 18-95.
- Getov 1988 Getov L., Sceaux d'éponymes rhodiens anciens de Cabyle, *ArcheologijaSof* 30, 1988, 3, 22-26 (στά βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
- Getov L., Sur la concordance chronologique entre les éponymes et les fabricants rhodiens, *Akten des XIII Internationalen Congresses für Klassische Archäologie* (Berlin 1988) 307.
- Getov, Chronologie 1989 Getov L., Au sujet de la chronologie de sceaux des fabricants de Rhodos, *ArcheologijaSof* 31, 1989, 3, 41-45 (στά βουλγαρικά με περίληψη στα γαλλικά).

- Getov 1989 Getov L., *Trade-Economic Relations of Kabyle. IV-II Cent. B.C. (Based on Ceramic Epigraphy)* (Sofia 1989) (περίληψη στα βουλγαρικά).
- Getov 1995 Getov L., *Amphoras and Amphora Stamps from Kabyle (4th-2nd Century B.C.)* (Sofia 1995) (στα βουλγαρικά με αγγλική περίληψη).
- Glodariu 1974 Glodariu I., *Relații comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană* (Cluj-Napoca 1974) 181-202.
- Glodariu 1976 Glodariu I., *Dacian Trade with the Hellenistic and Roman World* (BAR Suppl. Series 8, Oxford 1976).
- Golentsov - Golenko 1979 Golentsov A. S. - Golenko B. K., Περί της κεραμικής επιγραφικής της Νεαπόλεως, *KSIA* 157, 1979, 74-84 (στα ρωσικά).
- Golentsov - Peters 1981 Golentsov A. S. - Peters B. G., Pottery Stamps from the Digs of 1975-1977 in Theodosia, *SA* 1981, 2, 207-222 (στα ρωσικά με αγγλική περίληψη).
- Grace 1934 Grace V., Stamped Amphora Handles Found in 1931-1932, *Hesperia* 3, 1934, 197-310.
- Grace 1935 Grace V., The Die Used for Amphora Stamps, *Hesperia* 4, 1935, 421-429.
- Grace 1948 Grace V., Rhodian Jars in Florida, *Hesperia* 17, 1948, 144-147.
- Grace 1949 Grace V., Standard Pottery Containers of the Ancient Greek World, *Commemorative Studies in Honor of Theodore Leslie Shear, Hesperia Suppl. VIII* (Athens 1949) 175-189.
- Grace 1950 Grace V., The Stamped Amphora Handles, στο Hetty Goldman (ἐκδ.), *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus I. The Hellenistic and Roman Periods* (Princeton 1950) 135-148.
- Grace 1952 Grace V., Timbres amphoriques trouvés à Délos, *BCH* 76, 1952, 514-540.
- Grace 1953 Grace V., The Eponyms Named on Rhodian Amphora Stamps, *Hesperia* 22, 1953, 116-128.
- Grace V., *The Yearbook of the American Philosophical Society* 1955, 221-226.
- Grace 1956 Grace V., Stamped Wine Jar Fragments, στο *Small Objects from the Pnyx: II, Hesperia Suppl. X* (1956) 113-189.
- Grace 1962 Grace V., Stamped Handles of Commercial Amphoras, στο Colt H. D. (ἐκδ.), *Excavations at Nessana I (Auja Hafir: Palestine)* (London 1962) 106-130.
- Grace 1963 Grace V., Notes on the Amphoras from the Koroni Peninsula, *Hesperia* 32, 1963, 319-334.
- Grace V., *The Yearbook of the American Philosophical Society* 1964, 518-522.
- Grace 1965 Grace V., The Commercial Amphoras from the Antikythera Shipwreck, *TAPS* 55, 3, 1965, 5-47.
- Grace V., Stamped Amphora Handles - The Benachi Collection, *Archaeology* 19, 1966, 286-288.
- Grace V., The Benachi Collection of Stamped Amphora Handles, *Newsletter of the American Research Center in Egypt*, 57, Μάρτιος 1966.
- Grace 1968 Grace V., Die gestempelten Amphorenhenkel aus stratigraphisch gesicherten Fundzusammenhängen, στο O. Ziegenaus και G. De Luca, *Das Asklepieion. Der südliche Temenosbezirk in hellenistischer und frühromischer Zeit. AvP* 11, 1 (Berlin 1968) 175-178.
- Grace V., Samian Amphoras, *Hesperia* 40, 1971, 52-95.
- Grace 1974 Grace V., Revisions in Early Hellenistic Chronology, *AM* 89, 1974, 193-200.
- Grace, Kyme 1974 Grace V., Stamped Amphora Handles, στο J. Bouzek (ἐκδ.), *Anatolian Collection of Charles University (Kyme I)* (Praha 1974) 89-98.
- Grace V., Exceptional Amphora Stamps, στο G. Koepcke και M. B. Moore (ἐκδ.),

- Grace, *Amphoras*
 Grace V., *Amphoras and the Ancient Wine Trade* (Excavations of the Athenian Agora, Picture Book αρ. 6, Princeton 1979²).
- Grace 1985
 Grace V., The Middle Stoa Dated by Amphora Stamps, *Hesperia* 54, 1985, 1-54.
- Grace 1986
 Grace V., Some Amphoras from a Hellenistic Wreck, *BCH* Suppl. XIII (1986) 551-565.
- Grace - Empereur 1981
 Grace V. - Empereur J.-Y., Un groupe d'amphores ptolémaïques estampillées, *BIFAO* 81, 1981, Suppl., 409-426.
- Grace - Pétropoulakou 1970
 Grace V. - Savvatianou-Pétropoulakou M., Les timbres amphoriques grecs στὸ Ph. Bruneau et al., *L'ilot de la Maison des Comédiens*, *EAD* 27 (Paris 1970) 277-382.
- Grace - Salviat 1962
 Grace V. - Salviat Fr., Sceau thasien à marquer les amphores, *BCH* 86, 1962, 510-516.
- Graeve 1973-1974
 Graeve V. von, Milet. Bericht über die Arbeiten im Südschnitt an der hellenistischen Stadtmauer 1963, *Ist. Mitt.* 23-24, 1973-1974, 63-115.
- Grakov 1929
 Grakov B. N., *Ancient Greek Pottery Stamps with the Names of Astynomoi* (Moscow 1929) (στὰ ρωσικά).
- Grakov B. N.,
 The Kamenskoye Site on the Dniper, *MIA* 36, 1954, 90-91 (στὰ ρωσικά).
- Gramatopol - Bordea 1968
 Gramatopol M. - Poenaru-Bordea Gh., Amfore stampilate din Tomis, *StClstor* XIX, 1968, 1, 41-61.
- Gramatopol - Bordea 1969
 Gramatopol M. - Poenaru-Bordea Gh., Amphora Stamps from Callatis and South Dobrudja, *Dacia* 13, 1969, 127-282.
- Green 1981
 Green J. R., *Antiquities. A Description of the Classics Department in the Australian National University Museum, Canberra* (Canberra 1981).
- Habicht Chr.,
Untersuchungen zur politischen Geschichte Athens im 3. Jahrhundert v. Chr. (*Vestigia* 20, München 1979).
- Hackens 1975
 Argyropoulou-Evelpidis R. - Hackens T., *Macédoine - Thessalie - Illyrie - Epire - Corcyre. Collection Réna H. Evelpidis, Athènes. Sylloge Numorum Graecorum* II (Louvain 1975).
- Hadjisavvas S.,
 Paphos - "Vasiliko". A Hellenistic Tomb, *RDAC* 1980, 253-259.
- Hall 1885
 Hall I. H., The Greek Stamps on the Handles of Rhodian Amphorae, Found in Cyprus, and now in the Metropolitan Museum of New York, *Journal of the American Oriental Society* 11, 1885, 389-396.
- Halpern-Zylberstein 1980
 Halpern-Zylberstein M. Chr., Timbres amphoriques, στὸ J. Briend - J.-B. Humbert, *Tell Keisan (1971-1976). Une cité phénicienne en Galilée* (1980) 243-255.
- Hammond - Walbank 1988
 Hammond N. G. L. - Walbank F. W., *A History of Macedonia*, III: 336-167 B.C. (Oxford 1988).
- Hayes 1992
 Hayes J. W., *Greek and Greek-Style Painted and Plain Pottery in the Royal Ontario Museum* (Toronto 1992).
- Head B. V.,
Historia Numorum. A Manual of Greek Numismatics (London 1963).
- Heinen H.,
Untersuchungen zur hellenistischen Geschichte des 3. Jahrhunderts v. Chr. Zur Geschichte der Zeit des Ptolemaios Keraunos und zum chremonideischen Krieg (*Historia, Einzelschriften* 20, Wiesbaden 1972).
- Henninger 1976
 Henninger Fr., Amphoren-Stempel στὸ V. Milojcic - D. Teocharis (ἐκδ.), *Demetrias I* (Bonn 1976) 128-132.
- Herz P. W. - Weber Th.,
 Gadara. Vorbericht 1986-1988, *AA* 1990, 220-261.

- Hiller v. Gaertringen 1898
Hiller v. Gaertringen 1906
Hiller v. Gaertringen 1931
Hoepfner W. et alii,
Hrouda 1962
Huber - Varalis 1995
Θέμελης Π.,
Θέμελης Π.,
IG XII, 1
IG XIV
Ίντζεσίλογλου Μπ.,
Ionescu 1970
IosPE III
Irimia 1980
Isler 1978
Isler 1979-1980
Jöhrens 1986
Καλτσάς Ν.,
Καραδήμα-Μάτσα Χρ.,
Katzev M. L.,
Katzev M. L.,
Katzev M. L.,
Katzev M. L.,
Kelso James L.,
Kent 1953
Koehler 1978
Hiller von Gaertringen F., Einige vergessene Amphorenhenkel aus Rhodos, *AM* 23, 1898, 232-234.
Hiller von Gaertringen F. (ἐκδ.), *Inscriptionen von Priene* (Berlin 1906).
Hiller von Gaertringen F., *RE Suppl. V* (1931) λ. *Rhodos*, στ. 731-840.
Das Pompeion und seine Nachfolgerbauten. Kerameikos. Ergebnisse der Ausgrabungen X (Berlin 1976).
Oppenheim M. V. - Hrouda B., *Tell Halaf, IV. Die Kleinfunde aus historischer Zeit* (Berlin 1962) 89-90 και 107-108.
Huber S. - Varalis Y., Chronique des fouilles et découvertes archéologiques en Grèce en 1994, *BCH* 119, 1995, 847-1057.
ΠΑΕ 1976 A (1978), 86.
ΑΔ 30, 1975 (1983), B1, 51.
Hiller von Gaertringen F., *Inscriptiones Graecae*, τ. XII, fasc. 1. *Inscriptiones insularum maris Aegaei praeter Delum. Inscriptiones Rhodi, Chalces, Carpathi cum Saro, Casi*. Fasc. 1 (Berolini 1895).
Kaibel G., *Inscriptiones Graecae XIV. Inscriptiones Italiae et Siciliae* (Berolini 1890).
Ἡ πόλη Μελίβοια τῆς Μαγνησίας. Προσπάθεια ταύτισης τῆς θέσης τῆς, *Ἀρχεῖο Θεσσαλικῶν Μελετῶν Ζ'*, 1985, 127-143.
Ionescu N. C., Cîteva toarte de amfora ștampilate, descoperite în apropierea troesmisului, *Pontica* 3, 1970, 361-363.
Pridik E. M. - Grakov B. N., *Inscriptiones orae septentrionalis Ponti Euxini III* (Μόσχα 1995, χειρόγραφο).
Irimia M., Nouvelles données concernant les habitats gétiques en Dobrudja pendant la seconde époque du fer, *Pontica* 13, 1980, 66-118 (στὰ ρουμανικά με γαλλική περιήληψη).
Isler H. P. - Kalpaxis T. E., *Das archaische Nordtor und seine Umgebung im Heraion von Samos, Samos IV* (Bonn 1978).
Isler Hans Peter, Bolli d'anfora e documenti affini dagli scavi di Monte Iato, *Φιλίας Χάριν. Miscellanea di studi classici in onore di Eugenio Manni I-IV* (Roma 1979-1980) 1213-1229.
Jöhrens G., Zur Herkunft der Amphorenstempel aus dem Heraion von Samos, *BCH Suppl. XIII* (1986) 497-503.
Πήλινες διακοσμημένες κεραμώσεις από τὴ Μακεδονία (Ἀθήνα 1988).
Ἐργαστήριο παραγωγῆς ἀμφορέων στὴ Σαμοθράκη στὸ Γ' Ἐπιστημονικὴ Συνάντηση γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμική. Χρονολογημένα σύνολα-ἔργα στὴν Ἀθήνα 1994) 355-362.
The Kyrenia Shipwreck, *Expedition* 11, 2, 1969, 55-59.
A Greek Ship is Raised, *Expedition* 12, 4, 1970, 6-14.
Cyprus Underwater Archaeological Research, 1967, *National Geographic Research Reports* 1967, 177-184.
Cyprus Underwater Archaeological Search, 1968, *National Geographic Research Reports* 1968, 177-188.
The Excavation of Bethel (1934-1960), *AASOR* 39, 1968, 77 και 121.
Kent J. H., Stamped Amphora Handles from the Delian Temple Estates στὸ G. E. Mylonas - D. Raymond (ἐκδ.), *Studies Presented to David Moore Robinson II* (Saint Louis, Missouri 1953) 127-134.
Koehler C., *Corinthian A and B Transport Amphoras* (δ.δ. Princeton University 1979, Ann Arbor, Mi. 1979).

- Koehler C.,
Κοντήs 'Ι.,
Κοντορίνη Β.,
Krushkol Yu.,
Krushkol Yu.,
Lancel S. - Deneauve J. - Carrié J.-M., Fouilles françaises à Carthage (1974-1975), *AntAfr* 11, 1977, 11-130.
Landau - Tzaferis 1979
Landau Yohanan - Tzaferis Vassilios, Tel Istabab, Beth Shean: The Excavations and Hellenistic Jar Handles, *IEJ* 29, 1979, 152-159.
Lapp N. L. et alii
Lapp N. L., Stamped Rhodian Amphora Handles, στο *The Excavations at Araq el-Emir*, I, *AASOR* 47, 1980 (1983), 1-26.
Lazarov 1974
Lazarov M., Les timbres amphoriques d'Odessos, *IzvVarna* 10 (25), 1974, 19-56 (στά βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
Lazarov 1975
Amphores antiques et timbres amphoriques non publiés du littoral bulgare de la Mer Noire, *IzvVarna* 11 (26), 1975, 128-136 (στά βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
Lazarov 1977
Lazarov M., Les rapports commerciaux de Rhodes avec les cités ouest pontiques à l'époque Hellénistique, *IzvVarna* 13 (28) 1977, 1-47 (στά βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
Lazarov 1980
Lazarov M., Timbres amphoriques de Nessebre, στο V. Velkov (ἐκδ.), *Nessebre II* (Sofia 1980) 156-185.
Lehmann K.,
Lehmann K.,
Lenger 1955
Lenger 1957
Lenger - Grace 1958
Le Roy Chr.,
Le Roy 1984
Levi 1964
Levi 1967
Levi, Festòs 1967
Levi - Carratelli 1963
Liampi K.,
Libertini 1930
Libertini Guido,
Amphoras on Amphoras, *Hesperia* 51, 1982, 284-292.
Ἀνασκαφικὰ ἔρευναι εἰς τὴν πόλιν τῆς Ρόδου, *ΠΑΕ* 1952, 590.
Τὸ σκυθικὸ βασίλειο τῆς Κριμαίας καὶ ἡ Ρόδος τὸν 2ο π.Χ. αἰ. Οἱ ἐπιγραφικὲς καὶ ἀρχαιολογικὲς μαρτυρίαι, *Ἀρχαιογνωσία* 2, 1981, 224-233.
Les légendes des amphores rhodiennes, *VDI* 1946, 3, 190 κέ. (στά ρωσικά).
Les amphores timbrées et leur étude en URSS, *Klio* 41, 1963 (1971), 267-281 (στά ρωσικά).
Landau Yohanan - Tzaferis Vassilios, Tel Istabab, Beth Shean: The Excavations and Hellenistic Jar Handles, *IEJ* 29, 1979, 152-159.
Lapp N. L., Stamped Rhodian Amphora Handles, στο *The Excavations at Araq el-Emir*, I, *AASOR* 47, 1980 (1983), 1-26.
Lazarov M., Les timbres amphoriques d'Odessos, *IzvVarna* 10 (25), 1974, 19-56 (στά βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
Amphores antiques et timbres amphoriques non publiés du littoral bulgare de la Mer Noire, *IzvVarna* 11 (26), 1975, 128-136 (στά βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
Lazarov M., Les rapports commerciaux de Rhodes avec les cités ouest pontiques à l'époque Hellénistique, *IzvVarna* 13 (28) 1977, 1-47 (στά βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
Lazarov M., Timbres amphoriques de Nessebre, στο V. Velkov (ἐκδ.), *Nessebre II* (Sofia 1980) 156-185.
The Inscriptions on Ceramics and Minor Objects. Excavations Conducted by the Institute of Fine Arts, New York University, Samothrace, II 2 (New York 1960).
Σαμοθράκη. Ὁδηγὸς τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τοῦ Μουσείου (μτφρ. 'Ι. Μ. Ἀκαμάτη, Θεσσαλονίκη 1998).
Lenger M. Th., Timbres amphoriques trouvés à Argos, *BCH* 79, 1955, 484-508.
Lenger M. Th., Timbres amphoriques trouvés à Argos, *BCH* 81, 1957, 160-180.
Lenger M. Th. - Grace V., Anses d'amphores et tuiles timbrées de Thasos (Trouvailles des années 1954 et 1957), *BCH* 82, 1958, 368-434.
Timbres amphoriques provenant de Tanis (Égypte), *BCH* 99, 1975, 235-246.
Timbres amphoriques provenant de Tanis: Complément, *BIFAO* 84, 1984, 307-315.
Levi E. I., A Pottery Complex of the IIIrd-IIInd Cent. B.C. from the Excavations of the Olbian Agora στο V. F. Gaidukevich (ἐκδ.), *Olvia. Temenos and Agora* (Moskow - Leningrad 1964) 225-280 (στά ρωσικά με ἀγγλική περίληψη).
Levi D., Nuovi bolli vascolari da Iasos, *ASAtene* 43-44 (NS 27-28), 1965-1966 (1967), 547-567.
Levi D., Bolli d'anfore e pesi fittili da Festòs, *ASAtene* 43-44 (NS 27-28), 1965-1966 (1967), 569-588.
Levi D. - Pugliese Carratelli G., Nuove iscrizioni di Iasos, *ASAtene* 39-40 (NS 23-24), 1961-1962 (1963), 605-632.
Der makedonische Schild (Bonn 1998).
Libertini Guido, *Il Museo Biscari* (1930).
Centuripe. Scavi nella necropoli in contrado Casino, *NSc*, ser. 8, 1, 1947, 259-311.

- Λιλιμπάκη-Ακαμάτη Μ.,
Λιλιμπάκη-Ακαμάτη Μ.,
Πέλλα. Στοιχεία "γεωργικής τέχνης", *AEMΘ* 2, 1988, 91-99.
Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀμπελιοῦ καὶ στοιχεῖα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου
στὴν Πέλλα, *Ἀμπελοοινική ἱστορία στὸ χῶρο τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς
Θράκης. Ἐ' τριήμερο ἐργασίας. Νάουσα, 17-19 Σεπτεμβρίου 1993* (Ἀθήνα
1998) 60-67.
- Lissi 1958
Lissi Elisa, Siracusa, *NSc*, ser. 8, 12, 1958, 197-223.
- Λογοθέτης Β. Χ.,
Ἱστορική ἐξέλιξις τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἀμπελογραφίας εἰς τὴν Ἑλλάδα,
*Ἐπετηρὶς Γεωπονικῆς καὶ Δασολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσα-
λονίκης* (Θεσσαλονίκη 1958) 1-60.
- Λογοθέτης Β. Χ.,
*Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἀμπελονοργίας εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ
ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τῆς περιοχῆς* (Θεσσαλονίκη 1970).
- Long Luc,
The Grand Congloué Site: A Reassessment στὸ McCann A. M., et alii, *The
Roman Port and Fishery of Cosa. A Center of Ancient Trade* (Princeton 1987)
164-166.
- Lungu 1990
Lungu Vasilica, Nouvelles données concernant la chronologie des am-
phores rhodiennes de la fin du IIIe siècle au début du IIe siècle av. J.-C.,
Dacia 34, 1990, 209-217.
- Lungu 1991
Lungu Vasilica, Nouveaux timbres amphoriques de Sarichioi (Dép. de
Tulcea), *Dacia* 35, 1991, 185-188.
- Macalister 1901
Macalister R. A. Stewart, Amphora Handles with Greek Stamps, from Tell
Sandahannah, *PalEQ* 1901, 25-43, 124-144 καὶ 394-397.
- Macalister R. A. S.,
Fifth Quarterly Report on the Excavation of Gezer, *PalEQ* 1903, 306.
- Macalister 1912
Macalister R. A. Stewart, *The Excavation of Gezer 1902-1905 and 1907-
1909* (London 1912) 350-364.
- Macalister 1926
Macalister R. A. S. - Duncan J. G., Excavations on the Hill of Ophel,
Jerusalem 1923-1925, *PalEF* 1926, 191-193 καὶ 203-212.
- McCredie J. R.,
Fortified Military Camps in Attica, Hesperia Suppl. XI (Princeton 1966).
- McDowell 1935
McDowell R. H., *Stamped and Inscribed Objects from Seleucia on the Tigris*
(Ann Arbor Mi 1935).
- Maiuri 1924
Maiuri A., Una fabbrica di anfore Rodie, *ASAtene* 4-5, 1921-1922 (1924),
249-269.
- Maiuri 1951
Maiuri Amedeo, Pompei. Saggi e ricerche intorno alla Basilica, *NSc*, ser. 8
V 1951, 225-260.
- Μακαρόνας 1960
Μακαρόνας Χαρ., Ἀνασκαφαὶ Πέλλης 1957-1960, *ΑΔ* 16, 1960, Β, 72-83.
- Μακαρόνας Χ. - Πούρη Ε.,
Οἱ οἰκίαι ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης καὶ Διονύσου τῆς Πέλλας (Ἀθήναι 1989).
- Manni Eugenio,
Geografia fisica e politica della Sicilia antica, Kokalos Suppl. 4 (Roma 1981).
- Μαραγκοῦ Ἀ.,
Τὸ ἐμπόριο κρασιοῦ στὴν ἀρχαιότητα, *Ἱστορία ἐλληνικοῦ κρασιοῦ. Β'
τριήμερο ἐργασίας, Σαντορίνη 7-9 Σεπτ. 1990* (Ἀθήνα 1992) 93-96.
- Marcadé 1954
Marcadé J., Délos. Chronique des fouilles en 1953, *BCH* 78, 1954, 217-222.
- Masson 1986
Masson O., Les anses d'amphores et l'anthroponymie grecque, *BCH Suppl.*
XIII (1986) 37-44.
- Μάτσας Δ. - Καραδήμα Χρ. - Κουτσομάνης Μ., Ἀρχαιολογικὲς ἐργασίαι Σαμοθράκης 1989, *AEMΘ* 3, 1989
(1992), 607-614.
- Mercando 1976
Mercando Liliana, L'ellenismo nel Piceno στὸ *Hellenismus in Mittelitalien*,
I. *Abh. Akad. Wiss.* (Göttingen 1976) 160-172.
- Merlin - Lantier 1922
Merlin M. A. - Lantier R., *Catalogue du Musée Alaoui, 2e supplément*
(Paris 1922).
- Mertens 1955
Mertens J., Marques d'amphores στὸ Visscher F. de - Ruyt F. de - Laet S. J.
de - Mertens J., Les fouilles d'Alba Fucens, *AntCl* 24, 1955, 82-93.

- Michell H.,
Milne 1905
The Economics of Ancient Greece (Cambridge 1957).
Milne J.-G., *Greek Inscriptions. Catalogue général des antiquités égyptiennes du Musée du Caire*, τ. 18 (1905) 105-130.
- Mingazzini P.,
Cagliari. Resti di santuario punico e di altri ruderi a monte di Piazza del Carmine, *NSc* 1949, ser. 8 III 1949, 213-274.
- Mirčev 1958
Mirčev M., *Les timbres amphoriques du Musée de Varna* (Sofia 1958) (στά βουλγαρικά με γαλλική περιήληψη).
- Miro 1958
Miro E. de, *NSc*, ser. 8, XII, 1958, 277-283.
- Μισαηλίδου-Δεσποτίδου Β.,
Ἐνσφράγιστες κεραμίδες ἀπὸ τὸ Ἀνάκτορο τῆς Πέλλας, Ἀρχαία Μακεδονία V. Ἀνακοινώσεις κατὰ τὸ πέμπτο διεθνὲς συμπόσιο. Θεσσαλονίκη, 10-15 Ὀκτωβρίου 1989 (Θεσσαλονίκη 1993) 975-997.
- Μιχαηλίδης 1990
Μιχαηλίδης Δημ., Οἱ ροδιακοὶ ἀμφορεῖς καὶ ἓνα ταφικὸ ἔθιμο τῆς Πάφου, Β' Ἐπιστημονικὴ Συνάντηση γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμική. Χρονολογικὰ προβλήματα τῆς ἑλληνιστικῆς κεραμικῆς. Πρακτικά. Ρόδος 22-25 Μαρτίου 1989 (Ἀθήνα 1990) 187-194.
- Monachov S. Ju.,
Quelques particularités du calcul des standards de capacité des amphores à fond pointu, *Monde antique et archéologie* (Saratov 1986) 106-114 (στά ρωσικά).
- Morel Jean-Paul,
L'apport des fouilles de Carthage à la chronologie des céramiques hellénistiques, Β' Ἐπιστημονικὴ Συνάντηση γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμική. Χρονολογικὰ προβλήματα τῆς ἑλληνιστικῆς κεραμικῆς. Πρακτικά. Ρόδος 22-25 Μαρτίου 1989 (Ἀθήνα 1990) 17-29.
- Morelli D.,
I culti in Rodi, *StCLOr* VIII, 1959.
- Morricone 1952
Morricone L., I sacerdoti di Halios, *ASAtene* 27-29 (NS 11-13), 1949-1951 (1952), 351-380.
- Mørkholm O.,
Early Hellenistic Coinage. From the Accession of Alexander to the Peace of Apamea (336-188 B.C.) (Cambridge 1991).
- Murno J. A. R. - Tubbs H. A.,
Excavations in Cyprus, 1890. Third Season's Work. Salamis, *JHS* 12, 1891, 59-198.
- Mușețeanu - Conovici - Atanasiu 1978: Mușețeanu C. - Conovici N. - Atanasiu A., Contribution au problème de l'importation des amphores grecques dans le sud-est de la Munténie, *Dacia* NS 22, 1978, 173-199.
- Μυλωνᾶς Γ.,
ΠΑΕ 1938 (1939), 15.
- Nachtergaele 1978
Nachtergaele G., *La collection Marcel Hombert, I. Timbres amphoriques et autres documents écrits acquis en Egypte. Papyrologica Bruxellensia* 15 (Bruxelles 1978).
- Νεροῦτσος 1874
Νεροῦτσος Τασ. Δ., Κεραμίων λαβαὶ ἐνεπίγραφοι ἀνευρισκόμεναι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἀλεξανδρίᾳ, *Ἀθήναιον* 3, 1874, 213-245 καὶ 441-462.
- Nicolaou 1965
Nicolaou I., *Inscriptiones cypriae alphabeticae* IV, 1964, *RDAC* 1965, 112-130.
- Nicolaou I.,
Inscriptiones cypriae alphabeticae VII, 1967, *RDAC* 1968, 72-83.
- Nicolaou I.,
Inscriptiones cypriae alphabeticae VIII, 1968, *RDAC* 1969, 71-97.
- Nicolaou 1970
Nicolaou I., *Inscriptiones cypriae alphabeticae* IX, 1969, *RDAC* 1970, 158-164.
- Nicolaou 1972
Inscriptiones cypriae alphabeticae XI, 1971, *RDAC* 1972, 251-266.
- Nicolaou 1973
Inscriptiones cypriae alphabeticae XII, 1972, *RDAC* 1973, 212-223.
- Nicolaou 1974
Inscriptiones cypriae alphabeticae XIII, 1973, *RDAC* 1974, 190-194.
- Nicolaou 1984
Inscriptiones cypriae alphabeticae XXIII, 1983, *RDAC* 1984, 257-264.
- Nicolaou - Empereur 1986
Nicolaou I. - Empereur J.-Y., Amphores rhodiennes du Musée de Nicosie, *BCH Suppl.* XIII (1986) 515-533.

- Nikolitsis N. T.,
Nilsson 1909
Archäologische Unterwasser - Expedition bei Rhodos, *AW* 12, 1, 1981, 45-58.
Nilsson M. P., *Timbres amphoriques de Lindos. Exploration Archéologique de Rhodes. Publiés avec une étude sur les timbres amphoriques rhodiens. Bulletin de l'Académie Royal des Sciences et des Lettres de Denemark.* Fondation Carlsberg V (Copenhagen 1909).
- Νούσης Ι. Κ.,
Oberländer 1977-1978
Η νέα δενδροκομία. Ειδική δενδροκομία, Α (Αθήναι 1976), Β (Αθήναι 1978).
Oberländer-Tarnoveanu Irina - Oberländer-Tarnoveanu Ernest, Aspecte ale civilizației getodacice din Dobrogea în lumina cercetărilor din așezarea de la Sarichioi (sec. IV-II î.e.n.), *Peuce* VIII, 1977-1978, 77-142 (με περίληψη στα αγγλικά και στα γαλλικά).
Noμίσματα του βασιλέως Κασσάνδρου, *ΑΔ* 1918, 1-29.
Un dépôt d'amphores découvert à Aegyssus, *Dacia* 31, 1-2, 1987, 145-155.
Τὰ ὑλικά δομῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κατὰ τοὺς συγγραφεῖς, τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ μνημεῖα Α (Αθήναι 1955), Β (Αθήναι 1958).
Λεξικὸν ἀρχαίων ἐλληνικῶν ἀρχιτεκτονικῶν ὄρων (Αθήναι 1986).
Vizzini. Scoperte varie dentro e fuori la città, *NSc.* 1902, 213-218.
Acireale, *NSc.* 1903, 442-443.
Paternö, *NSc.* 1903, 441.
Monte Judica, *NSc.* ser. 5, 1, 1904, 374.
Siracusa, *NSc.* 1909, 337-374.
- Οἰκονόμος Γ.,
Opait Andrei,
Ὁρλάνδος Α.,
Ὁρλάνδος Α. - Τραυλὸς Ἰ.,
Orsi P.,
Orsi P.,
Orsi P.,
Orsi P.,
Orsi P.,
Papadopoulos J. - Paspalas S.,
Παπακωνσταντίνου-Διαμαντούρου Δ.,
Παπαχριστοδούλου 1989
Mendaian as Chalkidian Wine, *Hesperia* 68, 1999, 161-188.
Πέλλα. Ι. Ιστορική ἐπισκόπησις καὶ μαρτυρίαι (Αθήναι 1971).
Παπαχριστοδούλου Ἰ., *Οἱ ροδιακοὶ δῆμοι. Ιστορική ἐπισκόπησις - Ἡ Ἰαλυσία* (Αθήναι 1989).
- Paris 1913
Paris J., Une nouvelle collection rhodienne de timbres amphoriques, *Mélanges Holleaux* (Paris 1913) 153-173.
- Paris 1914
Paton W. R. - Hicks E. L.,
Pellegrini 1887
Paris J., Timbres amphoriques de Rhodes, *BCH* 38, 1914, 300-326.
The Inscriptions of Cos (1891).
Pellegrini A., Iscrizioni ceramiche d'Erice e suoi dintorni, *ASS* XII, 1887, 184-303.
- Πετράκος Β.,
Πετράκος Β.,
Πέτσας Φ.,
Picard O.,
Pogwish F.,
Polacco L.,
Popéa 1967
Néai πηγαὶ περὶ τοῦ Χρεμωνιδείου πολέμου, *ΑΔ* 22, 1967, Α, 38-52.
ΑΔ 30, 1975 (1983), Β1, 51.
ΑΔ 17, 1961-2 (1963), Β1, 216.
Thasos et la Macédoine aux IVe et IIIe siècles, *CRAI* 1985, 761-776.
Bulletino Archeologico Sardo 5, V, mai 1859, 65-73.
In Macedonia, sulle tracce di Euripide, *Dioniso* 56, 1986, 17-30.
Popéa Alex., Cîteva toarte de amforă ștampilate descoperite la Medgidia, *SCIstor* 1967, 3, 509-512.
- Popov Z.,
Estampilles d'amphores de la ville antique de Kabyle, *ArchaeologiaSof* IX, 1967, 3, 46-49 (στα βουλγαρικά).
- Porro 1914
Porro 1916
Porro G., Bolli di anfore rodie trovati in Sardegna, *ASSar* X, 1914, 380-389.
Porro G., Bolli d'anfore rodie del Museo Nazionale Romano, *ASAtene* 2, 1916, 103-124.
- Powell 1903
Pridik 1896
Pridik 1897
Pridik 1917
Powell B., Greek Inscriptions from Corinth, *AJA* 7, 1903, 35-38.
Pridik E., Amphorenstempel aus Athen, *AM* 21, 1896, 127-187.
Pridik E., Neue Amphorenstempel aus Athen, *AM* 22, 1897, 148-158.
Pridik E., *Inventory-Catalogue of the Stamps on Handles and Necks of Amphoras, and on Bricks, of the Hermitage Collection* (Αγία Πετρούπολη 1917) (στα ρωσικά).

- Pridik 1926
Pridik E., Zu den rhodischen Amphorenstempeln, *Klio* 20, 1926, 303-331.
- Prott - Kolbe 1902
Prott H. v. - Kolbe W., Die 1900-1901 in Pergamon gefundenen Inschriften, *AM* 27, 1902, 44-151.
- Rădulescu - Bărbulescu - Buzoianu 1985: Rădulescu Adrian - Bărbulescu Maria - Buzoianu Livia, Observatii privind importul amforelor stampilate in sud-estul Dobrogei, *Pontica* 18, 1985, 55-84.
- Rădulescu - Bărbulescu - Buzoianu 1987: Rădulescu Adrian - Bărbulescu Maria - Buzoianu Livia, Importuri amforice la Albești (Jud. Constanta): Rhodos, *Pontica* 20, 1987, 53-77.
- Reisner 1924
Reisner G. A. - Fisher C. S. - Lyon D. G., *Harvard Excavations at Samaria 1908-1910* (Cambridge Mass. 1924) 18-19 και 310-316.
- Ριζάκης Θ. - Τουράτσογλου Γ., Ἐπιγραφές Ἀνω Μακεδονίας (Ἑλίμεια, Ἑορδαία, Νότια Λυγκηστis, Ὀρεστis), Α (Ἀθήνα 1985).
- Riley 1979
Riley J. A., The Coarse Pottery from Berenice στὸ Lloyd J. A. (ἐκδ.), *Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice)*, II. *Libya Antiqua*, Suppl. 5, 2 (Tripoli 1979) 91-467.
- Rizza Giovanni,
Leontini. Campagne di scavi 1950-1951 e 1951-1952: la necropoli della Valle S. Mauro, le fortificazioni meridionali della città e la porta di Siracusa, *NSc*, ser. 8 IX, 1955, 281-376.
- Robinson 1905
Robinson D. M., Greek and Latin Inscriptions from Sinope and Environs, *AJA* 9, 1905, 294-302.
- Robinson D. M.,
Ancient Sinope, *AJPh* 27, 1906, 249-250.
- Roeder 1959
Roeder G., *Hermopolis 1929-1939. Ausgrabungen der deutschen Hermopolis - Expedition* (Hildesheim 1959).
- Römer 1983
Römer C., Zehn gestempelte Amphorenhenkel aus Kölner Privatsammlungen, *ZPE* 50, 1983, 265-269.
- Rolland Henri,
Fouilles de Glanum 1956-1957, *Gallia* XVI, 1958, 104.
- Romano I. B.,
A Hellenistic Deposit from Corinth. Evidence from Interim Period Activity (146-44 B.C.), *Hesperia* 63, 1994, 57-104.
- Rostovtzeff, *SEHWW* 1953
Rostovtzeff M., *The Social and Economic History of the Hellenistic World I-III* (Oxford 1953).
- Rotroff 1982
Rotroff S., *Hellenistic Pottery. Athenian and Imported Moldmade Bowls. The Athenian Agora XXII. Results of Excavations Conducted by the American School of Classical Studies at Athens* (Princeton 1982).
- Rotroff 1997
Rotroff S., *Hellenistic Pottery. Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material. The Athenian Agora XXIX. Results of Excavations Conducted by the American School of Classical Studies at Athens* (Princeton 1997).
- Säflund 1980
Säflund M.-L., *Stamped Amphora Handles. Labraunda. Swedish Excavations and Researches* II, 2 (Stockholm 1980).
- Salviat F.,
Religion populaire et timbres amphoriques: Hermès; Hélène et les δόξανα, *BCH* 88, 1964, 486-495.
- Salviat 1986
Salviat F., Le vin de Thasos. Amphores, vin et sources écrites, *BCH Suppl.* XIII (1986) 145-195.
- Samuel A. E.,
Greek and Roman Chronology. Calendars and Years in Classical Antiquity. Handbuch der Altertumswissenschaft I, 7 (München 1972).
- Scarfi Bianca Maria,
Gioia del Colle (Bari). L'abitato peucetico di Monte Sannace, *NSc*. 16, 1962, 1-286.
- Schmitt H. H.,
Rom und Rhodos, *Münch. Beitr. Papyr.* 40, 1957, 1-49.
- Schuchhardt 1895
Schuchhardt C., Amphorenstempel στὸ M. Frankel (ἐκδ.), *Die Inschriften*

- SEG
Sellers 1957
Seltman Ch.,
Sestieri 1941
Shelov D. B.,
Shelov 1956
Shelov D. B.,
Shelov 1975
Shelov-Kovedjaev 1986
Shelov D. B. - Vinogradov Ju. G.,
Sherwin-White S. M.,
Shkorpil 1904
Shtaerman E. M.,
Shtaerman, Tyras 1951
Shtaerman 1952
Sippel D. V.,
Σισμανίδης - Καραϊσκού 1992
Stählin,
Stupperich Reinhard,
Sztetyllo 1959
Sztetyllo 1960
Sztetyllo Z.,
Sztetyllo 1963
Sztetyllo 1966
Sztetyllo Z.,
- von Pergamon. Altertümer von Pergamon VIII, 2: Römische Zeit - Inschriften auf Thon* (Berlin 1895) 423-499.
Supplementum Epigraphicum Graecum.
Sellers O. R. - Funk R. W. - McKenzie J. L. - Lapp P. - Lapp N. (ἐκδ. P. Lapp), *The 1957 Excavation at Beth-Zur, AASOR* 38, 1968.
Masterpieces of Greek Coinage (Oxford 1949).
Sestieri P. C., Bolli anforari rodi d'Albania, *Epigraphica. Rivista Italiana di Epigrafia* 3, 1941 (XIX), 284-291.
Sur l'histoire de la production céramique dans le Bosphore, *SA* 21, 1954, 119-130 (στὰ ρωσικά).
Shelov D. B., Pottery Stamps from the Excavations at Phanagoria, *MIA* 57, 1956, 128-153 (στὰ ρωσικά).
Stamps on Amphoras and Tiles in the Excavations at Panticapaeum 1945-1949, *MIA* 56, 1957, 202-226 (στὰ ρωσικά).
Shelov D. B., *Pottery Stamps from Tanais, III-I Cent. B.C.* (Moscow 1975) (στὰ ρωσικά).
Shelov-Kovedjaev Th. V., Histoire et état actuel de l'épigraphie céramique grecque (amphores et tuiles) en Union Soviétique, *BCH Suppl.* XIII (1986) 9-29.
B. N. Grakov et le développement de l'épigraphie antique en URSS στὸ B. N. Grakov, *L'âge de fer ancien* (1977) 205-213 (στὰ ρωσικά).
Ancient Cos. An Historical Study from the Dorian Settlement to the Imperial Period. Hypomnemata, Heft 51 (Göttingen 1978).
Shkorpil V. V., Les inscriptions céramiques acquises par le Musée des Antiquités de Kerç en 1901-1902, *IAC* 11, 1904, 19-166 (στὰ ρωσικά).
L'épigraphie antique en URSS, *VDI* 1947, 3, 59-69 (στὰ ρωσικά).
Shtaerman E. M., Les timbres céramiques de Tyras, *KSIIMK* 36, 1951, 31-49 (στὰ ρωσικά).
Shtaerman E. M., Pottery Stamps from the Excavations of Myrmekion and Tyritake Found in 1935-1940, *MIA* 25, 1952, 387-394 (στὰ ρωσικά).
A Reconsideration of the "Eponyms" Inscribed on Rhodian Amphora Stamps, *AncW* 11, 1985, 121-128.
Σισμανίδης Κ. - Καραϊσκού Γ., Σωστική ἀνασκαφή στὴν Ποτίδαια Χαλκιδικῆς, *AEMΘ* 6, 1992, 485-493.
RE XV 1 (1931) στ. 511-514, λ. *Meliboea*.
Die Antiken der Sammlung Werner Peek. Boreas Beih. 6 (1990).
Sztetyllo Z., Stemplowane imadla amfor στὸ *Pamiętnik wystawy zabytków wykopalisk w Mirmeki w 1957 roku* (Warszawa 1959).
Sztetyllo Z., Stemplowane imadla amfor greckich z wykopalisk polskich w Mirmeki na Krymie, *Meander* 15, 1960, 382-392.
Badania nad stemplowanymi imadlami amfor greckich w literaturze rosyjskiej i radzieckiej, *Meander* 16, 1961, 5, 250-265.
Sztetyllo Z., Stamped Amphora Handles from Polish Excavations in Tell Atrib (1957-1961), *EOS* 53, 2, 1963, 335-340.
Sztetyllo Z., Quelques remarques en marge des études sur l'iconographie des timbres amphoriques grecs, *Mélanges offerts à Kazimierz Michalowsky* (Warszawa 1966) 669-674.
Quelques problèmes relatifs à l'iconographie des timbres amphoriques. La représentation des statues, *ET* 3, 1969, 45-80.

- Sztetyllo Z., Les hermes dans l'iconographie des timbres amphoriques grecs, *ET* 5, 1971, 91-103.
- Sztetyllo 1975 Sztetyllo Z., Timbres amphoriques grecs des fouilles polonaises à Alexandrie (1962-1972), *ET* 8, 1975, 159-235.
- Sztetyllo 1976 Sztetyllo Z., *Les timbres céramiques (1965-1973). Nea Paphos I* (Varsovie 1976).
- Sztetyllo 1978 Sztetyllo Z., Timbres céramiques des fouilles polonaises à Alexandrie (1973-1974), *ET* 10, 1978, 259-311.
- Sztetyllo 1983 Sztetyllo Z., *Les timbres céramiques dans les collections du Musée National de Varsovie* (Varsovie 1983).
- Sztetyllo, Paphos 1983 Sztetyllo Z., Les timbres céramiques des fouilles polonaises à Nea Paphos en 1978, *ET* 13, 1983, 365-370.
- Tancheva 1982 Tancheva-Vasileva N., Les sceaux d'amphore de Cabyle (στὰ βουλγαρικά με περίληψη στὰ γαλλικά) στὸ *Kabyle I* (Sofia 1982) 90-114.
- Taylor D. M., Cosa. Black-Glaze Pottery, *MemAmAc* 25, 1957, 65-193.
- Technau 1929 Technau W., Griechische Keramik im samischen Heraion, *AM* 54, 1929, 58-64.
- Teodor Silvia, Cercetările arheologice de la Ciurea, Judetul Iași, *ArhMold* 11, 1987, 65-101.
- Toncheva 1974 Toncheva Goranka, La nécropole près du sanctuaire du héros Karabasmos d'Odessos, *BMN Varna X (XXV)*, 1974, 287-302 (στὰ βουλγαρικά με γαλλική περίληψη).
- Tudor 1967 Tudor D., Răspîndirea amforelor grecești ștampilate în Moldova, Muntenia și Oltenia, *Archaeologia Moldovei* V, 1967, 37-80 (στὰ ρουμανικά με γαλλική περίληψη).
- Vanderpool E. - McCredie J. R. - Steinberg A., Coroni: A Ptolemaic Camp on the East Coast of Attica, *Hesperia* 31, 1962, 26-61.
- Vanderpool E. - McCredie J. R. - Steinberg A., Coroni: The Date of the Camp and the Pottery, *Hesperia* 33, 1964, 69-75.
- Van der Werff 1978 Werff van der, στὸ Dik R. - Heldring B. - Yntema D. G. - Werff J. H. van der, *Classical Antiquities in Utrecht (The University Collection). I: Notes on Various Subjects. Archaeologica Trajectina* 13 (Groningen 1978).
- Van Gelder H., Over Rhodischen Kruikstempel en hun Belag voor onze Kennis van den Rhodischen Handel, *Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Afdeling Letterkunde*, 5e Reeks, Deel 1, 1915, 199-200.
- Vysotskaya 1978 Vysotskaya T. N., Trade Ties of Scythian Neapolis in the Hellenistic Period, *VDI* 146, 4, 1978, 72-93 (στὰ ρωσικά με ἀγγλική περίληψη).
- Wallace 1982 Wallace Matheson P. M. - Wallace M. B., Some Rhodian Amphora Capacities, *Hesperia* 51, 1982, 293-320.
- Wallace 1986 Wallace M. B., Progress in Measuring Amphora Capacities, *BCH Suppl. XIII* (1986) 87-94.
- Welles 1938 Welles C. B., The Inscriptions στὸ Carl H. Kraeling (ἐκδ.), *Gerasa. City of Decapolis* (New Haven, Connecticut 1938).
- Wells Berit, Rhodian Stamped Amphora Handles in Two Swedish Collections, *Medelhavsmuseet. The Museum of Mediterranean and Near Eastern Antiquities Bulletin* 19, 1984, 57-62.
- Whitbread I. K., *Greek Transport Amphorae. A Petrological and Archaeological Study* (Athens 1995).
- Zeest I. B., Keramičeskaya tara Bospora (L'emballage céramique du Bosphore), *MIA* 83, 1960 (στὰ ρωσικά).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Grace 1956, 168-169.
2. Lenger-Grace 1958, 419. Μακαρόνας 1960, 82. Brashinsky, Pella 1966, 229-230. Brashinsky 1966, 337. Brashinsky 1973, 124. Sztetyllo 1974, 163 άρ. 265-266. Grace-Pétropoulakou 1970, 280 με σημ. 1.
3. Στις τρεις αυτές λαβές αναφέρονται τὰ όνόματα τών Άμεινονίκου, Καλλιμάχου και Μικίωνος.
4. Brashinsky, Pella 1966, 230. Πρβ. και Brashinsky 1966, 337. Ό Brashinsky έπισημαίνει την άναντιστοιχία τών όνομάτων τών ένοφράγιστων λαβών της ομάδας και εκείνων στίς ένοφράγιστες κεραμίδες όροφής της Πέλλας, γι' αυτό και δέν άποκλείει πιθανή παραγωγή τών άμφορέων αυτών σε παραλιακή πόλη της νότιας Θράκης με στενές σχέσεις με τη Μακεδονία, αλλά τελικά στο Brashinsky 1973, 124 συνοψίζει την άποψη του ύπενθυμίζοντας "the suggestion made by the author of this article about the Macedonian (Pella?) origin of the co-called Parmeniskos group of stamps".
5. Μακαρόνας 1960, 82. Ό ταξινόμηση έγινε από τις κ. Μ. Σαββατιανού-Πετροπουλάκου και Ά. Τοίκουλα. Καταμετρήθηκαν τότε εκατόν σαράντα έννέα ένοφράγιστες λαβές, που στη συνέχεια αυξηθηκαν σημαντικά, έτσι ώστε από τις άνασκαφές της περιόδου 1957-1963 άνέρχονται σε τουλάχιστον τριακόσιες δεκατρείς.
6. Βλ. Grace-Pétropoulakou 1970, 280, σημ. 1. Τη μακεδονική προέλευση της ομάδας δέχεται και ό Furtwängler στο Furtwängler 1992, 367 και έπισημαίνει τον μεγάλο άριθμό άμφορέων της ομάδας στη Δημητριάδα. Ό S. Peirce, στηριζόμενη σε ένα πιθανά «παρμενισκοειδές» εργαστηριακό άπόρριμμα ("Parmeniskoid" Waster) στην Τορώνη, προτείνει την πόλη αυτή ως πιθανό κέντρο παραγωγής της ομάδας! Για την άναφορά στην άδημοσίευτη ακόμα άποψη και τη διατύπωση ίσχυρών άμφιβολιών για την όρθότητά της, βλ. J. Papadopoulos και S. Paspalas, Mendaian as Chalkidian Wine, *Hesperia* 68, 1999, 172-173. Άλλά και ή πετρολογική άνάλυση δειγμάτων της ομάδας και εύρημάτων από την άνασκαφή της Τορώνης άποκλείει την ύπαρξη εργαστηρίου κατασκευής τών άμφορέων της ομάδας Παρμενίσκου στην παραπάνω πόλη, I. K. Whitbread, *Greek Transport Amphorae. A Petrological and Archaeological Study* (Athens 1995) 210-223, ιδιαίτερα στη σ. 217.
7. Empereur-Hesnard 1987, 10 με σημ. 5 και ιδιαίτερα 12 με σημ. 31. Για τη Μελίβοια βλ. Stählin, *RE* XV, 1 (1931), λ. *Meliboea*, στ. 511-514 και H. Biezantz, *Griechisch-römische Altertümer in Larissa und Umgebung*, *AA* 1959, 78-81 (με βιβλιογραφία). Άναλυτική εξέταση τών πηγών και τών αρχαιολογικών δεδομένων με στόχο τον ταυτισμό της πόλης από τον Μπ. Ίντζεσίλογλου, Ό πόλη Μελίβοια της Μαγνησίας. Προσπάθεια ταύτισης της θέσης της, *Άρχείο Θεσσαλικών Μελετών Ζ'*, 1985, 127-143.
8. Βλ. για παράδειγμα Grace 1986, 564-565 άρ. 23 και 28. Έπίσης Burow στο Börker-Burow 1998, άρ. 209, 253, 295 κ.ά.
9. Grace-Empereur 1981, 409-426. Ό άναγραφή του όνόματος στους άμφορείς της Όράκλειας σε δύο σειρές είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο.
10. Μία ομάδα ένοφράγιστων στρωτήρων από την Πέλλα φέρει τυπωμένο στην κοίλη έπιφάνεια το έθνικό *MONΔAI/EION*. Βρίσκονται σε μικρούς άριθμούς στο άνάκτορο της Πέλλας, δέν λείπουν όμως και από την άγορά της. Ό σφραγίδα με το έθνικό θεωρήθηκε ως δηλωτικό του εργαστηρίου προέλευσης τών τεχνιτών που λόγω αύξημένων οίκοδομικών δραστηριοτήτων δούλεψαν στην Πέλλα, Β. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, Ένοφράγιστες κεραμίδες από το άνάκτορο της Πέλλας, *Άρχαία Μακεδονία V. Άνακρινώσεις κατά το πέμπτο διεθνές συμπόσιο. Θεσσαλονίκη, 10-15 Όκτωβρίου 1989* (Θεσσαλονίκη 1993) 976-977, εικ. 1.
11. Ό εξέταση τών μορφολογικών χαρακτηριστικών του πηλού τών κεραμίδων και τών άμφορέων σε πρώτη εκτίμηση δέν διαφέρουν. Ό μορφή τών γραμμάτων στίς κεραμίδες τών Μονδαιείων φαίνεται πως είναι παλιότερη από τὰ γνωστά σφραγίσματα της ομάδας Παρμενίσκου.
12. Brashinsky 1961, 296-298 εικ. 1-2. Στη Μαύρη Όάλασσα, ή ομάδα αυτή είναι γνωστή κυρίως με άμφορείς του Μικίωνος, βλ. παρακάτω άρ. ΠΑΡ40. Άπό το έσωτερικό της Βουλγαρίας, ό Getov 1989

(πίνακας κατανομής ένσφράγιστων λαβών) απαρτιζομένη δεκαέξι λαβές της ομάδας Παρμενίσκου στην Καβύλη, μία στη Φιλιππούπολη και τρεις στη Σευθόπολη. Πά τα εύρηματα από την τελευταία πόλη βλ. και Balkanska 1984, 125 και 152 με εικ. 4. Τα παραδείγματα από τη Βουλγαρία και στο Getov 1995, 92-96, όπου όμως περιλαμβάνεται και η ομάδα του Αντιφίλου, ή ένταξη της οποίας στην ομάδα του Παρμενίσκου δεν είναι καθόλου βέβαιη. Από το Μυρμήκιο είναι γνωστό και ένα σφράγισμα του Άλκάνορος, που αποδόθηκε από τον Brashinsky 1961, 296 εικ. 1b και την Sztetyllo 1983, 184 αρ. 349 στην ομάδα αυτή. Για άλλα δύο σφραγίσματα του Άλκάνορος από τον Τύρα βλ. Shtaerman 1951, 36 εικ. 4, 50-51 (δεν αποδίδονται στην ομάδα Παρμενίσκου), και ένα από τη Θεοδοσία, Golentsov-Peters 1981, 221 αρ. 54. Όλα τα παραπάνω σφραγίσματα φέρουν την επιγραφή σε δύο σειρές. Μερικές ένσφράγιστες λαβές που βρέθηκαν στην αφρικανική ήπειρο αποδόθηκαν στην ομάδα, βλ. Sztetyllo 1975, 227 αρ. 265-267, από την Άλεξάνδρεια και Grace-Empereur 1981, 409 σημ. 2, από το Φαγιούμ. Στην ίδια ομάδα αποδόθηκε πρόσφατα και αποσπασματικός άμφορέας από το Κίτιο με μονόγραμμα ΣΒ βλ. Calvet 1982, 49 αρ. 132. Η απόδοση αρκετών από τα παραπάνω σφραγίσματα βασίζεται κυρίως στη διάταξη της επιγραφής. Πά τον λόγο τούτο πρέπει ή απόδοσή τους να μη θεωρηθεί προς το παρόν σίγουρη, χωρίς τη συνεξέταση του συνόλου των μορφολογικών τους στοιχείων. Ο άμφορέας για παράδειγμα του Αντιφίλου, Balkanska 1984, 152 αρ. 62 εικ. 4, δεν μου φαίνεται πώς πρέπει να αποδοθεί στην ομάδα χωρίς ιδιαίτερο προβληματισμό. Το ίδιο ισχύει και για τον άμφορέα από το Κίτιο, που επιπλέον τα μορφολογικά στοιχεία, όπως μπορούν να φανούν από το σχέδιο Calvet 1982 εικ. 28 αρ. 132, δεν συμπίπτουν με αυτά της ομάδας από τα παραδείγματα της Πέλλας.

13. Πά τον αριθμό των παλιότερων εύρημάτων βλ. παραπάνω σημ. 5. Πά μιá σύντομη εκτίμηση των ένσφράγιστων λαβών από την άγορά της Πέλλας από διαφορετικά κέντρα παραγωγής βλ. Άκαμάτη, Άγορά 1989, 80-83 και Άκαμάτη 1998, 31-44.

14. Κανένα παράδειγμα της κατηγορίας αυτής δεν περιλαμβάνεται στις ένσφράγιστες λαβές που δημοσιεύονται εδώ. Σποραδικά έχουν εμφανιστεί σε άλλες θέσεις της Πέλλας.

15. Η V. Grace στο Grace 1956, πίν. 74, παρου-

σίασε τον μοναδικό, αλλά αποσπασματικά σωζόμενο, άσφράγιστο άμφορέα της ομάδας, αρ. P8422. Από τον άμφορέα αυτόν λείπει το κατώτερο μέρος, τμήμα του σώματος, μεγάλο μέρος του λαιμού και το μεγαλύτερο τμήμα του χείλους. Έτσι ή εικόνα του σχήματός του είναι έλλιπής.

16. Θα πρέπει να διευκρινιστεί πώς το δείγμα είναι ακόμα μικρό. Η ανάλυση του σχήματος βασίζεται σε παραδείγματα που δεν απέχουν χρονικά μεταξύ τους.

17. Άκαμάτης 1993, 141 αρ. κατ. 327, 142 αρ. κατ. 331 και 124-5 αρ. κατ. 301.

18. Το σχήμα δξυπύθμενου άμφορέα της ομάδας Παρμενίσκου στο Άκαμάτης 1998, 39 εικ. 26 και σχ. 3. Πά τη χρονολόγηση του στρώματος καταστροφής της άγοράς της Πέλλας, βλ. κυρίως Άκαμάτη 1993, 314-323, Άκαμάτη 1988, 75-90 και Άκαμάτη 1989, 173-193 με πίν. στίς σ. 403-428.

19. Λίγες είναι οι λαβές με πάχος μεγαλύτερο, ως 0.028 μ. Οι περισσότερες όμως κυμαίνονται από 0.018 ως 0.020 μ.

20. E. Vanderpool - J. R. McCredie - A. Steinberg, *Hesperia* 31, 1962, 33 αρ. 6, πίν. 19.

21. Grace, *Amphoras* εικ. 56 άριστερά.

22. Για τη χρονολόγηση των άμφορέων ΠΑΡ74 και ΠΑΡ75 βλ. σ. 17 κέ.

23. Αναλυτικότερες παρατηρήσεις για τον όγκο των άμφορέων της ομάδας θα επιχειρηθούν με τη συγκόλληση και άλλων άμφορέων, ή συντήρηση των όποιων, αν και έχει προχωρήσει, δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Ο όγκος των τριών άμφορέων πλησιάζει αρκετά σε μερικούς ροδιακούς, όπως ενός άμφορέα του Εύκλείτου που χρονολογείται από τον έπωνυμο Άστυμήδη 2 (πάνω από 29.000 cc) και ενός άλλου του Εύφράνορα με το όνομα του έπωνυμου Νικασαγόρα 2 (30.000 cc).

Η προσπάθεια μέτρησης του όγκου των άμφορέων άρχισε από την έποχή του μεσοπολέμου. Μεγαλύτερη έμφαση δόθηκε τα τελευταία χρόνια στην όγκομέτρηση άμφορέων από τη Ρόδο, βλ. Grace 1949, 175-189. Grace 1965, 7 σημ. 8. Wallace 1982, 293-320. Brashinsky 1984, 51-127 και 170-203 για αναλυτικούς μετρολογικούς πίνακες. Wallace 1986, 87-94. Για μιá σειρά άμφορέων με καταλόγους αναλυτικών διαστάσεων από το Albești περιοχής Κωνσταντίας βλ. Bărbulescu M. - Buzoianu L. - Chelută-Georgescu N., *Tipuri de amfore elenistice descoperite în așezarea Greco-autohtonă de la Albești* (Jud. Constanța), *Pontica* 20, 1987, 79-106, ενω για

τοὺς ἀμφορεῖς ἐνὸς ἀποθέτη ἀπὸ τῆ θέσης Aegyssus βλ. Andrei Opaît, Un dépôt d'amphores découvert à Aegyssus, *Dacia* 31, 1-2, 1987, 145-155. Πὰ ἀναλυτικές διαστάσεις ἀμφορέων στὸ Μουσεῖο τῆς Σμύρνης βλ. Alptözen T. Oğuz, Bodrum müzesi ticari amphoralari, *TürkAD* 22, 2, 1975, 5-32. Πὰ τὸν μαθηματικό τύπο μέτρησης τοῦ ὄγκου τῶν ἀμφορέων τῆς Χερσονήσου βλ. Monachov S. Ju., Quelques particularités du calcul des standards de capacité des amphores à fond pointu, *Monde antique et archéologie* (Saratov 1986) 106-114 (στὰ ρωσικά) μὲ περίληψη στὸ Empereur J.-Y. - Garlan Y., Bulletin archéologique: amphores et timbres amphoriques (1987-1991), *REG* 105, 1992, 181 ἀρ. 20.

24. Τὸ πρόγραμμα ἔχει συνταχθεῖ ἀπὸ τὸν Γ. Κιαγιά.

25. Σύμβολο πρόσθεσε μόνο ὁ Σωκράτης, ὅπως συμπεραίνεται ἀπὸ μία ἐνσφράγιση λαβῆ μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ καὶ ἕναν ἀμφορέα ἀριστερὰ τοῦ ὀνόματος, Μουσεῖο Πέλλας ἀρ. Α1737. Δὲν μοῦ εἶναι γνωστὲς ἄλλες ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Σωκράτη, γιὰ νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ (ἢ ὄχι) ἡ χρῆση τοῦ συμβόλου σὲ ὅλα τὰ σφραγίσματα ποὺ φέρουν τὸ ὄνομά του. Πρέπει ἀκόμα νὰ ληφθεῖ ὑπόψη πὼς ἡ ἔνταξη τῆς σφραγίδας αὐτῆς στὴν ομάδα τοῦ Παρμενίσκου δὲν εἶναι βέβαιη.

26. Συχνότερα τὸ ὄνομα τοῦ Ἡγησίνου συναντᾶται σὲ δύο στίχους. Ἀπὸ τίς πέντε ἐνσφράγιστες λαβές μὲ σφραγίσματα ποὺ φέρουν τὸ ὄνομά του μόνο σὲ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι γραμμένο σὲ ἕνα στίχο. Δὲν εἶναι γνωστὸ ἂν καὶ οἱ δύο τύποι χρησιμοποιήθηκαν ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο ἢ ἂν θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν σὲ δύο διαφορετικὰ ἄτομα.

27. Στὴν κατηγορία ἀνήκουν οἱ ἐνσφράγιστες λαβές ΠΑΡ11, ΠΑΡ12 καὶ ΠΑΡ13.

28. Στὴν ἐνότητα ὑπάγονται τὰ σφραγίσματα ΠΑΡ19, ΠΑΡ20 καὶ ΠΑΡ21.

29. Μὲ τὴ σφραγίδα αὐτὴ ἔχει ἀποτυπωθεῖ μόνο ἡ ἐνσφράγιση λαβῆ ΠΑΡ49.

30. Πὰ τὰ μονογράμματα καὶ γράμματα τῆς κατηγορίας βλ. σ. 17.

31. Οἱ διαστάσεις τῶν περισσότερων σφραγίδων κυμαίνονται ἀπὸ 0.012 ὥς 0.016 μ. Ὅσων βέβαια ἔχουν γραμμένο τὸ ὄνομα σὲ ἕνα στίχο, τὸ πλάτος τους εἶναι συνήθως μικρότερο, ἀπὸ 0.007 ὥς 0.012 μ. Ὅλες οἱ διαστάσεις μετρήθηκαν στὰ ἀποτυπωμένα σφραγίσματα. Οἱ μετρήσεις αὐτὲς θὰ πρέπει νὰ προσανεξηθοῦν περίπου 9-9.5% γιὰ νὰ βρεθοῦν οἱ ἀκριβεῖς διαστάσεις τῶν σφραγίδων. Πρβ. γιὰ τὰ

ποσοστὰ συρρίκνωσης τοῦ πηλοῦ στὸ στέγνωμα καὶ ψήσιμο στὸ Ἀκαμάτης 1993, 158-159.

32. Πὰ ἀναλυτικὴ παρουσίαση τοῦ χρώματος τοῦ πηλοῦ τῶν ἀμφορέων τῆς ομάδας αὐτῆς βλ. Παράρτημα: 1, σ. 105-106.

33. Lenger-Grace 1958, 419 ἀρ. 156, εἰκ. 18, ἀπὸ τὸ Ἡράκλειο τῆς Θάσου.

34. Sztetyllo 1975, 163 καὶ 227 ἀρ. 265-267.

35. Brashinsky 1961, 296 εἰκ. 1-2. Ἡ ἀποσπασματικότητα τοῦ σφραγίσματος τῆς εἰκ. 1β κάνει τὴν ἀποκατάσταση τοῦ ὀνόματος τοῦ [Αλ]κά[ν]ορος καὶ τὴν ἔνταξη τοῦ ἀμφορέα αὐτοῦ στὴν ομάδα Παρμενίσκου καταρχὴν δύσκολη. Ὅμως ἡ πρόταση τοῦ Ρώσου μελετητῆ ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ καὶ δευτέρου σφραγίσματος, ὅπου μὲ πιθανότητα ἀποκαθίσταται τὸ ἴδιο ὄνομα: ([Α]λκά[ν]ορος), ἐνῶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐνσφράγισης λαβῆς ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο στὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας ἀνήκουν στὴν ομάδα Παρμενίσκου, Sztetyllo 1983, 184 ἀρ. 349. Τὸ τμήμα τοῦ ἀμφορέα μὲ τὸ σφραγίσμα τοῦ [Ε]ύδ[ω]ρου λόγω τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ χεῖλους του καὶ τῆς μορφολογίας τοῦ πηλοῦ του πρέπει μὲ βεβαιότητα νὰ ἀποδοθεῖ στὴν ομάδα.

36. Πρόσφατα ἡ V. Grace 1986, 565 μὲ ὑπόδειξη τῆς Μ. Σαββατιανοῦ-Πετροπουλάκου πρόσθεσε στὸν κατάλογο ὀνομάτων τῆς ομάδος Παρμενίσκου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Δημητρίου, ποὺ ἀντιπροσωπεύεται στὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας μὲ τὰ σφραγίσματα ΠΑΡ8, ΠΑΡ9 καὶ ΠΑΡ10.

37. ΠΑΡ71 καὶ ΠΑΡ72.

38. ΠΑΡ73 (2), ΠΑΡ74 (2), ΠΑΡ75, ΠΑΡ76, ΠΑΡ77, ΠΑΡ78, ΠΑΡ79, ΠΑΡ 80(;) καὶ ΠΑΡ81.

39. ΠΑΡ82.

40. ΠΑΡ83, ΠΑΡ84 καὶ ΠΑΡ85.

41. ΠΑΡ86.

42. ΠΑΡ87.

43. ΠΑΡ88.

44. ΠΑΡ89.

45. ΠΑΡ90.

46. ΠΑΡ91.

47. ΠΑΡ92.

48. ΠΑΡ93.

49. Grace 1956, 168. Τὴν προσθήκη ἐνὸς I, E ἢ H μετὰ τὸ M προτείνει καὶ ὁ Börker στὸ Börker-Burow 1997, 66 σημ. 150, ὁ ὁποῖος συγκρίνει τὸ μὴ ἑλληνικὸ ὄνομα τοῦ Ρομήσου ἢ Ρομίσου μὲ τὸ θρακικὸ Ρομητάκης καὶ θεωρεῖ περιοχὴ προέλευσης τῆς ομάδας Παρμενίσκου τὸ βόρειο Αἰγαῖο.

50. 'H V. Grace, 1956, 168 παρέθεσε τὸ γενικὸ χρονολογικὸ πλαίσιο ὁλόκληρης τῆς ομάδας: "...context suggests that most of the stamped handles are of the early third to early second centuries B.C."

51. Βάθος περίπου 14.60-15.00 μ. Τὰ βάθη στὰ πηγάδια τῆς Πέλλας μετριοῦνται ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ στομίου τους. Τὰ περισσότερα θραύσματα τῶν δύο ἀμφορέων ἀνήκουν στὸ στρῶμα τῆς 13ης Αὐγούστου.

52. Βάθος 12.70-13.20 μ.

53. Βάθος 13.20-13.90 μ. Ἐλάχιστα θραύσματα ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀμφορέα, ποὺ δὲν ἔγινε δυνατόν ἀκόμα νὰ κολληθοῦν σ' αὐτόν, ἀνήκουν σὲ στρῶμα τῆς 18ης Σεπτεμβρίου 1983, βάθος 5.80-6.50 μ.

54. Βάθος 12.40-12.70 μ.

55. Βάθος 13.60-13.90 μ.

56. Ἀρ. N83.381, N83.382, N83.383. Τὰ νομίσματα τῶν πηγαδιῶν λόγω τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς παρουσίας καταλοίπων ἀπανθρακωμένων ὑλικῶν ἔχουν ὑποστῇ μεγάλη διάβρωση. Ἔτσι σ' ὅλες τὶς περιπτώσεις ἡ ἀναγνώριση τῶν τύπων εἶναι ἰδιαίτερα δυσχερής.

57. Gaebler 1935, 188 ἀρ. 14 πίν. XXIV 10. Hackens 1975, πίν. XXXIX 1436.

58. Γ. Οἰκονόμος, ΑΔ 1918, πίν. 1 ἀρ. 3. Gaebler 1935, 176 ἀρ. 1 πίν. XXXII. Hackens 1975, πίν. XXXIX 1409.

59. Ἀρ. N84.121.

60. Βλ. παραπάνω σημ. 57 στὸ N83.379.

61. Hackens 1975, πίν. XXXIX 1438-9.

62. Τὰ ἀδιάγνωστα εἶναι τὰ N84.124-N84.127. Τὰ δύο δυσδιάγνωστα εἶναι τὰ N84.128 καὶ N84.129.

63. Βλ. παραπάνω σημ. 57 στὸ N83.379.

64. Gaebler 1935, 188 ἀρ. 5 πίν. XXXIV 5.

65. Βλ. παραπάνω σημ. 61 στὸ N84.122.

66. Πρβ. παραπάνω ἀρ. N84.122.

67. Βλ. παραπάνω σημ. 57 στὸ N83.379.

68. Gaebler 1935, 189 ἀρ. 15 πίν. XXXIV 11. Hackens 1975, πίν. XXXIX 1437.

69. Βλ. παραπάνω σημ. 57 στὸ N83.379.

70. Πρβ. Hackens 1975, πίν. XXXVIII 1376.

71. Βλ. παραπάνω σημ. 68 στὸ N84.136.

72. Gaebler 1935, πίν. XXXI 27-28. Hackens 1975, πίν. XXXVIII 1403.

73. Βλ. παραπάνω σημ. 57 στὸ N83.379.

74. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ N83.395, ποὺ σώζεται ἀποσπασματικά, ἀπεικόνιζε στὸν ἐμπροσθότυπο κεφάλι

πρὸς τὰ δεξιά; καὶ στὸν ὀπισθότυπο ἰππέα πρὸς τὰ δεξιά.

75. Hackens 1975, πίν. XXXVIII 1403-4. Πρβ. καὶ Gaebler 1935, πίν. XXXVI, 2 γιὰ τὸν τύπο.

76. Βλ. παραπάνω σημ. 64 στὸ N84.133.

77. Hackens 1975, πίν. XXXVIII 1463.

78. Τὸ σφράγισμα σώζεται ἀποσπασματικά. Στὸ θραῦσμα διαβάζεται: -]Εὐφρονος. Τὸ πρῶτο γράμμα ἴσως μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ καὶ ὡς Σ. Τὸ Ν πρὸς τὰ ἀριστερά. Τὸ μέγεθος καὶ ἡ μορφή τοῦ σχήματος τῆς σφραγίδας εἶναι ἴδιο μὲ αὐτὸ τῆς ὑπ' ἀρ. Ρ4. Μεγάλη εἶναι καὶ ἡ ὁμοιότητα τῶν γραμμάτων. Θὰ πρέπει τὰ δύο σφραγίσματα νὰ μὴν ἀπέχουν μεταξὺ τους χρονικά. Δὲν ἀποκλείεται νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀμφορέα, ἂν καὶ μιὰ προσπάθεια ἀποκατάστασης τοῦ ἀμφορέα δὲν ἔχει ἀκόμα ἀποδώσει.

79. Γιὰ ἀναλυτικὴ ἀναφορὰ στὸν ἐπώνυμο βλ. παρακάτω σ. 51-52, σχόλια στὸ Ρ4.

80. Τὸ σφράγισμα σώζεται ἀποσπασματικά. Ἐπάνω διακρίνονται τὰ γράμματα ΘΑ[σίων], κάτω ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος Νικό[δημος/Τι-], στὸ μέσον διασώζεται τὸ πάνω μέρος ἀμφορέα. Τὸ σφράγισμα ταυτίζεται μὲ δημοσιευμένο παράδειγμα ἀπὸ τὴ Θάσο, Bon 1957, 317 ἀρ. 1243. Γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς ἐνσφράγισης λαβῆς στὸν Νικόδημο 2, βλ. Debidour 1979, 284. Ὁ Debidour 1979, 312 τὸν τοποθετεῖ περὶ τὰ μέσα τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.

81. Ἀρ. N83.437, N83.438, N83.442, N83.444 τῆς 28ης Ἰουλίου 1983 καὶ σὲ βάθος 12.00-12.80 μ. ἀπὸ τὸ στόμιο τοῦ πηγαδιοῦ. Ὅλοι οἱ τύποι φέρουν στὸν ἐμπροσθότυπο μακεδονικὴ ἀσπίδα μὲ ἐπίσημα μονόγραμμα: ΔΗΜΤΡ καὶ ὀπισθότυπο περικεφαλαία μὲ λοφίο.

82. N83.448 καὶ N83.451. Ἡ διάβρωσή τους εἶναι πολὺ μεγάλη, σὲ βαθμὸ ποὺ καὶ ὁ ταυτισμός τους μὲ νομίσματα εἶναι προβληματικός.

83. Βλέπε παραπάνω σημ. 63.

84. Γιὰ τὴ χρονολόγησι βλ. Debidour 1979, 311. Γιὰ τὰ ἴδια σφραγίσματα μὲ τὴν ὑπ' ἀρ. 83.368 ἐνσφράγιση λαβὴ βλ. Pridik 1917, 49 ἀρ. 300, πίν. V, 12. Bon 1957, 293 ἀρ. 1129 καὶ Buzoianu 1982, 149 ἀρ. 49-51 (350-330 π.Χ.).

85. Koehler 1978, 291 ἀρ. 572 πίν. 58.

86. Βλ. καὶ παραπάνω σ. 15 μὲ σημ. 17.

87. Β. Λογοθέτης, *Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἀμπελονοργίας εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ ἀρχαῖο-λογικὰ εὐρήματα τῆς περιοχῆς* (1970) 60-61 καὶ 69.

88. Salviat 1986, 145-195. Ἐξετάζονται οἱ πηγές

πού αφορούν την παραγωγή, ἐμφιάλωση, ἐμπόριο καὶ κατανάλωση τοῦ θασιτικού κρασιοῦ μὲ παράλληλη σκιαγράφηση τῆς ἱστορίας του κυρίως ἀπὸ τὸν 5ο ὡς τὸν 3ο π.Χ. αἰ. Ἡ βιβλιογραφία γιὰ τὴν ἀμπελοκαλλιέργεια, τὴν παραγωγή οἴνου καὶ τὸ ἐμπόριό του στὸν ἑλληνορωμαϊκὸ κόσμον στὸ Salviat 1986, 145 σημ. 1-3. Πὰ τὸν οἶνον καὶ τὴν οἶνο-παραγωγή κατὰ τὶς πηγές βλ. καὶ Β. Λογοθέτου, Ἱστορική ἐξέλιξις τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἀμπελογραφίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. *Ἐπετηρὶς Γεωπονικῆς καὶ Δασολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης* 1958, 1-60, εἰδικότερα σ. 12 κέ.

89. Πολυδεύκης ΣΤ 82: ...σταφυλαί, καὶ τούτων ὀνόματα... *Πελλαία*. Περβ. καὶ Δ. Παπακωνσταντίνου-Διαμαντούρου, *Πέλλα*, I. *Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις καὶ μαρτυρίαι* (1971) 16 καὶ 41.

90. Πολυδεύκης ΣΤ 15-16: ...καὶ ὁ μὲν οἶνος πόμα καὶ πῶμα καὶ ποτόν, ἡδύς, ἐπαγωγός, γλυκύς, αὐστηρός, μελιδής, ἀνθοσμίας, Θάσιος, Χῖος καὶ ὁ τούτου ἄριστος Ἀριούσιος, Μενδαῖος, Μενδήσιος, Ἰσμαρικὸς, Λέσβιος, Πεπαρήθιος, Χαλυβώνιος, Πελλαῖος, Πράμνιος, Μαρωνεΐτης.

91. Ἀγρός Μπαλή, ἀρ. ἀγροτεμαχίου 626. Ἡ θέση του σὲ σχέση μὲ τὴν ἀρχαία πόλη βρίσκεται μεταξὺ τοῦ τέταρτου καὶ τοῦ πέμπτου οἰκοδομικοῦ τετραγώνου δυτικὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ στὸ ὕψος τοῦ βόρειου τμήματος τῆς δυτικῆς στοᾶς της.

92. Μ. Λιλιμπάκη-Ἀκαμάτη, *ΑΕΜΘ* 2, 1988 (1991), 97-99. Λιλιμπάκη-Ἀκαμάτη, Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀμπέλου καὶ στοιχεῖα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου στὴν Πέλλα, *Ἀμπελοοινικὴ ἱστορία στὸ χωρὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης. Ἐτρίμηρο ἐργασίας. Νάουσα, 17-19 Σεπτεμβρίου 1993* (Ἀθήνα 1998) 60-67.

93. Ἡ καλλιέργεια αὐτὴ καταλαμβάνει τὸ νοτιότερο τμήμα τοῦ δευτέρου πρὸς Ἀ. οἰκοδομικοῦ τετραγώνου, ἀνατολικά τοῦ τετραγώνου 1. Ἀποκαλύφθηκαν ἑννέα παράλληλες σειρές ἀπὸ ἀνατολικά πρὸς τὰ δυτικά καὶ πέντε ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Τὰ ὄρια τῶν κατασκευῶν αὐτῶν τόσο πρὸς τὰ νότια ὅσο καὶ πρὸς ἀνατολικά δὲν ἔχουν ἐντοπιστεῖ. Βέβαιον εἶναι πὺς συνεχίζονται καὶ πρὸς τὶς δύο κατευθύνσεις πέρα ἀπὸ τὶς ἀνασκαφικὲς τομές.

94. Ἀρχικά τὸ βάθος θὰ ἦταν ὁμοιόμορφο. Σήμερα ὅμως εἶναι ἀδύνατος ὁ ἀκριβὴς ὑπολογισμὸς τοῦ ἐπιφανειακοῦ χώματος.

95. Πὰ τὴ φύτευση ὁ Ξενοφῶν, *Οἰκονομικὸς* XIX 3-4, μαρτυρεῖ τὴ χρησιμοποίησιν αὐλακίων βάθους ἀπὸ 1.5 ὡς 2.5 πόδια καὶ πλάτους ὡς 2

πόδια. Ὁ Πλίνιος, *NH* XVII. XXXV. 167-168, δίνει τὶς διαστάσεις γιὰ τὴ φύτευση κληματίδων σὲ λάκκους πλευρᾶς 3 ποδῶν, πού μπορεῖ νὰ γίνουν μακρύτεροι γιὰ νὰ δεχτοῦν δύο ρίζες, ὅπως στὴν περίπτωση τῆς Πέλλας: ...scrobibus ternorum pedum in quamque partem... qui ex his longiores fient, ut vites binas accipiant e diverso, alvei vocabuntur. Κάθε δύο μάλιστα ρίζες συνιστᾶται νὰ ἀφήνεται ἀπόσταση ὀκτὼ ποδῶν γιὰ ἐδάφη ἀδύνατα, ὅπως ἦταν τὸ βραχῶδες ὑπέδαφος τῆς Πέλλας, αὐτόθι XVII. XXXV. 171.

96. Τὰ ἀμπέλια φυτεύονται σὲ ἀποστάσεις 1.50 μ. πάνω στὶς γραμμὲς καὶ οἱ γραμμὲς ἔχουν ἀπόσταση 2 μ. μεταξὺ τους. Βλ. σχετικὰ Ἰ. Κ. Νούση, *Ἡ νέα денδροκομία. Εἰδικὴ денδροκομία* (1978) II 456.

97. Αὐτόθι 449.

98. Μακαρόνας 1960, 82, πίν. 73α. Χ. Μακαρόνας - Ε. Πούρη, *Οἱ οἰκίαι ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης καὶ Διονύσου τῆς Πέλλας* (Ἀθήνα 1989) 187 καὶ εἰκ. 9-10.

99. Βλ. Ἀ. Ὁρλάνδου, *Υλικά δομῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κατὰ τοὺς συγγραφεῖς, τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ μνημεῖα* A (1955) 114 καὶ 115. Ἀ. Ὁρλάνδου καὶ Ἰ. Τραυλοῦ, *Λεξικὸν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ὄρων* 68, λ. δημόσιος καὶ 151 στὶς λ. κεραμῖς καὶ κέραμος. Ν. Καλτσάς, *Πήλινες διακοσμημένες κεραμώσεις ἀπὸ τὴ Μακεδονία* (1988) 98, 101 μὲ σημ. 314.

100. Ἡ μία, ἀρ. P124, εἶναι ἓνα δευτερεῦον σφράγισμα. Ἡ ὁμάδα αὐξάνεται γοργὰ μὲ τὴν προσθήκην νέων λαβῶν σὲ κάθε ἀνασκαφικὴ περίοδο.

101. Rostovtzeff, *SEHWW* 1953, τ. II, 680.

102. Πιστεύεται πὺς οἱ σφραγίδες μὲ τὰ ὀνόματα τῶν κατασκευαστῶν καὶ ἐπωνύμων ἄλλαξαν κάθε μῆνα, Empereur 1990, 200-201.

103. Μία διαφορετικὴ ἐρμηνεία γιὰ τὰ πρόσωπα αὐτὰ δόθηκε ἀπὸ τὸν D. Sippel, *A Reconsideration of the Rhodian "Eponyms" Inscribed on Rhodian Amphora Stamps*, *AncWorld* 11, 1985, 121-128. Ἀντὶ τοῦ ἐτήσιου ἱερέα τοῦ Ἡλίου δέχεται ὁμάδα ἱερέων κάποιας θεότητας, πού εἶχε ὑπὸ τὸν ἑλεγχό της τόσο τοὺς ἀμφορεῖς ὅσο καὶ τὴ νομισματοκοπία. Πὰ τοὺς ἐπωνύμους γενικά βλ. καὶ παρακάτω σ. 26 σημ. 134.

104. Σὲ σπάνιες περιπτώσεις τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ τοποθετεῖται καὶ στὴν ὀνομαστικὴ.

105. Γνωστὴ μοῦ εἶναι μόνο μία ἐνσφράγιση λαβῇ μὲ τὸ ἐθνικὸ τῆς Ρόδου, Grace 1952, 535, ἀρ.

13 πίν. XXI (κυκλικό σφράγισμα με ρόδο και περιμετρικά *ΡΟΔΙΟΝ*). Πρβ. και Grace 1956, 140 και 176. Η μορφή και η τεχνική του σφραγίσματος φαίνεται να συνηγورεί σε μία πρόωπη χρονολόγηση, πριν από το 300 π.Χ. Σε αντίθεση με τη Ρόδο, όπου το σύμβολο του ρόδου και ο Ήλιος, που συνόδευσαν συχνά τα ονόματα των έπωνύμων, ήταν τα σύμβολα της πόλης, άλλες οίνοπαραγωγές περιοχές, όπως η Θάσος, η Κνίδος, η Πάρος ή και η Κως πρόσθεταν και το εθνικό.

106. Το όνομα του έτήσιου άρχοντα και το όνομα του «κατασκευαστή» είναι τα βασικά στοιχεία των σφραγίδων όχι μόνο της Ρόδου και της Κνίδου, αλλά και των μεγαλύτερων έξαγωγικών κέντρων της αρχαιότητας, όπως της Σινώπης, της Χερσονήσου και της Ηράκλειας, αλλά και των αρχαίων σφραγίδων της Θάσου. Σε κανένα όμως άλλο κέντρο εκτός της Ρόδου δεν συναντάται ή συνήθεια της προσθήκης και του μήνα.

107. Το όνομα του μήνα άρχισε να χρησιμοποιείται στις ένοσφράγιστες λαβές της Ρόδου περί το 240 π.Χ., Grace 1974, 200.

108. Για τα σφραγίσματα αυτά βλ. και παρακάτω σ. 29 κέ.

109. Τα ονόματα των Ροδίων κατασκευαστών ξεπερνούν τα 400, ενώ των έπωνύμων τα 250, βλ. Empereur 1990, 200.

110. Αποτυπώματα των νεύρων ξύλινων σφραγίδων διακρίνονται στα σφραγίσματα αρ. P4 και P96. Δεν αποκλείεται η ύπαρξη και μεταλλικών, Grakov 1929, 69 και Grace 1935, 428. Πρόσφατα αντί της λέξης *σφραγίδα* χρησιμοποιήθηκε από τον Empereur 1990, 200 όρος *μήτρα*. Αλλά και ό όρος αυτός μπορεί να προκαλέσει σύγχυση.

111. Grace-Salviat 1962, 510-516. Στο κέντρο εικονίζεται όξυπύθμενος άμφορέας και περιμετρικά στις τρεις πλευρές: *Άστυκρέων / Θασίων*. Η ίδια σφραγίδα εικονίζεται και στο Garlan 1988, 15 εικ. 15. Για τις σφραγίδες των άμφορέων βλ. άκόμα, Dumont 1871, 45-47 και 395-402. Nilsson 1909, 56 κέ. Grace 1935, 421-429 και Grace 1949, 178-179.

112. Για ανάλογους λόγους λιγότες είναι και οι σφραγίδες με τις όποιες κατασκευάζονταν οι μητρες των ανάγλυφων άγγείων, βλ. Άκαμάτη 1993, 152-155.

113. Το σχήμα ρόμβου έχουν για παράδειγμα οι σφραγίδες του Θευμνάστου, ή δραστηριότητα του όποιου χρονολογείται από τους συγχρονισμούς του με όκτώ έπωνύμους, όλους με ρομβοειδείς σφραγί-

δες. Για το σχήμα των σφραγίδων βλ. Nilsson 1909, 150 κέ.

114. Στην κατηγορία αυτή άνήκουν οι ένοσφράγιστες λαβές αρ. P7 και P8 του κατασκευαστή Μέντορος, όπου άναφέρονται οι μήνες Βαδρόμιος και Δάλιος αντίστοιχα.

115. Οι προβληματικές ένοσφράγιστες λαβές είναι οι παρακάτω: 83.339 (Άγριάνιος), 83.358 (Βαδρόμιος), 82.100 (Δάλιος), 84.31 (Δάλιος), 81.3516 (Θεσμοφόριος), 82.167 (Θεσμοφόριος) και 82.161 (Ύακίνθιος).

116. Shelov 1956, 134 πίν. 3.

117. Levi 1964, 278.

118. Shelov 1975, 11 για τα δείγματα από την Τάναη και πίνακας στη σ. 12 για την Όλβια, το Μυρμήκιο και τη Φαναγόρεια.

119. Αναλυτικός πίνακας κατά θέση, αλλά και με συγκεντρωτικά στοιχεία από τη δυτική περιοχή της Μαύρης Θάλασσας στο Lazarov 1977, 17 πίν. VI. Και στο δείγμα από την περιοχή αυτή προηγούνται ποσοτικά οι μήνες Άγριάνιος, Πάναμος, Ύακίνθιος, Δάλιος και ακολουθούν οι Άρταμίτιος και Σμίνθιος.

120. Οι οικονομικές σχέσεις της Ρόδου με τα βόρεια παράλια του Εϋξείνου Πόντου, ιδίως με το σκυθικό βασίλειο, είναι στενότερες κατά τον 3ο και 2ο αϊ. π.Χ., βλ. Κοντορίνη, *Άρχαιογνωσία* 2, 1981, 224-233. Γι' αυτό και οι ένοσφράγιστες λαβές από το νησί καταλαμβάνουν την πρώτη θέση την εποχή αυτή, βλ. Brashinsky 1980 με έμφαση στις οικονομικές άνταλλαγές της περιοχής κατά τον 4ο και 3ο αϊ. π.Χ. και Brashinsky 1984, για την άνάλυση των οικονομικών άνταλλαγών των βόρειων παραλίων του Εϋξείνου Πόντου. Στη σ. 127, εικ. 8, Β παρουσιάζονται και γραφικά οι εισαγωγές άμφορέων την εποχή αυτή. Οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ της Ρόδου κατά την έλληνιστική εποχή και των πόλεων του βόρειου Εϋξείνου Πόντου μελετήθηκαν πρόσφατα από τον Yu. S. Badalyants, *Trade and Other Economic Ties Between Rhodes and the North Black Sea Area in the Hellenistic Period*, *VDI* 176, 1, 1986, 87-99 (στα ρωσικά). Στη μελέτη αυτή κατατάσσονται σε κατηγορίες και χρονολογούνται 9.707 ένοσφράγιστες λαβές από την περιοχή του βόρειου Εϋξείνου Πόντου. Τα αποτελέσματα καταγράφονται και σχηματικά σε ίστογράμματα.

121. Nilsson 1909, 127, όπου παρουσιάζεται ό σχετικός πίνακας.

122. Η κατανομή των ροδιακών λαβών κατά

μήνα στην περιοχή του Βοσπόρου έχει γίνει από τον Yu. Badalyants, *Le Bosphore et Rhodes aux IIIe-IVe siècles avant notre ère. Compte rendu de thèse de Sciences Historiques* (Μόσχα 1970, στὰ ρωσικά). Ἡ καταγραφή ὄλων τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν στὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καὶ αὐτὲς ἀπὸ τὴν Ρόδο μὲ ἀναφορὰ καὶ στοὺς μῆνες, ὑπῆρξε μιὰ γιγάντια προσπάθεια τοῦ B. N. Grakon ποὺ ἄφησε στὸ χειρόγραφο κείμενο τῆς εἰσαγωγῆς στὸ *IosPE* III. Τὸ corpus αὐτὸ ἐτοιμάστηκε ἀρχικὰ ἀπὸ τὸν Pridik καὶ περιλάμβανε περίπου 32.000 ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὰ βόρεια παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Συμπληρώθηκε ἀπὸ τὸν B. N. Grakon μὲ τὸ σύνολο τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν καὶ κεραμίδων ὁροφῆς ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ἑνωση ὡς τὸ 1955, ἀλλὰ ποτὲ δὲν δημοσιεύτηκε, ἂν καὶ στίς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ 1970 περιλάμβανε περίπου 40.000 ἐγγραφές. Ἡ τελικὴ δημοσίευση τοῦ ἀρχείου θὰ μπορούσε νὰ βοηθήσει ἕναν πολὺ μεγάλο ἀριθμὸ ἐπιστημόνων, ποὺ δὲν ἔχουν τὴ δυνατότητα ἐπισκεψῆς στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωση. Γιὰ τὸ *IosPE* III βλ. Brashinsky 1973, 114 καὶ Shelov-Konedjaev 1986, 15-16, πρβ. καὶ Y. Garlan, *DHA* 11, 1985, 239.

Ἡ σχετικὴ σταθερότητα τῆς μηνιαίας παραγωγῆς, ὅπως περιγράφηκε παραπάνω, ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ ἕνα ἀρνητικὸ παράδειγμα. Ὁ Pridik 1926, 319 ἀναφέρει 131 ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, στίς ὁποῖες λείπει τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου, ἀλλὰ διαβάζεται τὸ ὄνομα τοῦ μήνα. Καὶ στὸ παράδειγμα αὐτὸ οἱ τέσσερις πρῶτοι μῆνες εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἀναφέρθηκαν καὶ παραπάνω.

123. Βλ. σ. 24-25 σημ. 116-122.

124. Τὸ ρωδιακὸ ἡμερολόγιο ὑπῆρξε ἀντικείμενο μελέτης ἀπὸ πολλοὺς ἐρευνητές, ποὺ ἔδωσαν μιὰ διαφορετικὴ σειρὰ στὴ διαδοχὴ τῶν μηνῶν. E. Bischoff, *De fastis graecorum antiquioribus*, *Leibziger Studien* VII, 1884, 383-384. E. Bischoff, *RE* X, 2 (1919) στ. 1582 στὸ λ. *Kalender*. F. Hiller von Gaertingen, *RE*, Suppl. V (1931) στ. 743 στὸ λ. *Rhodos*. Ἡ ἀναλυτικὴ ἐξέταση τοῦ ρωδιακοῦ ἡμερολογίου ἔγινε ἀπὸ τὸν M. P. Nilsson 1909, 121-137. Οἱ ἀπόψεις του γίνονται γενικὰ ἀποδεκτὲς σήμερα ἀπὸ τὴν ἔρευνα. Πιὸ πρόσφατα γιὰ τὸ ρωδιακὸ ἡμερολόγιο ἀναλυτικὰ ἀπὸ τὸν C. Börker, *Der rhodische Kalender*, *ZPE* 31, 1978, 193-218, πρβ. καὶ σχόλια στὸ *REG* 92, 1979, 460. Ἀκόμα βλ. E. J. Bickerman, *Chronology of the Ancient World* (1968) 20 καὶ A. E.

Samuel, *Greek and Roman Chronology. Calendars and Years in Classical Antiquity. Handbuch der Altertumswissenschaft*, τ. I, 7 (1972) 107-110. Καταγραφὴ ἐτῶν σὲ ρωδιακὰ σφραγίσματα ἔχουμε μόνον σὲ λαβὲς τοῦ Δαμοκράτη 2 καὶ τοῦ Ἀλίνου. Ἄν ἀφορροῦν ὁμως τὴν ἡλικία τοῦ κρασιοῦ, τὸ ἔτος δραστηριότητος τοῦ κατασκευαστῆ ἢ κάτι ἄλλο δὲν εἶναι ἀκόμα ξεκαθαρισμένο ἀπὸ τὴν ἔρευνα. Γιὰ τὸ τελευταῖο πρβ. καὶ ὅσα σχολιάζονται στίς P119-P120.

125. Nilsson 1909, 127.

126. Schuchhardt 1895, 429. Ὁ Schuchhardt βέβαια δὲν ἔλαβε ὑπόψη του τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ χρόνος στεγνώματος τῶν ἀγγείων στὴν ὑπὸ ἐξέταση περιοχὴ μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ μικρότερος ἀπὸ ἕνα μήνα, πράγμα ποὺ ἐπεσήμανε καὶ ὁ Nilsson 1909, 58-59. Πρβ. καὶ Ἀκαμάτη 1993, 158-159.

127. Ὁρατίου, *ᾨδαὶ* III 21. Πλίνιος, *NH* XIV 6 καὶ 16.

128. Ἀθήναιος, *Δειπνοσοφισταὶ* 29C (ἀπόσπασμα Ἀρχεστράτου τοῦ δειπνολόγου).

129. Πλίνιος, *NH* XIV 10.

130. Ἡ θεωρία αὕτη θὰ ἀποκτοῦσε μεγαλύτερη πειστικότητα, ἂν μπορούσε νὰ ἀποδειχτεῖ πὺς γινόταν μεγαλύτερη παραγωγή ἀμφορέων κατὰ τοὺς μῆνες τῆς ἐμφιάλωσης, ὅπως ὑποστήριξε ἡ Yu. S. Krushkol, *Les légendes des amphores rhodiennes*, *VDI* 1946, 3, 190 κέ. (στὰ ρωσικά), ἀλλὰ χρησιμοποίησε τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Nilsson, ὁ ὁποῖος σὲ ἀντίθεση μὲ αὐτὴν στήριξε τὴ διαδοχὴ τῶν μηνῶν τοῦ ρωδιακοῦ ἡμερολογίου κυρίως στὴν ἐποχικὴ κατασκευὴ τῶν ἀγγείων.

131. Brashinsky 1973, 139. Garlan 1988, 27. Grace 1949, 178 μὲ σημ. 12, γιὰ ἐνσφράγιστες κεραμίδες καὶ πλίνθους σὲ σχέση μὲ τὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς.

132. Δύσκολα μπορεῖ νὰ γίνῃ πιστευτὴ ἡ ἐξήγησις πὺς τὸ σφράγισμα στοὺς ἀμφορεῖς μπορούσε νὰ λειτουργήσῃ ὅπως τὸ νόμισμα, ἔτσι ὥστε τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ διακινουῦνταν ἐλεύθερα ὡς μονάδες συγκεκρωμένης ἀξίας, Grace 1949, 176 ἢ μόνον ὡς ἀναγνωρίσιμο ὀγκομετρικὸ στοιχεῖο, Grace 1950, 135 καὶ Grace-Pétropoulakou 1970, 279.

133. W. R. Paton - E. L. Hicks, *The Inscriptions of Cos* (1891) XLIV-XLV.

134. Οἱ ἐπώνυμοι εἶναι οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἡλίου, μὲ τὸ ἐτήσιο ἀξίωμα τῶν ὁποίων χρονολογοῦνταν τὰ ψηφίσματα τοῦ νησιοῦ, Nilsson 1909, 56. Grace 1949, 177. D. Morelli, *I culti in Rodi*, *StClOr* VIII,

1959, 15-20 (οί γραπτές πηγές) και 94-99 γενικά για τη λατρεία του Ἀλίου στη Ρόδο.

Γιὰ τοὺς ἐπωνύμους γενικά με βιβλιογραφία και κατάλογο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 834-840. Grace 1953, 116-128 με προσθήκες και διορθώσεις στα Grace 1956, 139-140, Grace 1965, 7 σημ. 11. Πεβ. και Empereur-Hesnard 1987, 14. Μία πολὺ σημαντική ἀποσπασματική ἐπιγραφή δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὸν L. Morricone, *ASAtene* 27-29 (NS 11-13), 1949-1951, 351-380 με καταλόγους ἱερέων τοῦ Ἡλίου μεταξὺ 408/7 και 369 π.Χ. και μεταξὺ 333/2 και 298/7 π.Χ. Κανένας ἐπώνυμος τοῦ καταλόγου αὐτοῦ δὲν ἔχει ταυτιστεῖ με ὀνόματα τῶν σφραγίδων τῆς Ρόδου, ἴσως γιατί ἀκόμα βρισκόμαστε πολὺ ψηλά, ἀφοῦ ἡ συνήθεια τῆς σφράγισης στοὺς ροδιακοὺς ἀμφορεῖς ἄρχισε στὸ τέλος τοῦ 4ου αἰ. και ἴσως ὄχι και με τὴν καταγραφή τῶν ἐπωνύμων ἱερέων, ἀφοῦ κανένα ὄνομα, ποὺ ἀποδίδεται στὴν περίοδο αὐτὴ δὲν φέρει τὸν τίτλο τοῦ ἱερέως, πράγμα ποὺ συμβαίνει ἀπὸ τὸ β' μισὸ τοῦ 3ου αἰ. και μετὰ, βλ. και Grace-Pétroulaou 1970, 300. Ἀντιστοιχία ἐπωνύμων στα σφραγίσματα και στὶς ἐπιγραφές ἔχει ἐπισημανθεῖ κυρίως στὸν 2ο και 1ο αἰ. π.Χ., Hiller v. Gaertringen 1931, 834-840 και Grace-Pétroulaou 1970, 299.

135. Μία τέτοια ἐνοσφράγιση ροδιακή λαβὴ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἔχει βρεθεῖ στὴ Λίνδο και δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὸν Nilsson 1909, 359 ἀρ. 28, πίν. I 5 με σχόλια στὴ σ. 57. Πρόκειται γιὰ ἓνα κυκλικὸ σφράγισμα ποὺ φέρει ρόδο στὸ κέντρο, ἐνῶ περιμετρικά ἔχει ἀποτυπωθεῖ ἡ ἐπιγραφή: *Αἰνέας ἐργαστηριάρχης*.

Ὁ ὄρος *ἐργαστηριάρχης* θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀντίστοιχος με τὸν ὄρο *κεραμάρχης*, ποὺ εἶναι γνωστὸς σὲ μερικοὺς ἀποσπασματικοὺς θασιακοὺς ἀμφορεῖς τοῦ ἐπώνυμου Πυθίωνα με σύμβολο Ἡρακλῆ ποὺ τοξεύει πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἐντοπίστηκαν οἱ ἀμφορεῖς αὐτοὶ σὲ ἀρκετές θέσεις, ὅπως ἡ Ἀθήνα (Dumont 1871, 66 ἀρ. 37 πίν. V 24: *Πυλάδη[ς] / κεραμάρ[χης]*· τὸ ὄνομα τοῦ ἐπώνυμου δὲν σώζεται), στὴν Πνύκα (Grace 1956, 136 ἀρ. 55, πίν. 57 και εἰκ. 7: *... / κεραμάρ[χης] / Πυθίων*, ἐδῶ ἐνῶ σώζεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπώνυμου, λείπει αὐτὸ τοῦ κατασκευαστή). Ἐπίσης ἀπὸ τὸν Ἰστρο με ἄγνωστο τὸ ὄνομα τοῦ κεραμάρχη (Garlan 1988, εἰκ. 24a: *... / κεραμάρχης / Πυθίων*) και τὸ Παντικάπαιο (Garlan 1988, εἰκ. 24b: *Πυ[λ]άδης / [κε]ραμάρχης / Πυθίων*). Γιὰ τὴν κοινωνική και οἰκονομική θέση τοῦ κεραμάρχη βλ. Garlan 1986, 273-275. Ἀνά-

λογος εἶναι και ὁ ὄρος *κεραμεύς*, ποὺ βρίσκεται σὲ σφραγίσματα τῆς Σινώπης και τῆς Κνίδου. Ἀρκετὰ παραδείγματα στὸ Pridik 1917, 83 ἀρ. 433, 88 ἀρ. 531-532, 90 ἀρ. 584, 94 ἀρ. 682-683, 95 ἀρ. 687-688, 96 ἀρ. 715 και 97 ἀρ. 728-729 (ὅλα με ὀνόματα ἀστυνόμων). Ἀκόμα βλ. Robinson 1905, 296 ἀρ. 4, Nilsson 1909, 57, Grace 1956, 151, Grakov, *The Komenskoye Site in the Dniper, MIA* 36, 1954, 90-91 ἀρ. 22-23 και ἀρ. 25-26 (στὰ ρωσικά). Βλ. και Calvet 1978, 229 ἀρ. 67, πίν. LVI σφραγίδα τῆς Κνίδου ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου.

136. Garlan 1986, 201 και Garlan 1988, 10. Τὸ ἴδιο συνέβαινε και σὲ ἀδημοσίευτα ἀκόμα ἐργαστήρια στὴ θέση Κεραμιδαριά, κοντὰ στὸ χωριὸ Λουτρὰ τῆς Σαμοθράκης, ὅπου ἀμέσως ἔξω ἀπὸ ἓνα κλίβανο, βόρεια κτιρίου κατεργασίας κεραμικῶν προϊόντων (τομέας 2), ποὺ πρόσφατα μερικὰ ἀνασκάφηκε, ὑπῆρχε ἀποθέτης ἀβαφῶν ἀγγείων τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ και πολὺ μεγαλύτερος ἀποθέτης ἀμφορέων κάτω ἀπὸ τὸν κλίβανο στὴν πλαγιά πάνω ἀπὸ τὴν ἀκτὴ. Ἀνάμεσα στα ὄστρακα τῶν ἀμφορέων ὑπάρχουν και ὄστρακα ἄλλων ἀγγείων. Ἡ συστηματικὴ ἔρευνα τῶν κεραμικῶν αὐτῶν ἐγκαταστάσεων στὸ νησί ἄρχισε μόλις πρόσφατα και διεξάγεται με ὑποδειγματικὸ τρόπο ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιολογικὴ υπηρεσία, ἥδη ὅμως ὁ κλίβανος με τὸν ἀποθέτη τῶν ἀβαφῶν ὄστράκων δίπλα και δυτικὰ του ἔχει ὀλοκληρωτικὰ συληθεῖ. Μερικά ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα αὐτά, καθὼς και ἐνοσφράγιστες λαβές, εἶχαν περισυλλεγεῖ παλιότερα. Ἕνας ἀριθμὸς τοὺς εἶχε τότε καταγραφεῖ ἀπὸ τὸν ὑπογράφοντα. Οἱ ἔρευνες ποὺ τώρα διεξάγονται ἀπέδωσαν σημαντικὰ ἀποτελέσματα. Ἐχουν ἀποκαλυφθεῖ δύο ὀρθογώνιοι κεραμικοὶ κλίβανοι (τομέας 3), μεγάλη κατασκευὴ ποὺ πρέπει νὰ σχετίζεται με τὶς διαδικασίες παραγωγῆς, ἀμέσως νότια τοῦ καταστραμμένου κλιβάνου. Περί τις 1.500 ἐνοσφράγιστες λαβές περισυνελέγησαν ἀπὸ τὸν χώρο ἀπορριμμάτων, καθὼς και ἀγγεῖα καθημερινῆς χρήσης, λίγες κεραμίδες ὀροφῆς και ὑφαντικὰ βάρη. Σχετικὰ βλ. πρόσφατα Δ. Μάτσα - Χρ. Καραδήμα - Μ. Κουτσουμάνη, Ἀρχαιολογικὲς ἐργασίες Σαμοθράκης 1989, *AEMΘ* 3, 1989 (1992), 608-611 εἰκ. 2-5. Χρ. Καραδήμα-Μάτσα, Ἐργαστήριο παραγωγῆς ἀμφορέων στὴ Σαμοθράκη, στὸ *Γ' Ἐπιστημονικὴ Συνάντηση γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμικὴ. Χρονολογημένα σύνολα-ἐργαστήρια, 24-27 Σεπτεμβρίου 1991 Θεσσαλονίκη* (Ἀθήνα 1994) 355-362. K. Lehmann, *Σαμοθράκη. Ὀδηγὸς*

των ἀνασκαφῶν καὶ τοῦ Μουσείου (μετάφρ. Ἰ. Μ. Ἀκαμάτη) (Θεσσαλονίκη 1998⁶) 199-202. Μιά δημιουργημένη ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τοὺς ἀποθέτες τῶν Λουτρῶν βλ. K. Lehmann, *The Inscriptions on Ceramics and Minor Objects. Samothrace* II 2, 135 ἀρ. 325: Φερτα-/του-, ἀλλὰ καὶ μία ἄλλη ἀπὸ τὸ γέμισμα τοῦ Ἀρσινόειου, αὐτόθι 121 ἀρ. 296. Πὰ τὴν ἀπεικόνιση τριῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὶς πρόσφατες ἀνασκαφές βλ. Δ. Μάτσα - Χρ. Καραδήμα - Μ. Κουτσουμάνη, Ἀρχαιολογικὲς ἐργασίες Σαμοθράκης 1989, *AEMΘ* 3, 1989 (1992), 613-614 εἰκ. 2-4 καὶ 5 γιὰ τὸν κλίβανο. Ἐπίσης ἀπὸ τοὺς ἴδιους ἀποθέτες ἐκτίθενται στὸ μουσεῖο πέντε ἐνσφράγιστες λαβές, βλ. Lehmann ὅ.π. 158, προθήκη 5, ἀντὶ ΘΕΩΝ διάβαζε: ΘΕΩΝ-. Στὶς ἐνσφράγιστες λαβές τῆς Σαμοθράκης συχνὰ παρουσιάζονται σύμβολα ποὺ βρίσκονται καὶ στὰ νομίσματά της. Τὸ ἐργαστήριό τῆς Σαμοθράκης μνημονεύεται καὶ στὸ Empereur-Hesnard 1987, 10 μὲ σημ. 5.

137. Τέτοια σύμβολα εἶναι τὸ ρόδο καὶ ὁ ἥλιος γιὰ τὴ Ρόδο, τὸ βουκράνιο γιὰ τὴν Κνίδο, ὁ Ἥρακλῆς τοξεύων γιὰ τὴ Θάσο, ἀετὸς σὲ δελφίνι γιὰ τὴ Σινάπη, σφίγγα μπροστὰ σὲ ἀμφορέα ἢ καὶ τρόπαιο γιὰ τὴ Χίο, χελώνα γιὰ τὴν παραγωγὴ τῆς Αἰγίνης, γρύπας γιὰ τὰ Ἀβδηρα κλπ. Τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ εὐκόλα ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὴ συχνὴ παρουσία τους σὲ νομισματικούς τύπους τῶν ἀντιστοιχῶν πόλεων.

138. Πὰ τὴν εἰκονογραφία τῶν σφραγίδων σὲ ὀξυπύθμενους ἀμφορεῖς βλ. Nilsson 1909, 150-180. Grace 1934, 298-299. Grace 1952, 524. F. Salviat, Religion populaire et timbres amphoriques: Hermès; Hélène et les δόκανα, *BCH* 88, 1964, 486-495. Z. Sztetyllo, Quelques problèmes relatifs à l'iconographie des timbres amphoriques. La représentation des statues, *ET* 3, 1969, 46-80. Z. Sztetyllo, Les hermes dans l'iconographie des timbres amphoriques grecs, *ET* 5, 1971, 92-103. V. Grace, Samian Amphoras, *Hesperia* 40, 1971, 52-95. V. Grace, Exceptional Amphora Stamps, *Studies in Classical Art and Archaeology. A Tribute to P. H. von Blanckenhagen* (1979) 117-127. C. Koehler, Amphoras on Amphoras, *Hesperia* 51, 1982, 284-292. Chr. Börker, Die Herkunft der Schiffsborg-Stempel, *BCH, Suppl. XIII* (1986) 473-478.

139. Σπανιότερα ἀντὶ τοῦ ρόδου ἢ τοῦ ἡλίου μπορεῖ νὰ ἔχουμε ἓνα διαφορετικὸ σύμβολο. Τέτοια παρέκκλιση δὲν παρατηρεῖται στὴν ὁμάδα ποὺ μελετοῦμε. Ρόδο εἰκονίζονται τὰ κυκλικὰ σφρα-

γίσματα μὲ ὀνόματα ἐπωνύμων P1 (Δαίμων), P17 (Ἀριστείδας), P48 (Πεισίστρατος), P49 (Σωσικλῆς), P70 (Ἀριστογένης), P83 (Ναύσιππος) καὶ P87 (Τισαμενός). Κυκλικὸ εἶναι καὶ τὸ P74 (Ἀρίστρατος), ἀλλὰ μὲ κεφάλι ἡλίου. Πολὺ σπάνια ἀπεικονίζεται καὶ ἄρμα μὲ τὴ μορφή τοῦ ἡλίου, Grace 1952, 524 εἰκ. 3 καὶ Ἡ. Ζερβουδάκη, *AD* 30, 1975 (1978), A, 13 μὲ σημ. 70.

140. Μόνο δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα μὲ ὀνόματα ἐπωνύμων φέρουν σύμβολο, κεφάλι ἡλίου, καὶ εἶναι τὰ P41 (Γόργων) καὶ P51 (Τιμούροδος).

141. Grace 1950, 138.

142. Schuchhardt 1895, 432, ὅπου γιὰ ἱστορικούς καὶ παλαιογραφικούς λόγους τοποθετεῖται στὰ χρόνια τοῦ Ἀττάλου Α' καὶ τοῦ Εὐμένη Β'.

143. Bleckmann 1907, 25 μὲ σημ. 1.

144. Grace-Pétropoulakou 1970, 290-291.

145. Bleckmann 1907, 34 μὲ σαράντα ἓνα ὀνόματα ἐπωνύμων καὶ σ. 39-40 μὲ πενήντα ἑπτὰ ὀνόματα κατασκευαστῶν. Τὸ χρονικὸ πλαίσιο τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου παραμένει ὡς σήμερον ἀναλλοίωτο παρὰ τὴν προσπάθεια ποὺ καταβλήθηκε γιὰ τὴν ἀναθεώρησή του ἀπὸ τὸν H. van Gelder, Over Rhodischen Kruikstempeln en hun Belang voor onze Kennis van den Rhodischen Handel, *Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Afdeling Letterkunde*, 5e Reeks, Deel 1 (Amsterdam 1915) 199-200. Ἡ πρόταση γιὰ τὸ κλείσιμο τοῦ ἀποθέτη τὸ 165 π.Χ., ὅπου τοποθετεῖ ὁ van Gelder τὸν ἐπώνυμο Δαμοκλῆ, δὲν ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὴν ἔρευνα, βλ. Rostovtzeff, *SEHWW* 1953, τ. III, 1479, σημ. 68, Grace-Pétropoulakou 1970, 290-291 μὲ σημ. 5, ὅπου τὸ σφράγισμα τοῦ Δαμοκλῆ ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου τοποθετεῖται στὸ 175 π.Χ. Βλ. καὶ Grace 1985, 7 κέ. καὶ σ. 44, ὅπου μνημονεύεται καὶ ὁ μεταγενέστερος ὁμώνυμός του, ποὺ δὲν εἶχε ἐπισημανθεῖ ἀπὸ τὸν H. van Gelder, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ χρονολογήσει τὸ σύνολο τοῦ ἀποθέτη χαμηλότερα.

146. Οἱ ἐνσφράγιστες λαβές ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα ἔχουν ταξινομηθεῖ ἀπὸ τὸν Bleckmann 1907: σ. 35 σαράντα δύο ὀνόματα ἐπωνύμων καὶ σ. 40-41, ὅπου παρουσιάζονται σαράντα ἑννέα κατασκευαστές. Πὰ τὴ θέση τῆς πρόσφατης ἔρευνας σχετικὰ μὲ τὴ χρονολόγησι τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν στὴν Καρχηδόνα βλ. Jean-Paul Morel, L'apport des fouilles de Carthage à la chronologie des céramiques hellénistiques, *B' Ἐπιστημονικὴ Συνάντηση γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμική. Χρονολογικά*

προβλήματα της ελληνιστικής κεραμικής. *Πρακτικά. Ρόδος 22-25 Μαρτίου 1989* (Αθήνα 1990) 25-26.

147. Maiuri 1924, 249-269. Ἡ ἀνεύρεση πεντακοσίων ἀμφορέων στὸν ἀποθέτη αὐτὸν βοηθᾷ στὸν καθορισμὸ πολλῶν συγχρονισμῶν ἐπωνύμων μὲ κατασκευαστὲς τῆς Ρόδου. Στὸν ἀποθέτη ἀπαντοῦν δέκα ἐπώνυμοι (Ἀρχοκράτης, Ἰασικράτης, Ἰέρων, Κλεώνυμος, Κρατίδας, Ξενοφάνης, Πρατοφάνης, Σμυλῖνος, Τιμασαγόρας καὶ Φιλόδαμος, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μόνο ὁ Σμυλῖνος δὲν ἀπαντᾷ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου) καὶ ἔξι κατασκευαστὲς (Ἀγοράναξ, Ἀρίστος, Δαμοκράτης, Δίσκος, Ἰστρος καὶ Κιναγίς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μόνο ὁ Ἰστρος δὲν ἀπαντᾷ στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου). Στὸν ἀποθέτη τῆς Βιλλανόβα κυριαρχοῦν οἱ ἀμφορεῖς τῶν κατασκευαστῶν Δίσκου μὲ διακόσια σχεδὸν παραδείγματα καὶ ἀκολουθοῦν αὐτὰ τοῦ Ἀρίστου. Σχετικὰ λίγοι εἶναι οἱ ἀμφορεῖς ποὺ ἀνήκουν σὲ μὴ ροδιακὰ ἐργαστήρια. Γιὰ τὸν ἀποθέτη τῆς Βιλλανόβα καὶ τὶς σχετιζόμενες θεωρίες ἐρμηνείας του, καθὼς καὶ νεότερα εὐρήματα ἀπὸ τὴν ἴδια πόλη μὲ ἀμφορεῖς τοποθετημένους σὲ σειρὰ κατὰ μῆκος καὶ μέσα στὶς ἀρχαῖες ὁδοὺς βλ. Παπαχριστοδοῦλου 1989, 105-106 μὲ βιβλιογραφία στὴ σημ. 493 γιὰ τὸν ἀποθέτη τῆς Βιλλανόβα καὶ σημ. 499 γιὰ τὰ σχετικὰ εὐρήματα στὰ οἰκόπεδα Πατούνα, καθολικῆς ἐκκλησίας Santa Maria καὶ ἀδελφῶν Χαστᾶ.

148. Levi 1964, 225-280. Στὸν ἀποθέτη περιλαμβάνονται 376 ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο, δεκαεννέα ἀπὸ τὴν Κνίδο καὶ ἀπὸ ἔξι ἀπὸ τὴν Κῶ καὶ τὴ Σινώπη. Οἱ περισσότερες ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴ Ρόδο τοποθετοῦνται στὰ χρόνια τοῦ ἀποθέτη ἀπὸ τὸ Πέργαμο καὶ λιγοστὲς στὴν περίοδο ὡς τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Ἡ V. Grace, *Kyme* 1974, 94 σχόλια στὸ Α3 ὑποστηρίζει πὼς ὁ ἀποθέτης αὐτὸς δὲν φαίνεται νὰ περιλαμβάνει ἐνσφράγιστες λαβὲς ποὺ χρονολογοῦνται μετὰ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. καὶ ἐνισχύει ἔτσι τὴ χρονολόγηση τοῦ Leví, ποὺ τοποθέτησε τὸ κλείσιμό του περὶ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Γιὰ τὸν ἀποθέτη αὐτὸν πρβ. καὶ ὅσα λέγονται στὸ Grace-Pétropoulakou 1970, 382, ὅπου ἀποτυπώνεται ἡ πρώτη ἐντύπωση: "...the stamps in this group date little if any later than the middle of the 2nd century B.C."

149. Grace 1985, 1-54. Πρβ. καὶ Grace-Pétropoulakou 1970, 291. Στὸ γέμισμα περιλαμβάνονται 885 ροδιακὲς ἐνσφράγιστες λαβὲς καὶ 382 κνι-

διακὲς. Οἱ δύο κατηγορίες σχηματίζουν τὸ 84% τοῦ συνόλου.

150. Ἡ ἔρευνα τοῦ ναυαγίου ἐγίνετο τὸ 1952 ἀπὸ τὸν Cousteau καὶ δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν F. Benoît, *Fouilles sous-marines: L'épave du Grand Congloué à Marseille, Gallia Suppl. XIV* (1961), ὡς ἓνα ναυάγιο. Βλ. καὶ L. S. Casson, *Sea-Digging, Archaeology* 6, 1953, 221-228. Ἡ συμπληρωματικὴ ἔρευνα τοῦ 1980 ἀπὸ τὸν L. Long, ἀπέδειξε τὴν παρουσία δύο σχεδὸν ὑπερκειμένων ναυαγίων. Τὸ ἓνα χρονολογήθηκε μετὰ 190 καὶ 180 π.Χ. Περιλαμβάνει τριάντα ἐλληνικοὺς ἀμφορεῖς, κυρίως ροδιακοὺς, καὶ περὶ τοὺς 400 ἀμφορεῖς τοῦ τύπου Gréco-Italique καὶ 7.000 ἀγγεῖα τοῦ τύπου Campanian A. Τὸ δεύτερο ναυάγιο χρονολογήθηκε μετὰ 110 καὶ 80 π.Χ. Ἄν καὶ παρέχει σημαντικὲς πληροφορίες γιὰ τοὺς ἀμφορεῖς τύπου Dressel 1A, δὲν περιεῖχε κανένα ροδιακὸ ἀμφορέα. Γιὰ τὶς νεότερες ἔρευνες στὸ Grand Congloué βλ. L. Long, *Etudes du Journal de fouille de Fernand Benoît, Archæonautica* 7, 1987, 9-36 καὶ L. Long, *The Grand Congloué Site: A Reassessment*, στὸ A. M. McCann, et alii, *The Roman Port and Fishery of Cosa. A Center of Ancient Trade* (1987) 164-166. Ἀκόμα πρβ. καὶ παρακάτω σημ. 183. Ἐνα σημαντικό ναυάγιο γιὰ τὴ χρονολόγηση τῶν πρώιμων ροδιακῶν ἀμφορέων στὴν Κυρήνεια τῆς Κύπρου παραμένει ἀδημοσίευτο. Προκαταρκτικὲς ἔρευνες γιὰ τὸ ναυάγιο αὐτὸ βλ. G. F. Bass καὶ M. Katzev, *New Tools for Underwater Archaeology, Archaeology* 21, 1965-173. M. L. Katzev, *The Kyrenia Shipwreck, Expedition* 11, 2, 55-59. M. L. Katzev, *A Greek Ship is Raised, Expedition* 12, 4, 6-14. M. L. Katzev, *Cyprus Underwater Archaeological Research*, 1967, *National Geographic Research Reports* 1967, 177-184. M. L. Katzev, *Cyprus Underwater Archaeological Search*, 1968, *National Geographic Research Reports* 1968, 177-188 καὶ Grace 1974, 198 μὲ σημ. 20.

151. Grace 1934, 214-240.

152. Grace 1956, 138-144.

153. Grace 1950, 135-145.

154. Grace 1952, 522-530.

155. Μιχαηλίδης 1990, 190. Ἀπὸ τοὺς χίλιους περίπου ἀμφορεῖς μὲ σωζόμενες τὶς δύο τοὺς ἐνσφράγιστες λαβὲς περὶ τοὺς 130 βρίσκονται στὸ Μουσεῖο τῆς Πάφου. Ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀσυνήθιστα μεγάλος, ἀλλὰ ἐρμηνεύεται ἀπὸ τὸ ἔθιμο κτέρησης πολλῶν τάφων μὲ δύο ἀμφορεῖς, ροδιακῆς συνήθως προέλευσης, βλ. Μιχαηλίδης 1990, 189.

156. Bleckmann 1907, 22-23 (με διορθώσεις στο Bleckmann 1912, 251-252) και σ. 31-33 (37 ζεύγη). Bleckmann 1912, 250. Grace 1934, 219, όπου δημοσιεύονται 53 συγχρονισμοί με 32 ονόματα έπωνύμων και 24 κατασκευαστών.

Ένα μέρος της χρονικής αλληλουχίας των ονομάτων που σχετίζονται με τον Άγαθόβουλο και είχαν τοποθετηθεί πριν από το 220, όπως είχε παλιότερα υποστηριχτεί από τους Bleckmann και Hiller von Gaerttringen, διορθώθηκε αργότερα από την Grace 1950, 136 σημ. 5 και Grace-Ρέτροπουλακού 1970, 306. Έτσι η ομάδα του Άγαθοβούλου εντάχθηκε στη σωστή της θέση μετά το 150 π.Χ.

Το πρόβλημα του συγχρονισμού έπωνύμων-κατασκευαστών εξετάστηκε σε σχέση με τη δημοσίευση πολλών άκέραιων άμφορέων, Hiller von Gaerttringen 1898, 232-234. Paris 1914, 322-326. Pridik 1926, 319-320, με κατάλογο έπωνύμων και κατασκευαστών που εμφανίζονται στα ίδια σφραγίσματα από την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας. Nicolaou-Empereur 1986, 515-533. Πρβ. και Hall 1885, 389-396 με διορθώσεις στο Nilsson 1909, 115-118 και Grace 1948, 144-147.

Η δημιουργία σταθερών συνδυασμών έπωνύμων και κατασκευαστών συνεχίζει να αποτελεί κύριο μέλημα της έρευνας των ροδιακών έμφορέων ως σήμερα. Ειδικότερα άρθρα που αντιμετωπίζουν το έρώτημα του καθορισμού του χρόνου δραστηριότητας κατασκευαστών και των αντίστοιχων έπωνύμων επιχειρήθηκε από τον Yu. Badalyants 1976, 32 κέ., Yu. Badalyants, Essai de classification chronologique des timbres de fabricants rhodiens, NE 13, 1980, 3-12 και Badalyants 1980, 161-166, όπου περιλαμβάνεται κατάλογος 269 ονομάτων έπωνύμων και κατασκευαστών. Η διάταξη των κατασκευαστών είναι αλφαβητική. Δηλώνονται ή περίοδος δραστηριότητάς τους και τα ονόματα των έπωνύμων κατά τη διάρκεια του αξιώματος των οποίων άπλώνεται ή δραστηριότητα των εργαστηρίων τους.

Ειδικότερα θέματα συγχρονισμού στους ροδιακούς άμφορείς άπλύνονται από την Grace 1985, όπου δημοσιεύεται και νεότερος κατάλογος έπωνύμων των κνιδιακών άμφορέων, καθώς και κατάλογος έπωνύμων με τους σύγχρονους τους δυνάμδρους (duoviri) της περιόδου VI. Στις πρόσφατες ειδικότερες προσπάθειες μπορεί να αναφερθεί το άρθρο του Geton, Chronologie 1989.

157. Για τον συγχρονισμό έπωνύμων και κατα-

σκευαστών βλ. και Shelov 1975, 21. Η δημοσίευση του ύλικού από την Τάναη έδωσε όκτώ τέτοια ζεύγη, από τα όποια τα έξι είναι καινούρια. Παρουσιάζονται στους άμφορείς του Άμύντα επί Άρχιλαΐδα, του Δίου επί Άρισταίνου, της Καλλιούς επί Άριστοδάμου, του Εύκλείτου επί Άστυμήδους 2, του Σμίου επί Ξενοφάντου 2 και του Μενεκράτη επί Άριστεΐδα.

Στο ύλικό από την άγορά της Πέλλας που δημοσιεύεται έδω δέν ύπάρχει άμφορέας ή τμήμα άμφορέα από τη Ρόδο, όπου διατηρούνται και οι δύο έμφοράγιστες λαβές. Όμως άνασκαφικά, μορφολογικά και παλαιογραφικά στοιχεία μās όδήγησαν να προτείνουμε την πιθανή σύζευξη σε ένα άμφορέα του θραύσματος P117 με το P119 και σε ένα άλλο του θραύσματος P4 (83.322) με το θραύσμα άρ. 83.323.

158. E. Vanderpool - J. R. McCredie - A. Steinberg, Koroni: A Ptolemaic Camp on the East Coast of Attica, *Hesperia* 31, 1962, 26-61. Η χρονολόγηση της κεραμικής στα χρόνια του Χρεμωνιδείου πολέμου άμφισβητήθηκε καταρχήν από τον G. R. Edwards, Koroni: The Hellenistic Pottery, *Hesperia* 32, 1963, 109-111 και τη V. Grace 1963, 319-334, όπου για την κατασκευή του στρατοπέδου προτείνεται το έτος 286/5 π.Χ. Βλ. και Grace-Ρέτροπουλακού 1970, 291-292. Οι άνασκαφείς με έπιτυχία ύποστήριξαν την άρχική τους άποψη με πρόσθετα επιχειρήματα, E. Vanderpool - J. R. McCredie - A. Steinberg, Koroni: The Date of the Camp and the Pottery, *Hesperia* 33, 1964, 69-75 και J. R. McCredie, *Fortified Military Camps in Attica*, *Hesperia Suppl.* XI (1966) 1-16.

Αργότερα και ή Grace έπανεξετάζοντας τους άμφορείς των δύο πρώτων όμάδων δέχτηκε την πρόταση των άνασκαφών της Κορώνης, Grace 1974, 197 και Grace 1985, 36. Για τον Χρεμωνιδείο πόλεμο και τα σχετιζόμενα προβλήματα βλ. B. Πετράκο, Νέαι πηγαι περί του Χρεμωνιδείου πολέμου, *ΑΔ* 22, 1967, Α, 38-52. H. Heinen, *Untersuchungen zur hellenistischen Geschichte des 3. Jahrhunderts v. Chr. Zur Geschichte der Zeit des Ptolemaios Keraunos und zum Chremonideischen Kriege*, *Historia, Einzelschriften* 20 (1972). Chr. Habicht, *Untersuchungen zur politischen Geschichte Athens im 3. Jahrhundert v. Chr.* (*Vestigia* 20, 1979). Hammond-Walbank 1988, 276-289. Στη σ. 283 για την κατασκευή του φρουρίου προτείνεται το έτος 268/7.

159. Ἡ ἀποθήκη ἀποκαλύφθηκε κατὰ τὴν ἐκσκαφή τῶν θεμελίων τοῦ ξενοδοχείου «Ἡλιος» (Soleil) τῆς πόλης τῆς Ρόδου. Πὰ τὸ εὔρημα βλ. Grace-Pétropoulakou 1970, 293, 301 σημ. 3 καὶ σ. 304 σχόλια στὸ E12. Grace, *Amphoras* εἰκ. 63. Ἀναλυτικὴ βιβλιογραφία στὸ Παπαχριστοδούλου 1989, 105 στή σημ. 495, ὅπου μνημονεύονται καὶ τρία νεότερα εὑρήματα ἀπὸ τὴν ἴδια πόλη. Πὰ τὴν ἀναθεωρημένη χρονολόγηση τῆς ομάδας B τοῦ Thompson βλ. Grace 1974, 194, 197 καὶ 198 σημ. 19, Rotroff 1982, 108-109 καὶ Grace 1985, 36. Γενικά γὰ τὴν προβληματικὴ χρονολογικῶν σταθερῶν διαφορετικῶν θέσεων κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ περίοδο βλ. Rotroff 1997, 18-36.

160. Bleckmann 1907, 35 καὶ 40-41. Grace, *Amphoras* εἰκ. 31.

161. Crowfoot 1957, 379-388. Πὰ τὴ θέση βλ. ἐν συντομίᾳ στὸ Arav 1989, 88-91.

162. Grace-Pétropoulakou 1970, 295-297. D. M. Taylor, *MAAR* 25, 1957, 68-193 (γὰ τὴν κεραμικὴ ἀπὸ τὴν Cosa) καὶ Mertens 1955, 82-93 (γὰ τὸν ἀποθέτη στὴν Alba Fucens).

163. Ἡ πρώτη κατάταξη σὲ ομάδες ἄρχισε μὲ τοὺς ἐπωνύμους ἀπὸ τὴ Δῆλο, Grace 1952, 525 κατάλογος στίς σ. 528-530 καὶ συνεχίστηκε μὲ τὸ σύνολο τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὴν Πνύκα, Grace 1956, 138-144. Πὰ τὴν προσθήκη τῆς τελευταίας ομάδας VII μὲ μικρὲς ἐπεξηγηματικὲς διαφοροποιήσεις καὶ στίς ὑπόλοιπες ομάδες βλ. Grace-Pétropoulakou 1970, 301-302.

164. Grace 1934, 218-220. Grace 1953, 119-120. Grace 1963, 322-334. Grace 1985, 5-18. Ἡ μορφολογία τῶν ἀμφορέων χρησιμοποιήθηκε γὰ τὴ χρονολόγηση ἀσφράγιστων ἀμφορέων ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Grakon, βλ. τὰ σχετικὰ στὴν ἐπόμενη σημείωση, καὶ συνεχίστηκε ἀπὸ πολλοὺς ἐρευνητές, I. B. Zeest, *Keramikeskaya tara Bospora* (L'emballage céramique du Bosphore), *MIA* 83, 1960, 102-104. Balkanska 1984, 128 κέ. Brashinsky 1984. Πὰ μία ἐκτεταμένη ἀνάλυση τοῦ τελευταίου βιβλίου βλ. Y. Garlan, De l'usage par les historiens du matériel amphorique grec, *DHA* 11, 1985, 239-255. Οἱ πρώιμες ροδιακὲς λαβὲς τοῦ τέλους τοῦ 4ου αἰ. καὶ τοῦ α' μισοῦ τοῦ 3ου εἶναι τοξωτὲς καὶ παχιές. Ἡ μορφὴ τους γίνεταιγωνιώδης ἀπὸ τὸ γ' τέταρτο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., περισσότερο ὀξεία στίς ἀρχὲς τοῦ 2ου αἰ., μικραίνει στὸ β' μισό, ἐνῶ παράλληλα ἡ κατασκευὴ τους εἶναι περισσότερο ἀμελὴς, πρβ. Grace 1934, 220. Περιγραφὴ τῆς τυπολογικῆς ἐξέ-

λιξης τῶν ροδιακῶν ἀμφορέων γίνεται καὶ ἀπὸ τοὺς Empereur-Hesnard 1987, 58-61.

165. Grakon 1929, 102 κέ. Ὁ μελετητὴς ὀρίζει ἑπτὰ μεθόδους χρονολόγησης τῶν ἀμφορέων: 1) στρωματογραφικὴ, 2) μορφολογικὴ, 3) παλαιογραφικὴ, 4) γραμματικὴ, 5) νομισματικὴ, 6) μέθοδος συγχρονισμοῦ ἐπωνύμων καὶ κατασκευαστῶν, 7) ἱστορικὴ. Πρβ. καὶ Brashinsky 1973, 126. Ἡ ἐπίδραση τοῦ Grakon στὴν ἀνάπτυξη τῆς κεραμικῆς ἐπιγραφικῆς στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ τίς ἄλλες χώρες τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ὑπῆρξε καθοριστικὴ, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται στὴν ἀνάλυση τῶν D. B. Shelov καὶ Ju. G. Vinogradov, B. N. Grakon et le développement de l'épigraphie antique en URSS (στὰ ρωσικά), στὸ B. N. Grakon, *L'âge de fer ancien* (1977) 205-213.

Πὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς κεραμικῆς ἐπιγραφικῆς στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ τὴ συμβολὴ τοῦ Grakon, βλ. E. M. Shterman, *L'épigraphie antique en URSS*, *VDI* 1947, 3, 59-69 (στὰ ρωσικά), Z. Sztetyllo, *Badania nad stemplowanymi imadlami amfor greckich w literaturze rosyjskiej i radzieckiej*, *Meander* 16, 1961, 250-265. Brashinsky 1961, 2, 293-306. Brashinsky 1966, 332-340, Yu. S. Krushkol, *Les amphores timbrées et leur étude en URSS*, *Klio* 41, 1963, 267-281 (στὰ ρωσικά), Brashinsky 1973, 111-144, Yu. S. Badalyants, *Le développement de l'épigraphie céramique rhodienne*, *Klio* 65, 1983, 81-105 (στὰ ρωσικά) καὶ Th. Shelov-Kovedjaev 1986, 9-29.

Πὰ τὴν ὀρθότερη χρονολόγηση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν συνήθως ἀπαιτεῖται ἡ χρησιμοποίηση περισσότερων ἀπὸ μιᾶς μεθόδων. Ἡ ἀποκλειστικὴ ἐφαρμογὴ μεμονωμένων μεθόδων, ὅπως π.χ. τῆς παλαιογραφίας, ὀδήγησε σὲ λανθασμένα συμπεράσματα, ὅπως συνέβη μὲ τὴ χρονολόγηση ἀπὸ τὸν Dumont ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. στὸν 4ο αἰ. π.Χ., Dumont, *Timbres rhodiens trouvés à Arezzo et à Chiusi*, *Mélange d'archéologie et d'épigraphie* 1892, 138.

166. Βλ. παραπάνω σημ. 164.

167. Empereur 1990, 201-206.

168. Grace 1974, 193-200 καὶ Grace 1985, 36. Μία ταξινόμηση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν μὲ τὰ ὀνόματα κατασκευαστῶν, ἀλλὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους, ἐπιχειρήθηκε ἀπὸ τὸν Yu. Badalyants στὸ Badalyants 1976, 32 κέ. καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο στὸ Yu. Badalyants, *Essai de classification chronologique des timbres de fabricants rhodiens*, *NE* 1980, 3-12. Τὴ χρονικὴ διάρκεια ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

ὡς τὰ μέσα τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. ὁ ἐρευνητὴς κατένευσε σὲ ἑπτὰ περιόδους μέσα στὶς ὁποῖες ἐντάχθηκαν ὅλοι οἱ κατασκευαστὲς ὡς ἑξῆς: 1) X¹: 350-300 π.Χ. 2) I²: 300-250 π.Χ. 3) II³: 250-200 π.Χ. 4) III⁴: 200-165 π.Χ. 5) IV⁵: 165-130 π.Χ. 6) V⁶: 130-90 π.Χ. καὶ 7) VI⁸: 90-50/40 π.Χ. Πὰ τοὺς πίνακες βλ. Badalyants ὁ.π., κυρίως τὰ σχήματα στὶς σ. 6 καὶ 7. Πρβ. Badalyants, *Homonyms* 1980, 171 καὶ Badalyants 1986, 90 κέ. Πὰ τὸ ἴδιο θέμα βλ. περιληπτικὰ στὸ Shelov-Kovedjaev 1986, 23-24.

169. Empereur-Hesnard 1987, 18-19 μὲ μικρὴ τροποποίηση στὸ Empereur 1990, 207. Πὰ τὴν ἴδια προσπάθεια ἀπὸ τὸν Badalyants βλ. προηγούμενη σημείωση.

170. Grace 1985, 31.

171. Ἡ μοναδικὴ μέχρι σήμερα προσπάθεια γιὰ ἐκτενέστερη μελέτη τῶν συμπληρωματικῶν σφραγισμάτων ἐπιχειρήθηκε ἀπὸ τὸν Shelov 1956, 136-143 στὴ δημοσίευση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὴ Φαναγόρεια.

172. Στοὺς ἀμφορεῖς τοῦ Δίσκου τὰ συμπληρωματικὰ σφραγίσματα τοποθετοῦνται δίπλα σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ δύο κύρια σφραγίσματα, ἔτσι ὥστε νὰ δίνουν τὴν ἐντύπωση μιᾶς συνεχόμενης σφράγισης, Grace 1950, 137. Τὸ μικρὸ, δευτερεύον, αὐτὸ σφράγισμα δὲν παίρνει τὴ θέση τοῦ μήνα, ἀφοῦ ἡ χρονολόγησις, καὶ στοὺς ἀμφορεῖς ὅπου πιστοποιεῖται ἡ παρουσία τους, γίνεται κατὰ τὸν παραδοσιακὸ τρόπο, μὲ τὴν καταγραφή καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ μήνα στὸ ἴδιο σφράγισμα μὲ αὐτὸ τοῦ ἐπωνύμου, βλ. π.χ. Maiuri 1924, 254 ἀρ. XI (4494-4496).

173. Dumont 1871, 117. Schuchhardt 1895, 432-433 καὶ 484. Nilsson 1909, 379, ἀρ. 82, 13. 384 ἀρ. 98, 5. 389 ἀρ. 106, 5. 394 ἀρ. 113, 1. 409 ἀρ. 161, 430 ἀρ. 233, 2. Grace 1934, 239 ἀρ. 93b. Grace 1950, 137 καὶ ἀρ. 75-77. Krushkol, *Legendy rodoskikh amfor*, *VDI* 1946, 3, 196. Levi 1964, ἀρ. 219, 263, 264, 265, 336, 337 κ.ά. Πέρα ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ Shelov 1956 ποὺ ἐπανερχεται στὸ Shelov 1975, 22-24, ἡ V. Grace προέβη κατὰ καιροὺς σὲ διάφορες παρατηρήσεις μὲ βάση τὰ δευτερεύοντα σφραγίσματα τῶν καταλόγων τῆς ἀγορᾶς, ποὺ σχετίζονταν κυρίως μὲ συγχρονισμοὺς κατασκευαστῶν καὶ ἐπωνύμων, βλ. Grace-Pétropoulakou 1970, 290, 294-295 καὶ 380. Grace 1985, 8-10.

174. Στὰ μέσα τοῦ 3ου αἰ. χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπωνύμο Ἐπίχαρμο ἀμφορέας τοῦ Σωτᾶ, μὲ μονόγραμμα ὡς συμπληρωματικὸ σφράγισμα δίπλα στὰ κύρια σφραγίσματα, Grace 1985, 8 σημ. 15

καὶ προγενέστερες ἀναφορὲς στὸ ἴδιο θέμα.

175. Shelov 1975, 24. Ὁ Shelov δὲν γνώριζε τὴν ὑπαρξὴ ἀμφορέα τοῦ Σωτᾶ ἀπὸ τὴ Ρόδο ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπωνύμο Ἐπίχαρμο.

176. Πὰ σχόλια σχετικὰ μὲ τὴν οἰκογένεια αὐτὴ βλ. καὶ παρακάτω σχόλια στὰ P29 καὶ P33.

177. Grace 1985, 9-10.

178. Ἐνα ἀκόμα δευτερεύον σφράγισμα, ποὺ εἰκονίζει ἄστακὸ ἢ γαρίδα σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, συνοδεύει ἀδιάγνωστο κυκλικὸ σφράγισμα μὲ ρόδο καὶ δὲν περιλαμβάνεται στὸν κατάλογο τῶν ροδιακῶν λαβῶν.

179. Οἱ Ἀριστοκλῆς καὶ Ἱπποκράτης π.χ. χρησιμοποιοῦν πάνω ἀπὸ 25 δευτερεύοντα σφραγίσματα ὁ καθένας, Grace 1985, 10.

180. Οἱ κίνδυνοι τῆς λαθεμένης ἀναγνώρισης γίνονται μεγαλύτεροι λόγῳ τῆς κακῆς ἀποτύπωσης καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ χρόνου.

181. Τὸ ἔτος αὐτὸ ὀρίζεται κατὰ προσέγγιση ἀπὸ τὴν καταστροφὴ τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας, ποὺ τοποθετεῖται περὶ τὸ τέλος τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. Πὰ τὴ σχετικὴ βιβλιογραφία βλ. Ἱ. Ἀκαμάτη, *AEMΘ* 2, 1988 (1991), 75, σημ. 2. Πὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν καὶ τὴν ποσοστιαία κατανομή τους στὶς χρονικὲς ὁμάδες βλ. Empereur 1982, 219-233.

182. Hammond-Walbank 1988, 107-117, 159 (οἱ Ρόδιοι συντάσσονται μὲ τὸν Ἀντίγονο Α' κατὰ τῶν Μακεδόνων), 175 (ὁ Κάσσανδρος ἐπιτίθεται κατὰ τῶν Ροδίων).

183. Στὴ διάρκεια τοῦ 3ου αἰ. ἡ Ρόδος διεδράματισε καθοριστικὸ ρόλο στὶς ἐμπορικὲς ἀνταλλαγὰς στὴ Μεσόγειο καὶ στὸν Εὐξείνιο Πόντο, ἐξαιτίας τῆς ἄρτιας ναυτικῆς καὶ ἐμπορικῆς τῆς ὁργάνωσης. Ἡ ὑποστήριξη τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου στηρίχτηκε τόσο στὴν εὐέλκτικη διπλωματία ὅσο καὶ στὴ δύναμη τοῦ ναυτικοῦ τῆς, P. M. Fraser, *Ptolemaic Alexandria I* (1973) 162-169. Σ' αὐτὴν προσβλέπουν πάντες οἱ πλοῖζόμενοι, ὅταν οἱ Βυζάντιοι περὶ τὸ 220 π.Χ. θὰ ἐπιβάλουν φόρο διέλευσης ἀπὸ τὸν Βόσπορο (Πολύβ. 4.47.1-3), ἀλλὰ τελικὰ θὰ ὑποχρεωθοῦν σὲ ἀνάκληση τοῦ μέτρου (αὐτόθι 4.53.5). Ἀπὸ τίς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. καὶ μετὰ μποροῦμε νὰ μιλοῦμε γιὰ μιὰ ροδιακὴ θαλασσοκρατία, *CAH²* VII, 1, 432-433. Πρβ. Πολύβ. 4.47.1 καὶ Στράβ. 14, 652-3.

Ἡ οἰκονομικὴ ἰσχὺς τοῦ νησιοῦ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀκτίνα ἐξάπλωσης τῶν ἀμφορέων του, ποὺ ἀνακαλύπτονται ἀπὸ τὴν Περσία ὡς τὴ Γαλλία καὶ

τὴν Ἰσπανία, ἀπὸ τὶς βόρειες ἀκτὲς τοῦ Εὐξείνου Πόντου ὡς τὴ βόρεια Ἀφρική, Grace 1949, 183 με σημ. 34. Rostovtzeff, *SEHWW* 1953, τ. II, 676 κέ. Benoît 1961, 29 κέ. γὰ τοὺς ροδιακοὺς ἀμφορεῖς καὶ 31 με σημ. 1 γὰ τὴν ἀναφορὰ ἐνσφράγιστων ροδιακῶν ἀμφορέων στὴ νότια Γαλλία ὡς τὸ α' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Γὰ τὰ εὐρήματα στὸ Grand Congloué, κοντὰ στὴ Μασσαλία, καὶ τὴ διαπίστωσι δὺο ναυαγίων ἀντὶ ἐνός, ὅπως ὑποστηρίχθηκε στὴ δημοσίευσή τοῦ Benoît, βλ. Grace 1985, 40-41. Γὰ τὶς θέσεις ὅπου οἱ ροδιακοὶ ἀμφορεῖς ἐμφανίζονται μαζί με ἀμφορεῖς ἀπὸ τὴν Κω βλ. S. M. Sherwin-White, *Ancient Cos. An Historical Study from the Dorian Settlement to the Imperial Period. Hypomnemata* 51 (1978) 238-9.

184. Οἱ Ρόδιοι καλλιεργοῦν ἀγαθὲς διπλωματικές σχέσεις με τὸν Φίλιππο Ε' καὶ ἀναλαμβάνουν συνεχεῖς εἰρηνευτικές ἀποστολὰς πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, Hammond-Walbank 1988, 380, 387, 403, 413 κέ. Παρὰ τὴν πρόσκαιρὴ διακοπὴ τῶν σχέσεων τῶν Ροδίων με τὸν Φίλιππο Ε', λόγω τῆς συμμαχίας τοὺς με τὴ Ρώμη, οἱ οἰκονομικὲς σχέσεις θὰ γίνουν καὶ πάλι στενὲς μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴ συμμαχία τοῦ Φιλίππου με τὴ Ρώμη τὸ 196 π.Χ., Hammond-Walbank 1988, 421, 447, 453, 490-1.

185. Πολύβ. 25.4.8, Liv. 42.12.3, καὶ Πολύβ. 25.4.10 καὶ Liv. 42.26.8.

186. H. H. Schmitt, *Rom und Rhodos, Münch. Beitr. Papyr.* 40, 1957, 1-49. Ἡ διείσδυση τῶν Ροδίων στὴ δυτικὴ Μεσόγειο φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀτέλεια, ἀλλὰ καὶ ἄλλα προνόμια ποὺ τοὺς παραχώρησαν οἱ Συρακόσιοι τὸ 227 π.Χ. (Πολύβ. 5.88.7), ἐνέργειες ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐρμηνευτοῦν μόνο ὡς ἀποτέλεσμα συμπάθειας γὰ τὸν πρόσφατὴ σεισμὸ στὸ νησί (Πολύβ. 5.88.1 κέ.). Ἀνάλογη ὑλικὴ βοήθεια προσφέρεται καὶ ἀπὸ τοὺς Πτολεμαίους, Ἀντιγονίδες καὶ Σελευκίδες, H. Michel, *The Economics of Ancient Greece*² (1957) 198.

187. Grace 1956, 169 ἀρ. 206, πίν. 74 καὶ 59b (πλάγια ὄψη).

188. Αὐτόθι 168.

189. Παρακάτω ἀρ. ΠΑΡ7 καὶ τὸ σφράγισμα ἀρ. 88.124, ποὺ δὲν περιλαμβάνεται στὴ δημοσίευσή αὐτῇ.

190. Γὰ τὸν Δημήτριον βλ. καὶ παραπάνω σ. 16 σημ. 36.

191. Grace 1986, 565 στὸν ἀρ. 28.

192. Αὐτόθι 564 ἀρ. 23. Πρβ. καὶ Nilsson 1909, 145 (μορφὲς ὀνομάτων με ἦτα).

193. Γὰ ἓνα σφράγισμα τοῦ Δημητρίου ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο βλ. Pridik 1917, 11 ἀρ. 212. Ὁ διαφορετικὸς χωρισμὸς τοῦ ὀνόματος στοὺς δύο στίχους ἀπὸ τὰ γνωστὰ δείγματα τῆς Πέλλας πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἀρνητικὸ στοιχεῖο γὰ τὴν ἔνταξή τοῦ σφραγίσματος τοῦ Μουσείου Ἐρμιτὰς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης στοὺς ἀμφορεῖς τοῦ Δημητρίου τῆς ομάδας Παρμενίσκου.

194. Henninger 1976, 71 ἀρ. 42. Πρβ. καὶ παλιότερα στὸ Dumont 1871, 310 ἀρ. 61 (τέσσερα παραδείγματα: *Δημο/τίμων*).

195. Henninger 1976, 131 ἀρ. 178, πίν. XXX 1: *Ἥγη/σίνο[v]*.

196. Getov 1995, 96 ἀρ. 229: *Ἥγη/[σ]τίνον*, ποὺ ὅμως πρέπει με βεβαιότητα νὰ διαβαστεῖ *Ἥγη/σίνον*. Τὸ σ εἶναι μνηοειδές.

197. Grace 1956, 169 ἀρ. 207 πίν. 74.

198. Furtwängler 1992, 367 εἰκ. 1.

199. Μακαρόνας 1960, πίν. 80η (A1375).

200. Ἀκαμάτης, Ἀγορὰ 1989, 90 εἰκ. 19 (ἀρ. 89.15).

201. Δημοσιεύεται στὰ ἀβέβαιης προέλευσης σφραγίσματα ἀπὸ τὸν Pridik 1917, 112 ἀρ. 265.

202. Σισμανίδης-Καραϊσκού 1992, 489 εἰκ. 12 δεξιά. Τὸ ἴδιο καὶ στὸ Huber καὶ Varalis 1995, 964 εἰκ. 105.

203. Ἀκαμάτης, Ἀγορὰ 1989, 90 εἰκ. 18 (ἀρ. 88.91).

204. Γὰ τὸ σφράγισμα αὐτὸ βλ. Γ. Μυλωνᾶ, *ΠΑΕ* 1938, 15.

205. Pridik 1917, 113 ἀρ. 285.

206. Grace 1956, 168-169, ἀρ. 208, πίν. 74 καὶ 80. Πιθανῶς καὶ Dumont 1871, 321 ἀρ. 156: *Νικί/ωνος* (ἴσως πρέπει νὰ διαβαστεῖ: *Μικί/ωνος*).

207. Φ. Πέτσας, *ΑΔ* 17, 1961-2 (1963), Β1, 216, πίν. 258στ. Ἀκόμα βλ. G. Daux, *BCH* 85, 1961, 782 με εἰκ. 20. *Bull Epigr.* 1963, 132 καὶ 240. Θ. Ριζάκης - Γ. Τουράτσογλου, *Ἐπιγραφὲς Ἀνω Μακεδονίας I* (1985) 75 ἀρ. 67, πίν. 25 (με βιβλιογραφία) ὅπου χρονολογεῖται στὸ β' μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

208. Henninger 1976, 131 ἀρ. 179, πίν. XXX 2.

209. Bon 1957, 514 ἀρ. 2264, ὅπου ὅμως κατατάσσεται στὰ ἀγνώστου προελεύσεως σφραγίσματα. Μοῦ εἶναι ἀγνωστο ἂν τὸ σφράγισμα αὐτὸ εἶναι τὸ ἴδιο με ἐκεῖνο ποὺ μνημονεύεται στὸ Grace 1956, 169.

210. Σισμανίδης-Καραϊσκού 1992, 489 εἰκ. 12 στὸ μέσο. Τὸ ἴδιο καὶ στὸ Huber καὶ Varalis 1995, 964 εἰκ. 105.

211. Brashinsky 1961, 296-297, εικ. 1, 1.
 212. Shtaerman 1951, 37 ἀρ. 84-84a καὶ σ. 38.
 213. Canarache 1957, 199 ἀρ. 473. Coja 1986, 443 ἀρ. 150, εικ. 7.
 214. Gramatopol-Bordea 1969, 240 ἀρ. 843, ὅπου ὁμως ἀποδίδεται στήν Ἡράκλεια Ποντική.
 215. Mirčev 1958, 22 ἀρ. 80, πίν. X, 8. Ἀποδίδεται στή Θάσο ἢ στήν Ἡράκλεια (με διόρθωση προέλευσης στοῦ Lazarov 1974, 24). Στὸν Τύρα ἢ στήν Ἡράκλεια εἶχε ἀποδώσει ὁ Shtaerman 1951, 37-38 τὸν τύπο τοῦ ἀμφορέα αὐτοῦ. Γιὰ τὸν ἴδιο βλ. καὶ Lazarov 1974, 54 ἀρ. 135, πίν. IX, ὅπου ἀποδίδεται στήν ομάδα Παρμενίσκου.
 216. Grace 1956, 168-9.
 217. Dumont 1871, 65 ἀρ. 34 (ἀποδίδεται στή Θάσο) καὶ 322 ἀρ. 163-164, οἱ ὁποῖες ὁμως θεωροῦνται κνιδιακῆς προέλευσης. Ἡ ἀνάγνωση τῆς πρώτης λαθεμένα ἀποδίδεται: *Παρμειν[ί]σκου*.
 218. Schuchhardt 1895, 495 ἀρ. 1285 (με σχέδιο). Τὸ σίγμα εἶναι μνηοειδές: *[Π]αρ[με]ν[ί]σκου*.
 219. Pridik 1896, 168 ἀρ. 223, ἀλλὰ ἀποδίδεται σὲ κνιδιακὸ ἐργαστήριο με κριτήριο τὸν πηλό. Γιὰ ἄλλα εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα βλ. παραπάνω σημ. 217.
 220. Grace 1934, 283 ἀρ. 245.
 221. Μακαρόνας 1960, 82, πίν. 80θ.
 222. Henninger 1976, 131 ἀρ. 180, πίν. XXX, 3.
 223. Αὐτόθι 132 ἀρ. 181, πίν. XXX, 4. Ὑπάρχει μικρὴ πιθανότητα τὸ ΠΑΡ59 νὰ συμπληρωθεῖ καὶ ὡς *Παρμενίτου* ἀντὶ τοῦ ὁρθότερου *Παρμενίσκου*.
 224. Börker-Burow 1997, 66 ἀρ. 586. Γιὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ παραπάνω σημ. 209.
 225. Golentsov-Peters 1981, 220 ἀρ. 42 εικ. 3, πού ὁμως ἀπὸ τοὺς ἐκδότες προσγράφεται στοῦ ἐργαστηρίου τῆς Θάσου. Στὴν ομάδα Παρμενίσκου ἀποδίδεται μιὰ ἐνοφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὴν ἴδια θέση με τὴν ἐπιγραφή: *Ἀλάκ/νορος*, βλ. Golentsov-Peters 1981, 221 ἀρ. 54 εικ. 4. Γιὰ τὸ τελευταῖο βλ. καὶ σημ. 12.
 226. Μακαρόνας 1960, πίν. 79η.
 227. Pridik 1917, 105 ἀρ. 48, πίν. XVI, 23.
 228. Shtaerman 1951, 42 εικ. 6 ἀρ. 200.
 229. Στοὺς ἐπωνύμους τῆς κατηγορίας αὐτῆς κατατάσσονται οἱ: Ἀγέστρατος 1, Ἀγῆμων, Ἀγησις, Αἰνησίδαμος 1, Ἀρετακλῆς, Ἀριστάναξ 1, Ἀρίσταρχος, Ἀριστεύς, Δαήμων, Δαμοκράτης 1, Ἐξάκεστος, Ἐπίχαρμος, Εὐφρανορίδας, Κλεώνυμος 1, Λύσανδρος, Νίκων, Πειθιάδας, Πολυκλῆς, Πολύχαρμος, Σθενέλας, Φιλίνος, Φιλοκράτης, Φιλωνί-

- δας 1 καὶ Φρασίλας. Ἡ ἀπουσία τῆς πρόθεσης ἐπὶ δημιουργεῖ προβλήματα ἀναγνώρισης τῶν ἐπωνύμων, γι' αὐτὸ καὶ παλιότερα ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους αὐτοὺς ἐντάχτηκαν στὴν κατηγορία τῶν κατασκευαστῶν. Ἡ νεότερη ὁμως ἔρευνα ἔχει ἐπιβεβαιώσει τὸ ἀξίωμα τους με τὴν ἀνεύρεση ἐνοφράγιστων λαβῶν, ὅπου περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος *ἱερεὺς*. Γιὰ τὴν ομάδα αὐτὴ γενικὰ βλ. Grace 1963, 328 σημ. 20 καὶ Grace 1974, 194 εἰδικότερα γιὰ τὴ χρονολόγησή της. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο Δαήμωνα πρβ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, 837 ἀρ. 106. Grace 1953, 122 ἀρ. 66 καὶ Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 112, λ. *Δαήμων*, ἀρ. 2 (περίπου 310-240 π.Χ.).
 230. Γιὰ τὸν ἀποθέτη βλ. παραπάνω σ. 27 καὶ ἀναλυτικὰ στοῦ Börker-Burow 1998, 4-69.
 231. Pridik 1896, 131 ἀρ. 13. Τὸ σφράγισμα εἶναι κυκλικὸ καὶ τὸ ὄνομα ἀναπτύσσεται γύρω ἀπὸ στάχυ.
 232. Jöhrens 1986, 499 σημ. 7.
 233. *IG XII 1*, 1274. Nilsson 1909 ἀρ. 156, 1-3, ὅλα τὰ σφραγίσματα εἶναι κυκλικά. Τὸ ἓνα εἶναι κομβιόσχημο ἀλλὰ χωρὶς τὴν καταγραφή καὶ τοῦ μήνα.
 234. Porro 1916, 114 ἀρ. 59 (δύο παραδείγματα). Ὁλόκληρη ἡ συλλογὴ αὐτὴ ἀπὸ 602 ἐνοφράγιστες λαβές, πού δημοσιεύονται ἀπὸ τὸν Porro, ἐκτὸς ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς, προέρχεται ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου κοντὰ στοῦ χωριὸ Καλαβάρδα, Porro 1916, 103.
 235. Pridik 1917, 8 ἀρ. 133 (σφράγισμα κυκλικό).
 236. Grace 1952, 529 (δύο παραδείγματα). Κατατάσσονται στὴν περίοδο I.
 237. Schuchhardt 1897, 456 ἀρ. 978 (ἄγνωστης προέλευσης) καὶ Börker-Burow 1998, 87 ἀρ. 132, κυκλικὴ με ρόδο (χρονολογεῖται στὴν περίοδο Ic).
 238. Levi-Carratelli 1963, 608 ἀρ. 19 εικ. 45 (κομβιόσχημο σφράγισμα: *Δαήμων* στὴν ὀνομαστική).
 239. Macalister 1901, 36-37 ἀρ. 81, ὁρθογώνιο σφράγισμα. Γιὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 25. Γιὰ τὴ Marissa καὶ τὸν ταντισμὸ με τὸ Tell Sandahannah βλ. Arav 1989, 52-57.
 240. Reisner 1924, 313 ἀρ. 16, κυκλικὸ με ρόδο. Crowfoot 1957, 381 (τρία παραδείγματα. Κατατάσσονται στὴν περίοδο I).
 241. Ariel 1990, 31 ἀρ. S2-3.
 242. Sztetyllo 1975, 165 ἀρ. 2 (κομβιόσχημο σφράγισμα).
 243. Rădulescu-Bărbulescu-Buzoianu 1987, 67 ἀρ. 120 (3), ὁρθογώνια: *Ἐπὶ Δαήμονος*.

244. Gramatopol-Bordea 1969, 234 ἀρ. 754 (κυκλική).

245. Conovici-Irimia 1991, 161 ἀρ. 254: *Δαή/μων* και χρονολογείται στα 265-255 π.Χ.

246. Pridik 1926, 312. 'Ανάμεσα σ' αυτά περιλαμβάνεται ένα με μήνα τὸν Σμίνθιο και ένα με σύμβολο κεφάλι Ἡλίου.

247. Geton 1995, 50-51 ἀρ. 105-107, ὅλες σὲ δύο σειρές: *Ἐπὶ Δαή/μονος*.

248. Ὅμοιο σφράγισμα, πιθανὸν ἀποτυπωμένο με τὴν ἴδια σφραγίδα με αὐτὸ τῆς Πέλλας, βρέθηκε στὶς παλιότερες ἀνασκαφές τῆς Σαλαμίνας J. A. R. Murro - H. A. Tubbs, Excavations in Cyprus, 1890. Third Season's Work. Salamis, *JHS* 12, 1891, 59-198, με σχέδιο στή σ. 197 ἀρ. 4. Ἀπὸ τὴν ἴδια πόλη προέρχονται ἄλλα δύο σφραγίσματα, γιὰ τὰ ὁποῖα βλ. Calvet 1972, 16-17 ἀρ. 11-12.

249. Calvet 1982, 15 ἀρ. 11.

250. Halpern-Zylberstein 1980, 244 ἀρ. 2 πίν. 134. 3 ἀπὸ τὸ Tell Keisan.

251. Grace-Pétropoulakou 1970, 293. Grace 1974, 200 και Calvet 1982, 17 ἀρ. 20 και σ. 14. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. και Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 835 ἀρ. 25, ἄλλα τοποθετεῖται μεταξὺ 180 και 150 π.Χ. Ἐπίσης Grace 1953, 122 ἀρ. 17 και Fraser-Matthews, *LGNP* 1987, 21 ἀρ. 6, λ. *Αἰσχυλῖνος* (περίπου 240-210 π.Χ.).

252. *IG* XII 1, 1073, 1-3 και ἀρ. 1226, 1-3. Nilsson 1909, 362 ἀρ. 34 (4 παραδείγματα). Ὅμοιο εἶναι κυκλικὸ με ρόδο και τὴν ἐπιγραφή σὲ ζώνη, τὰ δύο σὲ δύο σειρές με προτομή Ἡλίου ἀριστερὰ και τὸ τελευταῖο με τὸν μήνα Ὑακίνθιο χωρὶς σύμβολο.

253. Pridik 1926, 309. Ἀναφέρονται ὁκτὼ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο περιλαμβάνουν και τὸν μήνα (Πάναμο και Πεδαγείννο). Ὅμοιο εἶναι κυκλικὸ με ἄνθος στὸ κέντρο, ἐνὼ στα ὀρθογώνια τὸ σύμβολο, ὅπου ὑπάρχει, εἶναι κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ. Ἀκόμα, Shterman 1952, 389 ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Mirčev 1958, 26 ἀρ. 86 ἀπὸ τὴ Βιζώνη, Ana Aleksieva, Estampilles d'amphores du Musée de Bourgas, *IzvBurgas* 1, 1950, 47-48 ἀρ. 8, πίν. IV, 2c, ἀπὸ τὸ Monastir Tepe στὸ Μουσείο τῆς Ὁδησσοῦ. Geton 1988, 22 ἀρ. 1 εἰκ. 1a, ἀπὸ τὴν Καβύλη. Γιὰ σφραγίδες τοῦ ἴδιου ἐπωνύμου σὲ πόλεις τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τοῦ Εὐξείνου Πόντου βλ. και Lazarov 1977, 23 ἀρ. 12, ὅπου ὁμοῦς ὁ ἐπώνυμος χρονολογείται στὴν περίοδο IV (180-150 π.Χ.).

254. Geton 1995, 48 ἀρ. 97: *Ἐπὶ [Α]ἰσχυλῖν[ου]*.

255. Calvet 1982, 17 ἀρ. 20 με μήνα τὸν Ὑακίνθιο.

256. Reisner 1924, 313 ἀρ. 7, ἓνα κυκλικὸ με ρόδο, δύο σὲ δύο σειρές, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα με τὸν τίτλο, και σ. 314 ἀρ. 8, με μήνα τὸν Ἀγριάνιο. Crowfoot 1957, 380 (τρία παραδείγματα, ποὺ χρονολογοῦνται στὴν περίοδο II).

257. Macalister 1912, 353 ἀρ. 35 (δύο παραδείγματα).

258. Macalister 1926, 204 (τρία παραδείγματα: ἓνα σὲ δύο σειρές, ἓνα με τὸν τίτλο και τὸν μήνα Θεοδοφόριο στὴν τρίτη, ἐνὼ τὸ τρίτο σώζεται ἀποσπασματικά).

259. Fitzgerald 1931, 45 ἀρ. 6. Γιὰ τὸ ἴδιο πρβ. και *SEG* 8, 1937-1938, 14 ἀρ. 65. Τὸ σφράγισμα εἶναι ἀποσπασματικὸ και ἡ συμπλήρωση μπορεῖ νὰ γίνεῖ τόσο με τὸ ὄνομα τοῦ Αἰσχυλῖνου ὅσο και τοῦ Σμυλῖνου: *Αἰσχ* ἢ (*Σμ*)/*υλῖνο[υ]*. Γιὰ τὴ θέση βλ. ἐν συντομία στὸ Arav 1989, 99-100.

260. Νεροῦτσος 1874, 231 ἀρ. 10, ὀρθογώνιο χωρὶς τὴν καταγραφή και τοῦ μήνα.

261. *CIL* VIII, Suppl. 3, 22639 ἀρ. 21: *Ἐπὶ Αἰσχυλῖνου / Πανάμου*.

262. Ἀνάγνωση ἀβέβαιη, Porro 1914, 387 ἀρ. 62.

263. Gentili 1958, 42 ἀρ. 37, 1, ὀρθογώνιο σφράγισμα σὲ δύο σειρές χωρὶς μήνα. Ὁ προέλευση εἶναι ἄγνωστη. Ἐπίσης με τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Αἰσχυλῖνου θὰ πρέπει νὰ διαβαστεῖ τὸ σφράγισμα ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες, Gentili 1958, 53 ἀρ. 68 με τὸν μήνα Ἀγριάνιο στὴ δεύτερη σειρά.

264. Pridik 1917, 3 ἀρ. 39-40, ἀπὸ τὴ Φαναγόρεια.

265. Ana Aleksieva, Estampilles d'amphores du Musée de Bourgas, *IzvBurgas* 1, 1950, 47-48 ἀρ. 8: *Ἐπὶ Αἰσχυλῖνου / Θεοδοφορίου*.

266. Porro 1916, 109 ἀρ. 12 (δύο παραδείγματα).

267. Grace 1934, 233 ἀρ. 70. Γιὰ τὴν παράλειψη τῆς πρόθεσης και τοῦ μήνα βλ. παραπάνω στή σ. 23 και σ. 50 με σημ. 229. Ἀκόμα γιὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Πνύκα βλ. Grace 1956, 141 ἀρ. 75, κυκλικὸ με ρόδο, και 143 ἀρ. 92-94 πίν. 61 και 63.

268. Grace 1952, 529. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. και Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 839 ἀρ. 235. Nilsson 1909, ἀρ. 344 και Grace 1953, 123 ἀρ. 129 και Fraser-Matthews, *LGNP* 1987, 349, λ. Ὑνάσανδρος ἀρ. 12 (περίπου 240-210 π.Χ.).

269. Grace-Pétropoulakou 1970, 301. Πρόσφατα δημοσιεύτηκε τὸ πάνω μέρος ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Πρεσλάβα με ὀρθογώνια σφραγίσματα στὶς δύο λαβές: *Ὑνασ/ἀνδ/ρον* στὴ μία, *Ρόδω/νος* στὴ ἄλλη,

Getov, *Chronologie* 1989, 42 εικ. 1a-d. Εὐχαριστῶ θερμὰ τὸν καθηγητὴ L. Getov γιὰ τὴν εὐγενική του διάθεση νὰ μοῦ κοινοποιήσει τὸ κείμενο τῆς ἐργασίας του πρὶν ἀπὸ τὴ δημοσίευσή του. Στὴν ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου διάβαξε ἀντὶ *T* στὴν πρώτη σειρὰ *Σ* καὶ πιθανῶς ἀντὶ τοῦ τελικοῦ *Σ* στὴν τελευταία *Υ*. Ἡ ἀνάγνωση αὐτῆ: *Ὀνασάνδρου* ἀντὶ τοῦ *Ὀνάσανδρος* προτείνεται μὲ βάση τὸ φωτογραφικὸ ὕλικὸ χωρὶς ἐξέταση καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ἀντικειμένου.

270. L. Getov, *Sur la concordance chronologique entre les éponymes et les fabricants rhodiens*, *Akten des XIII Internationalen Congresses für Klassische Archäologie* (Berlin 1988) 307, πίν. 40.3a-b.

271. Ἡ νεότερη ἀνάγνωση τῆς κυκλικῆς ἐνσφράγισης λαβῆς μὲ ρόδο στὸ Börker-Burow 1998, 37 ἀρ. 303. Ἡ παλιότερη δημοσίευση στὸ Schuchhardt 1895, 482 ἀρ. 1237.

272. *IG XIV* 2393, 403, ἀπὸ τὶς Ἀκρες, κυκλικὸ μὲ ρόδο. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 36. Maiuri 1951, 258 ἀρ. 8: *Ἐπὶ Ὀ[νασ]άνδρου [Θεσ]/μοφο[ρίου]*, ἀπὸ τὴν Πομπηία. Gentili 1958, 78 ἀρ. 153, 1-2, ὀρθογώνια σὲ μία καὶ δύο σειρές. Τὸ πρῶτο μὲ “disco del Sole su pilastrino”, τὸ δεύτερο χωρὶς σύμβολο, ἀλλὰ μὲ μῆνα τὸν Πεδαιγίνυο. Ἡ προέλευση εἶναι ἄγνωστη. Πὰ τὴ φυσικὴ καὶ πολιτικὴ γεωγραφία τῶν πόλεων τῆς Σικελίας βλ. Eugenio Manni, *Geografia fisica e politica della Sicilia antica* (1981).

273. Pridik 1926, 317. Μνημονεύει τρία παραδείγματα, μία ἀκόμα φορὰ ἐμφανίζεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου μὲ τὸν μῆνα Πάναμο καὶ μία μὲ ἄνθος.

274. Pridik 1917, 15 ἀρ. 293, σὲ δύο σειρές μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά.

275. Porro 1916, 119 ἀρ. 156, μὲ τὸν μῆνα Πάναμο.

276. *IG XII* 1, 1372 ἀπὸ τὶς Φάνες: *[Ὀ]νάσανδρος*. Nilsson 1909, 467 ἀρ. 344, τρία παραδείγματα, ἓνα ὀρθογώνιο μὲ τὸν μῆνα Ἀγριάνιο καὶ δύο κυκλικὰ μὲ σύμβολο ρόδο καὶ μὲ τὴν ἐπιγραφή σὲ ζώνη. Οἱ μῆνες εἶναι ὁ Δάλιος καὶ ὁ Θεσμοφόριος.

277. Grace 1952, 529, μὲ τέσσερα παραδείγματα.

278. Lenger-Grace 1958, 417 ἀρ. 152.

279. Dunand 1939, 17 ἀρ. 1039 εικ. 6, ὀρθογώνιο.

280. Reisner 1924, 19 (445), σὲ δύο στίχους, ὅπου ὁμως διαβάστηκε *Ὀνασι/άνδρου* ἀντὶ *Ὀνασίανδρου*, καὶ σ. 313, 26 κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μὲ μῆνα τὸν Ὑακίνθιο. Crowfoot 1957, 383, μία ἐνσφράγιση λαβῆ.

281. Νεροῦτσος 1874, 241 ἀρ. 147, ἓνα ὀρθογώνιο σφράγισμα.

282. Cononici-Irimia 1991, 161 ἀρ. 266 (18) μὲ “Ἡλιο ἐπάνω καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου κάτω, καὶ ἀρ. 267 (19): *Ἐπὶ Ὀνασι/άνδρου* (χρονολογεῖται στὴν περίοδο Πα, περὶ τὸ 245-240 π.Χ.).

283. Shelov 1975, 65 ἀρ. 172, κυκλικὸ μὲ σύμβολο ρόδο. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου συνοδεύεται ἀπὸ τὸν τίτλο *ἱερεὺς*.

284. Δύο ἐνσφράγιστες λαβές, Badalyants 1978, 211 ἀρ. 15-16, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ πρώτη ἔχει ὀρθογώνιο σφράγισμα: *Ἐπὶ Ὀνασίανδρου*, ἐνῶ τῆς δεύτερης εἶναι κυκλικὸ μὲ σύμβολο ρόδο.

285. Grace 1950, 139 ἀρ. 2. Πρβ. Badalyants 1980, 164, ὁ Διονύσιος συνδέεται μὲ τὸν ἐπώνυμο Ἀρετακλῆ, καὶ Getov 1988, 23.

286. Schuchhardt 1895, 459 ἀρ. 1005. Κάτω εἰκονίζεται κηρύκειο. Τὸ σφράγισμα αὐτὸ ἀναφέρει καὶ ὁ Bleckmann 1907, 40. Τὸ ἴδιο σφράγισμα καὶ στὸ Börker-Burow 1998, 46 ἀρ. 437 πίν. 16, ὅπου διακρίνεται καὶ στεφάνι στὸ μέσο τοῦ ὀνόματος. Τὸ κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ. Τὸν τύπο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ στὴν πρώτη σειρὰ καὶ κηρύκειο στὴ δεύτερη ἢ Grace 1962, 118, σχόλια στὸν ἀρ. 13, κατατάσσει στοὺς κατασκευαστὲς τοῦ 1ου αἰ. π.Χ.

287. Ariel 1990, 34, σχόλια στὸ S 29 (περ. 240-205 π.Χ.).

288. Porro 1916, 114 ἀρ. 70 (ἓνα παράδειγμα).

289. Pridik 1917, 25 ἀρ. 587 καὶ 589. Μία τρίτη λαβὴ στὸ ἴδιο μουσεῖο, ἀρ. 588, εἶναι κυκλικὴ μὲ ρόδο γιὰ σύμβολο, ἀπὸ τὴ Φαναγόρεια, ὅπως καὶ ἡ προηγούμενη.

290. Reisner 1924, 18 (657). Crowfoot 1957, 383 (τρία παραδείγματα).

291. Macalister 1901, 140-141 ἀρ. 299, κυκλικὴ μὲ κέρας Ἀμαλθείας: *Διονυσίου*, 142-143 ἀρ. 301, ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές μὲ τὸ ὄνομα τοῦ μῆνα Ἀγριάνιου στὴ δεύτερη σειρὰ, καὶ ἀρ. 304, ὀρθογώνια μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ καὶ βότρυ ἀριστερά.

292. Mirčev 1958, 33 ἀρ. 136, πίν. XVII 7.

293. Lazarov 1980, 169 ἀρ. 39 πίν. V (*Διονυσίου*).

294. Mirčev 1958, 33 ἀρ. 135 πίν. XVII 6.

295. Canarache 1957, ἀρ. 732.

296. Pridik 1926, 323.

297. *IG XIV* 2393, 213: *Διονύσιος*, ἀπὸ τὸν Τάραντα καὶ 214a-c: *Διονυσίου*, ἀπὸ τὴν Ἐρυνκα καὶ τὴ Licata (2). Γιὰ τὰ ἴδια σφραγίσματα βλ. καὶ Bleckmann 1907, 42 ἀρ. 33.

298. Grace 1952, 526 (τέσσερα παραδείγματα

χωρίς να διευκρινίζεται ή μορφή των σφραγισμάτων).

299. *IG* XII 1, 1286, 1-4.

300. Βλ. και Dumont 1871, 89 ἀρ. 94-97. Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία εἶναι κυκλικές, ἡ τελευταία καὶ με σύμβολο ρόδο. Ἡ ἀρ. 95 φέρει τὸ ὄνομα στὴν πρώτη σειρὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Ἀγριανίου στὴ δεύτερη, ἐνῶ ἡ ἀρ. 97 καταγράφει τὸ ὄνομα σὲ δύο σειρές: [Δ]ιονύ/[σ]ιος. Πρβ. καὶ ἀρ. 98 ποὺ με πιθανότητα συμπληρώνεται: Ἐπὶ [----]τον / Δ[ιο]ν[υ]σί[ου]. Ὁ Dumont συμπληρώνει τὸ ὄνομα Διοδότου στὴν πρώτη σειρὰ, ἀλλὰ ἐπώνυμος με τὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν μοῦ εἶναι γνωστός. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 138, λ. Διονύσιος ἀρ. 443 με ἀναφορὰ στὸν ἀρ. R 177 A-I τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς (ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς).

301. Ariel 1990, 34 ἀρ. S 29 (κυκλικὸ με ρόδο).

302. Νεροῦτσος 1874, 227 ἀρ. 51 (τρία σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ δύο πρῶτα ὀρθογώνια, τὸ ἓνα στὴν ὀνομαστικὴ καὶ τὸ ἄλλο στὴ γενική, ἐνῶ τὸ τρίτο εἶναι κυκλικὸ με ρόδο).

303. Empereur-Tuna 1989, 298.

304. Γιὰ τὸ φαινόμενο τοῦ φωνηεντισμοῦ (-εν ἀντὶ -εο) στὴ γενική τοῦ ἐνικοῦ τῆς δωρικῆς διαλέκτου τῆς Ρόδου βλ. Nilsson 1909, 148-150. Hiller von Gaertringen 1931, στ. 742. C. D. Buck, *The Greek Dialects* (1965) 166 (261.4).

305. Grace 1974, 197, ἰδίως σ. 200. Γιὰ τὸν Ἱεροτέλη, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Empereur-Tuna 1989, 277-299, βλ. Grace 1963, 324 με σημ. 12 καὶ 327-328 με σημ. 20, ὅπου ἀναφέρεται ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ με ἐπώνυμο τὸν Ἀγήμονα, καὶ Grace-Pétropoulakou 1970, 290 καὶ 302, σχόλια στὸ E2. Ἐπίσης πρβ. Badalyants 1980, 164 (περίοδος I²) ὅπου συγχρονίζεται με τοὺς ἐπωνύμους Ἀγέστρατο 1; Ἀγήμονα; Ἀγήση; Ἀρετακλῆ; Ἀριστάνακτα 1; Ἀρίσταρχο; Ἀριστεά; Δαμοκράτη 1; Δαήμονα; Εὐκλῆ, Εὐφρανορίδα; Καλλικράτη 1, Κλεώνυμο 1; Λύσανδρο; Νίκωνα; Πανσανία 1, Πειθιάδα; Πολυκλῆ; Πολύχαρμος; Σθενέλα; Τιμοκλῆδα, Φιλίνο; Φιλοκράτη, Φιλωνίδα 1, Φράσιλο; Ἐξάκεστο; Αἰνησιδάμα 1; καὶ Ἐπίχαρμος. Ἀκόμα ἀναφορὰ γίνεται στὰ Buzoianu 1986, 412 καὶ 415 ἀρ. 35-37 καὶ 40, Brugnone 1986, 44 ἀρ. 39 σημ. 180, 47 ἀρ. 42, 51 ἀρ. 45, 60-61 ἀρ. 58 σημ. 325-326, καὶ 105 σημ. 508 καὶ Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 232, λ. Ἱεροτέλης ἀρ. 1 (περίπου 269-225 π.Χ.) με ἀρ. Ἀγορᾶς R 285.

306. Brugnone 1986, 44 σημ. 180 καὶ 47 ἀρ. 42.

307. Grace 1963, 324 σημ. 12. Πρβ. καὶ Brugnone 1986, 51 ἀρ. 45.

308. Crowfoot 1957, 383, μία λαβή. Ἡ ἀνάγνωση δὲν εἶναι βέβαιη.

309. Halpern-Zylberstein 1980, 244 ἀρ. 3 πίν. 134, 4 (κομβιόσχημη).

310. Ariel 1990, 31 ἀρ. S 5.

311. *SEG* 32, 1982, ἀρ. 1495d. Γιὰ τὴ θέση βλ. ἐν συντομίᾳ στὸ Arav 1989, 37-38.

312. *IG* XII 1 ἀρ. 1317, 1-8. Nilsson 1909, 435 ἀρ. 251 (κομβιόσχημη). Porro 1916, 116 ἀρ. 109 (ἓνα παράδειγμα). N. T. Nikolitsis, *Archäologische Unterwasser-Expedition bei Rhodos*, *AW* 12, 1, 1981, 56-58 εἰκ. 30-33 με σχέδιο στὴν εἰκ. 34, λαμὸς με λαβὲς ἀμφορέα τοῦ Ἱεροτέλη ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρίσταρχο 1.

313. Jöhrens 1986, 501 ἀρ. 9 (δύο παραδείγματα: Ἱεροτέλης), ἀρ. 10 (τέσσερα παραδείγματα: Ἱεροτέλεως), ἀρ. 11: Ἱεροτέλεως Ἀρε[μίου] καὶ ἀρ. 12: Ἱεροτέλεως Παν[άμου], ὅλα κομβιόσχημα (269-225 π.Χ.).

314. Grace 1952, 527, πέντε παραδείγματα. Grace-Pétropoulakou 1970, 290, 292, 293 με σημ. 3, 300 καὶ 302, στὸν ἀρ. E2 με ἀναλυτικὸ σχόλιο. Γιὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ διορθώσεις στὸ Grace 1974, 200.

315. Π. Θέμελης, *ΠΑΕ* 1976 A (1978), 86 εἰκ. 53γ, κομβιόσχημο.

316. Sztetyllo 1976, 27 ἀρ. 1, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο. Calvet 1982, 14 καὶ σ. 26 ἀρ. 57, ἀπὸ τὸ Κίτιο.

317. Sztetyllo 1975, 165 ἀρ. 4-6.

318. Römer 1983, 266 ἀρ. 2, τώρα σὲ ἰδιωτικὴ συλλογὴ τῆς Κολωνίας.

319. Mușețeanu-Conovici-Atanasiu 1978, 182 ἀρ. 32-33 εἰκ. 2, 18-19 εἰκ. 5, 4 καὶ εἰκ. 2, 20-21 καὶ εἰκ. 5, 5, γιὰ τοὺς ὁποίους βλ. καὶ Brashinsky 1984, 200 ἀρ. 26 καὶ 28, με τίς διαστάσεις τους. Οἱ δύο αὐτοὶ ἀμφορεῖς τοῦ Ἱεροτέλη, ἀρ. εὐρ. 15015 καὶ 15106 ἀπὸ τὴν Pietroi, NA. Μουντενίας χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους Τιμόστρατο καὶ Ἀγέστρατο. Τὰ σφραγίσματα εἶναι κομβιόσχημα.

320. Pridik 1917, 111 ἀρ. 238, 112 ἀρ. 255, κομβιόσχημο. Pridik 1926, 326 (ἓνα παράδειγμα). Gramatopol-Bordea 1969, 235 ἀρ. 763, ὀρθογώνια με ἄνθος, ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Γιὰ ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ βλ. καὶ στά: Lazarov 1977, 38 ἀρ. 64, ἀπὸ τοὺς Τόμους. Buzoianu-Georgescu 1983, 166 ἀρ. 28, ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Rădulescu-Bărbulescu-Buzoianu 1985, 72 ἀρ. 69 καὶ Rădulescu-

Bărbulescu-Buzoianu 1987, 72 ἀρ. 146 (29) ἀπὸ τὴν Albești τῆς Δοβρουτσᾶς.

321. Dumont 1871, 101 ἀρ. 182: *Μέντορος* / *Ύακινθιον*. Pridik 1896, 134 ἀρ. 47 μετὰ τὸν *Ύακινθιο*. Ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας, Grace 1934, 223 ἀρ. 28 μετὰ τὸν *Θευδαίσιον*. Ἡ Grace μνημονεύει καὶ ἄλλα ὁκτὼ παραδείγματα ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῆς Ἀγορᾶς. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 309, λ. *Μέντωρ* ἀρ. 19 (περίπου 240-210, ἀρ. Ἀγορᾶς R 366).

322. Crowfoot 1957, 383 (ἓνα παράδειγμα).

323. Macalister 1901, 124-125 ἀρ. 157, ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 43 (ἓνα παράδειγμα).

324. Macalister 1926, 209: *Μέντωρος* / *Βαδρονίου*.

325. Nilsson 1909, 455 ἀρ. 310 (ἓνα παράδειγμα) μετὰ τὸν *Ύακινθιο*.

326. Pridik 1917, 30 ἀρ. 735 καὶ 136 ἀρ. 104, καὶ τὰ δύο ἀπὸ τὴν Ὀλβία: *Μέντορος* *Ἀργυράνιος* τὸ πρῶτο καὶ *Μέντορος* *Θεσιμοφορίου* τὸ δεύτερο. Ὁ Pridik 1926, 327 μνημονεύει ὁκτὼ ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, στίς ὁποῖες περιλαμβάνονται καὶ οἱ δύο ποὺ μόλις ἀναφέρθηκαν. Τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ συνοδεύεται σ' αὐτὰ τὰ παραδείγματα τέσσερις φορὲς μετὰ τὸν μῆνα Ἀργιάνιο, ἀπὸ τίς ὁποῖες οἱ δύο στὴν ὀνομαστική, καὶ ἀπὸ μία μετὰ τοὺς Δάλιο, Θεσιμοφόριο, Πάναμο, Πεταγεῖννο (sic). Μία ἀκόμα ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸ στοὺς Toncheva 1974, 293 ἀρ. 26 πίν. X 26 (*Μέντορος* *Ἀργαμπίου*). Πὰ τὴν ἴδια σφραγίδα βλ. Lazarov 1980, 173 σημ. 79. Τέλος, γὰρ μιὰ ἐνσφράγιση λαβὴ τοῦ κατασκευαστῆ ἀπὸ τὴ Μεσημβρία βλ. αὐτόθι 172-173 ἀρ. 49, πίν. VI.

327. Grace 1952, 527 (ἓνα παράδειγμα).

328. Etienne 1986, 238 ἀρ. 8: *Μέντορος* / *Ἀργιανίου*.

329. Gentili 1958, 74 ἀρ. 137, μικρὸ ὀρθογώνιο σφράγισμα σὲ τρεῖς σειρές μετὰ τὸν *Ύακινθιο*.

330. Etienne 1986, 238 στὸν ἀρ. 8.

331. Πὰ τοὺς ὁμωνύμους κατασκευαστὲς βλ. καὶ Badalyants, *Homonyms* 1980, 178 καὶ 179, ὅπου διακρίνονται δύο ὁμώνυμοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ πρῶτος χρονολογεῖται στὴν περίοδο X¹ (μέσα 4ου αἰ.-περίπου 300 π.Χ.), ἐνῶ ὁ δεύτερος στὴν περίοδο III⁴ (200-165 π.Χ.). Πὰ τοὺς τρεῖς ὁμώνυμους ἐπώνυμους ἄρχοντες βλ. Grace-Pétropoulakou 1970, 304, σχόλια στὸν ἀρ. E12 καὶ Badalyants 1980, 175. Πρβ. καὶ Βλαχοπούλου-Οἰκονόμου 1979, 287-

288 σχόλια στὸν ἀρ. A11, ὅπου ὁμως ἀναγνωρίζεται μόνο ἓνας κατασκευαστὴς καὶ τοποθετεῖται πρὶν ἀπὸ τὸ 225 π.Χ. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ Πανσανία τῆς περιόδου IV (περίπου 175-150 π.Χ.) βλ. καὶ Empereur 1977, 225, σχόλια στὸν ἀρ. 75. Ἀκόμα πρβ. καὶ Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 366, λ. *Πανσανίας* ἀρ. 62 ἀρ. Ἀγορᾶς R 426 (διάφορα).

332. Schuchhardt 1895, 475 ἀρ. 1163. Πὰ τὸ ἴδιο καὶ στοὺς Börker-Burow 1998, 51 ἀρ. 501, ὅπου συνδέεται μετὰ τὸν ἐπώνυμο Ἀριστείδα 1 τῆς περιόδου II. Ἐνα δεύτερο φέρει κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα ρόδο, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ ἀνήκει σὲ μεταγενέστερη παραγωγή τῆς περιόδου III τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ, βλ. Börker-Burow 1998, 51 ἀρ. 502, ἢ ἀκόμα καὶ στὴν περίοδο IV, πρβ. Ariel 1990, 58 σχόλια στὸν ἀρ. S 254. Ὅμοιο μετὰ ρόδο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα μετὰ προέλευση τὴν Καρχηδόνα στοὺς *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 131. Πὰ ἄλλα ὅμοια εὐρήματα ἀπὸ ἄλλες περιοχὲς βλ. καὶ στίς παρακάτω σημειώσεις.

333. Pridik 1926, 43 παραδείγματα, στὰ ὁποῖα τέσσερις φορὲς καταγράφονται καὶ οἱ μῆνες Πάναμος, Πάναμος Δεύτερος καὶ Ὑακίνθιος (2). Ἀκόμα δύο φορὲς τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται συντομευμένο (*Παν* καὶ *Πανσαν*), ἐνῶ μετὰ σύμβολα τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται ἀπὸ μία φορὰ μετὰ ρόδο καὶ κεφάλι Ἡλίου.

334. Pellegrini 1887, 246 ἀρ. 381-382, μετὰ ρόδο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα (τοῦ μεταγενέστερου ὁμωνύμου) ἀπὸ τὴν Ἔρυκα. *IG* XIV 2393, 420a-b, ἀπὸ τὸν Τάραντα μετὰ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρά. Πὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 42. Ἀκόμα ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ στοὺς Gentili 1958, 78-79 ἀρ. 156, 1-4 (δύο ἀπὸ τίς Συρακοῦσες καὶ δύο ἀγνωστικῆς προέλευσης). Τὸ ὄνομα καταγράφεται σὲ μία σειρά χωρὶς σύμβολα. Σὲ καμία ἀπὸ τίς παραπάνω δημοσιεύσεις δὲν γίνεται διάκριση ὁμωνύμων.

335. Grace 1934, 224 ἀρ. 30-35 καὶ 306 ἀρ. 4, πρὶν ἀπὸ τὸ 225 π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἀγορὰ. Grace 1956, 142-143 ἀρ. 90-91, ἀπὸ τὴν Πνύκα. W. Hoepfner et alii, *Das Pompeion und seine Nachfolgerbauten. Kerameikos* X (1976) 213 ἀρ. K 128 εἰκ. 241. Πὰ παλιότερα εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα βλ. Dumont 1871, 106 ἀρ. 220-222 καὶ Pridik 1896, 135 ἀρ. 55-60, χωρὶς νὰ γίνεται διάκρισις τῶν ὁμωνύμων.

336. *IG* XII 1 ἀρ. 1374, 1-8. Nilsson 1909, 469, 1-9. Στὰ παραπάνω δὲν γίνεται διάκρισις ὁμωνύμων.

337. Lenger 1957, 162 ἀρ. 82 εἰκ. 1 μετὰ σχόλια. Πρβ. καὶ Grace 1974, 194 καὶ 200 γὰρ τὴν χρονολόγησι τῆς ομάδας B στὸ β' μισὸ τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.

338. Grace 1952, 527 (δώδεκα παραδείγματα, αλλά χωρίς να διαχωρίζονται οί ὁμώνυμοι).
339. Technau 1929, 39 ἀρ. 7 καὶ Isler 1978, 137 ἀρ. 469, πίν. 65.
340. Mirčev 1958, 36 ἀρ. 157. Lazarov 1974, 33 ἀρ. 42 καὶ 50 ἀρ. 82-83. Toncheva 1974, 294 ἀρ. 31 πίν. X 31, ὀρθογώνιο σφράγισμα μετὴν ἐπιγραφὴν σὲ μία σειρὰ. Γιὰ τὰ σφράγισματα στὸν Εὐξείνιο Πόντο βλ. καὶ Lazarov 1977, 39 ἀρ. 96.
341. Canarache 1957, 265 ἀρ. 647.
342. Gramatopol-Bordea 1969, 236 ἀρ. 777-780 (ἀρ. 777-779: [Π]αρά Π[α]/[υ]ανία μετὸ σχέδιο στὴ σ. 280, ἐνῶ ἀρ. 780 σὲ δύο σειρές: Πα/[υ]σανία. Buzoianu 1980, 138 ἀρ. 42. Buzoianu-Georgescu 1983, 166 ἀρ. 30, πίν. III καὶ V).
343. Gramatopol-Bordea 1968, 59 ἀρ. 73: Πανσανίας.
344. Rădulescu-Bărbulescu-Buzoianu 1987, 73 ἀρ. 155 (38) καὶ 156 (39).
345. Conovici-Irimia 1991, 166 ἀρ. 308-310 μετὸ ὄνομα τοῦ Πανσανία σὲ μία σειρὰ. Ἀπὸ τὴν κατατομὴ τῆς λαβῆς τοποθετεῖται στὴν περίοδο II.
346. Shelov 1975, 116 ἀρ. 444, βλ. καὶ σ. 66.
347. Badalyants 1978, 214 ἀρ. 58: Πανσανία, τοῦ Πανσανία 1, καὶ ἀρ. 59: Π[ανσαν]ία / Ἀρ[ταμνί]ον, τοῦ Πανσανία 2.
348. Börker-Burow 1998, 97 ἀρ. 312, ἀπὸ τὴν Οἰκία τοῦ Περιστευλίου. Πρβ. καὶ ὅσα ἀναφέρονται παραπάνω στὴ σημ. 332.
349. Grace 1950, 140 ἀρ. 13.
350. Reisner 1924, 312 ἀρ. 64 (δέκα ὀρθογώνια παραδείγματα χωρίς σύμβολο καὶ ἓνα μετὸ ῥόδο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα). Crowfoot 1957, 383, 23 λαβές, χωρίς ὅμως νὰ καταγράφονται οἱ ὁμώνυμοι.
351. Dunand 1954, 55 ἀρ. 6985, ρομβοειδὴς μετὸ μῆνα τὸν Δάλιο καὶ ἀδιάγνωστο σύμβολο. Δὲν μνημονεύεται σὲ ποιὸν Πανσανία ἀνήκει. Dunand 1958, 1020 ἀρ. 18648, μετὸ ὄνομα στὴ μία σειρὰ καὶ ῥόδο ἀπὸ κάτω, προφανῶς τοῦ Πανσανία 3. Γιὰ τὸν Πανσανία μετὸ ῥόδο, βλ. καὶ Grace 1934, 224 στὸν ἀρ. 30-35.
352. SEG 8, 1937-1938, 35 ἀρ. 237, δὲν διευκρινίζεται σὲ ποιὸν ἀνήκει. Γιὰ τὴ θέση βλ. συνοπτικὰ Arav 1989, 67-71.
353. Macalister 1912, 361 ἀρ. 390. Γιὰ τὴ θέση βλ. συνοπτικὰ Arav 1989, 41-43.
354. Macalister 1926, 210 (τέσσερα ὀρθογώνια παραδείγματα: δύο μετὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ καὶ δύο καὶ μετὸ ῥόδο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Δὲν γίνεται διαχωρισμὸς τῶν ὁμωνύμων). Ἀκόμα Ariel 1990, 57-58 ἀρ. S 248-254. Τὰ πέντε μετὸ ῥόδο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ καὶ δύο μόνο μετὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ. Ἡ πρώτη ὁμάδα χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ariel στὴν περίοδο III ἢ IV. Στὰ ἴδια χρονικὰ πλαίσια τοποθετεῖ καὶ τὴ δεύτερη ὁμάδα, χωρίς σύμβολο, προσπαθώντας νὰ ἐρμηνεύσει τὴν Grace 1934, 224-225 ἀρ. 30-35. Δὲν παραλείπει ὅμως νὰ σημειώσει καὶ ἄλλες ἀναφορές, καὶ τῆς V. Grace συμπεριλαμβανομένης, Grace 1950, 140, ὅπου ὁ Πανσανίας χωρίς σύμβολο τοποθετεῖται πρὶν ἀπὸ τὸν Πανσανία μετὸ σύμβολο, Ariel 1990, 58 σχόλια στὸ S 254.
355. Macalister 1901, 126-129 ἀρ. 178-181, ἔξι λαβές ὀρθογώνιες, ἀπὸ αὐτὲς ἀρ. 178-179, τέσσερα παραδείγματα, ποὺ φέρουν ῥόδο γιὰ σύμβολο. Γιὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 43, ἀρ. 55. Δὲν διακρίνονται οἱ ὁμώνυμοι.
356. Calvet 1982, 31 ἀρ. 79-80 καὶ σ. 14, ὅπου χρονολογοῦνται στὴν περίοδο II, 240-220 π.Χ.
357. Sztetyllo 1976, 51 ἀρ. 127.
358. Sztetyllo 1963, 339 ἀρ. 1. Sztetyllo 1983, 86 ἀρ. 53.
359. Empereur 1977, 225 ἀρ. 75, πίν. XXXVIII.
360. Νεροῦτσος 1874, 229 ἀρ. 130 (τρία ὀρθογώνια παραδείγματα, τὸ ἓνα μετὸ ἥλιο ἀριστερὰ καὶ ἓνα ἄλλο μετὸ ὄνομα στὴν ὀνομαστική). Breccia 1907, 83 ἀρ. 19, 51 καὶ 110, χωρίς διαχωρισμὸ τῶν ὁμωνύμων.
361. SEG 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853, χωρίς νὰ διευκρινίζεται σὲ ποιὸν ὁμώνυμο ἀνήκει. Ferron-Pinard 1955, 64 ἀρ. 105 πίν. LXI, ὀρθογώνιο μετὸ ῥόδο, χωρίς νὰ ὀρίζεται σὲ ποιὸν ὁμώνυμο ἀνήκει.
362. Criscuolo 1982, 103 ἀρ. 118, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.
363. Schuchhardt 1895, 436 ἀρ. 781 (Inv. 479).
364. Γιὰ τὴ χρῆση τοῦ κεφαλιοῦ ἢ καὶ τῆς προτομῆς τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ ῥόδου στὰ ροδίτικα νομίσματα βλ. συνοπτικὰ στὰ Ch. Seltman, *Masterpieces of Greek Coinage* (Oxford 1949) 106-107. B. V. Head, *Historia Numorum. A Manual of Greek Numismatics* (London 1963) 637-640 καὶ O. Mørkholm, *Early Hellenistic Coinage. From the Accession of Alexander to the Peace of Apamea (336-188 B.C.)* (Cambridge 1991) 90, 157.
365. Badalyants 1976, 39.
366. Ἀμφορέας ἀποσπασματικὸς ἀπὸ τὴν Independentia (Murighiol) γιὰ τὸν ὁποῖο βλ. Lungu 1990, 213 ἀρ. 2.

367. Blinkenberg II 1, 23, 507 κέ., ἀρ. 225b. Τὰ χρονικά περιθώρια τῆς δραστηριότητάς του, πού καθορίζονται ἀπὸ πολλὰ εὐρήματα, δὲν ἐπιτρέπουν κάτι τέτοιο.

368. Schuchhardt 1895, 435-437 ἀρ. 775-796. Ἀπὸ αὐτὲς οἱ ἑπτὰ εἶναι χωρὶς μῆνα, ἐνῶ οἱ εἴκοσι δύο ἔχουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μῆνα. Ἐκτὸς ἀπὸ δύο, ὅλες εἶναι ὀρθογώνιες. Prott-Kolbe 1902, 147 ἀρ. 222. Πρβ. Bleckmann 1907, 34 (28 παραδείγματα). Boeringer-Krauss 1937, 146 ἀρ. 1-2, ὀρθογώνιες σὲ τρεῖς σειρές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ δευτέρα μὲ πρόταξη καὶ τοῦ τίτλου. Πρόσφατα ὁ Börker ἐπανεξέδωσε εἴκοσι πέντε ἐνσφραγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου (Pergamon-Komplex), Börker-Burow 1998, 17-19 ἀρ. 1-25. Παράλληλα, ὁ Burow παρουσίασε ἄλλες ἑνδεκα ἀπὸ διαφορετικές θέσεις τοῦ Περγάμου, αὐτόθι 79-80, ἀρ. 11-21.

369. IG XII 1, 1065, 1-3. Bleckmann 1907, 31 ἀρ. 6 μὲ τὸν κατασκευαστὴ Ἀρίσωνα. Πὰ τὸ ἴδιο τμήμα τοῦ ἀμφορέα βλ. καὶ Hiller von Gaertringen 1898, 232 μὲ μῆνα τὸν Θεσμοφόριο καὶ κεφάλι Ἡλίου στὰ δεξιὰ. Ἀκόμα βλ. Paris 1913, 156 ἀρ. II, 1: *Ἐπὶ Ἀγεμάχου*, μὲ μεγάλο ἄστρο ἀριστερὰ καὶ Paris 1914, 301 ἀρ. II (κυκλικὸ μὲ ρόδο) ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Nilsson 1909, 352-353 ἀρ. 8 (δώδεκα παραδείγματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές, ἀπὸ τὴ Λίνδο. Τὰ σφραγίσματα 1-5 εἰκονίζουν ἀριστερὰ προτομὴ Ἡλίου). Porro 1916, 109 ἀρ. 3 στὸ Μουσεῖο τῶν Θερμῶν τῆς Ρώμης (δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν Κάμφο).

370. Dumont 1871, 77 ἀρ. 4-7 καὶ 301 ἀρ. 1.

371. Grace 1952, 528, ἔξι συνολικὰ λαβές. Κατατάσσεται στὴν περίοδο III. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, 835 ἀρ. 2 καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 1, καθὼς καὶ Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 5-6, λ. *Ἀγέμαχος*, ἀρ. 10 (περίπου 210-175 π.Χ.). Ἀπὸ τὴ Ρήνεια προέρχεται ἄλλη μία κυκλικὴ ἐνσφραγιστὴ λαβὴ τοῦ ἐπωνύμου μὲ βότρυ, σύμβολο ἄγνωστο, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, ἀπὸ ἀλλοῦ, ἀφοῦ ὅλα τὰ κυκλικὰ σφραγίσματα τοῦ Ἀγεμάχου εἰκονίζουν ρόδο ἢ προτομὴ Ἡλίου. Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ συμβόλου καὶ στὴ σφραγίδα ἀπὸ τὴ Ρήνεια θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ γίνῃ μὲ ἓνα ρόδο, ὅσο μπορεῖ κανεὶς νὰ συμπεράνει ἀπὸ τὴ δημοσιευμένη φωτογραφία, Kent 1953, 132 ἀρ. 9, πίν. 46.

372. IG XIV 2393, 16-19, ἀπὸ τὴν Ἔρυνα, τὴν Κατάνη καὶ τὶς Ἀκρες. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907,

35 (τρία παραδείγματα). Πὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἔρυνα βλ. καὶ Pellegrini 1887, 198-199 ἀρ. 16-19. Gentili 1958, 39 ἀρ. 26, 1-7. Ἀπὸ αὐτὰ πέντε εἶναι ὀρθογώνια σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές μὲ τοὺς μῆνες Ἀρταμίτιο, Θεσμοφόριο καὶ Πάναμο, ἐνῶ δύο εἶναι κυκλικὰ μὲ ρόδο καὶ μὲ τοὺς μῆνες Θευδαίσιο καὶ Πάναμο Δεύτερο. Ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα, ἄγνωστης προέλευσης, τὰ ὑπόλοιπα βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες. Πὰ μὴ κυκλικὴ ἐνσφραγιστὴ λαβὴ μὲ ρόδο ἀπὸ τὸ Monte Iato βλ. Isler 1979-1980, 1219 ἀρ. 10 εἰκ. 10: *Ἐπὶ Ἀγεμάχου Ὑακινθίου*. Brugnone 1986, 23-24 ἀρ. 1 πίν. I, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ χωρὶς μῆνα, ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala). Ἀκόμα ἀπὸ τὸ Κάλιαρι, αὐτόθι 24 μὲ σημ. 24.

373. Becker 1862, 453-454 ἀρ. 1-2, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: *Ἐπ' ἱερ[έ]ως / Ἀγε[μά]χου / Θεσ[μοφ]ορίου* καὶ: *Ἐπὶ Ἀ[γ]εμάχου / Δαλίου*. Bleckmann 1907, 37 (ὁκτώ παραδείγματα). Pridik 1917, 1 ἀρ. 1-5, ἴσως καὶ σ. 34 ἀρ. 880, ἡ ἀνάγνωση τῆς ὁποίας δὲν εἶναι βέβαιη. Ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ ὁ Pridik 1926, 307 καταγράφει συνολικὰ τριάντα ἐννέα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δεκατρία ἀποτυπώνονται χωρὶς τὸ ὄνομα τοῦ μῆνα, ἐνῶ σὲ δύο ἐμφανίζεται καὶ ὁ τίτλος, *ἱερεὺς*. Ἀπὸ τὶς παραπάνω ἐνσφραγιστες λαβὲς οἱ δέκα ἔχουν κυκλικὰ σφραγίσματα μὲ ρόδο καὶ οἱ ὑπόλοιπες ὀρθογώνια. Ὁκτώ ἀπὸ τὰ ὀρθογώνια ἔχουν γιὰ σύμβολο προτομὴ Ἡλίου μὲ ἀκτίνες καὶ ἓνα ὀκτάκτινο ἄστρο.

374. Levi 1964, 261 ἀρ. 1-2 πίν. I. Καὶ τὰ δύο σφραγίσματα εἶναι ὀρθογώνια, τὸ ἓνα μὲ τὸν τίτλο *ἱερεὺς*. Ὁ Levi ἀνεβάζει τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐνσφραγιστῶν λαβῶν τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ στὸν Εὐξεινο Πόντο σὲ ἐξήντα ὁκτώ.

375. Sztetyllo 1959, 424 καὶ Sztetyllo 1983, 71 ἀρ. 15 (μὲ μῆνα τὸν Πάναμο Δεύτερο).

376. Vysotskaya 1978, 81 ἀρ. 1-2 εἰκ. 1, 1 καὶ 1, 4.

377. Shelov 1957, 211.

378. Shelov 1975, 29 ἀρ. 1.

379. Robinson 1905, 296-297 ἀρ. 5. Τὴ λαβὴ αὐτὴ ἀπὸ τὴ Σινώπη μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Ἀγεμάχου συσχέτισε ὁ Robinson μὲ τὴν ἀποστολὴ 10.000 ἀμφορέων ἀπὸ τὴ Ρόδο στὴ Σινώπη τὸ 220 π.Χ. Πρβ. καὶ D. M. Robinson, *AJPh* 28, 1906, 249-250.

380. Mirčev 1958, 25 ἀρ. 81-82, πίν. XI, 1-2 καὶ Lazarov 1974, 29 ἀρ. 1: *Ἐπὶ Ἀγεμάχου / Δευτέρου / Πανάμου*.

381. Z. Popov, *Archeologija Sof* IX, 1967, 3, 46-49

άρ. 9: Ἐπὶ Ἀγεμάχου / Πα[νά]μου. Tancheva 1982, 108 άρ. 77 πίν. III 77, όπου αντί Ἀγη[μάχου] διάβαζε Ἀγεμά[χου] με πίν. XI, 7. Πρβ. και Lazarov 1977, 22 άρ. 1. Getov 1995, 46-47 άρ. 91-93, τὰ δύο πρώτα κυκλικά με ρόδο και με τούς μήνες Δάλιο και Πάναμο, τὸ τρίτο ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές με τὸν μήνα Πάναμο κάτω.

382. Gramatopol-Bordea 1968, 15 άρ. 33 (κυκλικό).

383. Gramatopol-Bordea 1969, 228 άρ. 696 ἀπὸ τὴν Κάλλατη και σ. 263 άρ. 1139-1140 ἀπὸ τὸ Costinesi τῆς Ν. Δοβρουτσᾶς με σχέδιο τοῦ άρ. 1139 στὴ σ. 281: Ἐπὶ Ἀγεμάχου. Γιὰ τὰ δύο τελευταία βλ. και Rădulescu-Bărbulescu-Buzoianu 1985, 71 άρ. 49.

384. Poréea 1967, 509 άρ. 1 εἰκ. 1, ἓνα κυκλικὸ με ρόδο: Ἐπὶ Ἀγ[εμάχου] Ἀγρ[ιανίου] και Glodariu 1976, 148 άρ. 63f, γιὰ τὸ ἴδιο σφράγισμα. Ἡ συμπλήρωση δὲν εἶναι βέβαιη.

385. Lungu 1990, 213 άρ. 2. Ἀμφορέας ἀπὸ τὸν τύμβο Α τοῦ κατασκευαστῆ Ἀριστείδα χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀγέμαχο: α) Ἐπὶ Ἀγεμάχου με μεγάλο ἄστρο ἄριστερά· β) Δαλίον / Ἀριστείδα, με μεγάλο ἄστρο ἄριστερά. Ἐνας δεύτερος ἀμφορέας με κυκλικές σφραγίδες και με σύμβολο ρόδο φέρει σφράγισμα με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Δαμοκράτη και χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἴδιο ἐπώνυμο, βλ. αὐτόθι 213 άρ. 3.

386. Canarache 1957, 226 άρ. 503, κυκλικὸ με ρόδο και σ. 237 άρ. 534-535, ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ δεύτερο χωρὶς μήνα, ἀλλὰ με τὸν τίτλο *Ιερεύς*.

387. Avram 1988, 311 άρ. 118, εἰκ. 11, 5, κυκλικὸ με ρόδο. Σῶζεται ἀποσπασματικά. Ἡ συμπλήρωση με τὸ ὄνομα τοῦ ἐπώνυμου Ἀγεστράτου δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλειστεῖ.

388. Sztetyllo 1976, 31 άρ. 23, Ἀγεμάχου με ὀκτάκτινο ἄστρο ἄριστερά.

389. Calvet 1972, 28 άρ. 46 εἰκ. 51.

390. Calvet 1982, 16 άρ. 15 με εἰκ. 5 άρ. 15.

391. McDowell, *Stamped and Incised Objects from Seleucia on the Tigris* (1935) 253 άρ. 4 και Börker 1974, 39 άρ. 17, σὲ δύο σειρές με κεφάλι Ἡλίου ἄριστερά.

392. Dunand 1939, 17 εἰκ. 3, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές με ἄστρο ἄριστερά, ἀλλὰ χωρὶς μήνα. Dunand 1958, 728 άρ. 14782, σὲ δύο σειρές με μήνα τὸν Δάλιο, σ. 840 άρ. 16561: Ἐπὶ ἱερέω[ς] Ἀγ[ε]μάχου και ἄστρο ἄριστερά.

393. Macalister 1926, 203 (τέσσερα παραδείγματα: ἓνα με κεφάλι Ἡλίου δεξιά, ἓνα με τὸν μήνα Δάλιο, ἓνα με τὸν Ὑακίνθιο και δύο κυκλικά με ρόδο) και σ. 205 (ἓνα παράδειγμα, κυκλικὸ με ρόδο και με μήνα τὸν Πάναμο. Διαβάστηκε: Ἐπὶ Ἀπ(?)εμάχου Πανάμου). Crowfoot-Fitzgerald 1927, 86 άρ. 1, κυκλικὸ με ρόδο. Ariel 1990, 39 άρ. S 66-71.

394. Halpern-Zylberstein 1980, 247 άρ. 30 πίν. 85, 34 και 134, 34, κυκλικὸ με ρόδο.

395. Reisner 1924, 314 άρ. 2, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Πάναμο. Crowfoot 1957, 380 (πέντε παραδείγματα).

396. Νεροῦτσος 1874, 233 άρ. 29, όπου ὁμως τὸ ὄνομα τοῦ ἐπώνυμου λαθεμένα διαβάστηκε ὡς Ἀρεμάχου ἀντὶ τοῦ Ἀγεμάχου (τέσσερα ὀρθογώνια σφραγίσματα με τούς μήνες Κάρνιο, Πάναμο και Πάναμο Δεύτερο). Sztetyllo 1975, 172 άρ. 37-38, πίν. IV. Τὸ πρῶτο εἶναι κυκλικὸ με ρόδο, ἀλλὰ τὸ δεύτερο εἶναι ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές χωρὶς τὴν καταγραφή και τοῦ μήνα. Sztetyllo 1978, 269 άρ. 13, ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές.

397. Coulson 1986, 540 άρ. 1.

398. Criscuolo 1982, 29 άρ. 1.

399. Nachtergaele 1978, 35-37, άρ. 11 εἰκ. 11: Ἐπὶ Ἀγ[εμά]χου / Ὑακινθίου.

400. Ὁ Börker 1974, 39 άρ. 17 τοποθετεῖ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀγεμάχου στὴν τελευταία δεκαετία τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., ἐνῶ ἡ Lungu 1990, 213 άρ. 3 θέτει τὸ ἀξίωμά του στὸ 195 π.Χ.

401. Grace 1985, 8-10 με σημ. 19. Σὲ παλιότερες δημοσιεύσεις εἶχε χρονολογηθεῖ λίγο νωρίτερα, περὶ τὸ 189 π.Χ., βλ. Rotroff 1982, 103 και Grace 1985, 10.

402. Schuchhardt 1895, 440 άρ. 820-821, σὲ δύο και μία σειρά με κέρας Ἀμαλθείας δεξιά τοῦ ὀνόματος. Nilsson 1909, 357 άρ. 22, 1-4 με σύμβολο και πάλι κέρας Ἀμαλθείας δεξιά τοῦ ὀνόματος, πὺν καταγράφεται σὲ μία ἢ δύο σειρές. Grace 1952, 525 (δύο παραδείγματα). Πρβ. και Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 15, λ. Ἀθανόδοτος, άρ. 4 (άρ. Ἀγοράς R 28).

403. Ἐνας ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Κύπρο τοῦ κατασκευαστῆ Ἀγαθοκλῆ 2ου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀθανόδοτο: Ἐπὶ Ἀθ[α]νοδότου / Καρνείου. Γιὰ τὸν ἀμφορέα βλ. εἰκόνες στὸ Μαραγκοῦ, Ἀ., Τὸ ἐμπόριο κρασιοῦ στὴν ἀρχαιότητα, *Ιστορία ἐλληνικοῦ κρασιοῦ. Β' τεύχος ἐργασίας, Σαντορίνη 7-9 Σεπτ. 1990* (Ἀθήνα 1992) 93-96.

404. Grace 1985, 10. Brugnone 1986, 88 άρ. 111

πίν. XIX, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές, μὲ ἀναφορὲς στὰ σχόλια τῶν ἀρ. 60, 79 σημ. 403, 91, 100 καὶ 106. Βλ. καὶ Badalyants 1976, 39.

405. Schuchhardt 1895, 438-440 ἀρ. 809-819. Σὲ ἓνα ἀπὸ αὐτά, κυκλικὸ μὲ ρόδο, ἀναφέρεται ὁ μήνας Πάναμος, ὅπως καὶ ἐδῶ, ἐνῶ σὲ ἓνα ἄλλο, κυκλικὸ καὶ αὐτὸ μὲ ρόδο, ὁ Πάναμος 2. Πρβ. καὶ τὴ δημοσίευση μὲ εἰκόνες ἀπὸ τὸν Börker στὸ Börker-Burow 1998, 19-20 ἀρ. 30-41 πίν. 2. Ἐνα ὀρθογώνιο μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά. Μιὰ ἄλλη ἐνσφράγιση λαβῆ, Prott-Kolbe 1902, 147 ἀρ. 223, μὲ πιθανότητα θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Ἀθανοδότου.

406. Levi 1964, 261-262 ἀρ. 11-39 πίν. I-III. Στὰ σφραγίσματα τῆς ἀγορᾶς τῆς Ὀλβίας μνημονεύονται οἱ μῆνες: Ἀγριάνιος, Ἀρταμίτιος, Βαδρόμιος, Δάλιος, Θεσμοφόριος, Πάναμος, Σμίνθιος καὶ Ὑακίνθιος. Ἀπὸ τὰ παραπάνω σφραγίσματα τὰ ὑπ' ἀρ. 35-38 φέρουν ἀριστερὰ κεφαλὴ Ἡλίου, ἐνῶ τὸ ἀρ. 31 εἶναι κυκλικὸ μὲ βότρυ στὸ κέντρο. Ὁ Levi ἀναφέρει 72 παραδείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).

407. Becker 1869, 449 ἀρ. 6 ἀπὸ τὴν Ὀλβία: Ἐπὶ Ἀθανοδό[δ]του / Ἀγριανίου. Πὰ τὰ παλιότερα εὐρήματα στὸ Μουσεῖο Ἑρμιτᾶς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης βλ. Pridik 1917, 2 ἀρ. 19-24 (τὸ σφράγισμα ἀρ. 19 σὲ δύο σειρές μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ καὶ τὰ δύο τελευταῖα κυκλικά μὲ ἄνθος) καὶ σ. 132 ἀρ. 7-8, ἀπὸ τὴν Ὀλβία, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ ἀρ. 7 εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο. Λίγο ἀργότερα ὁ ἴδιος, Pridik 1926, 308 μνημόνευσε εἴκοσι ἐπτὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἴκοσι δύο φέρουν καὶ ὀνόματα μηνῶν, ἐνῶ στὰ σύμβολα περιλαμβάνονται τὸ ρόδο, τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου καὶ ἄστρα στὶς τέσσερις γωνίες. Ἀργότερα ὁ ἀριθμὸς τους ὑπερδιπλασιάστηκε. Ὁ Levi 1964, 261 ἀναφέρει ἑβδομήντα δύο ἐνσφράγιστες λαβὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἴδιου ἐπωνύμου. Πὰ τὰ παλιότερα εὐρήματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο βλ. καὶ Bleckmann 1907, 37, ἐνῶ γιὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Τάναη, βλ. Shelon 1975, 30-31 ἀρ. 6-8. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ πρῶτο εἶναι κυκλικὸ μὲ σύμβολο ἓνα ρόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Θεσμοφόριο, ἐνῶ τὰ ἄλλα δύο εἶναι ὀρθογώνια μὲ τὴν ἐπιγραφὴ σὲ τρεῖς σειρές καὶ μὲ μήνα τὸν Πάναμο.

408. Gramatopol-Bordea 1968, 56 ἀρ. 35 (κυκλικό). Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 22 ἀρ. 7.

409. Benoît 1961, 31 μὲ σημ. 10 ἀπὸ τὸ Saint-Roch στὴν Ἀντίππη, κυκλικὸ μὲ ρόδο. Ἀπὸ τὴν

ἴδια θέσση προέρχονται καὶ σφραγίσματα τοῦ κατασκευαστῆ Δίσκου καὶ τοῦ ἐπωνύμου Ἀρχοκράτη. Πὰ τὰ παραπάνω βλ. καὶ Benoît 1958, 33-34 εἰκ. 41-42.

410. *IG* XIV 2393, 40-46, ἀπὸ τὴ Licata (2), τὴν Ἑρκα, τὰ Κεντόριπα, τὸ Ρήγιο, τὶς Ἀκρες καὶ τὸν Τάραντα. Πὰ τὶς λαβὲς ἀπὸ τὴν Ἑρκα βλ. καὶ Pellegrini 1887, 202-203 ἀρ. 41-50, ἀπὸ τὰ ὅποια τέσσερα εἶναι κυκλικά καὶ σ. 259 ἀρ. 481. Gentili 1958, 41 ἀρ. 34, 1, ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες, σὲ τρεῖς σειρές μὲ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα στὴν τρίτη, πού ὅμως δὲν σώζεται. Ἀκόμα γιὰ ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες, τὰ Μάρσαλα καὶ τὸ Comiso βλ. ἀναφορὰ στὸ Brugnone 1986, 89 ἀρ. 111 μὲ σημ. 530.

411. Sestieri 1941, 285 ἀρ. 2 (Ἐπὶ [Ἀθα/ν]ο[δ]ότου / --ν).

412. Grace 1985, 8-10 μὲ σημ. 19, ὅπου περιλαμβάνεται ἐκτενέστατο σχόλιο μὲ ἀφορμὴ τὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐπωνύμου πού βρέθηκαν στὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγορᾶς. Dumont 1871, 79 ἀρ. 20-21.

413. *IG* XII 1 ἀρ. 1070, 1-2. Nilsson 109, 357-359 ἀρ. 25 ἀπὸ τὴ Λίνδο (23 παραδείγματα. Ἀπὸ αὐτὰ δύο εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, τρία μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναπτύσσεται σὲ δύο ἢ συνήθως σὲ τρεῖς σειρές, τὶς περισσότερες φορὲς μὲ καταγραφὴ καὶ τοῦ μήνα). Paris 1913, 156 ἀρ. IX καὶ 1914, 302 ἀρ. VI (1) ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Porro 1916, 109 ἀρ. 9 (τρία παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἓνα μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά, ἓνα κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ τὸ τρίτο ὀρθογώνιο ἀλλὰ χωρὶς τὸν μήνα).

414. Grace 1952, 528 (τέσσερα παραδείγματα). Ἀκόμα γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 835 ἀρ. 19 καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 11, καθὼς καὶ Fraser-Matthews, *LGP*N 1987, 15, λ. Ἀθανόδοτος, ἀρ. 3 (183 π.Χ.).

415. Adamsheck 1979, 30 ἀρ. Gr. 73, πίν. 7, κυκλικὸ μὲ ρόδο στὸ κέντρο καὶ μὲ μήνα τὸν Βαδρόμιο.

416. Nilsson 1909, 530 ἀρ. 3.

417. Reisner 1924, 314 ἀρ. 47, δύο ὀρθογώνια μὲ μῆνες τὸν Ἀρταμίτιο καὶ Ὑακίνθιο. Crowfoot 1957, 380 (τέσσερα παραδείγματα).

418. Grace 1950, 141 ἀρ. 29, πίν. 115.

419. Macalister 1926, 204 (τέσσερα παραδείγματα: ἓνα μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ μὲ τὸ ὄνομα σὲ δύο σειρές, καὶ τρία μὲ τοὺς μῆνες Δάλιο, Σμίνθιο καὶ Πάναμο στὴ δεύτερη σειρὰ). Crowfoot-Fitzgerald 1927, 86 ἀρ. 3, δύο παραδείγματα, σὲ

τρεις σειρές με τούς μήνες Ἀγριάνιο καὶ Ὑακίνθιο στὴν τρίτη. Ariel 1990, 41 ἀρ. S 87-S 89 (ἓνα σὲ δύο σειρές χωρὶς μήνα καὶ δύο σὲ τρεῖς με τὸν μήνα Δάλιο).

420. Finkielsztejn 1989, 229.

421. Νεροῦτσος 1874, 231 ἀρ. 7 (τέσσερα σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τρία εἶναι ὀρθογώνια καὶ ἓνα κυκλικὸ με ρόδο. Ἀπὸ τὰ ὀρθογώνια τὸ ἓνα φέρει σύμβολο, ἓναν Ὡλιον). Sztetyllo 1975, 179 ἀρ. 61, ἡ ἐπιγραφή σὲ δύο σειρές χωρὶς ἀναφορὰ καὶ τοῦ μήνα, καὶ Sztetyllo 1978, 271 ἀρ. 17, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές με μήνα τὸν Σμίνθιο στὴν κάτω σειρά.

422. Roeder 1959, 135 ἀρ. 31: Ἐπὶ Ἀθανοδότου / Θεοδοφορ[ίου].

423. Milne 1905, 106 ἀρ. 26043 καὶ 26044. Καὶ τὰ δύο ὀρθογώνια. Τὸ δεῦτερο με κεφάλι Ὡλιον ἀριστερά.

424. Coulson 1986, 540 ἀρ. 3, ὀρθογώνιο σφράγισμα με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο.

425. CIL VIII Suppl. 3 (1904) ἀρ. 22639, 12-16, τὸ πρῶτο με προτομή Ὡλιον ἀριστερά, ἐνῶ τὰ ἀρ. 14 καὶ 15 εἶναι κυκλικά. Gauckler-Merlin 1910, 327 ἀρ. 839 (κυκλικὸ με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Δάλιο). SEG 9, 1938-1944, ἀρ. 853. Ferron καὶ Pinard 1960-1961, 100 ἀρ. 230, σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Βαδρόμιο, καὶ 111 ἀρ. 268, κυκλικὸ με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Πεδαγεῖννο.

426. Calvet 1972, 28 ἀρ. 47 εἰκ. 52. Τὸ σφράγισμα εἶναι ὀρθογώνιο με κεφάλι Ὡλιον ἀριστερά. Βλ. καὶ Calvet 1978, 224 ἀρ. 5-6, πίν. LIII (καὶ τὰ δύο εἶναι ὀρθογώνια). Στὸ πρῶτο εἰκονίζεται κεφάλι Ὡλιον ἀριστερά, χωρὶς τὴν καταγραφή τοῦ μήνα, ἐνῶ τὸ δεῦτερο δὲν ἔχει σύμβολο, ἀλλὰ ἀναφέρεται ὁ μήνας Πάναμος.

427. Sztetyllo 1976, 36 ἀρ. 45-46. Τὸ πρῶτο εἶναι ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές με κέρας Ἀμαλθείας δεξιά, ἐνῶ τὸ δεῦτερο εἶναι κυκλικὸ με μεγάλο Α στὸ κέντρο. Sztetyllo, Paphos 1983, 367 ἀρ. 1-2, κυκλικά με ρόδο.

428. Nicolaou-Empereur 1986, 516-517 ἀρ. 3 εἰκ. 2a-c. Ἀναφέρονται ἐδῶ καὶ ἄλλοι δύο ὁλόκληροι ἀμφορεῖς τοῦ Ἀμύντα ἐπὶ ἐπωνύμου Ἀθανοδότου πὺν βρίσκονται στὴν Κύπρο.

429. Sztetyllo 1983, 73 ἀρ. 21.

430. Avram 1988, 311 ἀρ. 119 εἰκ. 11, 6 (ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Δάλιο).

431. Hayes 1992, 190 ἀρ. 280, κυκλική με ρόδο.

432. Schuchhardt 1895, 442-443 ἀρ. 841-853. Ἐνα με ὀκτάκτινο ἄστρο ἀριστερά, ἓνα με κεφάλι Ὡλιον

ἀριστερά, τρία κυκλικά με ρόδο, τρία χωρὶς μήνα, ἐνῶ δεκατέσσερα καταγράφουν καὶ τὸν μήνα. Prott-Kolbe 1902, 148 ἀρ. 224 σὲ δύο σειρές με κεφάλι Ὡλιον ἀριστερά. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 34. Ἀκόμα τὴν ἐπανεκδοσὴ τοῦ ἀποθέτη στὸ Börker-Burow 1998, 21 ἀρ. 58-71 πίν. 3. Στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου με πιθανότητα προστίθεται καὶ μιὰ ἀκόμα ἐνσφράγιση λαβὴ αὐτόθι 53 ἀρ. 532 πίν. 19, πὺν δὲν δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὸν Schuchhardt. Ἀπὸ ἄλλες θέσεις τοῦ Περγάμου προέρχονται ἄλλες ἐννέα ἐνσφράγιση λαβὲς με τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου γιὰ τίς ὁποῖες βλ. αὐτόθι 81 ἀρ. 34-42 πίν. 23.

433. Levi 1964, 262 ἀρ. 48 πίν. IV. Ἐδῶ ἀναφέρονται καὶ ἐξήντα ἓνα παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου (*IosPE* III).

434. P. Orsi, Monte Judica, *NSc.*, ser. 5, τ. 1, 1904, 374. Τὸ σφράγισμα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μιὰ σειρά με ἄστρο στὶς γωνίες. Γιὰ τὸ σφράγισμα με τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου βλ. παρακάτω στὴ σημ. 439.

435. Lungu 1990, 214 ἀρ. 4-6, 10 καὶ 11.

436. Rotroff 1982, 103. Πρβ. καὶ Ariel 1990, 42.

437. Βλ. προηγούμενη σημ., ἀλλὰ καὶ Becker 1869, 449 ἀρ. 8: Ἐπὶ Α[ἰ]νῆτορος Πεδαγεῖννου. Pridik 1926, 308 γιὰ τὰ παλιότερα εὐρήματα, ὅπου καταγράφονται τριάντα ἐπτὰ παραδείγματα. Τὰ εἴκοσι τέσσερα ἀναφέρουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα. Τὰ σύμβολα εἶναι προτομή Ὡλιον καὶ ἄστρο στὶς γωνίες τῶν ὀρθογώνιων σφραγισμάτων, ἐνῶ στὰ κυκλικά εἶναι ρόδο. Πρβ. γιὰ τὰ ἴδια καὶ Bleckmann 1907, 37. Γιὰ νεότερα εὐρήματα: Badalyants, 1970, 122 ἀρ. 1, ὀρθογώνιο με κεφάλι Ὡλιον (ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο). Sztetyllo 1959 ἀρ. 401-402 καὶ Sztetyllo 1983, 74 ἀρ. 22-23 (ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο). Conovici 1975, 542 ἀρ. 2 εἰκ. 1, 2 καὶ Mușteanu-Conovici-Atanasiu 1978, 184, πίν. III ἀρ. 1 (Piscul Crasani NA Muntenie). Irimia 1980, 106, ἀρ. 21 (Stefan Cel Mare περιοχῆς Κωνσταντίας). Lazarov 1980, 167 ἀρ. 28, πίν. III ἀπὸ τὴ Μεσημβρία. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 23 ἀρ. 10. Lungu 1990, 214 ἀρ. 4-6 καὶ 10-11, ὅπου δημοσιεύονται τρεῖς ἀμφορεῖς καὶ δύο ἐνσφράγιση λαβὲς ἀπὸ τὸν τύμβο Α τῆς Independenta (περ. Tulcea).

438. Getov 1995, 47 ἀρ. 95, κυκλική με ρόδο καὶ τὸν μήνα Ἀγριάνιο (210-175 π.Χ.).

439. IG XIV 2393 ἀρ. 49-52 ἀπὸ τὴν Ἐρυνκα (3), τὴν Praeneste καὶ τὸν Ἀκράγαντα. Γιὰ τὰ παραπάνω βλ. καὶ Bleckmann 1907, 35. Γιὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἐρυνκα βλ. καὶ Pellegrini 1887, 204-205 ἀρ. 63-70 καὶ σ. 259 ἀρ. 483 (ἀμφίβολο). P. Orsi, Monte

Judica, *NSc.*, ser. 5, τ. 1, 1904, 374: *Ἐπὶ Αἰνῆ/τορος / Ὑακινθίου*, σὲ ἀμφορέα τοῦ Ἀριστάρχου, ἀπὸ τὸ Monte Judica. Gentili 1958, 41 ἀρ. 32, ὀρθογώνιο ἀπὸ τὸ Πατερνὸ. Στὸ παραπάνω σφραγίσμα ὁ Gentili διάβασε τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Ἀγνή[τ]ορος, ποὺ μοῦ εἶναι ἀγνωστος ἀπὸ ἄλλου. Πιθανότατα θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ καὶ αὐτὸ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Αἰνῆτορος. Ἀπὸ τίς Συρακούσες προέρχονται καὶ τέσσερις ἄλλες ἐνσφραγιστες λαβές, Gentili 1958, 42 ἀρ. 36, 1-4. Τὰ σφραγίσματα εἶναι ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές καὶ δύο ἀπὸ αὐτὰ φέρουν τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν Ἀρταμιτίου καὶ Πανάμου, ἐνῶ τὰ ἄλλα δύο εἰκονίζουν κεφάλι Ἡλίου. Bevilacqua-De Benedittis 1980, 344 ἀρ. 5 πίν. 61, σὲ δύο σειρές μὲ μεγάλο ἄστρο ἀριστερά, ἀπὸ τὸ Monte Vairano. Brugnone 1986, 25 ἀρ. 3-4 πίν. 1, ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala), ὀρθογώνιο μὲ τοὺς μήνες Βαδρόμιο καὶ Ὑακίνθιο.

440. Bleckmann 1907, 35. *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.

441. Νεροῦτσος 1874, 231 ἀρ. 8 (ἔξι σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα μόνον εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο, ἐνῶ ἓνα ὀρθογώνιο φέρει κεφάλι Ἡλίου).

442. Dumont 1871, 79 ἀρ. 22.

443. Grace 1952, 528 (τρία παραδείγματα). Κατατάσσεται στὴν περίοδο III. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 835 ἀρ. 23 (220-180 π.Χ.) καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 15, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 19, λ. *Αἰνήτωρ*, ἀρ. 1 (περίπου 210-175 π.Χ.).

444. *IG* XII 1, 1072, 1-3. Nilsson 1909, 360-361 ἀρ. 31, ὅπου περιλαμβάνονται ἔνδεκα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόνον ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ σύμβολο ρόδο. Maiuri 1924, 262 (δύο τυχαῖα εὐρήματα). Βλ. παρακάτω καὶ τὰ σφραγίσματα στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῶν Θεσμῶν.

445. Nicolaou 1965, 115 ἀρ. 4b. σφράγισμα κυκλικὸ μὲ ρόδο στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας ἀπὸ τὴ Συλλογὴ Πιερίδη. Sztetyllo 1976, 33 ἀρ. 32 ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο.

446. Reisner 1924, 313 ἀρ. 6, σὲ δύο σειρές μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά, καὶ σ. 314 ἀρ. 8, μὲ μήνα τὸν Δάλιο. Crowfoot 1957, 380 (δύο παραδείγματα).

447. Macalister 1912, 353 ἀρ. 38.

448. Macalister 1926, 204 (ἔξι παραδείγματα: ἓνα σὲ δύο σειρές μὲ κεφάλι Ἡλίου δεξιά καὶ τὸ Ν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἓνα σὲ μία σειρά, ἓνα σὲ δύο σειρές μὲ ἄστρο δεξιά, ἓνα σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴν κάτω καὶ δύο μὲ μήνα τὸν Πάναμο στὴ

δεύτερη σειρά). Crowfoot - Fitzgerald 1927, 86 ἀρ. 5, ἓνα παράδειγμα σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Πάναμο στὴν τελευταία. Ariel 1990, 41-42 ἀρ. S 94-S 95.

449. N. L. Lapp et alii 24 ἀρ. 262 εἰκ. 10 ἀρ. 5. Γιὰ τὴ θέση βλ. ἐν συντομία στὸ Arav 1989, 106-110.

450. Pridik 1917, 3 ἀρ. 28-37 (ὄλα σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρές, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα μὲ τὸν τίτλο καὶ δύο μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά) καὶ σ. 132 ἀρ. 10-11 (ἀπὸ τὴν Ὀλβία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἀρ. 10 εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο).

451. Porro 1916, 109 ἀρ. 11 (δύο παραδείγματα) ἀπὸ τὴν Κάμυρο.

452. Milne 1905, 107 ἀρ. 26006, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο στὴ δεύτερη.

453. Grace 1952, 528, ὅπου ἀποδίδεται στὴν περίοδο I. Grace - Pétropoulakou 1970, 291. Ὁ Börker 1978, 36 τὸν χρονολογεῖ στὴν περίοδο II. Ἡ Grace 1985, 8 (SS 12862) ἀναγνωρίζει σὲ ἐνσφραγιστὴ λαβὴ ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν Ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας τὸν Ἀριστείδα 1 τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. Οἱ Landau - Tzaferis 1979, 157 ἀρ. 38 κατατάσσουν τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀριστείδα 1 στὴν πρῶμην περίοδο II, ἐξαιτίας τῆς καταγραφῆς καὶ τοῦ μήνα σὲ ἐνσφραγιστὴ λαβὴ ἀπὸ τὴ Σκυθόπολη. Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 62, λ. *Ἀριστείδας*, ἀρ. 6 (περίπου 240-210 π.Χ.).

454. Schuchhardt 1895, 446 ἀρ. 885 καὶ Börker - Burow 1998, 22 ἀρ. 89 πίν. 3.

455. Ἕνας ἀμφορέας τοῦ Ἀρισ[τε]ίδα 2 (ἢ τοῦ Ἀρισ[το]δά[μου]) ἀπὸ τὴν Οῖα τῶν Μεσσαπίων φέρει τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Νανίου, ποὺ ἐμφανίζεται στὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου ἀλλὰ ὄχι στὸ λίγο παλιότερο σύνολο τῆς μεσαίας στοᾶς στὴν Ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας μὲ ἀποτέλεσμα ἡ δραστηριότητα τοῦ κατασκευαστῆ Νανίου νὰ τοποθετηθεῖ στὸ β' τέταρτο τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Νανίου βλ. *IG* XIV 2393, 2, Bleckmann 1907, 31 καὶ Grace 1970, 291 καὶ 304 σχόλια στὸν ἀρ. E11. Γιὰ τοὺς ἐπωνύμους μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστείδα βλ. καὶ Dörner - Goell 1963, 245, σχόλια σὲ ἐνσφραγιστὴ λαβὴ τοῦ Ἀριστείδα 3. Ἀκόμα πρβ. ὅσα λέγονται ἀπὸ τοὺς Shelon 1975, 38 σχόλια στὸν ἀρ. 40 καὶ Börker 1978, 35-38. Στὸν τελευταῖο, Ἀριστείδα 3, ἀποδίδεται τὸ ὄνομα στὴν ἐπιγραφή Fraser - Bean 1954, 6 ἀρ. 8. Γιὰ τοὺς ὁμώνυμους βλ. καὶ Badalyants, *Homonyms* 1980, 172 (Ἀριστείδας 1: περίοδος I, Ἀριστείδας 2: περίοδος III καὶ Ἀριστείδας 3: περίοδος V) καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 62 ἀρ. 9 (182-176 π.Χ.) καὶ ἀρ. 10 (2ος/1ος π.Χ. αἰ.).

456. Ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Oria, *IG XIV* 2393, 2. Grace - Pétropoulakou 1970, 304 σχόλια στὸ E11. Badalyants 1976, 39. Badalyants 1980, 165 (περίοδος III⁴) καὶ Brugnone 1986, 28 ἀρ. 8 σημ. 58.

457. Badalyants 1976, 39 καὶ Badalyants 1980, 165 (περίοδος III⁴).

458. Schuchhard 1895, 446 ἀρ. 878-886. Bleckmann 1907, 34. Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἀποθέτη ἐπανεκδόθηκαν στὸ Börker - Burow 1998, 22 ἀρ. 80-90, ὅλες ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀρ. 89 τοῦ Ἀριστείδα 2. Ἐπίσης ἀπὸ τὸ Πέργαμο καὶ ἡ ἐνσφράγιστη λαβὴ Börker - Burow 1998, 83 ἀρ. 84 πίν. 24.

459. *CIL VIII*, Suppl. 3, 22639, 22. Bleckmann 1907, 34 (δύο παραδείγματα). Gauckler - Merlin 1910, 327 ἀρ. 845, σὲ δύο σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Ἀγριάνιο στὴ δεύτερη.

460. Nachtergaele 1978, 50 σημ. 2, μετὰ τὴ διόρθωση.

461. Pellegrini 1887, 210-212 ἀρ. 110-122, ἀπὸ τὴν Ἑρυνκα, χωρὶς νὰ γίνεταί διάκριση τῶν ὁμωνύμων. *IG XIV* 2393, 94-102 καὶ 106 ἀπὸ τὴ Licata, τὸν Τάραντα (5), τὴν Ἑρυνκα (2), τὴν Ἰμέρα καὶ τὶς Ἀκρες. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 35 (10 σίγουρα παραδείγματα). Δὲν γίνεταί διάκριση τῶν ὁμωνύμων. Ἐπίσης Lissi 1958 ἀρ. 2 εἰκ. 27, ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες: Ἐπὶ Ἀρισ/τείδα / Δαλίον. Πὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ *SEG* 19, 1963, 202 ἀρ. 607. G. Rizza, Leontini. Campagne di scavi 1950-1951 e 1951-1952: la necropoli della Valle S. Mauro, le fortificazioni meridionali della città e la porta di Siracusa, *NSc.*, ser. 8, 1955, 303 ἀρ. 3, ἀπὸ τοὺς Λεοντίνους. Arias 1937, 474 ἀρ. 1, ἀπὸ τὸ Comiso τῆς Σικελίας. Gentili 1958, 47 ἀρ. 50, 1-3 μὲ ὀρθογώνια σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο φέρουν καὶ τὸ ὄνομα τῶν μνηνῶν Καρνείου καὶ Σμίνθιου. Τὰ δύο βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, ἀλλὰ ἡ προέλευση τοῦ τρίτου εἶναι ἄγνωστη. Brugnone 1986, 27-29 ἀρ. 8-9 ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala) (περίοδος IIIc). Πὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Νανίου ἀπὸ τὴν Oria βλ. παραπάνω σημ. 455 καὶ παρακάτω σημ. 500. Ἀκόμα ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἀριστείδα 2 βρέθηκαν σὲ ἄλλες θέσεις ὅπως τὸ Termini, γιὰ τὶς ὁποῖες βλ. Brugnone 1986, 28 ἀρ. 8 σημ. 62 (μὲ βιβλιογραφία).

462. Becker 1869, 449 ἀρ. 11 ἀπὸ τὴν Ὀλβία, κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ τὸν μῆνα Ἀγριάνιο καὶ αὐτόθι 450 ἀρ. 12-13 ἀπὸ τὸ Παντικάπαι: α) Ἐπὶ Ἀρισ/τείδα / Δαλίον καὶ β) Ἐπὶ Ἀρισ[τε]ιδ[α] / Βαδρομίον. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1926, 310 (40 παραδείγματα. Δύο φορὲς τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται

ὡς Ἀριστίδας, ἐνῶ 30 σφραγίσματα καταγράφουν καὶ τὸν μῆνα. Ὅκτὼ εἶναι κυκλικά με ρόδο. Δύο μὲ κεφάλι Ἥλιου καὶ τέσσερα μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἱερέα).

463. Levi 1964, 263 ἀρ. 52-54 πίν. IV. Ὅλα εἶναι ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνες τοὺς Ἀγριάνιο (1), Σμίνθιο (2). Ἀκόμα ἐδῶ μνημονεύονται 77 παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου (*IosPE III*).

464. Shelov 1956, 144.

465. Shelov 1975, 37-39 ἀρ. 40-44 (ὀρθογώνιες σὲ τρεῖς σειρὲς. Στὴν πρώτη πιθανότατα μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ καὶ ὁ τίτλος).

466. Sztetyllo 1953, ἀρ. 403 καὶ Sztetyllo 1983, 89 ἀρ. 59. Πρβ. καὶ Shtaerman 1952, 389.

467. Badalyants 1970, 122 ἀρ. 8-10.

468. Canarache 1957, 240 ἀρ. 547.

469. I. Glodariu, *Relatii comerciale ale Daciei cu lumea elenistica si romana. Le catalogue des amphores*, 1974 ἀρ. 22a καὶ Glodariu 1976, 135 ἀρ. 22 πίν. 16 A 22/2.

470. Glodariu 1976, 139-140 ἀρ. 25, 61, κυκλικὸ μὲ ρόδο.

471. Gramatopol - Bordea 1969, 229-230 ἀρ. 708-709 εἰκ. στὴ σ. 280. Καὶ τὰ δύο μὲ μεγάλο ἄστρο δεξιά.

472. Tudor 1967, 54 ἀρ. 16 εἰκ. 1, 15. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 24 ἀρ. 23, κυκλικὸ σφράγισμα μὲ ρόδο.

473. Pridik 1917, 4-5 ἀρ. 68-72 (ὀρθογώνια σὲ δύο ἢ τρεῖς σειρὲς καὶ κεφάλι Ἥλιου ἀριστερὰ τὸ πρῶτο, ἐνῶ τὸ δεύτερο εἶναι γραμμμένο ἐπὶ τὰ λαιά), καὶ 132 ἀρ. 13, ὀρθογώνιο, ἀπὸ τὴν Ὀλβία.

474. Sztetyllo 1983, 76-77 ἀρ. 27-28.

475. Porro 1916, 112 ἀρ. 27, ὅκτὼ παραδείγματα ἀπὸ τὴν Κάμφο, δύο κυκλικά μὲ ρόδο καὶ μὲ τοὺς μῆνες Ἀρταμίτιο καὶ Δάλιο, ἐνῶ τὰ ἄλλα εἶναι ὀρθογώνια, τρία μὲ κεφάλι Ἥλιου καὶ τρία μὲ μῆνες τοὺς Κάρνιο (2) καὶ Σμίνθιο.

476. Dumont 1871, 83 ἀρ. 49-52 καὶ 307 ἀρ. 40. Μὲ πιθανότητα ὁ ἴδιος ἐπώνυμος συμπληρώνεται καὶ σὲ σφράγισμα ἀπὸ τὴν Ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας. Grace 1934, 240 ἀρ. 96, κυκλικὸ μὲ ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ μὲ κεφάλι Ἥλιου ὡς σύμβολο.

477. *IG XII* 1, 1091, 1-6 (χωρὶς νὰ γίνεταί διάκριση τῶν ὁμωνύμων). Nilsson 1909, 378-380 ἀρ. 82, 20 ὀρθογώνια καὶ δύο κυκλικά παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἕνα, ἀρ. 82, 13 φέρει καὶ δευτερεῦον σφράγισμα, ΥΙ σὲ κύκλο. Πὰ τὸ σφράγισμα αὐτὸ βλ. καὶ Shelov 1956, 139 ἀρ. 68. Paris

1913, 157 ἀρ. XVIII (Ἐπὶ Ἀριστ<ι>εῖ/δα / Ἀρ[ταμι-
τι]ου. Paris 1914, 304 ἀρ. XIV. Πρβ. καὶ προηγού-
μενη σημ. Βλ. καὶ Παπαχριστοδοῦλου 1989, 116 με
σημ. 562 γιὰ ἐνσφράγιση λαβῆ με τὸ ὄνομα
Ἀριστείδ[α] ἀπὸ τὴν περιοχὴ Καλαμών. Ἀπὸ τὴν
ἴδια περιοχὴ προέρχεται καὶ ὀξυπύθμενος «πρωτο-
ροδιακός» ἀμφορέας με ἀσφράγιση λαβές (ἀρ.
ΠΒΕ 4980).

478. Grace 1952, 528, ἓνα παράδειγμα τοῦ Ἀρι-
στείδα τῆς περιόδου I καὶ τρία τοῦ ὁμωνύμου τῆς
περιόδου III. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Grace 1953,
122 ἀρ. 37 καὶ Hiller v. Gaertringen 1931 στ. 836 ἀρ.
59-60 (Ἀριστείδας 1 καὶ Ἀριστείδας 2).

479. Etienne 1986, 13 καὶ 238 ἀρ. 10.

480. Macalister 1912, 354 ἀρ. 87, με μήνα τὸν
Δάλιο στὴ δεύτερη σειρὰ.

481. SEG 8, 1937-1938, 35 ἀρ. 237 (δὲν διευκρινί-
ζεται σὲ ποιὸν ἀπὸ τοὺς ὁμωνύμους ἀνήκει).

482. Macalister 1926, 205 (22 παραδείγματα: δύο
κυκλικά, τὸ δεύτερο με μήνα τὸν Θεσμοφόριο, τρία
ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές με κεφάλι Ἡλίου δεξιά,
ἓνα σὲ δύο σειρές με μήνα τὸν ΘΣΜ, ἓνα με μήνα
τὸν Θεσμοφόριο στὴν πρώτη σειρὰ καὶ ἄστρο ἀρι-
στερά, πιθανῶς κατασκευαστής, δώδεκα σὲ τρεῖς
σειρές με τοὺς μῆνες Δάλιο (3), Σμίνθιο (5), Ἀρτα-
μίτιο (2), Ἀγριάνιο, Ὑακίνθιο, Πάναμο (2), τὸ ἓνα
με τὸ ὄνομα: Ἀριτείδα (sic), τὸν Κάρνειο καὶ τέλος:
Πανάμο / Ἀριστεί με ἄστρο ἀριστερά. Δὲν μνημο-
νεύονται οἱ ὁμώνυμοι). Crowfoot - Fitzgerald 1927,
86 ἀρ. 6, σὲ τρεῖς σειρές με τὸν μήνα Σμίνθιο στὴν
τελευταία. Ariel 1990, 29-31 ἀρ. S 1 (Ἀριστείδας 1)
καὶ 44-45 ἀρ. S 124-S 133 (Ἀριστείδας 2).

483. Reisner 1924, 18 (620), χωρὶς νὰ διευκρινί-
ζεται σὲ ποιὸν ἀνήκει, σ. 313 ἀρ. 11 με κεφάλι
Ἡλίου ἀριστερά καὶ σ. 314 ἀρ. 15 (ἑννέα παραδείγ-
ματα: ἓνα κυκλικὸ με ρόδο, ἐνῶ ὅλα καταγράφουν
καὶ τοὺς μῆνες Βαδρόμιο, Πάναμο, Σμίνθιο, Ἀρτα-
μίτιο (2) καὶ Ἀγριάνιο (4). Δὲν διακρίνονται οἱ
ὁμώνυμοι). Crowfoot 1957, 381 (περίοδος I καὶ III,
ἑπτὰ παραδείγματα).

484. Landau - Tzaferis 1979, 157 ἀρ. 38 καὶ SEG
28, 1979, ἀρ. 1614: Ἐπὶ Ἀριστε[ί]δα / Ὑακινθ[ί]ου].

485. Dunand 1958, 591 ἀρ. 13327: Ἐπὶ Ἀ[ρι]-
σ[τε]ίδα / Ὑακινθίου καὶ σ. 620 ἀρ. 13735, κυκλικὸ με
μήνα τὸν Ὑακίνθιο καὶ σύμβολο ρόδο, σ. 837 ἀρ.
16527, σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴν
τρίτη, σ. 838 ἀρ. 16543, κυκλικὸ με ρόδο καὶ με
μήνα τὸν Κάρνειο, σ. 1020 ἀρ. 18641, ὀρθογώνιο με
μήνα τὸν Θεσμοφόριο, καὶ σ. 1037 ἀρ. 18852, κυ-

κλικὸ με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Ὑακίνθιο. Δὲν ἀνα-
φέρονται ὁμώνυμοι.

486. Calvet 1982, 19 ἀρ. 26 (κυκλικὸ με ρόδο).

487. Νερούτσος 1874, 233-4 ἀρ. 37 (δεκαπέντε
σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο μόνο εἶναι ὀρθο-
γώνια με σύμβολο ρόδο, ἐνῶ ἓνα με τὸ ὄνομα πρὸς
τὰ ἀριστερά. Δὲν γίνεται διάκριση ὁμωνύμων).
Adriani 1933-1935, 162. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8,
1937-1938, 67, ἀρ. 442 (δὲν γίνεται διάκριση ὁμωνύ-
μων). Sztetyllo 1975, 176 ἀρ. 47.

488. Criscuolo 1982, 37-38 ἀρ. 12-13. Τὸ πρῶτο
ὅπως τῆς Πέλλας, ἐνῶ τὸ δεύτερο εἰκονίζει κεφάλι
Ἡλίου ἀριστερά, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

489. Grace - Pétropoulakou 1970, 291 καὶ Fraser
- Matthews, LGPN 1987, 67, λ. Ἀριστοδάμος, ἀρ. 43
(περίπου 310-240 π.Χ.).

490. Grace 1985, 7-8.

491. Ἀπὸ τὴ Spantov. Βλ. παρακάτω σημ. 512.
Badalyants 1976, 39 (με ἀναφορὰ σὲ συγχρονισμοὺς
με τοὺς Ἰάσονα 1, Νάνιο, Ἰπποκράτη, Θίασο, Καλ-
λιῶ) καὶ Badalyants 1980, 165 (κατατάσσεται στὴν
περίοδο III: περίπου 220 - περίπου 180 π.Χ.).

492. Ἀμφορέας στὴ Σαρδηνία, Porro 1914, 386
ἀρ. 49-50: α) Ἐπὶ Ἀριστοδάμον / Σμινθίου, β) Ἰά-
σονος. Ὁ ἴδιος ἀμφορέας δημοσιεύεται καὶ στὸ IG
XIV 2393, 3.

493. IG XIV 2393, 3 καὶ Bleckmann 1907, 31 ἀρ.
9: α) Ἐπὶ Ἀρ[ιστοδάμον], β) Ἰάσον[ος].

494. Crowfoot 1957, 381 (κατατάσσεται στὴν πε-
ρίοδο III, ἓνα παράδειγμα).

495. Landau - Tzaferis 1979, 156 ἀρ. 23 καὶ SEG
29, 1979 ἀρ. 1614: Ἐπὶ Ἀρ[ιστοδάμο]ν, με σύμβολο
κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά (Ἀριστοδάμος 2, περίπου
183-175 π.Χ.).

496. Τμήμα ἀμφορέα με κυκλικά σφραγίσματα
καὶ με σύμβολο ρόδο: α) Ἰπποκράτης, β) Ἐπὶ
Ἀριστοδάμον Βατ[ρομ]ίων (sic). Πὰ τὸν ἀμφορέα
αὐτὸν βλ. R. A. Macalister, Fifth Quarterly Report
on the Excavation of Gezer, *PaleQ* 1903, 306.
Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 19 καὶ Macalister 1912, 354
ἀρ. 92. Πὰ ἓνα δεύτερο σφράγισμα ἀπὸ τὴν ἴδια
θέση βλ. αὐτόθι 354 ἀρ. 93.

497. Macalister 1926, 205-206 (ἔξι παραδείγμα-
τα, ἓνα κυκλικὸ με ρόδο καὶ μήνα τὸν Θεσμοφόριο,
ἓνα με κεφάλι Ἡλίου δεξιά, δύο με μήνα τὸν Ὑα-
κίνθιο καὶ ἓνα με τὸν Πάναμο). Ariel 1990, 45 ἀρ. S
134-135, ἡ μία ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές με τὸν
μήνα Ἀγριάνιο καὶ ἡ δεύτερη κυκλικὴ με ρόδο καὶ
τὸν μήνα Πάναμο.

498. Shelov 1975, 40 ἀρ. 54 καὶ 107 ἀρ. 378. Γιὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. Brashinsky 1984, 200 ἀρ. 21 μετὰ τὰς διαστάσεις του.

499. Nicolaou - Empereur 1986, 518-519 ἀρ. 4 εἰκ. 3a-c. Nicolaou 1965, 116g, σὲ τρεῖς σειρές μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Ἀγριανίου στὴν τελευταία, προέρχεται ἀπὸ τὴν Συλλογὴ Πιερίδη καὶ βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας.

500. IG XIV 2393 ἀρ. 2. Grace - Pétropoulakou 1970, 304 σχόλια στὸ E11. Badalyants 1980, 165 (τοποθετεῖται στὴν περίοδο ΠΙ⁴: περίπου 200-165) καὶ Brugnone 1986, 29 σημ. 68 στὸν ἀρ. 10.

501. Schuchhardt 1895, 447-449 ἀρ. 895-915. Οἱ ἴδιες πρόσφατα καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 22-24 ἀρ. 91-112 πίν. 4-5. Ἀπὸ αὐτὲς οἱ ἀρ. 93 καὶ 94 χωρὶς ἀκριβὴ προέλευση καὶ ἐπομένως δὲν μποροῦν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν ὁμάδα τοῦ ἀποθέτη.

502. Pellegrini 1887, 213-214 ἀρ. 130-133, ἀπὸ τὴν Ἔρυκα. IG XIV 2393, 113-119, ἀπὸ τὰ Κεντόριπα, τὴν Ἔρυκα (2), τὶς Ἀκρες, τὸν Τάραντα (2) καὶ τὴ Μεσσήνη. Γιὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 35 (ὁκτὼ παραδείγματα). Δὲν γίνεται διάκριση ὁμωνύμων. P. Orsi, Vizzini. Scoperte varie dentro e fuori la città, NSc. 1902, 214, ἀμφορέας ἀπὸ τὸ Vizzini μετὰ κυκλικά σφραγίσματα μετὰ ῥόδο. Χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀριστοδάμο 2. Τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ ἀδιάγνωστο. Gianfilippo Carettoni, Tusa (Messina). Scavi di Halaesa (prima relazione), NSc., ser. 8, τ. 13, 1959, 324: [Ἐπὶ Ἀρι]στοδάμων / Πεδαγεινύον, ἀπὸ τὴν Tusa. Brugnone 1986, 29-30 ἀρ. 10: Ἐπὶ Ἀριστοδάμων, μετὰ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά, ἀπὸ τὴ νεκρόπολη τοῦ Λιλύβαιου (Marsala). Gentili 1958, 49 ἀρ. 56, 1-3, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο εἶναι ὀρθογώνια μετὰ μῆνες τοὺς Θεσμοφόριο καὶ Πάναμο, ἐνῶ ἓνα εἶναι κυκλικὸ μετὰ ῥόδο καὶ μετὰ μήνα τὸν Ὑακίνθιο. Δύο ἀπὸ αὐτὰ βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, τὸ τρίτο εἶναι ἀγνώστης προέλευσης. Ἐπίσης ἐνοφράγιστες λαβὲς μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστοδάμου ἀλλὰ χωρὶς νὰ γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων βρέθηκαν καὶ στὶς θέσεις Vizzini καὶ Λεοντίνους. Γι' αὐτὲς βλ. Brugnone 1986, 30 μετὰ σημ. 70 (μετὰ βιβλιογραφία). Isler 1979-1980, 1216 ἀρ. 1 εἰκ. 1 καὶ SEG 29, 1979, ἀρ. 923, ἀπὸ τὸ Monte Iato τῆς Σικελίας.

503. Bleckmann 1907, 37 καὶ Pridik 1926, 310 (29 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 25 μετὰ τὸν μήνα, δύο μετὰ κεφάλι Ἡλίου καὶ ἓνα μετὰ τὸν τίτλο).

504. Levi 1964, 263 ἀρ. 55-57, πίν. IV, τὰ δύο εἶναι κυκλικά μετὰ σύμβολο ῥόδο. Ἐδῶ μνημονεύεται

καὶ ἡ ὑπαρξὴ ἐξήντα πέντε συνολικά ἐνοφράγιστων λαβῶν μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπώνυμου Ἀριστοδάμου ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο.

505. Shelov 1957, 211 (δύο παραδείγματα).

506. Shelov 1975, 40-41 ἀρ. 52-55. Ὄρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές. Τὸ δεύτερο φέρει καὶ τὸν τίτλο τοῦ ἐπώνυμου, ἐνῶ τὸ τρίτο χρονολογεῖ ἀμφορέα τῆς Καλλιῶς, βλ. παραπάνω σ. 59 μετὰ σημ. 498.

507. Badalyants 1978, 209 ἀρ. 5: Ἐπὶ Ἀριστοδάμων / Σμινθίου (200-180 π.Χ.).

508. Gramatopol - Bordea 1968, 56 ἀρ. 42-43, τὸ πρῶτο κυκλικὸ, ἐνῶ τὸ δεύτερο εἶναι ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Δαλίου στὴν τρίτη.

509. Gramatopol - Bordea 1969, 230 ἀρ. 710 μετὰ σχέδιο στὴ σ. 280. Buzoianu 1980, 131 ἀρ. 14-15. Buzoianu - Georgescu 1983, 164 ἀρ. 19, πίν. III.

510. Tudor 1967, 52 ἀρ. 2 εἰκ. 1/2. Glodariu 1976, 143 ἀρ. 28a (Ἐπὶ Ἀριστοδάμων / Ἰακινθίου, μετὰ τὸ Ν πρὸς τὰ ἀριστερά). Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 24 ἀρ. 25.

511. Conovici - Irimia 1991, 169 ἀρ. 3 (2). Ἀποδίδεται στὸν Ἀριστοδάμο 2 καὶ χρονολογεῖται περὶ τὸ 182-176 π.Χ.

512. Glodariu 1976, 154 ἀρ. 94. Ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Θιάσου μετὰ ἐνοφράγιστες λαβὲς. Στὴ μία κέρας Ἀμαλθείας καὶ Θιάσου, στὴν ἄλλη: Ἐπὶ Ἀριστοδάμων Πανάμων.

513. IG XII 1 ἀρ. 1095, 1-13 (δὲν γίνεται διάκριση ὁμωνύμων). Nilsson 1909, 385-386 ἀρ. 99 (δεκαπέντε παραδείγματα. Τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ μετὰ ῥόδο. Τὰ ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές μετὰ καταγραφή καὶ τοῦ μήνα).

514. Dumont 1871, 84 ἀρ. 58-59 καὶ 307 ἀρ. 42d.

515. Grace 1952, 528 (ἑπτὰ παραδείγματα). Βλ. καὶ Grace - Pétropoulakou 1970, 291 καὶ 304, σχόλια στὸν ἀρ. E11. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο πρβ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 836 ἀρ. 70 καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 43, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 67, λ. Ἀριστοδάμος, ἀρ. 49 (182-176 π.Χ.).

516. Reisner 1924, 18 (141), σ. 314 ἀρ. 18, ἓνα κυκλικὸ μετὰ ῥόδο, μετὰ μήνα τὸν Βαδρόμο καὶ μετὰ δευτερεῦον σφράγισμα Ρ πρὸς τὰ ἀριστερά σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, ἓνα μετὰ μήνα τὸν Δάλιο στὴν πρώτη σειρά καὶ τρία ἀκόμα ὀρθογώνια μετὰ μήνα τὸν Πάναμο. Crowfoot 1957, 381 (ἓνα παράδειγμα).

517. SEG 8, 1937-1938, 35 ἀρ. 237, μετὰ καταγραφή καὶ τοῦ τίτλου.

518. Finkielsztejn 1989, 229. Τὸ σφράγισμα εἶναι

ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές: Ἐπὶ Ἀριστοδάμου, μὲ σύμβολο Ἥλιο.

519. Dunand 1958, 630 ἀρ. 13852, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Δάλιο καὶ καταγραφή καὶ τοῦ τίτλου, σ. 691 ἀρ. 14401, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο, σ. 693 ἀρ. 14427, σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο, καὶ σ. 799 ἀρ. 15762, καὶ σ. 1021 ἀρ. 18660, σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Πάναμο.

520. Grace 1950, 141 ἀρ. 28, πίν. 115.

521. Νεροῦτσος 1874, 234 ἀρ. 42 (τρία ὀρθογώνια σφραγίσματα μὲ καταγραφή καὶ τοῦ μήνα).

522. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 35, κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ ἀρ. 36a-b ὀρθογώνια μὲ μήνα τὸν Σμίνθιο. *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.

523. Pridik 1917, 5 ἀρ. 76-81 καὶ 132 ἀρ. 14-15 (ἀπὸ τὴν Ὀλβία).

524. Porro 1916, 112 ἀρ. 32 (τρία παραδείγματα, ὀρθογώνια. Τὸ ἓνα εἰκονίζει κεφάλι Ἥλιου ἀριστερά).

525. Sztetyllo 1983, 77 ἀρ. 30.

526. Nilsson 1909, 410 ἀρ. 165b, 4-5. Grace 1985, 44 καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 115, λ. Δαμοκλῆς, ἀρ. 13 (περίπου 310-240 π.Χ.).

527. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 20. Bleckmann 1912, 251 καὶ σ. 250, ὅπου ὁ Μαρσύας συνδέεται μὲ τὸν ἐπώνυμο Πεισιστράτο. Πρβ. Badalyants 1976, 39 καὶ Badalyants 1980, 165 (περίοδος III⁴: περίπου 200 - περίπου 165 π.Χ.).

528. Schuchhardt 1895, 426 ἀρ. 3, κυκλικὰ μὲ ρόδο: α) Ἐπὶ Ἀρχιλαΐδα Δαλίον. β) Δαμοκλεῦς, στὸ Μουσεῖο Ἐρμιτὰς τῆς Ἀγίας Πετρούπολης. Badalyants 1980, 164 (περίοδος III⁴: περίπου 200- περίπου 165 π.Χ.).

529. Grace 1985, 44 γιὰ τὴν τοποθέτηση τοῦ ἀξιώματος τοῦ Δαμοκλέους ὄχι μετὰ τὸ 189 π.Χ.

530. Schuchhardt 1895, 456-458 ἀρ. 980-996. Bleckmann 1907, 34. Οἱ ἴδιες καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 27-28 ἀρ. 167-183 πίν. 7. Ἀπὸ τὸ Πέργαμο προέρχονται καὶ ἄλλες τρεῖς ἐνσφραγιστες λαβές μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Δαμοκλῆ, ἀλλὰ χωρὶς ἀκριβὴ προέλευση, γιὰ τὶς ὁποῖες βλ. Börker - Burow 1998, 87 ἀρ. 134-136 πίν. 25.

531. Levi 1964, 264 ἀρ. 77-87, πίν. VI, ὅλες ὀρθογώνιες μὲ μήνες τοὺς Ἀγριάνιο (5), Ἀρταμίτιο (1), Βαδρόμοιο (2), Σμίνθιο (1), Ὑακίνθιο (1), ἐνῶ μόνο μία εἶναι κυκλική μὲ σύμβολο ρόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Πάναμο. Ἐδῶ μνημονεύονται καὶ πενήντα πέντε δείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).

532. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 20 ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Μαρσύα καὶ Shelon 1975, 110.

533. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 57 καὶ 59-60. Bleckmann 1907, 35 (4 παραδείγματα). Gauckler - Merlin 1910, 328 ἀρ. 851, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές χωρὶς μήνα. Ferron - Pinard 1960-61, 103 ἀρ. 240.

534. Pellegrini 1887, 221-222 ἀρ. 187-191, ἀπὸ τὴν Ἐρυκα. *IG* XIV 2393, 198-202, ἀπὸ τὴν Ἐρυκα, ἀπὸ τὶς Ἀκρες (3), τὸ ἀρ. 199 κυκλικὸ μὲ ρόδο, ἀπὸ τὸν Τάραντα καὶ ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες (ἀρ. 202 μὲ τὸν τίτλο, ἀλλὰ χωρὶς καταγραφή καὶ τοῦ μήνα ὅπως γίνεται στὶς ὑπόλοιπες). Πὰ τὶς ἴδιες λαβές βλ. καὶ Bleckmann 1907, 36 (6 παραδείγματα). Δὲν γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων. Gentili 1958, 56 ἀρ. 78, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Δάλιο, ἄγνωστης προέλευσης στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν.

535. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1926, 312 (28 παραδείγματα, ὁκτὼ φορὲς μὲ μήνα, πέντε μὲ κεφάλι Ἥλιου, πέντε κυκλικές μὲ ἄνθος καὶ τρεῖς μὲ τίτλο *ιερεύς*). Levi 1964, 264 (55 παραδείγματα).

536. Vysotskaya 1978, 82 ἀρ. 24, κυκλικὸ μὲ ρόδο.

537. Canarache 1957, 244 ἀρ. 561.

538. Buzoianu - Georgescu 1983, 165 ἀρ. 21 μὲ βιβλιογραφία.

539. Lungu 1990, 214 ἀρ. 12. Τὸ σφράγισμα εἶναι ὀρθογώνιο σὲ μιὰ σειρὰ. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Δαμοκλῆ 2 τοποθετεῖται ἀπὸ τὴν ἐκδότρια στὸ 193 π.Χ.

540. Canarache 1957, 244 ἀρ. 562. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 27 ἀρ. 43.

541. Grace 1934, 226 ἀρ. 42. Grace 1985, 12 καὶ 44. Βλ. καὶ Dumont 1871, ἀρ. 84.

542. *IG* XII 1, 1117, 1-2 (δὲν γίνεται διάκριση ὁμωνύμων). Nilsson 1909, 410-411 ἀρ. 164b, 1-3 καὶ 6-10, ὁκτὼ παραδείγματα ἀπὸ τὴν Λίνδο. Τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ δύο μὲ κεφάλι Ἥλιου ἀριστερά. Paris 1914, 308 ἀρ. XXIX, ἀπὸ τὴν συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν καὶ Porro 1916, 114, ἀπὸ τὴν Κάμυρο.

543. Grace 1952, 529 (δύο παραδείγματα τῆς περιόδου III). Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. ἀκόμα Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 837 ἀρ. 110. Grace 1953, 122, ἀρ. 70 καὶ Grace - Pétropoulakou 1970, 290, μὲ σημ. 5. Τέλος, βλ. Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 115, λ. Δαμοκλῆς, ἀρ. 16 (πρὶν ἀπὸ τὸ 183 π.Χ.).

544. Calvet 1978, 225 ἀρ. 14 πίν. LIII.

545. Nicolaou 1972, 252 ἀρ. 2, πίν. XLIV, 2.

546. Sztetyllo 1976, 41 ἀρ. 75-76. Σὲ δύο σειρές. Ἡ πρώτη σφραγίδα φέρει καὶ τὸν τίτλο.

547. Reisner 1924, 314 ἀρ. 40, δύο παραδείγματα ὀρθογώνια, τὸ ἓνα μὲ μήνα τὸν Πάναμο.

548. Dunand 1958, 800 ἀρ. 15765, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μήνα τὸν Θεσμοφόριο, σ. 943 ἀρ. 17651, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μήνα τὸν Δάλιο.

549. Macalister 1912, 356 ἀρ. 167, σὲ δύο σειρὲς χωρὶς τὸ ὄνομα τοῦ μήνα, ἀλλὰ μὲ δήλωση καὶ τοῦ τίτλου.

550. Macalister 1926, 207 (τέσσερα παραδείγματα, ἓνα κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μήνα τὸν Ὑακίνθιο, ἓνα μὲ μήνα τὸν Δάλιο στὴ δευτέρη σειρὰ καὶ ἓνα μὲ κεφάλι Ἡλίου δεξιὰ, στὸ ἓνα τέλος δὲν διακρίνεται ἡ τρίτη σειρὰ). Ἐνα σφράγισμα τοῦ ἐπωνύμου (ἢ τοῦ Τιμοκλῆ 1) δημοσιεύεται ἀπὸ τὸν Ariel 1990, 71 ἀρ. S 399.

551. Macalister 1901, 36-37 ἀρ. 73, κυκλικὴ μὲ ρόδο: [Ἐπὶ] *Δαμοκλεῦς Ἀρταμ[τιόν]* καὶ Bleckmann 1907, 39, ἀρ. 26.

552. Νερούτσος 1874, 237 ἀρ. 75 (δύο ὀρθογώνια, τὸ δεύτερο μὲ σύμβολο ρόδο). Sztetyllo 1975, 179, ἀρ. 62-63, πίν. VI-VII. Τὸ πρῶτο εἶναι κυκλικὸ καὶ καταγράφει καὶ τὸν τίτλο τοῦ ἐπωνύμου. Sztetyllo 1978, 274 ἀρ. 24, κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Πάναμο.

553. Empereur 1977, 211 ἀρ. 28, πίν. XXXV, ὅπου καὶ βιβλιογραφία γιὰ παλιότερα εὐρήματα ἀπὸ τὴ Β. Ἀφρική.

554. Milne 1905, 112 ἀρ. 26007.

555. Coulson 1986, 540 ἀρ. 5.

556. Pridik 1917, 8 ἀρ. 145-148 (ὀρθογώνια· τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά).

557. Porro 1916, 114 ἀρ. 63 ἀπὸ τὴν Κάμφο. Σὲ δύο σειρὲς μὲ μῆνες τὸν Ἀγριάνιο καὶ Κάρναιο στὴ δευτέρη σειρὰ.

558. Τὸ δευτερεῦον σφράγισμα τοῦ Δαμοκράτη ἀνήκει στὰ πρῶτα παραδείγματα, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται στρωματογραφικὰ ἀπὸ εὕρημα στὴν Ταρσό, Grace 1985, 8 μὲ σημ. 15. Πρβ. καὶ Brugnone 1986, 41 ἀρ. 33 καὶ σ. 71-72 ἀρ. 79 μὲ σημ. 404.

559. Grace - Ρέτροπουλάκου 1970, 295 σημ. 1 καὶ Grace 1985, 8-9, 24 σημ. 63 καὶ 45 ἀρ. 1. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Badalyants 1976, 39, ὅπου ἀναφέρονται συγχρονισμοὶ μὲ τοὺς Ἀθανόδοτο καὶ Ζήωνα 2.

560. Rotroff 1982, 96.

561. Shelov 1975, 58 ἀρ. 134.

562. Schuchhardt 1895, 467-468 ἀρ. 1087-1096. Bleckmann 1907, 34. Οἱ ἴδιες καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 32-33 ἀρ. 247-259. Ἀκόμα, δύο ἐν-

σφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὸ Ἀσκληπιεῖο, γιὰ τίς ὁποῖες βλ. στὸ Börker - Burow 1998, 92 ἀρ. 235-236, πίν. 27.

563. Levi 1964, 265 ἀρ. 120-122 πίν. IX. Ὅλες εἶναι ὀρθογώνιες. Ἡ μία μνημονεύει καὶ τὸν τίτλο τοῦ ἐπωνύμου. Ἀναφέρονται συνολικὰ 39 παραδείγματα ἀπὸ τὴν Μαύρη Θάλασσα (*IosPE* III).

564. Pellegrini 1887, 236-238 ἀρ. 308-319, ἀπὸ τὴν Ἐρυνκα. *IG* XIV 2393, 327-332 (ἑπτὰ σφραγίσματα ἀπὸ τίς Συρακοῦσες, τὴν Ἐρυνκα [3], τὴν Κατάνη, τίς Ἀκρες καὶ τὴ Licata. Ἀπὸ τὰ σφραγίσματα αὐτὰ δύο εἶναι κυκλικὰ μὲ ρόδο. Ἐνα ἀπὸ τὰ κυκλικὰ, ἀρ. 331, καταγράφει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ζήνωνος). Πρβ. γιὰ τὰ ἴδια καὶ Bleckmann 1907, 34 (ἑπτὰ παραδείγματα). Ἀκόμα, Gentili 1958, 27 καὶ 34-35 ἀρ. 6, ἀμφορέας ἀπὸ τὰ Κεντόρια στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν ἀρ. 27808: α) *Ἐπὶ Κλενκράτευ(ς) / Ἀρταμτιόν*, β) *Ἀριστίωνος*, μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ. Lissi 1958, 220 ἀρ. 1 εἰκ. 27 ἀπὸ τίς Συρακοῦσες: *Ἐπὶ Κλεν/κράτευς*. Γιὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ *SEG* 19, 1963, 202 ἀρ. 607. Gentili 1958, 71-72 ἀρ. 128, 1-10, ὅλες, ἐκτὸς ἀπὸ μία, ἀπὸ τίς Συρακοῦσες. Ἀπὸ αὐτὲς δύο εἶναι κυκλικὲς μὲ ρόδο, τρεῖς φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Ἀγριανίου, δύο τοῦ Πανάμου καὶ δύο τοῦ Ὑακινθίου.

565. Pridik 1917, 12 ἀρ. 228-231 (ὅλα μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά) καὶ σ. 134 ἀρ. 47-49 ἀπὸ τὴν Ὀλβία (ἀπὸ αὐτὰ μόνον τὸ τελευταῖο εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο. Τὰ δύο ὀρθογώνια δὲν φέρουν σύμβολο). Ἀπὸ αὐτὰ τὸ σφράγισμα ἀρ. 48 ἔχει τὰ ἴδια χαρακτηριστικὰ μὲ αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας. Pridik 1926, 315 (26 παραδείγματα: δεκαεννέα φορὲς μὲ μήνα, ἑπτὰ φορὲς μὲ κεφάλι Ἡλίου καὶ τέσσερα κυκλικὰ μὲ ἄνθος). Levi 1964, 265 (39 παραδείγματα).

566. Avram - Sandu 1988, 56 ἀρ. 38, εἰκ. 3, 8: *Ἐπὶ Κλεν/κράτευς* μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά.

567. Porro 1916, 117 ἀρ. 121, σὲ δύο σειρὲς.

568. *IG* XII 1, 1158, 1-3. Nilsson 1909, 445-446 ἀρ. 275 (ἑπτὰ παραδείγματα ὀρθογώνια. Σπάνια μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά).

569. Grace 1952, 529 (ἓνα παράδειγμα). Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. ἀκόμα Hiller v. Gaertringen 1931, 838 ἀρ. 191 καὶ Grace 1953, 123 ἀρ. 109, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 264, λ. *Κλενκράτης*, ἀρ. 3 (188-186 π.Χ.).

570. Grace 1956, 144 ἀρ. 105. Γιὰ ἄλλα παραδείγματα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα βλ. καὶ Dumont 1871, 99 ἀρ. 166-166a.

571. Νερούτσος 1874, 239 άρ. 120, έξι όρθογώνια, τó ένα με σύμβολο "Ηλιο. Breccia 1907, 82 άρ. 52, όρθογώνια σε δύο σειρές χωρίς τόν μήνα, αλλά με άστρο άριστερά.

572. Mirčev 1958, 28 άρ. 99 πίν. XIII, 2.

573. Calvet 1982, 28 άρ. 63.

574. Reisner 1924, 314 άρ. 57, δύο παραδείγματα όρθογώνια με μήνες τούς Θεσμοφόριο και "Υακίνθιο. Crowfoot 1957, 381 (άποδίδεται στην περίοδο III, μία λαβή).

575. Macalister 1926, 208 (δύο όρθογώνια παραδείγματα με τόν τίτλο στην πρώτη σειρά). Ariel 1990, 53 άρ. S 201-S 202, τó ένα σε δύο σειρές με προτομή "Ηλίου άριστερά, χωρίς καταγραφή τού μήνα, ενώ τó δεύτερο σε τρεις σειρές χωρίς σύμβολο, αλλά με τόν μήνα "Αρταμίτιο στην τρίτη.

576. Macalister 1912, 358 άρ. 273. Κυκλικό με ρόδο στο κέντρο και μήνα τόν "Αγριάνιο. Στην πλαϊνή όψη τής λαβής μικρό δευτερεύον σφράγισμα με μορφή ρόδου.

577. Halpern - Zylberstein 1980, 248 άρ. 38, πίν. 85:36.

578. Ariel - Finkielsztejn 1994, 210, σχόλια στο SAH 65.

579. Grace 1985, 11 με σημ. 21. Πρβ. και Rotroff 1982, 102 (πριν από τó 183 π.Χ.). Πά ένα άμφορέα τού έπωνύμου στο Μουσείο Gréco-Romain βλ. Grace 1985, 45 άρ. 2 τού κατασκευαστή Δαμοκράτη με δευτερεύον σφράγισμα Α σε όρθογώνιο πλαίσιο. Πά τις δευτερεύουσες σφραγίδες βλ. Grace 1985, 45 σημ. 15. Πά ένα τμήμα άμφορέα από τó Κούριο βλ. Nicolaou 1973, 220 άρ. 12, πίν. XX. SEG 29, 1979, άρ. 923, όρθογώνιο σε τρεις σειρές με μήνα τόν "Υακίνθιο από τó Monte Iato (Νικασαγόρας 1). Εύρήματα με τó όνομα τού έπωνύμου δέν λείπουν και από τις νότιες άκτες τής Γαλλίας, όπως τó Saint Blaise, Benoît 1961, 31, σημ. 3, για ένα σφράγισμα κυκλικό με σύμβολο ρόδο (Νικασαγόρας 1). Πά τούς δύο έπωνύμους βλ. και Shelon 1975, 61 άρ. 151-153 (Νικασαγόρας 1) και σ. 62 άρ. 154-155 (Νικασαγόρας 2) από την Τάναη. Πά τούς όμωνύμους πρβ. και Badalyants, Homonyms 1980, 175 και 178, όπου ó Νικασαγόρας 1 τοποθετείται στην περίοδο III και ó Νικασαγόρας 2 στην περίοδο V. "Ακόμα πρβ. και Tudor 1967, 58 άρ. 37-39 εικ. 2, 36-38 (τó πρώτο κυκλικό με ρόδο και με δευτερεύον σφράγισμα Ο, τά άλλα δύο όρθογώνια σε τρεις σειρές, ενώ τó πρώτο από αυτά έχει και την επιγραφή προς τά άριστερά), από τη Stoienești-Cetatea. Πά

τά ίδια σφραγίσματα βλ. και Lazarov 1977, 29 άρ. 76. Επίσης Glodariu 1976, 138 άρ. 25, 32-33 και 140 άρ. 25, 62 (Νικασαγόρας 1), δύο όρθογώνιες, ή πρώτη με επιγραφή *έπί τά λαιά* και άνεστραμμένο Ε, ενώ ή τρίτη είναι κυκλική με ρόδο) από την Cetățeni, περιοχή Argesh. Πά εύρήματα από την Καρχηδόνα βλ. CIL VIII, Suppl. 3 άρ. 22639, 114, κυκλικό με ρόδο και μήνα τόν Βαδρόμιο και 115 σε δύο σειρές με κεφάλι "Ηλίου άριστερά και άρ. 116 σε τρεις σειρές και με μήνα τόν "Αγριάνιο. Από την άκρόπολη τής ίδιας πόλης προέρχεται και μιá άκόμα σφραγίδα για την όποία βλ. Ferron - Pinard 1960-61, 106 άρ. 250, σε δύο στίχους με κεφάλι "Ηλίου άριστερά. Grace 1950, 145 άρ. 76 από την Ταρσό με δευτερεύον σφράγισμα Β σε όρθογώνιο πλαίσιο. "Ακόμα Technau 1929, 59 άρ. 6 από τη Σάμο και Macalister 1901, 126-127 άρ. 171, όρθογώνιο με τó όνομα τού μήνα "Αρταμιτίου στη δεύτερη σειρά από τη θέση Tell Sandahannah (Marissa) τής Παλαιστίνης, χωρίς νά κατονομάζεται σε ποιόν από τούς δύο κατασκευαστές άνήκει. Πά τó ίδιο σφράγισμα βλ. και Bleckmann 1907, 39 άρ. 38.

580. Ariel - Finkielsztejn 1994, 206 σχόλια στο SAH 52. Πρβ. και 210, σχόλια στο SAH 65.

581. Hall 1885, 395 άρ. 5040 με διόρθωση στο Nilsson 1909, 118, Grace 1948, 146: "The eronym is Nikasagoras. The potter is Agesippos", πρβ. και Badalyants 1980, 163 (περίοδος III).

582. Badalyants 1980, 163. "Ο "Αμύντας συνδυάζεται με τούς έπωνύμους "Αρίστωνα, "Αρχιλαΐδα, "Αθανόδοτο, Ξενοφώντα και Νικασαγόρα 1, όλοι τής περιόδου III.

583. Badalyants 1980, 164. "Ο κατασκευαστής συγχρονίζεται με τούς έπωνύμους "Αρατοφάνη 1, "Αριστοκράτη 2, "Αριστομβροτίδα 1, "Αρίστωνα, "Αρχιδάμα, "Αρχιλαΐδα, Εύδαμο, "Ιεραγόρα, Λαφείδη, Πανσανία 2 και Τιμόδικο. Έκτενή σχόλια για τόν "Αριστοκλή βλ. στο P29.

584. "Αμφορέας τού Δαμοκράτη πού χρονολογείται από τόν Νικασαγόρα 1 προέρχεται από την "Αγκώνα, Mercando 1976, 163-164 εικ. 16-18. Πά τόν ίδιο άμφορέα βλ. και παρακάτω σημ. 850 και 911. Πά τούς συγχρονισμούς τού Δαμοκράτη βλ. και Badalyants 1980, 164.

585. Badalyants 1980, 164 (περίοδος III).

586. Πά τούς συγχρονισμούς τού "Ιπποκράτη βλ. Badalyants 1980, 164, καθώς και έκτενή σχόλια στο P33. Δευτερεύοντα σφραγίσματα, όπως ή λαβή από την Ταρσό με Β στην πλευρά και τó όνομα τού

Νικασαγόρα σέ κυκλικό κύριο σφράγισμα με ρόδο, συνδέει τὸν ἐπώνυμο με τὸν κατασκευαστὴ Ἴπποκράτη, βλ. Grace 1985, 9-10 με σημ. 17. Τὸ ἴδιο δευτερεῦον σφράγισμα ἀπαντᾶται ὄχι μόνο με τὸν ἐπώνυμο Νικασαγόρα 1 ἀλλὰ καὶ με τὸν Θεαίδητο.

587. Ὁ Badalyants 1976, 39 συγχρονίζει τὸν Νικασαγόρα 1 με τὸν Δαμοκράτη 1, ἀλλὰ καὶ με τὸν Λίνο, ποὺ θὰ πρέπει νὰ συνδεθεῖ με τὸν Νικασαγόρα 2, βλ. καὶ σχόλια στὸ P102.

588. Grace 1985, 8-10 καὶ 11 σημ. 21, γενικὰ σχόλια με βιβλιογραφία γιὰ τοὺς δύο ἐπωνύμους.

589. Levi 1964, 266 ἀρ. 123-135, πίν. IX-X, τὰ δύο τελευταῖα εἶναι κυκλικά. Πρβ. καὶ Shtaerman 1951, 33 (ἑπτὰ παραδείγματα) ἀπὸ τὸν Τύρα.

590. Schuchhardt 1895, 473 ἀρ. 1139-1145. Bleckmann 1907, 34. Οἱ ἴδιες καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 35 ἀρ. 280-287 πίν. 11. Με τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Νικασαγόρα συμπληρώνεται καὶ τὸ σφράγισμα στὸ Schuchhardt 1895, 4 ἀρ. 1200, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. Börker - Burow 1998, 35 ἀρ. 285 πίν. 11. Ἀπὸ τὴν ἴδια πόλη δημοσιεύτηκαν πρόσφατα καὶ ἄλλες πέντε ἐνσφράγιστες λαβές, γιὰ τίς ὁποῖες βλ. Börker - Burow 1998, 95-96 ἀρ. 287-291. Ἀπὸ τὴν ἴδια θέση εἶναι καὶ ἡ σφραγίδα Boehringer - Krauss 1937, 148 ἀρ. 30.

591. Delorme 1948, 256 ἀρ. 1. Grace 1952, 529. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 839 ἀρ. 221 καὶ Grace 1953, 123 ἀρ. 120. Γιὰ τοὺς δύο ὁμώνυμους βλ. καὶ Badalyants 1980, 175 καὶ 178, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 330, λ. *Νικασαγόρας*, 330 ἀρ. 2 (185 π.Χ.) καὶ ἀρ. 3 (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

592. Pridik 1926, 316: 41 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 33 με μήνα, ἔξι κυκλικά με ἄνθος, ἓνα με τὸν τίτλο *ἱερεὺς*, ἓνα κυκλικὸ με κεφάλι Ἡλίου στὸ κέντρο καὶ ἓνα με τὸ μονόγραμμα ΠΑ στὸ κέντρο (γιὰ ἓνα κυκλικὸ σφράγισμα τοῦ Νικασαγόρα 2 με κεφάλι Ἡλίου καὶ με δευτερεῦον σφράγισμα τὸ μονόγραμμα ΠΑ ἢ ΠΑΙ βλ. στὸ Nicolaou - Empereur 1986, 531 ἀρ. 15. Γιὰ τὸν ἀμφορέα αὐτὸν τοῦ κατασκευαστὴ Εὐφράνορα βλ. καὶ σχόλια στὸ P84). Ὁ Levi 1964, 266 ἀναφέρει 91 παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ (*IosPE* III). Badalyants 1978, 210 ἀρ. 13: *Ἐπὶ Νικασαγόρα / Ὑακινθίου*, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο (ἀποδίδεται στὸν Νικασαγόρα 1). Νεροῦτσος 1874, 240-241 ἀρ. 138 (δέκα παραδείγματα: τέσσερα εἶναι ὀρθογώνια, ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα με κεφάλι Ἡλίου καὶ τρία με ρόδο, ἑννέα φορές καταγράφεται καὶ ὁ μήνας).

593. Pellegrini 1887, 242 ἀρ. 351-354, ἀπὸ τὴν Ἔρυνα. Δὲν διακρίνονται οἱ ὁμώνυμοι. *IG XIV* ἀρ. 2393, 376-381 (ὀκτὼ σφραγίσματα, ἀπὸ τίς Ἀκρες, τὸν Τάραντα [5], τίς Συρακοῦσες [2]. Ἀπὸ αὐτὰ ἓνα εἶναι κυκλικὸ καὶ ἓνα φέρει κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ τοῦ ὀνόματος). A.V. de Nino, Casteldisangro. *Avanzi di costruzioni presso l'abitato, NSc.* 1902, 402: *Ἐπὶ [Νικα]σαγόρα / Σμινθίου*, ἀπὸ τὸ Casteldisangro. Maiuri 1951, 258 ἀρ. 7, ἀπὸ τὴν Πομπηία, σὲ δύο σειρὲς χωρὶς τὸ ὄνομα τοῦ μήνα καὶ με κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ. Gentili 1958, 75-76 ἀρ. 144, 1-3, δύο εἶναι κυκλικά, τὸ ἓνα με ρόδο καὶ τὸ δευτερο με κεφάλι Ἡλίου στὸ κέντρο καὶ με μήνες τοὺς Ἀγριάνιο καὶ Ὑακίνθιο, ἐνῶ τὸ τρίτο εἶναι ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς χωρὶς καταγραφή καὶ τοῦ μήνα. Οἱ δύο ἀπὸ τίς τρεῖς ἐνσφράγιστες λαβές βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, τῆς τρίτης ἢ προέλευση εἶναι ἄγνωστη. Ἀπὸ τὴν Ἀγκώνα προέρχεται καὶ ἀμφορέας τοῦ Δαμοκράτη με κυκλικά σφραγίσματα καὶ με σύμβολο ρόδο, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Νικασαγόρα 1: α) *Δαμοκράτης*, β) *Ἐπὶ Νικασαγόρα Θεσμο[φορίου]*. Γιὰ τὸν ἀμφορέα βλ. *SEG* 26, 1976-1977, 263 ἀρ. 1133 καὶ παρακάτω σημ. 911. Μία ἐνσφράγιση λαβὴ με τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Νικασαγόρα 1 ἔχει βρεθεῖ στὸ Monte Iato, Isler 1979-1980, 1219 ἀρ. 8 εἰκ. 9: *Ἐπὶ Νικασαγόρα / Ὑακινθίου*. Bevilacqua - De Benedittis 1980, 344 ἀρ. 4 πίν. 61, ἀπὸ τὸ Monte Vairano. Γιὰ μία ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τοῦ Λιλύβαιου (Marsala) βλ. Brugnone 1986, 46-47 ἀρ. 41 πίν. VII, με ὀρθογώνιο σφράγισμα σὲ τρεῖς σειρὲς καὶ με μήνα τὸν Δάλιο.

594. Conovici - Irimia 1991, 169 ἀρ. 2 (1), κυκλικὸ με ρόδο χωρὶς καταγραφή τοῦ μήνα.

595. Shelov 1975, 61 ἀρ. 152-153.

596. Shelov 1957, 211 (τρία παραδείγματα).

597. Golentsov - Golenko 1979, 79 ἀρ. 13 καὶ Vysotskaya 1978, 83 ἀρ. 37, σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο.

598. *IG XII* 1, 1170, 1-16 (δὲν γίνεται διαχωρισμὸς τῶν ὁμωνύμων). Nilsson 1909, 460-462 ἀρ. 329, 1-4 καὶ 7-23 (δὲν γίνεται διαχωρισμὸς τῶν ὁμωνύμων). Paris 1914, 313 ἀρ. LXIV.

599. Nilsson 1909, 531 ἀρ. 11-12, τὸ πρῶτο κυκλικὸ με ρόδο καὶ ὀρθογώνιο, τὸ δεύτερο σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Σμίνθιο.

600. Dunand 1954, 57 ἀρ. 7011: *Ἐπὶ Νικασαγόρα* / *[Ἀρ]ταμιτίου*. Dunand 1958, 630 ἀρ. 13850: *Ἐπὶ / Νικασαγόρα / Διοσθίου*, δὲν ἀναφέ-

ρονται σὲ ποιὸν ἀπὸ τοὺς ὁμωνύμους ἀνήκουν.

601. Macalister 1926, 209 (τρία παραδείγματα, ἓνα κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Πάναμο, τὰ δύο ὀρθογώνια μὲ τοὺς μήνες Θεσμοφόριο καὶ Ὑακίνθιο στὴ δεύτερη σειρὰ). Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87 ἀρ. 15, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τὸν μήνα Πάναμο στὴν τρίτη. Ariel 1990, 55 ἀρ. 225 (Νικασαγόρας 1) σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τὸν μήνα Δάλιο στὴν τρίτη.

602. Reisner 1924, 19 ἀρ. 40, σὲ δύο σειρὲς μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά, ἀρ. 489 κυκλική, ἀρ. 156 καὶ 698 ὀρθογώνιες μὲ ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἀρ. 186 σὲ δύο σειρὲς μὲ τὸν μήνα Βαδρόμιο κάτω, σ. 313 ἀρ. 31, κυκλικὸ μὲ δελφίни (πιθανότατα ἡ ἀναγνώριση τοῦ συμβόλου εἶναι λαθεμένη). Ἐπίσης βλ. καὶ σ. 314 ἀρ. 62 (ἔξι παραδείγματα: τέσσερα κυκλικά μὲ μήνες τοὺς Θεσμοφόριο [2], Πάναμο καὶ Δάλιο, καὶ δύο ὀρθογώνια μὲ μήνες τοὺς Ἀγριάνιο καὶ Πάναμο. Δὲν ἀναφέρονται οἱ ὁμώνυμοι). Ἀκόμα βλ. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος III, μία λαβή).

603. Ἀπὸ τὴ θέση Τουσιπέλια, Π. Θέμελης, *ΑΔ* 30, 1975 (1983), Β1, 51, ἀναφέρεται ἐνσφράγιση λαβὴ ροδιακὴ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ *Νικασα[γόρας]*, χωρὶς νὰ καθορίζεται σὲ ποιὸν ἀπὸ τοὺς δύο ὁμωνύμους ἀνήκει.

604. Grace 1952, 529.

605. M. Segre - G. Pugliese Carratelli, *Tituli Camirenses, ASAtene* 27-29, 1949-1951, 242 ἀρ. 111, 1-2. Πρβ. καὶ Brugnone 1986, 49 ἀρ. 43.

606. Finkielsztejn 1989, 230.

607. Ariel 1990, 56, σχόλια στὸ S 235.

608. Pridik 1926, 316, τέσσερις φορὲς μὲ τὸ πατρώνυμο.

609. Πὰ τὰ παραδείγματα ἀπὸ τὸ Πέργαμο βλ. παρακάτω σημ. 614. Πὰ ἀναφορὰ τῆς παρουσίας τοῦ Ξενοφάνη στὴ μεσαία στοὰ τῆς Ἀγορᾶς τῆς Ἀθήνας, βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 294.

610. Grace - Pétropoulakou 1970, 294.

611. Maiuri 1924, 256 ἀρ. XVII-XXII εἰκ. 3, σὲ τρεῖς περιπτώσεις μὲ συμπληρωματικὸ σφράγισμα, δίπλα στὸ κύριο, δύο φορὲς μὲ καταγραφή καὶ τοῦ τίτλου, ἐνῶ σὲ ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πρῶτο, σημειώνεται καὶ ὁ μήνας.

612. Becker 1869, 455-6 ἀρ. 42.

613. Badalyants 1980, 165. Πὰ τοὺς συγχρονισμοὺς τοῦ Ξενοφάνη μὲ τοὺς Δίσκο 2, Σωκράτη καὶ Φιλαίνιο βλ. καὶ Badalyants 1976, 39.

614. Schuchhardt 1895, 474 ἀρ. 1149-1154. Bleck-

mann 1907, 34. Ἐπανεκδόθηκαν στὸ Börker - Burow 1998, 36 ἀρ. 289-296 πίν. 11-12. Ἀπὸ τὸ Πέργαμο δημοσιεύθηκαν καὶ ἄλλες δύο ἐνσφράγιστες λαβές, γιὰ τὶς ὁποῖες βλ. Börker - Burow 1998, 96 ἀρ. 296-297 πίν. 28.

615. Dumont 1871, 105 ἀρ. 212-215 σὲ δύο σειρὲς μὲ ἢ χωρὶς τὴν καταγραφή καὶ τοῦ μήνα. Pridik 1896, 133 ἀρ. 39. Grace 1934, 229 ἀρ. 56.

616. Adamsheck 1979, 30 ἀρ. Gr. 71 πίν. 7 (κυκλικὸ μὲ ρόδο. Ὁ μήνας εἶναι ὁ Ἀγριάνιος).

617. Βλαχοπούλου-Οἰκονόμου 1979, 286 ἀρ. Α8α-Α9 εἰκ. 3δ-4γ. Στὰ δύο παραδείγματα προστίθεται καὶ ὁ τίτλος τοῦ ἐπωνύμου.

618. *IG XII* 1 ἀρ. 1174, 1-4 (δὲν γίνεται διαχωρισμὸς ὁμωνύμων) καὶ ἀρ. 1175: *Ἐπὶ Ξενοφάνε(υς) / Τοργ[ίλωνος (?)*. Nilsson 1909, 464-465 ἀρ. 340 ἀπὸ τὴ Λίνδο (16 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τέσσερα εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, τὰ δύο μὲ τὸν τίτλο, τρία μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά. Ἐνα μὲ βότρυ ἀριστερά, ἑπτὰ φορὲς καταγράφεται καὶ ὁ μήνας). Paris 1913, 163 ἀρ. LXX, 1-5. Τὸ τελευταῖο εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο, καὶ Paris 1914, 314 ἀρ. LXVIII, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Ἐπίσης Porro 1916, 119 ἀρ. 152 (δύο παραδείγματα), ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου. Maiuri 1924, 256-257 ἀρ. XVIII-XXII, εἰκ. 3, ἀμφορεῖς τοῦ κατασκευαστῆ Δίσκου ἐπὶ ἐπωνύμου Ξενοφάνους.

619. Grace 1952, 529 (δύο παραδείγματα τοῦ ἐπωνύμου τῆς περιόδου II καὶ ἔντεκα τοῦ ὁμωνύμου τοῦ τῆς περιόδου III). Πὰ τὸν ἐπωνύμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, σ. 839 ἀρ. 231 καὶ Grace 1953, 123 ἀρ. 125, καθὼς καὶ Fraser-Matthews, *LGPN* 1987, 345, λ. *Ξενοφάνης*, ἀρ. 9 (περίπου 210-175 π.Χ.). Ὁ ἐπώνυμος αὐτὸς πιθανότατα ταυτίζεται μὲ τὸν Ξενοφάνη Ἰέρωνος, ποὺ χρονολογεῖται μὲ ἐπιγραφή περὶ τὸ 189 π.Χ., βλ. Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 345, λ. *Ξενοφάνης*, ἀρ. 11 (περίπου 189 π.Χ.).

620. Sztetyllo 1976, 30 ἀρ. 15.

621. Calvet 1982, 30 ἀρ. 74.

622. Reisner 1924, 19 ἀρ. 178, 210 καὶ 453, τὸ τελευταῖο κυκλικὸ μὲ ρόδο, σ. 313 ἀρ. 34 (τέσσερα παραδείγματα ὀρθογώνια σὲ δύο σειρὲς: ἓνα μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά, ἓνα μὲ στεφάνι ἀριστερά καὶ δύο χωρὶς σύμβολο, ἀλλὰ τὸ ἓνα μὲ ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερὰ), καὶ σ. 314 ἀρ. 63 ὀρθογώνιο μὲ μήνα τὸν Πεδαγεῖννο. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος II καὶ III, πέντε παραδείγματα).

623. Dunand 1954, 56 ἀρ. 6994, ὀρθογώνιο.

Dunand 1958, 659 ἀρ. 14038, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Θεομοφόριο.

624. Macalister 1901, 126-127 ἀρ. 173 καὶ σ. 140-141 ἀρ. 300, δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα σὲ δύο σειρὲς μὲ μῆνες τοὺς Πεδαγείτνυο καὶ Ἀρταμίτιο στὴ δευτέρῃ σειρᾷ. Βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 53.

625. Halpern - Zylberstein 1980, 246 ἀρ. 17, πίν. 84:19.

626. Finkielsztejn 1989, 230, κυκλικὴ μὲ ρόδο.

627. Grace 1950, 140 ἀρ. 21.

628. Macalister 1912, 360 ἀρ. 374.

629. Macalister 1926, 209-210 (πέντε παραδείγματα, ὀρθογώνια μὲ τοὺς μῆνες Σμίνθιο, Ὑακίνθιο, Πάναμο καὶ Πεδαγείτνυο [2] στὴ δευτέρῃ σειρᾷ). Ariel 1990, 56 ἀρ. S 234-S 235 σὲ δύο σειρὲς τὸ πρῶτο μὲ ἀστρικό σύμβολο ἀριστερὰ χωρὶς τὸν μῆνα καὶ τὸ δεύτερο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ μῆνα Πεδαγείτνυο στὴ δευτέρῃ, ἀλλὰ χωρὶς σύμβολο.

630. SEG 32, 1982, ἀρ. 1495, κυκλικὸ σφράγισμα μὲ ρόδο καὶ μὲ μῆνα τὸν Ὑακίνθιο.

631. Νεροῦτσος 1874, 241 ἀρ. 142 (ἑπτὰ σφραγίσματα. Ἀπὸ αὐτὰ τέσσερα εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, τὰ δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐνῶ σὲ δύο καταγράφεται καὶ ὁ τίτλος). Ἔνα ἀπὸ τὰ ὀρθογώνια σφραγίσματα φέρει σύμβολο κεφάλι Ἡλίου. Πὰ ἓνα ἀκόμα παράδειγμα βλ. Sztetyllo 1975, 186 ἀρ. 93, σὲ δύο σειρὲς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ μῆνα στὴ δευτέρῃ.

632. Milne 1905 ἀρ. 26046. Σὲ δύο στίχους μὲ προτομὴ Ἡλίου ἀριστερὰ.

633. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 18 μὲ τὸν κατασκευαστὴ Φιλαίνιο καὶ σ. 35. CIL VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 119, σὲ δύο σειρὲς μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ.

634. Pellegrini 1887, 243 ἀρ. 361-363, τὸ τελευταῖο: Ἐπὶ Ξενοφάνε/τον Ἰέρωνος / Πανάμων, ἀπὸ τὴν Ἔρυνκα. IG XIV 2393, 394-396a-c (πέντε σφραγίσματα, ἀπὸ τίς Συρακοῦσες [δύο], τὰ Κεντόριπα [δύο] καὶ τὴν Ἔρυνκα. Τὰ δύο πρῶτα εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, ἐνῶ τὸ δεύτερο φέρει τὴν ἐπιγραφὴ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ μὲ παράλληλῃ καταγραφὴ τοῦ τίτλου. Ἡ ἀρ. 396a, σὲ δύο σειρὲς εἰκονίζει κεφάλι Ἡλίου πρὸς τὰ ἀριστερά. Πὰ τὰ παραπάνω σφραγίσματα βλ. καὶ Bleckmann 1907, 36). Δύο ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὸ Ρήγιο στὸ Caminiti 1892, 489 (σὲ δύο σειρὲς χωρὶς μῆνα ἢ μία καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ μῆνα Πεδαγείτνυο στὴ δευτέρῃ, κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα). Ἐπίσης, Gentili 1958, 76-77 ἀρ. 148, 1-22,

εἴκοσι ἀπὸ τὰ ὁποῖα βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἄγνωστης προέλευσης. Μόνο τέσσερα εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, ἐνῶ δύο φέρουν καὶ τὸν τίτλο, καὶ δεκατρία μνημονεύουν τοὺς μῆνες Ἀγριάνιο (4), Βαδρόμιο, Δάλιο, Διόσθυο, Κάρνειο, Πάναμο (3) καὶ Ὑακίνθιο (2). Ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala) τῆς Σικελίας προέρχονται τὰ σφραγίσματα ποὺ ἀναφέρονται στὰ SEG 34, 1984, ἀρ. 956 καὶ Brugnone 1986, 48-49 ἀρ. 43. Ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ Reggio μὲ ἀναφορὰ αὐτόθι 49 σημ. 225. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. αὐτόθι καὶ σ. 86, 101 καὶ 106.

635. Benoît 1961, 31 σημ. 1b. Ὁρθογώνιο μὲ κεφάλι Ἡλίου.

636. Becker 1862, 457 ἀρ. 29-30 ἀπὸ τὴν Ὀλβία: α) Ἐπὶ Ξενοφάνε[ς] / Σμινθίου καὶ β) Ἐπὶ Ξενο/φ[ά]νε[ς]. Becker 1869, 455-456 ἀρ. 42, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: α) Ἐπὶ Ξενοφάνε[ς] / Βαδρομίου. β) Σωκράτε[ς]. Becker 1869, 456-457 ἀρ. 43-44 ἀπὸ τὴν Ὀλβία: α) Ἐπὶ Ξενοφάνε[ς] Θεομοφορίου (κυκλικὴ μὲ ρόδο), β) Ἐπὶ Ξενοφάνε[ς] / Πανάμο[ς] καὶ γ) Ἐπὶ Ξενο/φάνε[ς], μὲ προτομὴ Ἡλίου δεξιὰ τοῦ ὀνόματος. Πὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ κατασκευαστῆ Σωκράτη ἀπὸ τὴν Ὀλβία βλ. καὶ Bleckmann 1907, 31 ἀρ. 3 καὶ σ. 38. Ἀκόμα Pridik 1917, 14 ἀρ. 273-282 (μία φορὰ μὲ τὸν τίτλο, τέσσερα κυκλικά μὲ ρόδο, ἓνα χωρὶς τὸν μῆνα) καὶ σ. 134 ἀρ. 55-60 (ἀπὸ τὴν Ὀλβία. Δύο εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, ἓνα μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερὰ καὶ ἓνα μὲ ὀκτάκτινο ἄστρο ἀριστερὰ). Pridik 1926, 316 (68 παραδείγματα, 45 μὲ τὴν καταγραφὴ καὶ τοῦ μῆνα. Ὁκτὼ φορὲς μὲ κεφάλι Ἡλίου, εἴκοσι κυκλικά μὲ ρόδο, τρία μὲ ἄστρο, ἕξι μὲ τὸν τίτλο καὶ τέσσερα: Ξενοφάνης Ἰέρωνος).

637. Canarache 1957, 250 ἀρ. 585.

638. Mirčev 1958, 102-103, πίν. XIII, 5-6 καὶ 149. Lazarov 1974, 30 ἀρ. 22 καὶ 48 ἀρ. 55 πίν. IV. Πὰ τὴν προσθήκη στοὺς ἐπωνύμους βλ. καὶ Lazarov 1977, 44 ἀρ. 79.

639. Tudor 1967, 58 ἀρ. 40 εἰκ. 2, 39, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Θεομοφόριο.

640. Baumann 1973-1975, 40 ἀρ. 28 πίν. XI, 10: Ἐπὶ Ξενοφάνε[ς] Ὑακ[ι]νθίου, κυκλικὸ μὲ ρόδο.

641. Lazarov 1977, 29 ἀρ. 79.

642. Glodariu 1976, 138 ἀρ. 25, 34, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Θεομοφόριο.

643. Shelov 1975, 63-64 ἀρ. 163-167. Ὁρθογώνιο καὶ κυκλικὸ. Στὸ πρῶτο ἀπὸ αὐτὰ ἐμφανίζεται καὶ ὁ τίτλος.

644. Grace 1985, 8.

645. Sztetyllo 1976, 50 ἀρ. 120.

646. Schuchhardt 1895, 474 ἀρ. 1155-1158. Bleckmann 1907, 34 (τέσσερα παραδείγματα). Τὰ ἴδια καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 36 ἀρ. 298-302. Ἄλλες τρεῖς λαβές ἀπὸ τὸ Πέργαμο δημοσιοποι- οῦνται στὸ Börker - Burow 1998, 97 ἀρ. 301-303. Ἀπὸ αὐτὲς δύο δὲν ἔχουν ἀκριβὴ προέλευση, ἐνῶ ἡ τρίτη βρέθηκε στὸ Τραϊάνειο.

647. Hall 1885, 393-394 ἀρ. 5066, Bleckmann 1907, 33 ἀρ. 31 καὶ Badalyants 1976, 39.

648. Almagro 1952, 45 ἀρ. 33, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τὸν μῆνα Δάλιο στὴν τρίτη.

649. Bleckmann 1907, 35. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 123 μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά.

650. Pellegrini 1887, 244-245 ἀρ. 368-372, πιθα- νῶς καὶ 264 ἀρ. 517-518, ἀπὸ τὴν Ἔρυκα. *IG* XIV 2393, 399-401 (τρία σφραγίσματα ἀπὸ τὴ Licata καὶ τὴν Ἔρυκα [2], ὅλα ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς). Πρβ. γὰ τὰ ἴδια καὶ Bleckmann 1907, 36. Ἐπίσης, Gentili 1958, 78 ἀρ. 151, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο, ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες.

651. Becker 1869, 457 ἀρ. 46 κυκλικὴ μὲ ρόδο, ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο καὶ Bleckmann 1907, 38. Πὰ τὰ εὐρήματα στὸ Μουσεῖο Ἐρμιτάζ τῆς Ἀγίας Πετροῦπολης: Pridik 1917, 14-15 ἀρ. 286-292 (ὀρθο- γώνια, ἀπὸ τὰ ὅποια ἓνα μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστε- ρά). Γενικά ἀπὸ τὴν περιοχὴ Pridik 1926, 317 (35 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ 26 μὲ τὸν μῆνα) καὶ Levi 1964, 266, πίν. X (65 παραδείγματα).

652. Shelon 1957, 211 (δύο παραδείγματα). Shelon 1956, 138 ἀρ. 35 μὲ δευτερεῦον σφράγισμα Υ σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο.

653. Badalyants 1970, 123 ἀρ. 25, ὀρθογώνιο, μὲ κεφάλι Ἡλίου.

654. Shelon 1975, 65 ἀρ. 169-171. Πρβ. αὐτόθι 83.

655. Levi 1964, 266 ἀρ. 136-144, πίν. X, ὅλα ὀρθο- γώνια. Ὁ Levi μνημονεῖ τὴν ὑπαρξὴ 65 ἐνσφρά- γιστων λαβῶν ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο.

656. Canarache 1957, 250 ἀρ. 587.

657. Tudor 1967, 53 ἀρ. 7, εἰκ. 1, 6. Πὰ τὸ ἴδιο σφράγισμα βλ. καὶ Lazaron 1977, 29 ἀρ. 81 καὶ σ. 44 σχόλια στὸν ἀρ. 81, ὅπου καταγράφεται ἡ ἐπιφυλα- κτικότητα τῆς συμπλήρωσης τοῦ ὀνόματος. Τὶς ἀμφιβολίες τοῦ Lazaron δέχεται καὶ ὁ Glodariu 1976, 143 ἀρ. 28c καὶ συμπληρώνει τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου Ξενοφάντου.

658. Buzoianu - Georgescu 1983, 165 ἀρ. 24.

659. Lazaron 1977, 29 ἀρ. 81.

660. *SEG* 36, 1986, 182 ἀρ. 622: Ἐπὶ Ξενοφῶν/τος / Ἀρταμιτίου.

661. *IG* XII 1, 1177, 1-5. Nilsson 1909, 466-467 ἀρ. 342, ἐννέα παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ἀπὸ τὰ ὅποια δύο εἶναι κυκλικὰ μὲ ρόδο, σὲ ἓνα καταγρά- φεται καὶ ὁ τίτλος, ἐνῶ ὅλα συνοδεύονται ἀπὸ τὸν μῆνα. Paris 1914, 314 ἀρ. LXX, ἓνα παράδειγμα ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Porro 1916, 119 ἀρ. 154, δύο παραδείγματα στὸ Μουσεῖο τῶν Θεσμῶν στὴ Ρώμη ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου. Παπαχριστοδοῦλου 1989, 251, σημ. 511, ἀπὸ τὴ θέση Ἀτσιγγανί, νοτιοδυτικὰ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Θεολόγου.

662. Grace 1952, 529 (τρία παραδείγματα). Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. ἀκόμα Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 839 ἀρ. 234 καὶ Grace 1953, 123 ἀρ. 128, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPV* 1987, 345, λ. Ξενο- φῶν, ἀρ. 29 (182-176 π.Χ.).

663. Levi 1967, 555 ἀρ. 26 εἰκ. 4.

664. Säflund 1980, 16 ἀρ. 21 μὲ εἰκόνα.

665. Dunand 1958, 564 ἀρ. 12961, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Ἀγριάνιο, σ. 979 ἀρ. 18041, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο.

666. Reisner 1924, 315 ἀρ. 65 (ἑπτὰ παραδείγμα- τα: τρία κυκλικὰ μὲ ρόδο καὶ μὲ μῆνες τοὺς Ἀγριά- νιο καὶ Πάναμο [2], καὶ τέσσερα ὀρθογώνια μὲ μῆνες τοὺς Ἀγριάνιο, Ἀρταμίτιο, Σμίνθιο καὶ Ὑα- κίνθιο). Crowfoot 1957, 381 (περίοδος III, ἔξι λα- βές).

667. Macalister 1926, 210 (ἑπτὰ παραδείγματα: τρία κυκλικὰ μὲ ρόδο μὲ τοὺς μῆνες Θεσμοφόριο [2] καὶ Ἀγριάνιο, τὰ δύο μὲ τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά, τέσσερα ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τοὺς μῆνες Δάλιο, Ἀρταμίτιο καὶ Κάρνειο [2]). Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87 ἀρ. 16, σὲ τρεῖς σει- ρὲς μὲ τὸν μῆνα Πάναμο στὴν τρίτη. Ariel 1990, 56-57 ἀρ. S 236-S 237.

668. Macalister 1901, 126-127 ἀρ. 174 καὶ 396 ἀρ. 326, δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα σὲ τρεῖς σειρὲς. Βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 54.

669. Halpern - Zylberstein 1980, 250 ἀρ. 60, πίν. 85, 49 καὶ πίν. 135, 49.

670. Sztetyllo 1976, 50 ἀρ. 120-121, κυκλικὲς μὲ σύμβολο ρόδο. Ἡ πρώτη φέρει καὶ δευτερεῦον σφράγισμα T.

671. Νερούτσος 1874, 241 ἀρ. 144 (τρία σφραγί- σματα, ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ δύο καταγρά- φουν τοὺς μῆνες Ἀρταμίτιο καὶ Ὑακίνθιο, ἐνῶ τὸ τρίτο φέρει ὡς σύμβολο Ἡλιο). Sztetyllo 1975, 190 ἀρ. 106, πίν. XI.

672. Empereur 1977, 224 ἀρ. 73, πίν. XXXVIII.

673. Milne 1905, 119 ἀρ. 26016, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μήνα τὸν Κάρνειο.

674. Criscuolo 1982, 69-71 ἀρ. 56-59, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ πρώτη εἶναι κυκλικὴ μὲ ρόδο.

675. Γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῶν δύο ὁμωνύμων Grace 1985, 10.

676. Schuchhardt 1895, 434-435 ἀρ. 766-773. Prott - Kolbe 1902, 147 ἀρ. 221. Τὰ σφραγίσματα τοῦ ἀποθέτη καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 41-42 ἀρ. 357-367 πίν. 14.

677. Levi 1964, 267 ἀρ. 160-169, πίν. XII. Ὅλες ὀρθογώνιες. Μία φέρει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα στὴ δεύτερη σειρὰ. Ἀναφέρονται συνολικὰ 60 παραδείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).

678. Grace 1985, 10.

679. Αὐτόθι 9. Γιὰ τὸν Ἀγαθοκλῆ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 3, λ. Ἀγαθοκλῆς, ἀρ. 76, ὅπου ἀναφέρεται κατασκευαστὴς μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ καὶ στὴν περίοδο II (περίπου 310-240 π.Χ.) ἀρ. Ἀγορᾶς R 5A, καὶ ἀρ. 77 (περίπου 210-175 π.Χ.) ἀρ. Ἀγορᾶς R 5B-D.

680. Γιὰ τὸν πρῶτο ἀποσπασματικὸ ἀμφορέα βλ. Hiller von Gaertringen 1898, 232 καὶ Bleckmann 1907, 31 ἀρ. 5 (ἀπὸ τὴ Ρόδο μὲ τὸν ἐπώνυμο Φιλαίνιο). Γιὰ τὸν δεύτερο βλ. *IG* XIV 2393, 1 καὶ Bleckmann 1907, 31 ἀρ. 7 (ἀπὸ τὴν Oristano μὲ ἐπώνυμο τὸν Ἀγέστρατο) καὶ Porro 1914, 385 ἀρ. 43-44, ἀπὸ τὴ Θάρρο τῆς Σαρδηνίας: α) Ἐπὶ [Ἀγεσ]/τράτου Ἀρταμνίου, β) Ἀ[γαθοκ]λεύς. Πρβ. καὶ Badalyants 1980, 163 (περίοδος III), ὅπου καταγράφονται οἱ συγχρονισμοὶ μὲ Ἀγέστρατο 2 καὶ Φιλαίνιο.

681. Gentili 1958, 27 καὶ 37 ἀρ. 20a-b.

682. Ἀμφορέας ἀρ. Μ.Π. 2693, Μιχαηλίδης 1990, 191.

683. Lungu 1990, 214 ἀρ. 4: α) *Καρνέον / ἐπὶ Αἰνήτορος*, β) *Ἀγατοκλεῦς*.

684. Mirčev 1958, 31 ἀρ. 120, πίν. XV, 7.

685. Νεροῦτσος 1874, 226 ἀρ. 2 (ἓνα παράδειγμα ὀρθογώνιο) καὶ σ. 231 ἀρ. 2 (τρία ὀρθογώνια σφραγίσματα μὲ καταγραφή καὶ τοῦ μήνα). Sztetyllo 1975, 172 ἀρ. 35. Ἀπὸ τὴν ἴδια θέσῃ καὶ τὸ ἀρ. 36, ἀλλὰ διαφορετικὸ.

686. Calvet 1982, 16 ἀρ. 12-14.

687. Sestieri 1941, 285 ἀρ. 1.

688. Pridik 1896, 129 ἀρ. 1. Pridik 1897, 148 ἀρ. 1. Grace 1934, 228 ἀρ. 51. Πρβ. καὶ παραπάνω σημ. 678. Πρβ. καὶ Dumont 1871, 76 ἀρ. 1-3 καὶ 302 ἀρ. 2 καὶ 3.

689. *IG* XII 1, 1210, 1-8. Nilsson 1909, 351-352 ἀρ.

7 (57 παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὅλα σὲ μία σειρὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τελευταῖα πέντε, ποὺ καταγράφουν καὶ τὸν μήνα. Μία φορὰ τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται μὲ τὴ μορφή: Ἀγαθοκλέου). Paris 1913, 156 ἀρ. I, 1-6 (ὀρθογώνια μὲ μήνα). Paris 1914, 301 ἀρ. I (ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν). Porro 1916, 109 ἀρ. 1 (ἔξι παραδείγματα στὸ Μουσεῖο τῶν Θερμῶν στὴ Ρώμη ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου στὴ Ρόδο. Ἀπὸ αὐτὰ τέσσερα φέρουν μόνον τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ, ἐνῶ δύο καταγράφουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα).

690. Grace 1952, 525 (ὀκτὼ παραδείγματα).

691. Etienne 1986, 53 καὶ 238 ἀρ. 13.

692. Börker - Burow 1998, 79 ἀρ. 2-10 πίν. 22. Οἱ δύο προέρχονται ἀπὸ ἀνασκαφὲς στὴν πόλιν, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιπες δὲν ἔχουν συγκεκριμένη προέλευση.

693. Sjöflund 1980, 13 ἀρ. 1 μὲ εἰκόνα.

694. Reisner 1924, 18 ἀρ. 127 (102 καὶ 661, σὲ δύο σειρὲς μὲ τὸν μήνα στὴν πρώτη), σ. 311 ἀρ. 1 καὶ σ. 313 ἀρ. 1 (ἔξι σφραγίσματα μὲ μῆνες τοὺς Θεσμοφόριο, Ἀρταμίτιο, Ἀγριάνιο, Ὑακίνθιο, Πάναμο καὶ Κάρνειο). Crowfoot 1957, 382 (ἔξι λαβές).

695. Grace 1950, 141 ἀρ. 35.

696. Dunand 1958, 902 ἀρ. 17168 ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ, καὶ σ. 1059 ἀρ. 19079: *Διοσθέου Ἀγαθοκλεῦς*.

697. Halpern - Zylberstein 1980, 248 ἀρ. 40 πίν. 87, 97 καὶ 135, 97, μὲ τὸν μήνα Σμίνθιο στὴν πρώτη σειρὰ.

698. Fitzgerald 1931, 45 ἀρ. 1. Γιὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ *SEG* 8, 1937-1938, 14 ἀρ. 68: Ἀγα[θοκ]λεῦς.

699. Macalister 1901, 28-29 ἀρ. 5-6, δύο ὀρθογώνια παραδείγματα, τὸ δεύτερο μὲ μήνα τὸν Σμίνθιο γραμμένο ἀνάστροφα καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 2.

700. Dothan 1971, 63 καὶ 66 εἰκ. 26, 6, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ χωρὶς σύμβολο.

701. Macalister 1926, 203 (δέκα παραδείγματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ, ἓνα μὲ τὸν μήνα Ἀγριάνιο καὶ ἓνα μὲ τὸν μήνα Πάναμο στὴν πρώτη σειρὰ). Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87 ἀρ. 1a-c, τὰ δύο σὲ μία σειρὰ, ἐνῶ τὸ τρίτο σὲ δύο μὲ τὸν μήνα Πάναμο στὴν πρώτη καὶ τὸ ὄνομα, Ἀγαθοκλε(ῦς) στὴ δεύτερη συντομευμένο. Agiel 1990, 38-39 ἀρ. S 59-62. Τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία σειρὰ. Σὲ ἄλλῃ, πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἐμφανίζονται ἀπὸ μία φορὰ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν Ἀγριανίου καὶ Πανᾶμου.

702. Börker 1974, 42 ἀρ. 27.

703. Calvet 1972, 25 ἀρ. 39 εἰκ. 44. Calvet 1978, 223 ἀρ. 1 εἰκ. 1.

704. Calvet 1982, 16 ἀρ. 12-14 με εἰκ. 4 ἀρ. 14.

705. Nicolaou 1973, 220 ἀρ. 13 πίν. XX, 13.

706. Sztetyllo 1976, 31 ἀρ. 22.

707. Empereur 1977, 202 ἀρ. 1, πίν. XXXIII, 1.

708. Sztetyllo 1963, 338 ἀρ. 1 καὶ Sztetyllo 1983, 71 ἀρ. 14.

709. *CIL* VIII, Suppl. 3, 22639, 5a-d, μόνο τὸ ὄνομα καὶ ἀρ. 6 με μήνα τὸν Κάρνειο. Merlin - Lantier 1922, 325 ἀρ. 1252, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ. Ferron - Pinard 1955, 66 ἀρ. 113 πίν. LXIII, ὀρθογώνιο με τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Ὑακινθίου στὴν πρώτη σειρὰ. Ferron - Pinard 1960-1961, 99 ἀρ. 226-228, ὀρθογώνια, τὸ δεύτερο με τὸν μήνα Πάναμο στὴν πρώτη σειρὰ καὶ τὸ τρίτο με τὸν μήνα Ἀρταμίτιο στὴν ἴδια σειρὰ. *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.

710. Becker 1862, 455 ἀρ. 14, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: *Διοσθύνου* / *Ἀγαθοκλεῦ[ς]* καὶ Becker 1869, 448 ἀρ. 1, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: *Ἀρταμίτι[ον]* / *Ἀγαθοκλεῦς*. Pridik 1917, 21 ἀρ. 423-438 στὸ Ἐρμιτάζ, ὅλα σὲ μία σειρὰ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελευταῖο, ποὺ φέρει τὸν μήνα Ἀρταμίτιο στὴν πρώτη. Pridik 1926, 320 (67 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ 15 με τὸ ὄνομα καὶ τοῦ μήνα). Ὁ Levi 1964, 267 μνημονεύει 127 παραδείγματα με τὸ ὄνομα Ἀγαθοκλῆς. Πουθενὰ δὲν γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων.

711. Vysotskaya 1978, 84 ἀρ. 1, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ χωρὶς σύμβολο.

712. Shtaerman 1951, 33.

713. Lazarov 1974, 32 ἀρ. 1 καὶ 49 ἀρ. 68, πίν. V.

714. Gramatopol - Bordea 1969, 264 ἀρ. 1145 με σχέδιο στὴ σ. 281 (ἀπὸ τὴν Costinesti) καὶ σ. 267 ἀρ. 1175 με σχέδιο στὴ σ. 282 (ἀπὸ τὴ Mosneni). Πὰ τὸ τελευταῖο βλ. καὶ Rădulescu - Bărbulescu - Buzoianu 1985, 71 ἀρ. 56.

715. Canarache 1957, 255 ἀρ. 607-608.

716. Gramatopol - Bordea 1968, 58 ἀρ. 61, ὀρθογώνια.

717. Avram 1988, 311 ἀρ. 120 στὴ συλλογὴ Slobozianu.

718. Shelov 1975, 81 ἀρ. 254-257, με παλιότερη βιβλιογραφία.

719. Criscuolo 1982, 79-80 ἀρ. 74 με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴν πρώτη σειρὰ, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

720. Hayes 1992, 189 ἀρ. 276. Τὸ σφράγισμα τῆς λαβῆς σώζεται ἀποσπασματικά, ἀλλὰ συμπληρώνεται ἀπὸ ἄλλα παραδείγματα.

721. Ὄρθογώνιο σφράγισμα με τὸ ὄνομα σὲ μία

σειρὰ, Benoît 1961, 30 ἀρ. 6. Ἀπὸ τὸ ἴδιο εὔρημα προέρχονται τρεῖς ἀμφορεῖς τοῦ Ἀριστίωνα, δύο ἀπὸ τοὺς ὁποίους χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους Κλειτόμαχο καὶ Ἀρατοφάνη. Δύο ἄλλα σφραγίσματα τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ σώζονται ἀποσπασματικά, ἐνῶ ἓνας ἀμφορέας τοῦ Δαμοκράτη χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρχοκράτη. Πὰ τοὺς ροδίτικους ἀμφορεῖς τοῦ εὐρήματος βλ. Benoît 1961, 29 κέ.

722. Αὐτόθι 31 σημ. 1b, ὀρθογώνιο.

723. *IG* XIV 2393, 10-14 a-1 ἀπὸ τὴν Κατάνη (3), τὸν Τάραντα, τὴν Ἐρυνκα (2), τὴν Ἐλωρο (2), τοὺς Λεοντίνοους, τὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν (2), τὴν Πάνορμο, τὴν περιοχὴ τῶν Συρακουσῶν, τὰ Κεντόριπα καὶ τὴ Licata. Ἀπλὴ ἀναφορὰ στὰ σφραγίσματα αὐτὰ γίνεται καὶ ἀπὸ τὸν Bleckmann 1907, 41 (17 παραδείγματα). Πὰ τὰ σφραγίσματα ἀπὸ τὴν Ἐρυνκα βλ. καὶ Pellegrini 1887, 197-198 ἀρ. 1-14. Ἐπίσης, Gentili 1951, 331 ἀρ. 2: *Θεομοφορί(ον)* / *Ἀγαθοκλε(ῦς)* ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες. Gentili 1958, 37 ἀρ. 20a-b γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Ἀγαθοκλῆ ἐπὶ ἐπωνύμου Συμμάχου στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν ἀπὸ τὰ Κεντόριπα. Πὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. καὶ παραπάνω σημ. 681. Εἴκοσι πέντε ἐνσφράγιστες λαβὲς με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀγαθοκλῆ βρίσκονται στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν. Πὰ τὰ σφραγίσματα τῶν λαβῶν αὐτῶν βλ. Gentili 1958, 37-39 ἀρ. 23, 1-25. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὑπ' ἀρ. 23, 8-12 εἶναι ἄγνωστης προέλευσης, τρία ἀπὸ τὰ ὅποια βλ. καὶ στὸ *IG* XIV 2393, 14d-e καὶ i, τὸ ἀρ. 23, 13 προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἐλωρο, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες. Ὅλα εἶναι ὀρθογώνια σὲ μία (12 παραδείγματα) ἢ δύο σειρὰς με τοὺς μῆνες Ἀγριάνιο (2), Βαδρόμιο, Δάλιο (2), Διόσθυο, Πάναμο (4), Σμίνθιο (2) καὶ Ὑακίνθιο. Bevilacqua - De Benedittis 1980, 345 ἀρ. 11 πίν. 62, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ ἀπὸ τὸ Monte Vairano. Brugnone 1986, 62-63 ἀρ. 60-61 πίν. XI, ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala), ὀρθογώνια με καταγραφὴ καὶ τοῦ μήνα στὴν πρώτη σειρὰ. Βιβλιογραφία γιὰ τὰ εὑρήματα τῆς Σικελίας καὶ Ἰταλίας βλ. αὐτόθι 62-63 σημ. 342.

724. Schuchhardt 1895, 444 ἀρ. 861-864. Bleckmann 1907, 39. Οἱ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἀποθέτη καὶ στὸ Börker-Burow 1998, 44 ἀρ. 399-402 πίν. 15. Ὁ Börker παραθέτει καὶ ἄλλη μία ἐνσφράγιση λαβῆ, γιὰ τὴν ὁποία βλ. αὐτόθι 53-54 ἀρ. 536, ποὺ δὲν εἶχε παλιότερα περιληφθεῖ στὸν ἀποθέτη. Ἀπὸ τὸ Πέργαμο δημοσιεύονται ἄλλες τρεῖς ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἀντιμάχου, γιὰ τὶς ὁποῖες βλ. αὐτό-

θι 82 ἀρ. 63-65, χωρίς συγκεκριμένη θέση εύρεσης.

725. Levi 1964, 268 ἀρ. 195-207 πίν. XIV-XV, με σύμβολο κηρύκειο πάνω ή κάτω από τὸ ὄνομα. Ὁ Levi ἀναφέρει 115 παραδείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).

726. Grace 1985, 10 καὶ 9 γιὰ τὴ χρονολόγηση τοῦ Ἀθανοδότου. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 45, λ. Ἀντίμαχος, ἀρ. 44 (α' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.) ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 66A καὶ ἀρ. 45 (περίπου 175-150 π.Χ.) ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 66B.

727. Nicolaou 1970, 164 ἀρ. 38 εἰκ. 4 καὶ πίν. XXX, 38: Ἐπὶ Ἀρίστῳ/νος / Πανάμιον στὴ μία λαβὴ καὶ Ἀντιμάχου με κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ ἀριστερὰ στὴν ἄλλη. Γιὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. Calvet 1972, 12 εἰκ. 9 καὶ Brashinsky 1984, 200 ἀρ. 13 με τὶς διαστάσεις τοῦ ἀγγείου.

728. Gentili 1958, 27 καὶ 67 ἀρ. 120, 13: Ἐπὶ Τέρωνος Ἀντιμάχου, κυκλικὸ με ῥόδο.

729. Badalyants 1976, 39 καὶ Badalyants 1980, 163-164, ἡ δὲ δραστηριότητά του τοποθετεῖται ἀπὸ τὸν ἴδιο ἐρευνητὴ στὴν περίοδο III⁴ (περίπου 200-περίπου 165). Πρβ. καὶ ὅσα ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν Pridik 1926, 309 καὶ 321 (ὁ Ἀντίμαχος χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἀλεξίμαχο). Schuchhardt 1895, 425 ἀμφορέας Ἀντιμάχου ἀπὸ Vulcia ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἀθανόδοτο. Hiller v. Gaertringen 1898, 233 σημ. 1, ἀμφορέας τοῦ ἴδιου κατασκευαστὴ ἐπὶ ἐπωνύμιου Πρατοφάνη.

730. Benoît 1961, 31 σημ. 1b, ὀρθογώνια με κηρύκειο καὶ ἄστρο.

731. *CIL* VIII, Suppl. 3, 22639 ἀρ. 25 με κηρύκειο κάτω. Bleckmann 1907, 40. Gauckler - Merlin 1910, 327 ἀρ. 842, σὲ μία σειρὰ με σύμβολο κηρύκειο. Ferrou - Pinard 1960-1961, 101 ἀρ. 235-236. *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.

732. Riley 1979, 126 ἀρ. D22 πίν. XXIII, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ με κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερὰ πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστὴ.

733. Pellegrini 1887, 209-210 ἀρ. 97-104, ἀπὸ τὴν Ἔρκα. *IG* XIV 2393, 81a-p καὶ 82 ἀπὸ τὴ Licata (5), τὴν Κατάνη, τὸν Τάραντα, τὰ Κεντόριπα, τὸν Ἀκράγαντα, τὶς Συρακοῦσες (πέντε, τὸ ἓνα, ἀρ. 82: Ἀντιμάχου / κηρύκειο / Διοδότου), τοὺς Λεοντίνοους (2) καὶ τὸ Μουσεῖο Sassari στὴ Σαρδηνία. Γιὰ τὸ τελευταῖο βλ. καὶ Porro 1914, 385 ἀρ. 39, με κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Γιὰ τὰ σφραγίσματα αὐτὰ βλ. καὶ Bleckmann 1907, 41 ἀρ. 10 (δεκαοκτὼ παραδείγματα). Γιὰ ἓνα ἀκόμα σφράγισμα τοῦ

Ἀντιμάχου με κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή στὸ Μουσεῖο Biscari βλ. Libertini 1930, 320 ἀρ. 3. Γιὰ ἓνα παρόμοιο σφράγισμα ἀπὸ τὸ Acireale τῆς Σικελίας βλ. P. Orsi, Acireale, *NSc.* 1903, 442. Ἐπίσης, Gentili 1958, 46 ἀρ. 45, 1-9, σὲ μία σειρὰ με κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἓνα βρέθηκε στὴν Ἐλωρα, τρία στὶς Συρακοῦσες, ἐνῶ τέσσερα εἶναι ἀγνωστος προέλευσης, γιὰ τὰ ὅποια βλ. καὶ *IG* XIV 2393, 81k-m.

734. Sestieri 1941, 286 ἀρ. 5-7. Τὸ πρῶτο με σύμβολο κηρύκειο ἐπάνω, ἐνῶ τὰ ἄλλα δύο φέρουν τὸ σύμβολο στὴ δευτέρῃ σειρᾷ.

735. *IG* XII 1, 1236, 1-9. Nilsson 1909, 371 ἀρ. 55 (δεκατέσσερα παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὅλα με σύμβολο πάνω ή κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα). Paris 1914, 303 ἀρ. XI, 1 (ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν). Porro 1916, 112 ἀρ. 19 (στὸ Μουσεῖο τῶν Θερωμῶν στὴ Ρώμη ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου. Συνολικὰ πέντε παραδείγματα, ὅλα με σύμβολο κηρύκειο).

736. Grace 1952, 526 (δέκα παραδείγματα).

737. Dumont 1871, 81 ἀρ. 37 καὶ 302 ἀρ. 2b: Ἀντιμάχου με κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Πρβ. καὶ 305 ἀρ. 30.

738. Pridik 1917, 22-23 ἀρ. 486-499, με κηρύκειο στὴν πρώτη ή τὴ δευτέρῃ σειρᾷ. Pridik 1926, 321 (65 σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὅποια μόνο ἓνα εἶναι κυκλικό. Σ' αὐτὰ περιλαμβάνεται καὶ ἀμφορέας ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀλεξιάδα με μὴνα τὸν Ἀγριάνιο). Ὁ Levi 1964, 268 ἀνεβάζει τὸν ἀριθμὸ τῶν σφραγισμάτων τοῦ Ἀντιμάχου ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ σὲ ἑκατὸν δεκαπέντε.

739. Toncheva 1974, 293 ἀρ. 20 πίν. VIII, 20, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ με κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστὴ.

740. Gramatopol - Bordea 1968, 58 ἀρ. 62, ὀρθογώνιο σφράγισμα. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 34 ἀρ. 8.

741. Conovici - Irimia 1991, 170 ἀρ. 615 με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστὴ σὲ μία σειρὰ κάτω ἀπὸ κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερὰ.

742. Βλ. παραπάνω σημ. 725.

743. Shtaerman 1951, 33 (ἐννέα παραδείγματα).

744. Sztetyllo 1959, ἀρ. 409. Sztetyllo 1960, 389 με εἰκόνα. Sztetyllo 1966, 671 εἰκ. 3, με κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ ἀριστερὰ. Sztetyllo 1983, 75 ἀρ. 50.

745. Shelov 1975, 85-86 ἀρ. 271-275. Στὴν τελευταία ἐνοσφράγιση λαβὴ ή καταγραφὴ τοῦ ὀνόματος ἔχει τὴ μορφή: Ἀντι<α>άχου.

746. Levi - Carratelli 1963, 607 ἀρ. 4 εἰκ. 44.

747. Hiller v. Gaertringen 1906, 181 ἀρ. 358, 2.
748. Dunand 1939, 107 ἀρ. 1612, εἰκ. 92, ὀρθογώνιο σφράγισμα με κηρύκειο στη δεύτερη σειρά. Dunand 1958, 630 ἀρ. 13851, ὀρθογώνιο σε μία σειρά με κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ δεξιά, σ. 800 ἀρ. 15774, σε μία σειρά με κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ δεξιά, σ. 837 ἀρ. 16526, ὀρθογώνιο με κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερὰ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, σ. 1057 ἀρ. 19062, ὅπως τὸ προηγούμενο.
749. Reisner 1924, 18 ἀρ. 565, πιθανῶς καὶ ἀρ. 176, καὶ σ. 311 ἀρ. 8. Crowfoot 1957, 382 (τρεῖς λαβές).
750. Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87 ἀρ. 5 με κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερὰ πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Ariel 1990, 42-43 ἀρ. S 104-S 110 με σύμβολο κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιά ἢ ἀριστερὰ, πάνω ἢ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, ποὺ γράφεται σε μία σειρά.
751. Macalister 1901, 396 ἀρ. 319, ὀρθογώνιο με κηρύκειο στὴν πάνω σειρά. Γιὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 9.
752. Börker 1974, 37 ἀρ. 11 πίν. 5, 1 (τὸ κηρύκειο στὴν πάνω σειρά).
753. SEG 8, 1937-1938, 35 ἀρ. 237.
754. Börker 1974, 42 ἀρ. 29.
755. P. Connor, A Fortified Macedonian Military Settlement at Jebel Khalid, North Syria. Excavations 1986-87, στὸ A. M. Tamis (ἐκδ.), *Macedonian Hellenism* (Melbourne 1990) 24, πάνω τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ καὶ κάτω κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιά.
756. Νεροῦτσος 1874, 226 ἀρ. 19, ὀρθογώνιο με κηρύκειο. Breccia 1907, 75 ἀρ. 2. Boyaval 1974, 267 ἀρ. 1.
757. I. Nicolaou, Inscriptiones cypriae alpha-beticæ VII, 1967, *RDAC* 1968, 76 ἀρ. 5 πίν. XVIII, 5. Sztetyllo 1976, 37 ἀρ. 50.
758. Nicolaou 1974, 193 ἀρ. 8 πίν. XXIX, 8.
759. R. Stupperich, *Die Antiken der Sammlung Werner Peek, Boreas Beih.* 6 (1990) 68 ἀρ. 55, πίν. 16, 13.
760. Criscuolo 1982, 82-84 ἀρ. 78-81. Με κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερὰ πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τελευταία ποὺ εἰκονίζει τὸ σύμβολο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή.
761. Levi 1964, 268 ἀρ. 207 πίν. XV.
762. Γιὰ ἓνα τμήμα ἀμφορέα τοῦ Δαμοκράτη με κυκλικά σφραγίσματα καὶ με σύμβολο ρόδο ἐπὶ ἐπωνύμου Κλεωνύμου καὶ μήνα τὸν Δάλιο βλ. Getov, *Chronologie* 1989, 42-44. Πρβ. καὶ παρακά-

τω σχόλια στὸ P31 σημ. 849. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ αὐτὸν βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 69, λ. *Ἀριστοκλῆς*, ἀρ. 90 (α' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

763. Γιὰ τὴ μακρόχρονη παράδοση τῆς οἰκογένειας στὴν κατασκευὴ ἀμφορέων βλ. κυρίως Grace 1949, 187 ἀρ. 4-6. Grace - Pétropoulakou 1980, 313 σχόλια στὸ E34 καὶ 327, σχόλια στὸ E66. Grace 1985, 9-13. Nicolaou - Empereur 1986, 519-520 ἀρ. 5. Grace 1986, 556. Buzoianu 1986, 413 καὶ 415 ἀρ. 34 (Δαμοκράτης 1). Γιὰ τὴ στενὴ συγγενικὴ σχέση τοῦ Ἀριστοκλῆ με τὸν Ἱπποκράτη βλ. Nicolaou - Empereur 1986, 520-522, σχόλια στὸν ἀριθμὸ 6, ὅπου ὑπάρχει καὶ δευτερεῦον σφράγισμα *O* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, ἀλλὰ εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ τῆς λαβῆς τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας.

764. Γιὰ τὸν παλιότερο Ἀριστοκλῆ βλ. Lenger 1957, 164 ἀρ. 88 εἰκ. 2. Badalyants, *Homonyms* 1980, 176 καὶ 178, καὶ Grace 1985, 10, σημ. 18, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 69, λ. *Ἀριστοκλῆς*, ἀρ. 88 (περίπου 310-240 π.Χ.) ποὺ εἶναι πιθανῶς ἴδιος με ἀρ. 89 (περίπου 240-210 π.Χ.) ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 99A-C καὶ R 99D.

765. Grace 1985, 49 ἀρ. 19-21.

766. Schuchhardt 1895, 449 ἀρ. 916-917. Prott - Kolbe 1902, 148 ἀρ. 225 (κυκλικὸ με ρόδο). Bleckmann 1907, 39. Οἱ ἴδιες στὸ Börker - Burow 1998, 45 ἀρ. 417-418 πίν. 16. Γιὰ ἄλλες ἐνοσφράγιστες λαβές τοῦ Ἀριστοκλῆ, μία ἀπὸ τὸ Τραιάνειο καὶ τρεῖς χωρὶς προέλευση, βλ. Börker - Burow 1998, 84 ἀρ. 95-97 πίν. 24.

767. Grace 1985, 10-13, 18 καὶ 49.

768. Levi 1964, 268-269 ἀρ. 215-219 πίν. XV, ὅλα κυκλικά με ρόδο. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἀρ. 219 φέρει καὶ δευτερεῦον σφράγισμα *K* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Ἀκόμα μνημονεύονται ἐδῶ 88 παραδείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).

769. Grace 1949, 186 ἀρ. 5 (πίν. 19, 5) καὶ 187 ἀρ. 4-5 (πίν. 20, 3-4), ἀμφορέας τοῦ Ἀριστοκλῆ ἐπὶ Ἀρχιλαΐδα στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας, ὅπου μνημονεύεται καὶ δεύτερος ἀμφορέας τοῦ Ἀριστοκλῆ στὸ Μουσεῖο τῆς Δαμασκού ἐπὶ ἐπωνύμου Ἀρχιλαΐδα, ἀλλὰ με μήνα τὸν Θεομοφόριο ἀντὶ τοῦ Καρνείου τοῦ ἀμφορέα τῆς Λευκωσίας. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τῆς Κύπρου βλ. καὶ Nicolaou - Empereur 1986, 519-520 ἀρ. 5 εἰκ. 4, με δευτερεῦον σφράγισμα τὸ γράμμα *B*. Χρονολογεῖται μεταξὺ 182 καὶ 176 π.Χ. Γιὰ ἓνα ἀκόμα ἀμφορέα τοῦ Ἀριστοκλῆ ἐπὶ ἐπωνύμου Ἀρχιλαΐδα ἀπὸ τὴν Τάναη βλ. Brashinsky 1984, 200 ἀρ. 19.

770. Grace 1985, 10.
771. Badalyants 1976, 39 και Badalyants 1980, 164. Τοποθετείται στην περίοδο III⁴ και χρονολογείται περίπου μεταξύ 200 και 165 π.Χ.
772. Benoît 1961, 31 σημ. 1a (κυκλικό με ρόδο). Ἡ ἀνάγνωση δὲν εἶναι βέβαιη.
773. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 37, κυκλικό με ρόδο καὶ με δευτερεῦον σφράγισμα Bleckmann 1907, 40. Gauckler-Merlin 1910, 327 ἀρ. 846. *Revue Tunisienne* 1912, 60 ἀρ. 9. Ferron - Pinard 1955, 63 ἀρ. 103, κυκλικό με ρόδο, καὶ σ. 67 ἀρ. 114, ὅπως τὸ προηγούμενο. Ferron - Pinard 1960-61, 111 ἀρ. 270 (κυκλικό με ρόδο). *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.
774. Pellegrini 1887, 214 ἀρ. 134-140 καὶ 261 ἀρ. 492 (ἀβέβαιο), ἀπὸ τὴν Ἔρυνα. *IG* XIV 2393, 121a-f ἀπὸ τὸν Τάραντα (2), τὴν Ἔρυνα, τὶς Ἀκρες, τὴν Κατάνη καὶ τὸ Brindisi, ὅλα κυκλικά με ρόδο. Ἀναφορὰ στὰ ἴδια σφραγίσματα γίνεται καὶ ἀπὸ τὸν Bleckmann 1907, 41. Ἐπίσης, Gentili 1958, 49 ἀρ. 57, 1-6, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα εἶναι ὀρθογώνιο με ρόδο στὸ κέντρο καὶ τὰ ὑπόλοιπα κυκλικά με ρόδο. Δύο ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἀγνωστές προέλευσης, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες. Πὰ τὸ ἀρ. 57, 2 βλ. καὶ Orsi 1909, 342, ὅπου ὁμως ἔχει ἀποκατασταθεῖ τὸ ὄνομα Ἀριστοκ[ράτης]. Ἀκόμα βλ. Miro 1958, ἀρ. 2 εἰκ. 49c ἀπὸ τὴν Ἡράκλεια Μινώα. Πρβ. γιὰ τὸ ἴδιο καὶ *SEG* 19, 1963, 203 ἀρ. 612. Bevilacqua - De Benedittis, Larino 1980, 306 ἀρ. 3 πίν. 57, 3, κυκλικό με ρόδο, ἀπὸ τὸ Larino.
775. Pridik 1917, 6 ἀρ. 107 με εἰκ. 1 στὴ σ. 1, ἀκέρσιος ἀμφορέας τοῦ Ἀριστοκλῆ με κυκλικό σφράγισμα καὶ σύμβολο ρόδο, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρχιλαΐδα. Βλ. καὶ σ. 23 ἀρ. 522-528. Pridik 1926, 322 (47 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 44 εἶναι κυκλικά με ρόδο, ἓνα με σύμβολο ὀκτάκτινο ἄστρο. Ἐνας ἀμφορέας ποὺ στὴ δευτέρη λαβὴ φέρει τὸ σφράγισμα: Ἐπὶ Ἀρχιλαΐδα Δαλίου). Βλ. καὶ Shelon 1956, 138 ἀρ. 47 ἀπὸ τὸν Τύρα καὶ ἀρ. 48 στὸ Ἐρμιτάζ με δευτερεῦον σφράγισμα *T**. Vysotskaya 1978, 84 ἀρ. 10 εἰκ. 1, 19, κυκλικό με ρόδο.
776. Shelon 1957, 211 (τρία παραδείγματα) καὶ Shelon 1956, 139 ἀρ. 52 με δευτερεῦον σφράγισμα *AK*.
777. Mirčev 1958, 32 ἀρ. 128 πίν. XVI, 7. Lazarov 1974, 32 ἀρ. 9 καὶ 49 ἀρ. 71 πίν. V, κυκλικό με ρόδο. Toncheva 1974, 291 ἀρ. 1-3 πίν. VIII 1-3, κυκλικά με ρόδο. Τὸ πρῶτο σώζεται ἀποσπασματικά.
778. Canarache 1957, 229 ἀρ. 512. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 34 ἀρ. 16.
779. Oberländer 1977-1978, 103 ἀρ. 51 πίν. 31, 2, κυκλικό με ρόδο, ἀπὸ τὴ θέση La Bursuci.
780. Rădulescu - Bărbulescu - Buzoianu 1987, 70 ἀρ. 133 (16), κυκλική με ρόδο.
781. Shelon 1956, 139 ἀρ. 55 με συμπληρωματικό σφράγισμα *ΙΔ*.
782. Badalyants 1970, 122 ἀρ. 6, κυκλικό με ρόδο. Badalyants 1973, 62 ἀρ. 2. Κυκλικό σφράγισμα με τὸ γράμμα Δ στὸ κέντρο, στὴ θέση τοῦ συμβόλου, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ στὴν περίμετρο.
783. Shelon 1975, 88 ἀρ. 288. Πρβ. καὶ σ. 22, 23, 45, 52, 89 καὶ 120.
784. Sztetyllo 1959 ἀρ. 435. Sztetyllo 1983, 78 ἀρ. 31.
785. Brashinsky 1980, 199 ἀρ. 765, κυκλικό με ρόδο. Ἀναφέρονται 81 ἐνσφραγίστες λαβὲς ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).
786. Getov 1995, κυκλική με ρόδο καὶ με τὸν μῆνα Δάλιο.
787. *IG* XII 1, 1252, 1-9. Nilsson 1909, 386-387 ἀρ. 100 (24 παραδείγματα, ὅλα κυκλικά με ρόδο. Σὲ ἓνα καταγράφεται καὶ ὁ μῆνας. Τὰ σφραγίσματα ἀρ. 7-17 φέρουν δευτερεῦοντα σφραγίσματα *K** ἢ *P** σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Πὰ τὰ τελευταῖα βλ. καὶ Shelon 1956, 138 ἀρ. 41 καὶ 45). Ἐπίσης γιὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴ Ρόδο βλ. Paris 1913, 158 ἀρ. XXII, 1-4, ὅλα κυκλικά με σύμβολο ρόδο. Porro 1916, 112-113 ἀρ. 33, στὸ Μουσείο τῶν Θεσμῶν ἀπὸ τὴ Ρόδο (ἔξι παραδείγματα, ὅλα κυκλικά με ρόδο). Πρβ. καὶ τμῆμα ἀμφορέα στὸ Βρετανικὸ Μουσείο, Schuchhardt 1895, 433 ἀρ. 1252, με δευτερεῦον σφράγισμα.
788. Dumont 1871, 84 ἀρ. 60. Βλ. παραπάνω σημ. 767, ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ Ἀγορά.
789. Powell 1903, 35-36 ἀρ. 10a.
790. Adamsheck 1979, 29 ἀρ. Gr. 70, πίν. 7 (κυκλική με ρόδο).
791. Grace 1952, 526 (δέκα παραδείγματα).
792. Levi - Carratelli 1963, 609 ἀρ. 11 εἰκ. 45, κυκλικό με ρόδο. Levi 1967, 549 εἰκ. 2 (κυκλικό με ρόδο).
793. Säflund 1980, 15 ἀρ. 18, με δευτερεῦον σφράγισμα στὴ ρίζα τῆς λαβῆς, Ω σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο.
794. Börker 1974, 43 ἀρ. 33, κυκλικό με ρόδο.
795. Grace 1950, 145 ἀρ. 77-78 εἰκ. 116. Τὸ πρῶτο φέρει καὶ δευτερεῦον σφράγισμα *B* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο.

796. Macalister 1926, 206 (ὁκτώ παραδείγματα, ὅλα κυκλικά με ρόδο). Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87, με δευτερεύον σφράγισμα *K* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Ariel 1990, 45-46 ἀρ. S 136-S 145, ὅλες κυκλικές με ρόδο, ἀπὸ τὶς ὁποῖες τρεῖς φέρουν δευτερεύοντα σφραγίσματα με τὰ γράμματα *O**, *B* καὶ *T* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο.

797. Macalister 1912, 354 ἀρ. 94 (πέντε σφραγίσματα κυκλικά με σύμβολο ρόδο).

798. Macalister 1901, 32-33 ἀρ. 50-51, τέσσερα κυκλικά σφραγίσματα με ρόδο (δύο ἀπὸ τὸ Tell ej-Judeideh). Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 13.

799. Fitzgerald 1931, 45 ἀρ. 4. Γιὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 14 ἀρ. 71: Ἀρισ[τοκ]λεῦς, κυκλικὸ με ρόδο.

800. SEG 8, 1937-1938, 35 ἀρ. 237.

801. Reisner 1924, 311 ἀρ. 15, κυκλικὸ με ρόδο, ἓνα με δευτερεύον σφράγισμα με τὰ γράμματα *IC* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Crowfoot 1957, 382, ἔνδεκα λαβές.

802. Dunand 1954, 57 ἀρ. 7012, κυκλικὸ ἀποτύπωμα με δευτερεύον σφράγισμα: *TA/ΣΙ* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Dunand 1958, 563 ἀρ. 12955, κυκλικὸ με ρόδο, σ. 620 ἀρ. 13737, κυκλικὸ με ρόδο καὶ δευτερεύον σφράγισμα τὸ γράμμα *O* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, σ. 837 ἀρ. 16520, κυκλικὸ με ρόδο καὶ δευτερεύον σφράγισμα *P** σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, σ. 837 ἀρ. 16525, κυκλικὸ με ρόδο, σ. 838 ἀρ. 16539, κυκλικὸ με ρόδο καὶ δευτερεύον σφράγισμα *K* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, σ. 1037 ἀρ. 18851, κυκλικὸ με ρόδο, καὶ σ. 1061 ἀρ. 19101, κυκλικὸ με ρόδο.

803. Sztetyllo 1976, 38 ἀρ. 54-55 καὶ Sztetyllo, Paphos 1983, 368-369 ἀρ. 10 (ἡ ἀνάγνωση δὲν εἶναι βέβαιη), ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο. Calvet 1982, 20-21 ἀρ. 32, ἀπὸ τὸ Κίτιο. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Ἀριστοκλῆ ἀρ. CMC 199 τοῦ Μουσείου τῆς Λευκωσίας ἐπὶ ἐπωνύμου Ἀρχιλαΐδα βλ. παραπάνω σημ. 769.

804. Empereur 1977, 207-208 ἀρ. 17-18 πίν. XXXIV.

805. Νεροῦτσος 1874, 226 ἀρ. 32 (δύο παραδείγματα κυκλικά με ρόδο, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο καταγράφει τὸ ὄνομα ὡς Ἀριστοκλεῦς, ὅπως αὐτὸ τῆς Πέλλας), καὶ Νεροῦτσος 1874, 237 ἀρ. 76, ἓνα κυκλικὸ με ρόδο. Breccia 1907, 76 ἀρ. 35, 64 καὶ 128 (ὅλες κυκλικές με ρόδο). Sztetyllo 1975, 176 ἀρ. 52-53 καὶ Sztetyllo 1978, 271 ἀρ. 18, κυκλικὸ με ρόδο.

806. W. D. E. Coulson καὶ A. Leonard Jr., Investigations at Naucratis and Environs, 1980-1981, AJA 86, 1982, 375 ἀρ. 5. Coulson 1986, 540 ἀρ. 4.

807. Criscuolo 1982, 85-87 ἀρ. 84-86. "Ὅλα κυκλικά με σύμβολο ρόδο καὶ με δευτερεύοντα σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο φέρει μονόγραμμα *AY*, τὸ δεύτερο *AK* καὶ τὸ τρίτο τὸ γράμμα *O*.

808. Paris 1914, 304 ἀρ. XVII, 2. Γιὰ τὴν ἀποκοπὴ τοῦ τελικοῦ *Σ* βλ. καὶ Nilsson 1909, 387 ἀρ. 101, 1-3 ἀπὸ τὴ Λίνδο.

809. Nilsson 1909, 388 ἀρ. 102, 1-2. Grace 1953, 122 ἀρ. 45. Grace - Pétropoulakou 1970, 292, καὶ Grace 1974, 197, σημ. 16 γιὰ ἀμφορέα τοῦ Ἴωνος ἀπὸ τὴ Ρόδο ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν πρῶμο Ἀριστοκράτη. Fraser - Matthews, LGPN 1987, 70, λ. Ἀριστοκράτης, ἀρ. 68 (περίπου 310-240 π.Χ.).

810. Grace 1974, 199. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ καὶ τοὺς προγενέστερους ὁμωνύμους βλ. Fraser - Matthews, LGPN 1987, 69-70, λ. Ἀριστοκράτης, ἀρ. 6 (περίπου 310-240 ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 100A-B), ἀρ. 87 (περίπου 240-210 ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 100C) καὶ ἀρ. 88 (περίπου 208-196 π.Χ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 100D-E).

811. Gentili 1958, 27 καὶ 34, 3a-b ἀπὸ τὰ Κεντόριπα στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν ἀρ. 50087.

812. Brugnone 1986, 68 σημ. 379.

813. Calvet 1972, 13, 25 ἀρ. 38 καὶ 29 ἀρ. 51.

814. Schuchhardt 1895, 450 ἀρ. 918-919. Bleckmann 1907, 39, πρβ. καὶ Börker - Burow 1998, 45 ἀρ. 419-423. Ἀπὸ τὸ ἥρωο στὴν ἀκρόπολη τοῦ Περγάμου προέρχονται καὶ δύο ἄλλες λαβές, Boehringer - Krauss 1937, 147 ἀρ. 16-17, με ὀρθογώνια σφραγίσματα σὲ μία σειρὰ καὶ με ἄστρα στὶς γωνίες ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ δεύτερο χωρὶς τὸ τελικὸ *Σ*, ὅπως στὸ παράδειγμα τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας. Δύο ἀκόμα παραδείγματα δημοσιεύτηκαν πρόσφατα ἀπὸ τὸ Τέμενος καὶ ἓνα ἀπὸ τὸ Ἀσκληπιεῖο, Börker - Burow 1998, 84 ἀρ. 98-100 πίν. 24.

815. CIL VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 38a-b, ὀρθογώνια σὲ μία καὶ δύο σειρές χωρὶς τὴν καταγραφή καὶ τοῦ μήνα. Bleckmann 1907, 40. SEG 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.

816. Pellegrini 1887, 214-215 ἀρ. 141-143, ἀπὸ τὴν Ἔρκα. IG XIV 2393, 122-124 ἀπὸ τὸ Ρήγιο, τὸν Τάραντα (3), τὰ Κεντόριπα, τὴν Κατάνη, τὴν Calatafimi καὶ τὴν Cagliari. Γιὰ τὰ ἴδια πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 41 (ὁκτώ παραδείγματα). Γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Ἀριστοκράτη ἀπὸ τὰ Κεντόριπα βλ. παραπάνω σημ. 811. Porro 1914, 384 ἀρ. 28, ἀπὸ τὴ Θάρρο τῆς Σαρδηνίας, σὲ μία σειρὰ με ἄστρα στὶς γωνίες. Ἀκόμα γιὰ ἔνδεκα ὀρθογώνια παραδείγματα στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν βλ. Gentili 1958,

49-50 ἀρ. 58, 1-11. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία μὲ σταυρούς στὶς γωνίες, τὰ ἑπτὰ μὲ ἄστρα στὶς γωνίες καὶ τὸ τελευταῖο μὲ τὴν κατάληξιν στὴ δεύτερη σειρὰ. Ἐπίσης, Brugnone 1986, 68-69 ἀρ. 71-73 πίν. XIII (ὀρθογώνια μὲ μικροὺς σταυροὺς τὰ δύο πρῶτα καὶ ἄστρα τὸ τρίτο) ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala), ὅπου καὶ πρόσθετη βιβλιογραφία ἀπὸ ἄλλες θέσεις.

817. IG XII 1, 1253, 1-3. Nilsson 1909, 387 ἀρ. 101, ἀπὸ τὴ Λίνδο (δεκαεπτὰ παραδείγματα. Τὰ δύο μὲ μήνα στὴ δεύτερη σειρὰ. Τὰ ὑπόλοιπα μὲ μικρὰ ἄστρα ἢ σταυροὺς στὶς γωνίες, ἐνῶ ὁ ἀριθμὸς 15 φέρει τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ δύο σειρὰς χωρὶς σύμβολο). Paris 1913, 158 ἀρ. XXIII, 1-3 μὲ σταυροὺς ἢ ἄστρα στὶς γωνίες, ἀρ. 4-5, σὲ δύο σειρὰς, ἀρ. 6 μὲ τὸν μήνα Ἀρταμίτιο. Paris 1914, 304 ἀρ. XVII, 1-3, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Roggo 1916, 113 ἀρ. 34 (ἑνδεκα παραδείγματα ἀπὸ τὴν Κάμρο στο Μουσεῖο τῶν Θεσμῶν στὴ Ρώμη. Ἀπὸ αὐτὰ δύο φέρουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα, ἓνα μόνο τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα συμπληρῶνουν τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ μὲ ἄστρα ἢ σταυρούς).

818. Grace 1934, 228 ἀρ. 52, ἀπὸ τὴν Ἀγορά, μὲ ἄστρα στὶς γωνίες. K. Braun, Der Dipylon-Brunnen B1. Die Funde, AM 85, 1970, 147-148 ἀρ. 135, πίν. 64, 3. Πρβ. καὶ Dumont 1871, 84 ἀρ. 61-62.

819. Grace 1952, 526 (ἑξὶ παραδείγματα).

820. Etienne 1986, 239 ἀρ. 19.

821. Levi - Carratelli 1963, 609 ἀρ. 12-13 εἰκ. 45, ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ δεύτερο φέρει ἄστρα στὶς γωνίες. Levi 1967, 549 ἀρ. 8-9, ὀρθογώνια μὲ ἄστρα στὶς γωνίες.

822. Halpern - Zylberstein 1980, 248 ἀρ. 41, πίν. 85, 44 καὶ 134, 44.

823. Reisner 1924, 18 ἀρ. 57 καὶ 61, σ. 311 ἀρ. 16, τέσσερα μὲ ἄστρα στὶς γωνίες καὶ ἓνα μὲ δύο σταυροὺς κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα καὶ σ. 314 ἀρ. 20 μὲ μήνα τὸν Θεομοφόριο στὴν τρίτη σειρὰ. Crowfoot 1957, 382, δεκατέσσερις λαβές.

824. Dunand 1954, 55 ἀρ. 6968, ὀρθογώνιο μὲ ἄστρα στὶς γωνίες.

825. Macalister 1926, 206 (ἑπτὰ παραδείγματα, ἓνα κυκλικὸ μὲ ῥόδο, ἑξὶ μὲ ἄστρα στὶς γωνίες). Ariel 1990, 46-47 ἀρ. S 146-149 (ἓνα κυκλικὸ μὲ ῥόδο καὶ τρία μὲ ἄστρα στὶς γωνίες).

826. Macalister 1912, 354 ἀρ. 95-97, μὲ ἄστρα στὶς γωνίες.

827. Dothan - Freedman 1967, 23 εἰκ. 4, 12, κυκλικὸ μὲ ῥόδο. Δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ ἀνάγνωσις

Αὐτοκράτεως. Γιὰ τὴ θέση αὐτὴ βλ. συνοπτικὰ Arav 1989, 37-38.

828. Νεροῦτσος 1874, 226 ἀρ. 33 (τρία παραδείγματα μὲ σταυρὸ τὸ πρῶτο, δύο σταυροὺς τὸ δεύτερο καὶ τέσσερις τὸ τέταρτο). Breccia 1907, 76 ἀρ. 115 (ὀρθογώνια). Sztetyllo 1975, 177 ἀρ. 54, πίν. V καὶ Sztetyllo 1978, 272 ἀρ. 19, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὰς μὲ μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴ δεύτερη καὶ σ. 295 ἀρ. 70: Ἀ[ριστο]κρά[τεως]; / Ἀρταμίτιου.

829. Sztetyllo 1976, 39 ἀρ. 60-65. "Ολα ὀρθογώνια μὲ ἄστρα στὶς γωνίες.

830. Nicolaou 1974, 192 ἀρ. 6, πίν. XXIX, 6.

831. Calvet 1972, 13 εἰκ. 11, τὸ πάνω μέρος ἀμφορέα τοῦ Ἀριστοκράτη ἐπὶ ἐπωνύμου Τιμασγόρα. Γιὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. καὶ σ. 25 ἀρ. 38 καὶ σ. 29 ἀρ. 51. Μία ἄλλη ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὴν ἴδια θέση στὴ σ. 25 ἀρ. 37. Ἐπίσης βλ. καὶ Nicolaou 1965, 116 ἀρ. 4e. Ὀρθογώνιο μὲ ἄστρα στὶς γωνίες ἀπὸ τὴ Συλλογὴ Πιερίδη στο Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας.

832. Becker 1869, 15 ἀπὸ τὴν Ὀλβία, κυκλικὸ μὲ ῥόδο. Pridik 1917, 24 ἀρ. 531-535 μὲ σταυροὺς ἢ ἄστρα στὶς γωνίες ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελευταῖο, καὶ σ. 136 ἀρ. 88: Ἰακυνθί(ου) (sic) / Ἀριστοκρ(άτεως) μὲ τὸ Ν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀπὸ τὴν Ὀλβία. Pridik 1926, 322 (34 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δεκαοκτὼ μὲ ἄστρα στὶς γωνίες, ἑπτὰ μὲ σταυροὺς ἀντὶ τῶν ἀστρῶν καὶ ἓνα μὲ κηρύκειο). Σὲ μία ἐνσφράγιση λαβὴ ὁ μήνας ἔχει γραφτεῖ ὡς Ἰακύνθιος (sic). Lungu 1990, 215 ἀρ. 22-24, ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ μὲ τέσσερα ἄστρα στὶς γωνίες.

833. Toncheva 1974, 293 ἀρ. 21 πίν. VIII, 21. Ὀρθογώνιο μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ καὶ μὲ ἄστρα στὶς γωνίες.

834. Canarache 1957, 258 ἀρ. 618 καὶ ἀρ. 728, ὅπου ἀποδίδεται στοὺς κνιδιακοὺς ἀμφορεῖς. Διόρθωση ἀπὸ τὸν Lazarov 1977, 45 στὸν ἀρ. 17.

835. Shelov 1975, 89 ἀρ. 289-291. Μὲ ἄστρα στὶς γωνίες. Τὸ δεύτερο φέρει μόνο ἀριστερά.

836. Sztetyllo 1959, ἀρ. 441 καὶ Sztetyllo 1983, 78 ἀρ. 32.

837. Brashinsky 1980, 200 ἀρ. 766, ὀρθογώνιο σφράγισμα.

838. Shtaerman, Tyras 1951, 33.

839. Ἀκαμάτης 1989, 89 εἰκ. 14.

840. Βλ. παραπάνω σημ. 763. Ἀκόμα Grace - Pétropoulakou 1970, 280, 295 σημ. 1, σχόλια στοὺς ἀριθμοὺς E15, E18, E24, E66 καὶ Grace 1985, 8-10, 12-13, 45 ἀρ. 1 καὶ 2c. Γιὰ τοὺς ὁμωνύμους βλ.

Badalyants, Homonyms 1980, 176 και 178, καθώς και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 116, λ. *Δαμοκράτης*, αρ. 42 (περίπου 210-175 π.Χ., αρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 154B), αρ. 43 (περίπου 175-125 π.Χ., πιθανῶς ἴδιος μετὸν προηγούμενο, αρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 154C-E) και αρ. 44 (2ος/1ος αἰ. π.Χ., αρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 154F). Πὰ τοὺς ὁμωνύμους ἐπωνύμους βλ. Grace 1963, 328 σημ. 20 (περίοδος I, πρὶν ἀπὸ τὴν καταγραφή τῶν μηνῶν) και Grace - Pétropoulakou 1970, 315 σχόλια στὸν αρ. 41, Δαμοκράτης μετὸ ῥόδο χωρὶς τὴν πρόθεση (περίοδος VI).

841. Mirčev 1958, 33 αρ. 133 πίν. XVII, 4 (ἀπὸ τὴν Ὁδησσό). Calvet 1978, 225 αρ. 15 (ἀπὸ τὴν Σαλαμίνα τῆς Κύπρου) και Sztetyllo 1983, 82 αρ. 43 (στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Βαρσοβίας).

842. Badalyants 1973, 62.

843. Grace 1985, 9 και σ. 45.

844. Grace 1968, 175 αρ. 3, κυκλικὸ σφράγισμα μετὸ ῥόδο και δευτερεύον σφράγισμα μικρὸ ῥόδο, ἀπὸ τὸ Ἀσκληπιεῖο τοῦ Περγάμου. Οἱ ἀμφορεῖς τοῦ Δαμοκράτη ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ Ἀγορὰ στά: Grace - Pétropoulakou 1970, 291, 295 σημ. 1, 371, 380 και Grace 1985, 8 κέ.

845. Paris 1914, 322. Ἀμφορέας τοῦ Δαμοκράτη ἐπὶ ἐπωνύμου Ἀγεμάχου βρέθηκε στὸν τύμβο A στὴν Independenta τῆς περ. Tulcea, Lungu 1990, 213 αρ. 3 (τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀγεμάχου τοποθετεῖται ἀπὸ τὴν Lungu στὸ 195 π.Χ.).

846. Gentili 1958, 29 και 34 αρ. 5, ἀμφορέας ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες αρ. 40060: α) *Ἐπὶ Καλλικράτους Πεδαιγιν(ίου)*, β) *Δαμοκράτους*. Τὰ σφραγίσματα εἶναι κυκλικά μετὸ ῥόδο. Πρβ. και Criscuolo 1982, 60-61, σχόλια στὸν αρ. 45. Τὸ ὄνομα τοῦ Δαμοκράτη ἀναφέρει και δεύτερος ἀμφορέας στὸ ἴδιο μουσεῖο, αρ. 50085, ἀπὸ τὰ Κεντόριπα. Ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου εἶναι δυσδιάκριτο: α) *Ἐπὶ [---Ἀρτα-μ]τίου*, β) *Δαμοκρ[άτους]*. Τὰ σφραγίσματα εἶναι κυκλικά μετὸ ῥόδο. Ἐνας ἄλλος ἀμφορέας στὸ ἴδιο μουσεῖο, αρ. 34378, ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες μετὸν ἐπώνυμο Καλλικράτη 2, φέρει τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀγαθοβούλου 1.

847. Shelon 1956, 140 αρ. 78, μετὸ διόρθωση Grace 1985, 45 σχόλια στὸν αρ. 1.

848. Macalister 1912, 358 αρ. 273 μετὸ μικρὸ ῥόδο ὡς δευτερεύον σφράγισμα.

849. A. Berthier, *RevAfr* 87, 1943, 24, ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Constantina. Ἴδιος συγχρονισμὸς και σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὴ Βουλγαρία, L. Getov, *Sur la concordance chronologique entre les éponymes et les*

fabricants rhodiens, *Akten des XIII Internationalen Congresses für Klassische Archäologie* (Berlin 1988) 307. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Κλεωνύμου τοποθετεῖται ἀπὸ τοὺς Nicolaou - Empereur 1986, 516 αρ. 1 στὸ ἔτος 197 ἢ στὸ 195 π.Χ., ἐνῶ ἀπὸ τὴν Lungu 1990, 214 αρ. 7 σὲ ἀμφορέα τοῦ κατασκευαστῆ Δωροθέου τοποθετεῖται στὸ 198 π.Χ. Πὰ τὸν Κλεωνύμου 2 σὲ ἀμφορέα τοῦ Δαμοκράτη βλ. Börker - Burow 1998, 92 σχόλια στὸν αρ. 238. Πὰ ἄλλες τρεῖς ἐνσφράγιστες λαβές μετὸ ὄνομα τοῦ Κλεωνύμου 2 ἀπὸ τὸ Πέργαμο βλ. αὐτόθι 33-35 αρ. 260-273, πίν. 10-11.

850. Grace 1985, 45 αρ. 2, ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Mercando 1976, 163 κέ., ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Ἀγκώνα.

851. Maiuri 1924, 258 αρ. XXVI, γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Δαμοκράτη ἐπὶ Πρατοφάνη ἀπὸ τὴ Βιλλανόβα.

852. Grace 1968, 175 αρ. 3 πίν. 63.

853. Πὰ τὸν συγχρονισμὸ τοῦ Δαμοκράτη μετὸν Φιλόδαμο βλ. Grace 1952, 135 σημ. 2 και σ. 145 αρ. 72-73. Γενικά γιὰ τὴ σύνδεση τοῦ Δαμοκράτη μετὸ ἐπωνύμους Badalyants 1976, 39 και Badalyants 1980, 164 (περίοδος III⁴: περίπου 200-περίπου 164).

854. Ἐνσφράγιστες λαβές μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπωνύμων Θεαιδήτου και Ἀθανοδότου, ὅπως και αὐτὰ μετὸ ὄνομα τοῦ Νικασαγόρα 1, φέρουν δευτερεύοντα σφραγίσματα τὰ γράμματα *Τ* και *Υ*, πού χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοὺς κατασκευαστὲς Δαμοκράτη 1 και Ἴπποκράτη, και ἀποτελοῦν ἀντικατάσταση τοῦ προγενέστερου δευτερεύοντος σφραγίσματος μετὸ μορφή τοῦ μικροῦ ῥόδου. Οἱ τρεῖς ἐπώνυμοι, Νικασαγόρας 1, Θεαιδῆτος και Ἀθανόδοτος, χρονικά τοποθετήθηκαν μεταξὺ 185 και 183 π.Χ., ἀνήκουν δηλαδὴ στοὺς τρεῖς τελευταίους ἐπωνύμους τῆς μεσαίας στοᾶς. Πὰ τὰ παραπάνω Grace 1985, 8-9 (κυρίως).

855. Lungu 1990, 214 αρ. 5. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Αἰνῆτορα τοποθετεῖται ἀπὸ τὴν Lungu στὸ 195 π.Χ.

856. Schuchhardt 1895, 458 αρ. 997-1000 και Börker - Burow 1998, 46 αρ. 432-435. Prott - Kolbe 1902, 148 αρ. 231 (κυκλικὸ μετὸ ῥόδο). Πὰ ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Δαμοκράτη ἀπὸ τὸ Ἀσκληπιεῖο τοῦ Περγάμου, βλ. Grace 1968, 175 αρ. 2 και 4, πίν. 63 (κυκλικά μετὸ ῥόδο). Ἐπίσης μία βρέθηκε και στὸ Ἡρώο, Boehringer - Krauss 1937, 147 αρ. 19, μετὸ κυκλικὸ σφράγισμα μετὸ ῥόδο. Πὰ ἐνσφράγιστες λαβές ἀπὸ τὴν πόλη, τὴν περιοχὴ τοῦ θεάτρου, τοῦ τεμένους, τοῦ Ἀσκληπιείου και τοῦ Τρωϊανείου βλ. Börker - Burow 1998, 87-88 αρ. 137-167, πίν. 25.

857. Grace 1985, 45 ἀρ. 2c (46 παραδείγματα).
858. *Revue Tunisienne* 1912, 61 ἀρ. 13. Ferron - Pinard 1960-61, 113 ἀρ. 275-277 (κυκλικό με ρόδο). *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853. S. Lancel - J. Deniauve - J.-M. Carrie, *Fouilles françaises à Carthage* (1974-1975), *AntAfr* 11, 1977, 91.
859. Levi 1964, 269 ἀρ. 226-234, πίν. XVI (ὅλες κυκλικές με ρόδο). Ὁ Levi μνημονεύει 243 παραδείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).
860. Maiuri 1924, 258 ἀρ. XXVI. Πέντε ἄλλα σφραγίσματα τοῦ Δαμοκράτη 1 συγκεντρώθηκαν ἀπὸ τὴ γύρω περιοχή, βλ. Maiuri 1924, 262.
861. Becker 1869, 452 ἀρ. 24-25, ἀπὸ τὴν Ὀλβία. Pridik 1917, 24-25 ἀρ. 557-574, ὅλα κυκλικά με ρόδο, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δύο τελευταῖα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ δεύτερο ἔχει καὶ τὸ γράμμα Δ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Αὐτὰ πρέπει νὰ ἀνήκουν στὸν Δαμοκράτη τῆς τελευταίας περιόδου. Pridik 1926, 323 (125 παραδείγματα, ἀλλὰ περιλαμβάνονται καὶ σφραγίσματα τοῦ Δαμοκράτη 2. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ 118 εἶναι κυκλικά με ρόδο. Σὲ τέσσερα ὁμως ἐμφανίζονται τὰ γράμματα Β, Δ, Ε, Κ, ἐνῶ δύο φορές ἀπεικονίζονται καὶ τὰ σύμβολα θύρσοι καὶ βότρυς). Ὁ Levi 1964, 269 μνημονεύει 243 παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχή τοῦ Εὐξείνου Πόντου, χωρὶς νὰ διακρίνονται οἱ ὁμώνυμοι.
862. Mirčev 1958, 33 ἀρ. 132-133 πίν. XVII, 3-4. Lazarov 1974, 32 ἀρ. 14 (δὲν γίνεται διαχωρισμός τῶν ὁμωνύμων) καὶ 49 ἀρ. 72 πίν. V, ὀρθογώνιο.
863. Mirčev 1958, 33 ἀρ. 134 πίν. XVII, 5.
864. Tudor 1967, 52 ἀρ. 3 εἰκ. 1, 3: Δ[αμο]κρά[τευς] (κυκλικό με ρόδο) καὶ Glodariu 1976, 143 ἀρ. 28d, ἀλλὰ συμπληρώνει τὸ ὄνομα με τὴν πρόθεσιν ἐπί.
865. Oberländer 1977-1978, 103 ἀρ. 52 πίν. 31, 3, κυκλικό με ρόδο.
866. Ἀμφορέας τοῦ Δαμοκράτη ἐπὶ Ἀγεμάχου ἀπὸ τὸν τύμβο Α, Lungu 1990, 213 ἀρ. 3, βλ. καὶ παραπάνω σημ. 845. Ἐπίσης Lungu 1990, 214 ἀρ. 5, δεύτερος ἀμφορέας τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ ἐπὶ Αἰνήτορος ἀπὸ τὸν ἴδιο τύμβο. Τέλος ἕνας τρίτος ἀμφορέας ἀπὸ τὸν τύμβο Β με κυκλικές ἐνσφραγιστές λαβές με ρόδο διατηρεῖ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Ἀγριανίου στὴ μία καὶ τὴν κατάληξιν -]ης καὶ με πιθανότητα ἀποδίδεται στὸν κατασκευαστῆ Δαμοκράτη.
867. Poréea 1967, 510 ἀρ. 3 εἰκ. 1, 3, καὶ Glodariu 1976, 148 ἀρ. 63h, κυκλικό με ρόδο.
868. Canarache 1957, 231 ἀρ. 516-517, κυκλικά με ρόδο.
869. Ionescu 1970, 362 ἀρ. 4 σὲ μία σειρὰ, με σχέδιο, καὶ Lazarov 1977, 35 ἀρ. 30 (220-180 π.Χ.: Δαμοκράτης 1).
870. Baumann 1973-1975, 40 ἀρ. 27 πίν. X, 7 καὶ Lazarov 1977, 35 ἀρ. 30, κυκλικό με ρόδο.
871. Tancheva 1982, 109 ἀρ. 88-89, πίν. III, 88-89 καὶ πίν. XI, 6.
872. Getov, *Chronologie* 1989, 42-44 εἰκ. 1 (οἱ τέσσερις δεξιὰ). Στὶς λαβές δύο κυκλικά σφραγίσματα με ρόδο. α) Ἐπὶ Κλεωνύμου Δαλίου, β) Δαμοκράτους. Πὰ τὴ χρονολόγησιν τοῦ ἐπωνύμου Κλεωνύμου μεταξὺ 197 καὶ 195 π.Χ., βλ. Nicolaou - Empereur 1986, 516, σχόλια σὲ ἀμφορέα τοῦ Μουσείου τῆς Κύπρου τοῦ κατασκευαστῆ Μαρσύα ποῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν παραπάνω ἐπώνυμο.
873. Lazarov 1975, 132 ἀρ. 16.
874. Canarache 1957, 230 ἀρ. 515.
875. Shelov 1956, 140 ἀρ. 73 με δευτερεῦον σφράγισμα ΜΥ καὶ σ. 144.
876. Badalyants 1970, 124 ἀρ. 35-36, τὸ πρῶτο εἶναι ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές, τὸ δεύτερο κυκλικό με ρόδο.
877. Shelov 1957, 211.
878. Shelov 1975, 92-94 ἀρ. 307-314 (ὅλα τοῦ Δαμοκράτη 1, ὅλα κυκλικά με ρόδο)· οἱ ἀρ. 315-318 ἀνήκουν στὸν Δαμοκράτη 2, γὰ τὸν ὁποῖο βλ. σχόλια στὸ P119.
879. Vysotskaya 1978, 84-85 ἀρ. 19-21, τὸ πρῶτο ὀρθογώνιο με βότρυ, τὰ ἄλλα δύο κυκλικά με ρόδο. Τὸ τελευταῖο φέρει καὶ ὀρθογώνιο δευτερεῦον σφράγισμα τὸ γράμμα Β.
880. Sztetyllo 1983, 82 ἀρ. 43.
881. Hayes 1992, 193 ἀρ. 291, κυκλική με ρόδο: Δ[αμοκρ]άτους.
882. *IG* XII 1, 1277, 1-15 (δὲν γίνεται διαχωρισμός τῶν ὁμωνύμων) καὶ Schuchhardt 1895, 433 ἀρ. 1277, ἔξι με δευτερεῦον σφράγισμα ΧΡ. Πὰ τὸ τελευταῖο βλ. καὶ Shelov 1956, 140 ἀρ. 76. Nilsson 1909, 411-412 ἀρ. 165, ἀπὸ τὰ ὅποια οἱ ἀρ. 1-46 καὶ 60-61 εἶναι κυκλικά με ρόδο. Οἱ ἀρ. 52-57 φέρουν γράμμα στὴ δεύτερη σειρὰ, ἐνῶ οἱ ἀρ. 58-59 εἰκονίζουν θύρσο καὶ βότρυ. Paris 1913, 159-160 ἀρ. XXXIV, 1-8, ὅλα κυκλικά με ρόδο. Paris 1914, 308 ἀρ. XXX. Porro 1916, 114 ἀρ. 64 (ἐννέα παραδείγματα, ὅλα κυκλικά με ρόδο). Maiuri 1924, 258 ἀρ. XXVI (κυκλικά), ὅπου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Πρατοφάνη, ποῦ ἀναγνωρίζεται στὸ σφράγισμα τῆς ἄλλης λαβῆς. Πὰ ἀμφορέα τοῦ Δαμοκράτη ποῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο

Κλεώνυμο, βλ. A. Berthier, *RevAfr* 87, 1943, 24. Πρβ. και Calvet 1972, 26 στὸν ἀρ. 40.

883. Grace 1952, 526 (εἴκοσι τρία παραδείγματα).

884. Dumont 1871, 88 ἀρ. 85-87 και 90 (ὅλα κυκλικά. Τὸ σφράγισμα ἀρ. 87 ἀνήκει στὸν ἐπώνυμο Δαμοκράτη 2, βλ. Grace - Pétroulakou 1970, 315 σχόλια στὸν ἀρ. E41). Pridik 1896, 131 ἀρ. 15-18. Pridik 1897, 148 ἀρ. 3. Grace 1934, 216, 219, 238-239 ἀρ. 90-92. Βλ. και παραπάνω σημ. 844.

885. Etienne 1986, 64 και 239 ἀρ. 20-21.

886. Βλαχοπούλου - Οἰκονόμου 1979, 285-286 ἀρ. A7α-A7β (δύο σφραγίσματα κυκλικά με ρόδο).

887. Sztetyllo 1976, 42 ἀρ. 77-82.

888. Calvet 1972, 26 ἀρ. 40-42. Calvet 1978, 225 ἀρ. 15, πίν. LIII (κυκλικὸ με ρόδο).

889. Calvet 1982, 22-23 ἀρ. 40-42 με εἰκ. 9 ἀρ. 39, ὅλα κυκλικά. Ἀπὸ τὴν περιοχὴ αὐτὴ προέρχεται πιθανότατα και μία ἐνσφράγιση λαβὴ κάποτε στὸ Μητροπολιτικὸ Μουσεῖο τῆς Νέας Ὑόρκης, βλ. Hall 1885, 395 ἀρ. 4, κυκλικὸ σφράγισμα με ρόδο.

890. Βλ. παραπάνω σημ. 856 γιὰ παραδείγματα ἀπὸ τὸ Πέργαμο και τὸ Ἀσκληπιεῖο τῆς Περγάμου.

891. Säflund 1980, 16 ἀρ. 20, με εἰκόνα.

892. Graeve 1973-1974, 115 ἀρ. 171 (63 S 3), πίν. 36, κυκλικὸ με ρόδο.

893. SEG 30, 1980, ἀρ. 1698, κυκλικὸ με ρόδο.

894. Halpern - Zylberstein 1980, 248 ἀρ. 44-47, πίν. 85, 41-43 και 134 ἀρ. 42-43 (δύο, ἀρ. 45-46, εἶναι κυκλικά).

895. Macalister 1901, 36-37 ἀρ. 76-79 (κυκλικά σφραγίσματα με ρόδο στὸ κέντρο). Πρβ. και Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 26 (δέκα παραδείγματα, χωρὶς νὰ γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων).

896. P. Courbin, Rapport sur la fouille de Ras el Bassit en 1971, *Annales Archéologiques Arabes Syriennes* 22, 1972, 58 εἰκ. 17.

897. A. Bounni - E. και J. Lagarce - N. Saliby, Rapport préliminaire sur la première campagne de fouilles (1975) à Ibn Hani (Syrie), *Syria* 53, 1976, 253-254 ἀρ. 1 εἰκ. 29, και SEG 26, 1976-1977, 381 ἀρ. 1635, κυκλικὸ με ρόδο.

898. McDowell 1935, 253 ἀρ. 11 και Börker 1974, 40-41 ἀρ. 24 (κυκλικὸ με ρόδο).

899. Grace 1950, 145 ἀρ. 73, πίν. 117.

900. Dunand 1939, 97 ἀρ. 1467 εἰκ. 71, κυκλικὸ και σ. 109 ἀρ. 1654. Dunand 1958, 563 ἀρ. 12956, κυκλικὸ με ρόδο, και σ. 621 ἀρ. 13752 και 13759, κυκλικὸ με τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ

πρῶτο και κυκλικὸ με ρόδο τὸ δεύτερο, σ. 979 ἀρ. 18049, κυκλικὸ με ρόδο, και σ. 1020 ἀρ. 18646, κυκλικὸ με ρόδο.

901. Reisner 1924, 18 ἀρ. 214, 232 και 520, κυκλικά με ρόδο, σ. 311 ἀρ. 25 (δώδεκα κυκλικά με ρόδο). Crowfoot 1957, 383, δεκατέσσερις λαβές, χωρὶς νὰ διακρίνονται οἱ ὁμώνυμοι.

902. Macalister 1926, 207 (δεκαοκτὼ παραδείγματα, ὅλα κυκλικά με ρόδο). Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87 ἀρ. 9, κυκλικὸ με ρόδο. Ariel 1990, 49-50 ἀρ. S 169-S 177, ὅλα κυκλικά με ρόδο, τὰ τρία με τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερὰ.

903. Macalister 1912, 356 ἀρ. 168-169, δώδεκα συνολικά σφραγίσματα κυκλικά με ρόδο. Ἐνα φέρει και δευτερεῦον σφράγισμα τὸ γράμμα O σὲ κύκλο, ἐνῶ ἓνα ἄλλο χρονολογεῖται ἀπὸ σφράγισμα στὸν ἴδιο ἀμφορέα ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Κλευκράτη.

904. Sztetyllo 1963, 337 ἀρ. 1-2. Sztetyllo 1983, 83 ἀρ. 44.

905. Νερούτσος 1874, 227 ἀρ. 47 (πέντε παραδείγματα, χωρὶς νὰ γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων. Ἀπὸ αὐτὰ δύο εἶναι ὀρθογώνια, τὸ ἓνα με κηρύκειο, και τρία κυκλικά, δύο με ρόδο και ἓνα με κεφάλι Ἡλίου. Ἐνα κυκλικὸ με ρόδο ἔχει τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερὰ). Breccia 1907, 78 ἀρ. 132, κυκλικά με ρόδο. Sztetyllo 1975, 179 ἀρ. 64-66 (ὅλα κυκλικά). Sztetyllo 1978, 275 ἀρ. 25, κυκλικὸ με ρόδο. Boyaval 1974, 267 ἀρ. 3.

906. Empereur 1977, 211-212 ἀρ. 29-33, πίν. XXXV, ὅλα κυκλικά με ρόδο.

907. Milne 1905, 113 ἀρ. 26063.

908. CIL VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 61, κυκλικὸ με ρόδο, με δευτερεῦον σφράγισμα A σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Πρβ. και Bleckmann 1907, 40.

909. Ἀμφορέας με τὸ ὄνομα τοῦ [Δαμοκρά]τευς ἢ τοῦ ἐπωνύμου [Ἀρχοκρά]τευς με σφράγισμα κυκλικὸ και σύμβολο ρόδο, Benoît 1961, 30.

910. Αὐτόθι 31, σημ. 1a (δύο παραδείγματα κυκλικά με ρόδο) ἀπὸ τὴ θέση St. Clastrier.

911. Pellegrini 1887, 222-223 ἀρ. 192-204, ἀπὸ τὴν Ἔρυνα. Τὸ τελευταῖο ἴσως τοῦ Δαμοκράτη 2. IG XIV 2393, 204a-ο (δεκατέσσερα παραδείγματα, με κυκλικά σφραγίσματα και με σύμβολο ρόδο ἀπὸ τὸν Τάραντα, τὰ Κεντόριπα, τὶς Ἀκρες, τὶς Συρακοῦσες, τὴν Κατάνη, τὴν Ἔρυνα, τὴ Μεσσηνίη και τὴ Νεάπολη). Πρβ. γιὰ τὰ ἴδια και Bleckmann 1907, 41 ἀρ. 20. Caminiti 1892, 489, κυκλικὸ. Ἡ ἀνάγνωσις δὲν εἶναι βέβαιη. Agias 1937, 474 ἀρ. 5, ἀπὸ τὸ

Comiso. Gentili 1958, 56-58 άρ. 79, 1-42, έκτος από τέσσερα παραδείγματα, των οποίων ή προέλευση είναι άγνωστη (ένα από αυτά στο IG XIV 2393, 204h), τα υπόλοιπα βρέθηκαν στις Συρακούσες. Τρία, άρ. 37-39, είναι όρθογώνια και πρέπει νά ανήκουν στον Δαμοκράτη της περιόδου VIa, ενώ τα υπόλοιπα είναι κυκλικά με ρόδο. Από την Άγκώνα προέρχεται άμφορέας του Δαμοκράτη, που χρονολογείται από τον έπωνυμο Νικασαγόρα 1, βλ. Mercado 1976, 163-164 εικ. 16-18. Πρβ. και SEG 26, 1976-1977, 263 άρ. 1133. Brugnone 1986, 71-73 άρ. 79-83 πίν. XIV, όλα κυκλικά με ρόδο, από τη νεκρόπολη του αρχαίου Λιλύβαιου (Marsala), και σ. 72 σημ. 407 για βιβλιογραφία εύρημάτων από την ιταλική χερσόνησο.

912. Criscuolo 1982, 88-89 άρ. 89-90 (κυκλικά με ρόδο). Στον ίδιο κατασκευαστή ανήκει πιθανώς και ή σφραγίδα στη σ. 109 άρ. 131.

913. Για τους δεσμούς του με τον Δαμοκράτη και τον Άριστοκλή βλ. σχόλια στο P29. Για τον κατασκευαστή αυτών βλ. και Fraser - Matthews, LGPN 1987, 236, λ. Ίπποκράτης, άρ. 28 άρ. εύρετηρίου Άγοράς R 290.

914. R. A. S. Macalister, Fifth Quarterly Report on the Excavation of Gezer, *PalEQ* 1903, 306. Βλ. και σχόλια στο P19, αλλά και Bleckmann 1907, 32 άρ. 19, από την Gezer.

915. Hall 1885, 391 άρ. 5060 από την Κύπρο κάποτε στη συλλογή Cesnola στο Μητροπολιτικό Μουσείο. Τα δύο σφραγίσματα είναι κυκλικά με ρόδο, ενώ ή λαβή που φέρει τὸ όνομα του κατασκευαστή έχει έντυπωμένο και δευτερεύον σφράγισμα τὸ γράμμα Β πρὸς τὰ άριστερά σὲ όρθογώνιο πλαίσιο, όπως άναγνωρίστηκε από την Grace 1948, 145. Για τον άμφορέα αυτών βλ. και Grace 1985, 45-46 άρ. 3 με καταγραφή και της παλιότερης βιβλιογραφίας. Άμφορέας άκέραιος στη Βηρυτό σχετίζει τον Ίπποκράτη με τον έπωνυμο Θεαίδητο, Calvet 1982, 26 άρ. 58.

916. Άμφορέας από την Κύπρο κάποτε στη συλλογή Cesnola για τον όποιο βλ. Hall 1885, 391 άρ. 5041 με κυκλικά σφραγίσματα και σύμβολο ρόδο. Πρβ. και Bleckmann 1907, 32 άρ. 24. Ο Hall 1885, 395, χωρίς αριθμό, άναφέρει και ένσφράγιση λαβή με κυκλικό σφράγισμα από την ίδια ομάδα με τὸ όνομα του έπωνύμου Ξεοφάντου με σύμβολο ρόδο και δευτερεύον σφράγισμα τὸ γράμμα Β.

917. Nicolaou - Empereur 1986, 520-522 άρ. 6 εικ. 5a-d, με δευτερεύον σφράγισμα Ο σὲ όρθογώ-

νιο πλαίσιο. Ο έπωνυμος χωρίς την πρόθεση επί. Και άλλος άκέραιος άμφορέας του Ίπποκράτη στο Μουσείο Borely, άρ. 8365, χρονολογείται από τον έπωνυμο Πυθογένη. Για τον τελευταίο βλ. Benoît 1961, 31 σημ. 1.

918. Badalyants 1980, 164 (περίοδος III⁴: περίπου 200-περίπου 165 π.Χ.) και Badalyants 1976, 39 για τὸ σύνολο των συγχρονισμών με κατασκευαστές.

919. Grace, Kyme 1974, 94 σχόλια στο Α3.

920. Grace 1985, 10. Brugnone 1986, 78-79 σχόλια στον άρ. 91.

921. Schuchhardt 1895, 465 άρ. 1052 (τέσσερα παραδείγματα). Bleckmann 1907, 40. Τα ίδια και στο Börker - Burow 1998, 48 άρ. 462-463 πίν. 17. Άλλες τρεις ένσφράγιστες κυκλικές λαβές με ρόδο του Ίπποκράτη και την έπιγραφή σὲ ζώνη, μία από τὸ Τραϊάνειο, μία από την πόλη και μία άγνωστης προέλευσης, βλ. αυτόθι 91 άρ. 221-223 πίν. 27.

922. Levi 1964, 270 άρ. 259-265, πίν. XVII-XVIII, όλα κυκλικά με ρόδο. Τρία φέρουν δευτερεύοντα σφραγίσματα, άρ. 263: Υ, άρ. 264: Τ και άρ. 265: Κ. Άκόμα μνημονεύονται 71 παραδείγματα από τον Εύξεινο Πόντο (*IosPE* III).

923. Grace 1985, 9-10, 46.

924. Pellegrini 1887, 233-234 άρ. 286-290, από την Έρυκα, κυκλικά, τρία και με δευτερεύοντα σύμβολα: Φ, Κ* και Ρ σὲ όρθογώνια πλαίσια. IG XIV 2393, 307-308a-i (δέκα σφραγίσματα, όλα κυκλικά με ρόδο από τη Licata [3], τον Τάραντα, την Κατάνη, την Πάνορμο, τὰ Κεντόριπα, τὸς Λεοντί-νους, τὸ Arezzo και κάποτε στο Μουσείο Astuto). Για τὰ ίδια βλ. και Bleckmann 1907, 42. Gentili 1958, 68-69 άρ. 122, 1-21, όλα κυκλικά με ρόδο, από τὰ όποια ένα με δευτερεύον όρθογώνιο σφράγισμα: Έφέσου. Πέντε βρέθηκαν στις Συρακούσες, ενώ για τις υπόλοιπες ένσφράγιστες λαβές ή προέλευση είναι άγνωστη. Για μία άλλη ένσφράγιση λαβή από τὸ Monte Iato της Σικελίας βλ. Isler 1979-1980, 1218 άρ. 5 εικ. 6 και SEG 29, 1979, άρ. 923 (κυκλικό σφράγισμα με ρόδο). Brugnone 1986, 78-79 άρ. 91-94 πίν. XVI, κυκλικά με ρόδο από τὸ Λιλύβαιο (Marsala), με βιβλιογραφία για τὰ εύρηματα της ιταλικής χερσονήσου στη σ. 79 σημ. 457.

925. *CIL* VIII, Suppl. 3 άρ. 22639, 93, κυκλικό με ρόδο. Bleckmann 1907, 41. Merlin - Lantier 1922, 325 άρ. 1256, κυκλικό με ρόδο. Ferron - Pinard 1955, 64 άρ. 104, κυκλικό με ρόδο, και σ. 66 άρ. 112 πίν. LXIII, διακρίνεται τὸ δευτερεύον σφράγισμα, ένας

ἵπποκαμπος, χαρακτηριστικό σύμβολο τοῦ Ἴπποκράτη.

926. Dunand 1958, 541 ἀρ. 12658, κυκλικὸ με ρόδο καὶ δευτερεῦον σφράγισμα *P* πρὸς τὰ ἀριστερά.

927. Reisner 1924, 312 ἀρ. 47 (ἐννέα παραδείγματα κυκλικά με ρόδο, τὸ ἓνα καὶ με δευτερεῦον σφράγισμα *Y* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο). Crowfoot 1957, 383, ἐννέα λαβές.

928. Macalister 1926, 208 (τέσσερα παραδείγματα κυκλικά με ρόδο).

929. Macalister 1901, 40-41 ἀρ. 124-125, ἔξι ἐν σφράγιστες λαβές με κυκλικά σφραγίσματα καὶ με σύμβολο ρόδο. Βλ. καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 38.

930. *IG* XII 1, 1323, 1-6. Nilsson 1909, 437 ἀρ. 255 (δεκαπέντε παραδείγματα, ὅλα κυκλικά με ρόδο καὶ με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ ζώνη. Ἴπποκαμπος ὡς συμπληρωματικὸ σφράγισμα στοὺς ἀρ. 1-2). Porro 1916, 117 ἀρ. 113 (τέσσερα παραδείγματα, ὅλα κυκλικά με ρόδο).

931. Grace 1934, 239-240 ἀρ. 93-94. Πὰ τὸν ἀρ. 93a-b με δευτερεῦον σφράγισμα ἓνα *E* βλ. καὶ Shelon 1956, 137 ἀρ. 9. Πὰ τὰ σφραγίσματα ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς μεσαίας στοᾶς βλ. παραπάνω σημ. 923. Πὰ παλιότερες ἐνσφράγιστες λαβές ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ πρβ. καὶ Dumont 1871, 97 ἀρ. 156, κυκλικὸ με ρόδο.

932. Dumont 1871, 391 ἀρ. 3, κυκλικὸ με ρόδο.

933. Grace 1952, 527 (ὀκτὼ παραδείγματα).

934. Etienne 1986, 239 ἀρ. 22.

935. *IG* XII 2, 604.

936. Levi - Carratelli 1963, 613 ἀρ. 38-42 εἰκ. 46. Levi 1967, 551 ἀρ. 16 εἰκ. 3.

937. Levi, *Festòs* 1967, 576 ἀρ. 5 εἰκ. 9, κυκλικὸ με ρόδο. Δύο με δευτερεῦοντα σφραγίσματα, *KA* καὶ *Δ* ἀντίστοιχα.

938. Sztetyllo 1976, 45 ἀρ. 94-95, καὶ τὰ δύο κυκλικά με ρόδο. Τὸ πρῶτο φέρει καὶ ὀρθογώνιο συμπληρωματικὸ σφράγισμα *IC*.

939. Calvet 1982, 26 ἀρ. 58, με συμπληρωματικὸ σφράγισμα *A* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο.

940. Nicolaou - Empereur 1986, 520-522 ἀρ. 6. Ἐδῶ μνημονεύονται ἄλλοι δύο ἀμφορεῖς τοῦ Ἴπποκράτη ἐπὶ Πυθογένους, γύρω στὰ 150 π.Χ., ὁ ἓνας ἀπὸ τὴ Μασσαλία καὶ ὁ δεύτερος ἀπὸ τὴν Κύπρο, ἀλλὰ ἀνέκδοτος.

941. Νερούτσος 1874, 228 ἀρ. 92 (ἓνα παράδειγμα κυκλικὸ με ρόδο). Breccia 1907, 82 ἀρ. 24 καὶ 116 (κυκλικά με ρόδο). Grace 1985, 46 ἀναφέρονται 261 παραδείγματα. Breccia, *Bulletin de la*

Société Archéologique d'Alexandrie 20, 1924, 278-279 ἀρ. 27 καὶ 27a, εἰκ. 25, δύο ἀμφορεῖς: α) Ἴπποκράτης / Ἐφέσου, β) Ἐφέσου. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ *SEG* 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 440, ἀπὸ τὴ νεκρόπολη τοῦ Sciatbi. Sztetyllo 1975, 181 ἀρ. 79, πίν. VIII, κυκλικὸ με ρόδο.

942. Macalister 1912, 358 ἀρ. 266.

943. Sellers 1957, 81 πίν. 40, 1, κυκλικὸ με ρόδο.

944. Pridik 1917, 28 ἀρ. 673-680, ὅλες κυκλικές με βότρυ. Pridik 1926, 326 (40 παραδείγματα, 39 ἀπὸ αὐτὰ εἶναι κυκλικά με ρόδο, ἐνῶ ἓνα κυκλικὸ ἔχει προτομὴ Ἡλίου). Ὁ Levi 1964, 270 ἀρ. 259-265, ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας. Ἐδῶ ἀναφέρει καὶ 71 παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ. Shelon 1957, 211 (τέσσερα παραδείγματα) ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο. Πὰ τις ἐνσφράγιστες λαβές τοῦ Ἴπποκράτη ἀπὸ τὴν Τάναη, βλ. Shelon 1975, 105-106 ἀρ. 369-375. Ὅλα ἔχουν κυκλικά σφραγίσματα με ρόδο. Τὰ τέσσερα πρῶτα φέρουν καὶ δευτερεῦοντα σφραγίσματα: *P**, *T*, *IC* καὶ *B*. Ἐπίσης Shtaerman 1951, 33 ἀπὸ τὸν Τύρα. Shelon 1957, 211 ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο, καὶ Shelon 1956, 137 ἀρ. 3-4 με ἀναφορὰ σὲ δύο παραδείγματα στὸ Μουσεῖο τοῦ Παντικαπαίου με δευτερεῦον σφράγισμα *A* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Πὰ σφραγίδες τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ με δευτερεῦον σφράγισμα *IC* ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο, τὸν Τύρα καὶ τὸ Ἐρμιτὰς στὴν Ἀγία Πετρούπολη βλ. Shelon 1956, 139 ἀρ. 63-66, ἐνῶ ἐνσφράγιση λαβὴ με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ στὸ Μουσεῖο τοῦ Παντικαπαίου φέρει δευτερεῦον σφράγισμα με τὴ λέξη Ἐφέ/σου, ποὺ ἐρμηνεύτηκε ἀπὸ τὸν Shkorpil 1904, 143, 144 ἀρ. 626 ὡς ἐθνικὸ, ἀλλὰ ἡ ἐρμηνεία αὐτὴ ἀναιρεῖται ἀπὸ τὸν Shelon 1956, 141-142.

945. Criscuolo 1982, 99-100 ἀρ. 109-110.

946. Βλέπε παραπάνω σημ. 940 γὰ τοὺς δύο ἀμφορεῖς τοῦ Ἴπποκράτη ἐπὶ Πυθογένη ἀπὸ τὴ Μασσαλία καὶ τὴν Κύπρο στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας.

947. Badalyants 1976, 39 καὶ Badalyants 1980, 165 (περίοδος III: περίπου 220-περίπου 180 π.Χ.).

948. Coulson - Mook - Rehard 1997, 53 σχόλια στὸν ἀρ. 19.

949. Πὰ τὰ γυναικεῖα ὀνόματα στὸν κεραμικὸ τῆς Ρόδου βλ. Nilsson 1909, 101-102 καὶ Masson 1986, 39-40. Πὰ τὰ ὀνόματα: Διόκλεια, Τιμώ, Νικαγίς βλ. *IG* XII 1, 1283, 1402 καὶ 1360 ἀντίστοιχα. Πὰ τὴν Καλλιῶ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPV* 1987, 250, λ. Καλλιῶ, ἀρ. 2 (ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 302, α' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

950. Schuchhardt 1895, 467 ἀρ. 1083-1085. Τὸ

τελευταίο σώζεται αποσπασματικά. Πρβ. και Bleckmann 1907, 40 (τρία παραδείγματα). Τὰ ἴδια ἐπανεκδόθηκαν καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 48 ἀρ. 464-466 πίν. 17. Δύο ἄλλες λαβὲς ἀπὸ τὸ Πέργαμο δημοσιεύονται ἀπὸ τὸν Burow στὸ Börker - Burow 1998, 92 ἀρ. 232-233 πίν. 27.

951. Levi 1964, 270 ἀρ. 267-270, πίν. XVIII, ὅλα ὀρθογώνια. Ἀναφέρονται συνολικὰ 15 ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).

952. Dumont 1871, 98 ἀρ. 161, ὅπου ὁμως ἔχει διαβαστεῖ *Καλλίων* ἀντὶ *Καλλιῶς*.

953. Nilsson 1909, 443 ἀρ. 269 (τρία παραδείγματα μὲ ἄστρα στὶς γωνίες). Porro 1916, 117 ἀρ. 117 (τρία παραδείγματα, τὸ ἓνα μὲ 4 ἄστρα στὶς γωνίες).

954. Marcadé 1954, 220 ἀρ. TD 5988 πίν. VIII, μὲ τέσσερα ἄστρα στὶς γωνίες. Ἀπὸ τὸ Σαλαπείο C.

955. *SEG* 8, 1937-1938, 35 ἀρ. 237.

956. Fitzgerald 1931, 45 ἀρ. 8. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ *SEG* 8, 1937-1938, 14 ἀρ. 75: *Καλλιῶς* μὲ ἄστρα στὶς γωνίες.

957. Macalister 1926, 208 (τέσσερα παραδείγματα ὀρθογώνια μὲ ἄστρα στὶς γωνίες). Ariel 1990, 53 ἀρ. S 199-200 μὲ τέσσερα ἄστρα στὶς γωνίες. Ἡ μεταγραφὴ τοῦ ὀνόματος ἀπὸ *Καλλίωνος* (*Κάλλιος*) πρέπει νὰ διορθωθεῖ σὲ *Καλλιῶ -οῦς*.

958. Macalister 1901, 42-43 ἀρ. 132, μία ἐνσφράγιση λαβὴ μὲ ἄστρα στὶς γωνίες καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 20.

959. Coulson - Mook - Rehard 1997, 53 ἀρ. 19 σὲ μιὰ σειρὰ μὲ τέσσερα ἄστρα στὶς γωνίες.

960. Reisner 1924, 312 ἀρ. 49, ὀρθογώνιο μὲ ἄστρα στὶς γωνίες. Πολὺ πιθανὸν τὸ ὄνομα τῆς ἴδιας κατασκευάστριας θὰ πρέπει νὰ ἀποκατασταεῖ καὶ στὴ σ. 312 ἀρ. 67, μὲ δύο ἄστρα ἐπάνω, ὅπως τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας. Ἔτσι ἀντὶ *Σαμιοῦς* διάβαζε: *Καλλιῶς*.

961. Νεροῦτσος 1874, 228 ἀρ. 96 (τρία ὀρθογώνια παραδείγματα, τὰ δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα φέρουν ἄστρα στὶς γωνίες).

962. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, μὲ ἄστρα στὶς δύο πάνω γωνίες. Bleckmann 1909, 40.

963. Pellegrini 1887, 234 ἀρ. 291 καὶ σ. 236 ἀρ. 305-307, ἀπὸ τὴν Ἔρυνα μὲ ἄστρα στὶς γωνίες. Πρέπει νὰ διαβαστεῖ *Καλλιῶς* ἀντὶ *Καλλίεως* στὸ πρῶτο. *IG* XIV 2393, 310a-b ἀπὸ τὸν Τάραντα καὶ τὸ Chiusi. Τὰ δύο σφραγίσματα φέρουν ἄστρα στὶς τέσσερις γωνίες. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 41. Gentili 1958, 70 ἀρ. 125, ὀρθογώνια ἀπὸ τὶς Συρα-

κοῦσες μὲ τὴν ἐπιγραφὴ σὲ μία σειρὰ καὶ μὲ τέσσερα ἄστρα στὶς γωνίες.

964. Pridik 1917, 28 ἀρ. 684, ἀπὸ τὴν Ὀλβία μὲ ἄστρα στὶς γωνίες. Pridik 1926, 326 (πέντε παραδείγματα, τὰ τρία μὲ ἄστρα στὶς γωνίες). Ὁ Levi 1964, 270 μνημονεύει δεκαπέντε παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ. Shelon 1975, 106-107 ἀρ. 377-378 γιὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Τάναη, τὸ πρῶτο μὲ δύο ἄστρα στὶς πάνω γωνίες. Brashinsky 1984, 200 ἀρ. 21, ἀμφορέας τῆς Καλλιῶς πὺν χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀριστόδαμο, ἀπὸ τὴν Τάναη στὸ τοπικὸ μουσεῖο.

965. Grace, *Kyme* 1974, 95. Πρβ. καὶ Grace 1974, 200, ὅπου ὁ Σωκράτης τοποθετεῖται μεταξὺ 212 καὶ 185 π.Χ.

966. Schuchhardt 1895, 478 ἀρ. 1188-1190. Bleckmann 1907, 40. Τὰ ἴδια καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 51 ἀρ. 507-511 πίν. 18. Ἄλλα δεκαεπτὰ σφραγίσματα τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόνο δύο μὲ βέβαιη προέλευση (τὸ Τραϊάνειο) στὸ Börker - Burow 1998, 99 ἀρ. 336-347 πίν. 29-30.

967. Grace 1949, 180 σημ. 21, μικρὸς ἀμφορέας τοῦ Σωκράτη ἀπὸ τὴν Tell Bisseh. Πὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα καὶ Grace - Pétropoulakou 1970, 279 σημ. 2 καὶ Brashinsky 1984, 200 ἀρ. 20 μὲ τὶς διαστάσεις του.

968. Ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Σωκράτη μὲ πυρσό, πὺν χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Θεοφάνη στὸν μήνα Θεσμοφόριο, Lungu 1990, 215 ἀρ. 2, ἀπὸ τὸν τύμβο Β στὴν Independenta (περ. Tulcea). Ἡ συγγραφέας τοποθετεῖ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπωνύμου στὸ ἔτος 212/11 ἢ στὸ 209 π.Χ. Πὰ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Σωκράτη βλ. καὶ παρακάτω σημ. 976 ἀπὸ τὴν Independenta.

969. Schuchhardt 1895, 426 ἀρ. 4. Bleckmann 1907, 31 ἀρ. 2 ἀπὸ τὴν Ὀλβία.

970. Bleckmann 1907, 31 ἀρ. 3 ἀπὸ τὴν Ὀλβία.

971. Αὐτόθι 32 ἀρ. 15 ἀπὸ τὴν Τῆλο. Reisner 1924, 312 ἀρ. 72: α) *Σωκράτης* μὲ πυρσό δεξιὰ καὶ β) *Ἐπὶ Σωδάμον / Πανάμον / Δευτέρου*, ἀπὸ τὴ Σαμάρεια.

972. Levi 1967, 548 εἰκ. 1 καὶ Grace, *Kyme* 1974, 95-96.

973. Grace - Pétropoulakou 1970, 371.

974. Αὐτόθι 302-303, πίν. 53. Πρβ. Badalyants 1976, 39 καὶ Badalyants 1980, 165 (περίοδος II³: περίπου 250-περίπου 200 π.Χ. Ἐδῶ συνδέεται μόνο μὲ τοὺς ἐπωνύμους Ἰέρωνα 1, Ξενοφάνη, Σώδαμο καὶ Σώστρατο).

975. Grace - Pétropoulakou 1970, 302 σχόλια στο E3 και σ. 279 σημ. 2 και σ. 371, προσθήκες στη σ. 302. Πά τον κατασκευαστή βλ. και Fraser - Matthews, *LGN* 1987, 418-9 αρ. 80, λ. *Σωκράτης* (αρ. Άγορᾶς P 480) και αρ. 74 για τον επώνυμο με το ίδιο όνομα.

976. Pridik 1917, 33 αρ. 823-827, όλα με πυρσό. Pridik 1926, 330 (41 παραδείγματα από τα όποια 38 με πυρσό. Σε τρία καταγράφεται και ο μήνας). Canarache 1957, 265 αρ. 649, από τον Ίστο και τη Σινώη. Gramatopol - Bordea 1969, 264 αρ. 1151, σχέδιο στη σ. 282, από το Costinesti, για το όποιο βλ. και Rădulescu - Bărbulescu - Buzoianu 1985, 71 αρ. 55. Avram 1988, 311 αρ. 122 εικ. 11, 7 (όρθογώνια με πυρσό) από την Κάλλατη στη συλλογή Slobozianu. Πά σφραγίσματα από την Όδησο βλ. Toncheva 1974, 294 αρ. 35 πίν. XI, 35 (όρθογώνια με πυρσό δεξιά) και Lazarov 1977, 40 αρ. 106, όπου μνημονεύεται και ένα σφράγισμα από το B. Τύρνοβο. Στον τύμβο B της Independenta (περ. Tulcea) βρέθηκε αμφορέας επί *Θευφάνεως*, για τον όποιο βλ. παραπάνω σημ. 968. Στην ίδια θέση, αλλά στον τύμβο A βρέθηκε άλλη ένοφράγιστη λαβή του Σωκράτη με πυρσό δεξιά, Lungu 1990, 215 αρ. 28. Επίσης από τη Sarichioi (περ. Tulcea) αναφέρεται ένοφράγιστη λαβή με το όνομα του κατασκευαστή σε μία σειρά και πυρσό δεξιά, Lungu 1991, 188 αρ. 32, στο Shelon 1975, 117-118 αρ. 452-454. Πρβ. αυτόθι 16 και 70, από την Τάναη, όλες με πυρσό δεξιά. Brashinsky 1984, 200 αρ. 14 από την Elisavetoskoe.

977. Getov 1995, 69 αρ. 176 με αναμμένο πυρσό δεξιά.

978. *IG* XII 1, 1389, 1-8. Nilsson 1909, 481-482 αρ. 382 από τη Λίνδο, 20 παραδείγματα, όλα με σύμβολο εκτός από ένα. Paris 1913, 164 αρ. LXXIX, 1-8 με πυρσό δεξιά, μόνο το τελευταίο κάτω αριστερά με όριζόντια τοποθετημένο το σύμβολο, και Paris 1914, 315 αρ. LXXXII, 1-2 από τη συλλογή των Γάλλων αδελφών. Porro 1916, 120-121 αρ. 177 από την περιοχή της Καμίρου. Maiuri 1924, 262, τυχαία εύρηματα από τη Βιλλανόβα.

979. J. W. Shaw, Excavations at Kommos (Crete) During 1977, *Hesperia* 47, 1978, 135, σημ. 42, πίν. 41d, όρθογώνια με πυρσό δεξιά του ονόματος: *Σωκράτης*.

980. Pridik 1896, 136 αρ. 66-67. Grace 1934, 227 αρ. 48 από την αθηναϊκή αγορά. Πά παλιότερα παραδείγματα πρβ. και Dumont 1871, 109-110 αρ. 244-246.

981. Βλαχοπούλου-Οικονόμου 1979, 281-282, A1.

982. Levi - Carratelli 1963, 615 αρ. 53 (όρθογώνιο). Levi 1967, 555 αρ. 29 εικ. 4.

983. Grace, *Kyme* 1974, 95-96 αρ. A 4. Ή προέλευση της ένοφράγιστης λαβής δεν είναι απόλυτα βεβαιωμένη.

984. P. W. Herz - Th. Weber, *Gadara Vorbericht* 1986-1988, *AA* 1990, 260 εικ. 41, όπου μνημονεύονται πάνω από 130 ροδίτικες ένοφράγιστες λαβές από τη θέση αυτή.

985. Grace 1950, 141 αρ. 32 εικ. 115, με πυρσό δεξιά.

986. Reisner 1924, 312 αρ. 72 (ένας αμφορέας επί Σωδάμου, δώδεκα παραδείγματα με πυρσό δεξιά και ένα χωρίς σύμβολο).

987. Dunand 1958, 691 αρ. 14404, όρθογώνιο σε μία σειρά με αναμμένο πυρσό δεξιά, και σ. 800 αρ. 15775, σε μία σειρά με πυρσό στα δεξιά.

988. Macalister 1926, 211 (πέντε παραδείγματα: τέσσερα με πυρσό αριστερά του ονόματος και ένα με πυρσό κάτω από τα τρία τελευταία γράμματα). Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87 αρ. 12. Ariel 1990, 37-38 αρ. 52-54 σε μία σειρά με πυρσό δεξιά.

989. Macalister 1912, 362 αρ. 435, με πυρσό δεξιά (δέκα παραδείγματα).

990. Macalister 1901, 130-131 αρ. 205-208, πέντε όρθογώνια σφραγίσματα με το όνομα σε μία σειρά και σύμβολο πυρσό, και Bleckmann 1907, 43 αρ. 60. Πά μία άλλη ένοφράγιστη λαβή από την ίδια θέση βλ. *SEG* 8, 1937-1938, 38 αρ. 261.

991. Halpern - Zylberstein 1980, 249 αρ. 51, πίν. 85, 50 και 135, 50.

992. Hrouda 1962, 107 αρ. 126 και πίν. 82. Börker 1974, 35 αρ. 5.

993. Grace 1952, 528 (δέκα παραδείγματα). Grace - Pétropoulakou 1970, 302 αρ. E3.

994. Sztetyllo 1976, 51 αρ. 128-130.

995. Calvet 1982, 33 αρ. 87-88.

996. Nicolaou 1970, 162 αρ. 20, πίν. XXX.

997. Calvet 1978, 227 αρ. 39, πίν. LV.

998. H.-G. Buchholz, Tamassos, Zypern, 1974-1976, *AA* 1978, 156-230. Ή λαβή είναι παλιότερο εύρημα από τη θέση αυτή στο Μουσείο της Λευκωσίας. Βλ. αυτόθι 173: *Σωκράτης* (αρ. 1941/1-24, 2). Πά το ίδιο σφράγισμα βλ. και *SEG* 28, 1978, 373 αρ. 1311.

999. Νεροῦτσος 1874, 230 αρ. 145 (τέσσερα όρθογώνια σφραγίσματα, το ένα πρὸς τὰ αριστερά, ένα με δάδα και ένα με δάδα και στεφάνι). Boyaval

1966, 82 ἀρ. VII. Sztetyllo 1975, 186 ἀρ. 95-96, πίν. X. Ὄρθογώνια σὲ μία σειρὰ μὲ πυρσὸ δεξιὰ. Sztetyllo 1978, 280 ἀρ. 35-36, ὀρθογώνια μὲ πυρσὸ.

1000. Empereur 1977, 227 ἀρ. 81-82, πίν. 39, μόνον στὸ πρῶτο εἰκονίζεται καὶ τὸ σύμβολο τοῦ πυρσοῦ.

1001. Roeder 1959, 135 ἀρ. 9, πίν. 19, μὲ σύμβολο πυρσὸ.

1002. Green 1981, 116 ἀρ. 70.09, σήμερα στὸ Ἐθνικὸ Πανεπιστήμιον τῆς Αὐστραλίας στὴν Καμπέρα.

1003. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 152. Bleckmann 1907, 41. Ferron - Pinard 1955, 61-62 ἀρ. 100 πίν. LX, ὀρθογώνιον μὲ πυρσὸ. Ferron - Pinard 1961, 108-109 ἀρ. 260, ἐπὶ τὰ λαῖα μὲ μήνα τὸν Πάναμο.

1004. Pellegrini 1887, 252-253 ἀρ. 430-439, ἀπὸ τὴν Ἑρκα. Bleckmann 1907, 42. *IG* XIV 2393 ἀρ. 458 ἀπὸ τὰ Κεντόριπα (3), τὴ Μεσσήνη, τὸν Τάραντα, τὴ Γέλα, τὴν Ἑρκα (2), τὶς Συρακοῦσες, τὴν Πάνορμο, τὴ Licata, ἀλλὰ καὶ τὴ Ρώμη, τὰ Μάρσαλα (ἀρχαῖο Λιλύβαιο). Gentili 1958, 85 ἀρ. 171, 1-24, ὅλα ὀρθογώνια μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ χωρὶς τὸ ὄνομα μήνα καὶ σύμβολο πυρσὸ. Μόνον ἓνα διαφοροποιεῖται, τὸ ἀρ. 24: *Σωκρά(τενς) / Δαλί(ο)ν*. Εἴκοσι ἓνα βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα τρία εἶναι ἀγνωστῆς προέλευσης. Ἀναλυτικὰ γιὰ τὰ σφραγίσματα ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο βλ. Brugnone 1986, 84-85 ἀρ. 101-104 πίν. XVII-XVIII, μὲ βιβλιογραφία γιὰ τὰ εὐρήματα τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου στὴ σ. 85 σημ. 505. Ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖον στὸ Λιλύβαιο προέρχεται καὶ ἐνσφράγιση λαβῆ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Σωκράτη καὶ ὄρθιον πυρσὸ, βλ. A. M. Bisi καὶ A. Tusa Cutroni, Lilibeo (Marsala) - Nuovi scavi nella necropoli punica (1969-1970), *NSc.*, ser. 8, τ. 25, 1971, 678.

1005. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τῆς Μάλτας βλ. M. P. Rossignani, Rapporto preliminare della campagna 1965, *Missione archeologica italiana a Malta* 1966, 114 καὶ πίν. 74,2.

1006. Boyaval 1966, 82 ἀρ. VII.

1007. Milne 1905, 120 ἀρ. 26068-26070, καὶ τὰ τρία παραδείγματα μὲ σύμβολο ἐπικλινῆ πυρσὸ δεξιὰ.

1008. Grace 1949, 180 καὶ σημ. 21 γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Σωκράτη μὲ πυρσὸ πού χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Αἰνησίδαμο.

1009. Van der Werf 1978, 89 ἀρ. 5, μὲ τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά.

1010. Criscuolo 1982, 105-107 ἀρ. 123-6, δεξιὰ κάθετος πυρσός.

1011. Hayes 1992, 195-196 ἀρ. 304. Σὲ μία σειρὰ μὲ πυρσὸ δεξιὰ.

1012. Schuchhardt 1895, 479 ἀρ. 1206. Bleckmann 1907, 40. Πρβ. καὶ Börker - Burow 1998, 52 ἀρ. 516 πίν. 19.

1013. *IG* XIV 2393, 499, ὀρθογώνιον σφράγισμα ἀπὸ τὰ Κεντόριπα. Γιὰ τὸ ἴδιον βλ. καὶ Bleckmann 1907, 42.

1014. Pridik 1917, 33, ἀρ. 847, ἀπὸ τὸ Παντικαπαιο (Κέρτυς). Pridik 1926, 330 (δεκαεπτὰ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἓνα μὲ ἄνθος καὶ δύο μὲ ἄστρο). Vysotskaya 1978, 87 ἀρ. 61, ὀρθογώνιον χωρὶς σύμβολο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Badalyants 1970, 125 ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο (ὀρθογώνιον, χωρὶς ἐμβλημα). Badalyants 1978, 214 ἀρ. 62, σὲ μία σειρὰ χωρὶς σύμβολο, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Mirčev 1958, 37 ἀρ. 166, πίν. XXI, 4, ἀπὸ τὴν Ὀδησσό. Buzoianu - Georgescu 1983, 17 ἀρ. 33, πίν. I, ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGN* 1987, 453 ἀρ. 15 στὴ λ. *Φανίας* (ἀρ. Ἀγορᾶς R 520).

1015. Grace 1952, 528 (ἓνα παράδειγμα).

1016. *IG* XII 1, 1404.

1017. Reisner 1924, 19 ἀρ. 486 καὶ σ. 312 ἀρ. 79 (τέσσερα παραδείγματα ὀρθογώνια χωρὶς σύμβολο). Crowfoot 1957, 384, τρεῖς λαβές.

1018. Νεροῦτσος 1874, 230 ἀρ. 164, ἓνα ὀρθογώνιον παράδειγμα.

1019. Grace 1985, 10.

1020. Σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα: *CIL* VIII, Suppl. 3, 22639, 2a-b. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 18. Nilsson 1909, 164.

1021. Bleckmann 1907, 33 ἀρ. 32 ἀπὸ τὴν Κύπρο. Βλ. καὶ παρακάτω σημ. 1039.

1022. Badalyants 1976, 39 καὶ Badalyants 1980, 165 (περίοδος III: περίπου 220-περίπου 180 π.Χ. Συνδέεται μὲ τοὺς ἐπωνύμους Ἀγέστρατο 2, Ξενοφάνη, Πρατοφάνη καὶ Φιλόδαμο).

1023. Ἀμφορέας τοῦ τύμβου Α στὴν Independent (Murighiol περ. Tulcea) τοῦ κατασκευαστῆ Φιλαινίου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Αἰνήτορα στὸν μήνα Πεδαγείνυο, Lungu 1990, 214 ἀρ. 6 (χρονολογεῖται στὸ 195 π.Χ.).

1024. Schuchhardt 1895, 479-480 ἀρ. 1207-1212. Bleckmann 1907, 40. Οἱ ἴδιες ἐνσφράγιση λαβές καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 52 ἀρ. 517-525 πίν. 19. Δώδεκα ἐνσφράγιση λαβές τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ, ἀπὸ τὸ Ἀσκληπιεῖο ἢ χωρὶς ἀκριβὴ θέσιν εὐρεσης, στὸ Börker - Burow 1998, 101 ἀρ. 372-383 πίν. 30-31.

1025. Levi 1964, 272 ἀρ. 320-331, πίν. XXI, ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ χωρὶς σύμβολο. Ἀκόμα ὁ Levi μνημονεύει 125 παραδείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (*IosPE* III).

1026. Grace 1985, 10. Γιὰ παλιότερα παραδείγματα βλ. Dumont 1871, 111 ἀρ. 258-260, τὸ τελευταῖο μὲ τὸν μῆνα Δάλιο στὴν πρώτη σειρά.

1027. Becker 1862, 455 ἀρ. 15, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: Διοσθ[ύ] / Φιλ[α]ν[ίου] καὶ 457 ἀρ. 31: Ὑακινθίου / Φιλ[λ]αινίου. Pridik 1917, 33 ἀρ. 848-854, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία σειρά. Pridik 1926, 330 (62 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἔντεκα μὲ τὸν μῆνα, ἓνα μὲ σύμβολο ἔλκα, ἓνα κυκλικὸ μὲ σύμβολο στεφάνι καὶ *K* στὸ κέντρο). Ὁ Levi 1964, 272 ἀναφέρει τὴν ὑπαρξὴ 125 ἐνσφράγιστων λαβῶν τοῦ Φιλαινίου ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ.

1028. *CIL* VIII, Suppl. 3, 22639 ἀρ. 161. Bleckmann 1907, 41. Merlin - Lantier 1922, 326 ἀρ. 1263. Γιὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν ἴδια θέσιν βλ. καὶ παρακάτω σημ. 1049.

1029. Pellegrini 1887, 257-258 ἀρ. 467-475 καὶ 266 ἀρ. 529, ἀπὸ τὴν Ἑρυνκα. *IG* XIV 2393, 500-505 (ἐννέα ὀρθογώνια σφραγίσματα ἀπὸ τὰ Κεντόριπα [2], τὴ Μεσσήνη, τὴν Κατάνη [2], τὸν Τάραντα, τὶς Συρακοῦσες, τὴν Ἑρυνκα καὶ τὶς Ἀκρες). Γιὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 42. Miro 1958 ἀρ. 8, ἀπὸ τὴν Ἡράκλεια Μινώα. Γιὰ τὸ ἴδιο σφράγισμα βλ. καὶ *SEG* 19, 1963, ἀρ. 612, VIII. Ἐπίσης, Gentili 1958, 89-90 ἀρ. 184, 1-21. Ἕνα εἶναι κυκλικὸ μὲ σύμβολο στεφάνι, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ χωρὶς τὸν μῆνα ἢ σὲ δύο σειρὲς μὲ τοὺς μῆνες Διόσθυο (2), Πάναμο (2), Σμίνθιο. Ἕνα προέρχεται ἀπὸ τὴν Κατάνη, δύο εἶναι ἀγνωστές προέλευσης, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες. Brugnone 1986, 86-88 ἀρ. 106-110 πίν. XVIII-XIX, ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala): πέντε ὀρθογώνια παραδείγματα (δύο χωρὶς σύμβολο μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ καὶ τρία μὲ σύμβολο στεφάνι καὶ καταγραφὴ καὶ τοῦ μῆνα στὴν πρώτη σειρά).

1030. Benoît 1958, 30 σημ. 59 καὶ Benoît 1961, 31 σημ. 1b, μὲ μῆνα τὸν Ὑακίνθιο καὶ σύμβολο στεφάνι, ἀπὸ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ S. Clastrier τῆς Μασσαλίας στὸ Μουσεῖο Borely ἀρ. 9533. 7.

1031. Canarache 1957, 266 ἀρ. 651, ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Shelon 1957, 211 ἀπὸ τὸ Παντικάπαιον. Shelon 1975, 121 ἀρ. 468 (Θευδαισίου ἢ Φιλαινίου) ἀπὸ τὴν Τάναη. Lazarov 1974, 33 ἀρ. 57 καὶ 50 ἀρ. 90, πίν. VI, ὀρθογώνιο, καὶ Toncheva 1974, 294 ἀρ. 32-34 πίν. X-XI, 32-34, ἀπὸ τὴν Ὀδησσό (ὀρθογώ-

νια, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ δύο καὶ μὲ τὸ ὄνομα τῶν μνηῶν Ἀγριανίου καὶ Ὑακινθίου στὴν πρώτη σειρά). Irimia 1980, 39 ἀρ. 2 εἰκ. 3,6, ἀπὸ τὴν Cotu Vaii τῆς Δοβρουτσᾶς. Γιὰ τὸ τελευταῖο βλ. καὶ Rădulescu - Bărbulescu - Buzoianu 1985, 71 ἀρ. 58.

1032. *IG* XII 1, 1406, 1-8. Nilsson 1909, 494 ἀρ. 422, ἀπὸ τὴ Λίνδο, ἔνδεκα παραδείγματα σὲ μία σειρά. Τὸ ἓνα μὲ μῆνα κάτω καὶ στεφάνι ἀριστερά. Paris 1913, 165 ἀρ. LXXXVIII, 1-2, ἡ δευτέρα μὲ στεφάνι ἀριστερά καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μῆνα Ἀγριανίου στὴ δευτέρῃ σειρά. Paris 1914, 316 ἀρ. LXXXVIII, 1-2, μὲ κηρύκειο στὴν πρώτη, καὶ ἀρ. LXXXIX, μὲ στεφάνι κάτω στὸ κέντρο, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Ἐπίσης, Porro 1916, 122 ἀρ. 200, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου (ἓνα παράδειγμα).

1033. Grace 1952, 528 (ἑπτὰ παραδείγματα).

1034. Dumont 1871, 324 ἀρ. 182. Pridik 1896, 137 ἀρ. 75-76. Grace 1934, 219 εἰκ. 2.

1035. Grace 1968, 176-177 ἀρ. 9, πίν. 63.

1036. Calvet 1972, 27 ἀρ. 44-45 εἰκ. 49-50. Calvet 1978, 227 ἀρ. 44-45, πίν. LV.

1037. Sztetyllo 1976, 53 ἀρ. 136: Σμινθίου / Φιλαινίου. Sztetyllo, Paphos 1983, 368 ἀρ. 9: Φιλαινίου / Ὑακινθίου.

1038. Nicolaou - Empereur 1986, 518-519 ἀρ. 4 εἰκ. 3a-c.

1039. Hall 1885, 394 ἀρ. 5049 καὶ Bleckmann 1907, 33 ἀρ. 32.

1040. Grace 1950, 141 ἀρ. 33, πίν. 115.

1041. Börker 1974, 44 ἀρ. 37.

1042. Macalister 1901, 132-133 ἀρ. 222 καὶ 396 ἀρ. 327 δύο ὀρθογώνια: Δαλίον / Φιλαινίου μὲ στεφάνι δεξιὰ τῆς ἐπιγραφῆς ἢ πρώτη, ἐνῶ ἡ δευτέρα εἶναι ἀποκρουσμένη ἐπάνω, ἀλλὰ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ κάτω. Γιὰ τὰ σφραγίσματα αὐτὰ βλ. καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 56.

1043. Reisner 1924, 19 ἀρ. 506 σὲ μία σειρά, ἀρ. 55 καὶ 695 σὲ δύο σειρὲς μὲ μῆνα, τὸ τελευταῖο καὶ μὲ στεφάνι ἀριστερά, καὶ Reisner 1924, 312 ἀρ. 80 (πέντε ὀρθογώνια χωρὶς σύμβολο, ἓνα μὲ μῆνα τὸν Πάναμο καὶ ἓνα μὲ στεφάνι κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα). Crowfoot 1957, 384, δεκαπέντε λαβῆς.

1044. Dunand 1958, 837 ἀρ. 16524, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ, σ. 979 ἀρ. 18045, μὲ μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴ δευτέρῃ σειρά.

1045. Macalister 1926, 211 (ἔνδεκα παραδείγματα ὀρθογώνια σὲ μία σειρά). Ariel 1990, 59-60 ἀρ. S 269-S 272 μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρά.

1046. Macalister 1912, 362 ἀρ. 463, τρία παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ ἓνα μὲ κηρύκειο μπροστὰ ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1047. Νεροῦτσος 1874, 230 ἀρ. 164, ἓνα ὀρθογώνιο παραδείγμα χωρὶς σύμβολο, καὶ σ. 244 ἀρ. 179, ὀρθογώνιο μὲ μήνα τὸν Πάναμο. Sztetyllo 1978, 280-281 ἀρ. 37-38, ὀρθογώνια, σὲ μία σειρὰ τὸ πρῶτο καὶ σὲ δύο τὸ δεύτερο μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο. Boyaval 1974, 267 ἀρ. 2.

1048. Coulson 1986, 541 ἀρ. 15.

1049. *CIL* VIII, Suppl. 3, 22639, 2a-b. Ἀμφορέας τοῦ Φιλαινίου / Ὑακινθίου, ποῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ξενοφάνη (Ἐπὶ Ξενοφάνεως) μὲ σύμβολο στεφάνι ἀριστερά.

1050. Criscuolo 1982, 108 ἀρ. 129, σὲ δύο σειρές. Πάνω, μήνας Ὑακίνθιος.

1051. Avram - Sandu 1988, 56 ἀρ. 36 εἰκ. 3, 6: Ἀρταμιτίου / Φιλαινίου.

1052. Βλ. παραπάνω σημ. 1023.

1053. Etienne 1986-1, 45-47. Ἡ διόρθωση ἀφορᾷ τὸ ψήφισμα *IG* XII 5, 824.

1054. Grace 1952, 529. Grace - Pétropoulakou 1970, 303-304. Börker 1974, 44 σημ. 85, γὰρ συγχρονισμό τοῦ Αὐτοκράτη μὲ τὸν Βρόμο. Berthier, *RevAfr.* 87, 1943, 28 καὶ Grace, *Amphoras* 31. Badalyants 1976, 40 μὲ Ἰμᾶ καὶ Θεύμναστο.

1055. Badalyants 1980, 164-165.

1056. Almagro 1952, 41 ἀρ. 27, ὀρθογώνιο μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο στὴ δεύτερη σειρὰ.

1057. Pellegrini 1887, 219 ἀρ. 174, ἀπὸ τὴν Ἑρυνά. *IG* XIV 2393, 173: Ἐπὶ Αὐτοκράτ[ευς] Πα[νάμ]ον, κυκλικὸ σφράγισμα μὲ ρόδο ἀπὸ τὴς Ἀκρες. Γιὰ τὴν ἴδια λαβὴ βλ. καὶ Bleckmann 1907, 36. Miro 1958, ἀρ. 3 εἰκ. 49b, ἀπὸ τὴν Ἡράκλεια Μινῶα. Γιὰ τὸ ἴδιο σφράγισμα βλ. καὶ *SEG* 19, 1963, 612, III. Gentili 1958, 53-54 ἀρ. 70, 1-14, ἀπὸ τὰ ὅποια μόνον τὰ πέντε ἔχουν προέλευση, τὶς Συρακοῦσες. Τὰ ἑννέα εἶναι ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνες τοὺς Ἀγριάνιο, Δάλιο (2), Θεσμοφόριο, Κάρνειο (3), Ὑακίνθιο καὶ Βαδρόμιο, ἐνῶ τὰ πέντε εἶναι κυκλικά μὲ σύμβολο ρόδο καὶ μὲ μήνες τοὺς Θεσμοφόριο, Κάρνειο, Πάναμο (2) καὶ Ὑακίνθιο.

1058. Grace - Pétropoulakou 1970, 304, ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Ἰμᾶ μὲ σύμβολα κηρύκειο καὶ κέρας Ἀμαλθείας.

1059. Νεροῦτσος 1874, 236 ἀρ. 69 (ὀκτὼ σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ δύο εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο, ἐνῶ τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ φέρει καὶ δευτερεῦον σφρά-

γισμα *IC* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο). Breccia 1907, 77 ἀρ. 13.

1060. Macalister 1901, 34-35 ἀρ. 66, κυκλικὸ σφράγισμα μὲ ρόδο, γιὰ τὸ ὅποιο βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 18.

1061. Fitzgerald 1930, 16. Γιὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ *SEG* 8, 1937-1938, 14 ἀρ. 58: [Ἐπὶ Α]ὐτοκράτ[ευς] / Καρνεί[ου].

1062. Dothan - Freedman 1967, 23 εἰκ. 4, 12, κυκλικὸ μὲ ρόδο. Ἡ ἀναγνώριση τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀριστοκράτη δὲν ἀποκλείεται. Βλ. καὶ σχόλια στὸ P30.

1063. Reisner 1924, 314 ἀρ. 36, ἓνα ὀρθογώνιο μὲ μήνα τὸν Ὑακίνθιο καὶ ἓνα κυκλικὸ μὲ σύμβολο ρόδο, μήνα τὸν Δάλιο ἀλλὰ καὶ δευτερεῦον σφράγισμα *K* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, γιὰ τὸ ὅποιο βλ. σ. 315 ἀρ. 8. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος IV, ἔξι παραδείγματα).

1064. Becker 1862, 454 ἀρ. 9, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: Ἐπ' ἱερέ[ω]ς / Αὐτοκράτ[ευς] / Καρνείου καὶ Becker 1869, 451 ἀρ. 21, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: Ἐπὶ Αὐτοκράτ[ευς] / Πανάμον. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 7 ἀρ. 117-125, ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο. Pridik 1926, 312 (28 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ 27 μὲ μήνα, ἐνῶ τέσσερα εἶναι κυκλικά μὲ σύμβολο ρόδο). Πρβ. καὶ Shelon 1956, 139 ἀρ. 60 μὲ δευτερεῦον σφράγισμα *IC* στὸ μουσεῖο τοῦ Ἑρμιτάζ τῆς Ἀγίας Πετρούπολης. Canarache 1957, 243 ἀρ. 558, ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Gramatopol - Bordea 1969, 230 ἀρ. 714, ἀπὸ τὴν Κάλλατι. Βλ. καὶ Lazarov 1977, 26 ἀρ. 39 καὶ Canarache 1957, ἀρ. 558 ἀπὸ τὴ Σινώη. Shelon 1975, 48 ἀρ. 88-91, ἀπὸ τὴν Τάναη. Τὸ τελευταῖο εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ φέρει συμπληρωματικὸ σφράγισμα τὸ γράμμα *K* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Golensov - Golenko 1979, 79 ἀρ. 11 καὶ Vysotskaya 1978, 82 ἀρ. 22, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη.

1065. Getov 1995, 50 ἀρ. 104 (ἀβέβαιη ἀνάγνωση).

1066. *IG* XII 1, 1113, 1-6. Nilsson 1909, 404-405 ἀρ. 142, ἀπὸ τὴ Λίνδο (17 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ τρία εἶναι κυκλικά μὲ ρόδο). Porro 1916, 144 ἀρ. 54.

1067. Grace 1952, 529 (ὀκτὼ παραδείγματα). Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 63, καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 837 ἀρ. 102, ὅπου μὲ βάση τὴν παλιότερη ἀνάγνωση τῆς ἐπιγραφῆς *IG* XII 5, 824, 32 τοποθετεῖται μεταξὺ 189 καὶ 167. Γιὰ ἓναν ἀκέραιο ἀμφορέα τοῦ Ἰμᾶ ἐπὶ ἐπωνύμου Αὐτοκράτη ἀπὸ τὸ στρῶμα καταστροφῆς τῆς

Κορίνθου βλ. Grace, *Amphoras* εἰκ. 31. Πὰ τὸν ἀμφορέα αὐτόν, καθὼς καὶ ἓνα δεύτερο τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ, Grace - Pétroulaou 1970, 304, σχόλια στὸν ἀρ. Ε7. Πὰ τὸν Αὐτοκράτη πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 95 ἀρ. 10-11, λ. *Αὐτοκράτης*.

1068. Graeve 1973-1974, 114 ἀρ. 168, πίν. 36 (63 S 12). Τμήμα λαμποῦ ἀμφορέα με ἐνσφράγιστες λαβές. Δεξιὰ λαβή: *Βρομίον*. Ἀριστερὴ λαβή: *Ἐπὶ Αὐτοκράτ[εως] / Βατρομίον* (sic).

1069. Almagro 1952, 42-43 ἀρ. 29, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς με τὸν μήνα Ὑακίνθιο στὴν τρίτη.

1070. Ferron - Pinard 1960-61, 112 ἀρ. 274, κυκλικὸ με ρόδο καὶ μήνα τὸν Δάλιο καὶ με δευτερεῦον σφράγισμα τὸ γράμμα Γ.

1071. Pellegrini 1887, 220 ἀρ. 179-183, ἀπὸ τὴν Ἔρυνκα. *IG XIV* 2393, 185-187 ἀπὸ τὸ Brindisi, τὴν Ἔρυνκα (2) καὶ τὸν Τάραντα. Ἀπὸ αὐτὰ ὁ ἀρ. 186a-b καταγράφει καὶ τὸν τίτλο, ἐνῶ στὸν ἀρ. 187 ἀριστερὰ εἰκονίζεται κεφάλι Ἡλίου. Τὰ σφραγίσματα ἀναφέρονται καὶ ἀπὸ τὸν Bleckmann 1907, 36. Πὰ ἓνα ἀμφορέα τῆς Διοκλείας ἀπὸ τὴ Θάρρο τῆς Σαρδηνίας ἐπὶ ἐπωνύμου Γόργωνος βλ. Porro 1914, 382 ἀρ. 7-8 καὶ παρακάτω σχόλια στὸ P99. Gentili 1958, 54 ἀρ. 1-3, ὀρθογώνια με μῆνες τοὺς Ἀρταμίτιο, Δάλιο καὶ Ὑακίνθιο, στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν, με προέλευση ἄγνωστη.

1072. Sestieri 1941, 287 ἀρ. 13.

1073. Becker 1862, 455 ἀρ. 11-12 ἀπὸ τὴν Ὀλβία: *Ἐπὶ Γόργωνος / Ὑακινθίου* καὶ Becker 1869, 451 ἀρ. 22, ἀπὸ τὴν Ὀλβία: *Ἐπὶ Γόργ[ω]νος Σμ[νθ]ίου* με διόρθωση τοῦ ὀνόματος ἀντὶ τοῦ Γοργώνος ποὺ δίδει ὁ Becker. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 7-8 ἀρ. 126-132, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ ἀρ. 126 εἶναι κυκλικὸ σφράγισμα με ρόδο, σ. 132-133 ἀρ. 20-21 (ἀπὸ τὴν Ὀλβία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ δεύτερο εἶναι κυκλικὸ με ρόδο), 133 ἀρ. 21. Pridik 1926, 312 (35 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πέντε κυκλικά με ἄνθος καὶ ἑπτὰ με τὸν τίτλο *ἱερεύς*. "Ὅλα καταγράφουν καὶ τὸν μήνα). Shterman 1952, 389 γὰ παραδείγματα ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο καὶ τὴν Τυριτάκη. Shelon 1957, 211 (τρία παραδείγματα) ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο, καὶ Shelon 1956, 138 ἀρ. 25 με δευτερεῖον σφράγισμα τὸ γράμμα Π, στὸ μουσεῖο τοῦ Παντικαπαιίου. Shelon 1957, 211, ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο. Canarache 1957, 230 ἀρ. 513-514 καὶ 243 ἀρ. 559, ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Shelon 1975, 49 ἀρ. 95, ἀπὸ τὴν Τάναη. Irimia 1980, 100 ἀρ. 5, ἀπὸ τὴ Δοβρουτσά καὶ Gramatopol - Bordea 1968, 57 ἀρ. 46 σὲ τρεῖς σειρὲς.

Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 26 ἀρ. 40 γὰ τὴν ἴδια σφραγίδα. Toncheva 1974, 291 ἀρ. 6 πίν. IX, 6, κυκλικὸ με ρόδο, ἀπὸ τὴν Ὀδησσό: *[Ἐπὶ Γόργ]ωνος*.

1074. Ἀπὸ τὸ Τραϊάνειο, Börker - Burow 1998, 86 ἀρ. 131a (κυκλικὴ με ρόδο καὶ με τὸν μήνα Δάλιο).

1075. Macalister 1926, 207 (ἓνα παράδειγμα, σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Σμίνθιο).

1076. Macalister 1901, 34-35 ἀρ. 73, κυκλικὸ σφράγισμα με ρόδο, βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 33.

1077. Dunand 1958, 660 ἀρ. 14048, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Δάλιο καὶ ἀβέβαιο σύμβολο, καὶ σ. 691 ἀρ. 14405, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Πάναμο.

1078. Reisner 1924, 314 ἀρ. 37, ἓνα ὀρθογώνιο με τὸν τίτλο καὶ με μήνα τὸν Πάναμο καὶ ἓνα ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Δάλιο. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος IV, τρία παραδείγματα).

1079. Halpern - Zylberstein 1980, 249 ἀρ. 52, πίν. 85, 45 καὶ 135.

1080. *IG XII* 1, 1114, 1-6. Nilsson 1909, 407 ἀρ. 151 (πέντε παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ με ρόδο) ἀπὸ τὴ Λίνδο. Paris 1913, 159 ἀρ. XXXII σὲ τρεῖς σειρὲς. Paris 1914, 307 ἀρ. XXVI, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Porro 1916, 114 ἀρ. 58, 1-4 (ἓνα κυκλικὸ με ρόδο), ἀπὸ τὴν Κάμρο στὸ Μουσεῖο τῶν Θεσμῶν στὴ Ρώμη.

1081. Dumont 1871, 393 ἀρ. 1, σὲ τρεῖς σειρὲς με τὸν μήνα Πάναμο στὴν τρίτη.

1082. Grace 1952, 529 (τέσσερα παραδείγματα). Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 65 καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, σ. 837 ἀρ. 105, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 111 ἀρ. 6, λ. *Γόργων* (περίπου 175-150).

1083. Dumont 1871, 87 ἀρ. 82.

1084. Grace 1950, 142 ἀρ. 42, πίν. 116.

1085. Macalister 1912, 355 ἀρ. 156-158. "Ὅλα ὀρθογώνια με τοὺς μῆνες Δάλιο (2) καὶ Βαδρόμιο.

1086. Sellers 1957, 81, πίν. 40, 4: *Ἐπὶ Γόργο/νος / Ἀργιανίου*.

1087. Νερούτσος 1874, 236 ἀρ. 72 (πέντε σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο εἶναι κυκλικά με ρόδο). Adriani 1933-1935, 162. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442.

1088. Hall 1885, 391 ἀρ. 5045 σὲ ἀμφορέα τοῦ κατασκευαστῆ Μενεσθέα, κάποτε στὴ συλλογὴ Cesnola στὸ Μητροπολιτικὸ Μουσεῖο τῆς Νέας Ὑόρκης. Πὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα με διόρθωση βλ. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 22 (ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Μενεσθέα) καὶ Nilsson 1909, 115. Πὰ ἓνα

δεύτερο ἀμφορέα ἀπὸ τὴν ἴδια συλλογὴ τοῦ κατασκευαστῆ Ἰμᾶ με θυρσο πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα, πού χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Δαμαίνετο, βλ. Hall 1885, 393 ἀρ. 5044 καὶ Bleckmann 1909, 32 ἀρ. 28. Sztetyllo 1976, 57 ἀρ. 153 ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο καὶ Calvet 1972, 32 ἀρ. 58 εἰκ. 63 (κυκλικὸ με ρόδο) ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα. Βλ. καὶ Badalyants 1976, 40, συνδυάζεται με Ἰμᾶ καὶ Μενεσθέα.

1089. Becker 1862, 455 ἀρ. 13 ἀπὸ τὴν Ὀλβία: Ἐπ' ἰ[ερ]έως / Δα[μαι]νέτον / Πα[νά]μου. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 8 ἀρ. 134-136 (τὸ ὑπ' ἀρ. 134 εἶναι κυκλικὸ με κεφάλι Ἡλίου) καὶ σ. 34 ἀρ. 875, ἴσως πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ με τὸ ὄνομα τοῦ Δαμαίνετον. Pridik 1926, 312 (27 παραδείγματα, 25 φορές με τὸν μήνα, μία φορά με σύμβολο κεφάλι Ἡλίου καὶ ὀκτὼ φορές με κυκλικὰ σφραγίσματα καὶ με σύμβολο ρόδο). Canarache 1957, 243 ἀρ. 560. Shelov 1975, 49-50 ἀρ. 96-98 ἀπὸ τὴν Τάναη. Vysotskaya 1978, 82 ἀρ. 23, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Ἀγριάνιο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Lazarov 1980, 167 ἀρ. 29 ἀπὸ τὴ Μεσημβρία. Glodariu 1976, 137 ἀρ. 25, 18-19, πίν. 16 ἀπὸ τὴν Cetățeni (ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ πρῶτο με τὸν τίτλο). Πὰ τὰ δύο τελευταῖα βλ. καὶ Lazarov 1977, 26 ἀρ. 41.

1090. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 54, κυκλικὸ με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Ἀγριάνιο. Bleckmann 1907, 34.

1091. *IG* XIV 2393, 188-191 ἀπὸ τὴ Licata (2), τὸν Ἀκράγαντα (3), τὴν Κατάνη (2). Τὸ πρῶτο σφράγισμα, ἀρ. 188, φέρει καὶ τὸν τίτλο, ἐνῶ οἱ ἀρ. 189 καὶ 191a-d ἔχουν κυκλικὰ σφραγίσματα με σύμβολο ρόδο. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 36 ἀρ. 33 (ἑπτὰ λαβές). *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853. Gentili 1958, 55 ἀρ. 76, 1-3, ὀρθογώνια ἀπὸ ἄγνωστη θέση (-εις) σὲ τρεῖς σειρὲς με μῆνες τοὺς Ἀγριάνιο, Πάναμο, Ἀρταμίτιο. Τὸ ἓνα σφράγισμα καταγράφει καὶ τὸν τίτλο.

1092. Criscuolo 1982, 51-52 ἀρ. 34, κυκλικὸ με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Πάναμο.

1093. Dumont 1871, 87-88 ἀρ. 83. Pridik 1896, 131 ἀρ. 14.

1094. *IG* XII 1, 1115, 1-2. Nilsson 1909, 408-409 ἀρ. 159, ἀπὸ τὴ Λίνδο (ἑνδεκα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ τρία εἶναι κυκλικὰ με ρόδο καὶ ἐννέα με καταγραφή καὶ τοῦ μήνα). Porro 1916, 114 ἀρ. 61, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου (ἓνα ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Δάλιο).

1095. Grace 1952, 529 (ἔξι παραδείγματα, περίοδος IV). Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 837 ἀρ. 107. Grace 1953, 122

ἀρ. 67. Lenger 1955, 488, σχόλια στὸν ἀρ. 3. Grace 1970, 304, σχόλια στὸν ἀρ. E7, καθὼς καὶ Fraser-Matthews, *LGN* 1987, 113 ἀρ. 13, λ. *Δαμαίνετος* (περίπου 175-150 π.Χ.).

1096. Levi, Festòs 1967, 574 ἀρ. 1 εἰκ. 9: Ἐπὶ Δαμαινέτον / Ὑακινθίου.

1097. Νεροῦτσος 1874, 236 ἀρ. 73 (δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα). Sztetyllo 1975, 188 ἀρ. 102, πίν. XI: Ἐπ' ἱερέως / Δαμαινέτον / Ἀγριανίου.

1098. Säflund 1980, 16 ἀρ. 19 με εἰκόνα.

1099. Börker 1974, 41 ἀρ. 25.

1100. Reisner 1924, 314 ἀρ. 38 (πέντε παραδείγματα: ἓνα ὀρθογώνιο με τίτλο καὶ με μήνα τὸν Ὑακίνθιο, τέσσερα κυκλικὰ με ρόδο καὶ με μῆνες τοὺς Δάλιο, Πάναμο [2] καὶ Ὑακίνθιο. Τὸ τελευταῖο φέρει καὶ δευτερεῦον σφράγισμα *K* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, γιὰ τὸ ὅποιο βλ. σ. 315 ἀρ. 8, ἀνάλογο ἢ ἴδιο με ἐνοσφράγιστη κυκλικὴ λαβή: Ἐπὶ Αὐτοκράτεως Δαλίου. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος IV, ὀκτὼ παραδείγματα).

1101. Macalister 1926, 207 (τρία παραδείγματα, ὀρθογώνια με μῆνες τοὺς Ἀγριάνιο, Βαδρόμιο καὶ Πάναμο στὴν κάτω σειρᾷ). Ariel 1990, 61-62 ἀρ. S 287-S 289, ὅλες σὲ τρεῖς σειρὲς με τοὺς μῆνες Κάρνιο, Πάναμο, Ὑακίνθιο, ἐνῶ σὲ μία περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος.

1102. James L. Kelso, *The Excavations of Bethel* (1934-1960), *AASOR* 39, 1968, 77 σημ. 6 καὶ σ. 121 ἀρ. εὔρ. 48, πίν. 47: 7: Ἐπὶ Δαμαινέτον / Δαλίον.

1103. Dunand 1958, 591 ἀρ. 13315, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Ἀγριάνιο, σ. 878 ἀρ. 16985, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Ὑακίνθιο.

1104. Shelov 1975, 49 ἀρ. 97.

1105. Canarache 1957, 243 ἀρ. 560.

1106. Levi 1964, 264 ἀρ. 88, πίν. VI.

1107. Πὰ τὰ τελευταῖα χρονολογικὰ εὐρήματα στὸν ἀποθέτη τῆς ἀγορᾶς τῆς Ὀλβίας βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 382 καὶ Grace, *Kyme* 1974, 94 σχόλια στὸ A3.

1108. Shelov 1975, 52 σχόλια στὸν ἀρ. 110 με σημ. 168-169.

1109. Πὰ τὴν ἀναφορὰ τοῦ διοικητῆ τοῦ στόλου στὴν Τένεδο βλ. Λίβιο XLIV 28, 3. Πὰ σχόλια βλ. Blinkenberg 1941, στ. 415 στὸν ἀρ. 160, 8. Πὰ τὸν ταυτισμὸ με τὸν ἐπώνυμο Εὐδαμο βλ. καὶ Criscuolo 1982, 54 σχόλια στὸν ἀρ. 37 με σημ. 137, καὶ Brugnone 1986, 33 σχόλια στὸν ἀρ. 15.

1110. Gentili 1958, 28. Badalyants 1976, 40 καὶ Badalyants 1980, 165.

1111. Nilsson 1909, 217 άρ. 202, 1: λαμὸς ἀμφορέα ἀπὸ τῆ Λίνδο ποὺ διατηρεῖ τὶς δύο του λαβὲς με κυκλικά σφραγίσματα με ρόδο. α) Ἐπὶ ἱε[ρ]έως Εὐδά[μου], β) Μηνωδώ[ρον].

1112. Ἀμφορέας στὴ Sarasota ἀπὸ τὴν Κύπρο τοῦ κατασκευαστῆ Νικασίωνος ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Εὐδαμο ἢ Σώδαμο. Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ἐπωνύμου εἶναι ἀβέβαιη ἀφοῦ δύο γράμματα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὀνόματός του λείπουν, βλ. Grace 1949, 146.

1113. Henri Rolland, Fouilles de Glanum 1956-1957, *Gallia* XVI, 1958, 104, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Διόσθιο, Benoît 1961, 31 σημ. 8.

1114. Pellegrini 1887, 225-227 άρ. 225-235, ἀπὸ τὴν Ἔρικα. IG XIV 2393, 241-247 (ὁκτὼ λαβὲς, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ πρώτη ἀπὸ τὸν Τάραντα ἔχει κυκλικὸ σφράγισμα, ἐνῶ στὶς ὑπόλοιπες τὰ σφραγίσματα εἶναι ὀρθογώνια καὶ προέρχονται ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες [2], τὴ Licata, τὸν Τάραντα [2], τὴν Ἔρικα καὶ τοὺς Λεοντίνους [1]). Πὰ τὶς παραπάνω λαβὲς βλ. καὶ Bleckmann 1907, 36. B. M. Scarfi, Gioia del Colle (Bari) - L'abitato peucetico di Monte Sannace, *NSc.*, ser. 8, 16, 1962, 145 εἰκ. 144 καὶ σ. 165 (ἀπὸ τὴν ἀκρόπολη τῆς πόλης). Orsi 1903, 443, κυκλικὸ με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Ἀγριάνιο, ἀπὸ τὴν Acireale στὴ Σικελία. Gentili 1958, 61 άρ. 96, 1-11, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πέντε εἶναι κυκλικά με ρόδο. Τέσσερα βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἀγνωστῆς προέλευσης. Ὅλα καταγράφουν καὶ τοὺς μῆνες: Ἀγριάνιο (5), Ἀρταμίτιο, Βαδρόμιο (2), Δάλιο, Πάναμο, Σμίνθιο. Ἀκόμα δύο ὀρθογώνιες λαβὲς προέρχονται ἀπὸ τὴ νεκρόπολη τοῦ Λιλύβαιου (Marsala), Brugnone 1986, 32-33 άρ. 15-16: τὸ πρῶτο με τὸν μήνα Βαδρόμιο στὴν πρώτη σειρὰ καὶ τὸ δεύτερο με τὸν Πάναμο στὴ δεύτερη, καὶ σ. 33 με σημ. 100, γιὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἰταλία.

1115. Becker 1869, 453 άρ. 28 ἀπὸ τὴν Ὀλβία: Ἐπ[ι]/ἱ[ερέως] / Εὐδάμου / Καρν[ε]ίου. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 9 άρ. 155-161 (τρία εἶναι κυκλικά με ρόδο, ἓνα φέρει καὶ τὸν τίτλο). Pridik 1926, 312-313 (31 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 30 με μήνα καὶ τέσσερα με τίτλο). Ὁ Levi 1964, 264 ἀναφέρει 65 παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ. Vysotskaya 1978, 82 άρ. 26-28, κυκλικὸ με ρόδο, χωρὶς μήνα, ἀλλὰ με δευτερεῦον σφράγισμα *P** τὸ πρῶτο, κυκλικὸ με ρόδο τὸ δεύτερο καὶ ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς με μήνα τὸν Πάναμο, χωρὶς σύμβολο τὸ τρίτο, καὶ τὰ τρία ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη.

Shelov 1957, 211 (δύο παραδείγματα), ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο. Canarache 1957, 245 άρ. 565, ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Badalyants 1970, 123 άρ. 17, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο με τὸν τίτλο. Shelov 1975, 52 άρ. 110 καὶ σ. 103. Ἡ λαβὴ φέρει καὶ δευτερεῦον σφράγισμα *P**, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. Shelov 1956, 138 άρ. 41-42 τοῦ ἐπωνύμου Εὐδάμου καὶ κατασκευαστῆ Ἀριστοκλῆ. Tudor 1967, 56 άρ. 24 εἰκ. 1, 23, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. καὶ Glodariu 1976, 137 άρ. 25, 21 ἀπὸ τὴ Stoienești-Cetățeni. Tudor 1967, 68 άρ. 117 εἰκ. 5, 107 καὶ Glodariu 1976, 155 άρ. 106b ἀπὸ τὴν Tăricea. Baumann 1973-1975, 33 άρ. 5 εἰκ. X, 9, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς B. Δοβρουτσᾶς. Προβ. καὶ Lazarov 1977, 27 άρ. 51.

1116. Nilsson 1909, 421-422 άρ. 202, ἀπὸ τὴ Λίνδο (ἑπτὰ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο εἶναι κυκλικά με ρόδο, ἓνα με καταγραφὴ καὶ τοῦ τίτλου καὶ ἔξι με τὸν μήνα). Porro 1916, 115 άρ. 84, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίου στοὺ Μουσείο τῶν Θεμελίων στὴ Ρώμη (τέσσερα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ τρία εἶναι κυκλικά με ρόδο).

1117. Grace 1952, 529 (ἑπτὰ παραδείγματα). Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, 837 άρ. 130 καὶ Grace 1953, 123 άρ. 79. Προβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 173 άρ. 39, λ. *Εὐδαμος* (περίπου 175-150 π.Χ.).

1118. Dumont 1871, 94-95 άρ. 131-136, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ με ρόδο, ἐνῶ ἓνα ἄλλο, άρ. 136, εἶναι ρομβοειδές.

1119. Börker - Burow 1998, 89 άρ. 195-197.

1120. Sztetyllo 1976, 57 άρ. 156, με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο. Ἡ Grace 1948, 146, ἀναφέρεται σὲ ἀμφορέα τοῦ κατασκευαστῆ Νικασίωνος, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Εὐδαμο ἢ Σώδαμο (τὰ δύο πρῶτα γράμματα λείπουν) με τὸν τίτλο καὶ μήνα τὸν Πάναμο. Ὁ ἀμφορέας ἀποτελοῦσε μέρος τῆς συλλογῆς Cesnola ἀπὸ τὴν Κύπρο.

1121. Νεροῦτσος 1874, 237 άρ. 90 (ἓνα ὀρθογώνιο). Breccia 1907, 78 άρ. 23. Sztetyllo 1978, 281 άρ. 39, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴ δεύτερη.

1122. Grace 1950, 142 άρ. 43, πίν. 116.

1123. Reisner 1924, 18 άρ. 446, 531 καὶ 643, με μῆνες τοὺς Ἀγριάνιο, Δάλιο καὶ Πάναμο ἀντίστοιχα, σ. 314 άρ. 44, δύο ὀρθογώνια με μῆνες τοὺς Ὑακίνθιο καὶ Πάναμο. Crowfoot 1957, 381 (περίδος IV., δύο παραδείγματα).

1124. Crowfoot - Fitzgerald 1927, 87 άρ. 11, ὁρ-

θογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τὸν μήνα Ἀρταμίτιο στὴν τελευταία. Ἡ ἀνάγνωση δὲν εἶναι βέβαιη. Agiel 1990, 62 ἀρ. S 291: *Δαλίον / ἐπὶ Εὐδάμουν*. Ὁ Agiel δὲν ἀποκλείει τὴν πιθανότητα τοποθέτησης τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἐπωνύμου καὶ μετὰ τὴν περίοδο IV.

1125. Fitzgerald 1930, 16. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 14 ἀρ. 59: *Ἐπὶ Εὐ[δά]μον / Ἀρταμιτίον*.

1126. Macalister 1901, 38-39 ἀρ. 97: *Ἐπὶ Εὐδάμουν / Ἀρταμιτίον*. Πὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 29.

1127. Πὰ τὸ σφράγισμα στὴν Ἀζωτο βλ. Dothan 1971, 63 πίν. XIX, 5: *Ἐ[πι] Ε[ὐ]δάμουν / Θ[εσ]μ[φο]ρί(ον)*. Ἡ ἀνάγνωση δὲν εἶναι ἀπολύτως βέβαιη. Πὰ τὸ παραδεῖγμα στὰ Γέρασα βλ. Welles 1938, 460 ἀρ. 243: *Ἐπὶ Εὐδάμουν / Π[α]νάμ(ον)*.

1128. Sztetyllo 1983, 90 ἀρ. 62.

1129. Criscuolo 1982, 53 ἀρ. 37, ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς.

1130. Πὰ τὸν χρόνο ὑπηρεσίας τοῦ ἐπωνύμου βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 314, σχόλια στὸ E 37: "...not far from the middle of the century". Εὐρύτερο χρονικὸ πλαίσιο δίνεται ἀπὸ τὴ Rotroff 1982, 105 "...second quarter of 2nd century (SS 14287)".

1131. Ἀμφορέας στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Ἀθήνας ἀρ. 2405, ποὺ διατηρεῖ τις λαβὲς του, βλ. Dumont 1871, 13. Nilsson 1909, 530 ἀρ. 2. Grace - Pétropoulakou 1970, 314 σχόλια στὸ E37: α) *Ἐπὶ Πισι/στράτον*, μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά, β) *Δαλίον / Μα[ρσού]*. Badalyants 1976, 39.

1132. Brugnone 1986, 80-81 ἀρ. 96, πίν. XVII.

1133. Μερικὲς φορὲς τὸ ὄνομα γράφεται καὶ *Πισιστράτον* ἀντὶ τοῦ συνήθους *Πεισιστράτον*.

1134. Börker - Burow 1998, 97 ἀρ. 314-317 πίν. 29.

1135. IG XIV 2393, 421-422, ὀρθογώνιες σὲ τρεῖς σειρὲς, ἀπὸ τις Συρακοῦσες καὶ τὰ Κεντόριπα. Πὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 36. Ἐπίσης Porro 1914, 386 ἀρ. 58, κυκλικὸ μὲ μήνα τὸν Πάναμο, ἀπὸ τὴ Θάορο. P. Mingazzini, Cagliari. Resti di santuario punico e di altri ruderi a monte di Piazza del Carmine, NSc., ser. 8, III 1949, 247 ἀρ. 56 εἰκ. 26ε, ἀπὸ τὸ Κάλιαρι τῆς Σαρδηνίας. Gianfilippo Carettoni, Tusa (Messina) - Scavi di Halaesa (prima relazione), NSc., ser. 8, τ. 13, 1959, 323: *Ἐπὶ Πεισι/στράτον / Ἀργιανίον*, ἀπὸ τὴν Tusa. Gentili 1958, 80 ἀρ. 158, 1-5, ἓνα βρέθηκε στὸ ἀμφιθέατρο τῶν Συρακουσῶν, τῶν ὑπόλοιπων ἢ προέλευση εἶναι ἄγνωστη.

Τὰ τέσσερα εἶναι ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνες τοὺς Ἀρταμίτιο, Δάλιο, Κάρνειο, Ὑακίνθιο, ἐνῶ τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ ῥόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Πάναμο.

1136. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 16 ἀρ. 314-325 (τρία εἶναι κυκλικά μὲ ῥόδο καὶ τρία μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά). Pridik 1926, 317 (40 παραδείγματα, τέσσερις φορὲς τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται μὲ τὴ γραφή: *Πισιστράτον*, 34 φορὲς καταγράφεται καὶ ὁ μήνας, μία φορὰ ἀναφέρεται καὶ ὁ τίτλος, τέσσερις φορὲς εἰκονίζεται τὸ κεφάλι τοῦ Ἡλίου ὡς σύμβολο, ἐνῶ ὅλα τὰ κυκλικά, 13 συνολικά, ἔχουν σύμβολο ῥόδο). Shelon 1957, 211 (δύο παραδείγματα) ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο. Canarache 1957, 251 ἀρ. 589, ἀπὸ τὴ Σινώη. Gramatopol - Bordea 1969, 231 ἀρ. 726 εἰκ. στὴ σ. 280, ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Tudor 1967, 58 ἀρ. 42-43 εἰκ. 2, 40 καὶ 3, 42, καὶ Glodariu 1976, 138 ἀρ. 25, 36-38, πίν. 16, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο εἶναι ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερά, τὸ δεῦτερο σὲ δύο σειρὲς μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά καὶ τὸ τρίτο σὲ δύο σειρὲς. Καὶ τὰ τρία παραπάνω σφραγίσματα ἀπὸ τὴ Stoienesti-Cetățeni. Ἐπίσης, Shelon 1975, 67-68 ἀρ. 179-180, ὀρθογώνια μὲ μῆνες τοὺς Πάναμο καὶ Ὑακίνθιο, ἀπὸ τὴν Τάναη. Vysotskaya 1978, 83 ἀρ. 42: *Ἐπὶ Πεισιστρά[του] Πανάμον*. Badalyants 1978, 211 ἀρ. 18: *Ἐπὶ Πεισι/στράτον / Σμινθίον*, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shtaerman 1951, 33 (τέσσερα παραδείγματα) ἀπὸ τὸν Τύρα.

1137. IG XII 1, 1180, 1-6. Nilsson 1909, 471-473 ἀρ. 353 (17 παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ ῥόδο, δύο φέρουν καὶ τὸν τίτλο, ἐνῶ σὲ 15 ἐμφανίζεται καὶ ὁ μήνας). Paris 1914, 317 ἀρ. CIV, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μήνα τὸν Θεσμοφόριο. Porro 1916, 120 ἀρ. 163 (δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου, τὸ ἓνα κυκλικὸ μὲ ῥόδο).

1138. Dumont 1871, 13. Ἀναφέρεται ὁλόκληρος ἀμφορέας ἐπὶ ἐπωνύμου Πεισιστράτου μὲ σύμβολο κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κατασκευαστῆ Μαρσού. Πὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν βλ. Nilsson 1909, 530 ἀρ. 2: α) *Ἐπὶ Πισι/στράτον*, β) *Δαλίον / Μα[ρσού]*. Πρβ. καὶ τὰ σχόλια στὸ Grace - Pétropoulakou 1970, 314 ἀρ. E37. Πὰ ἐνσφραγιστες λαβὲς ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ βλ. καὶ Dumont 1871, 99 ἀρ. 171. Pridik 1896, 135 ἀρ. 52 (πιθανὴ ἀνάγνωση).

1139. Grace 1952, 529 (ἐνδεκα παραδείγματα. Ὁ

ἐπώνυμος κατατάσσεται στην περίοδο IV). Για τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 839 ἀρ. 241 καὶ Grace 1953, 123 ἀρ. 133. Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 369-370 ἀρ. 29 λ. *Πεισι-στρατος* (περίπου 175-150 π.Χ.).

1140. Etienne 1986, 13 καὶ 239 ἀρ. 25-26.

1141. Levi, Festòs 1967, 576 ἀρ. 6, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μήνα τὸν Ὑακίνθιο.

1142. Nilsson 1909, 531 ἀρ. 13: *Ἐπὶ Πεισιστράτου* μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά.

1143. Levi - Carratelli 1963, 555 ἀρ. 27 εἰκ. 4, πιθανῶς καὶ Levi 1967, 555 ἀρ. 27 εἰκ. 4, κυκλικὸ μὲ ρόδο.

1144. Dunand 1939, 135 ἀρ. 1972 εἰκ. 124, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τὸν μήνα Πάναμο. Dunand 1954, 56 ἀρ. 6996 ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τὸν μήνα Ἀγριάνιο στὴν τρίτη, καὶ σ. 58 ἀρ. 7021, ὅπως τὸ προηγούμενο. Dunand 1958, 564 ἀρ. 12973, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μήνα τὸν Δάλιο, σ. 657 ἀρ. 14020, κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Θεσμοφόριο, σ. 838 ἀρ. 16537, σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴν τρίτη, σ. 902 ἀρ. 17150, κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Δάλιο καὶ σ. 1059 ἀρ. 19078, ὀρθογώνιο μὲ μήνα τὸν Βαδρόμιο.

1145. Reisner 1924, 19 ἀρ. 558, ὀρθογώνιο μὲ μήνα τὸν Βαδρόμιο, σ. 313 ἀρ. 37 ὀρθογώνιο μὲ κεφάλι Ἡλίου ἀριστερά, καὶ σ. 315 ἀρ. 69 μὲ μήνα τὸν Δάλιο. Crowfoot 1957, 382 (περίοδος IV, πέντε λαβές).

1146. Macalister 1901, 128-129 ἀρ. 187: *Ἐπὶ [Πεισι]στράτου / Δαλίον*. Γιὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 43.

1147. Macalister 1926, 210 (τέσσερα ὀρθογώνια σφραγίσματα: ἓνα σὲ δύο σειρὲς χωρὶς μήνα καὶ μὲ κεφάλι Ἡλίου δεξιά, τρία σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τοὺς μῆνες Ἀρταμίτιο καὶ Πάναμο [2] στὴν τρίτη). Ariel 1990, 64-65 ἀρ. S 307-S 314.

1148. Le Roy 1984, 310 ἀρ. 8: *Ἐπὶ Πεισιστράτου / Δαλίον*.

1149. Νερούτσος 1874, 242 ἀρ. 151 (τρία ὀρθογώνια καὶ ἓνα κυκλικὸ σφράγισμα). Adriani 1933-1935, 162. Γιὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442. Sztetyllo 1975, 190 ἀρ. 107, πίν. XI.

1150. Boyval 1966, 83 ἀρ. IX.

1151. Milne 1905, 119 ἀρ. 26056, κυκλικὸ μὲ ρόδο στὸ κέντρο, ἐνῶ ἡ ἐπιγραφή ὀρίζεται σὲ ζώνη μὲ μήνα τὸν Σμίνθιο.

1152. Calvet 1982, 33 ἀρ. 61, μὲ μήνα τὸν Κάριον, ἐπὶ τὰ λαϊά.

1153. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 132-136, ὀρθογώνια. Τὸ πρῶτο μὲ τὴν ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερά. Ferron - Pinard 1955, 68 ἀρ. 118 πίν. LXV: [*Ἐπ' ἱερέως Πεισι[στράτου] Πανά/μον δευτέρου*]. SEG 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853 καὶ SEG 29, 1979, ἀρ. 1063. S. Lancel - J. Deneauve - J.-M. Carrié, Fouilles françaises à Carthage (1974-1975), *AntAfr* 11, 1977, 91.

1154. Sztetyllo 1976, 58 ἀρ. 161.

1155. Badalyants 1976, 40. Ὁ κατασκευαστὴς τοποθετεῖται ἀπὸ τὸν Badalyants 1980, 12 στὴν περίοδο III⁴, περίπου 200-περίπου 165 π.Χ.

1156. Ariel - Finkielsztejn 1994, 215 σχόλια στὸν ἀρ. SAH 80.

1157. Pellegrini 1887, 253-254 ἀρ. 440-445, ἀπὸ τὴν Ἐρυνκα. *IG* XIV 2393, 462-465a-b (πέντε σφραγίσματα ἀπὸ τὸν Τάραντα, τὴν Ἐρυνκα [3] καὶ τοὺς Λεοντίνους, ὅλα ὀρθογώνια). Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 36. Gentili 1958, 86 ἀρ. 172, ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρο τῶν Συρακουσῶν: *Ἐπὶ Σωσι/κλεῦς / Ἀγρια[ν]ίου*.

1158. Bleckmann 1907, 38. Pridik 1917, 18 ἀρ. 359-360 (ἀρ. 359 κυκλικὸ μὲ ρόδο). Pridik 1926, 318 (δεκατρία παραδείγματα, ἑνδεκα μὲ τὸν μήνα, ἓνα μὲ κεφάλι Ἡλίου, ἓνα κυκλικὸ μὲ ἄνθος). Canache 1957, 252 ἀρ. 596. Lazarov 1974, 50 ἀρ. 87 πίν. VI (ὀρθογώνιο μὲ κηρύκειο) ἀπὸ τὴν Ὀδησσό. Tudor 1967, 65 ἀρ. 93 εἰκ. 5, 87: [*Σωσι/κλεῦς*, ἀπὸ τὴν Stoienești-Cetățeni].

1159. Pridik 1896, 136 ἀρ. 68, κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο.

1160. *IG* XII 1, 1189, 1-3. Nilsson 1909, 483 ἀρ. 385 (δέκα παραδείγματα ἀπὸ τὴν Λίνδο ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ ἑννέα μὲ τὸν μήνα). Paris 1913, 165 ἀρ. LXXX, 1: *Ἐπὶ Σωσι/κλεῦς Δαλίον*. Paris 1914, 315 ἀρ. LXXXIII, δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Porro 1916, 121 ἀρ. 180, δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου στὸ Μουσεῖο τῶν Θερεμῶν στὴ Ρώμη, ὀρθογώνια μὲ μήνα τὸν Πάναμο.

1161. Grace 1952, 530, ἑξὶ παραδείγματα. Ὁ ἐπώνυμος κατατάσσεται στὴν περίοδο IV. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο αὐτὸ βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, 840, 267. Grace 1953, 123, 150. Shelov 1975, 115, σχόλια στὸν ἀρ. 439, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 421 ἀρ. 31, λ. *Σωσι/κλῆς* καὶ ἀρ. 35 γιὰ ἓνα συνώνυμο κατασκευαστὴ (ἀρ. Ἀγοράς R 483).

1162. Etienne 1986, 239 ἀρ. 27.

1163. Lenger 1955, 488 ἀρ. 4, πίν. XXII.

1164. Börker - Burow 1998, 99 ἀρ. 348-349, πίν. 30.

1165. Levi 1967, 557 ἀρ. 30 εἰκ. 4, κυκλικό με ρόδο καὶ με δευτερεῦον σφράγισμα τὰ γράμματα *PΩ* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο.

1166. Grace 1950, 142 ἀρ. 46, πίν. 116.

1167. Ὁ ἑνας ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Ὀνασιόικου χωρὶς σύμβολο κάποτε στὴ συλλογὴ Cesnola στὸ Μητροπολιτικὸ Μουσεῖο τῆς Νέας Ὑόρκης χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Σωσικλῆ στὴν ἄλλη λαβή, Hall 1885, 393 ἀρ. 5067 με διορθώσεις ἀπὸ τὸν Nilsson 1909, 117 καὶ τὴν Grace 1948, 146. Πὰ μία ἐνσφράγιση λαβὴ με τὸ ὄνομα τοῦ ἴδιου ἐπωνύμου ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο βλ. Sztetyllo 1976, 79 ἀρ. 258. Ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο προέρχεται καὶ ἐνσφράγιση λαβὴ με ὀρθογώνιο σφράγισμα σὲ τρεῖς σειρὲς καὶ με μῆνα τὸν Πάναμο, γὰ τὴν ὁποία βλ. SEG 18, 1962, 197 ἀρ. 589.

1168. Reisner 1924, 315 ἀρ. 78 (τέσσερα παραδείγματα: ἓνα κυκλικό με ρόδο καὶ με μῆνα τὸν Ὑακίνθιο καὶ τρία ὀρθογώνια με τοὺς μῆνες Θεσμοφόριο, Σμίνθιο καὶ Ὑακίνθιο). Crowfoot 1957, 382 (περίοδος IV, ὀκτὼ λαβές).

1169. Ariel - Finkielstejn 1994, SAH 80, κυκλικό με ρόδο καὶ με τὸν μῆνα Σμίνθιο, κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος χάραγμα.

1170. Dunand 1958, 660 ἀρ. 14057, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς με μῆνα τὸν Πάναμο, σ. 800 ἀρ. 15773, σὲ τρεῖς σειρὲς με μῆνα τὸν Πάναμο, καὶ σ. 979 ἀρ. 18043, σὲ τρεῖς σειρὲς με μῆνα τὸν Πάναμο.

1171. Macalister 1926, 211 (δύο παραδείγματα σὲ τρεῖς σειρὲς με τοὺς μῆνες Διόσθιο καὶ Πάναμο στὴν κάτω). Ariel 1990, 65 ἀρ. S 321: Ὑπὲρ Σωσι/κλ[εῦς] Ἀγρι/αν[ίου].

1172. Börker 1974, 37 ἀρ. 10, πίν. 4, 6, σὲ τρεῖς σειρὲς, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἡ δευτέρη φέρει τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐνῶ στὴν τελευταία καταγράφεται ὁ μῆνας Διόσθιος.

1173. Νερούτσος 1874, 243 ἀρ. 166. Ὁ ἔξι εἶναι ὀρθογώνια καὶ ἓνα κυκλικό. Τὸ τελευταῖο φέρει τὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά καὶ ἔχει σύμβολο ρόδο. Μία φορὰ καταγράφεται καὶ ὁ τίτλος. Ὅλα ἀναφέρουν καὶ τὸν μῆνα.

1174. SEG 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.

1175. Hayes 1992, 196 ἀρ. 306: Ὑπὲρ Σ[ω]σικλε[ῦς] Ὑακινθ[ίου].

1176. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 12. Grace - Pétroulakou 1970, 305 ἀρ. E14 καὶ Badalyants 1976, 40 με σημ. 58.

1177. Γὰ τὸ ὄνομα βλ. Nilsson 1909, 78 καὶ Masson 1986, 39.

1178. IG XIV 2393, 489-492 (ὀκτὼ σφραγίσματα ἀπὸ τὸν Ἀκράγαντα (2), τὴ Μεσσήνη, τὴ Licata (3) καὶ τὴν Κατάνη, ὅλα ὀρθογώνια ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀρ. 490a-b, ποὺ εἶναι κυκλικό με ρόδο). Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 36. Ἐπίσης, P. Orsi, Paternò, NSc. 1903, 441, ἀπὸ τὸ Πατερνὸ τῆς Σικελίας, σὲ τρεῖς σειρὲς με καταγραφὴ τοῦ τίτλου καὶ τοῦ μῆνα Θεουδαισίου. P. Orsi, NSc. 1903, 443, κυκλικό με ρόδο καὶ με μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο, ἀπὸ τὴν Acireale. SEG 34, 1984, ἀρ. 956 καὶ Brugnone 1986, 60 ἀρ. 57 πίν. X, ἀπὸ τὸ Λιλύβαο (Marsala) τῆς Σικελίας, κυκλικό με ρόδο καὶ με μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο. Δευτερεῦον σφράγισμα στὴ ρίζα τῆς λαβῆς *T** σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο. Πὰ ἀναφορὰ καὶ σὲ εὐρήματα καὶ ἀπὸ τίς Συρακοῦσες, τὴν Acireale καὶ τὸ Paterno βλ. Brugnone 1986, 60 ἀρ. 57 με σημ. 324.

1179. CIL VIII, Suppl. 3, 22639, 156-157 σὲ τρεῖς σειρὲς. Bleckmann 1907, 35. Ferron - Pinard 1960-61, 109 ἀρ. 263, σὲ τρεῖς σειρὲς με τὸν μῆνα Ὑακίνθιο στὴν τελευταία καὶ 110 ἀρ. 264 με μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο.

1180. Bleckmann 1907, 38. Pridik 1917, 19 ἀρ. 386-394 (τρία εἶναι κυκλικά με ρόδο. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς, σὲ τρία ἀπὸ τὰ ὁποῖα καταγράφεται καὶ ὁ τίτλος) καὶ σ. 135 ἀρ. 77-78 (ἀπὸ τὴν Ὀλβία. Τὸ δεύτερο εἶναι κυκλικό με ρόδο). Pridik 1926, 318 (41 παραδείγματα, τέσσερις φορὲς τὸ ὄνομα καταγράφεται ὡς: *Τιμορρόδον*. Ὅλα με μῆνα. Ἐπτὰ φορὲς καὶ με τὸν τίτλο. Δεκαεπτὰ εἶναι κυκλικά με ρόδο). Canarache 1957, 254 ἀρ. 603 ἀπὸ τὴ Σινώ καὶ Coja 1986, 442 ἀρ. 145, ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Gramatopol - Bordea 1968, 57-58 ἀρ. 54 ἀπὸ τοὺς Τόμους, ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς με μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο. Badalyants 1970, 123 ἀρ. 31, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο, κυκλικό με ρόδο. Badalyants 1978, 211 ἀρ. 21: Ὑπὲρ Τιμονρ/ρόδον / Ὑακινθίου, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shelon 1975, 211 (δύο παραδείγματα) ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο. Shelon 1975, 76-77 ἀρ. 223-226, ἀπὸ τὴν Τάναη. Vysotskaya 1978, 83 ἀρ. 53-55 εἰκ. 1, 11, ὀρθογώνια χωρὶς σύμβολο καὶ με μῆνες τοὺς Δάλιο, Πάναμο καὶ Σμίνθιο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Sztetyllo 1983, 92 ἀρ. 68-69 ἀπὸ τὸ Μυρμῆκιο. Γὰ τὰ τελευταία βλ. καὶ Sztetyllo 1959 ἀρ. 415 καὶ 428. Ἡ ἐπιγραφὴ σὲ τρεῖς σειρὲς. Στὸν τρίτο στίχο ἀποτυπώνεται ὁ μῆνας Πάναμος.

1181. IG XII 1 ἀρ. 1198, 1-9. Nilsson 1909, 491-493 ἀρ. 416, δεκαεννέα παραδείγματα ἀπὸ τὴ

Λίνδο. Ἀπὸ αὐτὰ τέσσερα εἶναι κυκλικά με ρόδο. "Όλα με μήνα. Paris 1913, 165 ἀρ. LXXXVII, 1-2. Porro 1916, 121-122 ἀρ. 195, ἔξι παραδείγματα ἀπὸ τὴν Κάμιρο στὸ Μουσεῖο τῶν Θεσμών τῆς Ρώμης.

1182. Grace 1952, 530 (ὀκτὼ παραδείγματα). Ὁ ἐπώνυμος κατατάσσεται στὴν περίοδο IV. Βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, 840 ἀρ. 292 καὶ Grace 1953, 124 ἀρ. 165, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 445 ἀρ. 1, λ. *Τιμούροδος* (περίπου 175-150 π.Χ.).

1183. Dumont 1871, 111 ἀρ. 253-254. Pridik 1896, 137 ἀρ. 74 (πιθανὴ ἀνάγνωση).

1184. Landau - Tzaferis 1979, 157 ἀρ. 34. *SEG* 29, 1979, ἀρ. 1614, πιθανὴ ἀνάγνωση.

1185. Macalister 1926, 211 (ἓνα παράδειγμα σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Δάλιο στὴν κατώτερη. Πιθανῶς μποροῦμε νὰ ἀποκαταστήσουμε καὶ ἓνα δεύτερο σφραγίσμα πού εἶναι κυκλικὸ με ρόδο). Ariel 1990, 65-66, S 322, κυκλικὸ με ρόδο καὶ με τὸν μήνα Θεσμοφόριο.

1186. Dunand 1958, 659 ἀρ. 14034, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Θεσμοφόριο στὴ δευτέρη σειρά.

1187. Reisner 1924, 315 ἀρ. 85 (τέσσερα παραδείγματα: δύο κυκλικά με ρόδο καὶ με μῆνες τοὺς Πάναμο καὶ Σμίνθιο καὶ δύο ὀρθογώνια με μῆνες τοὺς Ὑακίνθιο καὶ Πάναμο). Crowfoot 1957, 382, πίν. XIX. 10 (περίοδος IV, τρεῖς λαβές).

1188. Börker - Burow 1998, 101 ἀρ. 370 πίν. 30.

1189. Grace 1950, 143 ἀρ. 48.

1190. Νερούτσος 1874, 244 ἀρ. 175 (ἑπτὰ ὀρθογώνια σφραγίσματα, δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα φέρουν καὶ τὸν τίτλο, ἐνῶ τὰ ἔξι καταγράφουν καὶ τὸν μήνα). Adriani 1933-1935, 162. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ *SEG* 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442. Sztetyllo 1975, 190-191 ἀρ. 109, πίν. XI, κυκλικὸ με ρόδο καὶ με δευτερεῦον σφραγίσμα: *I**.

1191. Nicolaou 1972, 251 ἀρ. 1 πίν. XLIV 1, ὀρθογώνιο με μήνα Πάναμο.

1192. Sztetyllo 1976, 58-59 ἀρ. 162-165. Nicolaou 1984, 262 ἀρ. 14 πίν. LIX, 14.

1193. Nicolaou 1965, 117 ἀρ. 4i, ὀρθογώνιο, ἀπὸ τὴ Συλλογὴ Πιερίδη.

1194. Milne 1905, 122 ἀρ. 26027, σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Ὑακίνθιο.

1195. Gentili 1958, 89 ἀρ. 182, 1-5, τρία εἶναι κυκλικά με ρόδο καὶ δύο ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς. "Όλα καταγράφουν καὶ τοὺς μῆνες Ἀγριάνιο, Δάλιο, Πάναμο δεύτερο (2) καὶ Ὑακίνθιο. Ἐνα μόνο

βρέθηκε σίγουρα στὶς Συρακοῦσες, ἐνῶ τῶν ὑπολοίπων ἡ προέλευση εἶναι ἄγνωστη.

1196. A. Fairbanks, *Catalogue of Greek and Etruscan Vases. Early Vases, Preceding Athenian Black-figured Ware I* (1928) 65 ἀρ. 238 πίν. XVIII. Διορθώσεις στὸ Grace - Ρέτροπουλάκου 1970, 305 ἀρ. E14 καὶ Grace, *Kyme* 1974, 97 ἀρ. 3.

1197. Πὰ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ καὶ τὴ σχέση του με τὴν ἐπικλήση τοῦ Διονύσου βλ. Nilsson 1909, 89.

1198. Ariel - Finkielsztejn 1994, 199 σχόλια στὸν ἀρ. SAH 33.

1199. Börker 1974, 43 σχόλια στοὺς ἀρ. 34-35. Πὰ τὸν Πυθόδωρο βλ. καὶ Grace 1970, 305, E13, ὅπου ἤδη προτείνεται μιὰ πιθανὴ χρονολόγηση: "before about the middle of the 2nd century".

1200. Grace 1970, 308 σχόλια στὸ E19 καὶ σ. 304 σχόλια στὸ E7. Πὰ τὸν Αὐτοκράτη βλ. καὶ τὰ σχόλια στὸ P40 (171-168 π.Χ.).

1201. Ariel - Finkielsztejn 1994, 199 σχόλια στὸ SAH 33, ὅπου ὁ Finkielsztejn ὑποθέτει τὴ συνέχιση τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Βρομίου καὶ στὴν περίοδο μεταξὺ 141 καὶ 135 π.Χ.

1202. Πὰ τὸν ἐπώνυμο Γόργωνα βλ. σχόλια στὸ P41. Ἀκόμα γιὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα βλ. Ferron - Pinard 1960-61, 107-108 ἀρ. 257 (Πυθόδωρος), 112-113 ἀρ. 274 (Γόργων). Πὰ τὸν Βρόμιο βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 105 ἀρ. 5-6, λ. *Βρόμιος* (περίπου 175-150 π.Χ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 139A = R 139B;).

1203. *CIL* VIII, Suppl. 3 ἀρ. 22639, 51 σὲ μία σειρά με στεφάνι δεξιά. Bleckmann 1907, 40 καὶ Ferron - Pinard 1955, 61 ἀρ. 99 πίν. LX, ὀρθογώνιο με στεφάνι δεξιά.

1204. Pellegrini 1887, 219-220 ἀρ. 177-178, ἀπὸ τὴν Ἑρκα με σύμβολο στεφάνι. *IG* XIV 2393, 182a-d, με τὸ ὄνομα σὲ μία σειρά καὶ στεφάνι δεξιά ἀπὸ τὸν Τάραντα (3) καὶ στὸ Μουσεῖο τοῦ Sassari στὴ Σαρδηνία. Πὰ τὴν τελευταία βλ. καὶ Porro 1914, 385 ἀρ. 40, με στεφάνι. Πὰ τὶς ἴδιες βλ. καὶ Bleckmann 1907, 41. Gentili 1958, 54 ἀρ. 72, 1-7, ὀρθογώνια σὲ μία σειρά, τρία ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχουν σύμβολο στεφάνι. "Όλα στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν, ἀπὸ ἄγνωστη θέση. Ἀκόμα δύο ἐνοφραγίστες λαβὲς με ὀρθογώνια σφραγίσματα δημοσιεύτηκαν πρόσφατα καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴ νεκρόπολη τοῦ Λιλύβαιου (Marsala), Brugnone 1986, 70-71 ἀρ. 77-78 πίν. XIII, τὸ πρῶτο με στεφάνι καὶ τὸ δεύτερο με ἄστρο.

1205. Sestieri 1941, 287 άρ. 12.
1206. Pridik 1917, 24 άρ. 548-554 (όλα με τὸ ὄνομα σὲ μία σειρά. Άρ. 552-554 με στεφάνι δεξιά). Pridik 1926, 323 (42 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ 24 με σύμβολο στεφάνι). Canarache 1957, 299 άρ. 765 ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Ὁ Canarache λαθεμένα κατατάσσει τὴν ἐνσφράγιση λαβῆ τοῦ Ἰστρου σὲ ἀπροσδιόριστο κέντρο. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 45, σχόλια στὸν άρ. 25. Tudor 1967, άρ. 115 εἰκ. 5, 107 καὶ Glodariu 1976, 155 άρ. 106c: *Βρομ[ίου]* ἀπὸ τὴν Tăricea. Avram 1988, 311 άρ. 126, στὴ συλλογὴ Slobozianu. Badalyants 1970, 124 άρ. 34, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο, ὀρθογώνιο χωρὶς ἔμβλημα. Badalyants 1970, 124 άρ. 34, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο, ὀρθογώνιο χωρὶς ἔμβλημα. Badalyants 1978, 212 άρ. 40: *Βρομίου* με στεφάνι δεξιά, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shelov 1957, 211 (δύο παραδείγματα), ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο. Shelov 1975, 91 άρ. 302-304, ἀπὸ τὴν Τάναη. Vysotskaya 1978, 84 άρ. 14, ὀρθογώνιο χωρὶς ἔμβλημα, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Lazarov 1980, 169 άρ. 38, πίν. V ἀπὸ τὴ Μεσημβρία. Sztetyllo 1983, 89 άρ. 61, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Irimia 1980, 99 άρ. 4 εἰκ. 4, 6 καὶ 9, 15, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κωνσταντίας.
1207. Pridik 1896, 130 άρ. 10-11. Grace 1934, 230 άρ. 60.
1208. Grace 1952, 526, δεκαεῖς παραδείγματα.
1209. *IG* XII 1, 1271, 1-3 (άρ. 3 ἀπὸ τὴν Κάροπαθο). Nilsson 1909, 406 άρ. 146, 27 παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο. Τὰ δεκατέσσερα με σύμβολο στεφάνι στὰ δεξιά. Ὅλα σὲ μία σειρά με ὄνομα κατασκευαστῆ. Paris 1913, 159 άρ. XXX καὶ Paris 1914, 307 άρ. XXIV, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν.
1210. Börker - Burow 1998, 86 άρ. 131 πίν. 25.
1211. Graeve 1973-1974, 114 άρ. 168, πίν. 36 (63 S 12), λαμὸς ἀμφορέα τοῦ Βρομίου ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Αὐτοκράτη. Γιὰ τὸ ἴδιο τμήμα βλ. καὶ παραπάνω σχόλια στὸν άρ. P40.
1212. Reisner 1924, 18 άρ. 451 με κεφάλι Ἡλίου δεξιά καὶ άρ. 606 σὲ μία σειρά, σ. 311 άρ. 20. Crowfoot 1957, 383, ἑπτὰ λαβές.
1213. Grace 1950, 143 άρ. 51-53, πίν. 116 άρ. 51, με στεφάνι.
1214. Dunand 1954, 56 άρ. 6998, ὀρθογώνιο. Dunand 1958, 902 άρ. 17169, σὲ μία σειρά με στεφάνι δεξιά, σ. 1037 άρ. 18850, σὲ μία σειρά με στεφάνι δεξιά, καὶ σ. 1058 άρ. 19066, ὀρθογώνιο.
1215. Macalister 1901, 34-35 άρ. 70-72, ἔξι ὀρθογώνιες ἐνσφράγισεις λαβές, με τὴν ἐπιγραφὴ σὲ μία σειρά καὶ στεφάνι δεξιά στὶς τέσσερις πρώτες. Γιὰ τὶς ἴδιες βλ. καὶ Bleckmann 1907, 43 άρ. 19 καὶ Ariel - Finkielsztejn 1994, 199 σχόλια στὸ SAH 33.
1216. Αὐτόθι 199 άρ. SAH 33, χωρὶς σύμβολο (περίοδος V).
1217. Macalister 1926, 206 (τρία παραδείγματα με στεφάνι δεξιά). Ariel 1990, 61 άρ. S 281-S 285, σὲ ὅλα με τὸ ὄνομα σὲ μία σειρά καὶ με σύμβολο στεφάνι δεξιά.
1218. Börker 1974, 44 άρ. 34-35. Γιὰ τὴ συσχέτιση στὸν ἴδιο ἀμφορέα τῶν ἐνσφράγισεων λαβῶν τοῦ Βρομίου καὶ Πυθοδώρου ἀπὸ τὸ Uruk βλ. καὶ παραπάνω σ. 76 με σημ. 1199.
1219. Νεροῦτσος 1874, 227 άρ. 41 (δύο ὀρθογώνια, τὸ δεύτερο με σύμβολο στεφάνι). Breccia 1907, 77 άρ. 106. Sztetyllo 1975, 188 άρ. 101, πίν. XI, ὀρθογώνιο με τὸ ὄνομα σὲ μία σειρά.
1220. Sztetyllo 1976, 56 άρ. 151-152.
1221. Empereur 1977, 210-211 άρ. 27.
1222. Sztetyllo 1983, 89 άρ. 60.
1223. Hayes 1992, 192 άρ. 290.
1224. Μακαρόνας 1960, πίν. 80ε.
1225. Grace 1934, 302 άρ. 4-5. Grace - Pétropoulakou 1970, 305 σχόλια στὸ E12.
1226. Badalyants 1980, 166.
1227. Γιὰ τὴν ἐνσφράγιση αὐτῆ λαβῆ βλ. Grace 1952, 537 άρ. 23, πίν. XXII. Γιὰ τὸν κατασκευαστῆ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 157 άρ. 86, λ. *Ἐπικράτης* (310-240 π.Χ. άρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 203 A-F).
1228. Nilsson 1909, 420 άρ. 194, ἀπὸ τὴ Λίνδο (ἑπτὰ παραδείγματα ἀπὸ τὰ ὅποια ἓνα εἶναι κυκλικὸ με ρόδο, τρία με σύμβολο διπλὸ κέρασ Ἀμαλθείας). Paris 1914, 309 άρ. XL.
1229. Pridik 1926, 324, ἔξι μόνο παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ τέσσερα με ὀκτάκτινο ἄστρο καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο με διπλὸ κέρασ Ἀμαλθείας. Vysotskaya 1978, 85 άρ. 28, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρές με μήνα τὸν Ὑακίνθιο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη.
1230. Grace 1952, 526 δύο παραδείγματα. Τὸ ἓνα σχολιάζεται στὴ σ. 237 άρ. 23 (άρ. TD 2266).
1231. Dunand 1939, 98 άρ. 1484 εἰκ. 76, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴν τρίτη.
1232. Macalister 1926, 207 (τέσσερα παραδείγματα με ρόδο ἀριστερά).
1233. Milne 1905, 114 άρ. 26078-9 με κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ δεξιά. Νεροῦτσος 1874, 237 άρ. 85, κυκλικὸ σφράγισμα με ρόδο. Criscuolo 1982, 94 άρ. 99.

1234. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Ἑρμῖα ἐπὶ Τιμουρ-ρουδου στὴ Βοστώνη βλ. παραπάνω σ. 76 μὲ σημ. 1196. Γιὰ τὴ σύνδεση τοῦ ἴδιου ἐπωνύμου μὲ τὸν Ἱμᾶ βλ. κυρίως Bleckmann 1909, 32 ἀρ. 12. Grace - Pétropoulakou 1970, 304 ἀρ. E7 καὶ 305 ἀρ. E14. Πρβ. καὶ Badalyants 1976, 40.

1235. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τῆς συλλογῆς Πιερίδη βλ. Grace, *Kyme* 1974, 97 σχόλια στὸν πίν. 22, 1-3. Γιὰ τοὺς συγχρονισμοὺς τοῦ Ἑρμῖα βλ. καὶ Badalyants 1980, 164 (περίοδος IV: περίπου 180-περίπου 150 π.Χ.). Βλ. καὶ τὴν ἐπόμενη σημείωση.

1236. Grace - Pétropoulakou 1970, 305 σχόλια στὸ E14 καὶ Grace, *Kyme* 1974, 97 ἀρ. 3. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGNP* 1987, 164 ἀρ. 67, λ. Ἑρμῖας (περίπου 175-150 π.Χ. ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 208A-B).

1237. Levi 1964, 270 ἀρ. 249, πίν. XVII, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ. Ὁ Levi ἀναφέρει τὴν ὑπαρξὴ εἴκοσι δύο παραδειγμάτων ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

1238. *IG* XII 1, 1296, 1-2. Nilsson 1909, 420-421 ἀρ. 198 (τρία παραδείγματα σὲ μία σειρὰ). Porro 1916, 115 ἀρ. 81 (τρία παραδείγματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα μὲ ἄστρο).

1239. Levi, *Festòs* 1967, 574 ἀρ. 2 εἰκ. 9, πιθανῶς ἴδια μὲ τῆς ἀγορᾶς τῆς Πέλλας.

1240. Calvet 1972, 30 ἀρ. 54 εἰκ. 59.

1241. Grace, *Kyme* 1974, 97 ἀρ. 3.

1242. Νεροῦτσος 1874, 227 ἀρ. 64 (ἓνα ὀρθογώνιο παράδειγμα: Ἑρμῖον).

1243. Reisner 1924, 18 ἀρ. 46, σὲ μία σειρὰ, καὶ σ. 311 ἀρ. 34 (δύο ὀρθογώνια). Crowfoot 1957, 383, τέσσερις λαβές.

1244. Finkelstein 1989, 229, ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ, ὅπου καὶ χρονολογεῖται στὰ 175-146 π.Χ.

1245. Ariel 1990, 62 ἀρ. S 290, ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ χωρὶς σύμβολο.

1246. Börker - Burow 1998, 89 ἀρ. 193 πίν. 26.

1247. Pridik 1917, 26 ἀρ. 619. Pridik 1926, 324, δεκατέσσερα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα μὲ ἄνθος καὶ τὸ ἄλλο μὲ ρόπαλο. Ὁ Levi 1964, 270 ἀναφέρει εἴκοσι δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Shelon 1975, 99 ἀρ. 343, ἀπὸ τὴν Τάναη. Badalyants 1978, 213 ἀρ. 46, ὀρθογώνιο σφράγισμα σὲ μία σειρὰ, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Gramatopol-Bordea 1968, 58 ἀρ. 67, ὀρθογώνιο μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ, ἀπὸ τοὺς Τόμους. Canarache 1957 ἀρ. 629 ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Tudor 1967, 68 ἀρ. 116 εἰκ. 5, 106 καὶ Glodariu 1976, 155 ἀρ.

106d ἀπὸ τὴν Tăricea. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 36 ἀρ. 44.

1248. *IG* XIV 2393, 238 ἀπὸ τὸν Τάραντα, ὅπου ἀντὶ Ἑρμᾶ θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ διαβαστεῖ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἑρμῖα.

1249. Gentili 1958, 61 ἀρ. 94, 1-2, ὀρθογώνια σφραγίσματα σὲ μία σειρὰ, ἀγνωστῆς προέλευσης. Ἄστρο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1250. Criscuolo 1982, 94 ἀρ. 100.

1251. Nicolaou - Empereur 1986, 525-526 ἀρ. 9-10.

1252. Ἀμφορέας τοῦ Ἱέρωνα ἐπὶ Τιμοδίκου ἀπὸ τὴ Θάρρο τῆς Σαρδηνίας. Porro 1914, 383 ἀρ. 17-18: α) Ἐπὶ Τιμοδίκου / Ἀρταμῖον, β) Ἱέρωνος μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1253. Shelon 1975, 104 στὸν ἀρ. 366. Sztetyllo 1975, 181. Badalyants 1980, 164 (περίοδος III: περίπου 220 - περίπου 180 π.Χ., ὅπου συνδέεται μὲ τὸν ἐπώνυμο Διονύσιο) καὶ Sztetyllo 1983, 84-85.

1254. Schuchhardt 1895, 464 ἀρ. 1050-1051. Bleckmann 1907, 40. Börker-Burow 1998, 47 ἀρ. 460 πίν. 17, ἀπὸ τὸν ἀποθέτη καὶ σ. 90-91, ἀρ. 215 πίν. 26 ἀπὸ τὴν πόλη.

1255. Ferron - Pinard 1960-61, 104 ἀρ. 243. Βλ. καὶ Bleckmann 1912, 250.

1256. Pellegrini 1887, 232 ἀρ. 275, ἀπὸ τὴν Ἑρκα. *IG* XIV 2393, 303a-d, ὀρθογώνια μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἀπὸ τὶς Ἀκρες, τὴ Licata, τὶς Συρακοῦσες καὶ τὸ Μπρίντεζι. Γιὰ τὶς ἴδιες ἐνσφράγιστες λαβές βλ. καὶ Bleckmann 1907, 42. Ἀκόμα βλ. Gentili 1958, 67 ἀρ. 119, 1-16, ὀρθογώνια μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ. Δεκατέσσερα ἔχουν κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, ἓνα χωρὶς σύμβολο καὶ ἓνα μὲ ἄνθος (βότρυς). Ἀπὸ τὰ παραπάνω ἓνα βρέθηκε στὸ Πατερνὸ καὶ τρία στὶς Συρακοῦσες, ἐνῶ ἡ προέλευση τῶν ὑπόλοιπων εἶναι ἀγνωστὴ (ἓνα ἀπὸ αὐτὰ καὶ στὸ *IG* XIV 2393, 303c).

1257. Pridik 1917, 28 ἀρ. 665-668 (μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἢ δεξιὰ) καὶ σ. 136 ἀρ. 97. Pridik 1926, 326, 24 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 18 μὲ κηρύκειο, ἓνα μὲ θύρσο καὶ ἓνα μὲ τὸν μήνα Δάλιο. Shelon 1975, 104 ἀρ. 366-367, ἀπὸ τὴν Τάναη μὲ σύμβολο κηρύκειο. Sztetyllo 1959 ἀρ. 411 καὶ 430 καὶ Sztetyllo 1983, 84-85 ἀρ. 48-49 ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Glodariu 1976, 141 ἀρ. 25, 80-81 ἀπὸ τὴν Cetățeni. Γιὰ τὸ τελευταῖο βλ. καὶ Lazarov 1977, 38 στὸν ἀρ. 65.

1258. *IG* XII 1, 1318, 1-5 (δὲν γίνεται διάκριση ὁμωνύμων). Nilsson 1909, 435-436 ἀρ. 252, ἑνδεκα παραδείγματα μὲ κηρύκειο κάτω ἢ χωρὶς σύμβολο.

Porro 1916, 117 ἀρ. 110, πέντε παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ τρία μὲ κηρύκειο. Παπαχριστοδοῦλου 1989, 99 μὲ σημ. 462 εἰκ. 3α-β, δύο ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ κατασκευαστῆ Ἰέρωνα μὲ κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ ἀπὸ τῆ θέσης Περιβόλια ἢ πρώτη (ΠΒΕ 7784) καὶ ἀπὸ τῆ Στενὴ Τσαμπίκας Ἀρχαγγέλου (ΠΒΕ 7783) μὲ σύμβολο κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἢ δεύτερη.

1259. Grace 1952, 527, ὀκτὼ παραδείγματα. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGP*N 1987, 232-233 ἀρ. 62, λ. *Ἰέρων*, ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 286 καὶ ἀρ. 49 (περίπου 210-175 π.Χ.) γιὰ τὸν συνώνυμό του ἐπώνυμο.

1260. Pridik 1896, 133 ἀρ. 41, μὲ σύμβολο κηρύκειο.

1261. Δύο ἀκέραιοι ἀμφορεῖς βρίσκονται στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας: Nicolaou - Empereur 1986, 525 ἀρ. 9 εἰκ. 8a-c, ἀμφορέας τοῦ Ἰέρωνος ἐπὶ Ἀστυμήδου 2, περὶ τὸ 150 π.Χ. καὶ σ. 525-526 ἀρ. 10 εἰκ. 9a-c, ἀμφορέας τοῦ Ἰέρωνος ἐπὶ Ἀναξάνδρου, περὶ τὸ 150 π.Χ.

1262. Milne 1905, 116 ἀρ. 26075 στὸ Μουσεῖο τοῦ Καίρου. Νερούτσος 1874, 228 ἀρ. 87, ὀρθογώνιο μὲ κηρύκειο, καὶ Breccia 1907, 79 ἀρ. 92, 92a-b, 121a ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Adriani 1933-1935, 162. Γιὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ *SEG* 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442, ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Sztetyllo 1975, 181 ἀρ. 77-78. Ὅλα εἶναι ὀρθογώνια μὲ σύμβολο κηρύκειο, ἀπὸ τὴν ἴδια πόλη.

1263. Reisner 1924, 312 ἀρ. 13, σὲ δύο σειρὲς μὲ τὸν μήνα Κάρνειο στὴ δεύτερη. Crowfoot 1957, 383, μία λαβή.

1264. Macalister 1912, 358 ἀρ. 260 (δύο παραδείγματα μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα).

1265. Dunand 1954, 54 ἀρ. 6964, σὲ μία σειρὰ μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ ἀριστερά.

1266. Ariel 1990, 63 ἀρ. S 302 μὲ τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Θεσμοφορίου ἐπάνω καὶ τοῦ κατασκευαστῆ κάτω. Στὴ μέση τὸ σύμβολο, ποὺ μὲ μεγάλη πιθανότητα εἶναι ἓνα κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀντὶ τῆς γραμμῆς καὶ τοῦ ἄστρου δεξιὰ ποὺ ἀποδίδεται ἀπὸ τὸν ἐκδότη.

1267. Grace - Pétropoulakou 1970, 303 ἀρ. E7.

1268. Börker - Burow 1998, 47-48, σχόλια στὸ ἀρ. 461.

1269. Γιὰ τὸ ὄνομα βλ. Nilsson 1909, 99, σημ. 8 καὶ Masson 1986, 39. Ἡ ἐπισημάνση ὀνομάτων ποὺ δὲν ἀνήκουν σὲ Ροδίους ἀνάμεσα στοὺς κατασκευαστὲς τοῦ νηιοῦ ἔχει γίνει πολλὲς φορὲς ἀπὸ πα-

λιότερα. Πρόσφατα τὸ ποσοστὸ τῶν μὴ Ροδίων τοποθετεῖται ἀρκετὰ ψηλά, πάνω ἀπὸ τὸ 50%, βλ. A. Bresson, *Remarques sur la dispersion des amphores rhodiennes*, *BCH Suppl.* XIII, 83.

1270. Porro 1914, 382 ἀρ. 15-16, ἀπὸ τῆ Θάρρο τῆς Σαρδηνίας: α) *Ἐπὶ Πυθολδώρου / Πανάμου*, β) *Ἰμᾶ* μὲ βότρυ ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1271. *IG* XIV 2393, 6, ἀπὸ τῆ Σικελία καὶ Bleckmann 1907, 31 ἀρ. 11. Porro 1914, 382 ἀρ. 13-14, ἀμφορέας ἀπὸ τῆ Θάρρο τῆς Σαρδηνίας: α) *Ἐπὶ Παῦ/σανία / Ἀρταμιτίου*, β) *Ἰμᾶ* μὲ βότρυ ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1272. *IG* XIV 2393, 9 καὶ Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 12, ἀπὸ τὴν Κατάνη.

1273. Porro 1914, 385 ἀρ. 37-38: α) *Ἐπὶ Θερσάν/δρου / Ὑακινθίου*, β) *[Ἰμ]ᾶ* / κηρύκειο, ἀπὸ τῆ Σαρδηνία.

1274. Bleckmann 1909, 32 ἀρ. 28, ἀπὸ τὴν Κύπρο.

1275. Δύο ἀμφορεῖς τοῦ Ἰμᾶ, γιὰ τοὺς ὁποίους βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 304 σχόλια στὸ E7, μὲ τὴ σχετικὴ βιβλιογραφία. Γιὰ τὸ σχῆμα τοῦ ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Κόρινθο βλ. Grace, *Amphoras* εἰκ. 31. Ὁ ἴδιος ἀμφορέας δημοσιεύεται ἀπὸ τὴν I. B. Romano, *A Hellenistic Deposit from Corinth. Evidence from Interim Period Activity* (144-44 B.C.), *Hesperia* 63, 1994, 85 ἀρ. 61 εἰκ. 12 καὶ πίν. 25. Ὁ Αὐτοκράτης τοποθετεῖται ἀπὸ τὴν Grace στὴν περίοδο IV (175-146 π.Χ.), ἐνῶ ὁ Etienne 1986-1, 45-47 τὸν τοποθετεῖ μεταξὺ 175 καὶ 168-166 π.Χ., γιὰ τὰ ὅποια βλ. καὶ παραπάνω σ. 71-72, σχόλια στὸ P40. Ἀκόμα πρβ. Badalyants 1976, 40 καὶ Badalyants 1980, 165 (περίοδος IV: περίπου 180-περίπου 150 π.Χ.). Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ Ἰμᾶ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGP*N 1987, 234 ἀρ. 3, λ. *Ἰμᾶς* (περίπου 175-150 π.Χ. Ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 288).

1276. Γιὰ τὰ εὐρήματα ἀπὸ τὸ Πέργαμο καὶ τὴν Καρχηδόνα βλ. παρακάτω σημ. 1279 καὶ 1289 ἀντίστοιχα.

1277. Becker 1862, 456 ἀρ. 23 καὶ Becker 1869, 454 ἀρ. 33 ἀπὸ τὴν Ὀλβία μὲ σύμβολο κηρύκειο. Pridik 1917, 28 ἀρ. 669-672 (ἀρ. 669 μὲ κηρύκειο ἐπάνω, ἀρ. 670-671 μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο κάτω). Pridik 1926, 326 (59 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια δύο μὲ μονόγραμμα, ἓνα κηρύκειο καὶ βότρυ, ἐνῶ 56 ἔχουν μόνο κηρύκειο). Shterman 1951, 33 ἀπὸ τὸν Τύρα. Vysotskaya

1978, 86 ἀρ. 39, ὀρθογώνιο χωρίς σύμβολο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Gramatopol - Bordea 1968, 59 ἀρ. 69, ὀρθογώνιο μὲ κηρύκειο, ἀπὸ τοὺς Τόμους. Gramatopol - Bordea 1969, 264 ἀρ. 1147-1148, σχ. στὴ σ. 281-282, ἀπὸ τὸ Costinesti τῆς Νότιας Δοβρουτσᾶς. Avram 1988, 311 ἀρ. 127-128 εἰκ. 12, 1-2 (δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ στὴ μία σειρὰ καὶ κηρύκειο στὴν ἄλλη πρὸς τὰ δεξιὰ) ἀπὸ τὴν Κάλλατη στὴ συλλογὴ Slobozianu. Sztetyllo 1963 ἀρ. 430 καὶ Sztetyllo 1983, 91 ἀρ. 65, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Shelov 1975, 105 ἀρ. 368, ἀπὸ τὴν Τάναη.

1278. Pellegrini 1887, 232-285 ἀρ. 279-285, ἀπὸ τὴν Ἑρυνκα. *IG XIV* 2393, 304-305a-e (ἔξι ὀρθογώνια σφραγίσματα ἀπὸ τὰ Κεντόριπα (2), τὴ Μεσσήνη, τὴ Calatafimi, τὶς Ἀκρες, τὴν Κατάνη. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ πρῶτο φέρει κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα εἰκονίζονται μόνον τὸ κηρύκειο. Gentili 1958, 68 ἀρ. 121, 1-15, ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἑπτὰ μὲ κέρας Ἀμαλθείας καὶ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα φέρουν μόνον τὸ κηρύκειο. Ἐξὶ βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, ἓνα στὰ Κεντόριπα, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἄγνωστης προέλευσης. Ἐνα παραδείγμα προέρχεται ἀπὸ τὸ Λιλύβαιο (Marsala) μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, Brugnone 1986, 77-78 ἀρ. 90 πίν. XVI, ὀρθογώνιο μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἐδῶ μνημονεύονται καὶ ἄλλα εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἑρυνκα, τὰ Μάρσαλα, τὶς Συρακοῦσες καὶ τὴ Θάρρο, γιὰ τὰ ὁποῖα βλ. αὐτόθι 78 μὲ σημ. 449. Γιὰ ἀμφορεῖς τοῦ Ἰμᾶ ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους Πανσανία 3 καὶ Πυθόδωρο βλ. παραπάνω σημ. 1270-1271.

1279. Schuchhardt 1891, 483 ἀρ. 1240 μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο κάτω. Γιὰ τὶς ἐνσφράγιστες λαβὲς ἀπὸ τὸν ἀποθέτη τοῦ Περγάμου βλ. καὶ Börker - Burow 1998, 47-48, ἀρ. 461 πίν. 17 καὶ σ. 91 ἀρ. 218-220 πίν. 27 ἀπὸ ἄλλες θέσεις τοῦ Περγάμου.

1280. *IG XII* 1, 1320, 1-8. Nilsson 1909, 436-437 ἀρ. 254 (ἐννέα παραδείγματα μὲ σύμβολο κηρύκειο σὲ μία σειρὰ). Paris 1914, 310 ἀρ. LI. Porro 1916, 117 ἀρ. 112 (ὀκτὼ παραδείγματα, ὅλα ὀρθογώνια μὲ κηρύκειο πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἀρ. 1-5 καὶ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἀρ. 6-8).

1281. Lenger 1955, 488 ἀρ. 3, πίν. XXII. Ὄρθογώνια μὲ σύμβολο κηρύκειο.

1282. Dumont 1871, 115-116 ἀρ. 3-8 καὶ 373 ἀρ. 62.

1283. Βλ. παραπάνω σημ. 1275.

1284. Levi, Festòs 1967, 576 ἀρ. 4, πίν. 9, ὀρθογώνια μὲ τὸ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1285. *SEG* 34, 1984, ἀρ. 956.

1286. Delorme 1948, 257 ἀρ. 4. Grace 1952, 527 (δεκαπέντε παραδείγματα). Grace - Pétropoulakou 1970, 303-304 ἀρ. E7-E9.

1287. Adamsheck 1979, 30 ἀρ. Gr. 72, πίν. 7, μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ, ἐνῶ ἀπὸ κάτω κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ.

1288. Calvet 1972, 31 ἀρ. 56 εἰκ. 61, ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα. Sztetyllo 1976, 65 ἀρ. 191, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο μὲ κηρύκειο πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Βλ. καὶ παραπάνω σημ. 1274 γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Ἰμᾶ ἐπὶ Δαμανέτου.

1289. *CIL VIII*, Suppl. 3, ἀρ. 22639, 92, ὀρθογώνιο μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο δεξιὰ. Gauckler - Merlin 1910, 328 ἀρ. 856-857, τὸ πρῶτο μὲ κηρύκειο στὴν πρώτη σειρὰ. *SEG* 9, 1938-1944, 109 ἀρ. 853.

1290. Νεροῦτσος 1874, 228 ἀρ. 89 (τρία ὀρθογώνια παραδείγματα, μὲ κηρύκειο, μὲ κηρύκειο καὶ βότρυ, καὶ κέρας Ἀμαλθείας καὶ κηρύκειο). Breccia 1907, 79 ἀρ. 25 καὶ 77, ὀρθογώνια μὲ κηρύκειο. Sztetyllo 1975 ἀρ. 137, πίν. XV. Sztetyllo 1978, 284 ἀρ. 45-46, ὀρθογώνια μὲ κηρύκειο στὴ δευτέρῃ σειρὰ πρὸς τὰ δεξιὰ.

1291. Römer 1983, 266-267 ἀρ. 4.

1292. Empereur 1977, 221 ἀρ. 63, πίν. XXXVII, μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ δεξιὰ.

1293. Reisner 1924, 312 ἀρ. 46 (δέκα παραδείγματα μὲ κηρύκειο πάνω ἢ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, ἐνῶ τρία καὶ μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ). Crowfoot 1957, 383, πέντε λαβές.

1294. Macalister 1912, 358 ἀρ. 263.

1295. Macalister 1926, 208 (δύο παραδείγματα μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα). Ariel 1990, 51 ἀρ. S 190 μὲ κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ πάνω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1296. Macalister 1901, 40-41 ἀρ. 122, δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ. Γιὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 40.

1297. Dunand 1958, 620 ἀρ. 13739, ὀρθογώνιο μὲ κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ δεξιὰ.

1298. Sztetyllo 1983, 91 ἀρ. 64.

1299. Criscuolo 1982, 98 ἀρ. 108, μὲ κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερὰ καὶ κηρύκειο κάτω πρὸς τὰ δεξιὰ.

1300. Hall 1885, 391 άρ. 5045. Bleckmann 1907, 32 άρ. 22 και Nilsson 1909, 115. Για τόν ίδιο άμφορέα βλ. και παραπάνω σχόλια στόν άρ. P42. Badalyants 1976, 40 και Badalyants 1980, 165 (περίοδος IV: περίπου 180- περίπου 150 π.Χ.). Για τόν κατασκευαστή βλ. και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 307 άρ. 15-16, λ. *Μενεσθεύς* (περίπου 175-150 π.Χ.). Πιθανότατα οί άριθμοί 15 και 16 άρ. καταλόγου Άγοράς R 360A και R 360B άνήκουν στόν ίδιο κατασκευαστή.

1301. *IG* XII 1, 1351, 1-3. Nilsson 1909, 455 άρ. 307 (πέντε παραδείγματα, συχνά με τό όνομα του μήνα).

1302. Calvet 1978, 226 άρ. 31, πίν. LIV.

1303. Sztetyllo 1976, 49 άρ. 113, με τόν μήνα Σμίνθιο στην πρώτη σειρά. Nicolaou 1970, 158 άρ. 15 (Κάτω Πάφος).

1304. Macalister 1926, 209 (ένα όρθογώνιο σε δύο σειρές με μήνα τόν Άρταμίτιο στην πρώτη).

1305. Crowfoot 1957, 383, δύο λαβές.

1306. Merlin - Lantier 1922, 325 άρ. 1258, σε δύο σειρές με μήνα τόν Πάναμο στη δεύτερη. *SEG* 9, 1938-1944, 109 άρ. 853. Ferron - Pinard 1960-61, 105 άρ. 246.

1307. Pridik 1917, 30 άρ. 734. Pridik 1926, 327 (πέντε παραδείγματα, τέσσερις φορές με μήνα). Badalyants 1978, 213 άρ. 50: *Καρνε[ίου] / Μενεσθέως* από τό Νυμφαίο. Brashinsky 1980, 200 άρ. 767.

1308. Grace - Pétrópoulakou 1970, 311 σχόλια στόν άρ. E30. Για τόν κατασκευαστή βλ. και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 333-334 άρ. 150, λ. *Νικίας*, άρ. καταλόγου Άγοράς R 402 (2ος/1ος π.Χ. αί.).

1309. Ferron - Pinard 1960-61, 106 άρ. 251.

1310. Pellegrini 1887, 243 άρ. 357-358, από την Έρυνα, τό τελευταίο με τό όνομα ανάμεσα σε πύλους. *IG* XIV 2393, 383-385 (πέντε όρθογώνια σφραγίσματα α-ε, από τά Κεντόριπα, τις Συρακοῦσες, τις Άκρες, τόν Τάραντα και τόν Άκράγαντα. Στα σφραγίσματα δέν γίνεται διάκριση τών όμωνύμων). Για τά ίδια σφραγίσματα βλ. και Bleckmann 1907, 42. Επίσης, G. V. Gentili, Siracusa, *NSc.*, ser. 8, VIII 1954, 350 άρ. 11, από τις Συρακοῦσες. Δύο κράνη με άστρα στεφανώνουν την επιγραφή. Στη βάση της λαβής δευτερεῖον σφράγισμα, τό γράμμα E σε όρθογώνιο πλαίσιο. Gentili 1958, 76 άρ. 145, 1-3, όλα όρθογώνια σε μία σειρά, τό ένα με κηρύκειο κάτω από τό όνομα προς τά δεξιά. Η μία ένσφραγιστη λαβή βρέθηκε στο άμφιθέατρο τών Συρακουσών. Τών άλλων ή προέλευση είναι άγνωστη.

1311. Sestieri 1941, 290 άρ. 30, χωρίς να κατονομάζονται οί όμώνυμοι.

1312. *IG* XII 1, 1365, 1-4 (δέν γίνεται διάκριση όμωνύμων). Nilsson 1909, 462-463 άρ. 331, από τη Λίνδο, τρία παραδείγματα με τό όνομα του κατασκευαστή σε μία σειρά. Έδω περιλαμβάνεται και παράδειγμα του Νικία 2. Porro 1916, 119 άρ. 146, από την Κάμφο στο Μουσείο τών Θερωών στη Ρώμη, όρθογώνια σφραγίσματα. Τό ένα από αυτά με την επιγραφή προς τά άριστερά.

1313. Grace 1952, 527 (έννέα παραδείγματα).

1314. Sztetyllo 1976, 74 άρ. 232 από τη Νέα Πάφο. Τό όνομα του κατασκευαστή σε μία σειρά με βότρυ δεξιά. Σε τάφο στο Βασιλικό, νότια της Πάφου βρέθηκε άμφορέας του Νικία, πού χρονολογείται από τόν επώνυμο Άλεξιάδα, S. Hadjisavvas, Raphos - "Vasiliko". A Hellenistic Tomb, *RDAC* 1980, 257 άρ. 5. *SEG* 30, 1980, άρ. 1637.

1315. Dunand 1939, 17 άρ. 1040 και σ. 96 άρ. 1463 εικ. 68, όρθογώνιο σε μία σειρά.

1316. Crowfoot 1957, 383, μία λαβή, χωρίς να διευκρινίζεται σε ποιόν Νικία άνήκει.

1317. Νεροῦτσος 1874, 229 άρ. 122 (δύο όρθογώνια σφραγίσματα, από τά όποια τό δεύτερο με πύλους Διοσκούρων).

1318. Empereur 1977, 224 άρ. 72, πίν. XXXVIII.

1319. Pridik 1917, 31 άρ. 773-775. Pridik 1926, 328, δεκαπέντε παραδείγματα με τό όνομα αυτό, χωρίς να γίνεται διαχωρισμός τών δύο κατασκευαστών. Πρβ. και Lazarov 1977, 39 στόν άρ. 87.

1320. Dumont 1871, 103 άρ. 199-200.

1321. Badalyants 1980, 165 (περίοδος VI: περίπου 108-περίπου 80 π.Χ.). Για τόν κατασκευαστή Νικία 2 βλ. και παραπάνω σημ. 1312.

1322. Για τη μελέτη της όλόσωμης μορφής τών σφραγισμάτων του Νυσίου βλ. Nilsson 1909, 174-180 και πίν. II, όπου ό τύπος ταυτίζεται με τόν κολοσσό της Ρόδου. Για την αντίκρουση της άποψης πρβ. και Grace 1950, 143. Ό χαρακτηριστικός τύπος του συμβόλου του Νυσίου σχολιάζεται από την Z. Sztetyllo, Quelques problèmes relatifs à l'iconographie des timbres amphoriques. La représentation des statues, *ET* 3, 1969, 54-62, σε σχέση με τόν κολοσσό της Ρόδου. Για τόν κατασκευαστή βλ. και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 341 άρ. 2 (α' μισό 2ου αί. π.Χ.). Άρ. καταλόγου Άγοράς R 407.

1323. Grace - Pétrópoulakou 1970, 304 σχόλια στο E10 και 305 σχόλια στο E12. Βλ. και Badalyants 1980, 165 (περίοδος IV: περίπου 180-περίπου 150

π.Χ., λόγω της σύνδεσής του με τὸν Πausanία 3).

1324. Porro 1914, 381 ἀρ. 3-4: α) *Ἐπὶ Ἀρατο/φά-νευς / Παν[ά]μον*, β) *Νυσίου* με ἀγαλματική μορφή καὶ δύο ἄστρα στὶς πάνω γωνίες, ἀπὸ τὴ Θάραο τῆς Σαρδηνίας.

1325. Porro 1914, 385 ἀρ. 47-48: α) *Ἐπὶ Ἀνα/ξι-βούλου / Σμινθίου*, β) *Νυ[σί]ου / κηρύκειο*, ἀπὸ τὴ Θάραο.

1326. Schuchhardt 1895, 458-459 ἀρ. 1003-1004 σὲ διόρθωση τῆς ἀνάγνωσης τῶν σφραγισμάτων ἀπὸ τὴν Grace 1950, 143. Γιὰ τὰ ἴδια καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 50 ἀρ. 495-496 πίν. 18.

1327. Levi 1964, 271 ἀρ. 298 πίν. XX, ὀρθογώνιο σφράγισμα με γυναικεία μορφή δεξιά. Ὁ Levi μνημονεύει καὶ 34 παραδείγματα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο.

1328. Pridik 1917, 31 ἀρ. 777-783. Pridik 1926, 328 (εἵκοσι δύο παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δώδεκα φέρουν γυναικεία μορφή, ἓνα καὶ με ἄστρα στὶς γωνίες, ἐνῶ τρία φέρουν μόνο ἄστρα στὶς γωνίες). Ὁ Levi 1964, 271 μνημονεύει τὴν ὑπαρξὴ 34 ἐν-σφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ με τὸ ὄνομα τοῦ Νυσίου.

1329. Canarache 1957, 264 ἀρ. 644, ἀπὸ τὸν Ἰστορο. Gramatopol - Bordea 1969, 236 ἀρ. 774 με σχέδιο στὴ σ. 280, ἀπὸ τὴν Κάλλατη καὶ σ. 264 ἀρ. 1150 με σχέδιο στὴ σ. 282, ἀπὸ τὴν Costinesti τῆς Ν. Δοβρουτσᾶς. Γιὰ τὰ σφραγίσματα ἀπὸ τὴν Costinesti καὶ τὴν Κάλλατη βλ. Rădulescu - Bărbulescu - Buzoianu 1985, 71 ἀρ. 54. Avram 1988, 311 ἀρ. 129 εἰκ. 12, 3 (ὀρθογώνιο με ὄρθια μορφή ἀριστερὰ) ἀπὸ τὴν Κάλλατη στὴ συλλογὴ Slobozianu. Oberländer 1977-1978, 103 ἀρ. 54 πίν. 31, 5, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ, ἀπὸ τὴ θέση La Bursuci στὴ Sarichioi (ἐπαρχία Tulcea). Shelov 1975, 114 ἀρ. 436, ἀπὸ τὴν Τάναη.

1330. Dumont 1871, 103 ἀρ. 201 με τὴ μορφή δεξιά.

1331. IG XII 1, 1366, 1-3. Nilsson 1909, 463 ἀρ. 334 (27 παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο). Paris 1914, 314 ἀρ. LXVI, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Porro 1916, 119 ἀρ. 150, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου, τὰ δύο με γυναικεία μορφή δεξιά.

1332. Grace 1952, 527 (τέσσερα παραδείγματα).

1333. Sztetyllo, Paphos 1983, 369 ἀρ. 12 με σύμβολο ὄρθια μορφή.

1334. Νεροῦτσος 1874, 229 ἀρ. 124 (τέσσερα ὀρθογώνια παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα φέρει κηρύκειο, δύο εἰκονίζουν γυναικεία μορφή,

τὸ ἓνα μάλιστα φέρει τὴν ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ἐνῶ ἓνα δὲν ἔχει σύμβολο).

1335. Säflund 1980, 14 ἀρ. 10 με εἰκόνα.

1336. Grace 1950, 143 ἀρ. 56, πίν. 116 με μορφή δεξιά καὶ ἀπὸ ἓνα σταυρὸ πάνω καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μέσο τοῦ ὀνόματος.

1337. Reisner 1924, 312 ἀρ. 59, ὀρθογώνιο με ὄρθιο ἀγαλματικὸ τύπο δεξιά. Crowfoot 1957, 383, πέντε λαβές.

1338. Ariel 1990, 56 ἀρ. S 230-S 233, με γυναικεία μορφή στὴ δεξιά πλευρά. Στὰ δύο πρῶτα τὸ Ν πρὸς τὰ ἀριστερὰ.

1339. Dunand 1939, 108 ἀρ. 1620 εἰκ. 96, ὀρθογώνιο με ὄρθια ἀγαλματική μορφή ἀριστερὰ. Dunand 1958, 885 ἀρ. 17040, ὀρθογώνιο με ὄρθια γυναικεία μορφή δεξιά, σ. 979 ἀρ. 18044, ὅπως τὸ προηγούμενο.

1340. Pellegrini 1887, 243 ἀρ. 359-360, με ἀγαλματική μορφή.

1341. Gentili 1958, 76 ἀρ. 147, με ὄρθια γυναικεία μορφή μπροστὰ ἀπὸ τὸ ὄνομα ποὺ καταγράφεται σὲ μία σειρὰ.

1342. IG XIV 2393, 404, ἀπὸ τὴ Μεσσήνη. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 42. Porro 1914, 384 ἀρ. 31, ἀπὸ τὴ Σαρδηνία στὸ Μουσεῖο τοῦ Κάλιαρι. Gentili 1958, 78 ἀρ. 154, 1-2, ἄγνωστης προέλευσης, με τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ. Τὸ πρῶτο φέρει διπλὸ πέλεκυ στραμμένο πρὸς τὰ ἀριστερὰ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1343. Pridik 1917, 32 ἀρ. 798-800. Pridik 1926, 329 (ἑπτὰ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα με τὸ ὄνομα συντομευμένο: *Παγ* μέσα σὲ τετράγωνο πλαίσιο, ἐνῶ σὲ τρία ἐμφανίζεται με διπλὸ πέλεκυ). Gramatopol - Bordea 1969, 234 ἀρ. 280, ὅπου φαίνεται ἡ προτεινόμενη συμπλήρωση. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 39 ἀρ. 94 καὶ σ. 45 σχόλια στὸν ἀρ. 94. Badalyants 1970, 124 ἀρ. 49, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shelov 1975, 116 ἀρ. 442, ἀπὸ τὴν Τάναη, τὸ δεύτερο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἔχει σύμβολο διπλὸ πέλεκυ πρὸς τὰ ἀριστερὰ.

1344. Grace 1952, 527, δύο παραδείγματα. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 356 ἀρ. 3, λ. *Παγχάρης* (περίπου 175-100 π.Χ.). Ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 419.

1345. IG XII 1, 1373, ἀπὸ τὶς Φάνες, με τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ.

1346. Νεροῦτσος 1874, 229 ἀρ. 128 (δύο σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ δεύτερο φέρει διπλὸ πέλεκυ).

1347. Coulson 1986, 541 ἀρ. 12, ὅπου χρονολογεῖται περὶ τὸ 150 π.Χ..

1348. Reisner 1924, 19 ἀρ. 573 (ἀνάγνωση πιθανή) καὶ σ. 312, 63 ὀρθογώνιο.

1349. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 835 ἀρ. 24. Grace 1953, 122 ἀρ. 16 καὶ Grace - Pétropoulakou 1970, 296, 297 καὶ 307 σχόλια στὸν ἀρ. E17, Badalyants 1976, 40, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGNP* 1987, 20 ἀρ. 11, λ. *Αἰσχίνας* (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

1350. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186. Πρβ. καὶ σχόλια στὰ ἀρ. SAH 11, SAH 72 καὶ SAH 79.

1351. Nilsson 1909, 361-362 ἀρ. 33 (δεκατρία παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα, μετὰ τὴν καταγραφή καὶ τοῦ μηνᾶ). Paris 1914, 302-303 ἀρ. VIII (1a-c, 2-4, 5a-c, 6, 7a-f, 8-11), ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν.

1352. Grace 1952, 528 (τέσσερα παραδείγματα).

1353. Etienne 1986, 56 καὶ 239 ἀρ. 30.

1354. Hall 1885, 392 ἀρ. 5052, ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Σωσικλῆ πού χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Αἰσχίνα, κάποτε στὴ συλλογὴ Cesnola (σφραγίδες ὀρθογώνιες μετὰ σύμβολο κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ). Πὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. καὶ Nilsson 1909, 116 γιὰ τὴ διόρθωση τοῦ ὀνόματος τοῦ κατασκευαστῆ καὶ Grace 1948, 145 γιὰ τὴ διόρθωση στὴν ἀναγνώριση τοῦ συμβόλου, καθὼς καὶ Grace 1962, 112 μετὰ σημ. καὶ μετὰ πίν. XXXIX, πάνω ἀριστερὰ γιὰ τὴ φωτογραφία τοῦ ἴδιου ἀμφορέα. Calvet 1972, 36 ἀρ. 72 εἰκ. 78, σὲ τρεῖς σειρὲς μετὰ μηνᾶ τὸν Ἀγριάνιο. Sztetyllo 1976, 59-60 ἀρ. 166-168, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο, ὅλες ὀρθογώνιες μετὰ μηνᾶ τὸν Ἀρταμίτιο σὲ δύο σειρὲς καὶ τὸν Ὑακίνθιο στὴν τρίτη.

1355. Νεροῦτσος 1874, 231 ἀρ. 9 (τρία ὀρθογώνια σφραγίσματα). Milne 1905, 107 ἀρ. 26036. Breccia 1907, 75 ἀρ. 60. Sztetyllo 1975, 191 ἀρ. 112 πίν. XII.

1356. Crowfoot 1957, 380 (τρία παραδείγματα).

1357. Macalister 1901, 28-29 ἀρ. 13: *Ἐπὶ Αἰσχίνα / [Υακ]ινθίου*. Πὰ τὸ ἴδιο βλ. καὶ Bleckmann 1907, 38 ἀρ. 1.

1358. Grace 1962, 114 ἀρ. 1-2, πίν. XXXV καὶ XXXIX καὶ σ. 112.

1359. Börker - Burow 1998, 81 ἀρ. 43 πίν. 23: *Ἐπὶ Αἰσχίνα Δαλίου*. Τόπος προέλευσης μετὰ πιθανότητα ἀναφέρεται τὸ Κάτω Γυμνάσιο.

1360. Mertens 1955, 87 ἀρ. 10.

1361. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 3 ἀρ. 38.

Pridik 1926, 309 (δεκατρία παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἑνδεκα μετὰ μηνᾶ, δύο μετὰ τὸν τίτλο, δύο κυκλικά μετὰ ῥόδο, ἓνα κυκλικὸ μετὰ κεφάλι Ἡλίου). Shelon 1956, 136 καὶ 144 ἀπὸ τὴ Φαναγόρεια. Canarache 1957, 228 ἀρ. 509, ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Tudor 1967, 53 ἀρ. 11 εἰκ. 1, 10 καὶ Glodariu 1976, 136 ἀρ. 25 B7, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς, ἀπὸ τὴ Stoienesti-Cetățeni, πρβ. καὶ Lazarov 1977, 23 ἀρ. 11. Badalyants 1970, 122 ἀρ. 2-3, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shelon 1975, 31-32 ἀρ. 10-12, ἀπὸ τὴν Τάναη, ὅλα ὀρθογώνια. Lazarov 1974, 29 ἀρ. 7 καὶ 48 ἀρ. 50, πίν. IV (ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς) ἀπὸ τὴν Ὀδησσό.

1362. Milne 1905, 107 ἀρ. 26036.

1363. Hall 1885, 392 ἀρ. 5058 μετὰ κατασκευαστὴ τὸν Δρακοντίδα καὶ ἀρ. 5057 μετὰ κατασκευαστὴ τὸν Εὐκλείτο. Πρβ. διορθώσεις ἀπὸ Nilsson 1909, 116-117 καὶ Grace 1948, 145. Grace 1962, 116 σχόλια στὸν ἀρ. 7.

1364. Porro 1914, 384 ἀρ. 35-36: α) *Ἐπὶ Ἀ(ρι)-σταί[κ]ον / Ἀρταμίτιον*, β) *Σωσίδα = Σωσίλα*;

1365. Badalyants 1976, 40.

1366. Porro 1914, 384 ἀρ. 35-36. Βλ. καὶ παραπάνω σημ. 1364.

1367. *IG* XII 1 ἀρ. 1089, 1-3. Nilsson 1909, 375-376 ἀρ. 76 (ἑπτὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὅλα ὀρθογώνια. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ πρῶτο διατηρεῖ καὶ τὴ σφραγίδα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀγαθοβούλου).

1368. Grace 1952, 528 μετὰ τέσσερα παραδείγματα, ὅπου κατατάσσεται στὴν περίοδο IV. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, 836 ἀρ. 54-55, ὅπου διακρίνονται δύο ἐπώνυμοι μετὰ τὸ ἴδιο ὄνομα καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 34. Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGNP* 1987, 60 ἀρ. 4, λ. *Ἀρίστακος* (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

1369. Etienne 1986, 66 καὶ 239 ἀρ. 33.

1370. Πὰ τοὺς δύο ἀμφορεῖς ἀπὸ τὴν Κύπρο ἐπὶ Αἰσχίνα τῶν κατασκευαστῶν Δρακοντίδα καὶ Εὐκλείτου, βλ. παραπάνω σημ. 1363. Ἀκόμα Sztetyllo 1976, 55 ἀρ. 145 ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο, μετὰ μηνᾶ τὸν Ὑακίνθιο. Nicolaou 1984, 262 ἀρ. 12 πίν. LIX, 14, ἀπὸ τὴν Παναγία Χρυσοπολίτισσα.

1371. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος V, δύο παραδείγματα).

1372. Macalister 1912, 354 ἀρ. 81-84, σὲ δύο σειρὲς. Στὸν ἴδιο ἐπώνυμο πιθανῶς ἀνήκει καὶ ὁ ἀρ. 85.

1373. Macalister 1901, 32-33 ἀρ. 38, κυκλικὸ σφραγίσμα, μετὰ σύμβολο ῥόδο.

1374. Säflund 1980, 13 ἀρ. 4.

1375. Pridik 1917, 4 ἀρ. 64-671 (τρία ἀπὸ αὐτὰ πρὸς τὰ ἀριστερά). Pridik 1926, 310, δεκατέσσερα παραδείγματα, ὅλα μὲ μήνα, μία φορά καὶ ὁ τίτλος *ἱερεὺς*. Gramatopol - Bordea 1969, 229 ἀρ. 707, ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Badalyants 1970, 122 ἀρ. 5, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο μὲ τὸν τίτλο στὴν πρώτη σειρὰ. Shelon 1975, 25, 80, 97, 100 καὶ σ. 37 ἀρ. 36-39, ἀπὸ τὴν Τάναη, ὅλα ὀρθογώνια. Sztetyllo 1983, 93-94 ἀρ. 71-72, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Πὰ τὰ τελευταῖα βλ. καὶ Sztetyllo 1959 ἀρ. 400 καὶ 408.

1376. Le Roy 1984, 309 ἀρ. 2.

1377. Νεροῦτσοις 1874, 233 ἀρ. 33 (τρία σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο, μία φορά ἐμφανίζεται καὶ ὁ τίτλος).

1378. Milne 1905, 109 ἀρ. 26004. Ὁρθογώνια σὲ δύο σειρές. Κάτω ὁ μήνας Ὑακίνθιος στὴν πρώτη καὶ Ἀγριάνιος στὴ δεύτερη.

1379. Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 60 ἀρ. 6-7, λ. Ἀριστάναξ (περίπου 250 π.Χ.).

1380. Πὰ τὸν κατάλογο τῶν ἐπωνύμων σὲ μορφὴ κομβίου πρὶν ἀπὸ τὴ συνήθεια τῆς ἀποτύπωσης καὶ τοῦ μήνα βλ. Grace 1963, 328 σημ. 20, ὅπου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστάνακος 1.

1381. Criscuolo 1982, 36-37 σχόλια στοὺς ἀρ. 10-11.

1382. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186 καὶ 194 σχόλια στὸν ἀρ. SAH 18.

1383. *IG* XII 1, 1090, 1-4. Nilsson 1909, 376 ἀρ. 78, ὁκτὼ παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὅλα ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές. Porro 1916, 112 ἀρ. 24, δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου, ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές χωρὶς τὴν καταγραφή τοῦ μήνα.

1384. Grace 1952, 528, τέσσερα παραδείγματα. Ἐδῶ τοποθετεῖται στὴν περίοδο V. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 836 ἀρ. 56 καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 35.

1385. Dunand 1958, 892 ἀρ. 17122, ὀρθογώνιο μὲ μήνα τὸν Δάλιο.

1386. Ariel - Finkielsztejn 1994, 194-195 ἀρ. SAH 17 - SAH 19.

1387. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος V, ἓνα παράδειγμα).

1388. Coulson - Mook - Rehard 1997, 50 ἀρ. 6: Ἐ[πὶ Ἀρι]στά/νακτος / Δαλίον.

1389. Νεροῦτσοις 1874, 233 ἀρ. 35, δύο ὀρθογώνιες, ἢ μία μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο. Breccia 1907, 76 ἀρ. 66.

1390. Maiuri A., Pompei. Saggi e ricerche intorno alla Basilica, *NSc.*, ser. 8, 5, 1951, 257 ἀρ. 1.

1391. Pridik 1926, 310, πέντε παραδείγματα, τέσσερα μὲ μήνα καὶ ἓνα μὲ σύμβολο κεφάλι Ἡλίου. Badalyants 1970, 122 ἀρ. 7, ὀρθογώνιο, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Vysotskaya 1978, 81 ἀρ. 13, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Δάλιο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Coja 1986, 442 ἀρ. 147, ἀπὸ τὸν Ἰστρο.

1392. Criscuolo 1982, 36-37 ἀρ. 10-11.

1393. Milne 1904, 109 ἀρ. 26031, σὲ τρεῖς σειρές.

1394. Hall 1885, 392-393 ἀρ. 5063 καὶ ἀρ. 5053, Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 27 καὶ 29 καὶ Grace 1948, 146. Τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ συνοδεύεται ἀπὸ τὰ σύμβολά του, κηρύκειο καὶ βότρυ. Βλ. καὶ Badalyants 1976, 40.

1395. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 5 ἀρ. 75. Pridik 1926, 310, δώδεκα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δέκα μὲ μήνα (τὸ ἓνα στὴν ὀνομαστικῇ), δύο κυκλικά μὲ ἄνθος καὶ δύο κυκλικά μὲ κεφάλι Ἡλίου. Shelon 1975, 39-40 ἀρ. 47-51, ἀπὸ τὴν Τάναη. Vysotskaya 1978, 81 ἀρ. 14, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνα τὸν Πάναμο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Buzoianu 1979, 90 ἀρ. 32, πίν. II, 10, ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Tudor 1967, 54 ἀρ. 17-18 εἰκ. 1, 16-17 καὶ Glodariu 1976, 136 ἀρ. 25, 12-13 (ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές μὲ μήνες τοὺς Ἀγριάνιο καὶ Πάναμο) ἀπὸ τὴ Stoienești-Cetățeni. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 24 ἀρ. 24. Ionescu 1970, 362-363, κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ μὲ σχέδιο στὴ σ. 363: [Ἐπὶ Ἀριστο]γένευ[ς] ἀπὸ τὴν Troesmis.

1396. Schuchhardt 1895, 447 ἀρ. 894, ἄγνωστης προέλευσης. Ἡ ἴδια ἐνσφράγιση λαβὴ καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 84 ἀρ. 91 πίν. 24 καὶ ἀρ. 92 ἀπὸ νεότερες ἐρευνες στὴν πόλη.

1397. *IG* XII 1, 1094, 1-3. Nilsson 1909, 384-385 ἀρ. 98, ἔξι παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὅλα ὀρθογώνια, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα κυκλικό, ἀρ. 98, 5 μὲ δευτερεῦον σφράγισμα ἓνα μονόγραμμα, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. Shelon 1956, 140 ἀρ. 74. Paris 1914, 304 ἀρ. XVI, κυκλικὸ μὲ προτομή Ἡλίου, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Porro 1916, 112 ἀρ. 31, δύο παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου, μὲ ἐπιγραφή σὲ τρεῖς σειρές καὶ μὲ καταγραφή τοῦ μήνα Πανάμου στὴν τρίτη.

1398. Grace 1952, 528, δώδεκα παραδείγματα. Ἐντάσσεται στοὺς ἐπώνυμους τῆς περιόδου V. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 836 ἀρ. 68-69, ὅπου λαθεμένα διακρίνονται δύο ἐπώνυμοι μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα, στὸν ὕστερο 3ο αἰ. π.Χ. ὁ πρῶτος καὶ στὸν 1ο αἰ. π.Χ. ὁ δεύτερος. Πρβ. καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 42, καθὼς καὶ Fraser - Matthews,

LGN 1987, 66-67 ἀρ. 32, λ. Ἀριστογέννης (β' μισό 2ου αἰ. π.Χ.).

1399. Levi - Carratelli 1963, 609 ἀρ. 10 εἰκ. 45, κυκλικό με ρόδο. Levi 1967, 549 ἀρ. 6 εἰκ. 2, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Ἀγριάνιο.

1400. Sztetyllo 1976, 61 ἀρ. 172-173.

1401. Macalister 1901, 32-33 ἀρ. 48-49, τὸ πρῶτο κυκλικό με κεφάλι Ἡλίου, τὸ δεύτερο ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές. Καὶ τὰ δύο με μήνα τὸν Πάναμο. Γιὰ τὰ ἴδια σφραγίσματα βλ. καὶ Bleckmann 1907, 39 ἀρ. 14.

1402. Reisner 1924, 314 ἀρ. 17 (τέσσερα ὀρθογώνια παραδείγματα: δύο με μήνα τὸν Ὑακίνθιο καὶ δύο με τὸν Πάναμο). Crowfoot 1957, 381 (περίοδος V, τρία παραδείγματα).

1403. Dunand 1954, 55 ἀρ. 6966, κυκλικό με ρόδο.

1404. Νεροῦτσος 1874, 234 ἀρ. 41 (τέσσερα ὀρθογώνια καὶ ἓνα κυκλικό με ρόδο). Sztetyllo 1975, 192 ἀρ. 118, πίν. XII. Sztetyllo 1978, 285 ἀρ. 48, σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Δάλιο.

1405. Boyaval 1966, 82 ἀρ. VI.

1406. Milne 1905, 110 ἀρ. 26026 καὶ ἀρ. 26034, ὀρθογώνια σφραγίσματα σὲ δύο σειρές.

1407. Macalister 1912, 354 ἀρ. 90-91. Τρία σφραγίσματα, τὰ δύο με μήνα τὸν Δάλιο, τὸ τρίτο με τὸν Ἀρταμίτιο.

1408. Pellegrini 1887, 213 ἀρ. 126-129 καὶ 260 ἀρ. 487 (:).

1409. Sestieri 1941, 287 ἀρ. 11, κυκλικό με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Θεομοφόριο.

1410. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 836 ἀρ. 67 καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 41. Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGN* 1987, 66 ἀρ. 1, λ. Ἀριστόγειτος (περίπου 175-150 π.Χ.) καὶ ἀρ. 3 γιὰ κατασκευαστὴ με τὸ ἴδιο ὄνομα (α' μισό 2ου αἰ. π.Χ. με ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 95).

1411. Schuchhardt 1895, 447 ἀρ. 893 (τέσσερα παραδείγματα). Börker - Burow 1998, 84 ἀρ. 90 ἀπὸ τὸ Τέμενος.

1412. Pellegrini 1887, 212 ἀρ. 123-125 καὶ 260 ἀρ. 485-486 (πιθανὴ ἀποκατάσταση). *IG* XIV 2393, 108-112, ἀπὸ τὸν Ἀκράγαντα, τὶς Ἀκρες, τὸ Μουσείο τῶν Συρακουσῶν (2), τὴ Licata καὶ τὴν Ἐρκα. Γιὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 35 (ἔξι παραδείγματα). Arias 1937, 474 ἀρ. 8, ἀπὸ τὸ Comiso. Maiuri 1951, 257 ἀρ. 2, ἀπὸ τὴν Πομπηία. Ἐπίσης, Gianfilippo Carettoni, Tusa (Messina) - Scavi di Halaesa (prima relazione), *NSc.*, ser. 8, τ. 13, 1959,

344: Ἀριστογ(ε)ίτου / Τρομίον (sic), ἀπὸ τὴν Tusa στὴ Σικελία. Γιὰ ἓνα ἀποσπασματικὸ ἀμφορέα τοῦ Δωρόθεου ἀπὸ τὰ Κεντόριπα στὸ Μουσείο τῶν Συρακουσῶν, ἀρ. 32429, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀριστόγειτο βλ. Gentili 1958, 27 καὶ 36 ἀρ. 17: α) Ἐπὶ Ἀριστογείτου / Πανάμου, β) Δωροθεῦς. Ἐπίσης, Gentili 1958, 47-49 ἀρ. 54, 1-4, τρία ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ὀρθογώνια με μῆνες τοὺς Ἀγριάνιο, Ἀρταμίτιο καὶ Δάλιο καὶ ἓνα κυκλικό με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Δάλιο. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο βρέθηκαν στὶς Συρακοῦσες, ἐνῶ ἡ προέλευση τῶν ἄλλων εἶναι ἄγνωστη.

1413. Becker 1869, 450 ἀρ. 14 ἀπὸ τὴν Ὀλβία: Ἐπὶ Ἀ[ρ]ιστ[ο]γ[ε]ίτου Θεομοφορίον. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 5 ἀρ. 74. Pridik 1926, 310 (18 φορές ὅλα με τὸν μήνα. Ἀπὸ αὐτὰ ἓνα εἶναι κυκλικό με κεφάλι Ἡλίου καὶ ἓνα με τὸν τίτλο). Shelon 1975, 39 ἀρ. 45-46, ἀπὸ τὴν Τάναη. Badalyants 1978, 209 ἀρ. 4: Ἐπὶ Ἀριστογείτου / Ἀγριανίου (150-108) ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Coja 1986, 442 ἀρ. 146 εἰκ. 7, ἀπὸ τὸν Ἰστρο.

1414. Sestieri 1941, 286 ἀρ. 10.

1415. *IG* XII 1, 1093, 1-5. Nilsson 1909, 382-384 ἀρ. 97, δεκαῆξι παραδείγματα ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὅλα με τὸν μήνα. Paris 1913, 158 ἀρ. XXI, 1, ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Πάναμο. Porro 1916, 112 ἀρ. 30, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου (ἓνα παράδειγμα ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Πάναμο).

1416. Grace 1952, 528, ἔξι παραδείγματα. Τοποθετεῖται στὴν περίοδο V. Marcadé 1954, 220 ἀρ. TD 5987, πίν. VIII, ἀπὸ τὸ Σαραπεῖο.

1417. Calvet 1972, 33 ἀρ. 62, σὲ τρεῖς σειρές.

1418. Sztetyllo 1976, 60 ἀρ. 170-171. Σὲ τρεῖς σειρές. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ πρῶτο με μήνα τὸν Ἀγριάνιο καὶ τὸ δεύτερο με μήνα τὸν Βαδρόμιο.

1419. Reisner 1924, 314 ἀρ. 16, ὀρθογώνιο με μήνα τὸν Πάναμο.

1420. Dunand 1939, 38 ἀρ. 1183 εἰκ. 18, σὲ τρεῖς σειρές με τὸ ὄνομα τοῦ μήνα Θευδαισίου στὴν τρίτη. Dunand 1958, 1054 ἀρ. 19040, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Πάναμο, σ. 1057 ἀρ. 19065, σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Ὑακίνθιο.

1421. Milne 1905, 110 ἀρ. 26013, σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Ὑακίνθιο.

1422. Νεροῦτσος 1874, 234 ἀρ. 40 (τέσσερα ὀρθογώνια σφραγίσματα). Breccia 1907, 76 ἀρ. 31.

1423. Συλλογὴ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου, Criscuolo 1982, 38-39 ἀρ. 14, ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρές.

1424. Για τον επώνυμο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 836 άρ. 76 και Grace 1953, 122 άρ. 47. Άκόμα Grace 1948, 145. Grace - Pétropoulakou 1970, 296 σημ. 2 και σ. 312 σχόλια στο E33. Ή Badalyants 1980, 173 και 178, διακρίνει δύο επωνύμους με το όνομα αυτό. Τον έναν τοποθετεί στην περίοδο III και τον δεύτερο στην περίοδο V. Ο πρώτος ανήκει στην ομάδα επωνύμων του αποθέτη του Περγάμου, Schuchhardt 1895. Πρόσφατα με τον συγχρονισμό του σε άμφορέα των Συρακουσών με τον επώνυμο Ίασικράτη τοποθετήθηκε περί το 210 π.Χ., βλ. Empereur 1990, 201, 203-204 και 207-208 άρ. 1 πίν. 111a-b.

Για τον επώνυμο Άριστομβροτίδα πρβ. και Hiller v. Gaertringen 1931 άρ. 76 και Grace 1953, 122 άρ. 47. Άκόμα βλ. και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 72 άρ. 3, λ. Άριστομβροτίδας (β' μισό 2ου αϊ. π.Χ.).

1425. Crowfoot 1957, 387. Για τον κατασκευαστή βλ. παρακάτω άρ. P105 και Badalyants 1976, 40.

1426. Hall 1885, 392 άρ. 5061 με τις διορθώσεις από τους Nilsson 1909, 116 και Grace 1948, 145.

1427. Ariel - Finkielsztejn 1994, 196 άρ. SAH 23.

1428. Αυτόθι 203 σχόλια στον άρ. SAH 42.

1429. Αυτόθι 186.

1430. *IG XIV* 2393 άρ. 131: Έπι Ά[ρ]ιστονβροτίδα Άγριανίον από τη Fiesole (Faesulae). Για την ίδια βλ. και Bleckmann 1907, 36.

1431. *IG XII* 1, 1099, 1-2. Nilsson 1909, 389-391 άρ. 106, είκοσι τρία παραδείγματα, τρία από τα όποια είναι κυκλικά με ρόδο, ένα με τον τίτλο *ιερεύς*, ενώ ένα, κυκλικό με ρόδο, φέρει και δευτερεϋον σφράγισμα ΘΑ σε όρθογώνιο πλαίσιο. Για την ίδια σφραγίδα ό Shelon 1956, αναφέρει ως δευτερεϋον σφράγισμα τα γράμματα ΙΔ.

1432. Grace 1952, 528, τέσσερα παραδείγματα. Κατατάσσεται από τη V. Grace στην περίοδο V.

1433. Sztetyllo 1976, 61 άρ. 175. Όρθογώνιο σε τρεις σειρές με μήνα τον Άγριάνιο. Πιθανώς και σ. 88 άρ. 314, που είναι κυκλικό με σύμβολο ρόδο.

1434. Reisner 1924, 314 άρ. 22, ένα σε τρεις σειρές με μήνα τον Άγριάνιο. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος V, τέσσερα παραδείγματα).

1435. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186 και 196 άρ. SAH 23 - SAH 24.

1436. Αυτόθι 196 σχόλια στον άρ. SAH 23 με βιβλιογραφία.

1437. Αυτόθι 203 σχόλια στον άρ. SAH 42.

1438. Pridik 1917, 5 άρ. 85. Pridik 1926, 310, τρία

παραδείγματα με μήνες τους Άγριάνιο (1) και Πάναμο (2). Vysotskaya 1978, 81 άρ. 16, όρθογώνιο σε τρεις σειρές με μήνα τον Άγριάνιο, από τη σκυθική Νεάπολη. Badalyants 1970, 122 άρ. 12-13, από το Νυμφαίο. Shelon 1975, 41 άρ. 57-59, από την Τάναη, από αυτά το πρώτο είναι κυκλικό με ρόδο. Tudor 1967, 54 άρ. 19, εικ. 1, 18 και Glodariu 1976, 136-137, 25, 14 (όρθογώνιο σε τρεις σειρές με μήνα τον Άγριάνιο) από τη Stoienesti-Cetățeni. Για το τελευταίο βλ. και Lazarov 1977, 25 άρ. 27.

1439. Criscuolo 1982, 41-42 άρ. 17-19. Οί δύο πρώτες σειρές του άρ. 19 είναι γραμμένες προς τα άριστερά, ενώ ή δεύτερη και ή τρίτη είναι ανάστροφα γραμμένες.

1440. Grace - Pétropoulakou 1970, 312 σχόλια στον άρ. E33. Πρβ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 836 άρ. 78. Grace 1952, 528 (περίοδος V) και Grace 1953, 122 άρ. 49, καθώς και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 74 άρ. 3, λ. Άριστόνομος (2ος/1ος π.Χ. αϊ.) για ένα συνώνυμο κατασκευαστή.

1441. Nilsson 1909, 392 άρ. 109, πέντε παραδείγματα. Porro 1916, 113 άρ. 36, όρθογώνια με μήνα τον Άρταμίτιο.

1442. Grace 1952, 528, τρία παραδείγματα.

1443. Sztetyllo 1976, 62 άρ. 177, όπου μεταγράφεται Άριστοπολός, αλλά από την εικόνα που παρατίθεται μπορεί κανείς με βεβαιότητα να αναγνωρίσει στη σφραγίδα το όνομα του επωνύμου Άριστονόμου. Πρβ. και διόρθωση από τον Empereur 1979, 222.

1444. Breccia 1907, 76 άρ. 73.

1445. Pridik 1926, 310, δύο παραδείγματα με μήνα τον Πάναμο.

1446. Για τον επώνυμο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 836 άρ. 81 και Grace 1953, 122 άρ. 52. Πρβ. Grace 1970, 316 σχόλια στο E45. Μνημονεύεται επίσης από τον Bleckmann 1912, 253 άρ. 68. Πρβ. και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 77 άρ. 5, λ. Άρίστρατος (β' μισό 2ου αϊ. π.Χ.).

1447. Nicolaou - Empereur 1986, 523-524 άρ. 8.

1448. Ferron - Pinard 1960-1961, 111-12 άρ. 271. Για τον έλεγχο της ανάγνωσης της ένσφραγιστης λαβής της Καρχηδόνας που θα επέβαλλε χρονολόγηση πριν από το 146 π.Χ. από τους Ferron και Pinard βλ. στο Coulson - Mook - Rehard 1997, 51 σχόλια στον άρ. 9.

1449. Ο συσχετισμός στηρίζεται στη στενή σχέση των δευτερευόντων σφραγισμάτων, Coulson - Mook - Rehard 1997, 48 στον άρ. 1 και 51 στον άρ. 9.

1450. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀριστράτου (2ου;) τοποθετεῖται μετὰ τοῦ Πολυαράτου 2ου καὶ πρὶν ἀπὸ τοῦ Τεισαμενοῦ.

1451. Pridik 1917, 6 ἀρ. 91-92 (σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Ἀγριάνιο), στὸ Μουσεῖο Ἑρμιτάζ. Pridik 1926, 311, ἑπτὰ παραδείγματα, ὅλα μὲ μῆνα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόνο ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ σύμβολο ρόδο. Shelon 1956, 144 ἀπὸ τὴ Φαναγόρεια. Shelon 1975, 42 ἀρ. 63-65, ἀπὸ τὴν Τάναη. Tudor 1967, 54 ἀρ. 20 εἰκ. 1, 19 καὶ Glodariu 1976, 137 ἀρ. 25, 15 (ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς) ἀπὸ τὴ Stoienesti-Cetățeni. Γιὰ τὴν τελευταία ἐνσφράγιση λαβὴ βλ. καὶ Lazarov 1977, 25 ἀρ. 31.

1452. Ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια: Botti 1893, 233 ἀρ. 4147. Milne 1905, 111 ἀρ. 26025. Breccia 1907, 76 ἀρ. 7. Sztetyllo 1975, 194 ἀρ. 121, πίν. XIII.

1453. Nilsson 1909, 394 ἀρ. 113, τρία σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ σύμβολο ρόδο καὶ συμπληρωματικὸ σφράγισμα *T*. Πρβ. γιὰ τὸ τελευταῖο καὶ Shelon 1956, 138 ἀρ. 33. Porro 1916, 113 ἀρ. 40, στὸ Μουσεῖο τῶν Θερμῶν στὴ Ρώμη ἀπὸ τὴν Κάμυρο, ὀρθογώνιο μὲ μῆνα τὸν Σμίνθιο.

1454. Grace 1952, 528 (τέσσερα παραδείγματα).

1455. Βρέθηκε στὸ ἄνθηρο κάτω ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Ἀθηνᾶς, μετὰ τὴ διόρθωση στὸ Börker - Burgow 1998, 85 ἀρ. 108 πίν. 24. Ἡ ἴδια ἐνσφράγιση λαβὴ καὶ στὸ Schuchhardt 1895, 437 ἀρ. 798, ὅπου ὁμως τὸ ὄνομα δίδεται ὡς Ἀγέστρατος.

1456. Nicolaou 1970, 159 ἀρ. 20, πίν. XXX, 20 ἀπὸ τὴν Κάτω Πάφο. Μνημονεύεται καὶ δευτερός ἀμφορέας στὴν Πάφο τοῦ Ρόδωνος 2ου ποὺ χρονολογεῖται καὶ πάλι ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρίστρατο, ἀλλὰ μὲ διαφορετικὸ μῆνα.

1457. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος V, δύο παραδείγματα).

1458. Macalister 1926, 206 (ἓνα παράδειγμα μὲ κεφάλι Ἡλίου δεξιᾶ).

1459. Coulson - Mook - Rehard 1997, 50-51 ἀρ. 9: Ἐπὶ Ἀριστρά[τ]ο[υ] Θεσ[μοφορί]ου, κυκλικὴ μὲ ρόδο.

1460. Νερούτσος 1874, 234-235 ἀρ. 50 (πέντε σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο).

1461. Γιὰ τὴ σφραγίδα αὐτὴ βλ. Ἀκαμάτη 1993, 307 ἀρ. Α 1, πίν. 314α.

1462. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, 836 ἀρ. 87, ὅπου χρονολογεῖται περὶ τὸ 220 π.Χ. Grace 1953, 122 ἀρ. 56. Γιὰ τὴ διάκριση τῶν δύο ἐπωνύμων βλ. Grace 1962, 117 σχόλια στὸν ἀρ.

11. Grace 1965, 14-15 εἰκ. 3 D-E ἀμφορέας SS 8602 ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ ἀγορὰ τοῦ κατασκευαστῆ Μενάνδρου ἐπὶ Ἀρχεμβρότου 2. Γιὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. καὶ Grace, *Amphoras* εἰκ. 36 καὶ 62. Ἀκόμα πρβ. καὶ τὰ σχόλια στὸ Grace - Pétropoulakou 1970, 315 ἀρ. E40. Γιὰ τοὺς ὁμωνύμους βλ. καὶ Badalyants, Homonyms 1980, 173 καὶ 178. Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGP*N 1987, 85 ἀρ. 1, λ. Ἀρχέμβροτος (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.) καὶ ἀρ. 4 (2ου/1ου π.Χ. αἰ.).

1463. Reisner 1924, 311. Grace - Pétropoulakou 1970, 315 ἀρ. E40. Badalyants 1980, 163.

1464. Ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Κύπρο: Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 23. Bleckmann 1912, 251. Badalyants 1980, 165. Βλ. καὶ παρακάτω σημ. 1471.

1465. Dothan 1971, 63 εἰκ. 26, 7 καὶ σ. 66: Ἐπὶ Ἀρχ[ε]μ[β]ρ[ό]του / Ἀγα[θ]ο[υ]λ[ο]ν. Γιὰ τοὺς συσχετισμοὺς τοῦ Ἀρχεμβρότου 1 μὲ τοὺς Ἀγαθόβουλο καὶ Δρακοντίδα βλ. καὶ Badalyants 1976, 40.

1466. Grace - Pétropoulakou 1970 ἀρ. 315 E40.

1467. Ariel - Finkielsztejn 1994, 197 σχόλια στὸν ἀρ. SAH 26.

1468. Γιὰ τοὺς ἐπωνύμους μὲ τὸ ὄνομα Ἀρχέμβροτος βλ. Grace 1965, 15 D-E (ἀμφορέας Μενάνδρου). Grace 1970, 315 E40.

1469. Grace 1965, 117 ἀρ. 11. Ἀναφορὰ σὲ ἐνσφράγιστες λαβὲς τοῦ Στεφάνου ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐπωνύμους Ἀρχέμβροτο καὶ Ἀριστόμαχο στὴν ἴδια σφραγίδα.

1470. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 6 ἀρ. 101 (σὲ τέσσερις σειρὲς). Pridik 1926, 311, δεκατρία παραδείγματα, δώδεκα μὲ μῆνα καὶ ἓνα μόνο κυκλικὸ μὲ ἄνθος. Sztetyllo 1983, 100-101 ἀρ. 89-90, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Vysotskaya 1978, 82 ἀρ. 19, κυκλικὸ μὲ μῆνα τὸν Θεσμοφόριο. Coja 1986, 443 ἀρ. 148, ἀπὸ τὸν Ἰστρο. Gramatopol - Bordea 1968, 56 ἀρ. 44, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς ἀπὸ τοὺς Τόμους καὶ Tudor 1967, 72 ἀρ. 127 εἰκ. 7, 137 καὶ Glodariu 1976, 157 ἀρ. 117C: Ἐπὶ [Ἀρχε]μ[β]ρ[ό]του / Δ[αλίου] ἀπὸ τὴν Zimnicea. Γιὰ τὴν ἴδια ἐνσφράγιση λαβὴ βλ. καὶ Lazarov 1977, 25 ἀρ. 34.

1471. Ἀμφορέας τοῦ Δρακοντίδα, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχέμβροτο 1. Hall 1885, 391 ἀρ. 5046. Γιὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 23. Nilsson 1909, 115.

1472. *IG* XII 1, 1106, 1-3 σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ μῆνες τοὺς Δάλιο καὶ Σμίνθιο, ἐνῶ ὁ μῆνας στὴν τρίτῃ εἶναι ἀδιάγνωστος. Nilsson 1909, 398 ἀρ. 131, ἀπὸ τὴ Λίνδο, ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο μὲ τὸν τίτλο. Porro 1916, 113 ἀρ. 48, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς

Καμίρου στο Μουσείο των Θερμών, δύο παραδείγματα ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα μὲ μήνα τὸν Ἀγριάνιο.

1473. Grace 1952, 529, τέσσερα παραδείγματα τοῦ Ἀρχεμβρότου 1 (περίοδος V) καὶ ἰσάριθμα τοῦ Ἀρχεμβρότου 2 (περίοδος VI). Grace - Pétropoulakou 1970, 315 ἀρ. E40.

1474. Ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴν στὴν πόλη, Börker - Burow 1998, 85 ἀρ. 115-116 σὲ τρεῖς σειρὲς μὲ τοὺς μῆνες Πάναμο καὶ Σμίνθιο στὴν κατώτερη. Χρονολογοῦνται στὴν περίοδο V ἢ VI, δὲν γίνεται δηλαδὴ διάκριση μεταξὺ τῶν δύο ὁμωνύμων.

1475. Reisner 1924, 313 ἀρ. 1, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου σὲ δύο σειρὲς. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος V καὶ VI, δύο παραδείγματα). Δὲν διακρίνονται οἱ ὁμώνυμοι.

1476. Macalister 1901, 34-35 ἀρ. 59, κυκλικὸ μὲ ρόδο: Ἐπὶ Ἀρχ[ε]μβρ[ότου] Πανάμου. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 38 ἀρ. 9.

1477. Coulson - Mook - Rehard 1997, 51 ἀρ. 10: Ἐπὶ Ἀρχεμ[βρότου] / [Δ]άλιον.

1478. Παραπάνω σημ. 1465. Ὁ ἐκδότης (H. C. Kee) χρονολογεῖ τὴν ἐνσφράγιση λαβὴ ἐναλλακτικὰ στὴν περίοδο V ἢ VI, προφανῶς ἀναφερόμενος στοὺς δύο ὁμωνύμους Ἀρχέμβροτο 1 καὶ 2. Ἡ παραγωγή ὅμως τοῦ Ἀγαθοβούλου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχέμβροτο 1, καθὼς καὶ ἀπὸ ἄλλους ἐπωνύμους τῆς περιόδου V, ὅπως τοὺς Ἀνδρία, Ἀνδρόνικο, Ἀρίστακο, Ἀρίσταρχο, Ἀστυμήδη 3, Ἰέρωνα 2, Νικασαγόρα 2 καὶ Θέρσανδρο, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποῖους μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν καὶ στὴν ὑστερὴν περίοδο IV.

1479. Macalister 1912, 354-355 ἀρ. 113-133, χωρὶς νὰ γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων. Πιθανῶς καὶ οἱ ἀρ. 130-132 τοῦ Ἀρχεμβρότου 2. Πρβ. καὶ Chr. Le Roy, *Timbres amphoriques provenant de Tanis (Égypte)*, *BCH* 99, 1975, 238 ἀρ. 5 μὲ βιβλιογραφία γιὰ τὸν Ἀρχέμβροτο 2.

1480. Macalister 1926, 206 (τρία παραδείγματα, ὀρθογώνια, μὲ μῆνες τοὺς Δάλιο καὶ Πάναμο, στὸ τρίτο δὲν σώζεται).

1481. Νερούτσος 1874, 235 ἀρ. 59 (ἑπτὰ σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα μόνον εἶναι κυκλικὸ μὲ ρόδο, ἐνῶ σὲ ὅλα καταγράφονται οἱ μῆνες Θεσμοφόριος, Ἀγριάνιος, Ἀρταμίπιος, Δάλιος (2), Ὑακίνθιος καὶ Πάναμος. Στὰ παραπάνω παραδείγματα δὲν γίνεται διαχωρισμὸς τῶν ὁμωνύμων). Sztetyllo 1975, 205 ἀρ. 160-162, δύο ὀρθογώνια μὲ τὸν μῆνα στὴν τρίτη σειρὰ καὶ τὸ τρίτο κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ

μῆνα τὸν Πάναμο. Δὲν γίνεται διάκριση τῶν δύο ὁμωνύμων. Τὸ σύνολο τῶν λαβῶν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχεμβρότου τοποθετεῖται λαθεμένα στὴν περίοδο VI καὶ Sztetyllo 1978, 286 ἀρ. 49, ὀρθογώνιο μὲ μῆνα τὸν Σμίνθιο. Ἐδῶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχεμβρότου, χωρὶς νὰ γίνεται διάκριση τῶν δύο ὁμωνύμων, τοποθετεῖται στὸ β' μισὸ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.

1482. Brugnone 1986, 30 ἀρ. 11, ὀρθογώνια σὲ δύο σειρὲς μὲ μῆνα τὸν Δάλιο.

1483. Grace 1952, 529. Ἡ ἀποψη τῆς ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς τῆς Κορίνθου εἶχε ἐπιβληθεῖ ἀπὸ τοὺς παλιότερους ἀνασκαφεῖς γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Πρόσφατες ὅμως ἔρευνες ἐπιβεβαιώνουν τὴ συνέχιση τῆς ζωῆς καὶ στὴν πόλη αὐτῇ, σὲ μικρότερη ὅμως κλίμακα, ὥς τὴν ἐπανάδρυσή της τὸ 44 π.Χ., βλ. σχετικὰ στὰ: Ἀκαμάτης 1993, 317-8 μὲ σημ. 607-9 καὶ I. B. Romano, *A Hellenistic Deposit from Corinth. Evidence for Interim Period Activity (146-44 B.C.)*, *Hesperia* 63, 1994, 57-104.

1484. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186 καὶ 200 ἀρ. SAH 35 - SAH 36 μὲ σχόλια.

1485. Breccia 1907, 78 ἀρ. 108.

1486. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 8 ἀρ. 149-151 (τὰ δύο πρῶτα εἶναι κυκλικὰ μὲ ρόδο, τὸ ἓνα φέρει καὶ τὸν τίτλο). Pridik 1926, 312 (τέσσερα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο εἶναι κυκλικὰ μὲ Ἥλιο, ἓνα κυκλικὸ μὲ ρόδο. Ὅλα μὲ μῆνες τοὺς Δάλιο, Πάναμο [2], Σμίνθιο). Canarache 1957, 244 ἀρ. 563, ἀπὸ τὸν Ἰστορο. Shelon 1956, 144 ἀπὸ τὴ Φαναγόρεια.

1487. *IG* XII 1, 1120. Nilsson 1909, 413-414 ἀρ. 170, ἀπὸ τὴ Λίνδο (δεκαῆξι παραδείγματα, ὅλα ὀρθογώνια, ἓνα μὲ σύμβολο Ἥλιο ἀριστερὰ, δεκατρία μὲ μῆνα, δύο μὲ τίτλο). Paris 1914, 308 ἀρ. XXXIII, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν.

1488. Grace 1952, 529 (ἓνα παράδειγμα), ὅπου χρονολογεῖται στὴν περίοδο IV. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Grace 1953, 122 ἀρ. 72 καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 837 ἀρ. 115. Βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 118 ἀρ. 46, λ. *Δάμων*.

1489. Sztetyllo 1976, 57 ἀρ. 154-155. Ὄρθογώνιες σὲ τρεῖς σειρὲς. Στὴν τρίτῃ οἱ μῆνες Σμίνθιος καὶ Ὑακίνθιος ἀντίστοιχα.

1490. Landau - Tzaferis 1979, 156 ἀρ. 20 καὶ *SEG* 29, 1979, ἀρ. 1614: [Ἐπ]ὶ Δάμων/νος Πε[τρ]α-γει[νί]ον.

1491. Ariel - Finkielsztejn 1994, 200 ἀρ. SAH 35 - SAH 36, ἡ πρώτη ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς: Ἐπὶ

Δάμωνος Θεσιμοφορίου καὶ ἡ δεύτερη κυκλικὴ μὲ σύμβολο Ἡλίο: *Ἐπὶ [Δάμωνο]ς Πανάμου*.

1492. Reisner 1924, 313 ἀρ. 18, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς καὶ σ. 314 ἀρ. 41 μὲ μήνα τὸν Ἀρταμίτιο στὴν κάτω σειρὰ. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος IV, τρία παραδείγματα).

1493. Πὰ τὰ παραδείγματα ἀπὸ τὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν βλ. Gentili 1958, 58 ἀρ. 80, 1-2 τὸ πρῶτο ἀπὸ τῆς Συρακοῦσας, ἐνῶ τὸ δεύτερο ἄγνωστης προέλευσης. Καὶ τὰ δύο εἶναι ὀρθογώνια σὲ δύο καὶ τρεῖς σειρὲς μὲ τοὺς μῆνες Δάλιο καὶ Σμίνθιο. Πὰ τὴ σφραγίδα στὸ Campobasso, βλ. Bevilacqua 1980, 25 ἀρ. 4, πίν. IV, 2, ὅπου μνημονεύονται καὶ πολῖτες Ρόδιοι γνωστοὶ ἀπὸ ἐπιγραφὰς μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα. Πὰ τὴν ἴδια σφραγίδα βλ. καὶ Bevilacqua - De Benedittis 1980, 346 ἀρ. 15 πίν. 62.

1494. Criscuolo 1982, 52-53 ἀρ. 35-36, ἡ δεύτερη κυκλικὴ μὲ κεφάλι Ἡλίου στὸ κέντρο.

1495. Grace 1985, 23 σημ. 60. Πὰ τὸν Ἰέρωνα 1, βλ. Schuchhardt 1895, 463 ἀρ. 1040-1049. Οἱ ἴδιες ἐνοφράγιστες λαβὲς καὶ στὸ Börker - Burrow 1998, 29 ἀρ. 203-214 πίν. 8-9 καὶ σ. 39 ἀρ. 341: *Ἐπὶ Ἰέρωνος Ἀντιγόνου*, κυκλικὴ μὲ ρόδο. Ὁ κατασκευαστὴς Ἀντίγονος συγχρονίζεται μὲ τὸν Ἰέρωνα στὴν ἴδια σφραγίδα. Σὲ ἄλλη σφραγίδα τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀντιγόνου συνυπάρχει μὲ αὐτὸ τοῦ ἐπωνύμου Κρατίδα τῆς περιόδου III: *Ἐπὶ Κρατίδα Ἀντιγόνου* (κυκλικὴ μὲ ρόδο), γὰ τὴν ὁποία βλ. αὐτόθι ἀρ. 341 πίν. 13. Ἄλλες δύο ἐνοφράγιστες λαβὲς ἐπὶ Ἰέρωνος 1 βρέθηκαν στὸ Πέργαμο καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν οἰκία τοῦ περιστυλίου ἢ μία, ἐνῶ ἡ ἄλλη δὲν ἔχει ἀκριβῆ θέση εὑρεσης, γὰ τῆς ὁποῖας βλ. Börker - Burrow 1998, 91 ἀρ. 216-217 πίν. 27. Nachtergaele 1978, 43 ἀρ. 16 μὲ σημ. 5, δημοσιεύει ἐνοφράγιστη λαβή, κυκλικὴ μὲ ρόδο, τοῦ Ἀντιγόνου στὴ συλλογὴ Marcel Hombert, στὴν ὁποία τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἐμφανίζεται στὴν ἴδια σφραγίδα μὲ αὐτὸ τοῦ κατασκευαστῆ. Ὁ Nachtergaele ἐπισημαίνει τρία παραδείγματα ἐνοφράγιστων λαβῶν τοῦ Ἀντιγόνου μαζί μὲ τὸν ἐπώνυμο Ἰέρωνα, τέσσερα παραδείγματα μὲ τοῦ ἐπωνύμου Κρατίδα καὶ ἕναν ἄλλο ἀποσπασματικὰ σωζόμενο συγχρονισμό: -[ρ]ος Ἀντιγόνου. Ἡ συχνὴ χάραξη τῶν ὀνομάτων τοῦ ἐπωνύμου καὶ τοῦ κατασκευαστῆ Ἀντιγόνου στὴν ἴδια σφραγίδα θεωρεῖται χαρακτηριστικὸ τοῦ ἐργαστηρίου του, ἂν καὶ δὲν λείπουν οἱ σφραγίδες ποὺ ἀποτυπώνουν μόνον τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ ἢ τὸ ὄνομα καὶ τοῦ μῆνα. Ἄλλες σφραγίδες τοῦ Ἰέρωνος 1 στὰ

Nilsson 1909, 436 ἀρ. 253. Paris 1914, 310 ἀρ. L. Maiuri 1924, 253-254 ἀρ. I-VIII, ἀμφορεῖς τοῦ κατασκευαστῆ Δίσκου ἐπὶ Ἰέρωνος 1. Hiller v. Gaertringen 1931, 838 ἀρ. 176 (220-180 π.Χ.). Grace 1950, 144 ἀρ. 71, ἀπὸ τὴν Ταρσό. Grace 1952, 529, πέντε παραδείγματα (περίοδος III). Grace 1953, 123 ἀρ. 101. Crowfoot 1957, 387, ἀποσπασματικὸς ἀμφορέας τοῦ Ἀντιγόνου, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Ἰέρωνα 1. Canarache 1957, 232 ἀρ. 519 καὶ σ. 246 ἀρ. 570, ἀπὸ τὸν Ἰστο. Levi 1964, 265 ἀρ. 107, πίν. VIII, ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Ὀλβίας. Gramatopol - Bordea 1969, 231 ἀρ. 721 ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Badalyants 1970, 23 ἀρ. 18, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shelon 1975, 55-56 ἀρ. 122-123, μὲ σχόλια γὰ τοὺς δύο συνωνύμους ἐπωνύμους. Sztetyllo 1975, 186-188 ἀρ. 99, ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Empereur 1977, 220-221, πίν. XXXVII, ἀπὸ τὴν Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη μὲ βιβλιογραφία γὰ εὐρήματα σὲ χώρους τῆς Β. Ἀφρικῆς. Sztetyllo 1983, 90 ἀρ. 63, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Etienne 1986, 13 καὶ σ. 238 ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ Ποσειδῶνος στὴν Τήνο. γὰ τοὺς δύο ὁμωνύμους ἐπωνύμους βλ. καὶ Badalyants, Homonyms 1980, 174 καὶ 178 καὶ Reisner 1924, 18 ἀρ. 583. Πὰ ἐνοφράγιστες λαβὲς τοῦ Ἰέρωνα ἀπὸ τὴ Ρόδο βλ. καὶ Paris 1913, 161 ἀρ. LIII, 1-4, χωρὶς νὰ γίνεταί διάκριση τῶν ὁμωνύμων. Πὰ τοὺς δύο ἐπωνύμους μὲ τὸ ὄνομα Ἰέρων βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 332-333, λ. *Ἰέρων* ἀρ. 49 (περίπου 210-175 π.Χ.) καὶ ἀρ. 55 (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

1496. Badalyants 1980, 163, 164 καὶ 165.

1497. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186.

1498. Nicolaou 1965, 115 ἀρ. 4a, κυκλικὸ μὲ ρόδο, ἀπὸ τὴ Συλλογὴ Πιερίδη στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας. Grace - Pétropoulakou 1970, 305 σχόλια στὸ E15. Badalyants 1976, 40.

1499. *IG* XII 1, 1149, 1-10 (δὲν γίνεταί διάκριση τῶν ὁμωνύμων).

1500. Canarache 1957, 246 ἀρ. 571, πιθανῶς ἴδια μὲ τῆς Πέλλας.

1501. Badalyants 1970, 123 ἀρ. 18, κυκλικὸ μὲ σύμβολο ρόδο.

1502. Reisner 1924, 313 ἀρ. 27, σὲ δύο σειρὲς μὲ πυρσὸ ἀριστερά, καὶ σ. 314 ἀρ. 52, 3 ὀρθογώνια παραδείγματα μὲ καταγραφὴ καὶ τῶν μηνῶν Βαδρομίου, Ὑακινθίου καὶ Πανάμου. Δὲν ἀναφέρονται οἱ ὁμώνυμοι.

1503. Στὸν Ἰέρωνα 2 ἀποδίδεται ἐνοφράγιστη λαβὴ μὲ κυκλικὸ σφράγισμα μὲ κεφάλι Ἡλίου στὸ κέντρο, γὰ τὸ ὁποῖο βλ. Landau - Tzaferis 1979, 155

ἀρ. 10, πίν. 21, καὶ SEG 29, 1979, ἀρ. 1614. Μία δευτέρα ἐνσφράγιση λαβὴ με ὀρθογώνιο σφράγισμα ἀπὸ τὴν ἴδια θέση ἀποδίδεται στὸν Ἰέρωνα 1, βλ. Landau - Tzaferis 1979, 155 ἀρ. 15 καὶ SEG 29, 1979, ἀρ. 1614.

1504. Macalister 1926, 208 (δύο παραδείγματα, τὸ ἓνα κυκλικὸ με ρόδο).

1505. Macalister 1901, 40-41 ἀρ. 120, ὀρθογώνια: Ἐπὶ Ἰέρωνο[ς] / Δαλίον], γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. καὶ Bleckmann 1907 ἀρ. 35, χωρὶς νὰ ὀρίζεται σὲ ποιὸν Ἰέρωνα ἀνήκει.

1506. Νερούτσος 1874, 238 ἀρ. 110, πέντε σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα κυκλικὸ με ρόδο καὶ με τὸν μήνα Διόσθυο, ἐνῶ ἄλλα τρία καταγράφουν τοὺς μήνες Ἀγριάνιο, Ἀρταμίτιο, Πάναμο. Adriani 1933-1935, 162. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442 (δὲν διευκρινίζονται ὁμώνυμοι). Sztetyllo 1975, 200 ἀρ. 167.

1507. Pridik 1926, 314. Ἀναφέρονται 30 παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 24 φέρουν καὶ τὸν μήνα. Μία φορὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀντιγόνου. Δύο φέρουν κεφάλι Ἡλίου ὡς σύμβολο, ἓνα κηρύκειο, ἐνῶ πέντε εἶναι κυκλικὰ με ἄνθος. Στὸ σύνολο δὲν γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων. Βλ. καὶ Levi 1964, 265, ὅπου ἀναφέρονται 59 παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Μαύρης Θάλασσας (*IosPE* III). Baumann 1973-1975, 33 ἀρ. 4: Ἐπὶ Ἰ[έρων]ος / Θε[σ]μ[οφο]ρίου, ἀπὸ τὴ Β. Δοβρουτσά (Ἰέρων 1). Tudor 1967, 56 ἀρ. 26 εἰκ. 2, 25 καὶ Glodariu 1976, 137 ἀρ. 25, 22: Ἐπὶ Ἰέρωνος / [Ἀρτα]μιτίου ἀπὸ τὴ Stoienești-Cetățeni (Ἰέρων 1). Πὰ τις παραπάνω ἐνσφράγιση λαβὲς καθὼς καὶ ἄλλες ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Μαύρης Θάλασσας, ποὺ ἀποδίδονται στὸν Ἰέρωνα 1, βλ. Lazarov 1977, 28 ἀρ. 64. Ἀκόμα, Vysotskaya 1978, 82 ἀρ. 30 εἰκ. 1, 5: Ἐ[π]ὶ Ἰέρωνος / Δαλίον (Ἰέρων 1, 200-180 π.Χ.), ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη.

1508. Pellegrini 1887, 232 ἀρ. 276-278, ἀπὸ τὴν Ἔρυνκα. IG XIV 2393, 300-301 (τέσσερα ὀρθογώνια σφραγίσματα ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες [2] καὶ τὴν Ἔρυνκα, ἀλλὰ δὲν γίνεται διάκριση τῶν ὁμωνύμων). Gentili 1958, 67-68 ἀρ. 120, 1-19, ὅλα ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἑπτὰ εἶναι κυκλικὰ με ρόδο καὶ με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀντιγόνου στὸ ἴδιο σφράγισμα, ἓνα κυκλικὸ με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀντιμάχου στὸ ἴδιο σφράγισμα καὶ τρία κυκλικὰ με ρόδο καὶ με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο. Δὲν μνημονεύονται οἱ ὁμώνυμοι.

1509. Πὰ τὸ σφράγισμα αὐτὸ βλ. Ἀκαμάτη 1993, 308 ἀρ. Α 3, πίν. 314γ.

1510. Grace - Pétroulakou 1970, 317 σχόλια στὸν ἀρ. Ε45. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. ἀκόμα Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 838 ἀρ. 199. Grace 1953, 123 ἀρ. 114 καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 284 ἀρ. 5, λ. *Λεοντίδας* (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

1511. Βλ. καὶ Criscuolo 1982, 65-66 ἀρ. 52.

1512. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186.

1513. IG XIV 2393, 347, ὀρθογώνιο σφράγισμα σὲ τρεῖς σειρὲς με τὸν μήνα Ἀρταμίτιο ἀπὸ τὴ Modena. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 36. Maiuri 1951, 258 ἀρ. 6, σὲ δύο σειρὲς με μήνα τὸν Σμίνθιο, ἀπὸ τὴν Πομπηία. Gentili 1958, 73 ἀρ. 132, ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρο τῶν Συρακοῦσων: Ἐπὶ [Λεον]/τίδα Ἀγριανίου.

1514. Bleckmann 1907, 37. Pridik 1917, 13 ἀρ. 251 (σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Ἀγριάνιο). Pridik 1926, 315, ἔξι φορές, ὅλα με καταγραφή καὶ τοῦ μήνα. Δύο εἶναι κυκλικὰ με Ἡλιο καὶ ἓνα κυκλικὸ με ἄνθος. Canarache 1957, 249 ἀρ. 582. Gramatopol - Bordea 1969, 263 ἀρ. 1143 με σχέδιο στὴ σ. 281, ἀπὸ τὴν Costinesti N. Δοβρουτσᾶς. Avram 1988, 311 ἀρ. 130 εἰκ. 12, 4: Ἐπὶ Λεον(τίδα) / Ἀπολλο(δώρον) ἀπὸ τὴν Κάλλατη στὴ συλλογὴ Slobozianu. Shelon 1955, 144. Shelon 1975, 60 ἀρ. 146-149, πίν. II, πρβ. καὶ σ. 83 καὶ 84, ἀπὸ τὴν Τάναη. Τὸ τρίτο εἶναι κυκλικὸ με σύμβολο ρόδο. Vysotskaya 1978, 82 ἀρ. 33-35, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο τὰ δύο πρῶτα καὶ τὸν Πάναμο τὸ τρίτο, ὅλα ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη.

1515. IG XII 1, 1162, 1-2. Nilsson 1909, 450-451 ἀρ. 285, ἀπὸ τὴ Λίνδο. Ἐνα εἶναι κυκλικὸ με ρόδο, ἀλλὰ ὅλα καταγράφουν καὶ τὸν μήνα. Porro 1916, 118 ἀρ. 128, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου. Schuchhardt 1895, 433 ἀρ. 1162, 1, με δευτερεῦον σφράγισμα T, ἀπὸ τὴ Ρόδο στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο.

1516. Grace 1952, 529, δύο παραδείγματα.

1517. Kent 1953, 130 ἀρ. 5, πίν. 45. 5.

1518. Ἀμφορέας τοῦ Ἀναξίππιδά με κυκλικὰ σφραγίσματα καὶ σύμβολο ρόδο ἀπὸ τὴ συλλογὴ Cesnola, Hall 1885, 394, χωρὶς ἀριθμὸ, με διορθώσεις ἀπὸ τὸν Nilsson 1909, 117.

1519. Levi 1967, 553 ἀρ. 22 εἰκ. 3.

1520. Crowfoot 1957, 381 (περίοδος V, μία λαβή).

1521. Dunand 1954, 55 ἀρ. 6970, ὀρθογώνιο σὲ δύο σειρὲς με τὸν μήνα Πάναμο στὴ δευτέρα. Τὸ σφράγισμα ἀπὸ τὰ Γέραςα στὸ Welles 1938, 460 ἀρ.

244, κυκλικό με κεφάλι Ἡλίου καὶ τὸν μήνα Ἄρτα-
μίτιο.

1522. Νεροῦτσος 1874, 240 ἀρ. 126. Breccia 1907, 82 ἀρ. 67, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρές με τὸν μήνα Ἄρταμίτιο κάτω. Sztetyllo 1978, 292 ἀρ. 61: Ἐπὶ Α[εοντίδα]; / Ἀγρ[ιανίου].

1523. Empereur 1977, 221-222 ἀρ. 65-66, πίν. XXXVII με ἀναλυτικὴ βιβλιογραφία γιὰ εὐρήματα ἀπὸ χώρους τῆς Β. Ἀφρικῆς.

1524. Milne 1905, 117 ἀρ. 26001 καὶ ἀρ. 26018, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ δευτέρα πρὸς τὰ ἀριστερὰ σὲ δύο σειρές.

1525. Criscuolo 1982, 65-66 ἀρ. 52, κυκλικὴ με κεφάλι Ἡλίου.

1526. Nicolaou - Empereur 1986, 528 ἀρ. 13 εἰκ. 12a-c. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. καὶ Hiller v. Gaertringen 1931, 839 ἀρ. 218. Grace 1953, 123 ἀρ. 119. Πρβ. καὶ Börker 1978, 37, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGNP* 1987, 324 ἀρ. 1, λ. *Ναύσιππος* (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.) καὶ ἀρ. 4 γιὰ τὸν συνώνυμο κατασκευαστὴ (2ο/1ο π.Χ. αἰ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 390).

1527. Ariel - Finkielsztein 1994, 186.

1528. Bleckmann 1907, 36.

1529. *IG* XII 1, 1168, 1-2. Nilsson 1909, 459 ἀρ. 322, τρία παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα εἶναι κυκλικό με ρόδο. Porro 1916, 119 ἀρ. 141.

1530. Grace 1952, 529, τέσσερα παραδείγματα.

1531. Lenger 1957, 163-164 ἀρ. 85 εἰκ. 1.

1532. Nilsson 1909, 530 ἀρ. 10, ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές με μήνα τὸν Ἀγριάνιο στὴ δευτέρα.

1533. Dunand 1958, 892 ἀρ. 17123, σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Δάλιο.

1534. Sztetyllo 1976, 67 ἀρ. 200-201, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Ναυσίππου στὴ Λευκωσία, βλ. παραπάνω σημ. 1526.

1535. Νεροῦτσος 1874, 240 ἀρ. 136. Breccia 1907, 83 ἀρ. 3, ὀρθογώνια.

1536. Pridik 1917, 13 ἀρ. 260-262 (σὲ δύο σειρές ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀρ. 260: [Βαδρ]ομίου [ἐπ' ἱερέ]ος *Να<v>σίππ/ο[ν]*). Pridik 1926, 316, τρεῖς φορές, δύο με μῆνες Ἀγριάνιο καὶ Βαδρόμο, μία φορὰ καταγράφεται καὶ ὁ τίτλος, ἐνῶ μία φορὰ με σύμβολο ρόδο. Golentsov - Golenko 1979, 80 ἀρ. 22, ἀπὸ τὴ Νεάπολη: Σ[μινθίου] / ἐπ' ἱερέως / *Ναυσίππου*.

1537. Πιθανῶς ἴδια εἶναι μία σφραγίδα στὸ Μουσεῖο τοῦ Καΐρου, βλ. Milne 1905, 117 ἀρ. 26002. Στὸν Νικασαγόρα 2 ἀνήκει καὶ ἡ δευτέρα σφραγίδα, Milne 1905, 118 ἀρ. 26050 (κυκλικό σφράγισμα με προτομὴ Ἡλίου στὸ κέντρο). Γιὰ μία σειρά

ἐνσφράγιστων λαβῶν με τὸ ὄνομα τοῦ Νικασαγόρα ἀπὸ τὴν Gezer βλ. Macalister 1912, 359-360 ἀρ. 335-361. Πρβ. καὶ Sztetyllo 1975, 184 ἀρ. 90, ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ Nilsson 1909 ἀρ. 329 ἀπὸ τὴ Ρόδο. Grace 1952, 529 ἀπὸ τὴ Δῆλο. Calvet 1972, 37 ἀρ. 74-75 εἰκ. 80-81. Γιὰ μία σφραγίδα ἀπὸ τὴν Ἰασὸ τοῦ κατασκευαστῆ Ἀγαθοβούλου, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Νικασαγόρα βλ. Levi - Carratelli 1963, 613 ἀρ. 45 εἰκ. 47: Ἐπὶ *Νικασα/γ[όρα]* Ἀγα-/θ[οβού]λον. Στὸν Νικασαγόρα 2 φαίνεται πὺς ἀνήκει καὶ μία ἐνσφράγιση λαβῆ ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη, Vysotskaya 1978, 83 ἀρ. 38, ὀρθογώνιο σφράγισμα σὲ τρεῖς σειρές με μήνα τὸν Θεουδαῖσιο. Γιὰ μία ἐνσφράγιση λαβῆ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα βλ. Dumont 1871, 103 ἀρ. 198. Γιὰ τὸν Νικασαγόρα 2 βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGNP* 1987, 330, λ. *Νικασαγόρας*, ἀρ. 3.

1538. Silvia Teodor, Cercetările arheologice de la Ciurea, județul Iasi, *ArhMold* XI, 1987, 65-101, εἰκ. 23 ἀρ. 9.

1539. Γιὰ τοὺς ὁμωνύμους βλ. σχόλια στὸν ἀρ. P22 με βιβλιογραφία γιὰ τὸν Νικασαγόρα 1.

1540. Τὴ χρονολόγηση αὐτὴ στηρίζει ἡ Grace 1985, 11 σημ. 21, σὲ ἐπιγραφικὰ δεδομένα λόγω τῆς ἀναφορᾶς ἐνὸς Νικασαγόρα Ἰπποκλεῦς ὡς ἱερεὰ τῆς Ἀθηνᾶς Λινδίας τὸ 123 π.Χ.

1541. Ariel - Finkielsztein 1994, 186 καὶ 206 ἀρ. SAH 52.

1542. Γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ κατασκευαστῆ Εὐφράνορος ἐπὶ Νικασαγόρα 2 βλ. Nicolaou - Empereur 1986, 531 ἀρ. 15 εἰκ. 14a-d με δευτερεῦον σφράγισμα μονόγραμμα ΠΑΙ (ἢ ΠΑ:) σὲ ὠοειδὲς φόντο.

1543. Empereur - Guimier - Sorbets 1986, 130.

1544. Nicolaou - Empereur 1986, 531 ἀρ. 15. Empereur - Guimier - Sorbets 1986, 130.

1545. Ariel - Finkielsztein 1994, 210 σχόλια στὸν ἀρ. SAH 65.

1546. Coulson - Mook - Rehard 1997, 55 ἀρ. 25.

1547. Αὐτόθι 55 σχόλια στὸν ἀρ. 25.

1548. Maiuri 1924, 268 ἀρ. 1.

1549. Γιὰ τὸν Τιμοκλῆ 1 βλ. Grace 1952, 530, δύο παραδείγματα, ἀπὸ τὴ Δῆλο. Hiller v. Gaertringen 1931 ἀρ. 287 καὶ Grace 1953, 124 ἀρ. 163. Ὁ Τιμοκλῆς 1 χρονολογεῖ ἀμφορέα τοῦ Ἀξίου ἀπὸ τὴ Σαμάρεια, Crowfoot 1957, 387. Γιὰ τὸν Τιμοκλῆ 1 βλ. καὶ Coja 1986, 440 ἀρ. 130. Γιὰ τοὺς δύο ἐπωνύμους πρβ. καὶ Badalyants, *Homonyms* 1980, 175 καὶ 178. Μία σφραγίδα κυκλικὴ με ρόδο με μήνα τὸν Διό-

σθνο μνημονεύει ο Pridik 1926, 318. Πρβ. και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 442, λ. *Τμοκλῆς*, ἀρ. 52 (περίπου 250 π.Χ.) και ἀρ. 53 (2ος/1ος π.Χ. αἰ.), καθὼς και ἀρ. 55 (περίπου 310-240 π.Χ.) ὁμώνυμος κατασκευαστής (ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 511).

1550. Badalyants 1976, 40 με σημ. 61.

1551. Grace 1952, 530, ἓνα παράδειγμα τοῦ ἐπωνύμου τῆς περιόδου V και δύο παραδείγματα τοῦ ὁμωνύμου τῆς περιόδου I.

1552. Börker - Burow 1998, 101 ἀρ. 367 πίν. 30 ἀπὸ τὸ Τέμενος.

1553. Shelon 1975, 76 ἀρ. 222: Ἀρταμι[τίο]ν ἐπ' ἱερ[έως] / *Τμοκ[λεῦς]*.

1554. Vysotskaya 1978, 83 ἀρ. 52: [Ἐπὶ *Τμ*]ο-*[κ]λεῦς* / [*Βα*]δ[ρομίον], χωρὶς σύμβολο.

1555. Lazarov 1974, 30 ἀρ. 36 και 49 ἀρ. 62, πίν. V. Πρβ. και Lazarov 1977, 31 ἀρ. 105: Ἐπὶ *Τμοκ[λεῦς]* / *Σμινθίου*.

1556. Macalister 1912, 362 ἀρ. 450, κυκλικὸ με ρόδο.

1557. Grace - Pétropoulakou 1970, 309 σχόλια στὸ E24 και σ. 316 σχόλια στὸ E43.

1558. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. Hiller v. Gaertringen 1931, στ. 840 ἀρ. 273 και Grace 1953, 124 ἀρ. 155, καθὼς και Fraser - Matthews, *LGPN* 1987 ἀρ. 3, λ. *Τεσσαμενός* (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.).

1559. Μουσείο Λευκωσίας ἀρ. εὔρ. CMC 203 = D 737. Με σύμβολα βότρυ και κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ και με δευτερεῦον σφράγισμα τὰ γραμμата *EY* πρὸς τὰ ἀριστερά, Nicolaou - Empereur 1986, 527-528 ἀρ. 12 (γ' τέταρτο 2ου αἰ. π.Χ.). Πὰ τὸ εὔρημα ἀπὸ τῆ Σκυθόπολη (Tel Istabab, Beth Shean) βλ. Landau - Tzaferis 1979, 156 ἀρ. 19 και 24 και εἰδικότερα Ariel - Finkielsztejn 1994, 212 σχόλια στὸ SAH 72.

1560. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186.

1561. Nilsson 1909, 493 ἀρ. 418, τρία παραδείγματα ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα με καταγραφή και τοῦ τίτλου. Paris 1913, 165 ἀρ. LXXXII, κυκλικὸ με μήνα τὸν Δάλιο. Porro 1916, 122 ἀρ. 197, δύο παραδείγματα, ἀπὸ τὸ χωριὸ Καλαβάρδα κοντὰ στὴν Κάμφο, ὀρθογώνια με μήνες τοὺς Σμίνθιο και Ὑακίνθιο.

1562. Grace 1952, 530, ἓνα παράδειγμα.

1563. Börker - Burow 1998, 100 ἀρ. 354-355 πίν. 30, ἀπὸ τὴν ἀνασκαφή στὴν πόλη και στὸ Musala Mesarlik, σὲ τρεῖς σειρὲς με τοὺς μήνες Δάλιο και Ὑακίνθιο στὴν τρίτη.

1564. Sztetyllo 1976, 69 ἀρ. 209: Ἐπὶ *Τεσσαμενοῦ*

(ἀπὸ τῆ Νέα Πάφο). Πὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Μίδα στὸ Μουσείο τῆς Λευκωσίας πού χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Τεσσαμένη βλ. παραπάνω σημ. 1559.

1565. Landau - Tzaferis 1979, 156 ἀρ. 21 και *SEG* 29, 1979, ἀρ. 1614: Ἐπὶ *Τε[ισ]α/μενοῦ* / *Δαλίου*. Πρβ. και παραπάνω σημ. 1559.

1566. Nilsson 1909, 531 ἀρ. 14, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Πάναμο στὴν τρίτη.

1567. Dunand 1954, 55 ἀρ. 6982, κυκλικὸ με κεφάλι Ἡλίου στὸ κέντρο και τὴν ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερά. Dunand 1958, 544 ἀρ. 12702: Ἐπὶ *Τεσσαμενοῦ* / *Σμινθίου*.

1568. Ariel - Finkielsztejn 1994, 219-220 ἀρ. SAH 89-91.

1569. Reisner 1924, 315 ἀρ. 81 (τέσσερα παραδείγματα: ἓνα κυκλικὸ με ρόδο και με μήνα τὸν Ἀρταμίτιο, ἓνα με τὸν Σμίνθιο, ἓνα με τὸν Πάναμο και σὲ ἓνα δὲν διακρίνεται ὁ μήνας). Crowfoot 1957, 382 (περίοδος V, τρεῖς λαβές).

1570. Νεροῦτσος 1874, 244 ἀρ. 177 (πέντε σφραγίσματα, δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι κυκλικά με κεφάλι Ἡλίου και με τὴν ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερά). Botti 1901, 245 ἀρ. 4460-4462. Sztetyllo 1975, 204 ἀρ. 157, πίν. XVII, κυκλικὸ με προτομή Ἡλίου και τὴν ἐπιγραφή ἐπὶ τὰ λαϊά.

1571. Empereur 1977, 229 ἀρ. 89, πίν. XL: Ἐπ' ἱερῶς *Τεσσαμενοῦ*.

1572. Pridik 1926, 319, ὁκτώ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ πέντε με τὸν μήνα, δύο κυκλικά με ρόδο και ἓνα κυκλικὸ με κεφάλι Ἡλίου. Shelon 1975, 72-73 ἀρ. 200-206, ἀπὸ τὴν Τάναη, τὸ ἓνα κυκλικὸ με ρόδο. Golentsov - Golenko 1979, 80 ἀρ. 15 και 17, κυκλικὸ τὸ πρῶτο με κεφάλι Ἡλίου και ὀρθογώνιο τὸ δεύτερο, και Vysotskaya 1978, 83 ἀρ. 48, ὀρθογώνιο σὲ τρεῖς σειρὲς με μήνα τὸν Πάναμο, ἀπὸ τῆ σκυθική Νεάπολη. Tudor 1967, 60 ἀρ. 48-49 εἰκ. 3, 47-48 και Tudor 1976, 139 ἀρ. 25, 42-43 (σὲ δύο και τρεῖς σειρὲς και με μήνες τοὺς Ἀγριάνιο και Σμίνθιο ἀντίστοιχα) ἀπὸ τῆ Stoienesti-Cetățeni.

1573. Sztetyllo 1983, 99 ἀρ. 87.

1574. Criscuolo 1982, 77-78 ἀρ. 71: Ἐπὶ *Τεσσαμενοῦ* / *Δαλίου*.

1575. Bevilacqua - De Benedittis, Larino 1980, 307 ἀρ. 4 πίν. 57, 4, ὀρθογώνια σὲ τρεῖς σειρὲς.

1576. Benoît 1961, 31, σημ. 7.

1577. Ἐκτενὲς σχόλιο γιὰ τὸν Ἀγαθόβουλο 2 βλ. στὸ Grace - Pétropoulakou 1970, 305-306 στὸ E15 και 315 σχόλια στὸ E40. Πρβ. και Grace 1985, 13 σημ. 24, ὅπου συνδέεται με τὸν ἐπώνυμο Θέρσαν-

δρο, πού χρονολογείται περί τὸ 141-135 π.Χ. Πὰ τὸν συγχρονισμό τοῦ Ἀγαθοβούλου μετὰ τὸν Θέρσανδρο βλ. παλιότερα καὶ Bleckmann 1907, 33 ἀρ. 33 (διάβαζε: Ἀγαθόβουλος ἀντὶ Ἀνδρόβουλος) καὶ Nilsson 1909, 73, 116, ὅπου διορθώνεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου τοῦ ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Κύπρο ἀντὶ τοῦ Ἀνδροβούλου σὲ Ἀγαθοβούλου. Πὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα βλ. καὶ παρακάτω στὴ σ. 1581. Nilsson 1909, 430 ἀρ. 233, 1 (μετὰ ἐπώνυμο Θέρσανδρο στὴν ἴδια σφραγίδα) καὶ Bleckmann 1912, 250. Ἀκόμα γιὰ τὸν κατασκευαστὴ Ἀγαθόβουλο. βλ. Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 2, λ. Ἀγαθόβουλος ἀρ. 4 (περίπου 175-150 π.Χ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 4A), ἀρ. 5 (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 4B) = ἀρ. 6; (2ος/1ος π.Χ. αἰ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 4C-F). Πὰ τὸν Ἀγαθόβουλο βλ. καὶ Badalyants 1976, 40 καὶ Badalyants 1980, 163, χωρὶς χρονολόγησι. Δὲν διακρίνει ὁμωνύμους καὶ συνδέει τὸν Ἀγαθόβουλο μετὰ τοὺς ἐπωνύμους Ἀνδρία, Ἀνδρόνικο, Ἀρίστακο, Ἀρίσταρχο, Ἀρχέμβροτο 1, Ἀστὺμήδη 3, Ἰέρωνα 2, Νικασαγόρα 2 καὶ Θέρσανδρο.

1578. Nilsson 1909, 350 ἀρ. 6. Σὲ ἄλλη σφραγίδα, Nilsson 1909, 36 ἀρ. 49, 1 τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγαθοβούλου ἀκολουθεῖ τὴν καταγραφή τοῦ ἐπωνύμου: Ἐ[πὶ] Ἀνδρία Ἀγαθοβούλου. Πὰ ἄλλες δύο σφραγίδες ταυτώσιμες μετὰ τῆς Δήλου ἀπὸ τῆς Φαναγόρειας καὶ τὸ Μουσεῖο τοῦ Παντικαπαιίου, βλ. παρακάτω στὴ σ. 1583.

1579. Grace 1952, 525, ἓνα παράδειγμα.

1580. Börker - Burow 1998, 79 ἀρ. 1 πίν. 22, ἀπὸ τὸ Ἀσκληπιεῖο: Ἀγαθοβούλου.

1581. Ἀμφορέας τοῦ Ἀγαθοβούλου ἀπὸ τῆς συλλογῆς Cesnola, κάποτε στὸ Μητροπολιτικὸ Μουσεῖο τῆς Νέας Ὑόρκης, χρονολογείται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Θέρσανδρο στὴν ἴδια σφραγίδα, ἐνῶ στὴν ἄλλη καταγράφεται ὁ μῆνας Ὑακίνθιος, βλ. Hall 1885, 390 ἀρ. 5055, μετὰ διορθώσεις Nilsson 1909, 116 καὶ Grace 1948, 145.

1582. Levi 1967, 548 ἀρ. 1 εἰκ. 2 καὶ Levi - Carratelli 1963, 613 ἀρ. 45 εἰκ. 47: Ἐπὶ Νικασαγ[όρα] Ἀγαθ[οβού]λου.

1583. Pridik 1917, 21 ἀρ. 422. Pridik 1926, 320, δύο παραδείγματα, στὸ ἓνα ζευγαρώνεται μετὰ τὸν ἐπώνυμο Ἀνδρία. Πὰ τὸ ἴδιο σφράγισμα πρὸς V. V. Shkorpil, *IAK* 11, 1904, 91 ἀρ. 387 στὸ Μουσεῖο τοῦ Παντικαπαιίου. Ὁ Shkorpil λαθεμένα διάβασε τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ ὡς Ἀγλαοβούλου. Shelon 1956, 133 ἀπὸ τῆς Φαναγόρειας ὅπου τὸ ὄνο-

μα τοῦ κατασκευαστῆ συνοδεύεται στὴν ἴδια ὀρθογώνια σφραγίδα μετὰ τοῦ ἐπωνύμου Ἀνδρία: Ἐ[πὶ] Ἀνδρία Ἀγαθ[οβού]λου. Shelon 1975, 80-81 ἀρ. 252-253, ἀπὸ τὴν Τάναη μετὰ σχόλιο γιὰ τοὺς δύο κατασκευαστές. Badalyants 1978, 212 ἀρ. 32: Ἀγαθοβούλου, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Βλ. ἀκόμα καὶ Canarache 1957, 421 καὶ Coja 1979 ἀπὸ τὸν Ἰστρο.

1584. Πὰ τὸ σφράγισμα στὴν Ἀλεξάνδρεια βλ. Νεροῦτσο 1874, 226 ἀρ. 1 (δύο ὀρθογώνια, τὸ δεύτερο μετὰ σύμβολο βότρου), ἐνῶ γιὰ αὐτὸ πού βρίσκεται στὸ Medelhavsmuseet τῆς Στοκχόλμης βλ. Berit Wells, *Rhodian Stamped Amphora Handles in Two Swedish Collections, Medelhavsmuseet. The Museum of Mediterranean and Near Eastern Antiquities Bulletin* 19, 1984, 61 ἀρ. 9.

1585. Πὰ ἐπωνύμους μετὰ τὸ ὄνομα αὐτὸ βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 313, σχόλια στὸ E34. Πρὸς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 56 ἀρ. 2, λ. Ἀρατοφάνης (182-176 π.Χ.).

1586. Nilsson 1909, 388 ἀρ. 105, 2: Ἐπὶ Ἀριστομάχου Ἀρατοφάνους.

1587. Grace - Pétropoulakou 1970, 314 σχόλια στὸ E37. Βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 56 ἀρ. 7, λ. Ἀρατοφάνης (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 78).

1588. Shelon 1975, 87, σχόλια στὸν ἀρ. 284.

1589. Ariel - Finkielsztejn 1994, 194, σχόλια στὸν ἀρ. SAH 15.

1590. Coulson - Mook - Rehard 1997, 49 σχόλια στὸν ἀρ. 5.

1591. Breccia 1907, 76 ἀρ. 42.

1592. Nilsson 1909, 373 ἀρ. 67 καὶ 388 ἀρ. 105, 2, ἀπὸ τῆς Λίνδος. Porro 1916, 112 ἀρ. 22, στὸ Μουσεῖο τῶν Θερμῶν ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου (ἓνα παράδειγμα).

1593. Grace 1952, 526 (δύο παραδείγματα).

1594. Grace 1950, 143 ἀρ. 49, πίν. 116, μετὰ τὸ 180 π.Χ. (bottom level, Hellenistic Unit, πού χρονολογείται μετὰ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ.).

1595. Reisner 1924, 311 ἀρ. 11.

1596. Macalister 1912, 73 (τρία παραδείγματα μετὰ τὸ ὄνομα στὴ γενική σὲ μία σειρά).

1597. Coulson - Mook - Rehard 1997, 49 ἀρ. 5 ὀρθογώνια σὲ μία σειρά: Ἀρατοφάν(ους).

1598. Βλ. παραπάνω, σ. 1588.

1599. Μιχαηλίδης 1990, 192, τάφος ἀρ. Μ.Π. 2704. Στὸν ἴδιο τάφο ὑπῆρχε καὶ δεύτερος ροδιακὸς ἀμφορέας τοῦ κατασκευαστῆ Φιλοστεφάνου.

Δυστυχῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἔχει μερικῶς μόνο διαβαστεῖ: Ἀριστο[-].

1600. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186 καὶ 194 ἀρ. 16.

1601. Πὰ τὸ ὄνομά του βλ. Bresson 1986, 86 μὲ προγενέστερη βιβλιογραφία.

1602. Gentili 1958, 54 ἀρ. 73 μὲ βότρου ἢ ρόδο (bottone di rosa) καὶ κηρύκειο.

1603. Bevilacqua - De Benedittis 1980, 347 ἀρ. 25 πίν. 64, σὲ μία σειρὰ μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1604. Νεροῦτσος 1874, 226 ἀρ. 10, ὀρθογώνιο σφράγισμα ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωστεῖ ὡς: Γαλέσσης ἀντὶ τοῦ Ἀλέστης ποὺ κατέγραψε ὁ Νεροῦτσος. Adriani 1933-1935, 162. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442.

1605. IG XII 1, 1273, Nilsson 1909, 406-407 ἀρ. 148, κάτω κηρύκειο, ἀπὸ τὴ Λίνδο. Paris 1913, 159 ἀρ. XXXI (δύο παραδείγματα, τὸ ἓνα μὲ βότρου καὶ κηρύκειο κάτω) καὶ Paris 1914, 307 ἀρ. XXV, 1-2, μὲ κηρύκειο κάτω καὶ βότρου δεξιά, ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν Γάλλων ἀδελφῶν. Porro 1916, 114 ἀρ. 57, ἀπὸ τὴν Κάμυρο, ἓνα παράδειγμα μὲ κηρύκειο καὶ βότρου κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 106, λ. Γαλέστης, ἀρ. 2 (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.) ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 141.

1606. Grace 1952, 526, τέσσερα παραδείγματα.

1607. Sztetyllo 1976, 82 ἀρ. 272. Χωρὶς ἀμφιβολία τὸ σφράγισμα πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Γαλέστη. Κάτω εἰκονίζεται κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιά, ἐνῶ δεξιά τῆς ἐπιγραφῆς ὑπάρχει βότρου.

1608. Landau - Tzaferis 1979, 156 ἀρ. 18 καὶ SEG 29, 1979, ἀρ. 1614. Κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐνῶ δεξιά εἰκονίζεται βότρου καὶ Ariel 1988, 32: α) Γαλέστης, β) Ἐπὶ Ἀρ]ατοφάνεως / Ἀγρια[ε]νίου.

1609. Pridik 1926, 323, δύο παραδείγματα στὴν ὀνομαστική. Μία φορὰ μὲ κηρύκειο. Mirčev 1958, 32 ἀρ. 131, πίν. XVII, 2, ἀπὸ τὴν Ὁδησό.

1610. Πὰ τὴ σφραγίδα αὐτὴ βλ. στὸ Ἀκαμάτης 1993, 307-308 ἀρ. Α 2, πίν. 314β. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 118, λ. Δαμόφιλος, ἀρ. 13 (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ.), ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 158.

1611. Grace - Pétropoulakou 1979, 316 σχόλια στὸ E45 καὶ Badalyants 1976, 40.

1612. Badalyants 1980, 164 (Δαμόφιλος 1, περίοδος III: περίπου 220 - περίπου 180 π.Χ., καὶ Δαμόφιλος 2, περίοδος V: περίπου 150 - περίπου 108 π.Χ.).

1613. IG XII 1, 1280, 1-2. Nilsson 1909, 413 ἀρ. 169, ἀπὸ τὴ Λίνδο. Porro 1916, 114 ἀρ. 66, ἀπὸ τὴν Κάμυρο, μὲ ἓνα κυκλικὸ μὲ ρόδο καὶ κυκλικὸ δευτερεῦον σφράγισμα τὸ γράμμα X.

1614. Grace 1952, 526, ἓνα παράδειγμα.

1615. Crowfoot 1957, 383, δύο λαβές.

1616. Macalister 1901, 36-37 ἀρ. 82, κυκλικὸ μὲ ρόδο στὸ κέντρο, πρέπει νὰ διαβαστεῖ: Δαμοφίλον ἀντὶ Δασοφίλου. Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 27, ὅπου ὁμως: Dasophilus.

1617. Coulson - Mook - Rehard 1997, 52 ἀρ. 14.

1618. Empereur 1977, 213 ἀρ. 35, πίν. XXXVI, μὲ βιβλιογραφία γιὰ ἄλλες ἐνοσφράγιστες λαβές τοῦ κατασκευαστῆ ἀπὸ τὴν περιοχὴ.

1619. Νεροῦτσος 1874, 227 ἀρ. 48 (ἓνα παράδειγμα κυκλικὸ μὲ ρόδο).

1620. Benoît 1961, 31 σημ. 2 (κυκλικὸ μὲ ρόδο).

1621. Pridik 1926, 323, τρεῖς φορὲς στὴν ὀνομαστική καὶ δύο κυκλικά μὲ ρόδο. Lazarov 1974, 32 ἀρ. 16 καὶ 49 ἀρ. 75 πίν. V (κυκλικὸ μὲ ρόδο) ἀπὸ τὴν Ὁδησό. Tudor 1967, 53 ἀρ. 10 εἰκ. 1, 9 καὶ Glodariu 1976, 143-144 ἀρ. 28K (σὲ μία σειρὰ, τὸ σύμβολο ἔχει ἀποκρουστεῖ) ἀπὸ τὴ Lunca Ciurei. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 36 ἀρ. 33.

1622. Schuchhardt 1895, 458 ἀρ. 1001. Τὸ ἴδιο καὶ στὸ Börker - Burow 1998, 46 ἀρ. 436 πίν. 16. Bleckmann 1907, 40 καὶ Shelov 1975, 94, σχόλια στὸν ἀρ. 319. Πὰ τὸν Διόδοτο βλ. καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 133-134, λ. Διόδοτος, ἀρ. 89-90 (ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 172A, ἀβέβαιη χρονολογία καὶ R 172B, II/I).

1623. Ariel - Finkielsztejn 1994, 201 ἀρ. 37. Πρβ. καὶ Finkielsztejn 1989, 229.

1624. Pellegrini 1887, 223 ἀρ. 205, ἀπὸ τὴν Ἔρυνα. IG XIV 2393, 207-209, ὀρθογώνιες ἀπὸ τὸν Τάραντα (2) καὶ τοὺς Λεοντίνους. Πὰ τίς ἴδιες βλ. καὶ Bleckmann 1907, 41. Ἀκόμα, G. Libertini, Centuripe. Scavi nella necropoli in contrado Casino, NSc., ser. 8, τ. 1, 1947, 298 ἀρ. 8, ἀπὸ τὰ Κεντόρπια. Gentili 1958, 58 ἀρ. 82, ἓνα ὀρθογώνιο σφράγισμα ἄγνωστης προέλευσης στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν. Bevilacqua 1980, 23-24 ἀρ. 2, στὸ Campobasso ἀπὸ τὸ Monte Vairano καὶ Bevilacqua - De Benedittis 1980, 344 ἀρ. 6 πίν. 61, σὲ δύο σειρὲς μὲ βότρου δεξιά (Διόδοτος 2) ἀπὸ τὸ Monte Vairano.

1625. Pridik 1917, 25 ἀρ. 578-583, ἀπὸ αὐτὲς μόνο ἢ πρώτη σὲ δύο σειρὲς μὲ βότρου ἀριστερά, ποὺ πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ στὸν Διόδοτο 2. Pridik 1926, 323 (δεκαεννέα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα

τά τέσσερα με σύμβολο βότρυ, τοῦ Διοδότου 2). Shelon 1975, 94 ἀρ. 319-320 (σὲ μία σειρὰ) ἀπὸ τὴν Τάναη (Διόδοτος 1;). Golentsov - Golenko 1979, 80 ἀρ. 30 καὶ Vysotskaya 1978, 85 ἀρ. 22-23, ὀρθογώνια χωρὶς σύμβολο, ἀπὸ τὴν ταυρικὴ Νεάπολη (Διόδοτος 1;). Badalyants 1978, 213 ἀρ. 42: Διοδότου, ὀρθογώνιο σφραγίσμα χωρὶς σύμβολο ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο (Διόδοτος 1;). Tudor 1967, 63 ἀρ. 74-76 εἰκ. 4, 72 καὶ Glodariu 1976, 140 ἀρ. 25, 72-74 ἀπὸ τὴν Cetățeni (ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ, Διόδοτος 1;).

1626. Pridik 1896, 131 ἀρ. 24. Σὲ δύο σειρὲς με ῥόδο δεξιὰ.

1627. IG XII 1, 1282, 1-3. Nilsson 1909, 415 ἀρ. 173, 1-10, ἀπὸ τὴ Λίνδο. Δύο με τὸ ἴδιο ὄνομα σὲ δύο σειρὲς με βότρυ δεξιὰ. Porro 1916, 114 ἀρ. 68 (τρία ὀρθογώνια παραδείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίρου, τὸ ἓνα με βότρυ ἀριστερά).

1628. Grace 1952, 526 (πέντε παραδείγματα) χωρὶς διάκριση τῶν ὁμωνύμων.

1629. Sztetyllo 1976, 43 ἀρ. 83-84. Ἡ σφραγίδα ἀρ. 85 πρέπει νὰ διαβαστεῖ Δω[ρο]θέου, ἐνῶ ἡ ἀρ. 225 στὴ σ. 72, ἀντὶ τῆς ἀνάγνωσης Δόρου, συμπλήρωνε: Διοδότου. Τὸ σφράγισμα αὐτὸ πιθανῶς νὰ εἶναι καὶ ἴδιο με τὸν ἀρ. P96 ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας. Γιὰ διορθώσεις στὸ Sztetyllo 1976, βλ. καὶ Empereur 1979, 221-223.

1630. Reisner 1924, 311 ἀρ. 26 (τρία παραδείγματα ὀρθογώνια). Crowfoot 1957, 383, δύο λαβές.

1631. Macalister 1901, 36-37 ἀρ. 83, ἓνα ὀρθογώνιο σφραγίσμα χωρὶς σύμβολο (Διόδοτος 1). Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 29.

1632. Ariel - Finkielsztejn 1994, 201 ἀρ. SAH 37-39 (Διόδοτος 2).

1633. Finkielsztejn 1989, 229 σὲ δύο σειρὲς με βότρυ (Διόδοτος 2). Χρονολογεῖται στὸ β' μισό τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.

1634. Νερούτσος 1874, 227 ἀρ. 49 (δύο παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα στὸ δεῦτερο ἀναφέρεται ἰχθὺς ὡς σύμβολο, ἴσως ὁμως πρόκειται γιὰ βότρυ καὶ ἀνήκει στὸν Διόδοτο 2). Adriani 1933-1935, 162. Γιὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442. Sztetyllo 1978, 275 ἀρ. 26, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ (Διόδοτος 1;).

1635. Le Roy 1984, 311 ἀρ. 12 σὲ δύο σειρὲς με βότρυ δεξιὰ (Διοδότου 2), ὅπου ὁμως λαθεμένα χρονολογεῖται στὸ τέλος τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.

1636. Dunand 1958, 1020 ἀρ. 18645.

1637. Baumann 1973-1975, 34 ἀρ. 8 πίν. IV, 1a-c, πάνω μέρος ἀμφορέα ἀπὸ τὸ Malcoci, ποὺ διατηρεῖ

καὶ τὶς δύο ὀρθογώνιες λαβές: α) Διοκλείας, β) Ἐπὶ [Πυ]θο/δώρου / Πε[δαγε]ιτινίου. Γιὰ τὸν ἴδιο ἀμφορέα ἀπὸ τὸ Malcoci τῆς Β. Δοβρουτσᾶς βλ. καὶ στὸ Canarache 1957, 377.

1638. Hall 1885, 390 ἀρ. 5050, κάποτε στὴ συλλογὴ Cesnola τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μουσείου τῆς Νέας Ὑόρκης, με τὴ διόρθωση ἀπὸ τὴν Grace 1948, 145, ὅπου διαβάζεται με πιθανότητα τὸ ὄνομα τῆς Διοκλείας, ἀλλὰ δὲν ἐπιβεβαιώνεται ὁ ἐπώνυμος ποὺ πρότεινε ὁ Hall. Bleckmann 1907, 32 ἀρ. 21, με ἐπώνυμο τὸν Ἀλεξιάδα. Πρβ. Badalyants 1976, 40 καὶ Badalyants 1980, 164 (περίοδος IV⁵: περίπου 165 - περίπου 130).

1639. Porro 1914, 382 ἀρ. 7-8: α) Ἐπὶ Γόργωνος / Ὑακινθίου, β) Διοκλείας, σὲ μία σειρὰ με τέσσερα ἄστρα στὶς γωνίες, ἀπὸ τὴ Θάρρο κοντὰ στὴν Oristano τῆς Σαρδηνίας.

1640. Brugnone 1986, 74 με σημ. 413 (με Γόργωνα) καὶ 32 (με Εὐδαμο).

1641. Ὁ ἀμφορέας ἀρ. Μ.Π. 2632 μνημονεύεται στὸ Μιχαηλίδης 1990, 189.

1642. Γιὰ τὴν ἐμφάνιση γυναικείων ὀνομάτων στὶς ἐνσφραγιστεὶς λαβές βλ. Nilsson 1909, 101-102. Βλ. καὶ παραπάνω σχόλια στοὺς ἀρ. P34 καὶ P35 (Καλλιώ). Γιὰ τὴν κατασκευάστρια βλ. καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 134-135, λ. Διόκλεια, ἀρ. 8 (περίπου 175-125 π.Χ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 174A) = ἀρ. 9; (β' μισό 2ου αἰ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 174B-C).

1643. Schuchhardt 1895, 458 ἀρ. 1002. Δὲν ἀνήκει στὰ εὐρήματα τοῦ ἀποθέτη τοῦ Περγάμου, ἀφοῦ βρέθηκε στὴν περιοχὴ τοῦ θεάτρου.

1644. Dumont 1871, 89 ἀρ. 93. Pridik 1896, 132 ἀρ. 25, ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ.

1645. Grace 1952, 526, ἔξι παραδείγματα. Grace - Pétropoulakou 1970, 308 ἀρ. E19, πίν. 54, με ἐκτενὴ σχόλια γιὰ τὴν κατασκευάστρια.

1646. IG XII 1, 1283, 1-3. Nilsson 1909, 415-416 ἀρ. 175, ἔξι παραδείγματα με ἄστρα στὶς γωνίες καὶ σ. 101. Paris 1914, 308 ἀρ. XXXIV, 1a-b, με ἄστρα στὶς γωνίες. Porro 1916, 114 ἀρ. 69, τρία παραδείγματα ὀρθογώνια χωρὶς σύμβολο.

1647. Grace - Pétropoulakou 1970, 308 σχόλια στὸ E19.

1648. Levi 1967, 551 ἀρ. 12 εἰκ. 3, ὀρθογώνια σὲ μιὰ σειρὰ.

1649. Pridik 1917, 25 ἀρ. 584. Pridik 1926, 323, πέντε ἐνσφραγιστεὶς λαβές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ δύο φέρουν σφραγίσματα με ἄστρα στὶς γωνίες. Ὁ Levi

1964, 269 μνημονεύει δεκαέξι ένσφράγιστες λαβές της Διοκλείας από την ίδια περιοχή. Levi 1964, 269 άρ. 235, πίν. XVI, από την άγορά της Όλβίας. Shelon 1975, 95 άρ. 321-323 από την Τάναη, με σύμβολο θύρσο. Golentsov - Golenko 1979, 80 άρ. 31 (άποκατάσταση άβέβαιη), από την ταυρική Νεάπολη. Badalyants 1978, 213 άρ. 41, όρθογώνιο σφράγισμα σέ μία σειρά, χωρίς σύμβολο, από τó Νυμφαίο. Πρβ. και Lazarov 1977, 36 άρ. 34a. Για τόν άμφορέα από τó Malcoci βλ. παραπάνω σημ. 1637.

1650. IG XIV 2393, 210a-c, από τόν Τάραντα, την Άκρα και την Κατάνη. Και οι τρεις είναι όρθογώνιες με θύρσο κάτω από τó όνομα. Για τά ίδια βλ. και Bleckmann 1907, 41. Maiuri 1951, 258 άρ. 11, από την Πομπηία. Libertini 1930, 320 άρ. 1, στο Μουσείο Biscari. Gentili 1958, 58-59 άρ. 83, 1-8, όρθογώνια σφραγίσματα σέ μία σειρά. Δύο από αυτά έχουν τέσσερα άστρα στις γωνίες. Δύο βρέθηκαν στις Συρακοῦσες, ένώ τών υπόλοιπων ή προέλευση είναι άγνωστη. Brugnone 1986, 73-74 άρ. 84, πίν. XV από τó Λυλύβαιο (Marsala), και σ. 74 με σημ. 417 άναφορά και σέ εύρήματα από την Πομπηία και τις Συρακοῦσες. Επίσης Mertens 1955, 88 άρ. 16 εικ. 36 και πίν. XXXVII, από την Alba Fucens, όρθογώνια με τó όνομα σέ μία σειρά.

1651. Benoît 1961, 31, σημ. 7, από την Enserune.

1652. Sztetyllo 1976, 63 άρ. 181, από τη Νέα Πάφο. Για τόν άμφορέα της Διοκλείας επί Άλεξιάδα βλ. παραπάνω σημ. 1638.

1653. Reisner 1924, 18 άρ. 454 (άβέβαιη άνάγνωση) και σ. 311 άρ. 27 (πέντε με ή χωρίς άστρα στις γωνίες). Crowfoot 1957, 383, δύο λαβές.

1654. Grace 1950, 143 άρ. 54-55, πίν. 116 άρ. 54 με άστρα στις γωνίες και άρ. 55 χωρίς σύμβολο.

1655. Νεροῦτσος 1874, 227 άρ. 50 (δύο όρθογώνια σφραγίσματα, από τά όποια τó δεύτερο με άστρα στις γωνίες). Breccia 1907, 78 άρ. 127. Sztetyllo 1975, 196 άρ. 126-127, πίν. XIII, σέ μία σειρά χωρίς σύμβολο. Sztetyllo 1978, 288 άρ. 53, όρθογώνιο σέ μία σειρά.

1656. Sztetyllo 1983, 124 άρ. 163. Η άνάγνωση δέν πρέπει νά θεωρηθεί βέβαιη.

1657. Βλ. παραπάνω σημ. 1636.

1658. Hall 1885, 391 άρ. 5046, 392 άρ. 5058 και 393 άρ. 5043 άντίστοιχα. Για τούς ίδιους άμφορείς βλ. Bleckmann 1907, 32 άρ. 23 και Nilsson 1909, 115 (με έπώνυμο τόν Άρχέμβροτο 1). Bleckmann 1907, 32 άρ. 26, Nilsson 1909, 116 και Grace 1948, 145 (με έπώνυμο τόν Άρίστακο). Nilsson 1909, 117, Bleck-

mann 1912, 250 και Grace 1948, 145 (με έπώνυμο τόν Άρίστακο). Nilsson 1909, 117, Bleckmann 1912, 250 και Grace 1948, 146 (με έπώνυμο Άλεξιάδα). Και ό Badalyants 1980, 165, τόν συνδέει με τούς έπωνύμους Άλεξιάδα, Άρίστακο, Άρχέμβροτο 1, αλλά και τόν Άρίσταρχο και τόν κατατάσσει στην περίοδο V (περίπου 150 - περίπου 108 π.Χ.). Βλ. και Fraser - Matthews, LGPN 1987, 147, λ. Δρακοντίδα, άρ. 1 (β' μισό 2ου αι. π.Χ.), άρ. καταλόγου Άγοράς R 186A-B.

1659. Gentili 1958, 27 και 36 άρ. 19: α) [Έπι Άρ]χοκρ/άτενς / Βαδρομίον, β) Δρακοντίδα με κηρύκειο κάτω από τó όνομα προς τά δεξιά. Ό άμφορέας, άρ. 32420-32421, προέρχεται από τόν τάφο άρ. 224 στά Κεντόριπα.

1660. Nachtergaele 1978, 40 σημ. 6. Τó άξίωμα του Αυτοκράτη τελευταία τοποθετήθηκε μεταξύ 171 και 168 π.Χ., βλ. σχόλια στο P40.

1661. IG XIV 2393, 222, από τά Κεντόριπα και τις Άκρες, όρθογώνια με κηρύκειο κάτω από τó όνομα. Πρβ. και Bleckmann 1907, 42. Για τόν αποσπασματικό άμφορέα από τά Κεντόριπα στο Μουσείο τών Συρακουσών βλ. παραπάνω σημ. 1659, Gentili 1958, 59 άρ. 87, 1-7. Όλα είναι όρθογώνια με κηρύκειο κάτω από τó όνομα. Τó πρώτο βρέθηκε στις Συρακοῦσες, αλλά τά υπόλοιπα είναι άγνωστης προέλευσης.

1662. Riley 1979, 127 άρ. D27 πίν. XXIII, τó όνομα σέ μία σειρά, κάτω από τó όποιο εικονίζεται κηρύκειο προς τά άριστερά.

1663. IG XII 1, 1291, 1-4. Nilsson 1909, 418 άρ. 184 (δώδεκα παραδείγματα. Άρ. 1-11 με σύμβολο κηρύκειο, άρ. 12 με μήνα τόν Σμίνθιο), από τη Λίνδο. Paris 1914, 309 άρ. XXXVIII, όρθογώνια χωρίς σύμβολο, από τη συλλογή τών Γάλλων άδελφών. Porro 1916, 115 άρ. 74, ένα παράδειγμα, χωρίς σύμβολο, από την περιοχή της Καμίρου.

1664. Grace 1952, 526 (τέσσερα παραδείγματα).

1665. Börker - Burow 1998, 88 άρ. 186-187, πίν. 26, τó πρώτο με κηρύκειο προς τά άριστερά έπάνω και άγκυρα κάτω από τó όνομα στο δεύτερο.

1666. Pridik 1917, 25 άρ. 601, με κηρύκειο κάτω από τó όνομα. Pridik 1926, 324, έπτά παραδείγματα, δύο με κηρύκειο και πέντε με άγκυρα. Shelon 1975, 97 άρ. 329-330. Βλ. και αυτόθι σ. 21 και 109, από την Τάναη, και τά δύο κάτω από τó όνομα εικονίζουν άγκυρα. Shelon 1957, 211 (τρία παραδείγματα), από τó Παντικάπαιο. Vysotskaya 1978, 85 άρ. 24, όρθογώνιο με κηρύκειο, από τη σκυθική

Νεάπολη. Tudor 1967, 68 άρ. 120 εικ. 5, 110 και Glodariu 1976, 147 άρ. 55 πίν. 17 (όρθογώνιο με κηρύκειο κάτω από τó όνομα) από την Greaca.

1667. Gramatopol - Bordea 1969, 264 άρ. 1146, σχέδιο στη σ. 281, από τη Ν. Δοβρουτσά.

1668. Αυτόθι 267 άρ. 1176. Πρβ. και Lazarov 1977, 36 άρ. 38.

1669. Avram 1988, 311 άρ. 131 εικ. 12, 5: Δρακοντ[ίδα].

1670. Sztetyllo 1976, 44 άρ. 89, όπου τοποθετείται στην περίοδο III. Nicolaou 1965, 116 άρ. 4h, όρθογώνια με κηρύκειο κάτω.

1671. Macalister 1912, 356 άρ. 190 (δέκα σφραγίδες).

1672. Macalister 1901, 36-37 άρ. 91-92 σφραγίσματα με άγκυρα κάτω από τó όνομα και 396 άρ. 328 με κηρύκειο κάτω από την έπιγραφή (συνολικά έπτά όρθογώνια σφραγίσματα). Για τά ίδια βλ. και Bleckmann 1907, 43.

1673. Crowfoot 1957, 383, πέντε λαβές.

1674. Νεροϋτσος 1874, 227 άρ. 55 (δύο όρθογώνια, από τά όποια τó δεύτερο με σύμβολο άγκυρα). Adriani 1933-1935, 162. Για τó ίδιο πρβ. και SEG 8, 1937-1938, 67 άρ. 442. Sztetyllo 1975, 181 άρ. 70-71, σέ δύο σειρές με μήνα τόν Άγριάνιο. Breccia 1907, 78 άρ. 85.

1675. Milne 1905, 113 άρ. 26077.

1676. Λαθεμένα είχε χρονολογηθεί παλιότερα πολύ ψηλά, βλ. Grace 1934, 219 με διόρθωση στο Grace 1962, 116 και άλλου. Ό Badalyants 1980, 165 τόν συνδέει με τούς έπωνύμους Άλεξιμάχο, Άρίστακο, Άστυμήδη 2 και Κληνόστρατο(;) και τόν τοποθετεί στην περίοδο IV⁵: περίπου 165 - περίπου 130 π.Χ. Για τόν κατασκευαστή βλ. και Fraser - Matthews, LGPN 1987, 177, λ. *Εϋκλείτος*, άρ. 9 (περίπου 175-100 π.Χ.), άρ. καταλόγου Άγοράς R 225.

1677. IG XIV 2393, 250-251 από τις Άκρες (2), την Πάνορμο και τη Licata (τέσσερα όρθογώνια σφραγίσματα με σύμβολο κηρύκειο κάτω από τó όνομα, τó τελευταίο αναπτύσσει τó όνομα σέ δύο σειρές). Βλ. και Bleckmann 1907, 42. Άκόμα, Porro 1914, 384 άρ. 29, με τó όνομα σέ δύο σειρές και με κηρύκειο κάτω από τó όνομα, από τó Κάλιαρι. Άπό τó Κάλιαρι προέχονται και δύο άμφορείς του Εϋκλείτου πού χρονολογούνται από τούς έπωνύμους Άγέστρατο και Τιμόδικο, βλ. Porro 1914, 385 άρ. 29 bis: α) *Έπι Άγεστράτου*, β) *Εϋκλείτου* / κηρύκειο και άρ. 41-42: α) *Έπι Τιμοδίκου*, β) *Εϋκλείτου*. Gentili 1958, 61 άρ. 97, 1-2, όρθογώνια σέ

μία και δύο σειρές, με κηρύκειο κάτω από τó όνομα. Τó πρώτο προέρχεται από τις Συρακούσες, ενώ τó δεύτερο είναι άγνωστης προέλευσης. Bevilacqua 1980, 26 άρ. 6. Για τó ίδιο και Bevilacqua - De Benedittis 1980, 345-346 άρ. 14 πίν. 62, σέ δύο σειρές με κηρύκειο κάτω από τó όνομα, από τó Monte Vairano.

1678. Pridik 1917, 26 άρ. 622-624, με κηρύκειο στη δεύτερη σειρά. Pridik 1926, 324, είκοσι δύο παραδείγματα, όλα με κηρύκειο. Shelov 1957, 211 (τρία παραδείγματα) από τó Παντικάπαιο. Shelov 1975, 100-101 άρ. 345-353, από την Τάναη, όλα με κηρύκειο. Golentsov - Golenko 1979, 81 άρ. 34-35, τó πρώτο με σύμβολο κηρύκειο και Vysotskaya 1978, 85 άρ. 29-30 εικ. 1, 14, τó πρώτο κυκλικό με ρόδο, ενώ τó δεύτερο είναι όρθογώνιο με κηρύκειο, όλα από την ταυρική Νεάπολη. Sztetyllo 1983, 96 άρ. 77 από τó Μυρμήκιο. Tudor 1967, 63 άρ. 80-81 εικ. 4, 76 και Glodariu 1976, 140-141 άρ. 25, 78-79 (όρθογώνια με κηρύκειο κάτω από τó όνομα) από τη Stoienesti-Cetățeni. Για τó τελευταίο βλ. και Lazarov 1977, 37 άρ. 46.

1679. Grace 1934, 219.

1680. IG XII 1, 1302, 1-8. Nilsson 1909, 422-423 άρ. 203, δεκαεπτά παραδείγματα, όλα με σύμβολο κηρύκειο. Paris 1913, 160 άρ. XLIV: *Εϋκλείτου* και από κάτω κηρύκειο. Paris 1914, 309 άρ. XLII. Porro 1916, 115 άρ. 85, 1-16, όλα όρθογώνια με κηρύκειο.

1681. Grace 1952, 526, είκοσι μία λαβές.

1682. Etienne 1986, 57 και 240 άρ. 35.

1683. Levi - Carratelli 1963, 611 άρ. 24 εικ. 46: *Εϋκλείτου* / κηρύκειο πρós τά δεξιά.

1684. Hall 1885, 392 άρ. 5057 άμφορέας του Εϋκλείτου με σύμβολο κηρύκειο πού χρονολογείται από τόν έπώνυμο Άρίστακο, για διορθώσεις στο παραπάνω βλ. Nilsson 1909, 117 και Grace 1948, 145. Calvet 1972, 33-34 άρ. 63-64 εικ. 68-69, από τη Σαλαμίνα με κηρύκειο στην κάτω σειρά πρós τά δεξιά. Sztetyllo 1976, 44 άρ. 90-91, από τη Νέα Πάφο όπου όμως λαθεμένα χρονολογείται στην τρίτη περίοδο (220-180 π.Χ.). Άπό την ίδια θέση προέρχεται και μία άλλη ένοσφράγιστη λαβή, για την όποία βλ. Sztetyllo, Paphos 1983, 369 άρ. 11, όρθογώνιο με κηρύκειο πρós τά δεξιά. Nicolaou - Empereur 1986, 526-527 άρ. 11 εικ. 10a-c, άμφορέας Εϋκλείτου έπί Άστυμήδους πρós τó 150 π.Χ. και σ. 529 άρ. 14, άμφορέας Εϋκλείτου έπί Θερασάνδρου, μεταξύ 141 και 135 π.Χ. Και οί δύο άμφορείς βρίσκονται σήμερα στο Μουσείο της Λευκωσίας στην

Κύπρο. Πρβ. και Grace 1962, 116. Ἐπιπλέον, ἐδῶ μνημονεύονται ἀμφορεῖς τοῦ Εὐκλείτου ποὺ χρονολογούνται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀρίστακο στὸ Μητροπολιτικὸ Μουσεῖο τῆς Νέας Ὑόρκης ἀπὸ τὴν Κύπρο, ποὺ ἀναφέρθηκε καὶ λίγο παραπάνω, τὸν Νικασαγόρα σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὴν Gezer καὶ τὸν Τιμόθεο σὲ ἰδιωτικὴ συλλογὴ τῆς Βηρυττοῦ.

1685. Grace 1962, 115-116 ἀρ. 7 μὲ ἐκτενὴ σχόλια καὶ πίν. XXXVI, XXXIX (κατατομή).

1686. Macalister 1912, 357 ἀρ. 215 (εἴκοσι πέντε σφραγίδες μὲ κηρύκειο, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἓνας ἀμφορέας συνδυάζεται μὲ τὸν ἐπώνυμο Νικασαγόρα, γιὰ τὸν ὁποῖο βλ. καὶ παραπάνω σημ. 1547).

1687. Reisner 1924, 311 ἀρ. 36 (ἑπτὰ μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ δεξιὰ). Crowfoot 1957, 383, ἔνδεκα λαβές.

1688. Landau - Tzaferis 1979, 154 ἀρ. 6 καὶ SEG 29, 1979, ἀρ. 1614, *Εὐκ]λείτου*, κάτω κηρύκειο πρὸς τὰ ἀριστερά (γ' τέταρτο 2ου αἰ. π.Χ.).

1689. Coulson - Mook - Rehard 1997, 523 ἀρ. 15. Δύο λαβές μὲ τὸ ὄνομα σὲ μία καὶ δύο σειρὲς καὶ ἀπὸ κάτω κηρύκειο.

1690. Macalister 1901, 38-39 ἀρ. 98-99, ὁκτὼ ὀρθογώνια σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ τέσσερα πρῶτα καταγράφουν τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ δύο σειρὲς μὲ κηρύκειο κάτω, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα φέρουν τὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ μὲ τὸ κηρύκειο στὴν ἴδια θέσιν ὅπως καὶ στὰ προηγούμενα. Πὰ τὰ ἴδια βλ. καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 35.

1691. Joseph Elgavish, Pottery from the Hellenistic Stratum at Shiqmona, *IEJ* 26, 1976, 74 ἀρ. 21, πίν. 13, c-d καὶ SEG 26, 1976-1977, ἀρ. 1681. Ἀμφορέας τοῦ Εὐκλείτου ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Τιμόθεο: α) *Ἐπὶ Τιμο/θέου / Ἀρταμνίου*, β) *Εὐκ[λεί]του*.

1692. Dothan - Freedman 1967, 31 πίν. X, 10 καὶ εἰκ. 12, 2, ὀρθογώνιο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ στὴν πρώτη σειρὰ καὶ κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ στὴν κάτω.

1693. Dunand 1954, 55 ἀρ. 6969, ὀρθογώνιο μὲ κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ ἀριστερά.

1694. Νεροῦτσος 1874, 227 ἀρ. 71 (ὀρθογώνιο παράδειγμα μὲ κηρύκειο), Adriani 1933-1935, 162. Πὰ τὸ ἴδιο πρβ. καὶ SEG 8, 1937-1938, 67 ἀρ. 442. Sztetyllo 1975, 181 ἀρ. 72-73, ὅπου ὁμως χρονολογεῖται μεταξὺ 170 καὶ 150 π.Χ. Sztetyllo 1978, 282-283 ἀρ. 40-44, ὀρθογώνια μὲ κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ.

1695. Römer 1983, 266 ἀρ. 3.

1696. Green 1981, 116 ἀρ. 70.09, μὲ σύμβολο κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1697. Empereur 1977, 215 ἀρ. 45, πίν. XXXVI, σὲ δύο σειρὲς μὲ τὴν ἐπιγραφὴ ἐπάνω καὶ μὲ σύμβολο κηρύκειο στὴν κάτω καὶ μὲ βιβλιογραφία γιὰ ἐνοφράγιστες λαβές τοῦ Εὐκλείτου ἀπὸ τὴν περιοχὴ.

1698. Riley 1979, 124-125 ἀρ. D16, ἀμφορέας τοῦ Εὐκλείτου, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Τιμόθεο: α) *Ἐπὶ Τιμο/θέου / Ἀγριανίου*, β) *Εὐκλείτου* / κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ. Πάνω στὸν ὦμο διακρίνονται τὰ γράμματα *ΤΧΣΧ* μὲ κόκκινο χρῶμα.

1699. Boyaval 1966, 83 ἀρ. XI, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

1700. Sztetyllo 1983, 95 ἀρ. 76: ἀντὶ τοῦ *Εὐκλείτου* στὴ δημοσίευση διάβαζε: *Εὐκλίτου*. Κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα εἰκονίζεται κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ.

1701. Criscuolo 1982, 95-96 ἀρ. 101-103, μὲ τὸ κηρύκειο στὴν κάτω σειρὰ πρὸς τὰ δεξιὰ.

1702. Coulson - Mook - Rehard 1997, 54 σχόλια στὸν ἀρ. 21.

1703. Maiuri 1924, 268 ἀρ. 1, α) *Ἐπὶ Νικ[ασ]αγόρα / [Α]ρτ[αμνίου]* καὶ β) *Α[ίνος]* μὲ βότρυ δεξιὰ τοῦ ὀνόματος. Τὴ χρονολόγησι τοῦ Maiuri ἐξακολουθοῦν νὰ δέχονται ἐρευνητές, βλ. Badalyants 1976, 39 καὶ Brugnone 1986, 47 ἀρ. 41.

1704. Πὰ τὴ χρονολογία τοῦ Ἀναξάνδρου βλ. Grace 1952, 528 (περίοδος V?). Shelon 1975, 33 ἀρ. 18, ἀπὸ τὴν Τάναη. Lazarov 1977, 23 ἀρ. 15 (150-108 π.Χ.). Badalyants 1980, 165 (περίοδος III: περίπου 220 - περίπου 180 π.Χ.).

1705. Νεροῦτσος 1874, 228 ἀρ. 105, ἓνα ὀρθογώνιο μὲ βότρυ.

1706. Macalister 1901, 395 ἀρ. 313, ὀρθογώνια μὲ σύμβολο βότρυ δεξιὰ τοῦ ὀνόματος, καὶ Bleckmann 1907, 43 ἀρ. 42.

1707. Coulson - Mook - Rehard 1997, 54 ἀρ. 21.

1708. Nilsson 1909, 451 ἀρ. 286b, 1-5, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο μὲ ρόδο δεξιὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα μὲ βότρυ. Paris 1913, 162 ἀρ. LX, κυκλικὸ μὲ ρόδο. Maiuri 1924, 268, ἓνας ἀμφορέας τοῦ Λίνου μὲ σύμβολο βότρυ ἐπὶ ἐπωνύμου Νικασαγόρα ἀπὸ τὴ Βιλλανόβα. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 288-289, λ. *Λίνος*, ἀρ. 2 (ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 334).

1709. Grace 1952, 527, τρία παραδείγματα.

1710. Börker - Burow 1998, 94 ἀρ. 256 μὲ βότρυ δεξιὰ τοῦ ὀνόματος (χωρὶς προέλευση).

1711. Calvet 1972, 34 ἀρ. 67, ὅπου κατατάσσεται στὴν περίοδο V.

1712. Crowfoot 1957, 383, μία λαβή. Isler 1978, 137 άρ. 467, πίν. 65.

1713. Pridik 1917, 29 άρ. 708-710 (άρ. 708 με ρόδο κάτω, άρ. 709 με βότρυ δεξιά και άρ. 710 με τὸ ὄνομα ἀνάμεσα σὲ βότρες). Pridik 1926, 327 (δεκαοκτὼ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα με μήνα Σμίνθιο καὶ σχῆμα σφραγίσματος σὲ μορφή φύλλου, δύο κυκλικά με ρόδο, δώδεκα με βότρυ, ἓνα με βότρυ καὶ ἄστρο, δύο με βότρες). Shelon 1957, 211 (τρία παραδείγματα). Shelon 1975, 108-109 άρ. 392-397, ἀπὸ τὴν Τάνη, σὲ μία σειρὰ με βότρυ δεξιά. Golentsov - Golenko 1979, 81 άρ. 42-43, με σύμβολο βότρυ καὶ Vysotskaya 1978, 86 άρ. 41-42, ὀρθογώνια σὲ μία σειρὰ, χωρὶς σύμβολο ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Tudor 1967, 63 άρ. 83-84 εἰκ. 4, 78-79, σὲ μία σειρὰ με βότρυ δεξιά τοῦ ὀνόματος καὶ Glodariu 1976, 141 άρ. 25, 82, ἀπὸ τὴ Stoienesti-Cetateni.

1714. Nilsson 1909, 451 άρ. 289 (δύο παραδείγματα ὀρθογώνια με ἄγκυρα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή). Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 295, λ. *Λυσίων*, άρ. 2 (β' μισὸ 2ου αἰ. π.Χ., άρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 346).

1715. Pridik 1926, 327.

1716. Grace 1952, 527, ἓνα παράδειγμα.

1717. Macalister 1901, 124-125 άρ. 146, στὸ πάνω μέρος ὀρθογώνιο σφράγισμα *Λυσίων* καὶ Bleckmann 1907, 43 άρ. 43.

1718. Finkielsztein 1989, 230, με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστὴ ἐπάνω σὲ μία σειρὰ καὶ κάτω σύμβολο ἄγκυρα πρὸς τὰ ἀριστερά.

1719. Etienne 1986, 240 άρ. 36.

1720. Νεροῦτσος 1874, 229 άρ. 107 (ὀρθογώνιο σφράγισμα με ἄγκυρα καὶ δελφίνι). Πιθανότατα στὸν Λυσίωνα πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ καὶ ἓνα σφράγισμα ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ποὺ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Νεροῦτσο 1874, 228 άρ. 106, ὅπου ὁμως ἀντὶ *Λυσίδνιος* θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωστῇ *Λυσίωνος*.

1721. Tudor 1967, 63 άρ. 86, εἰκ. 4, 81: *Λυ[σίωνος]*, πιθανῶς με ἄγκυρα κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Πὰ τὸ ἴδιο σφράγισμα βλ. καὶ Glodariu 1976, 141 άρ. 84, ὅπου ἐκφράζεται ἡ δυνατότητα καὶ διαφορετικῆς συμπλήρωσης.

1722. Vysotskaya 1978, 86 άρ. 44 εἰκ. 1, 15, με ἄγκυρα πρὸς τὰ ἀριστερὰ στὴ δεῦτερη σειρὰ.

1723. Heyes 1992, 194-195 άρ. 299, με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστὴ σὲ μία σειρὰ καὶ κάτω ἄγκυρα πρὸς τὰ ἀριστερά.

1724. F. Pogwish, *Bulletino Archeologico Sardo* 5,

V, mai 1859, 65 άρ. 3 καὶ 3b, ὅπου διαβάστηκε ὁμως *ΑΑΣΙΠΝΟΣ*. Πὰ τὸν ἀμφορέα αὐτὸ ἀπὸ τὴ Θάρρο τῆς Σαρδηνίας βλ. καὶ στὸ Porro 1914, 381 άρ. 1-2: α) *Ἐπὶ Ἀνδρονίκον* / *Ἀγριανίου*, β) *Λύσιππος* / *ἄγκυρα*. Προφανῶς ἀντὶ *Λύσιππος* διάβαζε *Λυσίωνος*.

1725. *IG XIV* 2393, 4: α) *Ἐπὶ Εὐάνορος* / *Ἰακινθίου*, β) *Μεν[ε]στράτου* ἀπὸ τὴ Vastea. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 31 άρ. 10.

1726. Pridik 1926, 327, *Ἐπὶ Ἀριστοπόλιος Ἀρταμιτίου*.

1727. Πὰ τοὺς δύο αὐτοὺς ἀμφορεῖς βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 296 σημ. 2.

1728. Badalyants 1976, 40 καὶ Badalyants 1980, 165, χρονολογεῖται στὴν περίοδο V⁶: περίπου 130 - περίπου 90 π.Χ.

1729. Paris 1914, 300-326. Πρβ. καὶ Grace - Pétropoulakou 1970, 296 με σημ. 2. Βλ. ἀκόμα Grace 1962, 115 σχόλια στὸν άρ. 5. Πὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN* 1987, 307-308, λ. *Μενέστρατος*, άρ. 33 (2ος/1ος π.Χ. αἰ., άρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 361).

1730. Nilsson 1909, 455 άρ. 308, ἀπὸ τὴ Λίνδο, τρία παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο τελευταῖα με κεφάλι Ἡλίου στὸ κέντρο. Porro 1916, 118 άρ. 133, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίου στὸ Μουσεῖο τῶν Θερμῶν στὴ Ρώμη, ἓνα παράδειγμα με κηρύκειο.

1731. Grace 1952, 527, δύο παραδείγματα.

1732. Sztetyllo 1976, 73 άρ. 229-230. Ὁ άρ. 229 πιθανῶς ἔχει γίνει με τὴν ἴδια σφραγίδα με τὴν ὁποία κατασκευάστηκε καὶ τὸ σφράγισμα άρ. P105 ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Πέλλας.

1733. Coulson - Mook - Rehard 1997, 54 άρ. 23.

1734. Crowfoot 1957, 383, μία λαβή.

1735. Νεροῦτσος 1874, 229 άρ. 113 (δύο ὀρθογώνια παραδείγματα, τὸ ἓνα με Ἡλιο ἀριστερὰ καὶ τὸ ἄλλο με δελφίνι πάνω σὲ ἄγκυρα).

1736. *IG XIV* 2393, 359a-b, με ἄγκυρα καὶ δελφίνι κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἀπὸ τὶς Ἀκρες. Πρβ. καὶ Bleckmann 1907, 42. Gentili 1958, 74 άρ. 136, ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες. Τὸ σφράγισμα εἶναι ὀρθογώνιο με τὴν ἐπιγραφή σὲ μία σειρὰ καὶ με σύμβολο δελφίνι σὲ συστροφή γύρω ἀπὸ ἄγκυρα.

1737. Pridik 1926, 327, πέντε παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο με ἄγκυρα καὶ ἓνα κυκλικὸ με ἄνθος.

1738. Paris 1914, 313 άρ. LXI, 1a-s: *Με-νεσ/τράτου*, με κεφάλι Μένουσας στὸ κέντρο καὶ LXII, 1a-e με δελφίνι κάτω τυλιγμένο σὲ ἄγκυρα.

1739. Πά την ένσφράγιση λαβή άρ. P107 βλ. Άκαμάτη 1993, 308 πίν. 314ε. Πρβ. και Fraser - Matthews, *LGN* 1987, 313, λ. *Μίδα*, άρ. 9 (β' μισό 2ου αϊ. π.Χ., άρ. καταλόγου Άγορᾶς R 374).

1740. Grace - Pétropoulakou 1970, 317 σχόλια στο E45, όπου συνδέεται με τον έπωνυμο Κληνόστρατο. Grace 1985, 9-10 και σ. 42, όπου αναφέρονται 1.283 ένσφράγιστες λαβές με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ αὐτοῦ μόνο ἀπὸ τῆ συλλογῆ Μπενάκη στὴν Ἀλεξάνδρεια σὲ ἓνα σύνολο 18.000 ένσφράγιστων ροδίτικων λαβῶν με ὀνόματα κατασκευαστῶν. Πά τῆ συλλογῆ αὐτῆ βλ. V. Grace, *The Yearbook of the American Philosophical Society* 1955, 221-226, τῆς ἴδιας, *The Yearbook of the American Philosophical Society* 1964, 518-522, τῆς ἴδιας, *Stamped Amphora Handles - The Benachi Collection*, *Archaeology* 19, 1966, 286-288 και τῆς ἴδιας, *The Benachi Collection of Stamped Amphora Handles*, *Newsletter of the American Research Center in Egypt* 57, March 1966. Στὸ Musée Gréco-Romain τῆς Ἀλεξάνδρειας μέχρι τὸ 1972 εἶχαν καταγραφῆ περὶ τὶς 100.000 ένσφράγιστες λαβές ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ 80.000 περίπου εἶναι ροδιακές, βλ. Empereur 1982, 221.

1741. Badalyants 1976, 40 και Badalyants 1980, 165 (περίοδος V: περίπου 150 - περίπου 108 π.Χ.).

1742. Nicolaou - Empereur 1986, 527-528 άρ. 12. Πρβ. και παραπάνω σημ. 1559 και 1564.

1743. *IG XIV* 2393, 366a-c (ἀπὸ τὶς Ἀκρες, τῆ Licata, τὸ Μπρίντζι. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ πρῶτο σφράγισμα φέρει κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα, τὸ τρίτο κέρας Ἀμαλθείας, ἐνῶ τὸ δεύτερο δὲν ἔχει σύμβολο). Πρβ. και Bleckmann 1907, 42. Με πιθανότητα στὸν ἴδιο κατασκευαστῆ ἀποδίδεται και θραῦσμα ένσφράγισης λαβῆς ἀπὸ τὸ Monte Vairano στὸ Campobasso, βλ. Bevilacqua 1980, 34 άρ. 21. Gentili 1958, 75 άρ. 140, με κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα πρὸς τὰ δεξιὰ και με βότρυ δεξιὰ. Ἡ προέλευσή του εἶναι ἄγνωστη.

1744. Sestieri 1941, 289-290 άρ. 28-29, με βότρυ δεξιὰ και κάτω κηρύκειο.

1745. *IG XII* 1, 1354, 1-9. Nilsson 1909, 457 άρ. 314, εἴκοσι παραδείγματα, τὰ περισσότερα με κηρύκειο κάτω και μερικὰ μόνο με βότρυ δεξιὰ. Porro 1916, 118 άρ. 136, τέσσερα παραδείγματα με βότρυ δεξιὰ και κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφῆ.

1746. Grace 1952, 527, εἴκοσι δύο παραδείγματα.

1747. *BCH* 1951, 183 άρ. 38.

1748. Hall 1885, 392-393 άρ. 5063 και άρ. 5053, κάποτε στὴ συλλογῆ Cesnola στὸ Μητροπολιτικὸ Μουσεῖο τῆς Νέας Ὑόρκης και Bleckmann 1907, 32-33 άρ. 27, 29. Πά τοὺς δύο αὐτοὺς ἀμφορεῖς βλ. και παραπάνω σχόλια στὸ P70. Στὴν ἴδια συλλογῆ ὑπῆρχαν και ἄλλοι δύο ἀμφορεῖς τοῦ Μίδα, ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν έπωνυμο Δαμαίνετο, Hall 1885, 393 άρ. 5044 και Bleckmann 1907, 32 άρ. 28 και τὸν έπωνυμο Ἀριστοκλῆ, Hall 1885, 393 άρ. 5054 και Bleckmann 1907, 33 άρ. 29. Calvet 1972, 35 άρ. 68-69 εἰκ. 73-74, ἀπὸ τῆ Σαλαμίνα με βότρυ δεξιὰ. Sztetyllo 1976, 66 άρ. 194-198, πιθανῶς και άρ. 199, καθὼς και Sztetyllo, Paphos 1983, 369 άρ. 14 με βότρυ, ἀπὸ τῆ Νέα Πάφο. Nicolaou - Empereur 1986, 527-528 εἰκ. 11a-d, ἀμφορέας στὸ Μουσεῖο τῆς Λευκωσίας.

1749. Börker - Burow 1998, 95 άρ. 270 πίν. 28, ἀπὸ τὴν πόλη τοῦ Περγάμου με βότρυ δεξιὰ τοῦ ὀνόματος και κάτω κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ.

1750. Macalister 1901, 124-127 άρ. 159-161, ἔξι ὀρθογώνια σφραγίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο τελευταῖα, άρ. 161, με σύμβολο βότρυ; Πά τὰ ἴδια βλ. και Bleckmann 1907, 43.

1751. Coulson - Mook - Rehard 1997, 54-55 άρ. 24.

1752. Finkielsztejn 1989, 230 με σύμβολο κηρύκειο και βότρυ.

1753. Ariel 1990, 66 άρ. S 327 με βότρυ δεξιὰ και κηρύκειο κάτω.

1754. Reisner 1924, 18 άρ. 444 με βότρυ δεξιὰ και κηρύκειο κάτω, και σ. 312 (έννέα παραδείγματα με κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα και βότρυ δεξιὰ. "Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ φέρει και δευτερεῦον σφράγισμα *ΥΠΟ* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. σ. 315 άρ. 1). Crowfoot 1957, 383, ένδεκα λαβές.

1755. Macalister 1912, 321-322 (δέκα παραδείγματα. "Ἐνας ἀμφορέας χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν έπωνυμο Ἀρχέμβροτο).

1756. Dothan 1971, 63 πίν. XIX, 6.

1757. Dunand 1939, 17 άρ. 1042 εἰκ. 4, ὀρθογώνιο με βότρυ δεξιὰ. Dunand 1958, 544 άρ. 12704, ὀρθογώνιο με βότρυ δεξιὰ και κάτω κηρύκειο πρὸς τὰ δεξιὰ.

1758. Νεροῦτσος 1874, 229 άρ. 115 (δύο ὀρθογώνια με βότρυ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ δεύτερο και με κηρύκειο). Adriani 1933-1935, 162. Πά τὸ ἴδιο πρβ. και *SEG* 8, 1937-1938, 67 άρ. 442. Sztetyllo 1975, 200 άρ. 140-143, πίν. XV. Breccia 1907, 83 άρ. 30, 87, 87a και 135 με κηρύκειο κάτω και βότρυ δεξιὰ.

1759. Coulson 1986, 542 ἀρ. 31.
1760. Empereur 1977, 223-224 ἀρ. 70-71, πίν. XXXVIII με βότρου δεξιά και κηρύκειο κάτω τὸ ἔνα, και πυρσὸ και κηρύκειο τὸ δεύτερο.
1761. Pridik 1917, 30 ἀρ. 743-748 (μόνο τὸ τελευταῖο χωρὶς σύμβολο. Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν βότρου δεξιά και κηρύκειο στὴ δεύτερη σειρὰ). Pridik 1926, 327, εἴκοσι ἑννέα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ εἴκοσι δύο εἰκονίζονται κηρύκειο. Shelon 1957, 211 (τέσσερα παραδείγματα). Shelon 1975, 111 ἀρ. 407-411, ἀπὸ τὴν Τάναη. Golentsov-Golenko 1979, 81 ἀρ. 46, ὀρθογώνιο με κηρύκειο στὴ δεύτερη σειρὰ και Vysotskaya 1978, 86 ἀρ. 46-47, ὀρθογώνια με κηρύκειο στὴ δεύτερη σειρὰ και Vysotskaya 1978, 86 ἀρ. 46-47, ὀρθογώνια με κηρύκειο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Shterman 1952, 389 και Sztetyllo 1983, 98 ἀρ. 85, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Badalyants 1978, 213 ἀρ. 51: *Μίδα* με βότρου δεξιά, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο.
1762. Nicolaou - Empereur 1986, 527-528 ἀρ. 11. Στὸν Μίδα μοῦ φαίνεται πὼς πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ ἀμφορέας ἀπὸ τὴν Ἀγκώνα, πού χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἐπώνυμο Ἀστυμήδη 2. Γιὰ τὸν ἀμφορέα αὐτὸν βλ. Mercando 1976, 165 εἰκ. 35-37: α) *Ἐπὶ Ἀστυμήδους / Ὑακινθίου*, β) *Μ....*, με βότρου δεξιά και κηρύκειο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ. Στὴν εἰκ. 37 νομίζω πὼς μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Μίδα. Γιὰ τὸν ἐπώνυμο Ἀστυμήδη και τοὺς ὁμωνύμους του βλ. ἐκτεταμένα σχόλια στὸ Nachtergaele 1978, 48-51. Γιὰ τὴν παραγωγὴ τοῦ Μίδα βλ. Grace 1985, 9-10 και 42.
1763. Grace 1952, 538, τρία παραδείγματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα σχολιάζεται στὸν ἀρ. 31α και εἰκ. 2 ἀριστερὰ και πίν. XXIV, 31a-b. Πρβ. και Grace - Pétropoulakou 1970, 317 σχόλια στὸν ἀριθμὸ E46. Γιὰ μιὰ πιθανὴ ἀποκατάσταση τοῦ ὀνόματος τοῦ Νικάρχου σὲ ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὴ Νεσσάνα, βλ. Grace 1962, 114 ἀρ. 2. Γιὰ τὸν Νικάρχο βλ. και Fraser - Matthews, *LGN* 1987, 330, λ. *Νικάρχος*, ἀρ. 65 (2ος/1ος π.Χ. αἰ. Ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 397).
1764. Βλαχοπούλου-Οἰκονόμου 1979, 284-285 ἀρ. A5-A6 πίν. 2γ-δ και 3α.
1765. Grace - Pétropoulakou 1970, 313-314 ἀρ. E35-E36.
1766. Nilsson 1909, 460 ἀρ. 328, τέσσερα παραδείγματα, ὅλα ὀρθογώνια σὲ μιὰ σειρὰ. Porro 1916, 119 ἀρ. 144, δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα με ἐπιγραφὴ σὲ μιὰ σειρὰ.
1767. Grace 1952, 527 (δύο παραδείγματα) και παραπάνω σημ. 1763.
1768. Grace 1934, 231 ἀρ. 64.
1769. Βλ. και παραπάνω σημ. 1764.
1770. Pridik 1926, 328, ἑπτὰ φορές. Canarache 1957, 264 ἀρ. 643, ἀπὸ τὸν Ἰστρὸ. Mirčev 1958, 34 ἀρ. 147 πίν. XIX, 2, ἀπὸ τὴν Ὀδησσό. Badalyants 1970, 124 ἀρ. 16, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shelon 1975, 114 ἀρ. 429-433, ἀπὸ τὴν Τάναη. Sztetyllo 1983, 102 ἀρ. 93, ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο.
1771. Hall 1885, 392 ἀρ. 5061. Nilsson 1909, 116. Grace 1948, 145 γιὰ τὸν ἀμφορέα τοῦ Ἀριστομβροτίδα. Πρβ. και τὰ σχόλια στὸν P72. Ἀκόμα βλ. και Calvet 1972, 35 στὸν ἀρ. 70 ὅπου μνημονεύεται ἀμφορέας τοῦ Πολυαράτου ἐπὶ ἐπώνυμου Ναυσίππου ἀπὸ τὴν Πάφο. Γιὰ τὸν Πολυάρατο βλ. Badalyants 1980, 165 (περίοδος V: περίπου 150 - περίπου 108 π.Χ.) και Fraser - Matthews, *LGN* 1987, 376, λ. *Πολυάρατος*, ἀρ. 26 (ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 436).
1772. Ariel - Finkielsztejn 1994, 186-187 και 212 σχόλια στὸν ἀρ. SAH 72.
1773. *IG* XII 1, 1376, 1-3. Nilsson 1909, 473 ἀρ. 356. Porro 1916, 120 ἀρ. 165, μιὰ με διπλὸ κέρασ Ἀμαλθείας.
1774. Grace 1952, 527, δύο παραδείγματα.
1775. Βλ. και παραπάνω σημ. 1771. Ἀκόμα Calvet 1972, 35 ἀρ. 70, ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα. Sztetyllo 1976, 67 ἀρ. 203, με θύρσο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο.
1776. Landau - Tzaferis 1979, 155 ἀρ. 9: ([Π]ο-*λυναρχ* vacant *ου* / θύρσος πρὸς τὰ δεξιά. Στὸ σφράγισμα αὐτὸ πιθανότατα πρέπει νὰ διαβάσουμε τὸ ὄνομα τοῦ Πολυαράτου: *Πολυαρά<τ>ου*. Βλ. αὐτόθι και σ. 156 ἀρ. 24: *Πολυαρά/του* με θύρσο, και σ. 157 ἀρ. 39: *Π[ολυ]αράτο[υ]*, ἀποσπασματικὸ τμήμα. Γιὰ τὰ παραπάνω σφραγίσματα πρβ. και SEG 29, 1979, 407-408 ἀρ. 1614.
1777. Ariel - Finkielsztejn 1994, 212-213 ἀρ. SAH 72-SAH 73.
1778. Reisner 1924, 312 ἀρ. 65 (δύο με λάβρυ πρὸς τὰ δεξιά και κέρασ Ἀμαλθείας ἀριστερὰ και ἓνα με θύρσο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα). Crowfoot 1957, 382 (περίοδος V, δέκα λαβές). Crowfoot 1957, 383, δύο λαβές.
1779. Νεροῦτσος 1874, 229 ἀρ. 134, ὀρθογώνιο σφράγισμα με θύρσο. Sztetyllo 1975, 200-202 ἀρ. 147-148, πίν. XVI.
1780. Pridik 1917, 32 ἀρ. 814-816 (ἀρ. 814-815 με

διπλό κέρας Ἀμαλθείας ἀριστερά καὶ διπλό πέλε-
κυ κάτω. Ἄρ. 816 μὲ θύρσο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα).
Pridik 1926, 329, ἐννέα φορές, ἀπὸ τις ὁποῖες μία
φορὰ τὸ ὄνομα στὴν ὀνομαστική, πέντε μὲ διπλό
κέρας Ἀμαλθείας καὶ διπλό πέλεκυ καὶ δύο μὲ
θύρσο.

1781. Gentili 1958, 80 ἄρ. 160, 1-3, ὀρθογώνια μὲ
σύμβολα κέρας Ἀμαλθείας καὶ λάβρυ.

1782. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. Bleckmann 1912, 253
ἄρ. 40. Hiller v. Gaertringen 1931, 836 ἄρ. 47. Grace
1953, 122 ἄρ. 31. Grace 1956, 140 (ἐπιβεβαιώνεται ἡ
ὑπαρξή του). Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN*
1987, 53-55, λ. Ἀπολλώνιος, ἄρ. 414 (2ος/1ος π.Χ.
αἰ.) καὶ ἄρ. 432-434 καὶ 438 γιὰ τοὺς συνώνυμους
κατασκευαστές.

1783. Badalyants 1976, 40.

1784. Dumont 1871, 82 ἄρ. 38-41, ἡ ἀνάγνωση
τοῦ πρώτου σφραγίσματος εἶναι προβληματική.

1785. Grace 1952, 528, ἓνα παράδειγμα, πὺν
τοποθετεῖται ἀπὸ τὴν V. Grace στὴν περίοδο VI.

1786. Grace - Pétropoulakou 1970, 307 σχόλια
στὸν ἄρ. E17 (κυκλικὸ σφράγισμα μὲ κεφάλι Ἡ-
λίου ἀπὸ τὴ Σὺλλογὴ Μπενάκη. Breccia 1907, 74
ἄρ. 114).

1787. Irimia 1980, 100 ἄρ. 7.

1788. Pridik 1917, 4 ἄρ. 57: Ἐπὶ Ἀπολλωνίου /
Ἀρταμίδου καὶ Pridik 1926, 309, μία φορὰ μὲ
μῆνα τὸν Ἀρταμίτιο.

1789. Grace - Pétropoulakou 1970, 314 ἄρ. E39,
πίν. 55 καὶ σχόλια στὸ E41. Πὰ τὸν ἐπώνυμο βλ.
Hiller v. Gaertringen 1931, 836 ἄρ. 77 καὶ Grace
1953, 122, 48. Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN*
1987, 73, λ. Ἀριστομένης, ἄρ. 59 (2ος/1ος π.Χ. αἰ.).

1790. Badalyants 1976, 40.

1791. Grace 1952, 528, ἓνα παράδειγμα, ὅπου
χρονολογεῖται στὴν περίοδο V ἀντὶ τῆς VI.

1792. Nilsson 1909, 391 ἄρ. 108, 1-2. Porro 1916,
113 ἄρ. 35, ἓνα παράδειγμα: Ἀριστομένους Πανά-
μου.

1793. Sztetyllo 1976, 61 ἄρ. 174.

1794. Pridik 1917, 5 ἄρ. 86. Pridik 1926, 310, δύο
παραδείγματα μὲ μῆνες Ἀρταμίτιο καὶ Σμίνθιο.
Canarache 1957, 241 ἄρ. 549.

1795. Macalister 1901, 40 ἄρ. 119.

1796. Crowfoot 1957, 383.

1797. Grace - Pétropoulakou 1970, 297 μὲ σημ. 2,
309 σχόλια στὸ E24 καὶ 316 σχόλια στὸ E43. Πὰ τὴ
λαβὴ ἀπὸ τὴν Alba Fucens βλ. Mertens 1955, 86 ἄρ.
6 εἰκ. 36, 6. Ἀκόμα γιὰ τὸν ἐπώνυμο βλ. Hiller v.

Gaertringen 1931, στ. 840 ἄρ. 293 καὶ Grace 1953,
124 ἄρ. 166, καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGPN*
1987, 453 ἄρ. 2, λ. Φαινίλας (2ος/1ος π.Χ. αἰ.).

1798. Nilsson 1909, 493 ἄρ. 420, ἀπὸ τὴ Λίνδο,
ὅπου πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ Φαν[ίλα] ἀντὶ τοῦ
Φαν[ίδα] μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἱερέως. Grace 1952, 530,
τέσσερα παραδείγματα ἀπὸ τὴ Δῆλο. Sztetyllo
1976, 74 ἄρ. 235, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο, μὲ τὸν μῆνα
Διόσθυο. Νεροῦτσος 1874, 244 ἄρ. 178, ἓνα ὀρθο-
γώνιο, ὅπου ὁμως ἀντὶ: Ἐπὶ Φαινίδα, διάβαζε: Ἐπὶ
Φαινίλα. Breccia 1907, 84 ἄρ. 78 καὶ 80, ὀρθογώνια,
ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Ariel - Finkielsztejn 1994,
220-221 ἄρ. SAH 93-94. Golentsov - Golenko 1979,
80 ἄρ. 19, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη.

1799. Porro 1916, 124 ἄρ. 268, τρία παραδείγμα-
τα μὲ ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά καὶ μὲ θύρσο
κάτω, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Καμίου. Ὁ Porro πα-
ρασυρμένος ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ ἀπέ-
δωσε τὴν παραγωγὴ τοῦ Βοσπόρου σὲ ἐργαστήριο
τῆς Ὀλβίας. Ἡ ἐρευνα ἔχει ἀσχοληθεῖ μὲ τὴ δημο-
σιοποίηση τῶν ἐνσφράγιστων λαβῶν ἀπὸ τὴν πε-
ριοχὴ τοῦ βασιλείου τοῦ Βοσπόρου. Ἡ προσπά-
θεια ἄρχισε ἀπὸ τὸν E. L. Elnitsky, On Bosphorean
Amphora Stamps, *VDI* 1940, 3-4, 318 κέ. (στὰ ρωσι-
κά). Τόσο ὁ Elnitsky, ἀλλὰ κυρίως ὁ Shelov ἀργό-
τερα ἔδωσαν ἔμφαση στὴ σύγκριση τῶν σφραγι-
σμάτων τῶν ἀμφορέων μὲ σφραγίσματα κεραμί-
δων ὁροφῆς. Ὁ D. B. Shelov, Stamps on Amphoras
and Tiles Found in the Excavations at Panticapaeum
from 1945-1949, *MIA* 56, 1957, 202-226 (στὰ ρω-
σικά) καὶ τοῦ ἴδιου, Sur l'histoire de la production
céramique dans le Bosphore, *SA* 21, 1954, 119-130
(στὰ ρωσικά), ἔδωσε ἔμφαση στὴ σύνθεση τοῦ πη-
λοῦ καὶ στὴ μορφολογία τῶν σφραγίδων σὲ ἀμφο-
ρεῖς καὶ κεραμίδες. Σχετικὴ βιβλιογραφία βλ. I.
Brashinsky 1973, 124 καὶ Shelov - Covedjaev 1986,
18 καὶ 28 μὲ βιβλιογραφία στὴ σημ. 141. Πὰ τὸν
κατασκευαστῆ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGPN*
1987, 103, λ. Βόσπορος, ἄρ. 2 (2ος/1ος π.Χ. αἰ., ἄρ.
καταλόγου Ἀγορᾶς R 131A-B).

1800. Grace - Pétropoulakou 1970, 306-307 ἄρ.
E17 μὲ ἐκτενὲς σχόλιο.

1801. Bevilacqua 1980, 32 ἄρ. 14, πίν. V, 4. Ἡ
ἀνάγνωση δὲν εἶναι βέβαιη. Πὰ τὴν ἴδια λαβὴ βλ.
καὶ Bevilacqua - De Benedittis 1980, 348 ἄρ. 29 πίν.
64. Ἡ ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά. Κάτω ἀπὸ τὸ
ὄνομα θύρσος πρὸς τὰ ἀριστερά.

1802. Πὰ τὴν οἰκογένεια βλ. παραπάνω σ. 66 κέ.
σχόλια στὸ P31.

1803. Πρβ. σφραγίσματα τοῦ Ἀγαθοβούλου, Grace - Pétropoulakou 1970, 306 ἀρ. E15.

1804. Ἀναλυτικά γιὰ τὸν Δαμοκράτη τῆς περιόδου αὐτῆς βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 307-308 ἀρ. E18.

1805. Ὅρατιου, *ᾠδαι* III 21.

1806. Empereur 1990, 204.

1807. Grace - Pétropoulakou 1970, 307, σχόλια στὸ E18. Γιὰ τὴ λαβὴ ἀπὸ τὴν Ἀρσάμεια βλ. Dörner - Goell 1963, 244.

1808. Römer 1983, 267 ἀρ. 5, σὲ ἰδιωτικὴ συλλογὴ τῆς Κολωνίας.

1809. Νερούτσος 1874, 454 ἀρ. 5. Ἐδῶ ἀναφέρονται καὶ ἄλλες τέσσερις ὀρθογώνιες λαβές, ὅπου στὴ δευτέρῃ σειρᾷ ἐμφανίζονται τὰ γράμματα Γ, Δ, Δ καὶ Ε. Τὰ γράμματα ἐξημενούνται ὡς ἔτη ἄσκησης τῆς ἐξουσίας καὶ ὁ Δαμοκράτης θεωρεῖται ἀστυνόμος-δυνάστης, ἀφοῦ τὸ σύνολο τῶν πέντε λαβῶν ἀποδίδεται λαθεμένα στὴν Ἡράκλεια ποντική.

1810. Ἀπὸ τὴν Κρήτη, Nilsson 1909, 530 ἀρ. 1: α) [Δ]αμοκράτενς / Β β) Ἐπὶ / Ἀντιπά[τρον] / Ἀρταμιτίον (ἐπιγραφή πρὸς τὰ ἀριστερά). Βλ. καὶ Badalyants 1976, 40.

1811. Nilsson 1909, 412 ἀρ. 165, 52-57 μὲ τὰ γράμματα ΑΑ, Β, Δ, Θ καὶ Ο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ. Στὸν ἴδιο κατασκευαστὴ πιθανότατα ἀνήκουν καὶ οἱ ἀρ. 58-59 μὲ βότρυ καὶ θύρσο.

1812. Landau - Tzaferis 1979, 157 ἀρ. 36 καὶ SEG 29, 1979, 408 ἀρ. 1614: Δαμοκράτενς / Ε.

1813. Macalister 1912, 356 ἀρ. 170.

1814. Ariel - Finkielsztejn 1994, 227 ἀρ. SAH 116. Ἡ ἀνάγνωση ἔγινε μὲ τὴ βοήθεια ἀδημοσίεου παραδείγματος ἀπὸ τὸ Tel Istabah. Κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τὰ γράμματα ΚΕ.

1815. Botti 1901, 168 ἀρ. 133. Breccia 1907, 77 ἀρ. 84, 68 ἀρ. 72 (τὰ δύο πρῶτα μὲ τὰ γράμματα Α καὶ Β ἀντίστοιχα, κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ) καὶ σ. 78 ἀρ. 76 μὲ τὰ γράμματα ΑΕ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἴδιου κατασκευαστῆ. Grace - Pétropoulakou 1970, 307 σχόλια στὸ E18 ἀπὸ τὴ Συλλογὴ Μπενάκη. Sztetyllo 1975, 178 ἀρ. 67, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρᾷ. Πιθανῶς τοῦ Δαμοκράτη 2. Sztetyllo 1978, 286-287 ἀρ. 50 καὶ 52, ὀρθογώνια μὲ τὰ γράμματα ΔΑ τὸ πρῶτο στὴ δευτέρῃ σειρᾷ καὶ τὰ γράμματα ΠΑ τὸ δεύτερο.

1816. Empereur 1977, 212 ἀρ. 34, πίν. XXXV: Δαμοκράτενς / Ι.

1817. Empereur 1990, 208 ἀρ. 7 πίν. 112γ, μὲ τὸ γράμμα Ζ (9) κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα.

1818. Pridik 1926, 323. Σὲ τέσσερα παραδείγματα κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἀναγνωρίζονται τὰ γράμματα Β, Δ, Ε, Κ. Σὲ δύο διακρίνονται τὰ σύμβολα τοῦ βότρυ μὲ τὸν θύρσο. Ὁ Pridik ἐξημενεύει τὰ γράμματα ὡς δήλωση τοῦ ἐργαστηρίου ἀπὸ τὸ ὅποιο προέρχονται καὶ φέρει τὸ παράδειγμα τοῦ Θασίτη κατασκευαστῆ Κλείτου. Shelon 1975, 94 ἀρ. 315-318 ἀπὸ τὴν Τάναη. Ὅλα ὀρθογώνια σὲ δύο σειρές. Ἐπάνω τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ, κάτω τὸ γράμμα Σ στὰ δύο πρῶτα καὶ βότρους στὸ τρίτο, χωρὶς σύμβολο τὸ τελευταῖο. Golentsov - Golenko 1979, 80 ἀρ. 29, ὀρθογώνιο μὲ βότρυ καὶ θύρσο, ἀπὸ τὴ Νεάπολη. Gramatopol - Bordea 1968, 58 ἀρ. 66, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρᾷ, ἀπὸ τοὺς Τόμους. Πρβ. καὶ Lazarov 1977, 35 ἀρ. 31. Lazarov 1974, 49 ἀρ. 73, πίν. V, κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ ἀναγνωρίζεται τὸ γράμμα Δ.

1819. Gentili 1958, 58 ἀρ. 79, 37-39. Γιὰ τὸ τελευταῖο βλ. καὶ Empereur 1990, 208 ἀρ. 8 πίν. 112δ, μὲ τὰ γράμματα ΚΒ (22) κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ μὲ διόρθωση τοῦ τυπογραφικοῦ λάθους ἀντὶ τοῦ ἀρ. 79, 30 σὲ 79, 39. Γιὰ τὰ εὐρήματα στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν βλ. καὶ σ. 67 κέ. μὲ σημ. 846, σχόλια στὸ P31 (Δαμοκράτης 1).

1820. Ariel - Finkielsztejn 1994, 203 σχόλια στὸν ἀρ. SAH 42.

1821. Shelon 1956, 136-143 γιὰ τὰ συμπληρωματικά σφραγίσματα.

1822. Grace 1952, 538 ἀρ. 31 καὶ Grace - Pétropoulakou 1970, 317 στὸ E46. Πρβ. καὶ Fraser - Matthews, LGPN 1987, 145, λ. Δῶρος, ἀρ. 10 (2ος/1ος αἰ. π.Χ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 192A-D).

1823. Badalyants 1976, 40. Badalyants 1980, 165 (περίοδος V⁶: περίπου 130 - περίπου 90 π.Χ.).

1824. Nilsson 1909, 455 ἀρ. 187 (τρία παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ ἓνα μὲ βότρυ ἀριστερά, ἐνῶ ἓνα ἄλλο μὲ ρόδο δεξιᾷ). Porro 1916, 115 ἀρ. 76 σὲ μία σειρᾷ μὲ βότρυ ἀριστερά, Ἰ. Κοντῆς, ΠΑΕ 1952, 590.

1825. Grace 1952, 526, δύο παραδείγματα.

1826. Γιὰ τὴν πιθανὴ ἀποκατάσταση τῆς ἀποσπασματικῆς ἐνσφράγισης λαβῆς ἀρ. J 1007H βλ. Isler 1978, 137 ἀρ. 464, πίν. 65, ὅπου χρονολογεῖται στὸν 3ο αἰ.

1827. Mertens 1955, 83 ἀρ. 1, 87 ἀρ. 11 καὶ 89 ἀρ. 17.

1828. Sztetyllo 1976, 72 ἀρ. 224. Ἡ σφραγίδα ἀρ. 225 θὰ πρέπει νὰ διαβαστεῖ: Διοδό/τον ἀντὶ Δόρου.

Ποβ. την ένσφράγιση λαβή από την Πέλλα αρ. 82.83 (P96).

1829. Reisner 1924, 18 αρ. 38 *Δῶρος / Θεσμοφορίου*. Crowfoot 1957, 386 (ἀβέβαιο).

1830. Macalister 1912, 356 αρ. 193.

1831. Ariel - Finkielsztejn 1994, 203 αρ. SAH 42-SAH 43.

1832. Νεροῦτσος 1874, 227 αρ. 57 (δύο ὀρθογώνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο στὴν ὀνομαστική). Sztetyllo 1975, 206 αρ. 164, πίν. XVIII. Sztetyllo 1978, 288 αρ. 54, μετὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά.

1833. Pridik 1917, 26 αρ. 609-610 (αρ. 609 μετὸ βότρου ἀριστερά). Pridik 1926, 324, δέκα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο μετὸ βότρου. Shtaerman 1952, 389 ἀπὸ τὸ Μυρμήκιο. Shelon 1957, 211 (τρία παραδείγματα) ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο. Shelon 1975, 98-99 αρ. 334-341, πίν. V, ἀπὸ τὴν Τάναη. Golentsov - Golenko 1979, 81 αρ. 33 καὶ Vysotskaya 1978, 85 αρ. 27, χωρὶς σύμβολο, ἀπὸ τὴ σκυθικὴ Νεάπολη. Badalyants 1978, 213 αρ. 43-45: *Δῶρον* μετὸ βότρου ἀριστερὰ τὰ δύο πρῶτα καὶ *Δῶρον / Ὑακινθίου* τὸ τρίτο, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Glodariu 1974, αρ. 79c ἀπὸ τὸ Popești. Tudor 1967, 63 αρ. 78 εἰκ. 4, 74 καὶ Glodariu 1976, 140 αρ. 77 ἀπὸ Stoienesti-Cetățeni μετὸ ὄνομα σὲ μία σειρὰ πρὸς τὰ ἀριστερά. Ποβ. καὶ Lazarov 1977, 36 αρ. 40.

1834. Bevilacqua 1980, 29 αρ. 9, πίν. V, 1 μετὴν ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἡ ταύτιση δὲν εἶναι βέβαιη. Γιὰ τὴν ἴδια βλ. καὶ Bevilacqua - De Benedittis 1980, 346 αρ. 20 πίν. 63.

1835. Criscuolo 1982, 92 αρ. 94.

1836. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 310-311 στὸ E29. Ποβ. καὶ Fraser - Matthews, *LGNP* 1987, 321, λ. *Μουσαῖος*, αρ. 21 (2ος/1ος αἰ. π.Χ., αρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 387).

1837. *IG* XII 1, 1357. Nilsson 1909, 459 αρ. 319.

1838. Grace 1952, 527, ἔξι παραδείγματα. Grace - Pétropoulakou 1970, 310-311 αρ. E29, πίν. 54.

1839. Börker - Burow 1998, 95 αρ. 272 πίν. 28: *Μου[σαίου]*.

1840. Sztetyllo 1976, 74 αρ. 231, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο. Calvet 1978, 226 αρ. 33, πίν. LIV, ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα.

1841. Νεροῦτσος 1874, 229 αρ. 117, ὀρθογώνιο σφράγισμα χωρὶς σύμβολο. Sztetyllo 1975, 200 αρ. 145, πίν. XVI, ὀρθογώνιο σὲ μία σειρὰ.

1842. Pridik 1926, 328, τρία παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο μετὸ βότρου. Mirčev 1958, 34 αρ. 146 πίν. XIX, 1, ἀπὸ τὴν Ὀδησσό. Gramatopol - Bordea

1969, 235 αρ. 771 μετὸ σχέδιο στὴ σ. 280, ἀπὸ τὴν Κάλλατη. Badalyants 1970, 124 αρ. 45, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Badalyants 1978, 213 αρ. 52-53, δύο ὀρθογώνια σφραγίσματα μετὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία σειρὰ καὶ βότρου δεξιά, ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο. Shelon 1975, 112-113 αρ. 417-421, ἀπὸ τὴν Τάναη, ὅλα μετὸ σύμβολο βότρου δεξιά.

1843. Bevilacqua 1980, 29-30, σὲ μία σειρὰ μετὸ θύρσο κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Γιὰ τὸ ἴδιο καὶ Bevilacqua - De Benedittis 1980, 347 αρ. 23 εἰκ. 103, 23 πίν. 64.

1844. Tancheva 1982, 109 αρ. 94, πίν. III, 94. Κυκλικὸ σφράγισμα μετὸ ἀβέβαιη ἀνάγνωση. Τὸ σχέδιο εἶναι παραπλανητικό. ἴσως καὶ ἡ ἀνάγνωση δὲν εἶναι ὀρθή.

1845. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ αὐτὸν βλ. Grace - Pétropoulakou 1970, 314 στὸν αρ. E37, Badalyants 1980, 165 (περίοδος V⁶: περίπου 130 - περίπου 90 π.Χ.), καθὼς καὶ Fraser - Matthews, *LGNP* 1987, 124, λ. *Στράτων*, αρ. 81, αρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 473.

1846. Ariel - Finkielsztejn 1994, 187 καὶ 208 σχόλια στὸν αρ. SAH 60 πού συσχετίζεται μετὰ τὰ τμήματα στὴ σ. 209 αρ. SAH 61: *Ἐπὶ Καλλ[ι]/Ξείνου / Πανάμου* καὶ στὴ σ. 214 αρ. SAH 78: *Στράτων / [ρόδο]* βότρου.

1847. *IG* XIV 2393, 448a-b, ἀπὸ τὸν Ἀκράγαντα καὶ τὸν Τάραντα ἀντίστοιχα, μετὸ ρόδο καὶ βότρου κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα. Ποβ. καὶ Bleckmann 1907, 42.

1848. *IG* XII 1, 1388, ἀπὸ τὴν Ἰαλυσό. Nilsson 1909, 479 αρ. 378, πέντε παραδείγματα μετὸ ὄνομα στὴν πάνω σειρὰ ἐνῶ στὴν κάτω ἀπεικονίζεται ρόδο ἀριστερὰ καὶ βότρου δεξιά. Porro 1916, 120 αρ. 174, ἓνα παράδειγμα μετὸ ρόδο καὶ βότρου κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ.

1849. Grace 1952, 528, δύο παραδείγματα.

1850. Lenger 1955, 489 αρ. 6, πίν. XXII. Ὁρθογώνια μετὸ ρόδο κάτω δεξιά. Στὴ δεύτερη σειρὰ τὰ σύμβολα ρόδο ἀριστερὰ καὶ βότρου δεξιά.

1851. Calvet 1972, 39 αρ. 80 εἰκ. 87, ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα. Sztetyllo 1976, 74 αρ. 233-234, ἀπὸ τὴ Νέα Πάφο μετὸ μόνο τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ σὲ μία σειρὰ.

1852. Ariel - Finkielsztejn 1994, 214 αρ. SAH 77-78.

1853. Empereur 1977, 227 αρ. 80, πίν. XXXIX. Ὁ Empereur χρονολογεῖ τὴ λαβὴ αὐτὴ στοὺς χρόνους μεταξὺ τῶν μέσων καὶ τοῦ τέλους τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ εἰκονίζεται βότρου.

1854. Νεροῦτσος 1874, 230 ἀρ. 143, με σύμβολα βότρου καὶ κρατήρα, τὸ τελευταῖο ὅμως πρέπει ἴσως νὰ διορθωθεῖ σὲ ρόδο.

1855. Canarache 1957, 266 ἀρ. 650 καὶ Coja 1986, 443 ἀρ. 149 εἰκ. 7, ἀπὸ τὸν Ἰστορο. Gramatopol - Bordea 1969, 236 ἀρ. 781, ἀπὸ τὴν Κάλλατη, κυκλικὸ με ρόδο.

1856. Criscuolo 1982, 105 ἀρ. 122, κάτω ρόδο καὶ βότρους δεξιά.

1857. Calvet 1972, 39 ἀρ. 86.

1858. *IG* XII 1, 1123 καὶ 1422 ἀντίστοιχα. Γιὰ τὰ ἴδια σφραγίσματα βλ. καὶ Schuchhardt 1895, 433. Ἀπὸ τὴ Σαμάρεια ἔχουν δημοσιευτεῖ τρία ἀδιάγνωστα κυκλικὰ σφραγίσματα με ρόδο, πὺν φέρουν δευτερεῦον σφράγισμα *ΘΑ* σὲ ὀρθογώνιο πλαίσιο, βλ. Reisner 1924, 315 ἀρ. 4.

1859. Γιὰ τὸν Ἄλινο, πὺν χρησιμοποιεῖ κυκλικὲς σφραγίδες με ρόδο βλ. Grace 1952, 538 ἀρ. 30 καὶ Grace - Pétropoulakou 1970, 307 σχόλια στὸ E18, ὅπου ἀναφέρεται ὁ τύπος κυκλικῆς σφραγίδας τοῦ Ἀλίνου με τὴν ἐπιγραφή: Ἀλίνου ἔτη ΚΕ. Ἔτσι συνδέεται με ἀνάλογα παραδείγματα τοῦ κατασκευαστῆ Δαμοκράτη. Με τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ Ἀλίνου συμπληρώνεται ἐνσφράγιση λαβὴ ἀπὸ τὸ Ἀσκληπιεῖο τοῦ Περγάμου, Börker - Burow 1998, 81 ἀρ. 47 πίν. 23: Ἀλ[ί]ν[ου]. Ἐπίσης στὸ Tel Anafa, Ariel - Finkielsztejn 1994, 190 ἀρ. SAH 4. Γιὰ τὸν κατασκευαστὴ βλ. καὶ Fraser - Matthews, *LGN* 1987, 28, λ. Ἄλινος, ἀρ. 1 (2ος/1ος; π.Χ. αἰ., ἀρ. καταλόγου Ἀγορᾶς R 46A-B).

STAMPED HANDLES FROM THE AGORA AT PELLA EXCAVATIONS 1980-1987

This study concerns the stamped amphora handles from Rhodes and a group known as the Parmeniskos Group which were found during excavations in the Agora at Pella between 1980 and 1987.

It includes a total of 217 items, of which 93 belong to the Parmeniskos Group and 124 are from Rhodes. The two categories are distinguished by the letters ΠΑΡ or Ρ, before the serial number in each case. The analytical catalogues of the groups include comments on the names, published parallels, and detailed excavational data for each item.

1. THE PARMENISKOS GROUP

This is the name given to a group of Hellenistic pointed-base amphoras which seems to have originated in the Late Classical or the Early Hellenistic period. The Parmeniskos Group was distinguished in 1956 by Virginia Grace, and modern research has accepted her definition of its attributes. In her initial presentation of the group, Grace published three stamped handles from the Pnyx and noted the group's main characteristics. Her observations were based on 85 examples in the storerooms of the Athens Agora, which came mainly from Athens and Delos. Subsequent research has added very little to our knowledge of this group.

The few exceptions include Brashinsky's observation that the provenance of the Parmeniskos Group might be in Macedonia (possibly Pella) or the Thracian coast. However, the only argument the Russian scholar offered in support of his theory was a reference by Haralambos Makaronas in the annals of the *AI* 1960 to 146 stamped handles of this group from the Pella excavations. Grace and Savvatiānou-Petropoulakou 1970, note 1, did not refute Brashinsky: "A large number of handles of this class have now been found at Pella in Macedonia, cf. Makaronas, p. 82, which discovery suggests that the center of production was somewhere in that area".

In 1987, Empereur and Hesnard offered the previously unpublished information that Savvatiānou-Petropoulakou attributed the group to the small Thessalian town of Meliboia. We know for sure that stamped amphoras were produced there, for there is at least one instance of the ethnic on a handle found during earlier excavations at Pella, and this is confirmed by a second example from the recent excavations in the Pella Agora. That Meliboia produced wine is supported by the fact that the city struck coins with two bunches of grapes on the reverse. The attribution of the Parmeniskos Group to Meliboia is based on the fact that the ethnic is inscribed in two rows. Mere similarity in the layout of the inscription is not sufficient evidence, for such similarity is also seen in some stamp impressions from other cities, such as Rhodes, Herakleia, even a group of Ptolemaic amphoras. There are similar inscriptions on a number of roof-tiles produced by a workshop that was based in Pella. Since the craftsmen who made these tiles came from Mondaia in Thessaly, I cannot rule out the possibility that the ethnic was printed in two rows following the adoption of this manner of inscribing the names in early

amphoras of the *Parmeniskos* Group. However, no real evidence supports Torone as a production center of the Group as S. Peirce once suggested.

Material from the *Parmeniskos* Group has only sporadically been published in the areas around the Black Sea, Thrace, and other sites.

The stamped handles of the *Parmeniskos* Group from the Pella Agora that are presented here for the first time constitute the largest such group found to date. A detailed discussion of them is particularly important, owing to the volume of information they offer in comparison with the sparse literature on the subject to date.

The group comprises 90 fragments of stamped handles and 3 amphoras, one of them fragmentary. There are even more unpublished stamped handles of the *Parmeniskos* Group from earlier excavations at Pella, and no small number have been found during more recent investigations in the same city. A few more examples with stamped monograms probably belong to the same group, but have been classified as unspecified because the section of the rim is rounder than that of the typical examples in the group. They are not included in the catalogue published here. Another small category of fragmentary amphoras is ascribed to this group because the stamp impressions on the handles bear names from the *Parmeniskos* Group. They differ, however, with regard to the rim and, to an extent, the handle, which is more cylindrical in section. The rim, which swells slightly where it meets the handle, rises as a continuation of the interior wall of the vessel like a vertical tongue and terminates abruptly in a gentle curve on the upper surface without forming the triangular external silhouette that typifies the *Parmeniskos* Group.

The complete shape of the amphoras in this group was hitherto unknown, for no example had been published with an intact profile. This gap is now filled by a number of stamped amphoras and amphora fragments from a well belonging to a workshop in the Pella Agora. In fact, it proved possible to restore two amphoras completely, Nos. ΠΑΡ74 (fig. 3α, ε and 8, pl. 5) and ΠΑΡ75 (fig. 3β, ε and 8, pl. 5). So it is now possible to make more precise observations about the shape of the *Parmeniskos* amphoras and to measure their volume; and it is easier to recognize fragments of this type of pointed-base amphora at more sites, which will also facilitate the study of the commercial exchanges between the workshops where they were made and the sites where they were found.

The amphoras in this group have an ovoid body, terminating in a small compact base that forms a button-shaped knob with a small cavity in the bottom. The body widens until it is almost spherical at the curved shoulder. The transition from shoulder to neck is achieved with a gently sweeping line. The neck is narrow and not very high. Approximately level with a point halfway up the handles, the neck is encircled by a rough white band 0.008-0.012 m wide and 0.10-0.11 m below the rim. The external diameter of the rim is 0.09-0.10 m and it is very thin, approximately 0.008-0.010 m. The walls of all the amphoras are remarkably thin for the category of pointed-base amphoras, varying from 0.004 m to 0.006 m, and rarely as much as 0.009 m thick. They are thin even near the toe.

The rim has a very distinctive shape, which is of considerable help in attributing amphoras to this group. It is not high, no more than 0.007-0.010 m, and has a triangular, chamfered profile. The apex of the triangle is at the thickest part of the outer side of the rim and forms an acute

angle. Most of the amphoras that still preserve their rim are made in the same way (fig. 4). The rim curves into the interior of the neck as far as the thickness of the walls, and then turns obliquely downwards. This surface is shaped with a flat tool, which is also used to draw the bottom of the rim upwards and outwards, forming its angular profile. The section of the rim of these amphoras brings to mind morphological and technical details of some examples of the rims of moulds from Pella, all of which were found either in a deposit outside the workshop in the Agora or under the last floor of that workshop, and they therefore predate the Agora's destruction fill, though they do belong to the workshop.

The handles of the amphoras in this group rise from about the middle of the shoulder, their lower half is gently curved, and, forming a low arch, they terminate no more than 0.020-0.030 m below the rim. They are relatively short, varying in height from 0.18 to 0.20 m. They are oval in section and relatively wide, 0.035-0.047 m, and vary in thickness from 0.015 to 0.025 m. A small number of amphoras are stamped, the impressions being small and repeated on both handles.

The shape of ΠAP74 and ΠAP75 may be compared with that of amphoras from Kos and the early output of Rhodes in the 3rd century BC. The body of the two Pella amphoras is more developed than that of amphora PR 50 of the second quarter of the 3rd century BC from Korone and P 6353 from the Athens Agora, but they are less slender than SS 8214 of the first half of the 2nd century BC in the same collection.

In the course of time, the Parmeniskos amphoras became slimmer, as shown in fig. 3ε. If we date No. 84.815 (ΠAP75) to around the end of the third quarter or the beginning of the last quarter of the 3rd century BC, and No. 84.814 (ΠAP74) to the last quarter of the 3rd century, then A 3690 from the earlier excavations may perhaps be dated to the beginning of the 2nd century BC. Given the indisputable lack of adequately dated groups of Parmeniskos amphoras, any attempt to date the above items can only be tentative. Bearing in mind that the amphoras were thrown into the well along with many other vases from the time of Antigonos, it is possible that they too date to his reign. Therefore, it is not yet possible to trace the development of the Parmeniskos amphoras until many additional data have been examined, with particular emphasis on the detailed publication of examples from well dated groups.

Measurement of the volume of the amphoras in this group is very interesting with regard to the standardization of their volume, the use of measures, and the size of the market. Therefore, the unprecedented opportunity to calculate the volume of three Parmeniskos amphoras is very important in terms of the debate it may generate. The amphoras in question are ΠAP74 and ΠAP75 in the collection from the Pella Agora and A 3690 from the earlier excavations. The handles of the latter are not stamped, but it is attributed to the group because all its morphological features suggest that it should be.

The volume of these three amphoras is 29.884 litres for ΠAP74, 29.789 litres for ΠAP75, and 29.512 litres for A 3690. The calculation was made from the rim and the variation is minimal. A Qbasic program written by Yannis Kiayias made it possible to measure the volume and to reproduce their interior section with a variation of 1% for amphoras. The precise point on the neck of the amphoras in this group from which their volume was measured, which could have been a constant factor for standardization, still remains uncertain. A tentative hypothesis is

that the horizontal white band around the neck may have denoted the exact level at which the vessel was full: it could have been applied after firing and therefore after the amphora's volume had been measured.

Another distinctive feature of the Parmeniskos Group is their relatively small, rectangular, impressed stamp, which comprises a name, with no symbol, usually divided into two rows, in the genitive case. More rarely, the name – for instance, Ἡγησίνου and Νικίου – is written in a single row. Sometimes, there is only the first part of the name on the stamp, for instance Δημο, Εὐγει, Νικο; occasionally, the name is also written from right to left, as in ΠΑΡ3 (Ἀπολλώνιος) and No. 88.88 (Φίλιππος); and in many cases the impression consists in a monogram or in two letters. With regard to the last two categories, as far as I know, the examples published here are the first to be published anywhere; which makes this presentation of the 25 stamps with letters and monograms from the Pella Agora especially significant.

The Parmeniskos stamps are small in comparison with those from other areas. They vary in length from 0.018 to 0.035 m and in width from 0.010 to 0.025 m.

These amphoras are made from fine clay with particles of sand. It is usually hard and almost always contains mica. It is red, reddish-brown, or reddish-yellow in colour. The core is usually a darker brown. Some examples preserve distinctive traces of red around the neck and where the handle joins the neck, typical examples being the handles ΠΑΡ55 (Παρμενίσκος), ΠΑΡ53 (Πάμφιλος), and the amphoras ΠΑΡ73 (MI), ΠΑΡ77 (MI), ΠΑΡ78 (MI). A few examples preserve remnants of yellowish slip, such as the handles ΠΑΡ3 (Ἀπολλώνιος), ΠΑΡ41 (Μικίων), ΠΑΡ60 (Ποσειδίππος), the fragmentary amphora ΠΑΡ73 (MI), and amphoras ΠΑΡ74 (MI) and ΠΑΡ75 (MI). Many of the published amphoras preserve patches of yellowish slip, and it seems that all or most of them were so slipped.

Grace's original publication of the Parmeniskos Group was accompanied by a list of 25 names found on the stamped amphora handles. To this list more recent investigations have only added three new ones (Νικοκλῆς, Δημοσθένης, Κλέωνυμος); and Εὐδωρος and Ἀλκάνωρ, known from centres on the Black Sea, should also probably be included.

The material from the Pella Agora and the surrounding area almost doubles Grace's original list by adding another 21 names, letters, and monograms. The new names include Βίων (ΠΑΡ5), Ἀπολλώνιος (ΠΑΡ3), Εὐβουλος (ΠΑΡ17), Εὐκλῆς (ΠΑΡ22), Ἰππόστρατος (ΠΑΡ31), Κηφισόδωρος (ΠΑΡ36), Κριτόλαος (ΠΑΡ37, ΠΑΡ38), Πάμφιλος (ΠΑΡ51, ΠΑΡ52, ΠΑΡ53), Παράμων (ΠΑΡ54), and Φίλιππος (No. 88.88). Letters and monograms in this group are presented here for the first time: 2 letters: IM (2), MI (12); and 10 monograms: ΑΦ (1), ΑΤΡΚ? (3), ΧΑΤ? (1), ΜΩΚ? (1), ΜΥΤΡ? (1), ΜΥΤΡΑ? (1), ΜΕΑΤ? (1), ΝΑΚ? (1), Ο (1), Ο (1). Another stamped handle, ΠΑΡ62 (ΡΟΙΜ/ΙΣΟΥ), permits a more correct reading of the name on the stamp as Ροίμιος, rather than the originally suggested, and published, Ροῖμιος. The little stamp clearly preserves the iota at the start of the second row. This detail is confirmed by other, still unpublished, examples from the recent excavations at Pella. Here too the iota is clearly visible.

The chronological classification of the amphoras in this group has not really begun yet. The Pella finds afford an opportunity for an initial dating of a number of fragmentary amphoras and are of considerable help in classifying quite a number of them; however, they do not solve

many of the problems connected with the names presented here. So more extensive investigations will be necessary, based on an analysis of firmly dated groups both at Pella and at other sites.

The largest uniform group in the Agora comes from the well in room 1 in the east stoa. The layer of fill excavated on 12-13 August 1984 yielded amphoras ΠΑΡ74 and ΠΑΡ75, both of which are stamped ΜΙ. To the same layer belong the fragmentary amphoras ΠΑΡ76-79, all stamped with the same stamp as the previous two amphoras. ΠΑΡ73, which was reassembled from fragments from the layer excavated on 8-9 August 1984, bears the same impression. The well in room 1 also yielded two more stamped handles from this group, the first (ΠΑΡ83) stamped with the monogram ΑΤΡΚ? and belonging to the layer excavated on 7 August 1984, and the second (ΠΑΡ44) stamped with the name Μικίων and belonging to the layer excavated on 10 August 1984.

The presence in the well of a relatively large number of dated coins in the same layers as the fragmentary stamped amphoras makes it easier to date them.

The layer excavated on 18 September 1983 (5.80-6.50 m from the mouth of the well) yielded five bronze coins, three of which could not be identified. The other two are coins of Kassander and Antigonos Gonatas.

The layer excavated on 7 August 1984 (12.40-12.70 m deep) yielded three bronze coins, one of which is unidentifiable. The other two are attributed to Antigonos Gonatas and Demetrios II (or Demetrios I, after K. Liampi, *Der makedonische Schild*, Bonn 1998).

The layer excavated on 8 August 1984 (12.70-13.20 m deep) yielded a total of ten bronze coins, four of which are unidentifiable. Two are so badly worn that it is very difficult to identify them. Of the rest, one is of Antigonos Gonatas and three of Demetrios II (or Demetrios I), though one of these is not entirely certain.

The layer excavated on 9 August 1984 (13.20-13.60 m deep) yielded six coins, one of them difficult to identify. The rest were struck under Antigonos Gonatas.

The layer excavated on 10 August 1984 (13.60-13.90 m deep) yielded three bronze coins, only one of which is identifiable and was struck under Antigonos Gonatas.

The layer excavated on 11 August 1984 (13.90-14.40 m deep) yielded two bronze coins, of Philip II and Antigonos Gonatas.

The layer excavated on 12 August 1984 (14.60-14.70 m deep) yielded two bronze coins, of Alexander and Antigonos Gonatas.

These data make it clear that the fragmentary ΠΑΡ73 was found in a layer, which the more recent coins Nos. N84.130 and N84.131 date to the reign of Antigonos Gonatas or Demetrios II (Demetrios I?). ΠΑΡ74 and ΠΑΡ75 and the fragmentary amphoras with stamped handles ΠΑΡ76-79 are contemporary or a little older, since they all come from the same layer and are dated by coins to the time of Antigonos Gonatas. Coins N84.134-138 help to date ΠΑΡ44 stamped with the name Μικίων; and handle ΠΑΡ83 stamped with the monogram ΑΤΡΚ? belongs in a layer of Antigonos Gonatas or Demetrios II (or Demetrios I).

Four handles stamped with the names Διονυσόδωρος (ΠΑΡ15), Καλλίμαχος (ΠΑΡ33), Κριτόλαος (ΠΑΡ38), and Παρμενίσκος (ΠΑΡ57) were found in the well in room 18 in the east stoa in the Agora. The second was found on 1 August, the others on 15 July 1983.

Seven bronze coins were found in the layer that contained the three stamped handles (3.30-3.70 m deep), but on the previous day. Four of these are clearly identifiable and were minted under Alexander III, Kassander, Antigonos Gonatas, and Perseus, though the fourth was found at a depth of 3.30 m and must belong to the immediately preceding layer.

Three more stamped handles were found with those of the Parmeniskos group. One of them (83.323) has not yet been identified. The second belongs to a Rhodian amphora and bears the name of the eponym Ὀνάσανδρος (P4) from Period IIa and therefore dates to shortly after 240 BC. The third is Thasian and belongs to an amphora bearing the name of the eponym Νικό[δημος] 2nd and dates to c. 250 BC. All this suggests that the handles stamped with the names Διονυσόδωρος, Κριτόλαος, and Παρμενίσκος should very likely be dated to the third quarter of the 3rd century BC. This dating is confirmed by other finds located lower down but belonging to the same layer.

The handle stamped Καλλιμάχου (ΠΑΡ33) was found together with four coins, two of which are in very poor condition. Only one of the others is identifiable with any degree of certainty and was minted under Antigonos Gonatas.

Immediately below these, on the next day of excavations (5 August 1983), the well fill yielded, *inter alia*, four stamped handles, three of which are Thasian and the fourth from Corinth. The first, No. 83.371, is illegible. The other two Thasian handles, Nos. 83.368 and 83.369, come from amphoras stamped with the name of Μεγακλείδης, which dates to the last third of the 4th century BC. The stamp on the Corinthian handle consists in the monogram ΦΤ and probably dates to the late fourth or early 3rd century BC. The Καλλιμάχος stamp may belong to the beginning or the first half of the 3rd century BC.

The workshop that manufactured the Parmeniskos amphoras at Pella cannot be firmly identified until the workshop or workshops that manufactured amphoras are unearthed together with their deposits. The finds from these will make it possible to identify all, or at least some, of the stamped amphoras that have already been ascribed to the Parmeniskos Group.

A relatively large number of fragmentary amphoras was found in the well in room 1, together with many pottery wasters – vases with leaks, deformed shapes, or other flaws that rendered them unsaleable. Into this well, as with other wells in the east stoa that have already been investigated, were thrown products of the city's pottery workshops, and in particular the workshop that was in the adjacent rooms A and 1. This workshop had an unbroken tradition of pottery production from the 3rd century to the beginning of the 1st century BC. Its activity is attested by the refuse in the well and in the area outside the stylobate of the stoa in which it was housed, as also by the destruction fill of both rooms, which yielded rows of stored pottery, moulds for vases, and remnants of pure clay on the floor of the room at the rear. However, the available data suggest that the Parmeniskos amphoras were not produced right up to the end of the ceramic workshops' life. To date there is no evidence that they were still being produced in the second half of the 2nd century BC. This might have had something to do with the changes in the economic sector that took place after the Romans occupied the city.

The fabric of the pottery from the Agora has not yet been fully analysed, so the findings cannot be presented at this stage. Empirical observation of the amphoras in the Parmeniskos Group suggests that their fabric is typically the same as that of many unpainted vases from the

same shop and also from elsewhere in the Agora and may serve as an indication of the workshop that made them.

That the group originates from Pella is also confirmed by a comparison of the distinctive triangular rim profile of the amphoras with the rim in moulds found in earlier layers of a pottery workshop in the Agora. Visually, the greenish-yellow slip on the surface of the vases is very similar to that of other vases and moulds which were found in the same room, but in the destruction fill.

At least some of the amphoras in the Parmeniskos Group must have been used for transporting wine. Research has shown that the cultivation of vines in Greece dates back to the 4th millennium, and in the 3rd millennium there is evidence that grapes were being used to make wine. To date, however, there is no epigraphical evidence of viniculture in Pella, as there is for some parts of the ancient world. Wine production, however, is attested by Polydeukes, VI 82, who mentions *πελλαῖον οἶνον*, and includes it among the most famous wines of antiquity. Viniculture in the Pella area and the wine trade are therefore a fact. Excavation finds made in recent years confirm this and also give additional information about the inhabitants' occupations and about trade in local produce.

Recent excavations have uncovered a number of pits dug into the soft local rock in at least three places. The greatest number of such pits was uncovered at a point to the west of the archaeological site. Their shape and their size, as recently pointed out by M. Lilimpaki-Akamati, correspond to information given by the ancient writers about viniculture.

Another place where similar pits have been found over an extensive area is on the hill of the citadel, on the site where the sprawling palace was later built. The pits and buildings are not contemporary, for many of the walls are built over the rectangular pits and the latter are also orientated diagonally in relation to the architectural grid.

The third place where a similar area of concentrated cultivation has been located is to the east of insula 1 of the earlier excavations, south-east of the Agora. Directly to the north of the pits, there was a cemetery from the late 5th to the third quarter of the 4th century BC, part of which has been found under the east wing of the Agora and also to the east of the Agora, under the public highway that leads to the modern village of Pella. In the Early Hellenistic period, the cemetery and the pits to the south of it were covered by buildings when the Macedonian capital was extended eastwards. The small space between the south end of the cemetery and the pits remained uncovered until this time of urban development, which suggests that the pits and cemetery co-existed. For the time being, a more precise dating is not possible, because the soil in all the pits that have been investigated was devoid of inclusions. The dimensions of the pits vary slightly, probably owing to weathering of the soft rock. They are 1.50-2.00 m long, about 0.50 m wide, and 0.30-0.60 m deep. The distance between the individual pits is 2.00-2.50 m, and the paths between the rows are 2.50-3.00 m wide. The dimensions and the layout of the pits present close similarities with the shape and size of the pits which the ancient writers advise for successful viniculture – indeed, a length of 2.00-2.50 m makes it possible to plant a root at each end. All this indicates that the pits to the east of the old archaeological site must have been used for vines, rather than other plants or trees.

The Pella vineyards used the cordon system, which is still in use today, because then, as now,

it was advantageous in terms of ventilation, light, and ease of pruning and harvesting. The small cavities observed in a number of the pits probably indicate where the posts that supported the vines were sited. The layout of cordon vineyards and the distances between the lines and the plants are no different today from those described above. With the available data, it is not possible to gauge the quality of the wine produced by the ancient city's vineyards with any degree of accuracy. One might hypothesize that, owing to the calcareous nature of the soil, the vines in the pits under discussion would have produced wine with a high level of alcohol, and a strong colour and bouquet, but it would not have had a delicate taste.

As we have said, the use of the vineyard by the Agora, as also of those on the other two sites mentioned above, predated the activity of the pottery workshop in the Agora. It is only to be expected that agricultural activities would have been relocated outside the city when urban expansion meant that buildings had to go up in areas that had hitherto been used for cultivation. It is the task of future investigators to identify the amphoras that were manufactured at Pella in the 4th century BC.

So there are a number of strong indications that the provenance of the *Parmeniskos* Group was Pella. The stamp *Δημο*, which is also found impressed on roof-tiles from Pella, may point us in this direction. The two stamps may have different interpretations. The amphora stamp is probably the first part of a proper name, while the roof-tile stamp may be supplemented, as is usual in these cases, as *Δημό[σιος κέραμος]* or *Δημο[σία κεραμίσ]*.

2. STAMPED HANDLES FROM RHODES

The Rhodian stamped handles make up the largest group of handles with relief stamps excavated in the Pella Agora, totalling 162 in all. This figure includes a number of illegible or otherwise problematic stamped handles, which have not been included in this publication. The large number of Rhodian amphoras found here, in comparison with other workshops, does not raise any particular questions in this case, because amphoras from Rhodes have been found in large numbers in all the commercial centres in the Greek world.

The stamps on the pointed-base amphoras of Rhodes contain three basic elements. The first, which also dates the amphoras, is the name of the eponymous archon, in the genitive with the preposition *ἐπί*. More rarely, before the name, but after the preposition, is his title: *ἑγεύς*. The preposition is omitted in the early examples. The second element is the name of the 'manufacturer', usually in the genitive case, but very occasionally in the nominative. The third is the name of the month of the Rhodian calendar, in the genitive. Unlike other production centres, the Rhodians almost never used the ethnic.

These layout of these three distinctive epigraphical details found on the two handles follow a consistent scheme. The name of the eponymous archon, with or without a preposition or title, is on one handle, with the name of the month below it. On the other handle is the name of the manufacturer. In some examples, the name of the month appears with the manufacturer, not with the eponymous archon. Only very rarely are the names of the eponymous archon and the manufacturer found on the same stamp, in which case the name of the month is recorded alone on the other handle.

In relation to the total number of finds, the number of secondary stamps found on the stamped handles from the Pella Agora is very small indeed, no more than five (3.08%).

The collection from the Pella Agora includes 64 Rhodian handles stamped with names of eponymous archons and 68 with names of manufacturers. Thirty are illegible. The impression was made in the soft clay before the vase was fired. The stamps themselves were either of clay or of wood. Only one, as far as I know, has been found, a clay stamp from Thasos, which in fact appears to have been discarded without ever being used. It is obvious why such stamps were carefully destroyed after use; and this explains why they are never found in workshops and workshop deposits.

Most of the stamps on Rhodian amphoras are rectangular in shape, though a number of them are round, and a few of those found to date are leaf-shaped or lozenge-shaped. By and large, the same applies to the finds from the group under discussion here. The following table shows the stamped handles from the Pella Agora according to the shape of their stamps.

Shape	Eponymous archon	Manufacturer	Illegible	Total
Rectangular	53	62	20	135
Round	11	6	10	27
Total	64	68	30	162

A much greater number of stamps includes the month. On 55 handles, the name of the month can be restored with certainty. On 46 of these, it is recorded with the name of an eponymous archon and only on 2 with the name of the manufacturer as well. In 7 cases the handle is in such fragmentary condition that it cannot be included with certainty in either category; but in most of these, the stamp undoubtedly includes the name of the eponymous archon. The following table shows the numbers of stamped handles from the Pella Agora by month.

The number of stamps from the Pella Agora that bear the name of the month is not very large. However, the monthly output may be compared with much larger groups from other areas, and in these cases too most of the stamps record the months of Ἀργιάνιος, Δάλιος, Πάναμος, and Ὑακίνθιος. These four months are also in the top four places among the finds from Phanagoreia, Olbia, Myrmekion, and Tanais; and the same applies to a total of 255 stamped handles from sites on the western shores of the Black Sea, such as Apollonia, Mesembria, Odesa, Bizone, Kallatis, Tomoi, Istros, and also other parts of Bulgaria, Dobrudja, and the Danube.

Slight variations in the order of these top four months are probably due to the small sizes of the samples. The same months are in the top four in a very large sample collected by Nilsson, which comprises 3,200 stamped handles from various places. The order in terms of numbers here is: Πάναμος, Ἀργιάνιος, Ὑακίνθιος, Δάλιος, followed by Ἀρταμίτιος. Similar figures are produced from the wider area of the northern shores of the Black Sea.

Equally consistent is the order of the four months with the lowest output. In the Pella

Name of month	No. of stamps	%
Ἀγριάνιος	12	21.818
Ἀρταμίτιος	1	1.818
Βαδρόμιος	4	7.273
Δάλιος	12	21.818
Διόσθιος	0	0
Θεσμοφόριος	4	7.273
Θευδαίσιος	1	1.818
Καρνεῖος	1	1.818
Πάναμος	10	18.182
Πάναμος Δεύτερος	0	0
Πεδαγείτνιος	0	0
Σμίνθιος	3	5.455
Ύακίνθιος	7	12.727
Total	55	100

sample these are: Διόσθιος, Θευδαίσιος, Καρνεῖος, and Πεδαγείτνιος (the intercalary month Πάναμος Δεύτερος, for which there are no examples in the Pella sample, is not examined). The same months also occur last in the samples from the northern shores of the Black Sea, Olbia, Myrmekion, Phanagoreia, and particularly in the large group assembled by Nilsson.

By and large, we may conclude that all the Rhodian amphoras found at various sites of the ancient world reflect a clear correlation between specific months in the Rhodian calendar and the production of stamped handles. Nilsson correlated the stamping of amphoras with their production and asserted that the variation in the quantities produced in the different months was due to the seasonal conditions for pottery production, which depended on the amphoras being able to dry. Schuchhardt in fact concluded that the inclusion of the month on the stamp indicated the precise period when the amphora had dried, and that the stamped impression therefore related to the receptacle and not its contents.

The theory that the stamp on the amphoras was used to date their contents is a very old one. It would be reasonable for delicate wines of specific origin, such as the wines from Thasos, Lesbos, and Chios, which improved with age; but it does not hold at all for Rhodian and Knidian wines, to which quantities of sea water were added as a preservative. These wines had to be consumed within a relatively short time. Krushkol sought to correlate the seasonal production of amphoras with the bottling of Rhodian wine, and suggested that the impression of the stamps on the amphoras was a vital aspect of production control. However, this theory is undermined by the fact that identical stamps are found in some areas on both amphoras and roof-tiles, which suggests that the stamps were connected with control of the production of the

wares themselves, not their contents. However, this does not mean a guarantee of a higher standard of production, because the excavational data offer no evidence that stamped wares were of better quality than unstamped.

There seems to be no entirely satisfactory explanation of why pointed-base amphoras were stamped, and we therefore need to seek a more complex explanation, connected with the cities' economic practices. However, most of the details of the various controls conducted by the archons and of the practices of economic life in antiquity are virtually unknown. The stamping of amphoras was the basic means of identifying products, and may have been connected with the granting of a licence that allowed a manufacturer, for a certain period of time and on payment of the relevant tax, to sell a certain product. The licence may have involved a monthly check in Rhodes, as Paton and Hicks suggested. One purpose of stamping amphoras with a date may have been to indicate the age of the contents in the case of fine wines, or to avoid the purchase of cheap wines after a certain time limit. The stamp may also have indicated standardization, which would have been very useful to all concerned, tax-collectors, merchants, and buyers.

Apart from the name of the eponymous archon, which dated the vessel, another feature of Rhodian stamps is the presence of a second name. Modern research explains this individual as being the 'manufacturer', the man in charge of the workshop or the master potter. He was directly associated with the workshop in which the amphoras were made; however, the precise connection still eludes us. He was probably the 'production manager', and this was recorded on stamps bearing his name on amphoras.

More than one person worked in a workshop, for the facilities were frequently a whole complex of buildings. Excavations have recently shown that they manufactured other wares, as well as amphoras.

Apart from their inscriptions, Rhodian stamps sometimes bear symbols. This is more of a general rule on the stamped handles from various production centres. The symbols are in fact emblems that help to identify the production centres, the emblems of specific workshops or archons. The round stamps of the eponymous archons of Rhodes have a rose, or more rarely the head of Helios in the centre, which were both the ethnic symbols of Rhodes; the inscription is written around the perimeter, sometimes in a band, sometimes not. Symbols are rarely depicted in the rectangular stamps of the eponymous archons, but when they are, they are usually the same as those used in the round stamps, though the head of Helios is seen more often in the rectangular stamps.

The emblems that appear in the stamps of the manufacturers are repeated and serve to identify the workshop. These symbols are far from rare in the first half of the 2nd century, and increase in the second half, though they are never essential supplementary features of all the stamps. The names Μίδας (P106, P107, P108, P109) and Γαλέστης (P92, P93) are usually accompanied by a caduceus and a bunch of grapes; Ἰμᾶς (P57, P58) and Εὐκλειτος (P100) by a caduceus; Σωκράτης by a torch (P36); Διόδοτος (P96, P97) and Λίνος (P101, P102) by a bunch of grapes; and Πολυάρατος by a thyrsos (P112, P113). Some symbols are rarely used, such as the double axe, which is connected with the name of Παγχάρης (P62, P63).

Research has long been concerned with dating of the stamped handles from Rhodes for a very long time. The precise dating of the pointed-base amphoras with impressed stamps has

formed one of the fundamental areas of research in Hellenistic pottery, and the results have been positive. Many of the problems associated with precise dating have now been resolved, though a number of mainly secondary issues remain to be settled.

It was Grace who made substantial advances in the dating of the stamped handles from Rhodes, in a number of lengthy articles over the past fifty years. However, the groundwork for the research was done at the beginning of the 20th century.

A number of firmly dated groups have formed the basic corpus for each chronological period. One of the most firmly dated deposits containing Rhodian amphoras was that found at Pergamon, which Schuchhardt and Bleckmann, for historical reasons, dated to between 220 BC and 180 BC. Grace narrowed this down to 210-175 BC. Schuchhardt's publication of the deposit enabled Bleckmann to draw up a list of eponymous archons and manufacturers from this period. The classification of all the names found on the stamped handles in the destruction fill at Carthage helped him to identify the eponymous archons and manufacturers from the period 180-146 BC. An important group from a workshop contemporary with the Pergamon deposit (c. 210-175 BC) was discovered at Villanova on Rhodes in 1921 and published by Maiuri. An interesting group of the 3rd and 2nd centuries BC was discovered in a cistern in the Olbia Agora and published by Levi. And great importance is attached to the group found in the Agora Middle Stoa building fill, which was stamped in 183/182 BC and includes a large number of Rhodian amphoras.

A few sealed groups come from shipwrecks, the number of which has been increasing lately. Of these, the finds at Grand Congloué are particularly important, especially since the supplementary investigations carried out in 1980, which established the presence of two wrecks at the same spot.

But the most substantive efforts to date the Rhodian handles were made over long years of research by Grace, who, in a number of articles, evaluated stratigraphical data from excavations in the Athens Agora, Pnyx, Tarsos, and Delos, using the most extensive catalogue to date of amphoras with stamped handles from the ancient world. Her articles were essentially the first attempts to classify the stamped handles from Rhodes, chiefly the earliest ones, from the Pergamon deposit, but also those that followed the destruction of Carthage.

Particular emphasis was laid on classifying the eponymous archons in chronological periods and then matching manufacturers to archons. The pairs thus established were based on the intact amphoras or those that retained both handles, the number of which does not exceed one thousand. Scholars unanimously acknowledged the importance of establishing these contemporary pairs, and such lists began to be published very early on. We now have more than 150 such pairs. None of them so far comes from the Pella Agora with any certainty, though two suggestions have been made in this connection.

Of particular importance for the early Rhodian amphoras of the 4th and early 3rd century BC has been the study of the amphoras from the fortress of Korone, which was probably built at the start of the Chremonidean War. Equally important were the stored Rhodian amphoras found in a building plot in Rhodes itself, all of which are dated by the eponymous archon Pausanias, who was contemporary with Thompson's group B.

The period of time between the Pergamon deposit and the mid-2nd century BC or slightly

later is covered by the finds from the destruction fill at Carthage, and is backed by the finds from the destruction fill at Corinth.

The second half of the 2nd century is marked by the finds from Samaria, which ceased to exist in 108 BC. Thus Period V (146-108 BC) includes, *inter alia*, names of eponymous archons and manufacturers that do not appear in earlier deposits, while the period between 108 and the beginning of the 1st century BC is defined by comparatively few finds from Sulla's destruction of Athens in 86 BC, finds from Cosa, and an important deposit at Alba Fucens.

The collating of all the material from Delos led Grace to classify it into six periods initially, to which she later added a seventh. This classification took account of the dated finds from the deposits, with a concurrent appraisal of the amphoras' shapes and, particularly, the form of the handles.

The morphological method was one of those proposed by Grakov for dating amphoras in 1929, since when it has been widely used by many scholars, particularly in eastern European countries, for the dating of unstamped amphoras.

Jean-Yves Empereur has recently laid down the basic internal and external criteria for dating Rhodian stamps, and thus the amphoras. The absolute (i) or relative (ii) external criteria comprise securely dated deposits or archaeological periods respectively. Among the internal criteria (iii) he includes the typology of the amphoras, the groups of eponymous archons, and the recuts. Lastly, he also uses the inscriptions and other literary sources (iv).

Following a partial readjustment of Periods I and II and a more detailed record of the last periods, secure datings for the Rhodian stamped handles are as follows:

Period I:	end of 4th cent. BC - c. 240 BC
Period II:	c. 240 - c. 210 BC
Period III:	c. 210 - c. 175 BC
Period IV:	c. 175 - c. 146 BC
Period V:	c. 146 - c. 108 BC
Period VI:	c. 108 - c. 80 BC
Period VII:	c. 80 - third quarter of 1st cent. BC

A start has been made in recent years on drawing up chronological sub-periods and classifying the eponymous archons and manufacturers within these. The chronological divisions outlined above also apply to the other categories of stamped handles, with very slight variations regarding the output from Knidos.

However, for material to be classified in the above periods, dated collections are necessary, and these collections have to be chronologically matched with other stamped handles that include the names of manufacturers or eponymous archons. The ultimate aim is to assign the eponymous archons to specific years, which is very difficult but not unfeasible. The same does not apply to the manufacturers, of course, for their activity covers a long period of time.

When both handles of the amphora do not survive, the eponymous archon and the manufacturer can be chronologically matched through a study of the secondary stamps. These are small rectangular or round impressions usually located at the point where the handle meets the

neck of the vessel, and supplement the two main stamps bearing the names of the eponymous archon and the manufacturer.

The secondary stamps consist of monograms, letters, or tiny symbols, and though they have been located in many cases, they have never been studied properly. The use of stamps of this kind is attested from the mid-3rd century BC, but we are not yet able to trace the order in the second half of the 3rd century and the first decade of the 2nd; which is why Shelov ascribed the use of such stamps by the manufacturer Σωτᾶς in the 3rd century BC to his later namesake. The use of secondary stamps by manufacturers with a large output has been noted c. 188 BC in the workshop of the family of Δαμοκράτης and his successors Ἰπποκράτης and Ἀριστοκλῆς (P29, O in a rectangle). The latter also worked at Knidos, where he used the same secondary stamps as the family workshop on Rhodes.

The material under examination preserves five secondary, supplementary stamps. Apart from that of Ἀριστοκλῆς, which belongs to Periods III/IV, another is dated to Period IV (P91, ΕΞΩ? in a rectangle), two round ones belong to Period V (P70 with the monograms ΔΤ and P108 with Α), and one is from Period VI (P124, ΘΑ in a rectangle).

The secondary stamps are placed on only one of the handles, with no preference for one or the other. Thus, they are found either near the stamp with the name of the eponymous archon or next to the manufacturer. Each one appears on the products of a single manufacturer, some of whom use several secondary stamps. Despite their importance for matching eponymous archons and manufacturers, the number of workshops that used them is small in comparison with the number of such stamps. Another problem relates to the commonness of the symbols, the letters, and the monograms on the stamps, which are frequently repeated and thus difficult to identify.

Of the 162 (161+1 secondary stamp) stamped handles from the Pella Agora, 124 have been identified and assigned to Grace's six periods. The largest groups are the fifth and the third, followed closely by the fourth. Period I contains only two stamps, Periods II and VI nine and ten stamps respectively. The table below gives the percentage for each period and the numbers by which the periods are represented in the material from the Pella Agora.

Period	Dating	Cat. No.	Total	%
I	end of 4th c. BC - 240 BC	P1-P2	2	1.613
II	c. 240-221 BC	P3-P11	9	7.258
III	c. 220-180 BC	P12-P39	30	24.194
IV	c. 180-146 BC	P40-P63	28	22.580
V	c. 146-108 BC	P64-P113	45	36.290
VI	c. 108-90 BC	P114-P124	10	8.065

Clearly, it is not possible to estimate the numbers of Rhodian amphoras imported annually to Pella on the basis of the table, because the groups span such widely different periods of time.

An initial vague impression may be gathered by dividing the number of stamped handles in each period by the number of years:

Period I: $2 \div 60 = 0.033$

Period II: $9 \div 20 = 0.45$

Period III: $30 \div 40 = 0.75$

Period IV: $28 \div 34 = 0.82$

Period V: $45 \div 38 = 1.18$

Period VI: $10 \div 18 = 0.55$

The material is obviously far too limited to allow us to draw any substantial conclusions; but a preliminary estimate may be ventured.

Until the second half of the 3rd century BC, the presence of pointed-base amphoras from Rhodes in the area of the Pella Agora is slight to minimal. This limited importation was probably connected with the bad political relations between Rhodes and Macedonia, as also with the fact that the market was dominated by similar products from Thasos. Imports from Rhodes increased suddenly, however, in the last quarter of the 3rd century BC, i.e. in the reign of Philip V; and they remained high during the reign of Perseus, with whom the Rhodians allied themselves against Rome. Imports increased even more after the conquest of Macedonia by the Romans, with whom the Rhodians, despite a brief severing of relations with Macedonia in Perseus's time, had close ties already in 306 BC. The sudden drop in imports at the end of the 2nd century BC might be linked with the generally lower productivity on the island, as also with the serious economic problems facing Macedonia in the late 2nd and early 3rd century BC.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

- Ἀγαθόβουλος, *Ρόδ. κατ.*, 82, 85, 87, 90, 91
 Ἀγαθόβουλος 2, *Ρόδ. κατ.*, 90
 Ἀγαθοκλῆς, *Ρόδ. κατ.*, 57, 63
 Ἀγαθοκλῆς 2, *Ρόδ. κατ.*, 56, 63
 Ἀγέμαχος Ἀριστοτέλους, 55
 Ἀγέμαχος Γόργωνος, 55
 Ἀγέμαχος, *Ρόδ. ἐπ.*, 55, 67
 Ἀγέστρατος, *Ρόδ. ἐπ.*, 63, 94
 Ἀγέστρατος 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 62, 71
 Ἀγήμων, *Ρόδ. ἐπ.*, 53
 Ἀγήσιππος, *Ρόδ. κατ.*, 61
 Ἀγία Πετρούπολη, 48, 50, 51, 52, 57, 58
 Ἀγκώνα, 68
 Ἀγορά
 Ἀθήνας, 13, 27, 37, 39, 42, 51, 53, 54, 57, 59, 60
 μεσαία στοά, 27, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62,
 63, 64, 65, 67, 68, 70, 71, 72, 74, 75, 78, 79,
 80, 86, 87, 94
 Πέλλας, 13, 14, 15, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 32, 37,
 39, 41, 42, 54, 58, 60, 61, 63, 64, 67, 89, 91
 ἀρχεῖο, 58, 79, 81, 82, 84, 86, 98
 ἐργαστήριο χώρου Α, 20
 πηγάδι δυτικῆς στοᾶς, 103
 πηγάδι χώρου 1, 17, 20, 40, 45, 46, 47
 πηγάδι χώρου 4, 52
 πηγάδι χώρου 5, 33
 πηγάδι χώρου 18, 19, 34, 38, 39, 43, 51
 Ἀγοράναξ, *Ρόδ. ἐπ.*, 84
 Ἀγοράναξ 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 84
 Ἀγριάνιος, 24, 25, 56, 73, 74, 75, 84, 87, 88, 89, 90
 Ἀετός, 67
 Ἀζωτος, 53, 62, 63, 66, 72, 74, 85, 94, 97
 Ἀθανόδοτος, *Ρόδ. ἐπ.*, 56, 63, 64, 67, 68, 71
 Ἀθηνᾶ, 55
 κεφαλή, 18, 19
 Ἀθήνα, 13, 27, 28, 37, 39, 42, 50, 51, 52, 53, 54, 55,
 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70,
 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 93, 94, 98, 99
 Κεραμεικός, 31
 Ἀθηνᾶ Λίνδου, 55
 Αἰανή, 39
 Αἰγαῖο, 71
 Αἴγυπτος, 68, 70, 71, 77, 78, 83, 84, 90
 Αἰνησίδαμος 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 70
 Αἰνήτωρ, *Ρόδ. ἐπ.*, 56, 57, 63, 67, 71
 Αἰσχίνας, *Ρόδ. ἐπ.*, 81, 82, 84, 96
 Αἰσχυλῖνος, *Ρόδ. ἐπ.*, 51
 Ἀκαμάτης, Ἰ. Μ., 32, 46, 48, 58, 74, 81, 83, 84, 88,
 91, 96, 97, 99, 100, 101, 102
 Ἀκροπόταμος Ἅγιος Γεώργιος, 39
 Ἀλβανία, 56, 63, 64, 72, 77, 80, 83, 84, 97
 Ἀλγερία, 72
 Ἀλεξάνδρεια, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59,
 60, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76,
 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91,
 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102
 Ἀλέξανδρος, Γ', 19
 Ἀλέξανδρος, *Ρόδ. κατ.*, 85
 Ἀλεξιάδας, *Ρόδ. ἐπ.*, 77, 93, 94, 97
 Ἀλεξίμαχος, *Ρόδ. ἐπ.*, 64, 68, 78
 Ἀλικαρνασσός, 56, 61, 75, 88, 90
 Ἄλινος, *Ρόδ. κατ.*, 101, 103
 Ἀλκάνωρ, Ὅμ. Παρμ., 16
 Ἀμαλθείας κέρας, 77, 79, 98
 Ἀμεινόνικος, Ὅμ. Παρμ., 31
 Ἀμοργός, 72
 ἄμπελοκαλλιέργεια, 21, 22
 Ἀμύντας, *Ρόδ. κατ.*, 56, 61, 62, 63
 Ἀνάξανδρος, *Ρόδ. ἐπ.*, 78, 95
 Ἀναξίβουλος, *Ρόδ. ἐπ.*, 80
 Ἀνδρία, *Ρόδ. ἐπ.*, 90
 Ἀνδρόνικος, *Ρόδ. ἐπ.*, 96
 Ἀντίγονος Γονατᾶς, 15, 17, 18, 19, 20, 40, 47
 Ἀντίγονος, *Ρόδ. κατ.*, 87
 Ἀντίδωρος, Ὅμ. Παρμ., 31
 Ἀντίμαχος, *Ρόδ. κατ.*, 56, 63, 64

- Ἀντίπατρος, *Ρόδ. έπ.*, 84, 101
 Ἀπόλλων· κεφαλή, 19
 Ἀπολλωνία, 24, 56, 63, 64, 72, 77, 80, 83, 84, 97
 Ἀπολλώνιος, *Όμ. Παρμ.*, 16, 17, 31
 Ἀπολλώνιος, *Ρόδ. έπ.*, 102
 Ἀραβία, 57
 Ἀρατοφάνης 1, *Ρόδ. έπ.*, 65, 68, 69, 80
 Ἀρατοφάνης 2, *Ρόδ. έπ.*, 92
 Ἀρατοφάνης, *Ρόδ. κατ.*, 91
 Ἀρετακλῆς, 32
 Ἀρέτζο, 68
 Ἀρίστακος, *Ρόδ. έπ.*, 82, 94
 Ἀριστάναξ, *Ρόδ. έπ.*, 91
 Ἀριστάναξ 2, *Ρόδ. έπ.*, 82, 83
 Ἀρίσταρχος, *Ρόδ. κατ.*, 57
 Ἀριστείδας, *Ρόδ. έπ.*, 57, 58
 Ἀριστείδας 2, *Ρόδ. έπ.*, 57, 59
 Ἀριστείδας, *Ρόδ. κατ.*, 55
 Ἀριστόβουλος, *Ρόδ. έπ.*, 98
 Ἀριστόγειτος, *Ρόδ. έπ.*, 77, 84
 Ἀριστογένης, *Ρόδ. έπ.*, 83, 97
 Ἀριστόδαμος 1, *Ρόδ. έπ.*, 58
 Ἀριστόδαμος 2, *Ρόδ. έπ.*, 58, 59, 68, 72
 Ἀριστόδαμος, *Ρόδ. κατ.*, 59, 69
 Ἀριστοκλῆς, *Ρόδ. κατ.*, 29, 61, 65, 74, 97
 Ἀριστοκράτης, *Ρόδ. κατ.*, 66
 Ἀριστοκράτης 2, *Ρόδ. έπ.*, 65, 67, 68
 Ἀριστόμαχος, *Ρόδ. έπ.*, 74
 Ἀριστόμαχος 1, *Ρόδ. έπ.*, 91
 Ἀριστόμαχος 2, *Ρόδ. έπ.*, 91, 102
 Ἀριστομβροτίδας 1, *Ρόδ. έπ.*, 65
 Ἀριστομβροτίδας, *Ρόδ. έπ.*, 84, 91, 96, 98, 102
 Ἀριστομένης, *Ρόδ. έπ.*, 99
 Ἀριστόνομος, *Ρόδ. έπ.*, 91
 Ἀριστόπολις, *Ρόδ. έπ.*, 84, 96
 Ἀριστοφάνης, *Όμ. Παρμ.*, 31
 Ἀρίστρατος, *Ρόδ. έπ.*, 68, 85
 Ἀρίστων, *Ρόδ. έπ.*, 64, 65, 68
 Ἀρίστων, *Ρόδ. κατ.*, 55, 56, 63
 Ἀρίστων 2, *Ρόδ. έπ.*, 67, 74
 Ἀριστώνυμος 1, *Ρόδ. έπ.*, 102
 Ἀρσάμεια, 101
 Ἀρταμίτιος, 24, 25, 88
 Ἀρχέμβροτος 1, *Ρόδ. έπ.*, 85, 94
 Ἀρχέμβροτος 2, *Ρόδ. έπ.*, 85, 90, 103
 Ἀρχίβιος, *Ρόδ. έπ.*, 96
 Ἀρχίδαμος, *Ρόδ. έπ.*, 65, 70
 Ἀρχιλαΐδας, *Ρόδ. έπ.*, 59, 63, 65
 Ἀρχῖνος, *Ρόδ. έπ.*, 87, 96
 Ἀρχοκράτης, *Ρόδ. έπ.*, 74, 94
 Ἀστυμήδης, *Ρόδ. έπ.*, 90, 94
 Ἀστυμήδης 2, *Ρόδ. έπ.*, 78
 Ἀστυμήδης 3, *Ρόδ. κατ.*, 90
 ΑΤΡΚ;, *Όμ. Παρμ.*, 17, 19, 47, 48
 Ἀττική, 61
 Αὐτοκράτης, *Ρόδ. έπ.*, 68, 71, 72, 77, 79, 94
 ΑΦ;, *Όμ. Παρμ.*, 17, 47
 Ἀφρική, 55
 Ἀχέροντας· νεκρομαντεῖο, 62, 67, 70
 Β. Ἀφρική, 56, 71
 Βαβυλώνα, 63, 64, 72
 Βαδρόμιος, 24, 53, 83
 Βάκχιος, *Ρόδ. έπ.*, 77
 Βαρσοβία, 56, 58, 59, 67, 74, 77, 79, 90, 95
 Βερενίκη, 64, 94, 95
 Βιζώνη, 24, 52, 63, 67
 Βιλλανόβα, 27, 61, 67, 95
 Βίων, *Όμ. Παρμ.*, 16, 32
 Βόσπορος, *Ρόδ. κατ.*, 81, 100
 Βοστώνη, 76
 βότρυνς, 13, 26, 53, 78, 79, 80, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 101, 102
 Βουκουρέστι, 55, 60, 71
 βουκράνιο, 65, 96
 Βουλγαρία, 24
 Βρόμιος, *Ρόδ. κατ.*, 72, 76, 77
 Βύβλος, 52, 54, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 87, 88, 90, 93, 94, 97
 Γαλέστης, *Ρόδ. κατ.*, 26, 84, 91, 92
 Γαλλία, 56, 74, 90, 92, 94
 Γάλλοι ἄδελφοί, 66, 96

Γέρασα, 74, 87

Γλανκίας, *Όμ. Παρμ.*, 32

Γλαῦκος, *Όμ. Παρμ.*, 32

Γόργων, *Ρόδ. έπ.*, 72, 77

γυναικεία μορφή, 80

Δαήμων, *Ρόδ. έπ.*, 25, 50, 52

Δάλιος, 24, 25, 55, 58, 75, 82

Δαμαίνετος, *Ρόδ. έπ.*, 72, 73, 79, 80

Δαμο[-, *Ρόδ. κατ.*, 50

Δαμοκλῆς 1, *Ρόδ. έπ.*, 59

Δαμοκλῆς 2, *Ρόδ. έπ.*, 59, 74

Δαμοκράτης 1, *Ρόδ. κατ.*, 55, 61, 67, 68

Δαμοκράτης 2, *Ρόδ. έπ.*, 80

Δαμοκράτης 3, *Ρόδ. κατ.*, 100, 103

Δαμοκράτης ό Άριστοκλεῦς, 65

Δαμοκράτης, *Ρόδ. κατ.*, 29, 56, 57, 60, 65, 66, 67, 99, 100, 101

Δαμόφιλος, *Ρόδ. κατ.*, 89, 92

Δαμόφιλος 1, *Ρόδ. κατ.*, 87

Δάμων, *Ρόδ. έπ.*, 86

δελφίни καί ἄγκυρα, 96

δευτερεῦον σφράγισμα

A;, 29

EΞΩ;, 29, 91

μονόγραμμα ΔΤ, 29, 83

μονόγραμμα ΘΑ, 29, 103

Δῆλος, 13, 27, 28, 39, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102

Δημητριάδα, 34, 36, 39, 42

Δημήτριος Α', 18, 19, 20, 47

Δημήτριος Β', 18, 19, 20, 47

Δημήτριος, *Όμ. Παρμ.*, 32, 33

Δημο, κεραμίδα όροφῆς, 22

Δημο, *Όμ. Παρμ.*, 16, 33

Δημοσθένης, *Όμ. Παρμ.*, 16

δημοσία κεραμίδες, 22

δημόσιος δρόμος· τομή, 36

δημόσιος κέραμος, 22

Δημότιμος, *Όμ. Παρμ.*, 34

Δίας· κεφάλι στεφανωμένου, 19

Διόδοτος, *Ρόδ. κατ.*, 26, 92, 93

Διόδοτος 1, *Ρόδ. κατ.*, 92

Διόδοτος 2, *Ρόδ. κατ.*, 93

Διόκλεια, *Ρόδ. κατ.*, 69, 93

Διονύσιος, *Ρόδ. κατ.*, 52

Διονυσόδωρος, *Όμ. Παρμ.*, 19, 34

Διόσθηνος, 24, 25

Διόφαντος, *Ρόδ. κατ.*, 89

διπλός πέλεκυς, 26, 81, 98

Δίσκος, *Ρόδ. κατ.*, 61

Δίσκος 2, *Ρόδ. κατ.*, 61, 87

Δοβρουτσά, 24, 55, 63, 71, 93

Δούναβης, 24, 59, 61, 64

Δρακοντίδας, *Ρόδ. κατ.*, 82, 85, 94

Δωδώνη, 98

Δῶρος, *Ρόδ. κατ.*, 99, 101, 102

Δῶρος 2, *Ρόδ. κατ.*, 84, 101

Ἑθνικὸ

Μελίβοιας, 13

Μονδαίας, 13

Ἑλλάδα, 21

Ἑλωρος, 64

Ἑμπορεῖο Ἰβηρικῆς, 62, 72

ἐνσφράγιστες λαβές

Θάσου, 19, 20

Κνίδου, 29

σύμβολα

ἡμίτομο βουκρανίου, 65, βλ. καὶ βου-
κράνιο

ἡμίτομο λιονταριού, 65

Κορίνθου, 20

Ρόδου

ἐπιγραφικά χαρακτηριστικά, 23

μῆνες, 23, 25

Περίοδος I, 28, 30, 51, 52, 57, 58, 59, 66, 82

Περίοδος II, 19, 28, 30, 51, 52, 53, 54, 61

Περίοδος III, 28, 29, 30, 53, 54, 55, 58, 59, 61, 62, 63, 65, 68, 69, 72, 74, 75, 78, 80, 87, 92, 93, 94, 95

- Περίοδος IV, 28, 29, 30, 68, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 86, 91, 93, 94
 Περίοδος V, 28, 29, 30, 61, 70, 76, 77, 80, 82, 84, 85, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 101, 102
 Περίοδος VI, 28, 29, 30, 77, 80, 84, 85, 88, 93, 95, 98, 99, 100, 101, 102, 103
 Περίοδος VII, 28
 σύμβολα
 βότρους, βλ. βότρους
 βουκράνιο, βλ. βουκράνιο
 γυναικεία μορφή, 80
 δελφίни και ἄγκυρα, βλ. δελφίни και ἄγκυρα
 διπλὸς πέλεκυς, βλ. διπλὸς πέλεκυς
 θύρσος, 26, 78, 84, 93, 98, 99, 100, 101, 102
 κέρας Ἀμαλθείας, βλ. Ἀμαλθείας κέρασ
 κεφάλι Ἡλίου, 26, 50, 52, 55, 62, 64, 86
 κηρύκειο, 26, 52, 56, 64, 71, 78, 79, 80, 90, 91, 92, 94, 96, 97
 πῖλος μὲ ἄστρο, 80, 93
 ρόδο, 26, 50, 52, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 72, 74, 75, 81, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 92, 93, 95, 96, 102
 συμπληρωματικά σφραγίσματα, 23, 29, 53, 103
 ἐνσφράγιστες λαβὲς Ρόδου
 ποσοστιαία ἀναλογία, 24
 χρονολόγηση, 25, 26
 Ἐπικράτης, *Ρόδ. κατ.*, 77
 ἐπώνυμος ἄρχων, 19, 23
 Ἐρέτρια, 53
 Ἐρμαῖος, *Ρόδ. κατ.*, 72
 Ἐρμίας, *Ρόδ. κατ.*, 75, 76, 78
 Ἐρμόπολη, 56, 70
 Ἔρυκα, 64, 66, 68, 74, 81, 83
 Ἐστιεῖος, *Ρόδ. ἐπ.*, 96
 Εὐάνορας, *Ρόδ. ἐπ.*, 96
 Εὐβουλίδης, *Όμ. Παρμ.*, 34
 Εὐβουλος, *Όμ. Παρμ.* 17, 34
 Εὐγει[-], *Όμ. Παρμ.*, 16, 35
 Εὐγείτων, *Όμ. Παρμ.*, 35
 Εὐδαμος, *Ρόδ. ἐπ.*, 65, 68, 73, 74, 93
 Εὐδωρος, *Όμ. Παρμ.*, 16
 Εὐκλειτος, 94
 Εὐκλειτος, *Ρόδ. κατ.*, 26, 82, 89, 94
 Εὐκλῆς, 35
 Εὐκλῆς, *Όμ. Παρμ.*, 17, 35
 Εὐκλῆς, *Ρόδ. ἐπ.*, 51, 53
 Εὐξεινος Πόντος, 13, 16, 24, 25, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102
 Εὐφράνωρ, *Ρόδ. ἐπ.*, 53
 Εὐφράνωρ 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 89
 Ἐχέβουλος, *Ρόδ. ἐπ.*, 101
 Ἡγησῖνος, *Όμ. Παρμ.*, 16, 35, 36
 Ἡλιος· κεφάλι, 26, 50, 52, 55, 62, 64, 86
 Ἡραγόρας, *Ρόδ. ἐπ.*, 74, 75, 91
 Ἡράκλεια, 13
 Ἡράκλειτος, *Ρόδ. κατ.*, 61
 Ἡρακλῆς· κεφάλι, 17, 18, 19, 20
 Θάρρος, 51, 66
 Θάσος, 23, 25, 30, 39, 52, 97
 Θεαίδητος, *Ρόδ. ἐπ.*, 67, 68
 Θεοδοσία, 46
 Θεόδοτος, *Όμ. Παρμ.*, 36
 Θέρσανδρος, *Ρόδ. ἐπ.*, 79, 90, 94
 Θεσμοφόριος, 24, 59
 Θεσσαλία, 13
 Θέστωρ, *Ρόδ. ἐπ.*, 66
 Θευδαίσιος, 24, 25, 71
 Θεϋμναστος, *Ρόδ. κατ.*, 72, 74
 Θευφάνης, *Ρόδ. ἐπ.*, 70
 Θίασος, *Ρόδ. κατ.*, 59
 Θράκη, 13
 θύρσος, βλ. σύμβολα
 Ἰάσιο, 88
 Ἰασός, 50, 62, 64, 65, 66, 68, 70, 75, 83, 87, 90, 94
 Ἰάσων, *Ρόδ. κατ.*, 59

- Ἱεραγώρας, *Ρόδ. ἐπ.*, 65, 92
 ἱερεὺς, 23, 32, 55, 58, 60, 61, 62, 69, 72, 74, 82, 86
 Ἱεροκλῆς 1, *Ρόδ. ἐπ.*, 100
 Ἱεροκλῆς 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 100
 Ἱεροκλῆς, *Ρόδ. κατ.*, 89
 Ἱεροτέλης, *Ρόδ. κατ.*, 53
 Ἱερουσαλήμ, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 87, 97
 Ἱέρων, 61, 78, 86
 Ἱέρων 1, *Ρόδ. ἐπ.*, 61, 64, 66, 68, 70, 78, 87, 92
 Ἱέρων 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 87, 90
 IM[-, *Ῥμ. Παρμ.*, 17, 45
 Ἰμᾶς, *Ρόδ. κατ.*, 26, 72, 75, 78, 79
 ἱππέας, 17, 18, 19, 20
 Ἱπποκράτης, *Ρόδ. κατ.*, 29, 56, 59, 61, 65, 68, 72, 74, 87
 ἵππος σὲ καλπασμό, 19
 Ἱππόστρατος, *Ῥμ. Παρμ.*, 17, 37
 Ἰσίδοτος, *Ρόδ. ἐπ.*, 53
 Ἰστρος, 24, 39, 52
 Ἰταλία, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 87, 88, 93, 94, 96, 97, 102
 Καβύλη, 36, 50, 51, 55, 57, 65, 67, 70, 72, 102
 Κάιρο, 56, 57, 62, 76, 87, 94
 Κάλιαρι, 64, 66
 Κάλλατις, 24, 39, 50, 54, 55, 58, 59, 62, 63, 94
 Καλλικράτης 1, *Ρόδ. ἐπ.*, 53
 Καλλικράτης 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 67
 Καλλικράτης 3, *Ρόδ. ἐπ.*, 87
 Καλλικρατίδας 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 60, 67
 Καλλίμαχος, *Ῥμ. Παρμ.*, 19, 20, 37, 38
 Καλλιξενος, *Ρόδ. ἐπ.*, 102
 Καλλιῶ, *Ρόδ. κατ.*, 59, 69
 Κάμιρος, 50, 52, 60, 61
 Καραϊσκού, Γ., 36
 Καρνεῖος, 24, 25, 85, 99
 Καρχηδόνα, 27, 28, 51, 54, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 90, 91, 95
 Κατάνη, 64, 66, 68
 Κεγχρεαί, 56, 62, 65, 79
 Κεντόριπα, 64, 66, 68, 94
 κεραμίδες ὀροφῆς, 13, 22, 25
 Κέρτς, 38
 κηρύκειο, βλ. σύμβολα
 Κηφισόδωρος, *Ῥμ. Παρμ.*, 17, 38
 Κίτιο, 50, 51, 54, 55, 58, 60, 62, 63, 67, 68, 70
 Κλεόμβροτος 1, *Ρόδ. ἐπ.*, 68
 Κλευκράτης, *Ρόδ. ἐπ.*, 60, 67
 Κλευκράτης 1, *Ρόδ. ἐπ.*, 67
 Κλεώννυμος 1, *Ρόδ. ἐπ.*, 53
 Κλεώννυμος 2, *Ρόδ. ἐπ.*, 67
 Κλεώννυμος, *Ῥμ. Παρμ.*, 16
 Κληνόστρατος, *Ρόδ. ἐπ.*, 87, 92, 97
 Κνίδος, 29, 65, 66, 68
 Κόμμος, 70
 Κοπεγχάγη, 70
 Κόρινθος, 20, 65, 86, 91, 94, 95· βλ. καὶ ἐνσφράγι-
 στες λαβῆς
 Κορώνη, 15, 28
 Κούριο, 63
 Κρατίδας, *Ρόδ. ἐπ.*, 61
 Κρήτη, 70
 Κριτόλαος, *Ῥμ. Παρμ.*, 17, 19, 38, 39
 Κροκοδηλόπολη-Ἀρσινόη, 54, 60, 62, 63, 66, 67, 70, 77, 79, 80, 87, 90, 92, 95, 97, 101, 102
 Κύπρος, 50, 53, 55, 56, 57, 59, 60, 62, 63, 66, 67, 71, 72, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 90, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 102, 103
 Κίτιο, 50, 51, 54, 55, 58, 60, 62, 63, 67, 68, 70
 Κούριο, 63
 Κυρήνεια, 55
 Λάρινακα, 64, 66, 78
 Λευκωσία, 56, 59, 64, 65, 66, 68, 71, 76, 78, 88, 89, 97
 Πάφος, 54, 55, 56, 60, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 75, 76, 77, 80, 81, 83, 84, 86, 91, 92, 93, 96, 99, 100, 102
 Σαλαμίνα, 50, 55, 56, 60, 63, 66, 67, 70, 71, 75, 78, 80, 84, 95, 103
 Σόλοι, 60, 76

Κυρηναϊκή, 56, 60, 66, 71, 81, 97
 Κωνσταντζα, 50, 52, 54, 55, 65, 99
 Κῶς, 15

Λάβρανδα, 62, 63, 65, 67, 72, 81, 82
 Λάρνακα, βλ. Κύπρος
 Λαύριο, 68
 Λαφείδης, *Ρόδ. έπ.*, 65, 92
 Λεοντίδας, *Ρόδ. έπ.*, 87
 Λεοντίνοι, 68, 74
 Λέσβος, 25, 68, 74
 Λευκωσία, βλ. Κύπρος
 Λιλύβαιο, 64, 66, 68, 74
 Λίνδος, 53, 87, 91, 95, 100
 Λινίνος, *Ρόδ. έπ.*, 99
 Λῆνος, *Ρόδ. κατ.*, 26, 89, 95
 λιοντάρι ἀνακεκλιμένο, 17
 Λύσανδρος, *Ρόδ. έπ.*, 53
 Λυσικλῆς, *Ρόδ. κατ.*, 87
 Λυσίπονος, *Όμ. Παρμ.*, 39
 Λυσίων, *Ρόδ. κατ.*, 89, 95, 96

Μακαρόνας Χ., 13, 37, 42
 Μακεδονία, 13, 30, 33
 μακεδονική ἀσπίδα, 18, 19, 20
 Μακεδονικὸς πόλεμος, 71
 Μάλτα, 70
 Μαρσύας, *Ρόδ. κατ.*, 59, 74, 75
 Μασσαλία, 62, 64, 65, 68, 71
 ΜΕΑΤ, 17, 48
 Μεγακλείδης, 20
 Μελίβοια, 13
 ἐνσφράγιστοι ἀμφορεῖς, 13
 νομίσματα, 13
 Μένανδρος, *Ρόδ. κατ.*, 85
 Μενεκράτης, *Ρόδ. κατ.*, 58, 96
 Μενεσθεύς, *Ρόδ. κατ.*, 72, 79, 80
 Μενέστρατος, *Ρόδ. κατ.*, 81, 84, 96
 Μέντωρ, *Ρόδ. κατ.*, 54
 Μένων, *Ρόδ. έπ.*, 68
 Μέση Ἀνατολή, 71
 Μεσημβρία, 24, 52

Μεσσήνη, 68
 Μηνόδωρος, *Ρόδ. κατ.*, 74
 Μηνόφιλος, *Ρόδ. έπ.*, 98
 μητρες Πέλλας, 15, 20, 21
 ΜΙ[-, *Όμ. Παρμ.*, 16, 17, 45, 46, 47
 ΜΙ, δευτερεῦον σφράγισμα, 102
 Μίδας, *Ρόδ. κατ.*, 26, 83, 90, 96, 97
 Μικίων, *Όμ. Παρμ.*, 16, 17, 19, 39, 40, 42
 Μιλάνο, 54, 55, 58, 62, 64, 66, 68, 70, 71, 72, 74, 78, 79, 83, 84, 86, 87, 90, 95, 102
 Μίλητος, 67, 71, 72, 77
 Μονδαία, 13
 μονογράμματα, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 29, 83
 Ὁμάδας Παρμενίσκου, 16, 17, 47, 48
 Μουσαῖος, *Ρόδ. κατ.*, 102
 μουσεῖα
 Ἁγία Πετρούπολη, Μουσεῖο Ἑρμιτάζ, 38, 50, 51, 52, 57, 58, 59, 60
 Βαρσοβία, Ἐθνικὸ Μουσεῖο, 56, 58, 59, 67, 74, 77, 79, 90, 95
 Βοστώνη, Μουσεῖο Καλῶν Τεχνῶν, 76
 Κάιρο, Μουσεῖο Καῖρου, 57, 62, 75, 76, 87, 94
 Κατάνη, Μουσεῖο Castel Ursino, 66
 Κοπεγχάγη, 70
 Λευκωσίας, 56, 59, 64, 65, 66, 71, 76, 78, 88, 89, 97
 Ρώμη, Ἐθνικὸ Μουσεῖο Θερμῶν, 50, 51, 52, 57, 58, 59, 60
 Συρακοῦσαι, Μουσεῖο Συρακουσῶν, 51, 66, 76, 78, 81, 86, 98
 Στοκχόλμη, Medelhavsmuseet, 90
 Τορόντο, Βασιλικὸ Μουσεῖο Ὀντάριο, 56, 67, 70, 75, 77, 96
 Μυρμήκιο, 24, 25, 39, 55, 58, 64, 65
 ΜΥΤΡ, *Όμ. Παρμ.*, 17, 48
 ΜΥΤΡΑ, *Όμ. Παρμ.*, 17, 48
 ΜΩΚ, *Όμ. Παρμ.*, 17, 48
 Ν. Δοβρουτσά, 55, 63
 ΝΑΚ, *Όμ. Παρμ.*, 17, 49
 Νάνιος, *Ρόδ. κατ.*, 58, 59
 Ναύσιππος, *Ρόδ. έπ.*, 87, 88, 91, 98

Νέα Πάφος, 54, 55, 56, 60, 62, 63, 66, 67, 68, 70, 71,
75, 76, 77, 80, 81, 83, 84, 86, 92, 96, 99, 100

Νεάπολη, 63, 68

Νεάπολη σκυθική, 55, 59, 61, 67, 89, 96, 100

Νικαγίς, *Ρόδ. κατ.*, 69

Νίκαρχος, *Ρόδ. κατ.*, 98

Νικασαγόρας 1, *Ρόδ. έπ.*, 60, 61, 67, 68, 88

Νικασαγόρας 2, *Ρόδ. έπ.*, 60, 61, 89, 94, 95

Νικασαγόρας πρεσβύτερος, *Ρόδ. έπ.*, 60

Νικασαγόρας, *Ρόδ. έπ.*, 60, 61, 89

Νικασίων, *Ρόδ. κατ.*, 74

Νικίας, *Όμ. Παρμ.*, 16, 41

Νικίας, *Ρόδ. κατ.*, 80

Νικίας 2, 80

Νικο[-], *Όμ. Παρμ.*, 16, 41

Νικόδημος 2, 19

Νικοκλῆς, *Όμ. Παρμ.*, 16

Νικόμαχος, *Ρόδ. έπ.*, 98, 102

Νικόστρατος, *Όμ. Παρμ.*, 41

Νίκων, *Ρόδ. έπ.*, 53

νομίσματα

Άλεξάνδρου Γ', 19

Άντιγόνου Γονατᾶ, 17, 18

Δημητρίου Α', 18, 19, 20

Δημητρίου Β', 18, 19, 20

έμπροσθότυπος, 17, 18, 19

Κασσάνδρου, 17, 19

μονόγραμμα

ΑΝΤ, 17, 18, 19, 20

ΔΗΜΤΡ, 18

ΠΕΡ, 19

όπισθότυπος, 13, 17, 18, 19, 20

Περσέα, 19

Φιλίππου Β', 18, 19

Νυμφαῖο, 52, 54, 58, 62, 65, 67, 87

Νύσιος, *Ρόδ. κατ.*, 80, 81

Ξενάρετος, *Ρόδ. έπ.*, 51, 68

Ξενοφάνης, *Ρόδ. έπ.*, 61, 62

Ξενοφάνης 2, *Ρόδ. έπ.*, 70, 71

Ξενοφάνης Ίέρωνος, 61

Ξενοφάντος, *Ρόδ. έπ.*, 68

Ξενοφών, *Ρόδ. έπ.*, 62

Ο, 17, 29, 49

Όδησσός, 10, 16, 19, 22, 25, 28, 31, 34, 37, 40,
43, 55

Όλβία, 24, 25, 27, 42, 44, 48, 53, 55, 56, 57, 58, 59,
60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 71, 74, 78, 80, 86,
87, 94

άγορά, 27, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
64, 65, 67, 68, 69, 71, 74, 78, 80, 86, 87, 94

Όμάδα

Παρμενίσκου, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 31,
32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 45, 46, 47,
48, 49

πτολεμαϊκών άμφορέων, 13

Όνάσανδρος, *Ρόδ. έπ.*, 19, 51, 52

Όνασίοικος, *Ρόδ. έπ.*, 75

Όντάριο, 56, 64, 67, 70, 75, 77, 96

Όράτιος, 101

Ούτρεχτη, 70

Παγχάρης, *Ρόδ. κατ.*, 26, 81

Παλαιστίνη, 50, 67, 94

Παλέριο, 64, 68

Πάμφιλος, *Όμ. Παρμ.*, 16, 17, 41

Πάναμος, 24, 25, 52, 56, 58, 60, 62, 73, 82, 86

Πάναμος Δεύτερος, 24, 25, 89

Πάνας· στεφανώνει τρόπαιο, 18, 19

Πάνορμος, 68

Παντικάπαιο, 38, 39, 55, 56, 59, 61, 62, 65, 67, 71,
99

Παράμονος, *Όμ. Παρμ.*, 17, 42

Παρμενίσκος, *Όμ. Παρμ.*, 16, 19, 20

Παρμενίσκου Όμάδα, 10, 13, 14, 16, 19, 20, 22, 31,
32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 45, 46, 47, 48,
49

Παρμένιτος, *Όμ. Παρμ.*, 42

Παυσανίας, *Ρόδ. έπ.*, 28, 77

Παυσανίας, *Ρόδ. κατ.*, 54

Παυσανίας 1, *Ρόδ. έπ.*, 53

Παυσανίας 2, *Ρόδ. έπ.*, 65, 67

Παυσανίας 3, *Ρόδ. έπ.*, 68, 77, 79, 80

- Πάφος, βλ. Κύπρος
 Πεδαγείτνυος, 24, 25
 Πεισίστρατος, *Ρόδ. έπ.*, 74, 75
 Πέλλα, 13, 15, 17, 20, 21, 22, 25, 30, 32, 35, 46, 57, 87, 93
 ἀγορά, βλ. ἀγορά Πέλλας
 ἀνατολική στοά, 17, 19, 20, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 51, 52
 βόρεια στοά, 39, 45, 49, 50, 56, 70
 δρόμος νότιας στοάς, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 56, 58, 61, 63, 68, 69, 73, 75, 80, 82, 88, 90, 99, 101
 δρόμος ΒΑ, 38
 δρόμος ἀνατολικά, 37, 41, 42, 58
 δυτική πύλη, 36, 44, 73, 84
 δυτική στοά, 31
 νεκροταφείο, 21
 νότια στοά, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 47, 57, 60, 64, 65, 69, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 102
 τομή στυλοβάτη, 20, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 39, 43, 48, 57, 60, 62, 64, 68, 69, 70, 72, 77, 82, 85, 87, 88, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 102
 ἀμπελοκαλλιέργεια, 22
 ἀνάκτορο, 21
 ἀνασκαφές, 13, 14, 17, 32, 42, 47, 77, 95
 ἐνσφράγιστες κεραμίδες
 ΔΗΜΟ[-], 22
 ἐργαστήριο κεραμίδων ὀροφῆς, 13
 τομή ἀποχέτευσης, 31, 38, 66
 Πέλλα, Παλαιστίνης, 67
 Πελλαῖος οἶνος, 21
 Πέργαμον, 42, 50, 54, 55, 58, 60, 62, 64, 67, 68, 72, 74, 75, 76, 78, 83, 84, 85, 89, 90, 94, 95, 97, 102
 ἀποθέτης, 27, 28, 42, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 83, 86, 87, 90, 91, 92, 95
 Ἀσκληπιεῖο, 71
 περικεφαλαία, 18, 20
 κωνική, 18
 κωνική με λοφίο, 20
 Περσεύς, 19, 30
 Πιερίδης, Συλλογή, 78
 Πνύξ, 13, 27, 31, 37, 39, 60
 Πολυάρατος, *Ρόδ. έπ.*, 92
 Πολυάρατος 2, *Ρόδ. έπ.*, 87
 Πολυάρατος, *Ρόδ. κατ.*, 26, 84, 90, 98, 99
 Πολυδεύκης, 21
 Πολυκράτης, *Ρόδ. έπ.*, 51
 Πομπηία, 83
 Ποσειδιππος, *Όμ. Παρμ.*, 43
 Ποτίδαια, 36, 39
 Πρατοφάνης, *Ρόδ. έπ.*, 61, 62, 64, 67, 71
 Πριήνη, 64
 Πυθογένης, *Ρόδ. έπ.*, 68
 Πυθόδωρος, *Ρόδ. έπ.*, 76, 77, 79, 93
 Ρήνεια, 87
 Ρόδιοι, 23, 30, 54, 88, 89
 ρόδο, 26, 50, 52, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 72, 74, 75, 81, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 92, 93, 95, 96, 102
 Ρόδος, 13, 15, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103
 Βιλλανόβα, 27
 ἡμερολόγιο, 23
 Κάμρος, 50, 52, 60, 61
 Λίνδος, 53, 87, 91, 95, 100
 Περαία, 53, 57
 Ρόδων, *Ρόδ. κατ.*, 51, 85
 Ροίμισος, *Όμ. Παρμ.*, 17, 44
 Ροῖμισος, *Όμ. Παρμ.*, 17
 Ρουμανία, 56
 Ρωμαῖοι, 20, 30
 Ρώμη, Ἐθνικὸ Μουσεῖο Θερωῶν, 50, 51, 52, 57, 58, 59, 60

- Σαββατιανοῦ-Πετροπουλάκου, Μ., 13
 Σαλαμίνα, 50, 55, 56, 60, 63, 66, 67, 70, 71, 75, 78, 80, 84, 95, 103
 Σαμάρεια, 28, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 83
 Σαμάρεια-Σεβαστή, 83
 Σάμος, 50, 53, 54, 102
 Σαραπίων, *Ρόδ. κατ.*, 56, 63
 Σαρδηνία, 59, 80, 82
 Θάρος, 51, 66
 Σελεύκεια, 55, 67
 Σικελία, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 87, 88, 93, 94, 96, 97, 102
 Σινώη, 59, 65, 67
 Σινώπη, 9, 55
 Σισμανίδης, Κ., 36
 Σκυθόπολη, 51, 58, 59, 63, 65, 69, 72, 74, 76, 86, 87, 88, 90, 92, 94, 98, 101
 Σμίνθιος, 24, 60, 84, 89
 Σόλοι, 60, 76
 Σοῦσα, 71
 Στέφανος, *Ρόδ. κατ.*, 85, 102
 Στράτων, *Ρόδ. κατ.*, 102
 Σύλλας, 28
 Συλλογές
 Βουκουρέστι
 Συλλογή Dr. Horia Slobozianu, 55, 56, 94, 105
 Συλλογή Ulise Berar, 60, 71
 Λευκωσία
 Συλλογή Δ. Μιχαηλίδη, 70, 75, 83, 95
 Συλλογή Πιερίδη, 78
 M. Hombert, 55
 Οὐτρέχτη, Πανεπιστημιακή Συλλογή, 70
 Συλλογή W. Peek, 64
 Σύμμαχος, *Ρόδ. επ.*, 60, 63, 67
 συμπληρωματικά σφραγίσματα, 23, 29, 53, 103
 Συρακοῦσαι, 51, 53, 64, 66, 68, 74, 76, 78, 81, 86, 92, 98, 101
 Συρία, 67, 70
 σφραγίδες, 10
 Σώδαμος, *Ρόδ. επ.*, 61, 70
 Σωκράτης, *Ρόδ. κατ.*, 26, 61, 69, 70, 87, 89
 Σώπατρος, *Όμ. Παρμ.*, 44
 Σωσίδας, *Ρόδ. κατ.*, 82
 Σωσικλῆς, *Ρόδ. επ.*, 75
 Σωσικλῆς, *Ρόδ. κατ.*, 81
 Σώστρατος 2, *Ρόδ. επ.*, 61, 70
 Σωχάρης, *Ρόδ. επ.*, 51

 Ταμασός, 70
 Τάναη, 24, 52, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 71, 73, 89, 91
 Τάνις, 75, 82, 93
 Ταπόσειρη, 53, 79, 94, 101
 Τάρας, 64, 66, 68, 74, 78
 Ταρσός, 27, 52, 54, 56, 59, 62, 63, 65, 67, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 81, 91, 94
 Τεισαμενός ἢ Τισαμενός, *Ρόδ. επ.*, 89, 90, 97
 Τένεδος, 74
 τετράγωνο I/6, 35, 36, 41, 42, 45, 47, 53, 55, 62, 77, 80, 81, 83, 85, 86, 88, 91, 92, 95, 96, 97, 99, 101
 Τήνος, 58, 63, 66, 67, 69, 71, 75, 81, 82, 94, 96
 Τιμαγόρας 1, *Ρόδ. επ.*, 87
 Τιμαίνετος, *Όμ. Παρμ.*, 44
 Τιμασαγόρας, *Ρόδ. επ.*, 66, 74
 Τιμόδικος, *Ρόδ. επ.*, 65, 78, 87, 94
 Τιμόθεος, *Ρόδ. επ.*, 94
 Τιμοκλείδας, *Ρόδ. επ.*, 53
 Τιμοκλῆς 2, *Ρόδ. επ.*, 89
 Τιμόρροδος ἢ Τιμούροδος ἢ Τιμούρροδος, *Ρόδ. επ.*, 75, 76
 Τιμόστρατος, *Ρόδ. επ.*, 53
 Τιμώ, *Ρόδ. κατ.*, 69
 Τισαμενός, *Ρόδ. επ.*, βλ. Τεισαμενός
 Τόμοι, 24, 54, 55, 56, 59, 64
 Τορόντο, 56, 64, 67, 70, 75, 77, 96
 Τουλούζη, 58
 Τύρας, 39, 48, 63, 64, 66
 Τύρνοβο, 62

 Ύακίνθος, 24, 25, 56, 57, 76, 81, 82, 88

Φαινίλας, *Ρόδ. έπ.*, 89, 91, 100

Φαιστός, 68, 72, 75, 78, 79

Φαναγόρεια, 24, 25, 58, 65, 67

Φανίας, *Ρόδ. κατ.*, 70

Φανόλαος, *Όμ. Παρμ.*, 44, 45

Φυλαίνιος, *Ρόδ. κατ.*, 56, 57, 59, 61, 63, 70, 71

Φύλιπποι, 39

Φύλιππος Β', 18, 19

Φύλιππος Ε', 30

Φύλιππος, *Όμ. Παρμ.*, 16, 17

Φύλιππος, *Ρόδ. κατ.*, 99

Φυλόδαμος, *Ρόδ. έπ.*, 62, 67, 71

Φιλοκράτης, *Ρόδ. έπ.*, 51

Φιωνίδας, *Ρόδ. έπ.*, 51, 53, 61

Χάλινος, 103

ΧΑΤ, *Όμ. Παρμ.*, 17, 48

Χίος, 25

Χρεμωνίδειος πόλεμος, 28

Acireale, 74

Alba Fucens, 28, 82, 100, 102

Albești, 50, 54, 65

Araq el-Emir, 57

Ashdod, 53, 62, 66, 72, 74, 85, 94, 97

Badalyants, Yu. S., 64, 77, 92

Bethel, 72

Beth-Shan, 51, 63, 65, 69, 72, 74

Beth-Zur, 54, 58, 59, 64, 65, 69, 72

Bleckmann, Fr., 27

Blinkenberg, Ch., 55

Börker, Chr., 51, 57, 76

Bourgaz, 51

Brashinsky, J. B., 13

Calatafimi, 66

Calvet, Y., 103

Campobasso, 86

Cascioarele, 58

Castel Ursino, 66

Castellaccio di Sagana, 64

Cetățeni, 58, 62

Ciurea, 59, 62, 67, 88

Comiso, 68

Cosa, 28

Costinesti, 94

Criscuolo, L., 8

Dumont, A., 37, 42

Elisavetovskoe, 65, 66

Empereur, J.-Y., 13, 28, 53

Entremont, 92

Etienne, R., 71

Fayum, 70, 94, 101

Finkielsztejn, Gerald, 60, 61, 83, 84, 85, 88

Gadara, 70

Gentili, G.V., 94

Gezer, 51, 54, 57, 58, 59, 60, 62, 65, 66, 67, 69,
70, 71, 72, 78, 79, 82, 83, 85, 89, 91, 94, 97, 101,
102

Gioia del Colle, 74

Glanum, 74

Grace, V., 13, 16, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36,
37, 39, 41, 42, 43, 44, 52, 53, 56, 57, 59, 60, 61,
63, 66, 70, 76, 77, 82, 84, 86, 88, 91, 93, 95, 99,
100, 101

Grakov, B. N., 28

Grand Congloué, 27, 64, 68

Hesnard, A., 13

Hicks, E. L., 26

Huber, S., 37

Ibel Khalid, 64

Ibn Hani, 67

Independenta, 55, 59, 63, 67

Isar-Marvinci, 62

Krushkol, U., 25

- Larino, 90
Levi, E. I., 27
Licata, 64, 68, 74
Lunca Ciurea, 59
Lungu, V., 57, 63
- Maiuri, A., 27, 95
Makaronas, Ch., 13
Malcoci, 93, σημ. 1637, 1649
Marissa, 50, 52, 53, 54, 60, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 89, 92, 93, 94, 95, 97, 100
Marsala, 64, 66, 68, 74
Medgidia, 55, 67
Monte Iato, 68, σημ. 372, 502, 579, 593, 924
Monte Judica, 57, σημ. 434, 439
Monte Vairano, 64, 86, 92, 100, 102, σημ. 439, 723, 1624, 1677, 1743
Mosneni, 94
Murighiol, 55, 59, 63
- Nachtergaeel, G., 94, σημ. 399, 460, 1049, 1495, 1660, 1762
Nessana, 82, 94
Nilsson, M. P., 25
- Oria, 59
Oristano, 59
- Paton, W. R., 26
Pridik, E., 42, 44, 50, 52, 54
- QBASIC πρόγραμμα, 16
- Ras el Bassit, 67
- Sarichioi, 65, 67
Sarighiol, 57
- Satu Nou, 50, 52, 54
Schuchhardt, C., 25, 27, 42, 51
Shelov, D. B., 29, 91, 102
Shiqmona, 94
Sidi Khrebish, 64, 94, 95
Slobozianu, Dr. Horia, 55, 56, 94
Spantov, 59
Stoienesti-Cetatea, 58
Stoienesti-Cetateni, 96
- Tel Anafa, 75, 77, 83, 84, 86, 90, 93, 98, 100, 101, 102
Tel Beersheba, 69, 83, 85, 89, 91, 92, 94, 95, 96, 97
Tel Bisseh, 70
Tell Abu Hawam, 56, 59, 62, 78, 93, 95, 97
Tell Atrib, 54, 63, 67, 94
Tell Halaf, 64, 70, 75
Tell Keisan, 53, 55, 60, 62, 63, 66, 67, 70, 72
Tell Sandahannah, 50, 52, 53, 54, 60, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 79, 81, 82, 83, 85, 87, 92, 93, 94, 95, 97
Thompson, H., 28
Topolog, 62
Troesmis, 67
Tulcea, 57, 59, 63, 65, 67, 71
Tuna, N., 53
Tusa, 64
Tzurevetz, 67
- Ulise Berar, 60, 71
Uruk, 65, 76, 77
- Vadu Vacilor, 59, 61, 64
Varalis Y., 37
Vastea, 96
Velic Tarnavo, 67

ΣΧΕΔΙΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ